

KEHA-keskus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten
sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja
hallintokeskuksen (KEHA-keskus)

Tilinpäätös vuodelta 2023

**ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUSTEN SEKÄ TYÖ- JA
ELINKEINOTOIMISTOJEN KEHITTÄMIS- JA HALLINTOKESKUKSEN
(KEHA-KESKUS) TILINPÄÄTÖS VUODELTA 2023**

KEHA-keskus

ISBN 978-952-398-241-3(PDF)

URN:ISBN:978-952-398-241-3

www.doria.fi/ely-keskus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen (KEHA-keskus)

Tilinpäätös vuodelta 2023

Kirjanpitoyksikköön 380 kuuluvat virastot:

Uudenmaan ELY-keskus	Pohjois-Karjalan ELY-keskus
Varsinais-Suomen ELY-keskus	Keski-Suomen ELY-keskus
Satakunnan ELY-keskus	Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
Hämeen ELY-keskus	Pohjanmaan ELY-keskus
Pirkanmaan ELY-keskus	Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Kaakkois-Suomen ELY-keskus	Kainuun ELY-keskus
Etelä-Savon ELY-keskus	Lapin ELY-keskus
Pohjois-Savon ELY-keskus	TE-toimistot
	KEHA-keskus

Sisältö

1. Toimintakertomus	2
1.1. Johdon katsaus	2
1.2. Tuloksellisuus	3
1.3. Toiminnan vaikuttavuus	17
1.3.1 Uudenmaan ELY-keskus.....	17
1.3.2 Varsinais-Suomen ELY-keskus	17
1.3.3 Satakunnan ELY-keskus.....	20
1.3.4 Hämeen ELY-keskus	22
1.3.5 Pirkanmaan ELY-keskus.....	25
1.3.6 Kaakkois-Suomen ELY-keskus.....	27
1.3.7 Etelä-Savon ELY-keskus.....	29
1.3.8 Pohjois-Savon ELY-keskus.....	31
1.3.9 Pohjois-Karjalan ELY-keskus	32
1.3.10 Keski-Suomen ELY-keskus	34
1.3.11 Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus.....	35
1.3.12 Pohjanmaan ELY-keskus	38
1.3.13 Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus	40
1.3.14 Kainuun ELY-keskus	42
1.3.15 Lapin ELY-keskus.....	43
1.3.16 ELY-keskusten erikoistuminen	45
1.3.17 ELY-keskusten yhteisten yksiköiden toiminta.....	50
1.3.18 Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman toteuttaminen	57
1.4. Toiminnallinen tehokkuus	62
1.4.1 Toiminnan taloudellisuus ja tuottavuus	62
1.4.2 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus	86
1.4.3 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus.....	91
1.5. Tuotokset ja laadunhallinta	94
1.5.1 Suoritteiden määrät	94
1.5.2 Palvelukyky ja suoritteiden laatu	102
1.6. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	106
1.6.1 ELY-keskusten (pl. TE-toimistot) ja KEHA-keskuksen henkilöstö.....	107
1.6.2 TE-toimistojen henkilöstö	118
1.7. Tilinpäätösanalyysi	128
1.7.1 Rahoituksen rakenne.....	128
1.7.2 Talousarvion toteutuminen.....	129
1.7.3 Tuotto- ja kululaskelma	138
1.7.4 Tase.....	141
1.8. Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma	141
1.9. Arvioinnit	142
1.10. Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä	143
1.10.1. Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat tiedot.....	143
1.10.2. Takaisinperintätiedot ja EU-rahoitukseen liittyvät sääntöjenvastaisuudet	143

2. Talousarvion toteutumalaskelma.....	145
3. Tuotto- ja kululaskelma	156
4. Tase	157
5. Liitetiedot.....	159
Liite 1. Selvitys tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja vertailtavuudesta ..	159
Liite 2. Nettoutetut tulot ja menot.....	162
Liite 3. Arviomäärärahojen ylitykset	162
Liite 4. Peruutetut siirretyt määrärahat.....	163
Liite 5. Henkilöstökulujen erittely	164
Liite 6. Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset.....	165
Liite 7. Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot.....	167
Liite 8. Rahoitustuotot ja -kulut	169
Liite 9. Talousarviotaloudesta annetut lainat.....	169
Liite 10. Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset.....	169
Liite 11. Taseen rahoituserät ja velat.....	169
Liite 12. Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut	171
Liite 13. Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat.....	172
Liite 14. Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat	172
Liite 15. Velan muutokset.....	172
Liite 16. Velan maturiteettijakauma ja duraatio.....	172
Liite 17. Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot.....	173
Liite 18. Kilpailullisen toiminnan tuloslaskelma sekä kuvaus kustannuslaskennan periaatteista	181
6. Allekirjoitus	182
7. Tilintarkastajan merkintä.....	183

1. Toimintakertomus

1.1. Johdon katsaus

ELY-keskusten toimintaympäristöä leimasi vuonna 2023 epävarmuus ja varovaisuus. Talouskasvun tyrehtyminen on heijastunut kotitalouksien kulutukseen ja koetellut erityisesti rakennusala. Työvoiman kysyntä heikkeni ja työttömyys kasvoi vuoden loppua lähestyttäessä. Venäjän vuonna 2022 aloittama hyökkäyssota Ukrainaan on edelleen merkittävä epävarmuutta lisäävä tekijä, jonka vaikutukset korostuvat varsinkin Itäisessä Suomessa. TE-palvelu-uudistuksen valmistelu eteni ja Orpon hallitusohjelmaan kirjatun valtion aluehallinnon virastorakenteen uudistaminen käynnistyi.

Toimintaympäristön epävarmuudesta huolimatta ELY-keskukset onnistuivat varsin hyvin saavuttamaan asetetut tulostavoitteet. Tulostavoitteiden osalta suurimmat haasteet liittyivät työllisyyden hoidon tavoitteisiin. Asiakkaiden ja sidosryhmien tyytyväisyys ELY-keskuksiin pysyi korkealla tasolla ja henkilöstön tyytyväisyys parani edellisvuodesta.

Lisäämme elinvoimaa -painopisteeseen sisältyvissä työllisyystavoitteissa jäätin asetetuista tavoitteista useimilla alueilla. Työllisyystavoitteissa on huomioitava, että työnhakija-asiakkaista iso osa on kuntakokeilujen vastuulla ja kuntakokeilut jäivät tavoitteesta suhteessa enemmän kuin TE-toimistot. Talouden taantuman myötä työvoiman kysyntä heikkeni ja työttömyys lähti kasvuun. Työttömyysjaksojen keskimääräinen kesto lyheni edellisvuodesta, mutta asetettuihin tavoitteeseen päästiin vain kahdella alueella. Virta yli 3 kuukauden työttömyyteen -tavoitteeseen ei päästy missään, mikä kertoo työvoiman kysynnän hiipumisesta. Yritysten kehittämiseen liittyvät tavoitteet toteutuivat useimmissa ELY-keskuksissa tavoitellusti, mutta osassa ELY-keskuksia tavoitteet toteutuivat vain osittain. Yritysten ja alueellisen elinvoiman kehittämisen tavoitteiden osalta on huomioitava, että maaseutuohjelman kehittämishanke- ja yritysrahoitusten haut käynnistyivät vaiheittain vuoden 2023 lopulla. Rakennerahastokauden vaihtumiseen liittyvät tietojärjestelmähaasteet ovat edelleen vaikeuttaneet päätöksentekoa ja maksatuksia. Maksatusten viivästyminen on vaikeuttanut yritysten ja kehittämistoimijoiden taloudellista tilannetta.

Tienpidon ja liikenteen tavoitteet saavutettiin varsin hyvin, vaikka tiedonpidon rahoituksen pienentymisen takia maantieverkon kunto on heikentynyt. Tienkäyttäjien tyytyväisyys onkin pääosin laskenut edellisvuodesta. Myönteistä on, että henkilövahinkoon johtaneiden onnettomuuksien määrä laski valtaosassa maata.

Tavoittelemme hiilineutraaliutta -painopisteen osalta ELY-keskukset ovat panostaneet vähähiiliseen talouteen siirtymisessä osallistumalla aktiivisesti alueelliseen ilmastotyöhön ja toteuttamalla osaltaan alueellisia ilmastostrategioita. Energiaturvasta ja kiertotaloutta on edistetty mm. lausuntojen, valvonnan, neuvonnan ja rahoituksen keinoin. Tuuli- ja aurinkovoimalahankkeita on runsaasti suunnitteilla tai käynnissä. Maaseuturahoituksen hankevalinnoissa on huomioitu hiilineutraalius, materiaalitehokkuus ja kiertotalous.

Luonnon monimuotoisuutta edistettiin toteuttamalla METSO- ja Helmi-ohjelmia sekä ELY-keskuksen lausunnoissa ja päätöksissä. Tavoitteet niin luonnonsuojelualueiden toteutuksen kuin luontotyyppien ja lajisuojelun edistämisen suhteen saavutettiin varsin onnistuneesti, luonnonsuojelualueiden toteutuksessa tavoitteet ylitettiin selvästi monilla alueilla. Vesien tilan parantamiseen ja vesistökuunnostukseen liittyvät toimenpiteet toteutuivat lähestulkoon tavoitteiden mukaisesti, huomioiden, että tavoite vaatii vielä pitkäjänteistä työtä. Ympäristölupavalvonnoissa tehtävien määrän kasvun ja valvontaresurssien niukkuuden takia osa ELY-keskuksista ei päässyt tavoitteisiin.

Asiakkuudet, digitalisaatio ja yhteiset toimintatavat -painopisteen osalta turvallisuusympäristön muutoksen myötä valmiussuunnittelu ja varautumisasiat korostuivat virastojen toiminnassa ja suunnittelussa. Virastot ovat osallistuneet aktiivisesti valmiusharjoituksiin ja henkilöstölle on järjestetty tietoturvakoulutusta. Systemaattisella riskiarvioinnilla on pyritty varautumaan myös ennakoimattomiin toimintaympäristön muutoksiin.

ELY-keskusten yhteisen asiakkuusstrategian toimeenpanoa on jatkettu ja panostettu asiakaskokemuksen kehittämiseen, asiakkuuksien hallintaan ja sidosryhmäyhteistyön kehittämiseen.

Koronapandemian jälkeen ELY-keskuksiin on vakiinnutettu hybridityöskentelyn malli, josta saadut kokemukset ovat pääosin hyviä. Osassa virastoja siirryttiin työskentelemään valtion yhteisen työympäristö -konseptin mukaisiin työskentelytiloihin, mikä vaatii henkilöstöltä sopeutumista ja uusien toimintamallien soveltamista.

Henkilöstön työtyytyväisyys on ELY-keskuksissa jatkanut paranemistaan. ELY-keskuksissa henkilöstön työtyytyväisyyden kokonaisindeksi oli 3,88 (vuonna 2022 3,84). Myös TE-toimistoissa (ml. työllisyyden kuntakokeiluissa olevan TE-toimiston henkilöstön) työtyytyväisyysindeksi nousi edellisvuodesta, ollen 3,56 (vuonna 2022 3,49).

ELY-keskusten ja TE-toimistojen asiakkaiden palautteita seurataan vuosittain ja sidosryhmien palautteita vuoro- vuosina. Asiakkaiden antama palaute ELY-keskusten palveluista on pysynyt hyvällä tasolla viimeiset vuodet. Asiakkaiden antamien palautteiden kokonaisarvio oli 4,27. Vuotta aiemmin vastaava kokonaisarvio kaikista palveluista oli 4,29. Myös sidosryhmien antama palaute oli edellisvuosien tapaan hyvällä tasolla. Kokonaisarvio oli 3,99, kun vuonna 2021 kokonaisarvio oli 4,00. ELY-keskukset koetaan asiantuntevaksi, yhteistyötaitoiseksi ja helposti lähestyttäväksi kumppaniksi.

TE-toimistojen työnantaja-asiakkaiden antama palaute koheni edellisvuodesta ja oli vuonna 2023 alustavasti 4,24. Työnhakija-asiakkaiden palaute TE-palveluista oli alustavien tietojen mukaan 4,16, mikä on vain hieman viime vuotta alhaisempi.

Vuonna 2023 ELY-keskukset ja KEHA-keskus käyttivät ELY-keskusten toimintamäärärahoja n. 218 Milj. euroa, mikä oli noin 19,8 Milj. euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. TE-toimistot käyttivät vuonna 2023 toimintamäärärahoja noin 297,7 Milj. euroa, mikä oli noin 37,8 Milj. euroa enemmän kuin vuonna 2022. Vuonna 2024 ELY-keskusten toimintamomentille on budjetoitu noin 220 Milj. euroa ja TE-toimistojen toimintamomentille noin 287,4 Milj. euroa. Ohjaavien tahojen osoittamat määräaikaiset erillisrahoitukset ovat ELY-keskusten toiminnassa tärkeässä roolissa.

Vuonna 2023 ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen tehtäviä hoidettiin 3 452 henkilötyövuoden voimin, mikä oli noin 157 henkilötyövuotta enemmän kuin vuonna 2022. Henkilötyövuosien määrä kasvoi kaikissa ELY-keskuksissa ja KEHA-keskuksessa. Määräaikaisen henkilöstön osuus henkilöstöstä on noussut ja vuonna 2023 joka neljäs ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen henkilö oli määräaikainen.

TE-toimistoissa henkilötyövuosikertymä oli 4 761, mikä oli noin 229 henkilötyövuotta enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Henkilömäärän kasvuun on vaikuttanut merkittävästi TE2024-uudistus. Määräaikaisia palvelussuhteita on jatkettu ja uusia määräaikaisuuksia rekrytoitu palvelukyvyn turvaamiseksi muutoksessa.

Vuosi 2023 oli ELY-keskusten nelivuotisen strategiakauden viimeinen vuosi, jonka aikana laadittiin Orpon hallitusohjelman pohjalta uusi ELY-keskusten ja aluehallintovirastojen yhteinen AVI-ELY strategia-asiakirja. Samalla valmisteltiin uutta tulossuunnittelukautta sekä uusia tulostavoitteita.

Lähivuosien suurimmat virastojen toimintaan sekä henkilöstön hyvinvointiin liittyvät haasteet nousevat valtion aluehallinnon uudistuksista. Ensi vuoden aikana jatketaan julkisten työvoimapalvelujen uudistusta, jossa vastuu työvoimapalvelujen toteuttamisesta siirtyy kunnille vuoden 2025 alusta lukien. Viime syksynä käynnistyi valtion aluehallinnon uudistus, jossa kootaan valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtäviä uuteen valtakunnalliseen virastoon. Samalla muodostetaan nykyisten ELY-keskusten pohjalta monialaiset, nykyistä laajemmille alueille toimivat elinvoimakeskukset. Uusien virastojen on tarkoitus käynnistyä vuoden 2026 aikana.

Hallinnon uudistusten aikana on ensiarvoisen tärkeää huolehtia virastojen toimintakyvyn turvaamisesta ja henkilöstön tukemisesta muutoksessa.

1.2. Tuloksellisuus

ELY-keskusten toiminnan tuloksellisuutta arvioidaan toiminnan vaikuttavuuden ja tuottavuuden kautta. Kokonaisuutena voidaan arvioida, että tuloksellisuuden paraneminen on jatkunut myös vuoden 2023 aikana. Vaikuttavuutta kuvaavat tulostavoitteet saavutettiin pääosin tavoitteen mukaisesti. Tavoitteista jäätin ennen muuta työllisyyttä kuvaavissa mittareissa. Myös pk-yritysten uudistumiseen, innovatiivisiin hankintoihin sekä luonnon monimuotoisuuteen liittyvissä tavoitteissa osa ELY-keskuksista ei täysin saavuttanut asetettuja tavoitteita. Ympäristövalvonnan valvontasuunnitelmien toteutumisessa osa ELY-keskuksista jäi alle tavoitetason. Kokonaisuutena voidaan arvioida, että ELY-keskusten toiminta on ollut tavoitteiden mukaista.

ELY-keskusten ja TE-toimistojen kokonaistuottavuus on noussut edellisvuodesta. Taustalla ovat monelta osin kasvaneet suoritemäärät.

Seuraavassa tarkastellaan tarkemmin ELY-keskusten tulostavoitteita ja arvioita tavoitteiden toteutumisesta.

ELY-keskusten tulostavoitteet on luokiteltu aluehallintovirastojen ja ELY-keskusten yhteisessä strategia-asiakirjassa määriteltyihin strategisiin painopisteisiin. Tulostavoitteiden toteutumista seurataan tulostavoitemittareiden avulla, joista osa on numeerisia indikaattoreita ja osa puolestaan sanallisia mittareita, joissa ELY-keskukset itse arvioivat tavoitteiden toteutumista. Tässä luvussa esitetään myös KEHA-keskuksen tulostavoitteet ja niiden toteumatiedot.

Numeeristen indikaattorien toteumatiedot vuosilta 2021 – 2023 ja tavoitearvot vuodelle 2023 on koottu taulukoihin kunkin tulostavoiteryhmän yhteyteen. Myös sanallisista mittareista on laadittu tiiviit analyysit.

ELY-keskusten yhteiskunnallista vaikuttavuutta kuvaavat tulostavoitteet on luokiteltu seuraaviin strategisiin painopisteisiin:

- Lisäämme elinvoimaa
- Tavoittelemme hiilineutraaliutta
- Asiakkuudet, digitalisaatio ja yhteiset toimintatavat

ELY-keskusten analyysit yhteiskunnallisen vaikuttavuuden toteutumisesta ovat luvussa 1.3.

ELY-keskusten toimintatavoille on yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden lisäksi asetettu hallitusohjelmasta ja strategia-asiakirjasta johdettuja tavoitteita ja mittareita, joilla kuvataan toiminnallisen tehokkuuden sekä tuotoksien ja palvelujen laadun kehittymistä.

Tuotoksia ja laadunhallintaa kuvaavien tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan myös luvussa 1.5 sekä henkisten voimavarojen hallintaa kuvaavien tulostavoitteiden toteutumista raportoidaan luvussa 1.6.

ELY-keskukset esitetään ELY-asetuksessa luetellussa järjestyksessä. ELY-keskuksista käytetään seuraavia lyhenteitä:

Uudenmaan ELY-keskus	UUD
Varsinais-Suomen ELY-keskus	VAR
Satakunnan ELY-keskus	SAT
Hämeen ELY-keskus	HÄM
Pirkanmaan ELY-keskus	PIR
Kaakkois-Suomen ELY-keskus	KAS
Etelä-Savon ELY-keskus	ESA
Pohjois-Savon ELY-keskus	POS
Pohjois-Karjalan ELY-keskus	POK
Keski-Suomen ELY-keskus	KES
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus	EPO
Pohjanmaan ELY-keskus	POH
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus	POP
Kainuun ELY-keskus	KAI
Lapin ELY-keskus	LAP

Taulukoiden merkinnät: - = tietoa ei tuoteta, .. = tieto ei ollut saatavilla julkaisuajankohtana

Sanallisten mittareiden osalta tavoitteen toteutumista arvioidaan kolmiportaisella asteikolla: tavoite toteutui, tavoite toteutui osittain tai tavoite ei toteutunut.

1. Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

LISÄÄMME ELINVOIMAA: Työllisyyssasteen nostaminen

Alla olevassa taulukossa on kerrottu työllisyyssasteen nostaminen -tulostavoitteen ELY-keskuskohtaiset toteumatiedot vuosilta 2021 – 2023 ja tavoitetasot vuodelle 2023.

Käynnissä olevien työttömyysjaksojen keskimääräinen kesto, vk (TAE)

Vuosi	UUD	VAR	SAT	HÄM	PIR	KAS	ESA	POS	POK	KES	EPO	POH	POP	KAI	LAP	Koko maa
2021	64	51	49	62	47	48	51	66	60	59	38	50	55	41	48	57
2022	77	59	52	76	52	51	55	74	65	65	41	55	61	42	53	65
tot 2023	76	58	50	72	49	49	54	68	62	64	40	52	59	39	51	63
tav 2023	48	48	46	48	39	40	45	48	48	45	40	45	46	39	44	

Virta yli 3 kk työttömyyteen % (TAE)

Vuosi	UUD	VAR	SAT	HÄM	PIR	KAS	ESA	POS	POK	KES	EPO	POH	POP	KAI	LAP	Koko maa
2021	45,7	39,7	39,4	43,6	40,3	40,3	40,6	36,8	42,1	40,6	32,8	31,6	40,7	39,4	39,3	41,3
2022	51,3	44,5	44,4	45,2	44,6	44,7	43,4	41,9	45,5	44,2	37,2	38,4	43,9	39,1	40,6	45,5
tot 2023	54,7	44,1	43,9	46,7	46	39,7	38,9	42,8	43,8	43,9	36,3	37,6	44,8	39,6	39,1	46,0
tav 2023	40	38	38	40	36	37	38	38	40	38	35	36	38	38	38	

Rahoitetuissa hankkeissa keskimäärin syntyvät työpaikat yrityksissä (työpaikkakerroin)

Vuosi	UUD	VAR	SAT	HÄM	PIR	KAS	ESA	POS	POK	KES	EPO	POH	POP	KAI	LAP	Koko maa
2021	7	5	5	9	5	4	6	2	3	6	4	4	6	4	3	7
2022	6	4	3	7	3	5	6	4	3	6	3	4	4	2	4	5
tot 2023	3	2	2	6	6	3	6	1	2	6	2	3	6	2	4	6
tav 2023	3	3	4	4	3	2	4	3	2	7	4	3	4	1	5	

Työllisyyssasteen nostamistavoitteeseen on tulossopimuksissa määritelty kaksi mittaria: ”**Käynnissä olevien työttömyysjaksojen keskimääräinen kesto**” sekä ”**Virta yli 3 kk työttömyyteen**”. Molempien mittareiden tiedot sisältävät ELY-keskusalueen TE-toimiston sekä työllisyyden kuntakoikeilujen luvut. Heikentynyt suhdannetilanne ja työvoiman kysynnän lasku heijastelevat molempiin tavoitteisiin. Lomautusten määrä on kasvanut ja virta pitkäaikaistyöttömyyteen on kääntynyt kasvuun. Työttömyysjaksojen keston osalta tavoitetaso saavutettiin vain Kainuun ELY-keskuksessa, muualla maassa tavoite jäi saavuttamatta. Virta yli 3 kuukauden työttömyyteen -mittarille asetettuun tavoitteeseen päästiin kolmella ELY-keskusalueella.

Rahoitetuissa hankkeissa (yrityksen kehittämisavustus sekä maaseuturahaston investointituki ja perustamistuki) keskimäärin syntyvät työpaikat yrityksissä eli **työpaikkakerroin** kertoo hankkeissa hakemusvaiheessa arvioituista uusista työpaikoista. ELY-keskukset ovat tässä päässeet edellisvuotta heikommin tavoitteeseen. Kuusi ELY-keskusta jäi tavoitteesta ja yhdeksän pääsi tavoitteeseen.

LISÄÄMME ELINVOIMAA: Pk-yritykset uudistuvat ja kasvavat monipuolistaen elinkeinorakennetta

Alla olevissa taulukoissa ja kuvioissa on kuvattu Pk-yritykset uudistuvat ja kasvavat monipuolistaen elinkeinorakennetta -tulostavoitteen toteumatietoja sekä tavoitetasot vuodelle 2023.

Kasvu CRM järjestelmään kirjattujen liidien määrä

	UUD	VAR	SAT	HÄM	PIR	KAS	ESA	POS	POK	KES	EPO	POH	POP	KAI	LAP	Koko maa
2021	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
2022	1279	145	166	359	197	176	322	239	68	165	154	102	275	142	51	3840
tot 2023	1172	144	115	318	292	229	291	232	88	109	129	104	223	127	116	3689
tav 2023	700	200	120	150	250	150	100	170	120	150	120	100	200	150	100	2780

Rahoituissa hankkeissa syntyvä liikevaihdon kasvu yrityksissä, liikevaihtokerroin (arvio)

	UUD	VAR	SAT	HÄM	PIR	KAS	ESA	POS	POK	KES	EPO	POH	POP	KAI	LAP	Koko maa
2021	14	15	11	38	11	12	7	4	8	19	20	12	7	9	11	16
2022	6	14	22	36	19	15	7	12	7	34	13	15	11	17	1	18
tot 2023	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
tav 2023	10	15	10	13	14	22	10	4	2	20	4	9	8	5	5	

Rahoituissa hankkeissa syntyvä viennin kasvu yrityksissä, vientikerroin (arvio)

	UUD	VAR	SAT	HÄM	PIR	KAS	ESA	POS	POK	KES	EPO	POH	POP	KAI	LAP	Koko maa
2021	-	-	-	24	-	-	4	-	-	10	-	-	4	-	-	10
2022	-	-	-	32	-	-	4	-	-	33	-	-	6	-	-	16
tot 2023	-	-	-	23	-	-	3	-	-	13	-	-	3	-	-	7
tav 2023	-	-	-	10	-	-	5	-	-	17	-	-	4	-	-	

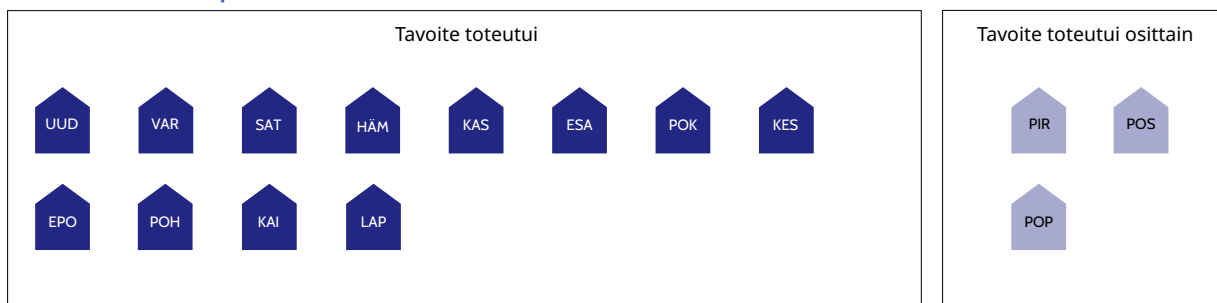
Rahoituissa pk-yritysten hankkeissa syntyvät patentit ja muut aineettomat oikeudet, kpl (arvio)

	UUD	VAR	SAT	HÄM	PIR	KAS	ESA	POS	POK	KES	EPO	POH	POP	KAI	LAP	Koko maa
2021	-	-	-	1371	-	-	277	-	-	1057	-	-	327	-	-	3032
2022	-	-	-	167	-	-	73	-	-	354	-	-	71	-	-	665
tot 2023	-	-	-	501	-	-	157	-	-	546	-	-	363	-	-	1567
tav 2023	-	-	-	60	-	-	85	-	-	439	-	-	200	-	-	784

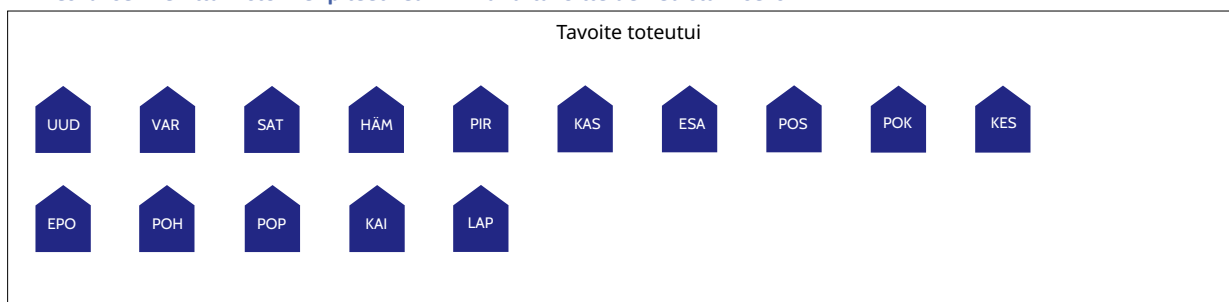
Kasvu CRM järjestelmään kirjattujen liidien määrä on tavoite, joka asetettiin ensimmäistä kertaa vuodelle 2022 ja oli nyt tavoitteena toista kertaa. Tavoite sisältää ELY-keskusten (sis. TE-toimistot) liidien lukumäärän, eli yritysasiakkaan tunnistettuun tarpeeseen perustuvat ohjaukset sopivaan ELY-keskuksen, TE-toimiston tai muun Team Finland -toimijan palveluun. Koko maan tasolla tavoite ylitettiin reilusti, noin 33 % ja myös monissa ELY-keskuksissa tavoite-taso ylitettiin selvästi. Viisi ELY-keskusta jäi kuitenkin asetetusta tavoitteesta.

Rahoituissa hankkeissa syntyvän viennin kasvun eli vientikertoimen osalta tavoite ylitettiin Hämeen ELY-keskuksessa, mutta Keski-Suomen, Etelä-Savon ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksissa tavoitteeseen ei päästy. Pk-yritysten hankkeissa syntyneiden patenttien ja muiden aineettomien oikeuksien määrässä kaikki ELY-keskukset pääsivät tavoitteeseen ja koko maan osalla patenttien ja muiden aineettomien oikeuksien määrä oli kaksinkertainen tavoitteeseen nähden. **Liikevaihtokertoimen** osalta on huomattava, että maaseutuyritysrahoituksen liikevaihtokertoimeen vaikuttavaa liikevaihdon kasvulukua ei tällä hetkellä pystytä raportoimaan, koska tukea saaneiden yritysten liikevaihdon lähtötasoja ei ole tällä hetkellä saatavilla tiedon tuonnin Hyrrään muututtua uuden rahoituskauden myötä. Ko. tiedot voidaan raportoida vuodelta 2024 puolivuotiskatsauksen yhteydessä.

ELY-keskusten toimenpiteet tki- tavoitteen edistämiseksi

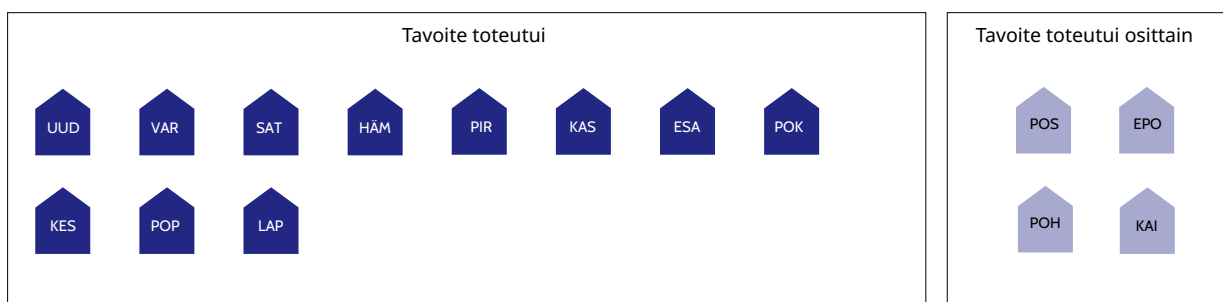

ELY-keskuksen kehittämistoimenpiteet Team Finland-tavoitteiden edistämiseksi

ELY-keskuksen kehittämistoimenpiteet TKI- tavoitteen edistämiseksi 12 ELY-keskusta arvioi tavoitteen toteutuneen hyvin ja kolme arvioi tavoitteen toteutuneen osittain. ELY-keskusten kehittämistoimenpiteet Team Finland-tavoitteiden edistämiseksi -tavoitteessa kaikki 15 ELY-keskusta arvioivat tavoitteen toteutuneen hyvin. Team Finland aluetiimit ja -verkostot ovat kokoontuneet säännöllisesti ja yhteistyö on ollut aktiivista. Kasvu-CRM:n käyttöä on aktivoitu ja liidien määrä onkin kasvanut. Yritysten kansainvälistymiseen ja kasvuun liittyvien palvelujen markkinointiin on panostettu ja erilaisiin infotilaisuuksiin on saatu runsaasti osallistujia. Maaseuturahaston hanketukien haut avautuivat kesän ja syksyn 2023 aikana, mutta tukipäätöksiä ei loppuvuoden aikana juurikaan ehditty tehdä.

Korkeaa arvonlisää tuottavien palveluiden, luovan talouden, kulttuurimatkailun ja kulttuurialan toimintaedellytysten tukemista edistävät toimet

Korkeaa arvonlisää tuottavien palveluiden, luovan talouden, kulttuurimatkailun ja kulttuurialan toimintaedellytysten tukemista edistävät toimet -tavoitekokonaisuudessa 11 ELY-keskusta arvioi tavoitteen toteutuneen ja neljä arvioi tavoitteen toteutuneen osittain. ELY-keskukset ovat olleet aktiivisesti mukana alueellisessa luovien alojen verkostoyhteistyössä. Alueilla on tuettu kulttuurialan toimintaedellytyksiä ja luonto- sekä kulttuurimatkailua kehittäviä hankkeita. Leader- ryhmät ovat osallistuneet monin tavoin eri hankkeiden toteuttamiseen. Uusi rahoituskausi käynnistyi vasta kesällä, joten uusia rahoituspäätöksiä ei vielä tehty maaseudun luonto- ja virkistyspalveluiden ja kulttuuriympäristön säilymisen edistämiseksi. Toimijoita on informoitu alan kehittämiseen kohdennetuista valtakunnallisista rahoitusmahdollisuuksista mm. AVEK:in rahoitushausta ja neuvottu ja tuettu rahoitushakemusten tekemisessä.

LISÄÄMME ELINVOIMAA: Elinkeinojen vastuullisuuden lisääminen

Alla olevassa taulukossa on kerrottu elintarvikeketjun turvallisuus ja vastuullisuus tulostavoitteen ELY-keskuskohtaiset toteumatiedot vuosilta 2021 – 2023 ja tavoitetasot vuodelle 2023.

Elintarvikeketjun turvallisuus ja vastuullisuus (säädösten vaatimukset täyttävien elintarvikeketjun toimijoiden osuus %)

	UUD	VAR	SAT	HÄM	PIR	KAS	ESA	POS	POK	KES	EPO	POH	POP	KAI	LAP	Koko maa
2021	95	97	92	85	97	96	96	96	93	94	96	96	90	95	88	94
2022	99	99	93	92	98	96	93	94	93	92	96	98	93	98	95	95
tot 2023	96	97	92	90	95	96	90	95	92	89	94	96	92	95	88	94
tav 2023	90	100	90	95	90	94	93	90	90	92	90	90	93	90	90	

Elintarvikealan turvallisuuden ja vastuullisuuden lisäämistä arvioidaan sen perusteella, kuinka moni toimija elintarvikeketjussa täyttää säädösten vaatimukset. Tavoite ei aivan täysin toteutunut koko maan tasolla, yhdeksän ELY-keskusta saavutti tavoitteen ja kuusi ELY-keskusta jäi alle tavoitetason.

LISÄÄMME ELINVOIMAA: Saavutettavuuden edistäminen

Alla olevissa taulukoissa on kuvattu saavutettavuuden edistäminen -tulostavoitteen ELY-keskuskohtaiset toteumatiedot vuosilta 2021 – 2023 sekä tavoitetasot vuodelle 2023.

Henkilövahinkoon johtaneiden onnettomuuksien määrä

	UUD	VAR	SAT	HÄM	PIR	KAS	ESA	POS	POK	KES	EPO	POH	POP	KAI	LAP	Koko maa
2021	503	283	-	-	129	83	-	188	-	87	173	-	180	-	60	1686
2022	482	259	-	-	119	98	-	191	-	108	142	-	140	-	58	1597
tot 2023	429	224	-	-	120	74	-	176	-	100	167	-	137	-	61	1488
tav 2023	472	250	-	-	134	100	-	182	-	102	154	-	134	-	69	1597

Kansalaisten tyytyväisyys maanteiden palvelutason

	UUD	VAR	SAT	HÄM	PIR	KAS	ESA	POS	POK	KES	EPO	POH	POP	KAI	LAP	Koko maa
2021	3,3	3,1	-	-	3,2	3,4	-	3,1	-	3,2	3,1	-	3,1	-	3,0	3,2
2022	3,1	2,9	-	-	3,0	3,2	-	3,1	-	3,1	2,9	-	3,1	-	3,0	3,1
tot 2023	3,2	3,0	-	-	3,1	3,2	-	2,8	-	3,1	2,9	-	3,1	-	3,0	3,0
tav 2023	2,8	2,8	-	-	2,8	2,8	-	2,8	-	2,8	2,8	-	2,8	-	2,8	2,8

Raskaan liikenteen tyytyväisyys maanteiden palvelutason

	UUD	VAR	SAT	HÄM	PIR	KAS	ESA	POS	POK	KES	EPO	POH	POP	KAI	LAP	Koko maa
2021	2,7	2,8	-	-	2,8	3,0	-	2,8	-	2,9	2,6	-	2,8	-	2,6	2,8
2022	2,6	2,3	-	-	2,4	2,5	-	2,7	-	2,6	2,4	-	2,7	-	2,6	2,5
tot 2023	2,6	2,4	-	-	2,5	2,6	-	2,7	-	2,5	2,2	-	2,6	-	2,5	2,5
tav 2023	2,5	2,5	-	-	2,5	2,5	-	2,5	-	2,5	2,5	-	2,5	-	2,5	2,5

ELY-keskuksille asetettua tavoitetta saavutettavuuden edistämisestä seurataan kolmen mittarin avulla. **Henkilövahinkoihin johtaneiden onnettomuuksien** määrä laski koko maan tasolla sekä useimpien ELY-keskuksen alueella. Vuodelle 2023 asetettuihin tavoitteista jäätin Etelä-Pohjanmaalla sekä Pohjois-Pohjanmaalla.

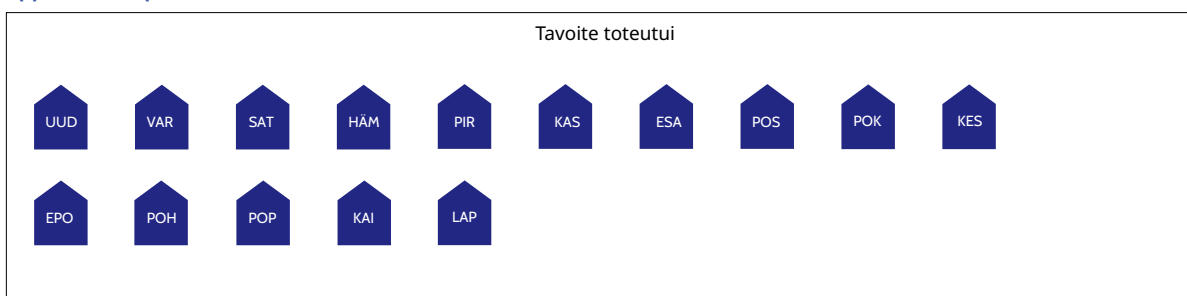
Kansalaisten tyytyväisyys maanteiden palvelutason on viime vuosina pysynyt samalla tasolla, eikä suuria muutoksia ole puoleen tai toiseen. Vuodelle 2023 asetettuun tavoitetasoon **päästiin kaikissa ELY-keskuksissa**. **Raskaan liikenteen kokema tyytyväisyys maanteiden palvelutason** on aiempien vuosien tapaan heikompi kuin kansalaisten antama arvio. Verrattuna edellisvuoteen on tyytyväisyys joko hivenen parantunut tai pysynyt samalla

tasolla. Etelä-Pohjanmaalla ovat arviot jatkaneet laskusuunnassa ja tulokset ovat muuhun maahan verrattuna heikkomat. Asetettuun tavoitteeseen päästiin seitsemässä ELY-keskuksessa ja kahdessa ELY-keskuksessa tavoite jäi toteutumatta.

LISÄÄMME ELINVOIMAA: Koulutus- ja osaamistaso nousee ja osaavan työvoiman saatavuus paranee

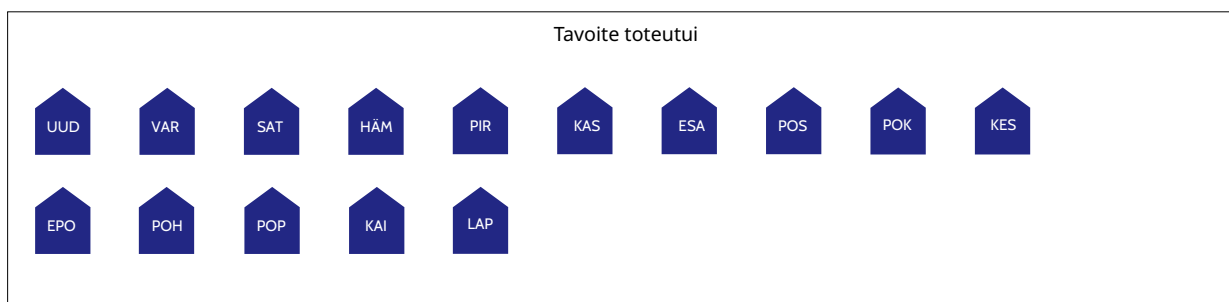
Seuraavissa kuvioissa on ”kuvattu koulutus- ja osaamistaso nousee ja osaavan työvoiman saatavuus paranee” -tavoitteiden ELY-keskuskohtaiset toteumatiedot vuodelle 2023.

Osaamisen kehittämisen edistäminen alueella, jotta koulutus- ja osaajatarjonta vastaavat elinkeinoelämän ja jatkuvan oppimisen tarpeisiin

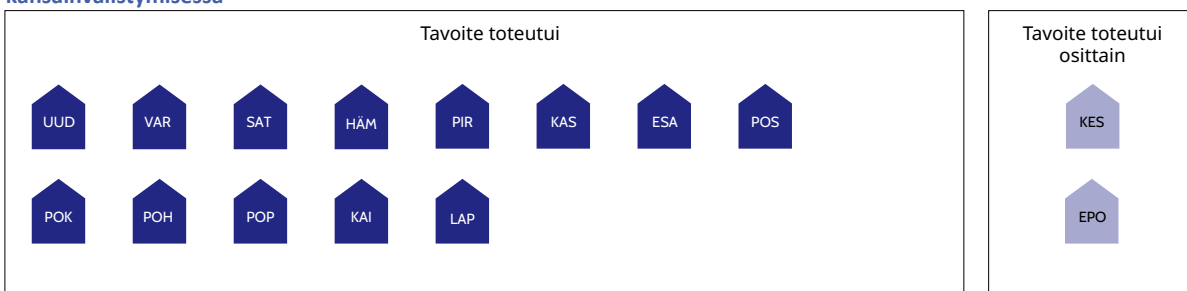
Osaamisen kehittämisen edistäminen alueella – tavoitteessa onnistuttiin hyvin jokaisessa ELY-keskuksessa. Jatkuvan oppimisen verkostot ovat kokoontuneet ja tiedonvaihtoa on edistetty. Osaamis- ja työvoimatarpeiden ennakointiin panostaminen nähdään entistä tärkeämpänä niin alueellisena kuin valtakunnallisena toimintona. Syksyllä laadittiin ensimmäinen työvoimabarometri. Yhteistyö Jatkuvan oppimisen palvelukeskuksen (JOTPA) kanssa on jatkunut rahoitushakujen osalta.

Elinikäisen ohjauksen palveluiden saatavuuden ja laadun seuraaminen ja kehittäminen

Elinikäisen ohjauksen palveluiden saatavuuden ja laadun seuraaminen ja kehittäminen -tavoitteessa on myös edetty jokaisessa ELY-keskuksessa suunnitelmien mukaan. Alueellisten elinikäisen ohjauksen verkostojen toiminta on ollut säännöllistä ja alueellinen yhteistyö on ollut aktiivista. Ohjausosaamisen kehittämiseen on panostettu. Alueellisella ennakoituvuudella on myös vahva kytkentä ohjauspalvelujen tuottamiseen ja kehittämiseen.

Panostukset kansainvälisten osaajien maahanmuuton lisäämiseksi ja osaamisen hyödyntämiseksi yritysten kasvussa ja kansainvälistymisessä

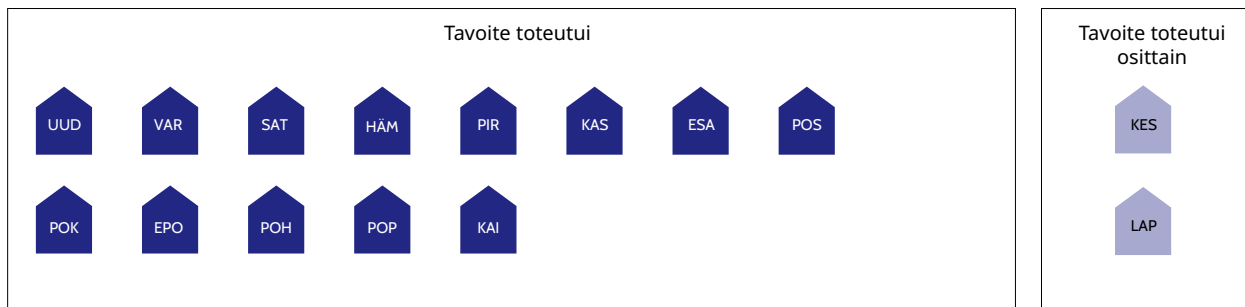

Panostukset kansainvälisten osaajien maahanmuuton lisäämiseksi ja osaamisen hyödyntämiseksi yritysten kasvussa ja kansainvälistymisessä - tavoitteessa on 13 ELY-keskusta arvioinut päässeensä tavoitteeseen ja kaksi ELY-keskusta arvioi tavoitteen toteutuneen osittain. ELY-keskukset ovat koordinoineet alueellista Team Finland- toimintaa ja alueverkostot ovat kokoontuneet säännöllisesti. Team Finland palvelujen markkinointiin on panostettu ja yrityksiä neuvottu ja sparrattu kansainvälistymisessä.

TAVOITTELEMME HIILINEUTRAALIUTTA: Hiilineutraaliuden edistäminen ja kiertotalouden ratkaisut

Alla olevissa kuvioissa on kuvattu hiilineutraaliuden edistäminen ja kiertotalouden ratkaisut- tulostavoitteen ELY-keskuskohtaiset toteumatiedot vuodelta 2023.

Panostukset vähähiiliseen talouteen siirtymiseksi

Panostukset vähähiiliseen talouteen siirtymiseksi - tavoite on toteutunut 13 ELY-keskuksessa. Tavoitteen arvioitiin toteutuneen osittain Keski-Suomen ja Lapin ELY-keskuksissa, joissa mm. maatalouden biokaasulaitoksien määrä ei toteutunut tavoitellusti. ELY-keskukset ovat mm. edistäneet vihreän siirtymän hankkeita sekä toteuttaneet alueellisten ilmastotiekarttojen toimenpiteitä. ELY-keskusten poikkihallinnolliset ilmastotiimit ovat jatkaneet toimintaansa, samoin kuin ELY-keskusten strategiapäälliköiden ja ohjaavien tahojen ilmastoryhmä. Vähähiilisyystavoitetta on konkreettisesti edistetty parantamalla joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä, edistämällä tuulivoimakaavoitusta ja tukemalla maatalojen uusiutuvan energian investointeja ja kestävien tuotantotapojen käyttöönottoa. Pirkanmaan ELY-keskukseen keskitettyä öljylämmityksen luopumisen tukea on myönnetty runsaasti.

Yhdyskuntajätteen kierrätyksen edistäminen

Yhdyskuntajätteen kierrätyksen edistäminen -tavoite on toteutunut Keski-Suomen ja Lapin ELY-keskuksia lukuun ottamatta kaikissa ELY-keskuksissa asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Yhdyskuntajätteen kierrätystä on edistetty uuden jätelain tavoitteiden mukaisesti ja alueellinen yhteistyö on ollut tiivistä. Määräaikaistarkastusten ohella neuvonnalla ja ohjeistuksella on iso merkitys tavoitteen toteuttamisessa. Ympäristölupahakemuksista annetuissa lausunnoissa ja muussa valvonnassa on kiinnitetty huomiota materiaalitehokkuuteen ja kierrätykseen.

TAVOITTELEMME HIILINEUTRAALIUTTA: Luonnon monimuotoisuus ja vesien tila

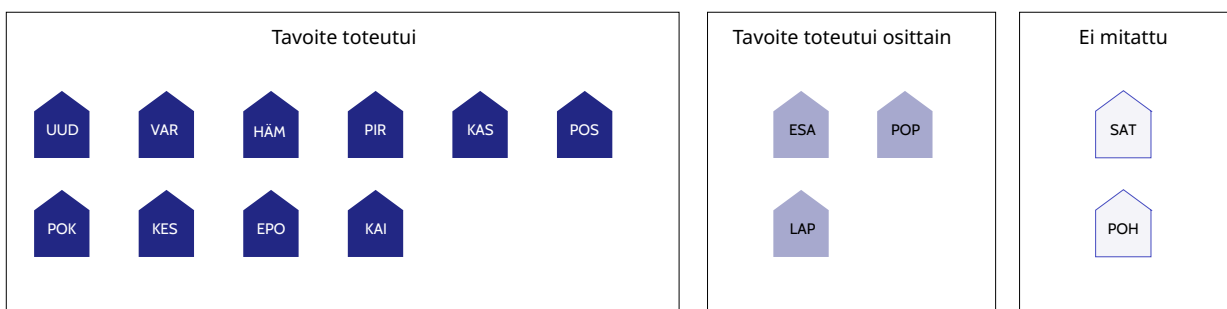
Alla olevissa taulukossa ja kuvioissa on kerrottu luonnon monimuotoisuus ja vesien tila- tulostavoitteen toteumatiedot vuosilta 2021 – 2023 sekä ELY-keskuskohtaiset tavoitetasot vuodelle 2023.

Luonnonsuojelualueiden toteutus (ha)

	UUD	VAR	SAT	HÄM	PIR	KAS	ESA	POS	POK	KES	EPO	POH	POP	KAI	LAP	Koko maa
2021	892	1 263	-	606	540	755	604	1 247	1 066	680	1 738	-	5 577	800	1 490	17 258
2022	854	7 153	-	641	791	770	681	1 193	842	552	1 432	-	3 053	1 792	1 890	21 644
tot 2023	745	1 427	-	588	652	786	412	797	615	571	1 540	-	2 730	972	2 762	14 597
tav 2023	700	1 200	-	560	840	710	570	800	600	600	1 300	-	1500	700	600	10 680

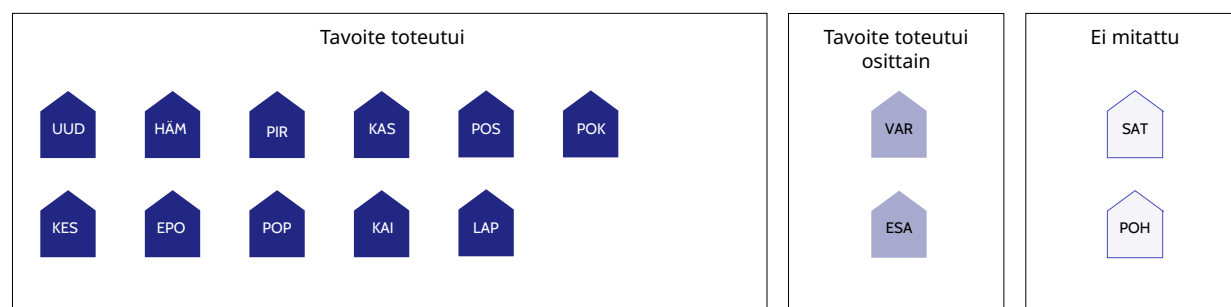
Luonnonsuojelualueiden toteutuksessa ylitettiin koko maan tasolla tavoite lähes 4 000 hehtaarilla. Kymmenen ELY-keskuksen alueella tavoitetaso ylitettiin ja kolmella alueella jäätin hieman tavoitteesta. Tavoitetaso ylitettiin erityisen paljon Lapissa.

Luontotyyppien ja lajisuojelun edistäminen

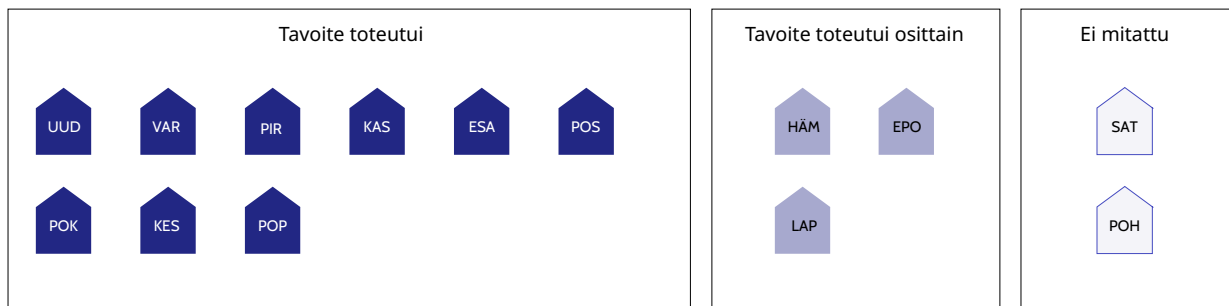
Luontotyyppien ja lajisuojelun edistämisessä on edetty pääosin hyvin ja tavoitteisiin on päästy 9 ELY-keskuksessa. Tavoitteen edistämisen kannalta tärkeä Helmi-elinympäristöohjelma on edennyt hyvin ja sen puitteissa on toteutettu ennallistamis- ja kunnostamishankkeita sekä inventoitu perinnebiotooppeja. Kolme ELY keskusta ei saanut toteutettua viime vuodelle tavoiteltua määrää toimenpiteitä.

Itämeren ja vesien hyvä tila

Itämeren ja vesien hyvä tila -tavoitteessa on edetty pitkälti suunnitelmien mukaisesti. Vesien suojelun tehostamishjelmaa on toteutettu ja vesienhoitoa edistäviä sidosryhmätilaisuuksia järjestettiin runsaasti. Tavoite toteutui osin Etelä-Savossa ja Varsinais-Suomessa, jossa Saaristomeren alueella jäätin KIPSI-hankkeessa tavoitteesta.

Vesistökuunnostusten edistäminen

Vesistökuunnostusten edistämisessä päästiin viime vuonna yhdeksässä ELY-keskuksessa tavoitteisiin. Vesistökuunnostushankkeita joko käynnistettiin tai saatettiin valmiiksi useimmissa ELY-keskuksissa vähintäänkin tavoitteen mukainen määrä. Tavoitteista jäätin Hämeen, Etelä-Pohjanmaan ja Lapin ELY-keskuksissa.

TAVOITTELEMME HIILINEUTRAALIUTTA: Kestävä kaupunkikehitys

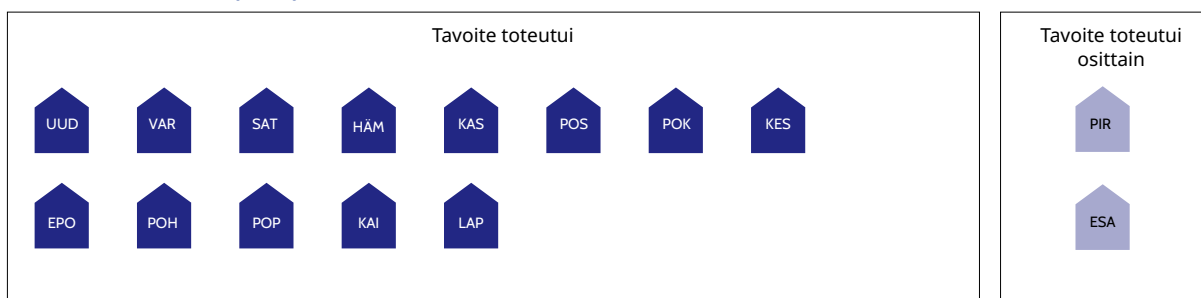
Alla olevissa taulukossa ja kuvioissa on kuvattu kestävä kaupunkikehitys -tulostavoitetta kuvaavien indikaattorien ELY-keskuskohtaiset toteumatiedot vuosilta 2021 – 2023 sekä tavoitetasot vuodelle 2023.

Palvelujen ja joukkoliikenteen järjestämistä tukeva taajamarakenne

	UUD	VAR	SAT	HÄM	PIR	KAS	ESA	POS	POK	KES	EPO	POH	POP	KAI	LAP
2021	80,3	53,9	-	50,9	68,1	43,5	49,6	63,3	51,3	61,0	48,1	-	54,1	51,9	38,1
2022	80,6	53,9	-	50,5	68,4	42,2	49,3	63,0	52,0	61,2	47,1	-	54,0	51,6	37,7
tot 2023	..	..	-	..	..	..	..	..	..	..	..	-	..	..	..
tav 2023	80,2	55	-	51	68,7	45	53	63,5	51	62	49,2	-	52,8	52,4	39,5

Kestävän kaupunkikehityksen edistämistä mittaavaan indikaattoriin ”**Palvelujen ja joukkoliikenteen järjestämistä tukeva taajamarakenne**”, saadaan vuoden 2023 tulokset kuluvan vuoden syksyllä. Tavoitetta on edistetty mm. neuvotteluin ja lausunnoin vireillä olevissa yleiskaavoissa.

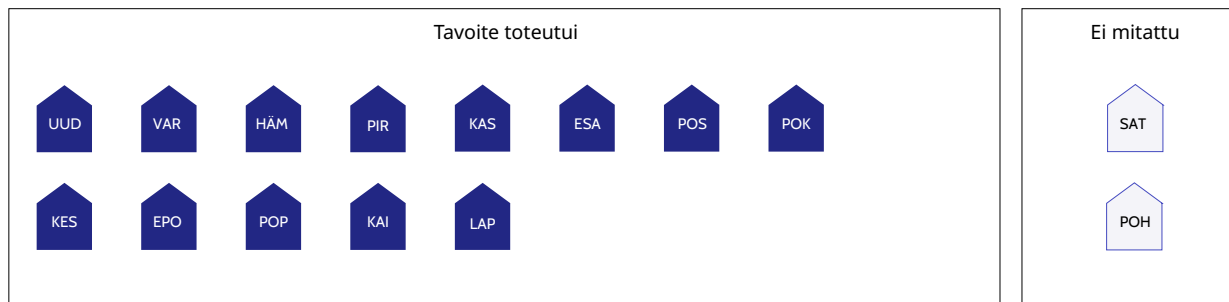
Alueiden kehittämisen painopisteet

Alueiden kehittämisen painopisteet - tavoite toteutui lähes kaikissa ELY-keskuksissa tavoitteiden mukaisesti. Pirkanmaa ja Etelä-Savo arvioivat tavoitteen toteutuneen osittain. Tähän vaikuttaa mm. se, että tavoite sisältää pitkäjänteistä työtä esim. hiilineutraalisuuden edistämisessä. ELY-keskuskohtaisissa tavoitteissa painotukset vaihtelevat alueittain, mutta ELY-keskukset ovat vahvasti mukana alueen keskeisissä aluekehittämiseen kytkeytyvissä hankkeissa ja prosesseissa kuten maakuntakaavan valmistelussa ja valtioneuvoston aluekehittämisspätöksen valmistelussa. Tavoitteeseen kytkeytyvät vahvasti myös MAL-sopimuksiin liittyvä toimenpiteet.

Alueidenkäytön edistämisen painopisteet

Alueidenkäytön edistämisen painopisteet - tavoitteessa ovat kaikki ELY-keskukset hyvin pitkälti saavuttaneet asetetut tavoitteet. Kuntien kanssa käytävät kehittämiskeskustelut on pidetty suunnitellusti. Keskustelujen teemoina ovat korostuneet valtakunnalliset alueidenkäytön tavoitteet sekä ilmasto- ja energia-asiat. Teemoina ollut myös alueidenkäyttö- ja rakennuslain uudistaminen, kiertotalous, kestävä liikkuminen ja yhdyskuntakehitys. Kulttuuriympäristön huomioimisen eteen on tehty töitä. Yhteistyötä aurinkoenergian ja tuulivoiman edistämässä on tehty eri puolilla.

2. Toiminnallinen tuloksellisuus: Asiakkuudet, digitalisaatio ja yhteiset toimintatavat

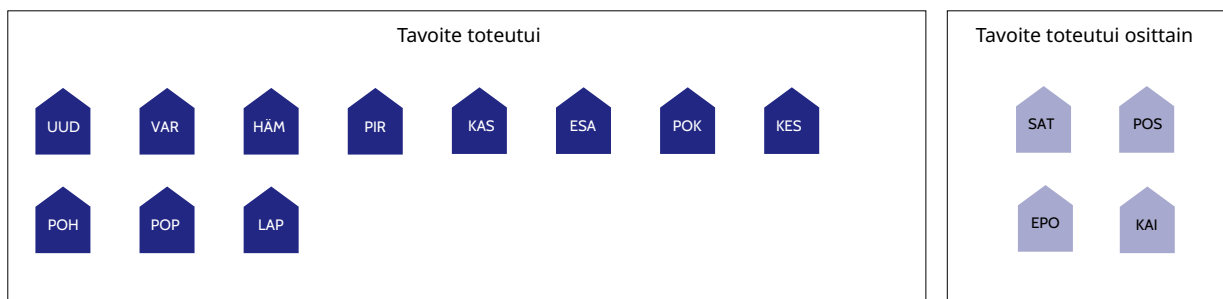
Alla olevassa taulukossa on kuvattu asiakkuudet, digitalisaatio ja yhteiset toimintatavat- painopistettä kuvaavien tulostavoitteiden ELY-keskuskohtaiset toteumatiedot vuosilta 2021 – 2023 sekä tavoitetasot vuodelle 2023.

Ympäristövalvonnan valvontasuunnitelmiin sisältyvän YSL:n mukaisen valvontaohjelman toteutuminen (%)

	UUD	VAR	SAT	HÄM	PIR	KAS	ESA	POS	POK	KES	EPO	POH	POP	KAI	LAP	Koko maa
2021	70	94	-	90	100	95	91	100	100	75	80	-	90	100	78	89,5
2022	76	94	-	91	100	99	92	97	95	97	58	-	95	100	100	91,8
tot 2023	98	99,9	-	100	100	95	97,4	100	100	100	50	-	96	100	91,3	94,4
tav 2023	100	100	-	100	100	100	100	100	100	100	100	-	100	100	100	100

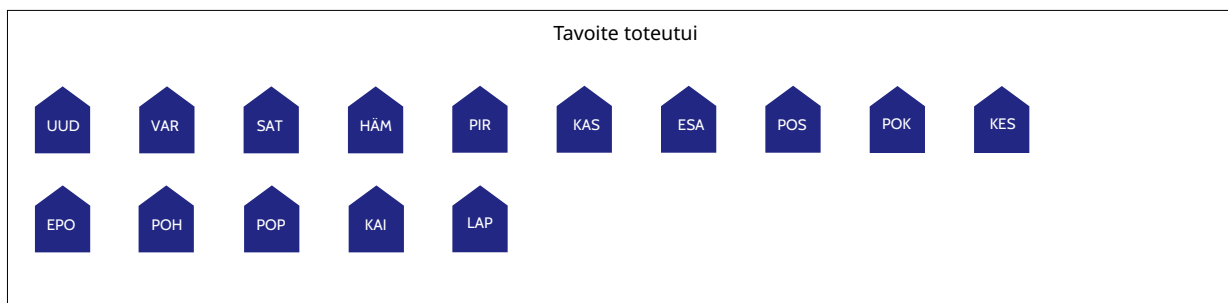
Ympäristövalvonnan valvontaohjelman toteutuminen - tavoite toteutui täysimääräisesti seitsemässä ELY-keskuksessa ja useassa ELY-keskuksessa jäätin tavoitteesta vain vähän. Etelä-Pohjanmaalla valvontaresursseja on niukasti suhteessa valvontakohteiden määrään ja uusien hankkeiden tuomiin tarpeisiin.

Innovatiiviset julkiset hankinnat

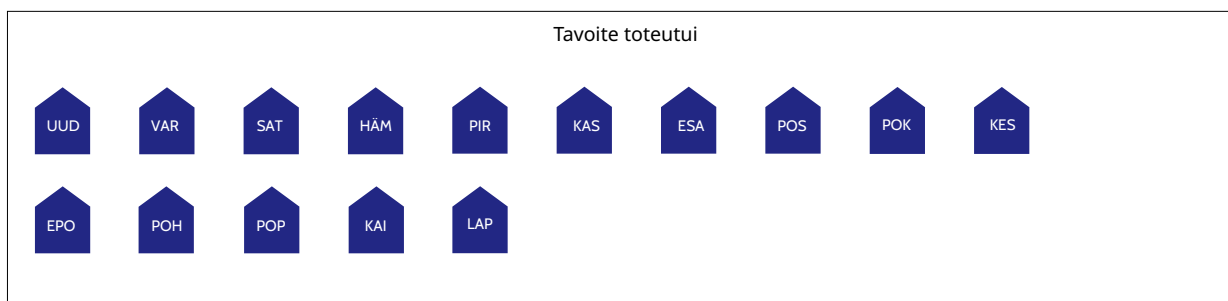
ELY-keskusten toteuttamat **innovatiiviset julkiset hankinnat** -tavoitteessa 11 ELY-keskusta saavutti asetetun tavoitteen kokonaan ja neljä ELY-keskusta ilmoitti saavuttaneensa tavoitteen osittain. ELY-keskukset ovat toteuttaneet innovatiivisia hankintoja mm. työvoimapalvelujen hankinnoissa, joissa on toteutettu markkinavuoropuhelua, edistetty tulosperusteisuutta ja käytetty dynaamista hankintamallia. Hankintojen vaikuttavuuden todentamista määrällisillä mittareilla ja myös laadullisilla mittareilla on kehitetty. Kestävän kehityksen tavoitteiden systemaattinen huomioiminen hankinnoissa vaatii vielä kehittämistä.

Tietoturvan taso

Tietoturvan taso: ELY-keskukset ovat ylläpitäneet perustason tietoturvaa ja maksajavirustotehtävien osalta ISO/IEC27001-standardien mukaisia tietoturva vaatimuksia on noudatettu. Riskienhallintatyötä tehdään systemaattisesti Rego -riskienhallintatyökalun avulla. ELY-keskukset ovat osallistuneet KEHA-keskuksen aloittamaan jatkuvuus-suunnitteluprosessiin.

Maatalouden ja elintarviketurvallisuuden valvontasuunnitelmien toteuttaminen täysimääräisesti

Maatalouden ja elintarviketurvallisuuden valvontasuunnitelmien toteuttamisessa ELY-keskukset saavuttivat asetetut tavoitteet täysimääräisesti.

3. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Alla olevassa taulukossa on kuvattu ELY-keskusten henkilöstöbarometrin työtyytyväisyysindeksin ELY-keskuskohtaiset toteumatiedot vuosilta 2021 – 2023 sekä tavoitetasot vuodelle 2023.

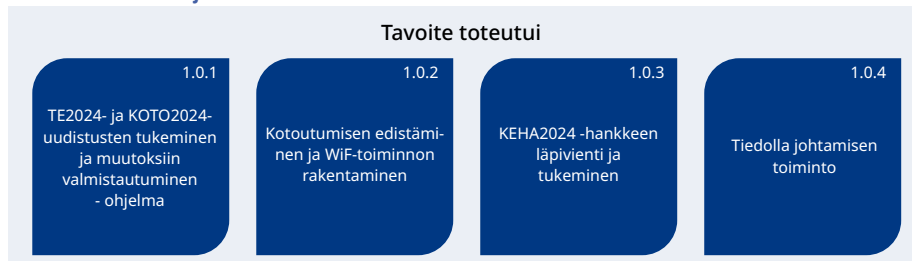
Henkilöstöbarometrin työtyytyväisyysindeksi (TAE)

	UUD	VAR	SAT	HÄM	PIR	KAS	ESA	POS	POK	KES	EPO	POH	POP	KAI	LAP	Koko maa
2021	3,90	3,75	4,03	3,81	3,83	3,86	3,58	3,79	3,85	3,70	3,81	4,05	3,84	3,85	3,88	3,81
2022	3,96	3,82	3,99	3,76	3,83	3,84	3,69	3,89	3,86	3,73	3,85	4,02	3,76	3,90	3,92	3,84
tot 2023	3,99	3,92	4,19	3,83	3,70	3,84	3,78	3,98	3,83	3,73	3,87	4,15	3,90	3,96	3,97	3,88
tav 2023	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6

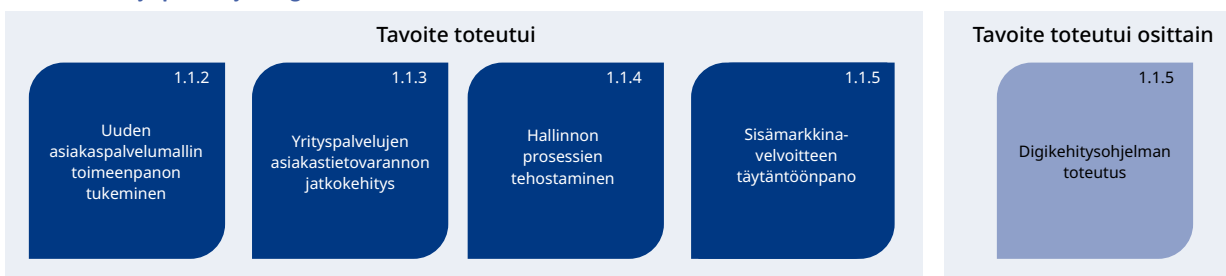
KEHA-keskuksen tulostavoitteiden toteumatiedot

KEHA-keskus tekee vuosittain tulossopimuksen työ- ja elinkeinoministeriön kanssa. Tulossopimuksessa sovitaan seuraavan vuoden tavoitteista. Alla olevissa kuvissa on esitetty KEHA-keskuksen tulostavoitteiden toteumatiedot vuodelta 2023.

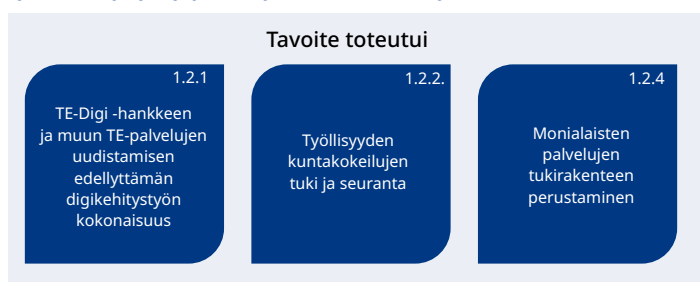
Uudistuva hallinto ja KEHA-keskus

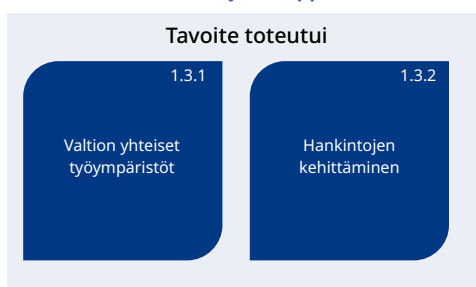
Asiakkuudet ja palvelujen digitalisaatio

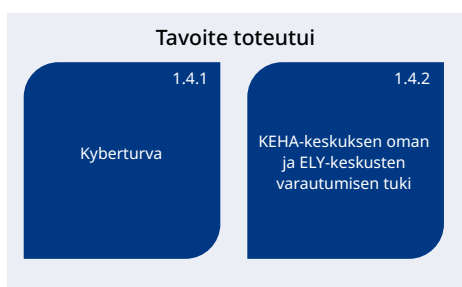
Työvoima- ja yrityspalvelujen kehittäminen ja uudistaminen

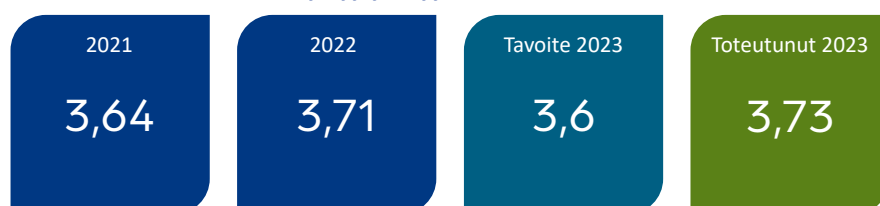
Yhteiset toimintatavat ja kumppanuudet

Varautuminen

KEHA-keskuksen henkilöstön työtyytyväisyys

Tulokset ja laadunhallinta

Asiakastytyväisyys KEHA-keskuksen maksatuksen palveluihin

*mittaustapaa uudistettiin vuonna 2023 ja tuloksia on painotettu. Luku ei siis suoraan vertailukelpoinen aiempiin vuosiin

Maksatuspäätösten ka. käsittelyaika (pv)

*toteumatiedot sisältävät osan maksatuksista, mm. TE-palvelut ei mukana toteumatiedoissa)

** vuoden 2023 tuloksissa harkinnanvaraisen kulukorvauksen maksatusten suuri volyyymi ja käsittelyaikojen viiveet nostavat keskiarvoa, joka muuten olisi alle tavoitetason

1.3. Toiminnan vaikuttavuus

1.3.1 Uudenmaan ELY-keskus

Lisäämme elinvoimaa

Uudenmaan ELY-keskus saavutti suurimman osan tämän tulosalueen tavoitteista. Toteumatta jäivät keskimääräiseen työttömyyden kestoon ja virta yli 3 kk työttömyyteen liittyvät tavoitteet. Työttömyyden rakenne pysyy haastavana. Uudellamaalla työttömyys on suhdannekehityksen vuoksi lievässä nousussa ja lomautukset kasvaneet myös. Tästä johtuen uudet työttömyysjaksot eivät välttämättä ole ratkaistavissa vain nopealla työnvälityksellä. Lisäksi ulkomaalaistaustaisten työnhakijoiden työllistyminen voi vaatia pidempää palvelupolkua. PK-yritykset uudistuvat ja kasvavat monipuolistaen elinkeinorakennetta -tavoitteeseen liittyen ELY-keskus on ollut aktiivinen verkostotoimija. Saavutettavuuden edistäminen -tavoitteessa liikenteeseen ja tienpitoon liittyvät tavoitteet saavutettiin. Koulutus- ja osaamistaso nousee ja osaavan työvoiman saatavuus paranee -tavoitteessa Uudenmaan ELY-keskus mm työskentelee aktiivisesti muiden toimijoiden kanssa kansainvälisen rekrytointimallin rakentamiseksi.

Tavoittelemme hiilineutraaliutta

Uudenmaan ELY-keskus saavutti tämän tulosalueen tavoitteet. Muun muassa maataloustehtävien toimeenpanossa, maaseutuohjelman tavoitteissa sekä luonnon- ja ympäristönsuojeluun liittyvissä tavoitteissa onnistuttiin tavoitteiden mukaisesti. Uudellamaalla maaseuturahoituksen hankevalinnoissa on edelleen huomioitu hiilineutraalius, materiaalitehokkuus ja suljettuihin kiertoihin perustuvat tuotantoprosessit. Lisäksi ilmastoyhteistyötä ja tiedonvaihtoa on tehty valtakunnallisessa ELY-keskusten ilmastoverkostossa ja Uudenmaan ilmastoyhteistyöryhmässä. Alueidenkäytön edistämiseen on panostettu ennakkollisella yhteistyöllä. Ilmastomuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen, yhdyskuntarakenteen tiivistäminen, nykyisten MAL-sopimusten toimeenpano ja uuden sopimuskauden valmistelu Helsingin seudulla ja liikenteen osalta myös Lahden seudulla sekä hyvän elinympäristön ja luonnonsuojelun näkökohdat olivat johdonmukaisesti esillä ELY-keskuksen työssä.

Asiakkuudet, digitalisaatio ja yhteiset toimintatavat

Suurin osa tulostavoitteista toteutui kokonaan, jotkut toiminnalliset tavoitteet osittain. Kansalaisten ja raskaan liikenteen (elinkeinoelämän kuljetusten) tyytyväisyys maanteiden palvelutasoon täyttyi tavoitteiden mukaisesti. Maatalouden ja elintarviketurvallisuuden valvontasuunnitelma toteutettiin. Uudenmaan ELY-keskus on kehittänyt hankintojaan, tavoitteena parempi vaikuttavuus. Esimerkiksi kaikki ostopalveluina tuotetut valmennuspalvelut on toteutettu tulosperusteisina vuodesta 2020 eteenpäin.

1.3.2 Varsinais-Suomen ELY-keskus

Lisäämme elinvoimaa

Työvoiman kysyntä laski vuoden aikana 30 % kiihtyen erityisesti vuoden lopussa mutta työttömyys lähti kasvamaan vasta vuoden viimeisinä kuukausina. Haasteita on rakenteellisessa työttömyydessä, joka heijastuu tulosmittareiden arvoihin. Pitkäaikaistyöttömyys on ollut heikolla lasku-uralla, jonka taloudellinen laskusuhdanne uhkaa katkaista. Työvoiman saatavuus on parantunut johtuen työmarkkinoilta vapautuneesta työvoimasta. Globaalisti epävakaa tilanne on vaikuttanut monille toimialoille ja mm. autonvalmistusteollisuus on joutunut turvautumaan merkittäviiin lomautuksiin ja irtisanomisiin vastatakseen tuotannon ja suhdanteiden vaihteluun. TE-toimisto piti työllisyys-suunnitelmien haastatteluelan alhaisena. Osaamisen kehittämistä tuettiin yhteishankintakoulutuksilla ja muilla

yhteisrahoitteisilla menetelmillä. MYR:n koulutusjaostolla on keskeinen koordinaattorin rooli jatkuvan oppimisen ja elinikäisen ohjauksen kehittämisen toimenpiteissä, mm. V-S Ennakointiakatemian toiminta, Tulevaisuustislaamo, jatkuvan oppimisen verkoston maakunnalliset hankkeet sekä Ensiapua yrittäjille -hanke. Vuoden lopussa päättynyt Kokka kohti Suomea -hanke toimi aktiivisesti kv. osaajien saamiseksi Suomeen toimien verkostoyhteistyössä myös maakunnan sisällä.

Yrityksen kehittämisavustuksen (EAKR) rahoituslinjauksia päivitettiin vastaamaan käytettäviä valtuuksia. Kone- ja laiteinvestoinnit otettiin tuen piiriin ja kehittämishankkeiden osalta poistettiin mm. rajausta hankkeen enimmäiskoosta, väljennys nosti rahoitettujen hankkeiden määrää. Yritysten kehittämispalveluiden suosio jatkui, painopisteemoina markkinointi- ja asiakkuudet sekä kasvu, kansainvälistyminen ja uudistuminen. Luovien alojen yritysten toimintaa edesautettiin välittämällä palveluverkostossa tietoa mm. rahoituksesta, korkeaa arvonlisää tuottavien yritysten määrä kehittämisavustuksessa oli merkittävä. Hankittu työvoimakoulutus painottui erityisesti Rekry- ja Täsmäkoulutuksiin, joihin osallistui poikkeuksellisen runsaasti yrityksiä. Palveluilla tuettiin tavoitteena ollutta innovatiivista tki-toimintaa, uudistumista ja kasvua sekä osaavan työvoiman saatavuutta. Varsinais-Suomeen sijoittui v. 2023 noin 3 000 pakolaista, joista ELY-keskuksen kuntiin ohjaamia noin 100. Maahanmuuton tukemisessa leimallista oli kuntayhteistyön aktivoituminen ukrainalaisten pakolaisten ohjaamisessa eri palveluihin. Varsinais-Suomen Team Finland (TF) -aluetiimi ja kumppanuusverkosto kokoontuivat säännöllisesti. Aluetiimin puitteissa keskityttiin TF-ydintoimijoiden asiantuntijoiden osaamisen kehittämiseen ja yhteisten asiakkuuksien hoitamiseen yli virastorajojen. Uusi TF -palvelupolku on jalkautettu osaksi asiakastyötä. Tavoitteet saavutettiin kokonaisuudessaan hyvin, Kasvu CRM-järjestelmään kirjattujen liidien osalta sisäiset toimintatavat eivät vielä ole riittävällä tasolla. Tavoiteltua alempaan määrään vaikuttivat myös ainakin Kehittämispalvelujen alasajo loppuvuodesta ja yritysten epävarmemmat tulevaisuusnäkyvät.

Maatalous- ja maaseutupolitiikan uusi ohjelmakausi 2023 – 2027 (CAP27) käynnistyi vaihteittain. Viestinnän merkitys korostui jokaiseen ELY-keskukseen palkatun maaseutuviestinnän koordinaattorin myötä. Tukien ajankoh-taisinfoihin osallistui lähes 900 ammattilaista. Yhteistyötä keskeisten kumppaneiden kanssa tiivistettiin entisestään (mm. alueen Leader -ryhmät ja kuntien elinkeinotoimi ja seudulliset kehittämiskeskukset). Viestintätoimet ja sidosryhmäyhteistyö toteutuivat suunnitellusti. Aktiivista toimintaa Varsinais-Suomen Matkailun tiekarttatyön johtoryh-män toiminnassa jatkettiin matkailun tiekarttatyön jalkauttamiseksi. Sekä hanke- että yritystukien valintajakoilla saatiin maaseutu- ja saaristomatkailuun liittyviä hakemuksia vireille. Maaseuturahoituksen hanke- ja yritystukihaut avautuivat vasta kesäkuussa ja yritystukien päätöksenteko pääsi vauhtiin marraskuussa. Myöhäisestä käynnisty-misestä huolimatta yritystukihakemusten määrä oli merkittävä painottuen investointeihin. Maaseuturahoituksen hankehaku käynnistyi kehittämishankkeiden osalta vilkkaasti painottuen maatalojen ja maatalouden uudistumi- seen, erikoiskasvien viljelyyn, matkailun ja ruokaketjun kilpailukyyn edistämiseen. Maatalojen investoinnit painot-tuivat energia- ja ympäristöinvestointeihin. Tavoite toteutui kaikkien rahoituslinjojen osalta. Elintarviketurvallisuu-den sekä kasvi- ja eläinterveyden tehtäväkokonaisuudessa edettiin toimintasuunnitelman tavoitteiden mukaisesti. Lieväna poikkeuksena on luomuvalvonta, jossa osa tarkastusten ratkaisuista siirtyi viivästyneiden luomuvalvonto- jen takia vuoden 2024 puolelle.

Liikenteen palvelutasoa pyritään nostamaan edistämällä suurten investointitarpeiden toteutusvalmiutta ja perustelemalla niiden merkittävyyttä. Alueella päätettävät toimenpiteet kohdistetaan ottamalla huomioon ennen kaikkea vaikutukset, asiakastarpeet ja toimenpiteiden tehokkuus. Vuonna 2023 toiminta eteni pääosin suunnitel-lusti, asetetut tulostavoitteet saavutettiin raskaan liikenteen tyytyväisyystavoitetta lukuun ottamatta. Kansalaisten tyytyväisyys maanteiden palvelutasoon tavoite saavutettiin erityisesti talven tienkäyttäjien tyytyväisyyden paran-tumisen takia, sen sijaan raskaan liikenteen osalta tavoite jäi saavuttamatta kesän tulosten selvän laskun takia. Liikenneturvallisuus parani alueella edelleen. Maanteiden kuolemiin ja henkilövahinkoon johtaneiden onnetto-muoksien määrä väheni erityisesti vuonna 2022 valmistuneiden Turun kehätien ja valtatie 8 merkittävien inves-tointihankkeiden sekä turvallisuushakuisen nopeusrajoituspolitiikan ja liikenneturvallisuusyhteistyön seurauksena. Alueen uudelleen päällystysmäärä oli kautta aikojen pienin (noin 136 km), tähän vaikutti ennen kaikkea kohonnei-den kustannusten takia ostovoiman pienentyminen. Alhaisen päällystysmäärän takia tieverkko huononi aiempaa enemmän. Lisäksi siltojen alati heikentyvä kunto kasvattaa siltojen liikennöitävyyteen liittyviä riskejä.

Tavoittelemme hiilineutraaliutta

Varsinais-Suomen ja Satakunnan ELY-keskusten ilmasto- ja kiertotaloustiimi järjesti ELY-keskusten ilmastotiekartan (Ikkuna) jalkauttamisen tueksi mm. sidosryhmäseminaarin, ekskursion Qvidjan koetilalle ja neljä ilmastotietoiskua. Varsinais-Suomen ilmastotiekartan 2030 ja Satakunnan ilmasto- ja energiastrategian 2030 toimeenpanoa edistettiin mm. Canemure-hankkeen toimesta. Lisäksi V-S ilmastotiekarttaa täydennettiin maankäytön osiolla. Satakunnan ilmastoyhteistyöryhmä ja Varsinais-Suomen maakunnan ilmastovastuujaosto kokoontuivat säännöllisesti. EAKR yritystuissa Varsinais-Suomen myöntövaltuudet kohdennettiin erityistavoitteelle 1.3. Pk-yritysten kasvun ja kilpailukyvyyn parantaminen, jossa tuet täyttivät DNSH-kriteerit. Vihreän siirtymän vauhdittamista tuettiin ja ohjattiin tavoitteiden mukaisesti lisävoimavarojen turvin useiden mittavien uusiutuvan energian hankkeiden ennakkoneuvotteluissa ja YVA-prosesseissa.

Heikentyneiden elinympäristöjen hoidon suunnittelu ja toteutuksen valmistelu Varsinais-Suomen ELY-keskuksen toimialueella jatkui Helmi-ohjelman puitteissa. Tulevat hoitotoimet parantavat myös maaperän ja ekosysteemien hiilivarastoja/hiilensidontakykyä. Konkreettisina toimina alueita suojeltiin tai hankittiin valtiolle suojelutarkoituksiin yhteensä 1 427 ha, näistä Helmi-ohjelmaan kuuluvia soita 312 ha, metsäluontokohteita (METSÖ) 531 ha ja muita suojelualueita 584 ha. Usean luonnonmukaistamiskohteen suunnittelu ja toteutus on käynnissä (Helmi-ohjelma). ELY-keskuksen omaa kiertotaloustiekarttaa on jalkautettu mm. jatkamalla tarkastajien ohjeistuksen kehittämistä ympäristölupavalvonnassa. Kiertotalousnäkökulmaa tuotiin edelleen systemaattisesti osaksi YVA- ja ympäristölupa-lausuntoja sekä rahoitushakemuksia ja strategioita. Lounais-Suomen kiertotaloustiekartan toimeenpanoon osallistuttiin yhdessä sidosryhmien kanssa muun muassa CIRCWASTE-hankkeen kautta. Vesien- ja merenhoitoa toteuttavia hankehakemuksia saatiin ennätysmäärä ja ne olivat poikkeuksellisen laadukkaita, johtuen mm. Valonian kanssa yhteistyössä tehdystä sidosryhmäaktiivoinnista. Keskeinen osa vesiensuojelutyötä oli hallituksen Saaristomeriohjelman sekä KIPSI-hankkeiden toteutuksen edistäminen, joskin kiinnostus Varsinais-Suomessa kipsin hakuun oli toivottua vähäisempää. Tulvasuojelua edistettiin Porin ja Perniönjoen hankkeilla. Vesihuoltotehtävien keskittämisen myötä yhteistyötä Etelä-Savon ELY-keskuksen kanssa tiivistettiin.

Asiakkuudet, digitalisaatio ja yhteiset toimintatavat

Asiakkuuden kehittämisessä jatkettiin strategisten painopisteiden konkretisointia ja yhteisten asiakkuuksien kehittämistä mm. työpajojen, koko ELY-keskuksen yhteisen kehittämispäivän sekä aamukoulujen kautta. Keskityttiin strategisten asiakkaiden ja yhteistyökumppaneiden sekä tavoiteltavan asiakaskokemuksen määrittelyyn. Uusille asiantuntijoille järjestettiin säännöllisesti asiakkuusperehdytystä. Sidoryhmätutkimuksen mukaan ELY-keskusta pidetään asiantuntevana ja osaavana sekä helposti lähestyttävänä yhteistyökumppanina kehitettävää ollessa mm. sisäisessä tiedonkulussa ja yhtenäisyydessä. Yhteisen viestintästrategian pohjalta panostettiin viestinnän kehittämiseen osallistamalla mm. Viestintäviikko -tapahtumaan sekä uuden verkkopalvelun suunnitteluun. Viestintäressurssien lisäys mahdollisti mm. laajentumisen sosiaalisessa mediassa ja oman blogi -palstan perustamisen sekä erilaisten henkilöstökoulutuksien järjestämisen. Hybridityömallissa panostettiin erityisesti yhteisöllisyyden ylläpitoon. Henkilöstöbarometrin mukainen työtyytyväisyysindeksi nousi lukuun 3,92. Ydinprosesseja uudistettiin mm. edelleen kehittämällä maatalouden peltoalavalvonnassa mittatarkkuusvaatimukset täyttäviä gps-tablet -yhdistelmiä. Tietoturvallisuutta kehitettiin mm. inforin ja koulutuksin sekä osallistamalla Taisto23 -harjoitukseen. Ylläpidettiin perustason tietoturvaa ja maksajavirastotoiminnan osalta ISO/IEC 27001:2022 standardin vaatimusten soveltamista. Toimintaa kehitettiin mm. asiakkuuksien kehittämisprojektilla ja VM Baron pohjalta vastuualuekohtaisilla kehittämisprojekteilla. Innovatiivisissa julkisissa hankinnoissa korostuivat ympäristökriteerit huomioivat maantietoliikenteen sähköiset lisähankinnat sekä seudullisen joukkoliikenteen ensimmäinen sähköautokohde.

1.3.3 Satakunnan ELY-keskus

Lisäämme elinvoimaa

Vuonna 2023 oli Satakunnassa TE-toimistossa ja kuntakokeilussa yhteensä kuukauden lopussa keskimäärin 8 929 työtöntä työnhakijaa. Se oli 227 henkeä eli 2,6 % enemmän kuin vuonna 2022. Työttömien työnhakijoiden määrän kasvu kiihtyi syksyn aikana. TEM:n tilastoihin perustuva työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli Satakunnassa viime vuonna keskimäärin 9,3 %, mikä oli 0,3 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuonna 2022. Työvoiman kysyntä heikkeni vuonna 2023 parin edellisen vuoden huippulukemista. TE-toimiston kautta hakuun tulleiden uusien avoimien työpaikkojen määrä Satakunnassa väheni lähes neljänneksellä edelliseen vuoteen verrattuna. Työvoiman kysynnän vähentyessä ovat työnantajien kokemat rekrytointiongelmät myös hieman helpottuneet.

Koko maassa tavoitteena oli nostaa työllisyysaste 75 prosenttiin vuoden 2023 loppuun mennessä. Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan työllisyysaste vuonna 2023 oli koko maassa 73,6 % ja Satakunnassa 74,1 %. Käynnissä olevien työttömyysjaksojen keskimääräinen kesto oli Satakunnassa viime vuonna 50 viikkoa jääden tavoitteesta, enintään 46 viikkoa. Tavoitteen saavuttamista vaikeutti pitkäaikaistyöttömyyden kääntymisen nousuun. Myös virta yli 3 kuukauden työttömyyteen toteuma 43,9 % jäi tavoitteesta, enintään 38 %. Vaikka tavoitteista jäätettiin, parani kummankin mittarin toteuma silti hieman edellisestä vuodesta.

Pk-yritysten uudistumisen ja kasvun edistämisen toimenpiteissä painottui v. 2023 yritysten kannustaminen kansainvälistymiseen ja tki-toiminnan kehittämiseen. ELY-keskuksen ja TE-toimiston toteuttamassa yhteisessä aktiivointikampanjassa kontaktoitiin 126 yritystä tavoitteena yritysten kannustaminen kasvuun ja kehittämiseen. Kasvu CRM-järjestelmään kirjattujen ELY-keskuksen ja TE-toimiston yhteinen liiditavoite 120 (ELY 50, TE-toimisto 70) lähes saavutettiin toteuman ollessa yhteensä 115 kpl. ELY-keskuksessa tehtiin 60 liidiä ja TE-keskuksessa 55. Kaikki yritystutkimuodot ja kehittämispalvelut yhteen laskien ELY-keskuksen rahoitus- ja kehittämistoimin vaikutettiin 188 pk-yrityksen uudistumiseen, kasvuun ja kehittymiseen Satakunnassa. Rahoitusta yrityksille myönnettiin vuonna 2023 n. 5,6 milj. euroa. Maaseuturahaston rahoittamien yritystukiin työpaikkakerroin oli 2 (tavoite 4). Uuden ohjelmakauden päätöksenteko käynnistyi vasta joulukuussa ja ainoastaan yhdeksän tehdyn tukipäätöksen perusteella analysointia on haasteellista tehdä.

Team Finland Satakunta -verkosto ja Satakunnan yrityspalveluverkosto ovat toimineet aktiivisesti ja erilaisia tapahtumia on järjestetty 15. Keväällä toteutettiin Team Finland toimijoiden yhteistyönä Ulkoministeriön palvelut ja verkosto kansainvälistyvien yritysten tukena –tapahtuma. ELY-keskuksen TF-koordinaattorin henkilövaihdoksesta johtuen tehtävää hoidettiin lähes puoli vuotta ilman kokopäiväistä resurssia, joka vaikeutti TF-tavoitteiden saavuttamista. Kansainvälistymishankkeiden osuus ELY-keskuksen rahoittamista EAKR- ja JTF -hankkeista on kasvanut sen ollessa vuonna 2023 14 % (vuonna 2022 8 %), 20 %:n tavoitetta ei kuitenkaan saavutettu. TKI-hankkeiden osuus ELY-keskuksen EAKR- ja JTF -rahoittamista hankkeista oli vuonna 2023 25 % ja se on selkeästi noussut vuodesta 2022 (13 %). Luovien alojen yrittäjyyttä ja kulttuurimatkailua edistettiin pääosin maaseutuohjelman hanke- ja Leader-rahoituksella.

Ruokaketjun vastuullisuuden ja kilpailukyvyyn edistäminen on alueellisen maaseudun kehittämissuunnitelman keskeinen painopiste, jonka toteuttamiseen aktivoitiin toimijoita tekemään yhteistyössä kehittämishankkeita. Käynnissä olevilla kehittämistoimilla edistetään mm. hiili- ja vesiviisaiden viljelymenetelmien kehittämistä sekä vihreän kasvunmahdollisuuksien hyödyntämistä sekä kehitetään ruohonjuuritason ilmastotekoja maataloilla.

Kolme kuukautta ammatillisen työvoimakoulutuksen jälkeen työttömäksi jääneiden osuus oli vuonna 2023 Satakunnassa 40,5 %. Kuten koko maassa, vaikuttavuus heikkeni myös Satakunnassa vuoteen 2022 verrattuna. Vaikuttavuus oli kuitenkin edelleen selvästi koko maan keskiarvoa (43,1 %) parempi ja ELY-keskusten kärkeä. Vaikuttavuuden heikkenemisen syitä on useita, mm. talustilanteen heikentyminen ja työpaikkojen vähentyminen, tilapäisen suojelun piirissä oleviin koulutettaviin liittyvät kirjaustekniset haasteet ja koulutettaviin liittyvät seikat. Koulutusten työelämälähtöisyyteen ja mm. työvoimakoulutuksen markkinointiviestintään on panostettu yhteistyössä TE-toimiston kanssa edellisvuoden tapaan. ELY-keskuksen toimesta perustettu Jatkuvan oppimisen verkosto on vakiinnuttanut toimintansa laajana koulutuksen järjestäjien ja sidosryhmien verkostona. Verkoston tavoitteena on maakunnan osaamis- ja koulutustarpeiden ennakointi työmarkkinoiden tarpeisiin vastaamiseksi sekä yhteydenpito ja vaikuttaminen Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskukseen (JOTPA). Verkostotoiminnan vaikuttavuus näkyy mm. Satakuntaan kohdistuvissa rahoitetuissa hankkeissa. Elinikäisen ohjauksen palveluiden saatavuuden ja laadun

seuraamiseen sekä työelämän kehittämiseen on panostettu Satakunnan ELO-verkoston ja Työelämän kehittämisverkostojen säännöllisen toiminnan kautta.

Satakunnan TE-toimisto oli TEM:n kokonaistehokkuuden tarkastelussa, jossa ovat mukana sekä työvoiman kohta- että kustannustehokkuus, kertomusvuonna neljänneksi tehokkain TE-toimisto. Henkilöasiakkaiden Webropol –kyselyn keskimääräinen kokonaistyytyväisyyden asiakaspalvelupalaute oli 3. paras koko maan vertailussa (4,33) ja työnantajapalaute parhain (4,58). Yritys- ja työnantajakäyntejä (palvelutarvekartoitukset) TE-toimisto teki 826 kpl. Ehdokasesittelyitä ja työtarjouksia tehtiin yhteensä noin 4 500 kpl ja tiedotteita avoimista työpaikoista 2 540 kpl. Työpaikoista ja työvoimakoulutusmahdollisuuksista on aktiivisesti tiedotettu some-kanavilla ja massasähköpostituksilla. Ulkomaisen työvoiman saatavuuden edistämiseksi on tehty tiivistä yhteistyötä sidosryhmien kanssa eri alojen työvoimapulan helpottamiseksi. Satakunnan TE-toimistossa on digitaalisen viestinnän ja markkinoinnin keinoja hyödynnetty laaja-alaisesti. TE-live -lähetystyö (www.te-live.fi) avoimista työpaikoista, työelämän eri teemoista ja koulutusmahdollisuuksista on Satakunnan TE-toimistossa tuotettu vuonna 2023 yhteensä 53 suoraa lähetystä. Livenä lähetystyötä seurasi yhteensä 1 538 katsojaa ja YouTubessa tallenteet saivat vuonna 2023 näyttöjä 15 730 kertaa. TE-toimisto järjesti tai oli mukana 29:ssä rekrytointitapahtumassa.

Työ- ja koulutusperäisen maahanmuuton ja osaajahoukuttelun kehittämistoimia jatkettiin tiiviissä maakunnallisessa verkostoyhteistyössä koko vuoden 2023 ajan. Keskeinen saavutus oli laajassa yhteistyössä rakennettu yhteinen verkkosivusto ([Work & Study In West Coast Finland, Satakunta \(workandstudyinwestcoastfinland.fi\)](http://Work & Study In West Coast Finland, Satakunta (workandstudyinwestcoastfinland.fi))), joka palvelee suomeksi ja englanniksi sekä työnantajia että opiskelusta ja työskentelystä Satakunnassa kiinnostuneita maahanmuuttajia. Maakunnallista kansainvälisen osaamisen strategiatyötä pohjustettiin mm. sidosryhmätyöpajoissa. ELY-keskus oli myös merkittävästi vaikuttamassa Raumalla käynnistyneeseen International House-toimintaan ja Porissa IH käynnistyy vuoden 2024 puolella.

Tavoittelemme hiilineutraaliutta

E-vastuualueella hiilineutraaliutta voidaan edistää mm. maatalouteen ja yrityksiin liittyvin tukitoimin. Vuonna 2023 myönnettyt yrityshankkeet ovat täyttäneet EU komission edellyttämän DNSH -tarkastelun. Vuosina 2022 -2023 myönnetystä EAKR-rahoituksesta 20 % on kohdistunut toimintalinjaan Hiilineutraali Suomi. JTF-rahaston rahoitus mukaan lukien 2022 – 2023 Satakuntaan myönnettyistä yrityksen kehittämisavustuksista 34 % tukee hiilineutraaliustavoitetta. Kestävyys ja vastuullisuus on alueellisen maaseudun kehittämissuunnitelman yksi läpileikkaava teema. Keskeisenä tavoitteena on rahoittaa toimia, jotka edistävät ympäristö- ja ilmastotoimia, kiertotaloutta ja kestävä kehitystä. Hankehaut käynnistyivät syksyllä 2023 ja varsinaiset toimenpiteet vuoden 2024 aikana. Varsinais-Suomen ja Satakunnan ELY-keskuksen yhteinen ilmasto- ja kiertotaloustiimi on kokoontunut säännöllisesti ja yhteistyö vihreän siirtymän investointihankkeissa on tiivistynyt. Satakunnan ELY-keskus on jatkanut ELY-keskusten ilmastotiekartta -ikkunan priorisoituja kehittämistoimia mm. panostamalla henkilöstön osaamisen kehittämiseen. Satakunnan ELY-keskus on mukana maakunnallisessa SATAVESI-ohjelmassa, Canemure –hankkeessa, Satakuntaliiton ilmastotyöryhmässä ja maakunnallisen ilmastotyön laajentamisen vihreän ja oikeudenmukaisen siirtymän hankkeiden edistämiseksi Satakunnassa työhön -hankkeessa.

Asiakkuudet, digitalisaatio ja yhteiset toimintatavat

Satakunnan ELY-keskus on toiminut vastuuroolissa ELY-keskusten valtakunnallista asiakkuusstrategian toimeenpanossa 2021 – 2023 yhdessä Kainuun ELY-keskuksen kanssa. Satakunnassa jatkettiin asiakaskokemusajattelun jalkauttamista esimiehille. Vuoden 2023 aikana on jatkettu myös yhteistyön tiivistämistä Varsinais-Suomen L- ja Y-vastuualueiden kesken keskittyen ELY-keskuksen eri vastuualueiden palveluiden ja toiminnan tuntemiseen ja sitä kautta edesautettu yhteisten asiakkuuksien hoitamista.

Satakunnan ELY-keskuksessa jatkuvan asiakaspalautteen keskiarvo oli vuonna 2023 4,49 (v. 2022 4,55). Rahoituspalvelujen arvosana oli 4.63 (v.2022 4.53), maksatuksen 4,76 (v. 2022 4.65) ja luomuvalvonnan 4.11 (v. 2022 4.55). Asiakastyytyväisyys on siten erittäin hyvällä tasolla.

Ruokaviraston viljelijätukivalvontaan liittyvässä asiakastytyväisyyskyselyssä valvontakäyntien kokonaisarvosana asteikolla 1 – 5 oli 3,93 (2022 4,12), kun se koko maassa oli 4,13. ELY-keskuksen sidosryhmätyytyväisyyskysely toteutettiin lokakuussa 2023 sähköisellä kyselyllä. Satakunnan tulos kokonaisarvosanalla 4,36 (asteikko 1 – 5) oli ELY-keskusten toiseksi paras tulos, koko maan keskiarvon ollessa 3,99.

Esimiehille ja henkilöstölle järjestettyjen koulutusten ja toimintamallien kehittämisen myötä vuorovaikutteinen hybridityö on yhä enemmän osa tavanomaisia työskentelytapoja. Digiosaamisen kehittämiseksi ELY-keskuksessa on järjestetty omia digiklinikoita ja hyödynnetty eOppivaa. ELY-keskus on mukana Diko-ohjelmassa ja vuoden aikana on panostettu yrityspalveluhenkilöstön Kasvu CRM-järjestelmän hyödyntämiseen. Muutto Porin Leijonaan toteutui vuoden 2023/2024 vuoden vaihteessa ja vuoden 2023 aikana on järjestetty useita valmennustilaisuuksia liittyen uuden toimitilan toimintatapoihin ja tekniikkaan.

Vuonna 2023 jatkettiin viestinnän kehittämistä. Henkilöstöä ja johtoa on valmennettu mm. viestintäklินิกoiden avulla kohti vaikuttavampaa sekä asiakasystävällisempää viestintää. Henkilöstölle on pidetty erilaisia tietoiskuja ja johdon viestintäfoorumi on kokoontunut säännöllisesti. Sekä TE-toimisto että ELY-keskus toimivat sosiaalisessa mediassa useilla eri kanavilla.

Satakunnan ELY-keskus on tehnyt tietoturvan perustasoon vaaditut toimenpiteet ja ne on dokumentoitu. Maksajavirastotoiminnan osalta on noudatettu ISO/IEC 27001 standardin edellyttämää tietoturvan tasoa. Tietoturvatyötä on tehty koko vuoden ajan säännöllisesti ja sitä on kehitetty KEHA-keskuksen ohjeistuksen mukaisesti. Tietoturva-asiat on huomioitu niin laadituissa riskienarvioinneissa kuin jatkuvuussuunnitelmia päivitetessä.

1.3.4 Hämeen ELY-keskus

Lisäämme elinvoimaa

Yritysten kehittämispalveluiden ja kehittämisrahoituksen kysyntä jatkui vilkkaana. Molemmissa maakunnissa haettiin hankkeisiin enemmän avustusta kuin mitä useimmilla hakujakoilla oli käytössä. Ohjelmakauden vaihtuminen ja ELY-keskuksesta riippumattomat avustusten hakemiseen tarkoitettujen tietojärjestelmän tekniset ongelmat ja käytönoton viivästyminen aiheuttivat viivästyksiä sekä uuden kauden ESR+ maksatuspäätösten että EAKR-yritysmaksatuspäätösten tekemiselle. Päätöksenteko maksatusten osalta käynnistyy vuonna 2024.

Hämeen ELY-keskuksen ja TE-toimiston käynnistämä [Hämeen yrityspalvelut](#) -hanke edisti eri palveluiden ja rahoitusvälineiden hyödyntämistä asiakas- ja verkostotapaamisissa. Myös digitaalisten palvelujen kehittämistä jatkettiin kevään ajan, kunnes projektirahoitus päättyi.

Työvoimakoulutuksessa olevien asiakkaiden määrä oli edellisvuoden tasolla, mutta koulutuspaikoissa tapahtui siirtymää alueen sisällä. Forssan seudulla koulutuksessa aloittavien määrä väheni ja Riihimäen sekä Lahden seuduilla koulutettavien määrä kasvoi vuorostaan. Maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksien määrää nostettiin, mutta koulutuksen aloitukseen syntyi siitä huolimatta loppuvuonna jonoja. Yhteishankintakoulutusten kysyntä jatkui hyvänä.

Maatalouden investointiavustusten yhteismäärään vaikutti uuden ohjelmakauden alku, sillä uusia rahoituspäätöksiä on voitu tehdä ELY-keskuksissa vasta kesäkuusta alkaen. Tuettuja maatalousinvestointeja on ollut lukumääräisesti paljon, mutta niiden kustannusarviot ovat olleet aiempaa pienempiä. Energiainvestoinnit ovat olleet edelleen merkittävässä asemassa maatalouden investoinneissa, mutta myös lypsykarjatalouden investoinneissa on havaittavissa pientä kasvua. Myös sukupolvenvaihdokset ovat vähentyneet. Keskeisenä syynä isojen investointien ja sukupolvenvaihdosten vähenemiseen on maatalouden kustannusten nousu. Tämän lisäksi investointien ja sukupolvenvaihdosten lykkäytymiseen on voinut vaikuttaa uuden CAP27-kauden käynnistyminen vasta alkukesällä 2023 alusta, jolloin osa maataloista on siirtänyt investointihakemusten jättämisen ja rakentamisen vuoteen 2024. Maaseudun yritysrahoituksen päätöksenteko käynnistyi vaiheittain vuoden 2023 lopulla ja hankerahoituksen päätöksiä tehdään vasta vuonna 2024.

Työttömien määrä jatkoi laskua vuoden 2023 syksyyn asti. Vuoden loppua kohti työttömien kokonaismäärä ja varsinkin lomautettujen määrä nousi tasaisesti. Joulukuun lopun työttömyysaste oli 12,2 prosenttia ollen korkein koko vuotena, mutta jos tarkastellaan koko vuoden työttömien osuutta työvoimasta, se oli alemmalla tasolla kuin edellisellä vuonna. Työttömyysjaksoja alkoi viime vuotta enemmän. Nuorten työttömyyden lasku hidastui

loppuvuotta kohden ja vuoden lopussa se palasi parin vuoden takaisin lukuihin. Samanaikaisesti vastaava ikäluokka on kuitenkin edelleen pienentynyt. Pitkäaikaistyöttömyys kääntyi laskuun. Tämä näkyi varsinkin yli 2 vuotta työttömänä olevien määrissä. Palveluissa olevien määrä kasvoi edellisestä vuodesta ja erityisesti työllistämisen ja ikääntyvien määrä palveluissa kasvoi.

Tulostavoitteista käynnissä olevien työttömyysjaksojen keskimääräinen kesto ylitti vuoden 2023 tavoitteen. Myös virta yli kolmen kuukauden työttömyyteen jatkoi kasvuaan ja tavoitetasosta jäätiin. Nuorten työttömyyden kehitys näkyi hyvin virtaluvuissa yli kolmen kuukauden työttömyyteen, joka oli noussut vuodentakaisesta. Ulkomaalaisten osalta virta yli kolmen kuukauden työttömyyteen kasvoi selvästi. Pitkäaikaistyöttömyyden lasku näkyi rakennetyöttömien määrässä, joka laski erityisesti pitkäaikaistyöttömillä ja rinnasteisilla pitkäaikaistyöttömillä vuodentakaisesta. Palveluilta työttömäksi jääneet ja palveluilta palveluille siirtyneiden määrät sen sijaan nousi vuoden takaisesta. Palvelujen vaikuttavuus laski viime vuodesta. Työttömänä 3kk:n jälkeen palvelusta laskettuna tammi-joulukuun toteumat olivat ammatillisessa työvoimakoulutuksessa 43,4 %, kotokoulutuksessa 23,5 % ja palkkatuetun työn osalta 49,6 %. 3 kk omaehtoisen koulutuksen jälkeen työttömänä oli 19,0 % eli vaikuttavuus parani viime vuoteen verrattuna. Kotoutumiskoulutuksen vaikuttavuus oli parempi kuin maassa keskimäärin.

Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukainen työttömyysaste (15 – 74-vuotiaat) oli vuonna 2023 Hämeessä 7,8 prosenttia nousten vuodentakaisesta 1,7 prosenttiyksiköllä. Toisin kuin TEM Työnvälitystilaston mukainen työttömyysaste, oli Hämeessä v. 2023 työttömien osuus työvoimasta vuosikeskiarvolla mitattuna 10,5 %. Työttömien määrä väheni kuitenkin jonkin verran vuositasolla, vaikka lomautukset ja uusien työpaikkojen väheneminen kiihtyi loppuvuotta kohden. Työvoiman määrä pysytteli edelleen vuodentakaisella tasolla. Työvoimaosuus on Hämeessä edelleen keskimääräistä matalampi. Hämeen työllisyysaste (15 – 64-vuotiaat) nousi 62,0 prosenttiin, kun se vuosi sitten oli 59,4 %.

Vuonna 2023 uusien avointen työpaikkojen määrä väheni loppuvuotta kohti. Ongelmat ammattitaitoisen työvoiman saatavuudessa jatkuivat näkyen niin työvoimapulana kuin kohtaanto-ongelmina. Kysynnän riittämättömyys oli yritysten suurin tuotannon kasvun este, suhdanteiden heikkenemisen helpottaessa kuitenkin työvoimapulaa.

Tavoittelemme hiilineutraaliutta

Aktiivinen ilmastoyhteistyö toiminta-alueella jatkui ja erityisesti maakuntien liittojen toimesta tehtävien selvitysten ja ohjelmien laatiminen oli vilkasta. Päijät-Hämeessä maakunnallista tuulivoimaselvitystä jatkettiin linnustonselvityksen ja Natura-arvioinnin laatimisella. Aurinkovoimatuotannolle soveltuvia pilottikohteita selvitettiin luonnonympäristön osalta. Myös maakunnan vihreän siirtymän ohjelman laatiminen käynnistyi. Kanta-Hämeessä käynnistettiin innovatiivisia aurinkovoimaratkaisuja rakennetussa ympäristössä, sekä vetytalouden mahdollisuuksia tarkastelevat selvitykset. Kesällä käynnistyi Kanta-Hämeen uusiutuvan energia potentiaalia kartoittava selvitys. ELY-keskuksen asiantuntijat ovat tarjonneet selvityksiin asiantuntemustaan ja osallistuneet erilaisiin työpajoihin. Maakuntien liittojen kanssa on myös jatkettu säännöllistä vuoropuhelua uusiutuvan energiahankkeiden tilanteesta alueella.

Kuntien kehittämiskeskusteluissa teemana on ollut puhtaan siirtymän edistäminen, lisäksi keskusteluissa on käsitelty ilmastomuutoksen varautumisen ja sopeutumisen teemoja erityisesti yleiskaavoituksen näkökulmasta. Kuntien ja toimijoiden kanssa on tehty merkittävä määrä ennakoivaa yhteistyötä erityisesti teollisen kokoluokan aurinkovoimahankkeita koskien. YVA-tehtävissä on korostunut ohjauksen ja neuvonnan rooli erityisesti puhtaan siirtymän hankkeissa. Ilmastovaikutusten arvioinnin laatuun ja riittävyys on hanketyyppi ja vaikuttavuus huomioon ottaen kiinnitetty aiempaa enemmän huomiota YVA-prosesseissa annettavissa lausunnoissa ja ohjauksessa.

Alueen toimijoita on aktivoitu rahoitusten hakuun. Maaseudun rahoituksissa kestävän energian investoinnit ovat lisääntyneet merkittävästi. Hämeen pitkän aikavälin strateginen linjaus on olla kiertotalouden edelläkävijä. Pk-yritysten lisäksi kiertotalous painottuu koulutus- ja osaamistason nostamisessa. Myös oman henkilöstön alan osaamista ja innovaatiokykyä nostetaan. Alueellisissa ympäristöhankkeissa (EAKR) ja maaseuturahoituksen kehittämishankkeissa on arvioitu ilmasto- ja kiertotalousteeman vaikuttavuutta eri vastuualueiden asiantuntijoiden kesken. Hämeen ELY-keskuksessa käynnistyi vuoden 2023 alussa OHKE-hanke, jossa määritellään keinoja edistää kiertotaloutta ELY-keskusten rakennettuun ympäristöön liittyvissä tehtävissä.

Vuonna 2023 toteutettiin yksi Kiertotalouden asiantuntija -koulutus, jonka lisäksi syksyllä alkanut Kiertotalouden asiantuntijan F.E.C.-koulutus jatkuu kevääseen 2024 saakka. Vastuullisuus on nostettu koulutushankinnoissa

esille erityisenä teemana. Hämeen ELY-keskuksen edustaja on toiminut YM:n kiertotalouden asiantuntijapoolissa ja ollut mukana suunnittelemassa kansallisen kiertotalouden strategisen ohjelman toimia. Alueidenkäyttöön liittyvissä lausunnoissa ja neuvotteluissa on nostettu esiin ilmastovaikutusten arvioinnin merkitystä sekä materiaalien, rakenteiden ja luonnonvarojen resurssiviisautta.

Vantaanjoen vesistöalueen tulvariskien hallintasuunnitelman toimenpiteiden toteutuminen Riihimäellä on edennyt suunnitellusti ja viimeinen eli 4. putkisilta valmistui. Keskeisimmät toimenpiteet on näin ollen saatu toteutettua loppuun. ELY-keskus on tukenut Riihimäen kaupunkia tulvasuojeluhankkeen toteutuksessa.

ELY-keskus on vahvistanut rooliaan alueen elinvoiman kehittämisessä ja edistänyt seudullista yhteistyötä osallistumalla aktiivisesti sidosryhmien toimintaan jäsenenä, kehittäjinä tai koolle kutsujina. Team Finland-toiminnan maakunnallisen koordinaatiovastuun osalta yhteistyö on syventynyt niin maakunnallisten ydintoimijoiden kuin seututoimijoiden kanssa. TF-palvelupolkuajattelua on edistetty. Uusien ohjelmakausien (RR, CAP) mukaisia rahoitushakua ja päätöksentekoa on käynnistetty ripeästi sitä mukaa, kun teknisiä haasteita on saatu kuntoon.

Työtä luontokadon hidastamiseksi on jatkettu toteuttamalla Helmi-elinympäristöohjelman mukaisia hoito- ja kunnostushankkeita erityisesti lintuvesillä, perinnebiotoopeilla ja metsäisissä elinympäristöissä. Helmi-ohjelma laajentui Hämeessä myös suoluonnon ja pienvesien ennallistamiseen. Alueellisen yhteistyön ja tiedonvaihdon tehostamiseksi perustettiin Helmi-yhteistyöryhmä, jonka toiminta käynnistyi vilkkaasti. Lisäksi toteutettiin uhanalaisten ja erityisesti suojeltavien lajien esiintymien hoitotoimia, perustettiin 588 hehtaaria uusia luonnonsuojelualueita ja toimittiin aktiivisesti luonnonsuojelun edunvalvojana erilaisten hankkeiden ja suunnitelmien yhteydessä.

Alueellisen vesienhoidon toimenpideohjelman sekä vesiensuojelun tehostamisohjelman toteuttamista on jatkettu aktiivisella yhteistyöllä vesistökuunnostustoimijoiden kanssa. Suunnitelmallisen, pitkäjänteisen ja vaikuttavan kunnostustoiminnan aikaansaamiseksi on perustettu ELY-keskuksen vetämä Hämeen vesistökuunnostusverkosto.

Yhteistyössä Pirkanmaan ELY-keskuksen kanssa on kohdistettu tarpeellisia tutkimuksia sekä kunnostuksia pilaantuneille maa-alueille pohjavesiriskien vähentämiseksi.

Asiakkuudet, digitalisaatio ja yhteiset toimintatavat

Sidosryhmätyytyväisyyskysely toteutetaan joka toinen vuosi. Vuonna 2023 toteutetun kyselyn tulokset Hämeen ELY-keskuksen osalta olivat hieman alle valtakunnallisen keskitason olleen 3,85 (kokonaistyytyväisyys 2023 ELY-keskuksissa 3,99), mutta tyytyväisyys on laskenut 2021 Hämeen ELY-keskuksen saamasta tuloksesta 4,06 eikä tulostavoitteeseen (4) päästy.

Palvelutyytyväisyyskysely toteutetaan vuosittain. Vuoden 2023 kyselyn tulosten mukaan kokonaistyytyväisyys oli Hämeen ELY-keskuksen osalta noussut edelleen olleen 4,33 (vuonna 2022 4,32 ja 2021 3,99) ja tulostavoitteeseen (4) päästiin ja se ylitettiin.

Koronapandemian jälkeen Hämeen ELY-keskuksessa vakiinnutettiin hybridityöskentelyn malli. Henkilöstö on kyennyt mukautumaan uusiin vaatimuksiin erinomaisesti ja omalta osaltaan etätö on tuonut myös positiivisia vaikutuksia mm. työn ja vapaa-ajan yhteensovittamiseen. Etätöön laajeneminen on yhtenäistänyt toimintatapoja ja lisännyt paikka- ja aikariippumatonta työskentelyä. Hämeen ELY-keskuksen VMBaro-kyselyn kokonaisindeksi vuonna 2023 oli 3,83, joka on hieman korkeampi kuin vuosien 2021 – 2022 indeksit.

Hämeen ELY-keskuksen Lahden toimipisteessä on vuoden 2023 lopulla siirrytty työskentelemään Senaatin yhteinen työympäristö -konseptin mukaisiin tiloihin, mikä on edellyttänyt uusien työskentelyn tapojen omaksumista. Hämeenlinnassa omat avoimet työskentelytilat on otettu käyttöön jo aiemmin. Edellä todettujen muutosten myötä Hämeen ELY-keskuksessa on johdonmukaisesti ja aktiivisesti pyritty laajentamaan uusimpia digitaalisten työkalujen käyttöä. Samalla on tunnistettu, että uudet työskentelymuodot haastavat työyhteisöä. Erityisesti uusien henkilöiden työtehtäviin perehdytys ja työyhteisöön kiinnittyminen on henkilökohtaisen kanssakäymisen vähyyden takia vaikeampaa. Esihenkilöitä ja henkilöstöä on tuettu digitaalisiin työvälineiden käytössä KEHA-keskuksen tarjoamien koulutusten ja webinaarien lisäksi mm. vertaisopintopiirin keinoin. Uusia työnteon malleja on luotu ja esihenkilöitä sekä tiiminvetäjiä on tuettu hybridityön johtamisessa myös ulkopuoliselta taholta ostetun valmennuksen keinoin syksyllä 2023.

Hämeen ELY-keskuksen vuonna 2020 käyttöön otettua kehittämissalkkua päivitettiin vuoden 2022 lopulla ja seuraavan kerran 2024 alussa. Kehittämissalkun kehittämiskohteet ovat pitkän aikavälin tavoitteita, mutta päivittämisen yhteydessä myös joitain yksittäisten kohtien osia on voitu tunnistaa valmistuneen. ELY-keskuksessa seurataan

jatkossakin vuosittain kehittämiskohteiden etenemistä ja arvioidaan tarvetta nostaa salkkuun uusia kehittämiskoh- teita. Vuoden 2023 työtyytyväisyyskyselyn tulokset vahvistavat näkemystä siitä, että hybridityöskentely sujuu pää- osin hyvin, mutta erityisesti työntekijöiden työhyvinvointiin ja työyhteisön hyvinvointiin on syytä edelleen kiinnit- tää huomiota ja tämä pidetään tärkeänä kehityskohteena kehittämissalkussa.

1.3.5 Pirkanmaan ELY-keskus

Lisäämme elinvoimaa

Pirkanmaan työllisyystilanne näytti keväällä vielä hyvältä, mutta vuoden loppuun tultaessa työttömyys kasvoi Pir- kanmaalla suhteessa eniten koko maassa. Työvoiman kysyntä ja uusien avoimien työpaikkojen määrä laski jonkin verran, mutta pysyi korkealla tasolla. Kohtaanto-ongelma näkyi Pirkanmaalla edelleen useilla toimialoilla. Työllisyy- den hoidossa painopiste olikin osaavan työvoiman saatavuudessa. Osaajia koulutettiin työvoimapulasta kärsiville eri aloille. Yhteishankintakoulutuksilla tuettiin sekä uusien työntekijöiden rekrytointia että olemassa olevan henki- löstön osaamisen kehittämistä muutostilanteissa. Esillä olivat vahvasti myös työelämän ja pk-yritysten kehittämisen tarpeet. Yritysten kehittämispalvelujen kysyntä jatkui vakaana, mutta siitä huolimatta tukimuoto lakkautettiin v. 2024 alusta lukien.

TE-toimistojen asiakaspalvelumalli lisäsi merkittävästi työnhakija-asiakkaiden kasvokkaista palvelua ja vaikutti eri palvelujen kysyntään sekä asiakkaiden työllistymiseen avoimille työmarkkinoille. Työllisyysmäärärahoihin koh- dentuneet leikkaukset aiheuttivat jonkin verran vähennystä tarjottavien työvoimakoulutus- ja valmennuspalvelui- den määrään. TE-toimisto on varmentanut palvelukykyään toimintaympäristön muutoksissa ja TE24-uudistuksen aikana mm. rekrytoimalla lisähenkilöstöä. TE-toimiston henkilöstöresursseja kohdistuu kolmen työllisyysalueen valmistelutyöhön.

Kotoutumiskoulutusten tarve on edelleen Pirkanmaalla kasvussa. Koulutuksiin osallistuvien määrä kasvoi edel- lisvuodesta ja siihen käytettiinkin määrärahoja jonkin verran edellisvuotta enemmän. Ukrainalaisten tilapäisen suo- jelun perusteella työnhakijaksi ilmoittautuneiden asiakkaiden palvelu on vakiintunut osaksi TE-toimiston toimintaa ja kuntayhteistyötä. Pirkanmaan oppimisen strategia viitoittaa kehittämisen painopisteitä ja suuntaa vuoteen 2027 asti. Alueellisten työvoimabarometrilaisuuksien ja sote-alan ennakkoinnin sekä yritys- ja työelämäyhteistyön työ- pajasarjojen kautta koottiin alueelliset kehitysnäkymät Työvoimabarometrissä hyödynnettäväksi.

Yritysten kehittämisavustusten kysyntä on säilynyt Pirkanmaalla suurena ja vain osa rahoituskriteerit täyttävistä hankkeista on voitu rahoittaa. Kehittämisavustusta on haettu myös investointeihin, mikä luo uskoa yritysten tule- vaisuudennäkymiin. Rahoituspanosten tuottosuhte on ollut edelleen hyvä, tuettujen yritysten liikevaihdon kehitys pääosin myönteistä ja yritykset ovat myös lisänneet henkilöstökuntaansa. Tuettuja yrityksiä on edelleen eniten Tampereella ja Tampereen kaupunkiseudulla, toimialoista erityisesti teollisuus on ollut aktiivinen rahoituksen- hakija. AURA-toimintaa on haastanut toimintajärjestelmän keskeneräisyys. JTF-ohjelma on lähtenyt Pirkanmaan neljässä ohjelmaan kuuluvassa kunnassa liikkeelle yritysten kehittämisavustuksilla. Uuden kauden ESR+ohjelma käynnistyi varsinaisesti huhtikuussa päättyneellä haulilla. Erityistavoitteittain erityinen kysyntäpiikki kohdistui osaa- misen kehittämistoimiin. On oletettavaa, että työllisyysteeman hanke-esityksiä tulee runsaasti työllisyysneuvonhoidon palvelualueiden päästessä käynnistämään toimintaansa. Osallisuuden tavoitteessa puolestaan painottuu jo nyt hyvinvointialueiden muodostaminen, ja tätä myöden uudistuvat toimintamallit ja kehitettävien palveluiden tarve. Edelleen AURA-kysynnässä näkyy vahvasti maailman epävakaus siviiliyhteiskunnan muutosvalmiuden tukemisen ja hyvinvoinnin vahvistamisen tarpeina.

Suomen CAP-suunnitelman mukaiset maaseuturahaston rahoituksen haut avautuivat vaiheittain vuoden 2023 aikana. Rahoituspäätösten tekeminen käynnistyi maatalouden rakennetukien, neuvontakorvauksen ja yritysten ke- hittämistukien osalta. Ruokaviraston tietojärjestelmien keskeneräisyyden vuoksi mm. hanketukien myöntäminen ei ole vielä käynnistynyt. Rahoituksen kysyntä on ollut kohtalaisen vilkasta vaikkakin toimintaympäristön muutokset, kuten energian hinnannousu ja maataloudessa kokonaiskannattavuuden heikko taso vaikuttivat toimijoiden riskin- ottokykyyneen. Vuonna 2023 Pirkanmaalle myönnettyä 10 milj. euron rahoituksella edistettiin mm. alkutuotannon ja yritysten energia- ja materiaalitehokkuutta. Myös luomutuotannon jatkumista tuettiin. Ruokaviraston velvoitta- mat valvonnat ja tarkastukset toteutettiin varmistaen viljelijätukien maksamiset ja elintarvikkeiden raaka-aineiden

turvallisuus ja käytettävyys. Maaseuturahaston toimilla varmistetaan alueen ruoantuotantoa ja maaseutualueiden elinvoimaisuutta osana kansallista huoltovarmuutta ja kokonaisturvallisuutta.

Liikenteen toimialalla liikenneturvallisuuksustilanne kehittyi suotuisaan suuntaan. Vuotuinen liikennekuolemien määrä jäi kahdeksaan, minkä alle on ELY-keskuksen olemassaolon aikana päästy vain kerran aiemmin v. 2019. Myös henkilövahinko-onnettomuuksien määrä jäi viime vuosia alhaisemmaksi, yhteensä 120 onnettomuuteen, kun kolmen edellisen vuoden keskiarvo oli 144. Kokonaisliikennemäärät kasvoivat edellisvuoteen verrattuna, mutta jäivät vielä koronapandemiaa edeltävää vuotta alhaisemmaksi. Raskaan liikenteen määrät vähenivät edellisvuosista merkittävästi. Tieverkon kunnan heikkeneminen jatkui. Päälysteiden korjausmäärät jäivät ennätysalhaisiksi. Viime vuonna päälystettiin vain 141 km teitä ja 8 km jalankulku- ja pyöräilyväyliä. Korjausmäärien vähäisyyteen vaikutti alhaisen rahoitustason ohella kustannustason voimakas nousu jo toista vuotta peräkkäin. Myös huonokuntoisten siltojen määrä lisääntyi, mutta painorajoitettujen siltojen määrä väheni. Tienkäyttäjien tyytyväisyys talviajan tiestön tilaan parani, kesäaikana tehdyssä tutkimuksessa säilyi jokseenkin samana. Ammattiautoilijoista kuitenkin jopa noin puolet on tyytymättömiä tiestön tilaan sekä kesällä että talvella.

Tavoittelemme hiilineutraaliutta

Pirkanmaan ELY-keskus oli aktiivinen toimija hiilineutraaliuden edistämässä valtakunnallisesti ja maakunnallisesti. Toiminnan pohjana olevan ELY-ilmastotiekartan kautta edistetään laajalti myös poikkihallinnollista ilmastotyötä. Vuonna 2023 valmisteltiin YM:n hallinnonalan ilmastoerikoistumista Pirkanmaalle sekä rahoituksen ilmastovaikuttavuutta edistävää Life-hanketta. Hiilineutraalisuustavoite näkyy kaikkien käytettävissä olevien rahoitusmuotojen sisältöinä (yritystuet, monenkeskiset kehittämishankkeet). Fossiilitonta energiantuotantoa edistävien hankkeiden määrä kasvoi edelleen voimakkaasti. YVA-menettelyissä satsattiin hankkeiden sujuvaan etenemiseen ja ohjaukseen YVA-ohjelmien ja -selostusten laadun varmistamiseksi ja edesautettiin yleisön osallistumismahdollisuuksia. Vihreän siirtymän YVA-hankkeet saatiin käsiteltyä aikataulujen puitteissa lisäresurssien avulla. ELY-keskus edisti ja vauhditti EU:n elpymisvälineen (RRF) vihreän elvytyksen investointihankkeisiin liittyviä prosesseja ja etusijaan oikeutettuja vihreän siirtymän hankkeita Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston toimialueella. Pirkanmaalle valtakunnallisesti keskitettyjä öljy- ja maakaasulämmityksestä luopumisavustuksia myönnettiin vuonna 2023 yli 7 100 hakijalle. Vuoden aikana valmistui 9 654 lämmitysremonttia, joille maksettiin avustusta yhteensä 38,2 miljoonaa euroa. Tähän mennessä avustuksen puitteissa saavutettu öljyn vuosittainen säästö on noin 51 120 tonnia.

Luonnon monimuotoisuutta edistettiin ELY-keskuksen lausunnoissa ja päätöksissä sekä toteuttamalla aktiivisesti METSO- ja Helmi-ohjelmia. Satsaaminen Priodiversity Life -hankkeen valmisteluun kannatti, sillä hankkeelle myönnettiin EU-rahoitus seuraaville 8 vuodelle.

Maaperä kuntoon -ohjelmassa kannustettiin palveluntuottajia käyttämään fossiilittomia polttoaineita. Pilaantuneiden alueiden avustuksen myöntämisellä edistetään laajalti ELY/AVI-strategian kärkiteemoja sekä kestävää riskienhallintaa ja kiertotaloutta. Valtakunnallinen jätehuollon tuottajavastuuvallonta edistää kiertotaloutta ja hiilineutraaliutta sekä direktiivien asettamien veloitteiden saavuttamista.

Vesienhoidon toimeenpanossa kuntayhteistyö toimi hyvin erityisesti pohjaveden suojelussa, jossa valmistui ja tuli vireille ennätysmäärä koko kunnan kattavia pv-alueiden suojelusuunnitelmia. Vesienhoidon verkostotyö vesiensuojelun tehostamisohjelman lisävoimavaralla on ollut aktiivista ja lisäsi eri tahojen toimia vesiensuojeluun. Yritysten vesivastuullisuus ELY-keskusten vesienhoitotyössä -hankkeessa kehitettiin valtakunnallinen toimintamalli erityisesti ruokaketjun vesivastuullisuuden parantamiseksi. Ennakoivalla tulvariskien hallintatyöllä vältettiin Kokemäenjoen eri osia uhannut tulva

Asiakkuudet, digitalisaatio ja yhteiset toimintatavat

Liikenteen keskitettyjen asiakaspalvelujen toiminnan volyymi noudatti pääosin edellisvuosien trendiä asiakaspalvelukeskuksen noin 58 000 yhteydenoton ja lupapalveluiden noin 16 600 lupapäätöksen myötä. Asiakasyhteydenottojen hoidossa ja lupakäsittelyssä on käytössä alusta loppuun sähköiset toimintaprosessit. Tiestön hoitourakkaviestien käsittelyn automatisointi, perusteluviestinnän lisääminen, somekanavat ja muu sisällöntuotanto ovat vähentäneet selvästi käsityön määrää, vaikka kokonaisuudessaan palvelutarve lisääntyy. Automaattisesti

välitettyjen viestien osuus on 1/3 kaikista urakkaviesteistä. Itsepalvelun merkitys jatkaa kasvuaan. Vuonna 2023 Palautevälän artikkeleita luettiin 73 000 kertaa, mikä on merkittävä kasvu aikaisempiin vuosiin.

Ympäristöasioiden keskitetyissä asiakaspalvelussa hoidettiin noin 22 000 ELY-keskukseen tullutta yhteydenottoa. Neuvontaa annettiin myös aluehallintoviraston vesi- ja ympäristölupatehtävissä. Avustuksiin liittyvät yhteydenotot vähenivät aikaisempiin vuosiin verrattuna, mutta muissa teemoissa oli samaan aikaan johdonmukaisesti kasvua. Asiakaspalvelun asiakastytyväisyys pysyi erittäin korkealla tasolla. Yhteydenotoista valtaosa (75 %) tulee puhelimitse, mutta asiakkaiden käytössä on myös laajalti verkkoasiointikanavia. Vuoden aikana kehitettiin UKK-palstan lisäksi myös sisäistä tietovarastoa sekä asiakasjärjestelmiä niin, että ne tukevat laadukasta ja tehokasta asiakaspalvelua.

Pirkanmaan TE-toimisto on vuoden 2023 aikana kehittänyt systemaattisesti **tiedolla johtamista** ja asiakaskokemuksen mittaamista ja seuranta. Edellä mainittu kehittämistyö on tärkeä osa toiminnan vaikuttavuuden seuranta ja kehittämistä. Uusi asiakaspalvelumalli on asemoitunut kohtuullisen hyvin osaksi asiakaspalvelua. Vastaavaa **asiakkuuksien, digitalisaation** ja tiedolla johtamisen kehittämistyötä on tehty myös ELY-keskusten yhteistyössä, johon myös Pirkanmaan ELY-keskus on osallistunut aktiivisesti.

Käynnissä olevan aluehallinnon uudistushankkeen yhtenä lähtökohtana on, että muutoksenkin aikana ELY-keskukset pystyvät huolehtimaan asiakaspalvelusta ja muiden perustehtäviensä hoitamisesta. Pirkanmaan ELY-keskus on aktiivisesti mukana uudistuksen valmistelussa, mutta samalla kannetaan huolta palvelukyvyistä seuraavien parin vuoden aikana.

1.3.6 Kaakkois-Suomen ELY-keskus

Lisäämme elinvoimaa

Vuonna 2023 Kaakkois-Suomen työllisyysaste oli 70,7 %, kun se edellisvuonna oli 71,5 %. Työttömyysjaksojen pituutta tai virtaa yli 3 kuukauden työttömyyteen koskevia tavoitteita ei saavutettu, mutta onnistuttiin kuitenkin valtakunnallisia keskiarvoja ja kuntakokeiluja paremmin. Työvoimakoulutuspäivien määrä pysyi lähes vuoden 2022 tasolla. Koulutukset painottuvat yksilöllisiin koulutusratkaisuihin hyödyntäen erilaisia hybriditoteutuksia. Yhteishankintakoulutusten määrä on taantumasta huolimatta pysynyt samassa suuruusluokassa edellisvuoteen verrattuna. ELO-toiminnan, luovan talouden, ennakkoinnin ja osaamisen nostamisen tavoitteet saavutettiin pääosin. Kotoutumisen tavoitteet saavutettiin ja kotoutumista edistävät koulutukset toimivat vakiintuneesti. Kansainvälinen rekrytointi jäi melko vähäiseksi. ELY-keskus ja TE-toimisto selvittivät työnantajien valmiuksia ja tarpeita ulkomailta rekrytointiin, ja suunnittelivat toimia esteiden poistamiseksi. ELY-keskuksen yrityspalveluiden TKI-tavoitteet saavutettiin. Kaakkois-Suomen yrityspalveluverkosto on jatkanut tiivistä yhteistyötään ja tehostanut CRM-käyttöä, jossa tavoiteltuihin asiakastapaamismääriin päästiin.

Alkutuotannon kannattavuus laski edelleen. Epäedulliset sääolot vaikuttivat erityisesti kasvinviljelytilojen tulokseen. Lisäksi viljojen tuottajahinnat olivat edellisvuotta selvästi alhaisemmat, mutta tuotantokustannukset pysyivät edelleen korkeina. Maatilojen maksuvalmius on heikentynyt, mitä korosti myös muuttunut viljelijätukien maksuaikataulu. Hallinnon näkökulmasta uusi ohjelmakausi saatiin viljelijätukien osalta sujuvasti käyntiin. ELY-keskus resursoi merkittävästi ohjelmakauden alun koulutuksiin ja muuhun tiedottamiseen mm. rekrytoimalla viestintäkoordinaattorin sekä asiantuntijan yritysten aktivointiin. Olennaisesti muuttuneista aikatauluista ja toimenpiteistä huolimatta tukivuoden valvonnat saatiin tehtyä annetuissa määräajoissa. Maaseuturahoituksen uuden ohjelmakauden yritys- ja hanketukien sekä rakennetukien haut käynnistyivät alkukesällä. Maaseudun yritysrahoitusta myönnettiin kahdeksan yrityksen investointeihin ja kehittämiseen yhteensä noin 0,4 Milj. euroa. Maaseudun hankerahoituksessa oli kaksi valintajaksoa, joissa rahoitukseen valittiin 10 hanketta. Päätöksiä näihin ei kuitenkaan päästy tekemään vielä vuonna 2023. Maatalouden aloitus- ja investointitukia myönnettiin avustuksina noin 1,2 Milj. euroa. Luonnonmukainen tuotanto kattoi lähes 21 300 ha ollen n. 17,4 % alueen kokonaispeltoalasta. Luomutilojen keskikoko Kaakkois-Suomessa kasvoi noin 85 hehtaariin.

Alueidenkäytössä tehtiin tiivistä yhteistyötä kuntien ja maakuntaliittojen kanssa. Kaakkois-Suomessa kaupunkien yleiskaavoitus on edennyt, vaikka hidastumista on tapahtunut. Alueidenkäytön tehtävissä vihreän siirtymän hankkeiden edistäminen on korostunut. Tuulivoimaloiden rakentamiseen ei Kaakkois-Suomessa ole juurikaan

mahdollisuuksia, mutta suuria aurinkovoimalahankkeita on vireillä runsaasti. Kuntayhteistyössä yhtenä painotuksena oli kaavoituksen ja rakennusvalvonnan riittävät resurssit. Rakennetun kulttuuriympäristön säilymistä tuettiin avustuksin ja rakennussuojelupäätöksin.

Tienpitoon käytettiin rahoitusta 8,9 Milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2022. Kaikkia aiottuja alueellisia parantamishankkeita ei pystytty toteuttamaan suunnitelmien keskeneräisyyden sekä henkilöresurssien takia (mm. soratien parannuskohde sekä osa jakovarahankkeista). Päälysteiden ja siltojen kunto on perinteisesti pyritty pitämään mahdollisimman hyvänä siitähän huolimatta, että etenkin päälysterahoituksesta on jouduttu siirtämään rahoja hoitoon. Pitkäjänteinen tieverkon ylläpidon suunnittelu ja laadukas hoito näkyvät vuosittaisissa päälysteiden ja siltojen kuntomittauksissa. Runsasluminen talvi oli jälleen kunnossapidon näkökulmasta haasteellinen. Perinteisesti Kaakkois-Suomen ELY-keskus on menestynyt sekä talvi- että kesäajan tienkäyttäjien tyytyväisyystutkimuksissa, mutta parin viime talven tutkimuksessa Kaakkois-Suomen ELY-keskus on saanut aiempaa huonompia tuloksia raskaalta liikenteeltä. Kesäajan tuloksessa raskaan liikenteen tyytyväisyys kuitenkin säilyi, mutta yksityisautoilijoiden osalta laski. Suurin osasy alenemaan oli päälysteiden kunnan arvio.

Joukkoliikenteen määrärahoista suurin osa käytettiin sopimusliikenteen korvauksiin, eikä korvausmäärissä ollut suuria poikkeamia ennakoituun. Bruttoliikenteen sopimus päättyi 30.6.2023, ja siten sopimusliikenteen lipputulot ei enää tullut heinäkuun jälkeen. Vuoden 2023 osalta lipputulot jäivät alle kiintiöpäätöksessä ilmoitetun, mutta kokonaisuudessaan vuosien 2014 – 2023 kiintiöpäätöksissä huomioituissa lipputuloissa ja em. ajanjaksolla toteutuneissa lipputuloissa ei ole merkitsevää eroa. Markkinaehtoisen liikenteen korvaavan liikenteen hankinnat vähenivät. Traficomien myöntämää yksityisteiden valtionavustusten määrärahaa käytettiin 40:een yksityisteiden perusparantamispäätökseen. Yksityisteiden siltakohteita avustettiin neljässä hankkeessa.

Tavoittelemme hiilineutraaliutta

ELY-keskus on jatkanut työtä ilmastotavoitteiden edistämiseksi sidosryhmätyössä ja on ollut aktiivinen valtakunnallisten ELY-ilmastoasiantuntijaverkoston, strategiapäälliköiden ja ohjaavien tahojen ilmastoryhmän työssä ELY-ilmastotiekartan toimeenpanemiseksi. Ilmastotavoitteet ja vihreän siirtymän tavoitteet ovat keskeisiä painotuksia ELY-keskuksen rahoituksen ohjaamisessa.

Maaseutuohjelman yritys- ja rakennetuet edistävät yritysten vihreää siirtymää ja tuovat ratkaisuja yritysten kohonneisiin energiakustannuksiin. Työllisyyden, yrittäjyyden ja osaamisen kehittämisen hankinnoissa tavoitellaan ekologista, taloudellista ja sosiaalista kestävyyttä. Mikäli palveluntuottaja ei tarjouksessa tarkastele ilmastomuutoksen hillitsemistoimia, tarjous hylätään (ns. vähimmäisvaatimus).

Alueen liikennejärjestelmätyössä ja -strategioissa huomioidaan ilmastotavoitteet ja edistetään näitä teemakokouksin. Etelä-Karjalaan on muodostettu liikenteen vähähiilisiä ratkaisuja edistävä GreenReality-ryhmä.

Ympäristölupavalvontaa toteutetaan riskiperusteisesti laaditun valvontasuunnitelman mukaisesti. Laitosvalvonnasta 95 % saatiin toteutettua vuonna 2023. Laitosvalvonnan yhteydessä tehtiin kemikaalilain valvontaa kaikkien niiden laitosten osalta, joilla on olennaista kemikaalien käyttöä. Jätehuoltorekisteriin liittyvä erikoistumistehtävä on saatu onnistuneesti käyntiin, vaikka tehtävään liittyvä tietojärjestelmä ei ole vielä käytössä. Kolmen muun ELY-keskuksen kanssa yhdessä perustetun jätehuolloin yhteistyöryhmän ensimmäiset kokoukset on järjestetty.

Maatalouden tukitarkastukset sekä elintarviketurvallisuuteen liittyvät tarkastukset toteutuivat täysimääräisesti. METSO-, VELMU-, HELMI- ja Veden vuoro -ohjelmilla on saatu merkittävästi vahvistettua luonnonsuojelun, vesien- ja merenhoidon sekä vesistökuunnostusten vaikuttavuutta. METSO-rahoituksella suojeltiin metsiä 585 ha ja HELMI-ohjelman rahoituksella soita 201 ha. Luonnonsuojelun toteutuksen kokonaistulos oli näin ollen yhteensä 786 ha, mikä ylitti tavoitteena olleen 710 ha:n. Saavutettu suojeluun saatu pinta-ala ja käytetty rahamäärä ovat kaikkien aikojen suurimmat. Helmi-ohjelman luontoympäristöjen kunnostushankkeita saatiin toteutettua lähes suunnitellusti, vaikka yksityismailla hankkeiden edistäminen onkin ollut osin hidasta. Tulva- ja kuivuusriskien hallinnan suunnittelutyössä painottui Saimaan ja Vuoksen alueen riskien tarkastelu vesistöalueen ELY-keskusten ja SYKEN yhteistyönä sekä tulva- ja patoriskeihin liittyvän valmiusharjoituksen valmisteluun ja toteuttamiseen. Venäjän aloittaman hyökkäyssodan vuoksi rajavesistöyhteistyö rajoittui pelkästään suoraan valtiosopimuksista johtuviin tehtäviin. Hiitolanjoen ennallistaminen tuli valmiiksi suunnitellusti Ritakosken alueen kunnostuksen valmistuttua.

Asiakkuudet, digitalisaatio ja yhteiset toimintatavat

Seudullisten yrityspalvelujen verkosto toteuttaa ELY-keskuksen johdolla ratkaisukeskeistä asiakaspalvelua. Koko henkilöstön asiakkuusosaamista on kehitetty yhteisillä koulutuksilla osana asiakkuusstrategian käytäntöön vientiä.

Etelän ELY-keskusten ja AVIn kesken on jatkettu ympäristölupien ja valvonnan yhteistyökäytäntöjen yhdenmu-kaistamista ja sujuvoittamista. Digitalisaatiota maaseutualueilla on edistetty rahoittamalla valokuituverkon raken-tamista, palvelu- ja matkailuelinkeinojen alustaratkaisuja sekä vanhusväestön digipalveluratkaisuja. Digitaalisen ympäristötiedon tuottamiseen ja palvelujen uudistamiseen osallistuttiin valmistaen sisältöjä vesi.fi- ja ymparisto.fi-sivustoille sekä tekemällä sähköinen vesienhoitosuunnitelmien toimenpideohjelma eTPO.

Tehtäviin varautuminen ja valmiussuunnittelu korostuivat kertomusvuonna. ELY-keskuksen valmiussuunnitelma liitteineen päivitettiin, minkä lisäksi valmiusharjoituksiin ja maakunnallisten valmiusfoorumien työskentelyyn osallistuttiin aktiivisesti. ELY-keskuksen hyvin hoidettu talous on tähän saakka mahdollistanut välttämättömien henkilöstöresurssien ylläpidon ja varautumisen osaamispoistumaan. Yhteistyö ELY-keskuksen sisällä on toimivaa ja ilmapiiri VMBaro-kyselyn ja fiiliskyselyjen perusteella hyvä. Etätö on jäänyt osaksi arkea, mutta saanut myös toimitilojen kehittämishankkeet liikkeelle Lappeenrannassa ja Kouvolassa. Sidosryhmä- ja palvelutyytyväisyyskyselyistä Kaakkois-Suomi on saanut erittäin hyviä arvioita.

1.3.7 Etelä-Savon ELY-keskus

Lisäämme elinvoimaa

Vuosi 2023 toi mukanaan rakennusalan matalasuhdanteen, joka heijastui koko talouteen, mutta jopa vakavarais-tenkin rakennusalalla toimivien yritysten kannattavuuteen ja tulevaisuuteen. Rakennusalalla nähtiin viime vuon-na n. 600 konkurssia, joilla oli seurannaisvaikutukset myös muihin toimialoihin. Asuntokauppa hiljeni varsinkin pääkaupunkiseudulla, jossa yritysten taseisiin jäi runsaasti valmistuneita ja valmistuvia asuntoja. Ostajien jäädessä odottamaan hintojen laskua, pysäytti se kesän aikana asuntokaupan lähes täysin.

Maailman ja Euroopan talous on alkanut sopeutua Venäjän aloittaman täysimittaisen sodan vaikutuksiin. Talouspakotteet, länsimaisten yritysten vetäytyminen ja venäläisen öljyn ja maakaasun viennin tyrehtyminen ja niille asetetut hintakatot eivät tuottaneet toivottua tulosta, vaan Venäjä siirtyi täyden sotatalouden aikaan. Maan arvioidaan käyttävän sotatalouteen yli 10 % BKT:stään. Vaikka luku on suuri, Venäjä pystyy elämään asian kanssa pitkään. Sodalla on myös globaaleja vaikutuksia. Arvioiden mukaan mahdollisen konfliktin hinta maailmantalou-delle voi nousta jopa

10 000 miljardin dollarin luokkaan. Jos näin kävisi, niin globaali bruttokansantuote voi laskea n. 10 prosenttia. Kävi niin tai näin, niin tilanne ei muutu nopeasti. Ministeri Lintilä arvioi vuosi sitten, että vie vähintään 10 vuotta ennen kuin tilanne muuttuu ja normalisoituu. Tähän on helppo yhtyä, mutta samalla mietityttää mikä sodan loput-tua tulee olemaan ns. uusi normaali.

Rakennusalan suhdanteiden heikkeneminen näkyy sekä koko Suomessa että myös Etelä-Savossa. Etelä-Savossa rakennusalan työllisyysvaikutukset suhdannemuutoksissa ovat kuitenkin aina merkittävästi matalampia, suuntaan ja toiseen, kuin Etelä-Suomessa ja kasvukeskuksissa. Suhdanteiden vaikutuksia varsinaisen rakennusalan lisäksi on esimerkiksi betoniteollisuudessa, jossa edellisvuosina ei lomautuksia ole aikaisemmin totuttu näkemään. Suhdan-teiden heikkeneminen näkyy myös puu- ja sahatavaraliiketoiminnassa, ei niinkään irtisanomisina vaan lomautuk-sina. Työntekijäryhmistä taantuma koskettaa kuitenkin eniten sellaisia, joilla ei ole ammattikoulutusta ja toimivat siten ns. avustavissa tehtävissä.

Kaikesta huolimatta Etelä-Savossa uskotaan tulevaisuuteen, siihen valmistaudutaan ja sitä odotetaan.

Uudistuva ja osaava Suomi 2021 – 2027 rakennerahasto-ohjelma käynnistyi varsinaisesti vuonna 2023. Tietojär-jestelmä (EURA2021) on edelleen hyvin keskeneräinen, esimerkiksi maksatuksia ei ole juuri voitu tehdä pois lukien ennakkomaksut. Maksatuksen viivästyminen on vaikeuttanut sekä yritysten, että kehittämistoimijoiden taloudel-lista tilannetta. Rahoituskysyntä on ollut vuoden 2023 aikana korkealla ja päätöksenteko on käynnistynyt ennätys-sellisen vilkkaana. Henkilöresurssit ovat äärimmäisen kuormittuneet ja silti henkilöstö on suoriutunut tehtävissään

todella hyvin. Kuormittuminen on lisännyt riskiä pitkiin sairaslomiin. Uudistuva ja osaava Suomi ohjelman JTF rahaston osalta Etelä-Savon ELY-keskus on ollut välittävistä viranomaisista tehokkain myöntövaltuuksien sitoja. Myös päättyneen ohjelmakauden maksatukset ovat olleet vuoden lopulla hyvin korkealla tasolla. Team Finland -toiminta on systematisoitunut, kun TF ohjausmenettelyt on saatu myös RR-palveluihin.

Maaseudun kehittämisohjelman (CAP27) 2023 – 2027 toteutus alkoi virallisesti 1.1.2023. Ensimmäiset rahoitustukiin liittyvät (maatalouden investointituet ja nuoren viljelijän aloitustuki) haut aukesivat huhtikuussa. Myös maatalouden tulotukien tehtävät käynnistyivät kevään aikana ja kaikki keskeiset toiminnot suoritettiin onnistuneesti. Yhteistyössä kuntien maaseutuviranomaisten kanssa ELY-keskus panosti viestintään uuden ohjelmakauden mahdollisuuksista. Kasvukauden aikana maatalouden tukivalvonnat on toteutettu suunnitellusti ja asiakaspalaute on aiempien vuosien tapaan ollut erinomaista. Maaseutuohjelman kehittämishanke- ja yritysrahoitusten haut käynnistyivät syksyllä niin, että kehittämishankerahoituksen haut avautuivat vasta aivan loppuvuodesta. Yritysrahoituksen kysyntä oli viime vuonna varsin maltillista, mutta tiedustelujen perusteella vuonna 2024 aktiivisuus tulee olemaan hyvällä tasolla. Järvi-Suomen ilmasto-ohjelman toteutus, jota Etelä-Savon ELY-keskus koordinoi, on edennyt tehtävään palkatun koordinaattorin johdolla. Ohjelman puitteissa toteutettiin vuonna 2024 ideahaku, jonka avulla lisättiin ELY-keskusten välistä ja sisäistä sekä myös muiden rahoittajien yhteistyötä. Ideahaussa jätettiin yhteensä 110 Hiilivapaa-Järvi-Suomi teemaan kohdistuvaa ideaa. Ideoihin annettiin koordinaattorin johdolla palaute, jonka tavoitteena oli antaa idean jalostumiselle jatkoaskelmia. Monista ideoista jalostuikin hankeaihoita, joihin haettiin rahoitusta eri rahoituslähteistä. LEADER-rahoituksen kysyntä oli päättyneenä vuonna varsin vilkasta ja LEADER-rahoitustukihakemuksia onkin ELY-keskuksen ja LEADER-ryhmien käsittelyssä varsin paljon.

TE-toimiston ja kuntakokeiluiden toimintaan vaikutti edelleen pohjoismainen työvoimapalvelumalli, joka muutti oleellisesti toiminnan perustana olevan lainsäädännön. Malli on työllistänyt merkittävästi TE-palvelujen henkilöstöä. Lisäksi se on aiheuttanut tilanteita, joissa yritykset kokevat suuren hakijamäärän rasitteena suhteessa todelliseen työllistymiseen. Tulostuntareiden valossa tilanne näyttää hyvältä, joskin kuntakokeiluiden ja TE-toimiston tuloksien välillä on edelleen iso ero. Asiaan osaltaan vaikuttaa erilaiset asiakaskunnat, mutta erot eivät kokonaan selity sillä.

Syksyn 2023 toimintaan vaikutti jossain määrin TE24-uudistuksen käynnistyminen. Henkilöstöä osallistui uudistusta valmistelevien, kolmen eri työllisyysalueen työryhmien työskentelyyn yli 20 henkilöä. Lisäksi käynnistettiin muutosta tukeva ”Missä olen 2025-ohjelma”, joka sisältää erilaisia työpajoja ja mahdollisuuksia muutoksesta aiheutuvien erilaisten kysymysten käsittelyyn yleisemmällä tasolla. Loppuvuodesta käynnistettiin toimet, joilla voidaan turvata riittävä palvelutaso vuoden 2024 loppuun saakka.

Tavoittelemme hiilineutraaliutta

Kuntien kaavavalmius on kohtalaisen hyvä. Savonlinnan kantakaupungin yleiskaava eteni ehdotusvaiheeseen laadukkaaseen suuntaan kehittyneenä. Mikkelissä keskeisenä on satama-alueen ja entisen jäteveden puhdistamon alueen kehittäminen. Pieksämäelle sijoittuvat Etelä-Savon merkittävät tuulivoiman alueet, keskusta-alueen kiinteistöjen vajaa käyttö on huolestuttavaa kaupunkikuvallisesti. Maakuntakaavan päivitys etenee kahtena vaihekaavana, mm. tuulivoimahankkeiden tukemiseksi. Aurinkoenergian hankkeita on eri vaiheissa lähes 20, suuruusluokka vaihtelee 10 – 400 ha, painopisteenä ovat entiset turvesuot.

Helmi-ohjelman valtakunnallinen seurantaryhmä hyväksyi alueellisen yhteistyöryhmän esityksen ”Haukiveden Helmet”-keskittymästä, joka sijaitsee Savonlinnan ja Rantasalmen alueella. Luonnonhoitotöistä lintuvesien kunnostus lähti suunnitelmien ja lupien valmistuttua etenemään hyvin. Saimaannorpan suojelustrategia ja toimenpidesuunnitelman toimia edistetään ja norppakanta vahvistuu. METSO-kysyntä on yhä suurta, eikä rahoituksen taso täysin vastannut tavoitteita.

Vesienhoidon asiantuntijaverkostoja on vahvistettu yhteistyöllä kalatalousalueiden, osakaskuntien, kuntien ja paikallisten vesiensuojeluyhdistysten kanssa ja tiedotukseen on kohdennettu voimavaroja. Vesienhoidon hankerahoituksia on myönnetty lukumääräisesti runsaasti, haasteena on niiden keskimääräinen pienuus. Maa- ja metsätalouden vesienhallinta-teemassa Kyyveden valuma-aluetaalkarihanke on käynnissä. Kaupunkivesien ja haitallisten aineiden hankerahoituskokonaisuus on edennyt suunnitellusti. Suojelusuunnitelmien toimenpiteiden toteutumista riskinalaisilla pohjavesialueilla on edistetty.

Ympäristönsuojelun palveluissa valvontasuunnitelmaa ja valvontaohjelmaa on voitu toteuttaa tiukan priorisoinnin kautta kohtuullisen hyvin. Etelä-Savon, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon yhteinen Alueellinen jätehuollon yhteistyöryhmä kokoontuu säännöllisesti ja Valtakunnallinen jätesuunnitelman tavoitteet ovat keskeisinä teemoina toiminnassa. Vihreän siirtymän hankkeita on jo erilaisissa suunnitteluvaiheissa, ja ensimmäiset YVA-menettelyt ovat käynnistyneet, vaikka investointihankkeita on ollut toistaiseksi vähän muuhun maahan verrattuna.

Ilmastotyötä jatkettiin maakuntaliiton rahoittaman Hiilineutraali Etelä-Savo hankkeen myötä. Maakunnallinen ilmastotiekartta valmistui ja sen toimeenpanoa vauhditetaan uudella maakuntaliiton rahoittamalla kaksivuotisella hankkeella Vihreän siirtymän edistäminen Etelä-Savon kuntien ja PK-yritysten toiminnassa.

Vesihuoltolain valvonta on toteutettu yhteisen valvontaohjelman pohjalta laadittujen valvontasuunnitelmien avulla. Edistämistyö on edennyt vesihuoltostrategioiden ja kansallisen vesihuoltouudistuksen pohjalta erilaisten kehittämishankkeiden ja yhtenäisen asiantuntija- ja neuvontatyön avulla. Vesihuollon varmuuden ja valmiuden parantamiseen on osallistuttu yhteistyössä vesihuoltolaitosten ja viranomaistahojen kanssa. Juomavesidirektiivin toimenpano on aloitettu yhteistyössä paikallisten ELY-keskusten ja terveydensuojeluviranomaisten kanssa sopimalla yhteisistä toimintatavoista ja aloittamalla valvontatyö.

Saimaan tulva- ja kuivuusriskien hallinnan valmiutta on parannettu osallistumalla Saimaa23 tulva- ja patoharjoitukseen sekä osallistumalla erilaiset vesitilanteet kattavan viestintäsuunnitelman valmisteluun ja Saimaan virkistyskäyttökyselyn raportointiin.

Säännöstelyn kehittämistä ilmastonmuutos huomioiden on edistetty Mäntyharjun reitin ja Haukiveden-Kallaveden vesistöalueilla. Vanhojen tarpeettomien vesirakenteiden ennallistamista on jatkettu ja ojitus- ja muiden vesistöhankeiden tiedoista on muodostettu kattavaa paikkatietoaineistoa.

Asiakkuudet, digitalisaatio ja yhteiset toimintatavat

Asiakaspalaute on ollut hyvää ja tietyillä palveluilla erinomaiselta. Digitaaliset työkalut ovat kehittyneet melkoisesti ja uusia työnteon toimintamalleja on luotu valmentavan johtamisen ja Lean-periaatteiden mukaisesti.

1.3.8 Pohjois-Savon ELY-keskus

Lisäämme elinvoimaa

Työllisyysaste nousi ELY-keskusalueella ja tavoitekohdan osalta ELY-keskus saavutti lähes kaikki tavoitteensa. Työtömyyden keston alentamiseksi tehtiin paljon toimenpiteitä ja pyrittiin kiinnittämään palvelussa huomiota virtatavoitteisiin. Näihin tavoitteisiin ei päästy. Virtatavoitteessa ELY-keskus oli valtakunnan 7. paras. Maahanmuuttotehtävissä edistettiin aktiivisesti työllisyyttä, osaamista, maahanmuuttajien kotoutumista sekä hyviä väestösuhteita.

PK-yritysten uudistumisen tavoitteet saavutettiin melko kattavasti. Team Finland verkostotoiminta on ollut tiivistä ja KasvuCRM-liidien välitys aktiivista. Kansainvälisen rekrytoinnin edistämistyö on ollut tuloksellista sekä alueellisesti että valtakunnallisesti. Luovan talouden kehittäminen ja TKI-toiminnan aktivoiminen käynnistettiin ja työtä jatketaan aktiivisesti.

Osaamisen kehittämisessä on toimittu työmarkkinalähtöisesti ja pystytty täyttämään tavoitteet työvoimakoulutusten, jatkuvan oppimisen ja ennakointityön suhteen.

Maatalouden ja elintarviketurvallisuuden valvontasuunnitelmien toteuttamisessa onnistuttiin pääsääntöisesti hyvin ELY-keskukselle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Saavutettavuuden osalta ELY-keskus onnistui jopa ylittämään suunnitellut tavoitteet.

Tavoittelemme hiilineutraaliutta

Hiilineutraaliuden tavoitteistossa onnistuttiin laaja-alaisesti. Pohjois-Savon ELY-keskus on koordinoanut Hiilineutraali Pohjois-Savo -hanketta, jonka tavoitteena on erityisesti vuonna 2023 päivitetyn Pohjois-Savon ilmastotiekartan seuranta ja toimeenpano alueellisen ilmastoverkoston kautta. Hankkeen avulla on toteutettu kiertotalouskokeiluja,

joista on viestitty eri kanavien kautta. Hankkeessa on tuotettu myös riskianalyysityö, jossa on tunnistettu ilmastomuutokseen liittyvät riskit maakunnassa ja kunnissa sekä tarvittavat toimenpiteet ilmastomuutokseen sopeutumisessa. Vuoden aikana julkaistiin ensimmäistä kertaa ilmastokatsaus, johon oli koottu ilmastotiekartan seurantatietoja, esimerkkejä ilmastotoimista sekä vihreän siirtymän hankkeiden tilannekuva. Vähähiiliseen talouteen, kiertotalouteen ja vihreään siirtymään liittyen on järjestetty tilaisuuksia maakunnan eri osissa yhteistyössä alueellisten ja kansallisten kumppaneiden kanssa. Omaa ilmastotyötä on kehitetty ilmasto- ja kiertotalousryhmän koordinoimana.

Valtakunnallisen jätesuunnitelman toteutumista suunnitellaan ja tarkastellaan yhteistyössä kahden muun ELY-keskuksen sekä kuntien kanssa. On osallistuttu jätealan ohjausryhmien työhön, alan kehittämisseminaareihin sekä annettu lausuntoja jätehuollon eri kokonaisuuksista. Valmistunut Pohjois-Savon kiertotalouspotentialiselvitys on jäsentänyt toimenpiteitä kiertotalouden edistämiseksi.

Vihreän siirtymän hankkeita on edistetty YVA-menettelyjen yhteydessä sekä informoitu mahdollisuuksista etusijamenettelyyn. Kaavoitushankkeissa- ja selvityksissä on huomioitu vihreän siirtymän hankkeet.

Merkittävimpiä rahoitettuja vihreän teknologian investointeja ovat olleet mm. maatilojen aurinkoenergiajärjestelmät ja maatilakohtaiset biokaasulaitokset.

HELMI-ohjelman toteutuksessa päästiin tavoitteisiin. Arvokkaiden metsäalueiden suojeleu eteni myös suunnitellusti.

ELY-keskus on osallistunut ja toteuttanut laaja-alaisesti eri rahastojen rahoituskauden toimeenpanoa. Laaja-alainen ja poikkihallinnollinen yhteistyö ja tiedonvaihto ELY-keskuksen sisällä on vakiintunut käytännöksi ilmastoasioiden ja hiilineutraalisuuden osalta.

Asiakkuudet, digitalisaatio ja yhteiset toimintatavat

Toiminta on ollut tavoitteiden mukaista, joskin yksittäisten tavoitteiden osalta joidenkin mittareiden toteumat jäivät aavistuksen alle tavoitetason. Asiakastyytyväisyys sekä sidosryhmäytyytyväisyys olivat erinomaisella tasolla ja tavoitteet saavutettiin. ELY-keskuksen viestintä on ollut vaikuttavaa, monikanavaista ja vuorovaikutteista. Aktiivisella viestinnällä ja yhteiskunnalliseen vuoropuheluun osallistumalla on edistetty ELY-keskuksen näkyvyyttä.

Digiosaamisen kehittämiseksi ja hybridimuotoisen työskentelyn tukemiseksi henkilöstöä on aktivoitu hyödyntämään tarjolla olevaa koulutusta sekä tuettu työkalujen käyttöönotossa ja hyvien digitaalisten työskentelytapojen ja käytänteiden toteuttamisessa. ELY-keskuksen kehittämissuunnitelman toteuttamista jatkettiin ja kehittämistoimenpiteitä toteutettiin johtamiseen, henkilöstön osaamiseen, asiakaslähtöisyyteen, digitaalisuuteen sekä tuloksellisuuteen liittyen. Syksyn 2023 aikana toteutettiin koko henkilöstölle suunnattu itsensä johtamisen valmennuskokonaisuus.

Tietoturvaan liittyvien toimenpiteiden toteutuksesta on huolehdittu ja tietoturvan osalta tavoitteet saavutettiin.

1.3.9 Pohjois-Karjalan ELY-keskus

Lisäämme elinvoimaa

Pohjois-Karjalan talousnäkymät heikentyivät vuoden 2023 aikana edellisvuoteen verrattuna. Koronapandemian sekä Ukrainan sodan aiheuttamien toimintaympäristömuutosten merkitys korostuu maantieteellisen sijainnin takia Pohjois-Karjalassa ja muualla Itä-Suomessa. Maakunnan elinvoiman haasteita ovat korkea työttömyys, ikääntyvä väestö, saavutettavuus ja vihreän siirtymän murroksessa mukana pysyminen. Työttömien työnhakijoiden määrä kasvoi 3,3 % edellisvuoteen verrattuna ja TE-toimistoon ilmoitettujen uusien työpaikkojen määrä väheni 21 %. Positiivista kehitystä tapahtui yli vuoden työttömänä olleiden määrässä, joka pieneni 4,7 % edellisvuoteen verrattuna. Käynnissä olevien työttömyysjaksojen keskimääräisen keston tavoitteesta jäätiin selvästi (tavoite 48 viikkoa, toteuma 62 viikkoa) ja virta yli kolmen kuukauden työttömyyteen jäi myös tavoitteesta (tavoite 40 %, toteuma 43,8 %), joskin tulokset paranivat vuoteen 2022 verrattuna.

ELY-keskus koordinoi Team Finland -yhteistyötä ja aktivoi yrityksiä toimijoiden kanssa kehittämistoimenpiteisiin ja kansainvälistymiseen. ELY-keskukset myönsi vuoden 2023 aikana maakunnan yrityksille ja yhteisöille yhteensä yli 40 miljoonaa erilaista kehittämisrahoitusta (EAKR, EMR, ESR+). ELY-keskuksen avustukset ja tuet ovat merkittävimpiä julkisia rahoitusvälineitä Pohjois-Karjalan pk-yritysten ja alueen kehittämisessä. Talouden taantumasta huolimatta pohjoiskarjalaisten yritysten kehittämishalu ja rahoituksen kysyntä säilyivät hyvinä.

Työperäisen maahanmuuton edistämiseksi toteutettiin Talent Boost-ohjelmaa ja Work in North Karelia -sivusto valmistui. Kuntien kotouttamistyötä tuettiin kumppanuusverkostotyöskentelyllä. Osaamisen kehittämiselle ja elinikäisen ohjauksen edistämiseksi asetetut tavoitteet saavutettiin. Luovia aloja tuettiin käytettävissä olevilla rahoitusinstrumenteilla. Alueella kehitetty luovien alojen yrittäjyyskoulutusmalli on levinnyt muualle Suomeen.

Maatalouden ja maaseudun kehittämiselle asetetut tavoitteet saavutettiin pääosin. Maatalouden ja elintarviketurvallisuuden valvontasuunnitelmat toteutuivat täysimääräisesti annettujen aikataulujen mukaisesti. Kilpailukykyinvestoinnit Pohjois-Karjalan maatiloilla kehittyivät myönteiseen suuntaan. Samoin toiminnan jatkuvuuden kannalta tärkeät sukupolvenvaihdokset maatilayrityksissä vilkastuivat selvästi edellisestä vuodesta. Taloustilanne maatiloilla oli edelleen kireä kustannusten nousun takia, mikä vaikuttaa toimintansa lopettavien maatilojen määrään lähivuosina. Huoltovarmuuden ylläpitämiseen on siten kiinnitettävä jatkossakin huomiota ja edistettävä sitä tukevia toimenpiteitä.

Kauden 2023 – 2027 CAP-suunnitelman mukaisten maaseuturahaston investointien ja kehittämistoimenpiteiden tukipäätösten tekeminen käynnistyi vaiheittain ja varsin hitaasti vuoden aikana johtuen tietojärjestelmien keskenäisyydestä. Vanhan ohjelmakauden maksatusten käsittelyajoissa oli jonkun verran haasteita alkuvuonna, mutta tilanne on kuitenkin saatu hallintaan. CAP-suunnitelman toimeenpanoon liittyvää koulutusta asiakkaille ja sidosryhmille järjestettiin keväällä hyvin kattavasti.

Tavoittelemme hiilineutraaliutta

Ympäristönsuojelun palveluissa tavoitteet saavutettiin. Itäisten ELY-keskusten eli Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon ja Etelä-Savon ELY-keskusten yhteiseen valvontasuunnitelmaan pohjautuva valvontaohjelma toteutui Pohjois-Karjalassa. Maakunnan alueella ei tapahtunut merkittäviä poikkeuksellisia päästöjä.

Alueidenkäytön tavoitteet toteutuivat pääosin. Lainsäädännön muutoksiin (rakentamislaki, rakennetun ympäristön tietojärjestelmä -laki, kaivoslaki, luonnonsuojelulaki) liittyvä kouluttautuminen ei toteutunut riittävästi, koska koulutustarjonta on ollut toistaiseksi heikkoa. Uuden haasteen sekä ELY-keskukselle että kunnilla ovat tuoneet suunnitteilla olevat aurinkovoimahankkeet, joita on toteutumassa monipuolisin MRL-viranomaismenettelyin. Kuntien pienet kaavoitusresurssit ovat selkeä haaste kaavoitustyön kehittämisessä ja uuden tyyppisissä hankkeissa (mm. yleiskaavat, aurinkovoima, tuulivoima). Kulttuuriympäristön ja luonnon monimuotoisuuden merkitys tuli huomioiduksi alueidenkäytön toiminnassa.

Luonnonsuojelun palveluille asetetut tavoitteet saavutettiin. Lausunto menettelyjen piirissä olevien hankkeiden määrä on aiheuttanut töiden ruuhkautumista. Helmi-elin ympäristöohjelman töissä painopiste oli elinympäristöjen kunnostustöiden järjestämisessä. METSO-ohjelmassa maanomistajien aktiivisuus edellytti edelleen tiukkaa priorisointia suojelun kohdentamisessa eikä kaikkia edustavimpiakaan kohteita pystytty rahoittamaan. Luonnonsuojelualueiden toteutuksen pinta-alatavoite silti ylittyi (tavoite 600 ha, toteuma 615 ha).

Vesien hyvän tilan saavuttamiseksi esitetyt tavoitteet ja toimet toteutuivat. Vuoteen 2027 ulottuvan vesienhoidon toimenpiteet ovat käynnissä aiempien vuosien tapaan. Pinta- ja pohjavesien seurantaohjelmasta toteutui 93 %. Pohjavesialueiden pilaantuneiden maiden kunnostushankkeet toteutuivat suunnitellusti. Vesiensuojelun tehostamisohjelman ja muita kunnostushankkeita käynnistyi 16 ja päättyi 11 kpl ylittäen tavoitteet. Pohjois-Savon ELY-keskuksen kanssa tehdyt selvitykset Palokin koskialueen kalataloudellisista kehittämismahdollisuuksista valmistuivat ja toimitettiin maa- ja metsätalousministeriölle. Vuoden loppupuolella toteutettiin laaja-alaisena yhteistyönä Saimaa23 suurtulvarhoitus. Sidosryhmätilaisuuksia toteutui 24 kpl.

Kiertotaloutta edistänyt monivuotinen Circwaste-hanke saatiin päätökseen. Kiertotaloutta ja jätehuoltoa edistettiin Itä-Suomen ELY-keskusten yhteisen verkoston voimin. Pilaantuneen maaperän puhdistamista koskevia ilmoituksia käsiteltiin vuositasolla poikkeuksellisen paljon (18 kpl), mutta puhdistustoimet käynnistyivät suunnitellusti. ELY-keskuksen erikoistumistehtävälle, Pohjois-Karjalan biosfäärialueen koordinoinnille, asetetut tavoitteet saavutettiin.

Asiakkuudet, digitalisaatio ja yhteiset toimintatavat

Asiakastyytyväisyys sekä sidosryhmäytyytyväisyys olivat hyvällä tasolla ja tavoitteet ylitettiin. Yhteisiä toimintatapoja ja ELY-keskuksen poikkihallinnollista yhteistyötä vahvistettiin mm. ELY-foorumin toiminnalla. Palvelukyvyyn turvaamista asiantuntija- ja esimiestyössä tuettiin mm. Työn tekemisen uudet muodot - kehittämisohjelman loppuun saattamisella sekä Kohti uudistuvaa työkuultuuria -valmennuksen tuottamien kehittämisohdotusten toimeenpanolla. Osaamisesta ja toiminnan kehittämisestä huolehditaan, kun samalla valmistaudutaan valtion aluehallinnon ja työvoimapolvelujen uudistuksiin. ELY-keskuksen vetämä Valtion palvelu- ja toimitilaverkkouudistus 2030:n alueellinen kehityshanke saatiin päätökseen. ELY-keskus ja TE-toimisto huolehtivat tietoturvaan liittyvien toimenpiteiden toteutuksesta. Riskienhallinnan toimenpiteet toteutettiin hallintatoimenpiteiden käsittely- ja seurantasuunnitelman mukaisesti.

1.3.10 Keski-Suomen ELY-keskus

Lisäämme elinvoimaa

Vuonna 2023 Keski-Suomen ELY-keskuksessa terävöitettiin yrityspalveluiden organisointia, otettiin entistä vahvempaa roolia verkostojen kokoajana ja TKI-aktiivisuuden edistäjänä. Investointi- ja kehittämisrahoituksen kysyntä oli vuonna 2023 hyvä, Länsi-Suomen rakennerahastoalueella jopa 1,5 kertainen edelliseen vuoteen verrattuna. Uusi JTF-rahasto toi yrityksille lisämahdollisuuksia ja resursseja. ESR+ ja maaseuturahaston uuden kauden viivästyminen näkyy koko vuoden toteumaluvuissa, mutta käynnistymisen jälkeen kysyntä oli vilkasta.

Yritysten kasvua ja työllistämisen edellytyksiä tuettiin vuonna 2023 lukuisilla rekrytointikoulutuksilla, mutta työmarkkinatilanne ja työllisyystavoitteiden saavuttaminen vaikeutui loppuvuodesta. Työllisyystilanteen heikentyminen näkyi työttömien ja lomautettujen määrän kasvuna sekä avoimien työpaikkojen määrän laskuna. Myös pitkäaikaistyöttömien määrä kääntyi kasvuun. Maahanmuuttajille kohdennettiin erityisesti heille suunniteltuja valmennuksia ja työvoimakoulutuksia.

Yritysrahoituksesta pääosa kohdistui pk-yritysten kasvun ja kilpailukyvyyn sekä tuotteiden ja palveluiden kehittämiseen. Vihreän siirtymän edistämiseen liittyvät hankkeet kohdistuivat energia- ja materiaalitehokkuutta ja kiertotalouden uusia ratkaisuja edistäviin hankkeisiin. ESR+ -hankkeissa kehitettäviä teemoja ovat muun muassa työvoiman kohtaanto, tekoälyosaaminen ja sote-sektorin osaamisen uudistaminen. Yritysten kehittämisen analyysi-, konsultointi- ja koulutuspalveluja käytettiin eniten liiketoimintastrategioiden ja digitaalisen markkinoinnin kehittämiseen.

Maakunnassa rakennettiin yritysten toimintaa tukevaa yhteistyöverkostoa, jotta valtakunnallinen tavoite TKI-rahoituksen osuuden nostamisesta bruttokansantuotteesta neljään prosenttiin onnistuu. Vuoden aikana käynnistettiin tutkimus- kehitys- ja innovaatioverkostoryhmä sekä samaan teemaan keskittyvä hankkeiden yhteistyöryhmä. Keski-Suomessa lanseerattiin myös uusi yrityspalvelusivusto, joka kokoaa yhteen keskeiset julkiset yrityspalvelut. Lisäksi tiivistettiin yrityspalveluverkoston yhteydenpitoa järjestämällä infoja rahoituksesta ja kestävästä kehityksestä sekä koulutuksia IPR-osaamisesta ja palvelumuotoilusta. Vuoden aikana käynnistettiin myös maakunnallinen luovan talouden verkosto.

Maaseuturahoituksessa rahoituskausien vaihtuminen aiheutti sen, ettei yritys- ja hankerahoitusta päästy myöntämään, mutta hakujen avautuessa kysyntä oli suurta. Maataloudessa tuotantokustannukset pysyivät korkeina, mutta viljelijät tekivät investointeja uusiutuvaan energiaan. Haasteena on maataloustuotannon jatkuvuus, sillä nuoren viljelijän aloitustukea haettiin aiempaa vähemmän.

Tienpidon ja liikenteen vuoden 2023 tavoitteet saavutettiin varsin hyvin. Sekä kansalaisten että raskaan liikenteen tyytyväisyys maanteiden kesäkuuntoon kuitenkin heikkeni merkittävästi. Pääsyy laskuun oli päällysteiden kunto, mikä on seurausta viimevuosina pienentyneestä tienpidon rahoituksesta.

Tavoittelemme hiilineutraaliutta

Puhtaan energiatuotannon lisääntyminen näkyi Keski-Suomessa erityisesti tuulivoimayleiskaavojen sekä YVA-prosessien merkittävänä kasvuna. Turvetuotannon alasajo on ollut nopeaa ja alueiden jälkikäyttö edellyttää alueiden ennallistamista tai käyttötarkoituksen muuttamista. Suojelutavoitteet on saavutettu Keski-Suomessa hyvin. Vanhojen metsien suojeluohjelmaan (Metso) tarjotaan edelleen huomattavan paljon kohteita eikä läheskään kaikkia pystytä suojelemaan rahoituksen vähäisyyden takia. Keski-Suomen ELY-keskukseen perustettiin vuonna 2023 uusi vesiyksikkö, joka jatkaa työtä vesienhoidon toimenpiteiden edistämiseksi. Pohjavesiseuranta ja pintavesien seurantaohjelma toteutuivat suunnitellusti.

ELY-keskuksen rooli maakunnallisesti ja valtakunnallisesti merkittävien kaava-asioiden valvomisessa ja kuntien alueidenkäytön suunnittelun edistämässä näkyi työmäärässä, mutta työn painopiste on muuttunut konsulttivaksi. Vuonna 2023 ilmastonmuutos oli yhtenä teemana niin kuntien kanssa käytävissä kehittämiskeskusteluissa kuin alueidenkäytön sekä ympäristönsuojelun ajankohtaispäivillä. ELY-keskus järjesti yhdessä kumppaneiden kanssa erityisesti yrityksille suunnatut kiertotalousmessut ja Järvi-Suomen maaseudun ympäristö- ja ilmasto-ohjelmassa toteutettiin erityinen ideahaku parhaiden rahoituskohteiden löytämiseksi.

Ilmastotyö ja kiertotalouden edistäminen ovat poikkihallinnollisia tavoitteita, joissa yhteistyö viraston sisällä korostuu. Maaseudun ja maatalouden uuden rahoituskauden tavoitteissa korostuvat ilmasto- ja ympäristötavoitteet ja yritysrahoituksessa puhdas siirtymä. Tiehankkeissa, kuten päällystetöissä pyritään hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kierrätysmateriaaleja. Yritysten investoinneissa painotetaan kestävä kehitystä ja energiatehokkuutta.

MAL-sopimuksen puitteissa 2022 – 2023 laadittiin ja hyväksyttiin yhteinen maankäytön, asumisen ja liikenteen kehityskuva. Seudun julkisen henkilöliikenteen kehitystyön osalta asia eteni suunnitelmien mukaan. Joukkoliikenteen sekä jalankulun ja pyöräilyn saavutettavuutta parantavien liityntäpysäköintipaikkojen suunnittelua ja toteutusta edistettiin. Seudullinen yhteistyö yhteisen tietopohjan edistämässä on tiivistynyt ja tiedolla johtamista kehitetään yhteistyössä.

Asiakkuudet, digitalisaatio ja yhteiset toimintatavat

Vuoden 2023 toiminnan kehittämiskohteita olivat asiakkuus- ja viestintästrategian toimeenpano, yhteisöllisyyden edistäminen, ELY-keskuksen ilmastotyö ja työnantajakuvan kehittäminen. Aamukouluissa perehdyttiin viraston erilaisiin asiantuntijatehtäviin. Oman henkilöstön kesken kisailtiin leikkimielisesti ilmasto- ja kiertotaloustyön kilpajuoksun merkeissä ja palkittiin asiakkuus- ja viestintätekoja.

Vuoden aikana toteutettiin sekä asiakkaiden palvelutyytyväisyyskysely että sidosryhmäkysely. Palvelutyytyväisyyskyselyn alustavan tarkastelun perusteella asiakkaiden kokonaistyytyväisyys säilyi vahvalla tasolla. Uutta reaaliaikaista palautteenkeruujärjestelmää pilotoitiin valtakunnallisesti. Sidosryhmäkyselyssä kokonaistyytyväisyys oli viisiportaisella asteikolla 3,76.

1.3.11 Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus

Vuotta 2023 kuvastaa erityyppisten kriisien aiheuttama turbulenssi, joka on heijastunut toimintaan monella tavalla. Kriisit varjostavat myös alkavaa kautta, mikä näkyy elinkeinoelämän suhdannenäkymien epävakautena. Taantuma haastaa toimintaa myös lähitulevaisuudessa.

Yllä todetusta huolimatta, vihreä siirtymä on edennyt pohjalaismaakunnissa vauhdikkaasti. Toiminta-alueella on esimerkiksi ollut vireillä/ennakkoneuvoteltuna yhteensä 60 YVA-hanketta, mikä on Suomen mittakaavassa huomattavan suuri määrä. YVA-hakkeista reilut puolet on tuulivoimaa, mukaan lukien merituulivoimaa. Lisäksi vireillä on mm. akkuteollisuuden, vedyn tuotannon ja sähkönsiirron hankkeita sekä metsäteollisuuden ja jätehuollon hankkeita.

Viime vuosien kokemukset ovat vaatineet ELY-keskukselta myös valmiusasioiden uudelleen pohdintaa. Vastuiden ja rajapintojen tarkasteluun on panostettu ja tavoitteena on kirkastaa valmiusasioita koskevia toimintamalleja yhteistyössä Pohjanmaan ELY-keskuksen ja muiden avainkumppaneiden kanssa. Lintuinfluenssa on yllättänyt

laajuudellaan niin alueen toimijat kuin ELY-keskuksen valvonnan. Jatkossa erityyppisiin pandemioihin on varauduttava paremmin kansallisesti, myös resurssien puitteissa.

Arki toimii suurelta osin hybridimoodissa, eikä paluuta vanhoihin työtapoihin ole näköpiirissä. Edessä oleviin rakenneuudistuksiin pyritään varautumaan ja ottamaan niissä aktiivista toimijuutta sekä kansallisesti että alueellisesti. Erityistä huolta kannetaan henkilöstön jaksamisesta, jota pyritään jatkossa tukemaan mm. tulevaisuusorientoituneella valmentavan johtamisen hankkeella.

Lisäämme elinvoimaa

Aluetalouden ja työllisyyden osalta tilanne on ollut ajankuvaan suhteutettuna melko myönteinen, mutta toimintaympäristön epävarmuus lisääntyi selvästi vuoden loppua kohden. Paikallisten rakennemuutostilanteiden kirjo oli kasvava, johon ELY-keskus pyrki vastamaan proaktiivisesti. Työllisyyden kehitys on kääntynyt heikompaan, mutta haasteet työvoiman saatavuuden osalta eivät ole juurikaan hellittäneet. Työpoliittisten tavoitteiden saavuttaminen ei ollut realistista. Työttömien työnhakijoiden määrä on kasvussa, mikä johtanee myös työttömyysjaksojen pitkittymiseen tuoden haasteita myös seuraaville vuosille. Työllisyyden hoidon tehtävien vastuun siirto kuntien yhteistyöalueille työllistää ensi vuonna monella tavoin ja edellyttää yhteistyömallien ja verkostoroolien uudelleen määrittelyä. Toisaalta vihreään siirtymään liittyvät hankkeet ovat olleet voimakkaassa kasvussa, mikä on näkynyt lukuisina YVA-menettelyinä ja muina hallinnollisina menettelyinä, jotka ovat sitoneet ELY-keskuksen resursseja.

Työttömien työnhakijoiden määrä on edelleen tasolla, jossa hakijapoolin rakenteeseen ja kohtaantoon liittyvät haasteet korostuvat. Toimialojen suhdannetilanteet vaihtelevat merkittävästi: toiset toimialat kärsivät työvoimapolasta, toiset toimialat taas lomauttavat ja irtisanovat henkilöstöään. Yritysten tukeminen rekrytoinneissa työvoimakoulutusten avulla (yhteishankintakoulutus) on vaikeaa, koska koulutuksiin ei useinkaan saada edes riittävästi koulutettavia. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen alueella on vahvasti panostettu kotoutumiskoulutuksiin, joista osa on suuntautunut ukrainalaisille. Toiminnallinen pääpaino on ollut myös palvelujen poluttamisessa ja räätälöinnissä. Sovittujen tavoitetasojen petraaminen on ollut tässä tilanteessa haastavaa, jossa tulee huomioida, että puolet asiakkaista on eri toimijoiden vastuulla, eli kuntakokeilujen piirissä. Työvoimapolitiikan toimeenpanoa haastaa myös merkittävä toiminnallinen uudistus.

Alkutuotannon kriisivuosien vaikutukset ovat olleet tähän mennessä pelättyä pienempiä, mutta alaa koskevat uhkakuvat ovat varsin suuret. Alkutuottajien ikärakenne on varsin vinoutunut, mikä heikentää osaltaan kehittämispotentiaalia. Positiivista on, että investointihakemuskäytännöt ovat lähteneet kasvuun uuden rahoituskauden avauduttua. Sisällöltään hankkeet ovat olleet pääasiassa energiainvestointeja sekä muutamia isompia rakentamisinvestointeja. Nuoren viljelijän aloitustukihakemuksia on tullut aikaisempiin vuosiin nähden enemmän, mikä on myönteistä. Valvontatehtävät ja muut varsinaiisiin tulostavoitteisiin liittyvät osa-alueet on kyetty toteuttamaan lähestulkoon tavoitteiden mukaisesti. Tavoiteasetannassa on huomioitu toimintaympäristön haasteet ja epävakaus.

Tienpidon tilannekuva on varsin huolestuttava, eikä se ole linjassa ELY-keskukselle asetetun strategisen tavoitekokonaisuuden kanssa. Iso osa erityisesti vähäliikenteisestä tieverkosta on tullut elinkaarensa loppuun ja vaatisi perinpohjaista uudistamista. Heikkokuntoinen tieverkko heijastuu luonnollisesti myös elinkeinotoiminnan toiminta- ja kehittämisedellytyksiin. Massiiviset vihreän siirtymän investoinnit ovat osaltaan lisänneet alemman asteisen tieverkon ylläpitopaineita, joihin on vaikea vastata. Tekemiseen tarvittavat resurssit ovat olleet rajalliset ja tilannetta on kärjistänyt myös yleisen kustannustason kohoaminen. Nämä seikat vaikuttavat erityisesti tienkäyttäjien tyytyväisyystavoitteeseen, joka viimeisten tietojen mukaan saavutettiin kansalaisten osalta, mutta raskaanliikenteen harjoittajien arvio oli verrattain alhainen. Myöskään vakavien onnettomuuksien enimmäismäärää kuvaavaa tavoitetta ei saavutettu.

Puhtaan siirtymän hankkeiden määrä on kolmen pohjalaismaakunnan alueella huomattavan suuri. ELY-keskuksen näihin liittyvistä tehtävistä ei olisi suoriuduttu ilman erillistä vihreän siirtymän rahoitusta. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen alue on myös Suomen turvesoiden ja –tuotannon keskittymä. Fossiilisen polttoaineen alasajo alueiden jälkikäyttösuunnitelmineen on ollut erittäin työllistävää ELY-keskukselle.

Tavoittelemme hiilineutraaliutta

Muutos energiantuotannon sektorilla näkyy työssä mm. lukuisina maa- ja merituulivoima-, aurinkovoima- ja sähkönsiirtohankkeina, lisääntyneinä biokaasuhankkeina, kierrätyspolttoaineiden kokeiluhankkeina, suurten energiantuotantoyksiköiden saneeraamisina tai alasajoina, polttoturpeesta luopumisena jne. Y-vastuualue on tuonut osaamistaan ja ohjaustaan vihreää siirtymää edistäviin hankkeisiin niin kaavoituksen, luonnonsuojelun, ympäristönsuojelun kuin ympäristövaikutusten arvioinnin osalta. Hankkeisiin liittyy uutta teknologiaa, mikä vaikeuttaa ympäristömenettelyiden soveltamista sekä vaatii lisäosaamista. Erityisesti pinta-alaltaan laajojen merituulivoimahankkeiden ympäristövaikutusten arviointi on haastavaa. Vireillä olevien merituulihankkeiden YVA-menettelyihin liittyvät erityiskysymykset koskettavat laajasti eri yksiköiden asiantuntijoita. Vihreän siirtymän mukaisten hankkeiden ennakkoneuvottelujen määrä on Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksessa merkittävä, mikä työllistää entuudestaan kuormittuneita YVA- ja valvontatehtäviä. ELY-keskukselle on osoitettu lisävoimavaroja vihreän siirtymän edistämiseen, mutta tästä huolimatta ELY-keskus on siirtänyt muuta henkilöstöä YVA-tehtäviin, sillä hankkeiden määrä on ollut ja on edelleen arvioitua suurempi. ELY-keskus toivookin edelleen lisäresursseja vihreän siirtymän tehtäviin sekä lisävoimavarojen osittaista vakiinnuttamista, sillä lupapäätöksissä asetettujen velvoitteiden toimeenpanon valvonnasta vastaa ELY-keskus.

Vaikka uusiutuvan energian tuotanto on edistynyt pohjalaismaakunnissa vahvasti, on alue edelleen myös maan suurin turvetuotannon keskittymä. Energiaturpeen käytön alasajo on lisännyt kuluvana vuonna Y-vastuualueen tehtäviä. Myös varautuminen huoltovarmuuteen on aiheuttanut lisätöitä vaikeasti ennakoitavan tilanteen takia. Turve-alueiden jälkikäyttö on merkittävä ELY-keskuksen työllistäjä jo nyt ja työmäärä kasvaa jatkossa. ELY-keskuksella on meneillään ympäristöministeriön rahoittama kaksivuotinen OHKE-hanke "Turvetuotannon hallittu siirtyminen jälkikäyttöön", mikä on auttanut myös muita turveELYjä ottamaan käyttöön sujuvia toimintamalleja valvontaan. JTF:n hyödyntäminen soiden kestävän jälkikäytön ratkaisuihin on vaatinut ja vaatii jatkossakin ELY-keskuksen panostusta. ELY-keskuksessa käynnistyi loppuvuodesta oman toiminnan JTF-hanke, jonka tarkoituksena on edistää alueiden jälkikäyttöä ja alapuolisten vesistöjen kunnostusta. Turvetuotannon valvontaan ja kestävän jälkikäytön edistämiseen ei ELY-keskuksen resurssit tällä hetkellä ole riittävät.

Valtakunnallisiin tehtäviin kohdistunut elvytysrahoitus saatiin hyödynnettyä, saattamalla loppuun käynnistettyjä vesistö rakenteiden perusparannushankkeita. Pohjavesiasemien automatisointihanke eteni hyvin ja viimeiset toimenpiteet valtakunnallisilla pohjavesiasemilla valmistuvat vuoden 2024 aikana. Vesien- ja merenhoidon ja tulvariskien hallinnan toimenpiteet etenevät ja kunnostushankkeita on vireillä runsaasti. Tulvariskien alustavan arvioinnin tausta-asiakirjoja on valmisteltu valtakunnallisena pilottina. Peruskuivatushankkeiden avustusten siirtymisen ohjeistaminen rakennetukilain piiriin on vaatinut paljon panostusta. Vesivaratehtävien tulostavoitteet saavutettiin lähes kokonaisuudessaan.

Keskitettyinä tehtävänä ELY-keskuksessa toimii Uusiutuvan energian lupaneuvonta ja yhteyspisteviranomainen. Yhteyspisteviranomaisen tehtävänä on hanketoimijoiden neuvonta eri viranomaisten lupa- ja ilmoitusmenettelyistä koskien uusiutuvan energian tuotantoa sekä näiden menettelyiden määräaikaisten seuranta sähköä tuottavissa hankkeissa. Asiakasneuvontaa tarjotaan puhelimitse, sähköpostitse sekä verkkosivuilla. Toimintaa varten on laadittu menettelykäsikirja laajassa vuorovaikutuksessa mm. lupaviranomaisten kanssa. Käsikirjaa päivitetään ja täydennetään lainsäädännön muuttuessa ja uusien soveltamisohjeiden mukaisesti ja päivittäminen on parhaillaan käynnissä. Toiminnan tukena on lupaviranomaisten ja sidosryhmien verkostot. Merkittävässä roolissa toiminnan kannalta on Luvat ja valvonta -palvelun laajentuva käyttöönotto ja kehittäminen. Energiakriisi on lisännyt neuvontatehtävien kysyntää.

Alueidenkäytön tehtävissä ja YVA-prosesseissa digitaalisia työkaluja hyödyntämällä viranomais- ja sidosryhmäyhteistyö on sujunut hyvin sekä etäyhteyksin että paikan päällä järjestettyjen tapaamisten muodossa. Alue on käynyt läpi mittavaa energiamurrosta, mikä näkyy mm. lukuisina teollisen kokoluokan tuuli- ja aurinkovoimahankkeina ja niihin liittyvinä kaavoitusprosesseina.

Ympäristönsuojelussa määräaikaistarkastuksille asetettuja tulostavoitteita ei saavutettu. Koronasta on edelleen valvontavelkaa, jota lisäsi kuluneen vuoden lintuinfluenssaepidemia. Turkistilojen määräaikaistarkastukset jäivät rajoitusten takia tekemättä, kuten myös siipikarjatilojen. Lukuisat vihreän siirtymän hankkeet, YVA-hankkeet, ennakkoneuvottelut sekä uudet toiminnat, kuten alueen ensimmäiset toimintansa aloittaneet kaivokset sekä turvetuotannon jälkikäyttöä koskevat kysymykset, ovat työllistäneet valvojia ja resursseja on jouduttu keskittämään näihin tehtäviin. Valvontaresurssit ovat myös lähtökohtaisesti olleet ELY-keskuksessa vähäiset verrattuna alueen

laitosmääriin. Myös vesilain mukaisten ilmoitusten käsittely on vilkasta ja vesirakentaminen aktiivista. Ympäristönsuojelun yhdeksi kehittämishankkeeksi on valittu ympäristönsuojelu- ja vesilain valvonnan kehittäminen. Ympäristönsuojeluyksikköön sijoitetulla YVA-kokoonpanolla on käsitellyssä noin 60 YVA-hanketta. Valvonnan ja YVA-tehtävien resurssit eivät tällä hetkellä ole riittävät tehtävien sujuvaan ja tasapuoliseen hoitamiseen ilman, että henkilöstö ylikuormittuu.

Luonnonsuojelun tavoitteet tullaan pääsääntöisesti saavuttamaan. Merkittävän lisähenkilöstön turvin HELMI-ohjelman toimeenpano on edennyt hyvin. Uuden luonnonsuojelulain toimeenpanoon saatu 2 htv:ta ovat parantaneet mahdollisuuksia hoitaa uuden luonnonsuojelulain mukanaan tuomia tehtäviä ja muutoinkin hoitaa laajaa luonnonsuojelun valvonnan tehtäväkenttää. METSO-toimintaohjelman tavoitteet on saavutettu. Myös vieraskasvilajien torjuntaan on panostettu ja vieraslajien (kurturuusu ja jättipalsami) torjuntaan keskittyvä kansainvälinen INSPIRE-hanke käynnistyi vuoden 2023 lopulla. Merimetson ja metsänkäyttöilmoitusyhteistyön kehittämisen puitteissa on tehty merkittävää valtakunnallista työtä.

ELY-keskuksen poikkihallinnollinen ilmastotiimi on jatkanut ELY-keskusten yhteisen ilmastotiekartan jalkauttamista eri vastuualueilla. Kaikkien kolmen maakunnan liiton kanssa on edistetty ilmastotyötä yhteisesti. ELY-keskuksen henkilökunta on osallistunut aktiivisesti järjestettyihin ilmastotietoiskuihin.

Kehittämisavustuksella rahoitetuissa hankkeissa painottuivat muun muassa vähähiilisen talouden edistäminen ja yritysten tuottavuuden, tuotantoprosessien sekä tuotteiden energia- ja materiaalitehokkuuden parantaminen. Rahoituksella kannustettiin yrityksiä myös hyödyntämään digitalisaatiota liiketoiminnassaan ja vahvistamaan automaatiotasoaan. Avustusta suunnattiin sekä uudistamaan maakunnan vahvoja toimialoja että edistämään uudenlaisia liiketoimintamahdollisuuksia.

Asiakkuudet, digitalisaatio ja yhteiset toimintatavat

ELY-keskuksen sidosryhmä- ja asiakastyytyväisyys ovat säilyneet hyvällä tasolla, vaikka viime vuosien poikkeustilan- teet ovat asettaneet haasteita palveluapparaatin toimivuudelle. Saatujen palautteiden avulla toimintaa on pyritty entisestään parantamaan.

Toimintasuunnitelmaan nostettuja toiminnan kehittämisaihoita on viety eteenpäin monella eri saralla: TE2024- uudistukseen liittyvää vuorovaikutusta on pyritty lisäämään kuntien ja muiden toimijoiden kanssa. Yrityspalvelu- toimijoiden kanssa on tiivistetty yhteistyötä entisestään ja otettu käyttöön uusia toimintatapoja potentiaalisten kasvuyritysten löytämiseksi. On panostettu digitalisaation edistämiseen, asiakastietokunnan pilotointiin, tiedon saavutettavuuden lisäämiseen ja drone-tekniikkaan. ELY-keskuksella on ympäristösektorilla vireillä useita ulkopuo- lisen rahoituksen kehityshankkeita, joista suurin on vesien ja merenhoidon suunnitelmien toteuttamiseen koko maassa tähtäävä ACWA-LIFE hanke. Myös kaikkia ELY-keskuksia ja vastuualueita koskeva paikkatiedon saavutetta- vuuden kehittämishanke (PAKETTI) on meneillään. Paikkatietotiimi on kokoontunut aktiivisesti ja järjestänyt aihee- seen liittyvää koulutusta. Valmius- ja varautumisasioita on pyritty kirkastamaan yhteistyössä Pohjanmaan ELY-kes- kuksen kanssa. Pääpaino on ollut aluetason yhteistyökuvioiden ja roolien selkeyttämisessä.

Avaintoimena on ollut tukea henkilöstön jaksamista ja huolehtia siitä, että hybridimoodissakin on riittävästi yh- teisöllisyyttä ja mahdollisuus vuoropuhelutilanteisiin. Vuoden loppupuolella käynnistyi valmentavan organisaatio- kulttuurin kehittämishanke, joka jatkuu läpi vuoden 2024.

1.3.12 Pohjanmaan ELY-keskus

Lisäämme elinvoimaa

Pohjanmaan ELY-keskusalueen työllisyys on perinteisesti ollut erinomaisella tasolla ja sellaisena se pysytteli myös vuoden 2023 aikana, vaikka työttömien määrä lisääntyi vuotta aiempaan nähden. Työllisyysasteen koko vuoden keskiarvo asettui 78,0 prosenttiin, mikä on ELY-keskusalueiden välisen vertailun korkein. Koko maassa vuosikeski- arvo oli 73,6 prosenttia. Työttömyysasteen vuosikeskiarvo oli 6,5 prosenttia ja useimpina kuukausina Pohjanmaan ELY-keskusalueen työttömyysaste oli Manner-Suomen matalin. Koko maassa työttömyysaste oli vuoden aikana keskimäärin 9,8 prosenttia.

Edelliseen vuoteen nähden tilanne työmarkkinoilla kehittyi heikompaan suuntaan koko maassa ja myös Pohjanmaan ELY-keskusalueella, mikä vaikeutti tulostavoitteiden saavuttamista. Käynnissä olevien työttömyysjaksojen keskimääräisen keston tavoitetta (45 vk) ei saavutettu, koko vuoden toteuma asettui 52 viikkoon. Työllistymisiä on hidastanut se, että työpaikkoja on ollut avoinna aiempaa vähemmän. Virta yli 3 kk työttömyyteen oli vuoden aikana 37,6 prosenttia. Toteumassa jäätin hieman 36 prosentin tavoitteesta. Työmarkkinoiden dynamiikan muuttamisen lisäksi työttömyysvirtaan vaikutti myös TE-toimiston alkupalveluiden ruuhkautuminen vuoden 2023 alussa. Työvoimakoulutusten suosio on ollut suurta, myös palkkatuet ja RekryKoulutukset ovat olleet suosittuja.

Aluetta pitkään vaivannut kohtaanto-ongelma vaikuttaa edelleen, työpaikkoihin ei tahdo löytyä oikeanlaista osaamista huolimatta siitä, että myös työttömyys on vuoden aikana lisääntynyt. Työvoiman saatavuuden haasteet koskettavat lähes kaikkia toimialoja ja monien eri koulutustasojen ammattitehoja. ELY-keskus ja TE-toimisto pyrkivät helpottamaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamistarpeiden ennakointia laajassa sidosryhmäyhteistyössä muiden alueen toimijoiden kanssa. Alueelle on Pohjanmaan Kauppakamarin laskelmien mukaan suunniteltu yli 23 miljardin euron edestä investointeja vuosikymmenen loppuun mennessä. Vuoden 2023 aikana ELY-keskuksessa ja TE-toimistossa on kartoitettu erityisesti seuraavalle viidelle vuodelle suunniteltujen investointien, kuten akkuarvoketjun osaamistarpeita.

Tiivistä sidosryhmäyhteistyötä on tehty kuntien kanssa TE2024-uudistukseen liittyen. Pohjanmaan ELY-keskusalueen kunnat ovat jakautumassa neljään eri työllisyysalueeseen. Pietarsaaren työllisyysalueen poikkeuslupahakemus hyväksyttiin, mutta Keski-Pohjanmaan, Pohjanmaan sekä Suupohjan työllisyysalueet ovat perälautamenettelyssä.

Team Finland -toiminta on jatkunut vilkkaana myös vuoden 2023 aikana yhteistyössä kahden maakunnan sidosryhmien kanssa. TF-toiminnan avulla on välitetty tehokkaasti alueen sidosryhmille ja asiakkaille tuoreimmat ydintoimijoiden rahoitusmahdollisuudet. Painopisteenä vuonna 2023 on ollut aktivoida yrityksiä käyttämään erityisesti Oikeudenmukaisen rahaston (JTF) yritystukea, joiden myötä alueella on ollut poikkeuksellisen paljon yritysrahoitusta saatavilla pk-yrityksille. Aktivoinnissa onnistuttiin hyvin yhteistyössä alueen elinkeino-yhtiöiden kanssa. JTF-yritystukea myönnettiin Keski-Suomen ELY-keskuksen toimesta Pohjanmaalle n. 7 miljoonaa euroa ja Keski-Pohjanmaalle 3,6 miljoonaa euroa.

Maaseutupuolella uusi rahoituskausi (CAP27) lähti käyntiin vuonna 2023 ja eri tukimuotojen haut avattiin vaiheittain. Vuoden aikana tehtiin erityisen paljon investointeja uusiutuvaan energiaan. Maatalouden investointitukien haku avattiin huhtikuussa ja tukia on haettu aktiivisesti. Eniten on haettu tukea energiainvestointeihin, esimerkiksi aurinkopaneelisiin, lämpökeskuksiin ja led-valoihin. Kappalemääräisesti haettiin eniten tukea salaojituksiin. Maatilojen kannattavuusongelmat ovat jatkuneet ja korot ovat nousseet, jonka takia ei ole tehty niin paljon suuria ja kalliita rakennusinvestointeja. Vuoden aikana tehtiin 264 investointitukipäätöstä ja avustusta maksettiin noin 12 miljoonaa euroa. Nuoren viljelijän aloitustukea myönnettiin 28 viljelijälle.

Kasvihuonetukea myönnettiin noin 10,2 miljoonaa euroa, mikä vastaa aikaisempien vuosien tukimääriä. Neuvontakorvauksia maksettiin runsaasti vuoden aikana, yhteensä 1,9 miljoonaa euroa.

Maaseudun yritystukien haku alkoi vasta kesäkuussa ja tukea myönnettiin 16 yrittäjälle. Myönnetty määrä on noin 1,6 miljoonaa euroa ja sitä on myönnetty erityisesti investointeihin elintarvikealalla, valmistavalla teollisuudella ja uusiutuvan energian palvelusektorilla. Hanketukia ei voitu myöntää lainkaan, koska uuden rahoituskauden alku viivästyi. Kiinnostus hankerahoitusta kohtaan on kuitenkin runsasta.

Tavoittelemme hiilineutraaliutta

Pohjanmaan ELY-keskus on pitkän aikavälin strategisissa linjauksissaan huomionnut ilmastonmuutokseen ja kestävään kehitykseen liittyvän megatrendin. ELY-keskusalueella toimii muun muassa Pohjoismaiden suurin energiategnologian keskittymä sekä Pohjois-Euroopan suurin epäorgaanisen kemianteollisuuden ekosysteemi.

Alueelle sijoittumista suunnittelevat, mittavat investoinnit liittyvät pääosin vihreään siirtymään, kuten akkuarvoketjuun, maa- ja merituulivoimaan, vetyteollisuuteen, biokaasuun ym. uuden vihreän teknologian ratkaisuihin. Mukana on alueelle etabloitumista suunnittelevia yrityksiä sekä alueella jo toimivia yrityksiä, jotka laajentavat toimintaansa. Investointien toteutumista pyritään edistämään kaikin mahdollisin keinoin hyvässä yhteistyössä alueen sidosryhmien kanssa.

Vihreän siirtymän ja hiilineutraaliuden edistämistä on osaltaan tukenut myös alueelle myönnetty poikkeuksellisen suuri Oikeudenmukaisen siirtymän (JTF) rahoitus yrityksille, jota yritykset ovat käyttäneet aktiivisesti. Pohjanmaan ELY-keskuksen ilmastotiimi on keskittynyt vuonna 2023 ilmastoviestintään sekä biokaasun ja bioenergian edistämiseen.

Asiakkuudet, digitalisaatio ja yhteiset toimintatavat

ELY-keskus on jatkanut työtä KasvuCRM:n tehokkaamman ja laaja-alaisemman käytön edistämiseksi sekä parhaiten kaikkia Team Finland -yhteistyötoimijoita palvelevien kirjausmerkintöjen yhdenmukaistamiseksi.

ELY-keskuksesta on osallistuttu digiyhdyshenkilöverkoston toimintaan sekä digityöympäristön osaamisverkoston toimintaan. Vuonna 2023 on lanseerattu henkilöstöinfojen yhteydessä pidettävät digivartit, joissa henkilökunnalle annetaan digivinkkejä. ELY-keskuksen tietoturvaryhmä kokoontuu neljännesvuosittain ja johdon katselmuksia pidetään kaksi kertaa vuoden aikana.

Pohjanmaan ELY-keskuksessa on edistetty aktiivisesti ELY-keskusten asiakkuusstrategian toimeenpanoa. Johdolle järjestettiin asiakaskokemuksen johtamisen työpaja. Esimiehille järjestettiin esimiesfoorumeja, joiden aiheena oli mm. tuleva uusi strategiakausi. Valmentavan johtamisen kulttuuri jatkuu Pohjanmaan ELY-keskuksessa ja TE-toimistossa. Käytössä on mm. valmentavat vartit säännöllisesti. Yhteisiä toimintatapoja on kehitetty myös valmiustoiminnan kautta. Vuoden 2023 aikana on perustettu Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan ylimmän johdon yhteinen valmiusjohtoryhmä sekä Pohjanmaan ELY-keskuksen oma valmiustoimikunta, jotka ovat kokoontuneet säännöllisesti. Lisäksi on laadittu uusi valmiussuunnitelma.

1.3.13 Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

Lisäämme elinvoimaa

Taloudellinen kehitys hidastui vuoden 2023 aikana. Kustannustason ja korkojen nousu, sekä epävarmat talousnäkymät ovat heikentäneet elinkeinoelämän kehitystä. Tämä näkyy erityisesti asuntorakentamisessa. Lomautukset ovat alueella lisääntyneet merkittävästi, vaikkakin kokonaisuutena työmarkkinat toimivat edelleen. Työnantajat haluavat pitää kiinni osaavasta työvoimasta. Rakennusalaa ylläpitävät isot julkiset investoinnit, teollisuuden investoinnit ja yritysten toimitilainvestoinnit. Vuoden 2023 työllisyystavoitteita ei saavutettu kokonaisuudessaan, mutta asiakkaat ovat erittäin tyytyväisiä työvoimapalveluihin ja rahoituspalveluihin.

EU-ohjelmien rahoituksen päätöksenteko on saatu käyntiin ja nostaa yritysten investointimääriä. Rahoitukselle on ollut jopa patoutunutta kysyntää. Aktivointiin on panostettu merkittävästi mm. seudullisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Yhteisiä infoja ja aktivointitilaisuuksia oli useita. Seudullisille yhteistyökumppaneille on pidetty kuu-kausittain infotilaisuuksia ajankohtaisista asioista ja siten aktivoitu kehittämään. Maatalouden ja maaseudun uusia hankkeita ei vuonna 2023 voinut rahoittaa, koska päätöksenteko ei ollut mahdollista rahoituskauden vaihtumisen takia.

TE-palvelu-uudistuksen suunnittelu etenee niin ELY-keskuksessa kuin TE-toimistossakin. Työllisyysalueiden muodostaminen on kohtuullisella mallilla maakunnan eteläosan ratkaisujen selvittyä. TE2024 palvelu-uudistuksessa on toteutettu mm. henkilöstötilaisuuksia, kunnille Kuntaklinikat ja osallistuttu tulevien työllisyysalueiden valmisteluryhmiin ja valtakunnallisiin valmisteluryhmiin. Maakunnan liiton TE2024-hankkeeseen on osallistuttu.

Euroopan tilanteen aiheuttamat muutokset kuljetusvirroissa, huoltovarmuuteen kohdistuvat kysymykset sekä alueen uudet teolliset investoinnit ovat nousseet keskeisiksi asioiksi liikennejärjestelmän tilan seurannassa sekä tulevaisuuden tarpeiden arvioinnissa ELY-keskuksen toimialueella. ELY-keskus on jatkanut valtatie 4:n kehittämisselvityksiä ja tehnyt kehittämistyötä keskeisillä tiestöillä, kuten valtatie 20:lla.

Kustannustason noususta huolimatta ELY-keskus on pystynyt toteuttamaan suunnitellut toimenpiteet tieverkon parantamiseksi. Maantieverkon kunnostukset ja uudelleenpäällystämiset ovat sen sijaan olleet tänä vuonna aikaisempaa vähäisempiä. Vähäliikenteisen tieverkon kasvava korjausvelka heikentää tienkäyttäjien tyytyväisyyttä sekä liikenneturvallisuutta. Vuoden 2023 tulostavoitteet saavutettiin tienkäyttäjien tyytyväisyydessä. Liikenneturvallisuuksitavoitteeseen ei ihan päästy.

Venäjän hyökkäyssodan vaikutuksiin on varauduttu yhdessä sidosryhmien kanssa. ELY-keskus on ollut aktiivisesti mukana alueellisessa valmiustoimikunnassa ja elinkeinojen varautumisen edistämässä. Lisäksi ELY-keskuksen varautumistoimikunta on kokoontunut säännöllisesti tilannekuvan luontia ja varautumista edistäen.

Tavoittelemme hiilineutraaliutta

ELY-keskus on osallistunut aktiivisesti maakunnalliseen ilmastotyöhön mm. Pohjois-Pohjanmaan ilmastotiekartan vaikuttavimpien kärkiteemojen toimenpiteiden toteuttamiseen ELY-keskuksen valitsevien painopisteiden kautta. Ilmastotyö tukee myös ajankohtaista yhteiskunnan tarvetta yleiseen varautumiseen ja erityisesti energiaomavaiisuuden nostamiseen. Ilmastotiekartan CO₂ päästövähennyspotentiaalin edistymistä seurataan ilmastoneuvottelukunnan kautta. Päästövähennysmahdollisuuksia on tunnistettu 3 300 ktCO₂ vuoteen 2030 – 2035 mennessä. Keskeisiä päästövähennyksen alueita ovat tuulivoiman lisääminen, turvetuotannon väheneminen, maatalous ja liikenne. Toimenpiteet ovat edenneet pääosin suunnitelmien mukaisesti ja osassa selkeästi ylittäneet. Toimenpiteillä yli puolitettiin alueen päästöt taakanjakosektorilla.

Vähähiilisyttä on edistetty monin tavoin. Investointeja on toteutunut ja niitä on edelleen suunnitteilla laajasti eri teknologioihin ja kiertotalouden periaatteisiin perustuen. Maatalous on ratkaisijan roolissa hiilen sidonnassa. Suurin näkyvä toimi on alueelle rakentunut tuulivoima, joka on noin 40 % Suomeen rakentuneesta tuulivoimasta. Pohjois-Pohjanmaalle on 2023 rakennettu 609 tuulivoimalaa, joiden yhteenlaskettu nimellisteho on 2,7 GW. Tuulivoiman suunnittelu- ja rakentamisvauhti jatkuu vilkkaana. Muita hankkeita on toteutunut muun muassa biokaasun talteenottoon ja jakeluun, aurinkovoimaloihin, biojalostamoihin, aurinkovoimaloihin sekä geotermiseen lämmön toteuttamiseen. Lisäksi turvetuotanto on laskenut oletettua voimakkaammin. Vuonna 2023 tehtiin 28 turvetuotannon lopputarkastusta. Entisten turvetuotantoalueiden ennallistamista on edistetty JTF-rahoituksen turvin.

Oulun kaupunkiseudun MAL-sopimuksen 2020 – 2023 toteuttaminen ja seuranta on käynnissä. MAL sopimuskauden 2024 – 2027 valmisteluun on osallistuttu aktiivisesti. Oulun seudulla on jatkettu panostamista kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden edistämiseen.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on resursoinut maankäyttösektorin ilmastotoimien sekä ilmastonmuutoksen hillinnän valtakunnallisesti keskitettyyn tehtävään ja edistänyt toimia aktiivisesti sidosryhmäkumppaneiden ja ELY-keskusten kanssa. Vesienhoidon tehostamisohjelma, maa- ja metsätalouden vesienhallinnan hankkeet, sekä luonnon monimuotoisuuden edistämisen HELMI-hankkeet ovat edenneet suunnitelman mukaisesti, poikkiallinnollisesti. ELY-keskus on lisäksi mukana lukuisissa yhteishankkeissa kuten Priodiversity-LIFE, SeaMoreEco, sekä ACWA-LIFE -hankkeiden valmistelussa.

Asiakkuudet, digitalisaatio ja yhteiset toimintatavat

Painopisteen tulostavoitteet pääosin saavutettiin. ELY-keskus on kehittänyt toimintaansa systemaattisesti tavoitteen osa-alueilla ja edennyt toimenpiteissä ja niiden vaikuttavuudessa. Asiakkuusstrategian toimeenpano jatkui ja sidosryhmäyhteistyötä kehitettiin toteuttamalla maakunnan kuntien kanssa yhteinen kuntakumppanuuspäivä elokuussa, myös sidosryhmä- ja asiakasrajapinnan foorumit toimivat vilkkaasti. Sidosryhmien tyytyväisyys Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen toimintaan parani selkeästi ollen 4,12 (2021: 3,94). Palvelutyytyväisyyskyselyn tuloksia ei ole vielä saatu, mutta vuonna 2022 tyytyväisyys oli 4,43 (v. 2021: 4,45). Henkilöstön osaamistaso on noussut digitaalisissa työvälineissä ja monipaikkaisessa työssä. ELY-keskus on mukana KEHA-keskuksen vetämässä digikehitysohjelmassa. Kehittämistyössä on mm. toimeenpantu ELY-keskuksen omaa monipaikkaista työskentelymallia, osallistuttu Oulun yhteisen työympäristön valmisteluun ja toteutettu riskienarviointi. Työhyvinvointitulokset saavutettiin ja ne ovat hyvällä tasolla.

1.3.14 Kainuun ELY-keskus

Lisäämme elinvoimaa

Kainuun työttömyys oli suurimman osan vuodesta 2023 hieman edellisvuotta matalammalla. Taantuma kuitenkin näkyi Kainuussakin, sillä tilanne heikentyi loppuvuotta kohti ja avoimia työpaikkoja oli kesäkuusta lähtien merkittävästi edellisvuotta vähemmän. Aktivointiaste ja pitkäaikaistyöttömien aktivointiaste olivat alueista parhaat, palveluihin ohjauksella olikin merkittävä rooli työttömyydenhoidossa. Virta yli 3 kk työttömyyteen oli alueista viidenneksi paras mutta jäi hieman tavoitteesta. Pitkäaikaistyöttömyys oli hienoisessa kasvusuunnassa suurimman osan vuodesta mutta yli kaksi vuotta työttömänä olleiden määrä laski lähes koko vuoden selvästi. Mittarin ”käynnissä olevien työttömyysjaksojen keskimääräinen kesto” tavoitetta ei aivan saavutettu, mutta toteuma oli alueista paras ja peräti 24 prosenttiyksikköä koko maan keskiarvoa parempi.

Talouden epävarmuus ja edeltävien vuosien haasteellinen toimintaympäristö ilmeni kainuulaisten pk-yritysten toiminnassa varovaisuutena tulevaisuuden suunnitelmissa ja investoinneissa sekä heikentyneenä kehittämishalukkuutena. Sen sijaan Kainuun elinkeinoelämälle merkittävällä kaivannaisalalla kehitys oli positiivista. Elinvoiman vahvistamiseen tähtääviin pk-yritysten aktivointitoimiin panostettiin erityisesti osana alueellista Team Finland –toimintaa ja yhteistyössä muiden yrityspalvelutoimijoiden kanssa.

Maaseuturahaston tukimahdollisuuksista viestittiin monikanavaisesti. Yritystukien kysyntää vähensi talousnäkymien epävarmuus ja kustannusten nousu. Hanketukia haettiin aktiivisesti, mutta Hyrrä-tietojärjestelmän keskenräisyyden vuoksi tukipäätöksiä ei voitu tehdä. Maataloudessa korostuivat pienet ympäristö- ja hyvinvointi-investoinnit. Isoja tuotannon laajennusinvestointeja ja sukupolvenvaihdoksia ei juurikaan käynnistynyt, mikä johtuu tulevaisuuden näkymien puutteesta, maatalouden heikosta kannattavuudesta ja kustannusten voimakkaasta noususta. Neuvo – koulutuspalvelua käytettiin aktiivisesti. Ruokaviraston ohjaamat valvonnat tehtiin täysimääräisesti.

Työvoimabarometrissä kuvattiin osaamis- ja työvoimatarpeita ja näkymiä, joita kartoitettiin yhteistyössä ennakointitoimijoiden kanssa. Ennakointityössä otettiin käyttöön ennakointimalli, joka tiivistää toimijoiden yhteistyötä. Osaavan työvoiman saatavuuden parantamiseksi mahdollistettiin monipuolinen työvoimakoulutustarjonta, jota markkinoitiin aktiivisesti. Koulutusten suunnittelussa ja hankinnoissa huomioitiin työelämän muuttuvat osaamistarpeet toteuttamalla mm. somevaikuttaja -koulutus. Ennakointitietoa hyödynnettiin jatkuvan oppimisen ja elinikäisen ohjauksen yhteistyössä. Uudistettiin Kainuun jatkuvan oppimisen ja elinikäisen ohjauksen strategia vuosille 2024 – 2026. Markkinoitiin työnantajille kansainvälisen rekrytoinnin tukipalveluita (ml. EURES) ja tarjottiin rinnalla kulkijan palvelua kansainvälisen työvoiman rekrytointiprosesseihin. Tunnistettiin kansainvälisten opiskelijoiden potentiaali Kainuun elinkeinoelämälle ja työvoimatarpeelle, ja yhteistyössä sidosryhmien kanssa suunnattiin toimia sen hyödyntämiseksi.

Tavoittelemme hiilineutraaliutta

Kainuun maakunnallinen ilmastotyö on jatkunut Kainuun liiton vetämänä. Kainuun maakuntaohjelmassa vähähii-lisyys on yhtenä kärkiteemana. ELY-keskus on osallistunut maakunnalliseen ympäristö- ja ilmastoasiain neuvotte-lukunnan toimintaan ja tarjonnut ajankohtaisia tilannekuvia sekä asiantuntijuutta verkostoissaan ennakkollisuu-den edistämiseksi ja uusien hankkeiden synnyttämiseksi. Muutamia uusia hankkeita on mahdollisesti lähdössä eteenpäin vuoden 2024 aikana. ELY-keskus on edistänyt vihreän siirtymän rahoitus- ja palvelumahdollisuuksiaan kohdennetusti YLS valvontakohteilleen, jossa panostuotos suhde on vaikuttava. Kaava ja YVA-menettelyissä on tuotu ilmastovaikutukset esiin. Kainuun tuulivoimamaakuntakaava on hyväksytty maakuntavaltuustossa. Kaavasta on valitettu hallinto-oikeuteen. Kainuussa on käynnissä useita YVA-vaiheessa olevia vihreän siirtymän (tuulivoima, kiertotalous) hankkeita.

Uusiutunut jätelaki on laitettu täytäntöön, jossa ELY-keskus koordinoi alueellisten jätetoimijoiden yhteistyöryh-mää kiertotalouden ja valtakunnallisen jätesuunnitelman toimeenpanon edistämiseksi. Yhteistyöryhmän oman toimenpidesuunnitelman laadinta on aloitettu. Lisäksi ELY-keskus on lausunnoissaan painottanut jätehuollon etusi-jajärjestelyä ja uusioraaka-aineiden käyttöä.

Hiilineutraalisuuden tavoittelua edisti osaltaan viljelyn tukiehtojen valvonta ja luomuviljely. Luomuviljelijöi-den määrä tosin laski tukiehtomuutosten vuoksi. Investointituilla tuettiin muutamia aurinkopaneeli-investointeja

maatiloille. Yritysten ja toimijoiden tietämystä ja osaamista hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi on lisätty mm. viestinnällä ja aktivoimalla vähähiilisiä hankkeita sekä tehty puurakentamisen edistämistä osana toimialapäällikön ja puurakentamisen ohjelman toteutusta.

Luonnon monimuotoisuutta on vahvistettu HELMI-ohjelman toimenpiteillä, lajisuojelulla ja toteuttamalla luonnonsuojelualueiden hankintaa LS2023 määrärahoilla sekä HELMI-ohjelman puitteissa soidensuojelun täydennys-ehdotuskohteita toteuttaen. Kainuun ELY-keskus koordinoi ELY-keskusten vieraslajitehtävää, minkä kautta on myös edistetty luonnon monimuotoisuutta ja yhtenäistetty valtakunnallisia toimintatapoja toimintamallityön kautta.

Patoturvallisuuden valvonnassa yhtenä painopisteenä on ollut hydrologisen mitoituksen tarkistaminen huomioiden muutokset ilmastossa sekä sää- ja vesioloiissa sekä varautuminen. Vesistökohtaisen turvallisuussuunnitelma tarveselvitys valmistui ja työ jatkui Kalajoen pilottihankkeella. Vesistökunnostusten asiantuntija- ja toimijaverkoston vahvistamishanke Kainuun ja Pohjois-Karjalan jatkui (KAIPO-hanke). Osallistuttiin aktiivisesti Oulujoen vesistön vesivisiohankeen (ARVOVESI-hanke) ohjausryhmä, neuvottelukunta sekä työryhmien työskentelyyn. Vesivisio valmistui keväällä. Loppuvuodesta käynnistyi ARVOVESI2-hanke, jonka tavoitteena mm. Löytää koordinaattoritaho, joka ottaa vastuun vesivisiossa esitettyjen toimenpiteiden edistämisestä.

Asiakkuudet, digitalisaatio ja yhteiset toimintatavat

Kainuun ELY-keskuksessa on käytössä hybridityöskentely. Eri analyysien (VMBaro, riskien arviointi, työpaikkaselvitykset ym.) kautta ilmenneet toiminnan kehittämisen tarpeet on ryhmitelty neljään osa-alueeseen: henkilöstön osaamisen kehittäminen (substanssiosaamisen ja työtapojen kehittäminen), esihenkilö ja johtamisen kehittäminen (sisältää mm. hybridityön, asiakkuuksien, ja verkostojen johtamisen kehittämisen), vaikuttavuusviestinnän kehittäminen sekä varautumisen kehittäminen. Vuoden aikana on suunnitelmallisesti tehty useita toimenpiteitä, millä on edistetty yo. osa-alueiden kehittämistä.

Kainuun ELY-keskuksen ja TE-toimiston yhteinen varautumistoimikunta kokoontui säännöllisesti ja kävi läpi työohjelman mukaan eri osa-alueita. Mm. tietoturva ja suoja-asioihin kiinnitettiin vuoden aikana erityistä huomiota.

Viestinnässä on panostettu sekä sisäiseen että ulkoiseen viestintään. Ulkoisessa viestinnässä tulossopimusviestinnän ja vaikuttavuusviestinnän kehittämistä jatkettiin ja yhteistyötä viestinnän ja yksiköiden välillä on tehty systemaattisesti. Viestintää tehdään suunnitelmallisesti eri kanavissa.

Vuonna 2022 perustetun Kainuun ELY-keskuksen vastuualuerajat ylittävän ilmastotiimin toiminta jatkui. Ilmasto- tiimi osallistui strategisen tulossopimuksen laadintaan ja toteutti erillisiä ilmastoinfoja eri teemoista.

1.3.15 Lapin ELY-keskus

Lisäämme elinvoimaa

Pohjoisen strateginen ja alueellinen merkitys on noussut aiempaa vahvemaksi nykyisessä maailmantilanteessa. Suomi on ajautumassa taantumaan. Vielä vaikutukset eivät työllisyudessa ja työttömyydessä näkyneet. Lapin toimintaympäristöön vaikutti merkittävästi Venäjän hyökkäyssota monin eri tavoin.

Lappi työllisyystilanne on kehittynyt myönteiseen suuntaan, ja työllisyysaste on ollut pitkään suhteellisen korkealla tasolla aikaisempiin vuosiin verrattuna. Tilannekuva on monin tavoin koko maata myönteisempi. Koko maan kehityksestä poiketen työttömiä on Lapissa vähemmän kuin viime vuonna. Avointen työpaikkojen määrät ovat laskeneet edellisen vuoden huipusta, mutta edelleen ovat korkealla tasolla, esimerkiksi vuoteen 2019 verrattuna määrät ovat kaksinkertaiset. Positiivisen työllisyyskehityksen ja avointen työpaikkojen määrät näkyvät haasteena työvoiman saatavuudessa lähes kaikille toimialoille. Lapin yritys-kannassa on keskimääräistä enemmän pien- ja mikro-yrityksiä. Lappilaisissa pk-yrityksissä on kuitenkin halua ja potentiaalia kasvaa, kehittyä ja kansainvälistyä. Tämä on näkynyt yritysrahoituksen vilkkaana kysyntänä uuden ohjelmakauden käynnistyessä.

Toimialojen kautta tarkasteltuna matkailun heijastusvaikutukset näkyvät ELY-keskuksen toiminnassa vahvasti. Matkailulle tyypillisillä toimialoilla perustettiin noin 240 uutta yritystä. Yrityksiä perustettiin maantieteellisesti ja toimialoittaisesti laajemmin kuin vain perinteisille matkailualoille. Suotuisassa näkyvässä odotukset matkailun

kehittymiselle ja kasvulle ovat Lapissa hyvät. Logistiikka ja saavutettavuus korostuvat matkailutoiminnassa. Teollisuuden (ml. kaivokset) kehitys on ollut vahvaa viimeisten vuosien aikana ja positiivinen kehitys on heijastunut myös teollisuuspalveluyrityksiin. Teollisuusyritysten (ml. kaivosteollisuus) investoinnit ja suurhankkeet näkyvät merkittävänä osana ELY-keskuksen arkityössä. Suhangon kaivoksen osalta tieyhteyden rakentaminen kaivospiirille on aloitettu. Lapin kaivosten raaka-aineilla on kysyntää ja yhtiöt ovat investoineet toimintoihinsa ja voidaan olettaa, että toiminnan elinkaaret ovat pitkät. Tarkastukset ja valvonnat näkyvät ELY-keskuksen resurssien käytössä.

Alkutuotannossa kustannus- ja kannattavuuskriisi on tuonut mukanaan varovaisuutta erityisesti uusiin investointeihin. Niin maataloudessa kuin porotaloudessa kustannus- ja kannattavuuskriisiin liittyvät haasteet ovat jatkuneet. Alkutuotannon sukupolvenvaihdoksia tapahtuu porotaloudessa edelleen kohtuullisen hyvin, maataloudessa muutamia vuosittain. Maidontuotantotilojen määrä on laskenut vuosittain ollen jo alle 200. Kuitenkin tilakohtainen tuotettu maitomäärä on kehityksen tuloksena noussut vuosittain. Maatilojen mittavimpia investointeja mietitään tällä hetkellä hyvin tarkkaan ja investoinnit ovatkin kohdistuneet peruskorjauksiin sekä energiainvestointeihin. Maaseuturahaston uuden EU-kauden yritystukien ja kehittämishankkeiden haku on käynnistynyt hyvin. Ruokaturvaan ja alkutuotannon varautumiseen ollaan kiinnittämässä entistä enemmän huomiota.

Strategisten painopisteiden osalta voi todeta, että toiminta on kehittynyt myönteiseen suuntaan ja ELY-keskuksen sisäinen yhteistyö on vahvistunut. Tulostavoitteiden saavuttamisen osalta Lapin ELY-keskus on arvioinut, että valtaosa niin strategisista kuin toiminnallisistakin tavoitteista tullaan saavuttamaan.

Maantiestön korjausvelka jatkoi lisääntymistään, sillä päällysteiden uusiminen jäi noin kolmannekseen määrästä, jolla kunto pidettäisiin nykytasolla. Rakentamisen kustannustaso nousi ja yhden sillan korjaus jouduttiin siirtämään seuraavalle vuodelle. Maanteiden hoitourakoissa kustannukset ylittyivät reilusti, mikä vähensi päällystämistä. Yksityistieavustushakemuksia saapui neljä kertaa enemmän kuin edellisenä vuotena ja avustuspäätöksiä tehtiin ennätysellisen 4,2 Milj. euroa arvosta. Maanteiden vahingonkorvaushakemusten määrän keskimääräinen taso sekä asiantuntijaresurssin pysyvyys lyhensivät käsittelyaikaa. Lisäksi toukokuussa otettiin asiakkaille käyttöön uusi sähköinen asiointipalvelu, mikä on osaltaan sujuvoittanut ja nopeuttanut käsittelyä.

Tavoittelemme hiilineutraaliutta

Vihreä siirtymä ja sen aikaan saama murros on vaikuttanut merkittävästi energiasektorilla, ja raaka-aineiden hankkimisessa sekä teollisuuden kehityksessä. Kaiken kaikkiaan Lapin tilanne näyttää tavoitteiden osalta hyvältä koko valtakuntaan verrattuna.

Jatkossa kestävä ja puhdasta siirtymää tavoitteen osalta ELY-keskus on käynnistämässä hankkeen, jossa keskeisenä tavoitteena on tukea ja edistää pienten ja keskusuurten yritysten kestävä ja puhdasta siirtymää. Hankkeeseen palkataan TKI-lähettiläitä, jotka kiertävät alueen yrityksiä. Lisäksi TKI-toiminnan edistämiseksi yhteistyössä maakuntaliiton, Lapin kauppakamarin ja alueen keskeisten yritysten kanssa on perustettu TKI-pyöreä pöytä, jossa niin ikään mietitään keinoja, joilla vauhditetaan kestävä kasvua ja puhdasta siirtymää.

Venäjähyökkäyssota on vaikuttanut EU- ja Suomen tasolla voimakkaasti vihreän siirtymän nopeutumiseen ja uusien energiaratkaisujen hakemiseen. Vuoden 2023 lopulla valmisteltiin hanketta yhdessä laajan toimijajoukon kanssa. Hankkeen tavoitteena on saada uusi ilmasto- ja energiastrategia Lappiin.

Vihreän siirtymän kiihdyttäminen on synnyttänyt Lapissa hankeaktiivisuutta (malminetsintä, kaivokset, tuulivoima, vesivoima, teollisuuden energiahankkeet, teollisuuden muutokset jne.), mikä lisää voimavaratarvetta viranomaisessa. Neuvotteluja, tiedottamista ja ohjaustarvetta on aiempaa enemmän. Lisäksi ilmiöt ilmastonmuutos ja luontokato tuottavat aiempaa suurempaa tarvetta yhteensovittamiselle, mikä sekkin kuormittaa viranomaista, kuten tekee myös lisääntynyt kansalaisaktiivisuus. Edellä kuvattu tilanne aiheuttaa ainakin väliaikaista osaamisresurssin puutetta ja saattaa aiheuttaa merkittävän henkilövoimavarariskin tulevina vuosina 2024 – 2027.

Lapin kaivannaisteollisuuden volyymi ja suunnitellut hankkeet tulevat lisäämään voimavaratarvetta YVA-, luonnonsuojelu- ja ympäristövalvontatehtävissä koko kaivoksen elinkaaren ajalta malminetsinnästä kaivosten sulkemiseen. Muutokset ja uudet suunnitelmat Tornion, Kemin Veitsiluodon ja Kemijärven tehdasalueilla ovat heijastuneet koko valvontakenttään.

Tuulivoimarakentamisessa on edelleen odotettavissa lisäystä lähivuosina ja myös muita uusiutuvan energian hankkeita suunnitellaan Lapin alueella. Vesistökuunnostuksia on edistetty vesienhoitosuunnitelmien tavoitteiden

mukaisesti ja kiinnitetty erityisesti huomiota uusien toimijoiden aktivointiin Lapin maakunnan alueella. Vesienhoitoa edistävissä hankkeissa on hyödynnetty EU Life, Interreg- ja Kolarctic-rahoitusta. Helmi-ohjelma ja vanhojen metsien suojelu ovat tuoneet merkittävän resurssilisäyksen luonnonsuojelun kehittämistehtäviin.

Ilmastonmuutokseen ja hiilineutraalin tavoitteiden saavuttamiseksi Lapissa toimii Maakunnan yhteistyöryhmän alainen vihreän siirtymän -jaos, jossa ELY-keskus on mukana. Lisäksi ELY-keskuksessa toimii poikkihallinnollinen aluekehittämissuunnan alainen vihreän siirtymän teemaryhmä. Lapin ELY-keskus on mukana valtakunnallisessa ilmastoverkostoyhteistyössä ELY-keskusten ja ohjaavien tahojen kanssa.

Työ ja elinkeinoministeriö on myöntänyt Lapin ELY-keskukselle rahoitusta kaivosten sivukivien ja rikastushiekan hyödyntämisen jatkotyöstämiseen. Työn valmistuminen siirtyi vuoden 2024 puolelle.

Asiakkuus, digitalisaatio ja yhteiset toimintatavat

Asiakkuusstrategian linjaukset otettiin mukaan toimintaan suunnitellusti. Strategiakauden viimeinen toimenpide koski sidosryhmäyhteistyön kehittämistä, jonka vetovastuu oli Lapin ELY-keskuksessa. Asiakkuuskoulutuksia toteutettiin asiakkuusstrategian mukaisesti. Erityisesti keskityttiin haastaviin vuorovaikutustilanteisiin työhyvinvoinnin, turvallisuuden ja jaksamisen näkökulmasta. Lapin TE-toimisto ja ELY-keskus tekivät tiivistä yhteistyötä TE-palvelut 2024-uudistuksen valmistelussa.

Digitaalisen toimintatavan edistämiseen panostettiin mm. digi- ja viestintävarteilla sekä DOKE digityöympäristön osaamiskeskuksen aineistojen esittelyllä. Erityishuomiota kiinnitettiin tietoturva- ja tietosuojasaamisen ylläpitoon. Vuonna 2023 ei raportoitu merkittäviä tietoturvaloukkauksia. Hybridityö on jäänyt pysyväksi työskentelytavaksi ja yhteiset etä- ja läsnäytön toimintaohjeet on omaksuttu hyvin.

1.3.16 ELY-keskusten erikoistuminen

ELY-keskusten erikoistumis- ja keskittämistehtävistä sekä erillistehtävistä säättäminen

Valtionhallinnon toimielinten yleisistä perusteista on säädettävä lailla, jos niiden tehtäviin kuuluu julkisen vallan käyttöä. Tällaisia tehtäviä ovat esimerkiksi ne, joissa tehdään hallintopäätöksiä. Valtion alue- ja paikallishallinnon perusteista säädetään niin ikään lailla. Valtionhallinnon yksiköistä voidaan muutoin säätää asetuksella.

ELY-keskusten toimivallasta säädetään sekä laissa elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksista että erillisissä substanssilaissa. Lähtökohtaisesti ELY-keskukset huolehtivat niille säädettyjen tehtävien hoitamisesta ja käyttävät niille kuuluvaa toimivaltaa omalla toimialueellaan. ELY-laissa on säädetty myös ELY-keskusten toimialueiden laajentamisesta, jolloin ELY-keskus hoitaa tehtäviä useamman kuin yhden ELY-keskuksen toimialueella. Toimialueen laajentamisesta säädetään asetuksella. Sen perusteena voi olla keskusten toiminnan ja valtion henkilöstö- ja muiden voimavarojen käytön tehostaminen, palveluiden saatavuuden parantaminen, kielellisten oikeuksien turvaaminen, erityisasiantuntemuksen saatavuuden turvaaminen tai muu vastaava syy.

Tehtävistä, joihin ei kuulu julkisen vallan käyttöä, ei tarvitse säätää lailla tai asetuksella. Tällaisia tehtäviä ovat esimerkiksi asiantuntija- ja koordinaointitehtävät, joissa ei tehdä hallintopäätöksiä. Näistä erikoistumisista on sovittu tulossopimuksissa tai niitä on annettu ELY-keskuksille ministeriöiden tai ohjaavien virastojen päätöksillä. Osa tällaisista tehtävistä on kirjattu myös ELY-asetukseen.

Erikoistumis- ja keskittämistehtävien määrittely

Keskitettyssä tehtävässä toimivaltaa keskitetään yhden tai useamman ELY-keskuksen alueelta yhdelle tai useammalle ELY-keskukselle. ELY-laissa tai substanssilainsäädännössä tehtävä määritetään ELY-keskuksen tehtäväksi. ELY-asetuksessa tehtävä määritetään tietyn/tiettyjen ELY-keskusten tehtäväksi tietyllä toimialueella.

ELY-keskuksen erikoistuminen on tietyn erikoisosaamisen keskittämistä yhteen tai useampaan ELY-keskukseen ilman toimivaltasiirtoja. Tehtävät voivat olla osoitettuna yhteen ELY-keskukseen tai ne on voitu hajauttaa useaan ELY-keskukseen.

Tehtävien resursointi ja rahoituksen kohdistaminen

Merkittävä osa keskitetyistä tehtävistä rahoitettiin niin sanotusti ”päältä pois” eli niille varattiin erillinen toimintamääräraha ennen kuin ELY-keskuksille osoitettiin perusrahoitus jakomalliperusteisesti. Päältä poisrahoituksessa yhden htv:n oletuskustannus oli 60 000 euroa. Joissakin tehtävissä rahoitettiin lisäksi muita kuluja, kun ne olivat perusteltuja ja selkeästi osoitettavissa.

ELY-keskuskohtaiset erikoistumis- ja keskittämistehtävät v. 2023:

Uudenmaan ELY

- Yrittäjän oleskeluluvat
- Palkkaturvalain toimeenpanon tehtävät ja merimiesten palkkaturva-asiat
- TE-toimistojen oikeudellinen ohjaus
- Meluntorjunnan asiantuntija- ja kehittämistehtävät
- Maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseen liittyvät tehtävät (Uusimaa, Häme, Kaakkois-Suomi)
- Vesienhoidon suunnittelun koordinointi Kymijoen-Suomenlahden vesistöalueella
- Avustukset kuntien lähivirkistysalueiden kunnostamiseen ja kehittämiseen
- Työvoima-, yritys- ja osaamispalvelujen hankintojen valtakunnallinen kehittäminen
- Kotoutumisentuki.fi ylläpito- ja kehittäminen

Varsinais-Suomen ELY

- Maanteiden kunnossapidon ja rakentamisen hankinta Varsinais-Suomen, Satakunnan, Pirkanmaan, Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan ELY-keskusten toimialueilla. Päivittäisen kunnossapidon alueurakoiden kilpailuttamista ja hankintapäätöstä koskevat tehtävät
- Rakennusperintölain mukaisten asioiden käsittelyn koordinointi ja kehittäminen ELY-keskuksissa
- Saariston yhteysalusliikenteen hankintaan, avustuksiin ja palvelutason määrittelyyn liittyvät tehtävät
- Maantielautta-liikenteen hankintaan ja palvelutason määrittelyyn liittyvät tehtävät
- Tieliikennelaissa tarkoitetut etuajo-oikeuteen yhteysaluksilla ja lautoilla liittyvät tehtävät
- Vesiviljelyn ympäristönsuojelun asiantuntijatehtävät, Saaristomeren biosfäärialueen hallinnointi
- Kansallinen yritysasiakkuus -koordinaatio
- Kokemäenjoen vesistöalueen tulva- ja kuivuusriskien hallintatehtävät
- Lajisuojausta ja lintuja koskevat lupatehtävät
- Merenhoidon suunnittelun koordinointi
- Maahanmuuttajien kotoutumiseen ja hyvien etnisten suhteiden edistämiseen liittyvät tehtävät Varsinais-Suomen ja Satakunnan alueilla
- Kasvihuonetuotannon tuki ja puutarhatuotteiden varastointituki (Uusimaa, Varsinais-Suomi, Satakunta, Kaakkois-Suomi, Pirkanmaa, Häme, Etelä-Savo)
- Ravinnekierotuen valmistelu ja hallinnointi
- Maatalousmaan kipsikäsittelytuen järjestämistehtävät
- Vesiensuojelun tehostamisohjelma: Maa- ja metsätalouden vesienhallinta
- EMKR (Euroopan meri- ja kalatalousrahasto) tukien myöntämiseen, seurantaan ja valvontaan liittyvät tehtävät
- Yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta annetussa laissa (1188/2014) tarkoitetut elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle säädetyt tehtävät
- Kalastuksen valvonnan erikoistumistehtävä ja kaupallisen kalastajan rekisteröintitehtävät
- Kalojen maahantuontia koskevat tehtävät
- Kalastus- ja vesiviljelyalusten rekisteröinti
- Kaupallisen kalastuksen vakuutustekitehtävät
- Avustuksen myöntäminen ja maksaminen kaupalliselle kalastuksella ja kalankasvatukselle vahinkoja aiheuttavien halliuosten poistamisesta aiheutuviin kustannuksiin
- Kokka kohti Suomea ESR-hanke

Hämeen ELY

- Rakennerahastotoiminnan hallinnointi Etelä-Suomen alueella välittävänä toimielimenä
- EAKR:n ja ESR:n osarahoittamien valtakunnallisten teemojen välittävän toimielimen tehtävät
- Kansallisella rahoituksella toteutettava yritystoiminnan kehittäminen ja yritysten kehittämisspalvelut Etelä-Suomen alueella
- Maatalouden ja maaseudun kehittämisen toimeenpanotehtävät Hämeen ELY-keskuksen toimialueella
- Maaseudun kehittämisen valtakunnallisten hankkeiden toimeenpano ja koordinointi
- Vantaanjoen vesistöalueen tulvariskien hallintatehtävät Vantaanjoen vesistöalueella (Hämeen ELY-keskuksen ja Uudenmaan ELY-keskuksen toimialueella)
- Ympäristönsuojelun tietojärjestelmän (YLVA) valvonta ja kuormitus -osion koordinointi-, ylläpito- ja kehittämiss-tehtävä
- TEM:n hallinnonalan valtakunnallisen ESR-kokonaisuuden, Yhteistyöllä muutosturvaa, hallinnointi
- Maahanmuuttajien osaamiskeskus toiminta

Pirkanmaan ELY

- Ympäristöasioiden asiakaspalvelukeskus
- Liikenteen asiakaspalvelukeskus
- Valtaosa tienpidon luvista: viestintä- ja sähköjohtojen-, maakaasu- ja kaukolämpö- sekä vesihuoltoputkien sijoittaminen, palvelukohdeopasteet ja tienvarsimainokset, kioski- ja myyntisopimukset, tilapäiset luvat ja liikennejärjestelyt, tiealueeseen kohdistuvat luvat, yhdysteiden ja vähäliikenteisten seututeiden liittymäluvat sekä suoja- ja näkemäalueelle rakentaminen
- Tienpitoviranomaisen perinnetoimintaan liittyvät tehtävät
- Jätehuollon tuottajavastuuvalvonta
- Maahanmuuttajien kotouttamisen ja laajamittaisen maahantulon alueelliseen yhteensovittamiseen, suunnitteluun, ohjaukseen ja seurantaan liittyvät ja muut erikseen määrättävät tehtävät sekä etnisten suhteiden alueellisen neuvottelukunnan asettaminen ja koordinointi Pirkanmaan ja Keski-Suomen ELY-keskusten toimialueilla
- Valtakunnallinen pilaantuneiden maa-alueiden tutkimus- ja kunnostusohjelman toteutus
- Öljynsuojarahaston JASKA-hankkeen toimeenpano
- Pilaantuneisuuden selvittämistä tai puhdistamista koskevat avustukset
- Muut ympäristönhoitotöiden toteuttamiseen liittyvät tehtävät Pirkanmaan ELY-keskuksen ja Hämeen ELY-keskuksen toimialueilla
- Pientalojen öljylämmityksestä luopumista koskevat avustukset
- Käytöstä poistettujen ja hylättyjen kaivannaisjätealueiden selvitys- ja kunnostushankkeen toteuttaminen

Kaakkois-Suomen ELY

- Maanteiden kunnossapidon ja rakentamisen hankinta Kaakkois-Suomen, Uudenmaan ja Hämeen ELY-keskusten toimialueilla
- Metsäteollisuuden ja siihen liittyvän kemianteollisuuden ympäristökysymyksiä koskevat asiantuntijatehtävät
- Kemikaalilain mukaisten valvontakysymysten asiantuntijatehtävät
- Tulvariskien hallinta Kymijoen ja Vuoksen vesistöalueilla
- Päijänteen ja sen alapuolisen Kymijoen säännöstelytehtävät
- Saimaan ja Vuoksen juoksutustehtävät
- Suomen ja Venäjän väliseen rajavesistöjä koskevaan sopimukseen liittyvät tehtävät
- Jätteen kuljettajien ja jätteen välittäjien hyväksymiseen ja valvontaan liittyvien käytäntöjen koordinointi- ja kehittämistehtävät
- Liikenteen tunneliturvallisuuden tehtävät

Etelä-Savon ELY

- TE-asiakaspalvelukeskus: Henkilöstöasiakkaiden TE-puhelinpalvelut, Yritys-Suomi-puhelinpalvelu, Yritys-Suomi Talousapu-neuvontapalvelu
- Rakennerahastotoiminnan hallinnointi Itä-Suomen alueella
- Vesienhoidon koordinointi Vuoksen vesistöalueella
- Saimaannorpan suojelu
- Keskitetyt avustukset (kaupunkivedet ja haitalliset aineet, vesilaitosten kansainvälistyminen, vesilaitosten koronarahoitus)
- Vesihuoltolaintehtävät

Pohjois-Savon ELY

- Järvi-Suomen kalataloustehtävät (Pohjois-Savo, Etelä-Savo, Pohjois-Karjala, Keski-Suomi, Pirkanmaa, Häme)
- Maahanmuuttajien kotoutumiseen liittyvät tehtävät Pohjois-Savon, Etelä-Savon ja Pohjois-Karjalan ELY-keskusten alueilla
- Mehiläistalouden kansalliset, pesäkohtaiset tuet
- Valtakunnallinen kehittämis- ja koordinaatiotehtävä valtakunnallisen kansainvälisen rekrytoinnin mallissa sekä yhteishankintakoulutuksen valtakunnallinen hankinta ammattilista kielitaitoa parantavassa työpaikkasuomi/-ruotsi –koulutuksissa.

Pohjois-Karjalan ELY

- Pohjois-Karjalan biosfäärialueen hallinnointi osana UNESCO:n Ihminen ja biosfääri -ohjelmaa
- Metsitystukihakemuksiin liittyvä ELY-keskusten lausuntomenettelyn koordinointi ja ohjaus
- Valtakunnallinen lajivahinkokoordinaatio, valtakunnallinen erikoistumistehtävä

Keski-Suomen ELY

- Rakennerahastotoiminnan hallinnointi Länsi-Suomen alueella
- Ympäristökasvatuksen yhteensovittamis- ja asiantuntijatehtävät
- Maanteiden kunnossapidon ja rakentamisen kilpailuttamista, sopimuskauden aikaa ja takuuaikaa koskevat ELY-keskukselle kuuluvat tehtävät Keski-Suomen, Pohjois-Savon, Etelä-Savon ja Pohjois-Karjalan ELY-keskusten toimialueilla

Etelä-Pohjanmaan ELY

- Maa- ja metsätalouden vesienhallinnan asiantuntijatehtävät
- Peruskuivatuksen ja ojitustoimitusten asiantuntijatehtävät
- Valtion vesistö rakenteiden valtakunnallinen ylläpito
- Valtakunnallinen hydrologinen tiedontuotanto
- Kokemäenjoen-Saaristomeren-Selkämeren vesienhoitoalueen koordinointi
- Uusiutuvan energian yhteyspisteviranomaisen tehtävä
- Biomassojen ravinteiden kierrätystä edistävän tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan sekä investointien tukemisen toimeenpanotehtävät

Pohjanmaan ELY-keskus

- Maahanmuuttajien kotoutumiseen liittyvät tehtävät Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan ELY-keskusten alueilla
- Kasvihuonetuotannon tuki ja puutarhatuotteiden varastointituki (Pohjanmaa, Etelä-Pohjanmaa, Pohjois-Pohjanmaa, Keski-Suomi, Pohjois-Savo, Pohjois-Karjala, Kainuu, Lappi)

Pohjois-Pohjanmaan ELY

- Rakennerahastotehtävät Pohjois-Suomessa
- EAKR:n ja ESR:n osarahoittamien valtakunnallisten teemojen välittävän toimielimen tehtävät
- Turvetuotannon ympäristönsuojelun koordinointi- ja asiantuntijatehtävät
- Rakennettujen vesistöjen kunnostuksen koordinointi
- Vesienhoidon suunnittelun koordinointi Oulujoen-lijoen vesistöalueella
- Tulvariskien hallinta Oulujoen vesistöalueella
- Metsitystukilausunnot kolmen pohjoisen ELY-keskuksen alueella
- Vesiensuojelun tehostamisohjelma; Maa- ja metsätalouden vesienhallinta
- Maahanmuuttajien kotoutumiseen liittyvät tehtävät Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun ELY-keskusten alueilla
- Alueellisen kuljetustuen myöntäminen ja maksaminen
- Maa- ja metsätalouden vesienhallinnan asiantuntijapalvelutehtävät sekä maaperän, valuma-alueiden tai vesistöjen vesitalouden hallintaa edistävien ohjelmien keskitetyt avustukset
- Ilmastonmuutokseen sopeutumisen ja maankäyttösektorin ilmastotehtävät
- Liikenteen varautumisen tehtävät

Kainuun ELY

- Patoturvallisuuden viranomais- ja kaivospatojen asiantuntijatehtävät
- Kaivannaistoiminnan ympäristöturvallisuuden asiantuntija- ja kehittämistehtävät
- Valtionapuviranomaisen tehtävät myönnettäessä avustusta hankkeeseen, jonka tarkoituksena on edistää haitallisista vieraslajeista aiheutuvien riskien hallintaa, Valtakunnallinen vieraslajikoordinaattorin tehtävä

Lapin ELY

- Pohjois-Suomen kalatalous
- Rajajokien (Tenojoki, Näätämönjoki, Tornionjoki) kalataloustehtävät
- Maanteiden kunnossapidon ja rakentamisen hankinta Lapin, Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun ELY-keskusten toimialueilla
- Arktisten alueiden ympäristöyhteistyön asiantuntijatehtävät sekä Etelämantereen ympäristönsuojelun lupa- ja valvontatehtävät
- Tien kunnossapitoon liittyvät vahingonkorvausasiat sekä maantialeuille jätettyjen ajoneuvojen siirtoasiat
- Porotalouden kansalliset ja EU-osarahoitteiset tuet
- Inarijärven säännöstelysopimuksen toimeenpanotehtävät yhteistyössä Norjan ja Venäjän viranomaisten kanssa
- Tenojoen kalastussäännön toimeenpanotehtävät yhteistyössä Norjan viranomaisten kanssa
- Vesienhoidon suunnittelun koordinointi Kemijoen, Tornionjoen ja Teno-Näätämö-Paatsjoen vesienhoitoalueilla vesistöalueella
- Rajajokisopimuksen toimeenpano yhteistyössä Ruotsin viranomaisten kanssa
- Rajavesistönsopimuksen toimeenpano yhteistyössä Norjan viranomaisten kanssa
- Yhteistyö Ruotsin ja Norjan kanssa tulvariskien hallinnassa
- Metsämarjojen ja -sienten varastointituet
- Kaivoserikoistumisen koordinaatio
- Harvaan asuttujen alueiden HAMA luontomatkailun tukeminen

ELY-keskusten ja TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskus (KEHA- keskus)

KEHA-keskus hoitaa keskitetysti seuraavat tehtävät:

- Asianhallinta, toimitilojen hallinnointi ja niihin liittyvät palvelut, keskitetyt toimintamienohankinnat ja hankintaosaamisen tarjoaminen ELY-keskusten ja TE-toimistojen käyttöön
- Henkilöstöhallinto- ja lakipalvelut (työnantajatoiminta, palvelussuhdeasiat, henkilöstösuunnittelu, rekrytoinnin tuki, työsuojelu, työterveys, työhyvinvointi, oikeudellinen neuvonta, takaisinperintä)
- Johdon tukipalvelut (strategia-, asiakkuus- ja ennakointitehtävät, sisäinen tarkastus)
- Taloushallinto (menojen käsittely, tulojen käsittely, myyntilaskutus, kirjanpito, talousraportointi, matkahallinto)
- Tietohallinto ja viestintä
- Maksatustehtävät (ELY-keskusten ja TE-toimistojen myöntämien valtionapujen maksatustehtävät)
- Siviilipalvelusasiat

1.3.17 ELY-keskusten yhteisten yksiköiden toiminta

1.3.17.1 KEHA-keskus

KEHA-keskus on vuonna 2023 aktiivisesti edistänyt työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirtymistä valtiolta kuntien vastuulle. Tämä on tarkoittanut valtakunnallisen yt-prosessin valmistelua ja toteuttamista, henkilöstön muutosvalmennusten valmistelua ja toteuttamista, työvoimaviranomaisten perehdytysohjelman laatimista, aktiivista viestintää sekä TE-palvelujen digitalisaation uudistamista. Näissä kaikissa tehtävissä KEHA-keskus on toiminut vuoden 2023 aikana onnistuneesti ja tulostavoitteet näiltä osin on saavutettu.

Työvoimapalvelu-uudistuksessa KEHA-keskukselle tulee uusia tehtäviä ja valtakunnallisia vastuita. Muutoksen yhteydessä KEHA-keskuksesta myös poistuu tehtäviä ja henkilöstöä siirtyy kuntien palvelukseen, kun TE-toimistojen myöntämien palkka- ja starttirahojen maksatukset ja TE-toimistojen hallintotehtäviä siirtyy kuntiin ja kunnat huolehtivat jatkossa itse TE-palvelujen hallinto- ja tukitehtävistä.

KEHA-keskukselle tulevat uudet tehtävät ja muuttuva rooli viranomaiskentässä ovat edellyttäneet organisaation sisäistä suunnittelua ja valmistautumista tuleviin muutoksiin. KEHA-keskuksessa toteutettiin huhtikuun alussa organisaatiouudistus, jonka myötä KEHA-keskukselle jo aiemmin tulleet uudet tehtävät mm. kotoutumisen ja kansainvälisen rekrytoinnin osalta saivat oman paikkansa organisaatiossa. Samalla luotiin valmiudet organisaation uudistamiselle vuoden 2024 aikana, jotta uusien tehtävien siirto KEHA-keskukseen tapahtuu sujuvasti ja ilman häiriöitä.

KEHA-keskuksen roolin muutoksen ja tehtäväkentän laajenemisen vuoksi keväällä aloitettiin KEHA-keskuksen oman strategian valmistelu. KEHA-keskukselle on strategiavalmistelun myötä laadittu uusi toiminta-ajatus, visio sekä strategiset painopisteet. Strategiatyöhön on kuulunut myös KEHA-keskuksen arvojen, strategisten painopisteiden tavoitteiden ja toimenpiteiden määrittely.

TE- ja koto- palvelujen seuranta ja arviointi on KEHA-keskukselle tuleva uusi lakisääteinen tehtävä, jota on valmisteltu KEHA-keskuksen hankkeena aktiivisessa yhteistyössä sidosryhmien kanssa ja työ jatkuu tiiviisti myös ensi vuonna. Uudistukseen kytkeytyvät tulostavoitteet saavutettiin sovitusti. TE- asiakaspalvelutehtävien, Yritys-Suomi-neuvontapalvelujen ja muiden neuvontatehtävien siirtoa KEHA-keskukseen on valmisteltu laatimalla konsepti KEHA-keskuksen vastuulla olevien valtakunnallisten neuvontapalvelujen toteuttamisesta.

Kotoutumislain kokonaisuudistus tuo myös KEHA-keskukselle uusia vastuita kotoutumisen edistämässä, joihin kuuluu mm. kotoutumisen asiakaspalvelujärjestelmän toteuttaminen, valtakunnallinen osaamisen kehittäminen, neuvonta ja viestintä. Kansainvälisen rekrytoinnin edistämistä tukevan Work in Finland -toimeenpanon valmistelu on aktiivista myös ensi vuonna.

Aluehallinnon palvelujen digitalisaation edistämässä on monivuotinen Digikehitysohjelma ollut isossa roolissa. Digikehitysohjelman kautta on rahoitettu useita keskeisiä digihankkeita, ja hankekokonaisuus on ollut varsin onnistunut. Digikehitysohjelma päättyy ensi vuonna ja uuden kehityskokonaisuuden valmistelu käynnistyy.

Turvallisuusympäristössä tapahtuneet muutokset ovat näkyneet KEHA-keskuksen järjestelmiin kohdistuneina kyberhyökkäyksinä, joiden vaikutukset ovat kuitenkin jääneet lyhytkestoisiksi käyttökatkoksiksi tai muuten vaikutukset onnistuttu minimoimaan. Näiltäkin osin tulostavoitteet saavutettiin.

KEHA-keskuksen henkilöstön työtyytyväisyys nousi hieman edellisvuodesta ja oli 3,73, mikä ylitti asetetun tavoitteen. Asiakastytyväisyys KEHA-keskuksen maksatuksen palveluihin oli 4,14, mikä myös ylitti tavoitteen. Maksatuspäästösten keskimääräinen käsittelyaika oli 39 päivää, mikä ylitti asetetun tavoitteen yhdeksällä päivällä. Tämä johtuu harkinnanvaraisen kulukorvauksen suuresta volyymista ja siihen liittyvistä käsittelyaikojen viiveestä. Muuten maksatuspalvelujen käsittelyajat alittivat asetetun tavoiteajan.

1.3.17.1.1 Siviilipalveluskeskus

2023 – Siviilipalveluskeskuksen 25-vuotisjuhluvuosi

Siviilipalveluskeskus toimii kehittämis- ja hallintokeskuksen, KEHA-keskuksen erillisyyksikkönä yhdessä toimipisteessä Lapinjärvellä. Toiminta-alueena on koko Suomi. Siviilipalveluskeskuksen tehtävänä on siviili- ja täydennyspalveluksen toimeenpano siviilipalveluslain mukaisesti. Työ- ja elinkeinoministeriö johtaa, ohjaa ja kehittää siviilipalvelusta. Työ- ja elinkeinoministeriön apuna siviilipalveluksen kehittämisessä ja suunnittelussa toimii valtioneuvoston asettama siviilipalvelusasiain neuvottelukunta. Siviilipalvelusasiain neuvottelukunnan (SPANK) asettamana aloitti keväällä 2023 toimintansa siviilipalveluksen koulutusjaosto. Koulutusjaoston puheenjohtajana toimii KEHA-keskusta edustava jäsen, alkaneella toimikaudella siviilipalvelusjohtaja.

Vuosi 2023 oli Siviilipalveluskeskuksen 25. toimintavuosi. Merkkivuotta juhlistettiin Siviilipalveluskeskuksessa järjestämällä useita seminaareja eri sidosryhmille sekä syyskuussa nimensä mukaisesti yleisölle avoin Avointen ovien päivä. Lapinjärven kunnan koululaiset ja opettajat osallistuivat siviilipalvelusvelvollisten ja henkilökunnan järjestämään Avointen ovien päivän turvallisuuspainotteiseen ohjelmaan. Lauantaina järjestetty tapahtuma oli oppilaiden koulupäivä ja yhteensä Avoimissa ovissa vieraili noin 350 henkilöä.

Siviilipalvelusvelvollisten koulutusjaksojen toimeenpanoa jatkettiin koronavuosina kehitetyn hybridimallin mukaisesti ja neljän viikon koulutusjaksoja toteutettiin Lapinjärvellä 11 saapumiserää. Koulutussisältöihin lisättiin mm. omatoimisen varautumisen koulutusta ja koulutusjaksoa kehitettiin parlamentaarisen asevelvollisuuskomitean mietinnön sekä hallitusohjelmakirjausten mukaisesti.

Sähköisen siviilipalvelusrekisterin SivariWebin ja velvollisten sovelluksen OmaSivarin kehitystyötä jatkettiin suunnitelmallisesti SivariWebin kehittämis- ja ohjausryhmien tukemana.

Reservistä siviilipalvelukseen siirtyneiden täydennyspalvelusvelvollisten määrä pysyi edelleen korkeana. Siviilipalveluskeskus vastaanotti yhteensä 1 651 täydennyspalvelushakemusta. Siviilipalveluskeskus järjesti viiden päivän täydennyspalveluskoulutuksia yhteensä 40 koulutuserää, joista noin puolet toteutuivat Siviilipalveluskeskuksessa Lapinjärvellä ja puolet sopimuspaikoissa Inarissa, Kokkolassa, Kuopiossa, Lohjalla ja Porissa. Kasvaneen täydennyspalvelusmäärän kouluttamiseksi Siviilipalveluskeskukseen rekrytoitujen kolme henkilön ma. virkasuhteet jatkuivat koko vuoden ajan.

Vuoden 2023 numerosuoritteet olivat seuraavat (suluissa v. 2022): Siviilipalveluskeskus vastaanotti 1 954 (2 405) siviilipalvelushakemusta ja koulutti neljän viikon koulutusjaksolla 11 (11) saapumiserässä etä- ja lähikoulutuksena 1 161 (1 222) velvollista. Täydennyspalvelushakemusten määrä oli edelleen korkea, yhteensä 1 651 (3 815) hakemusta. Viikon mittaisia täydennyspalveluskoulutuksia järjestettiin Siviilipalveluskeskuksen ohella viidellä eri paikkakunnalla yhteensä 40 (23) erää ja koulutuserissä koulutettiin yhteensä 1 418 (637) velvollista.

Siviilipalveluskeskus vapautti palveluksesta palveluskelpoisuuden puuttumisen perusteella yhteensä 1 169 (987) siviili- ja täydennyspalvelusvelvollista, joista määräaikaisesti vapautettiin E-luokkaan 209 (183) siviilipalvelusvelvollista ja kokonaan vapautettiin C-luokkaan 960 (804) velvollista.

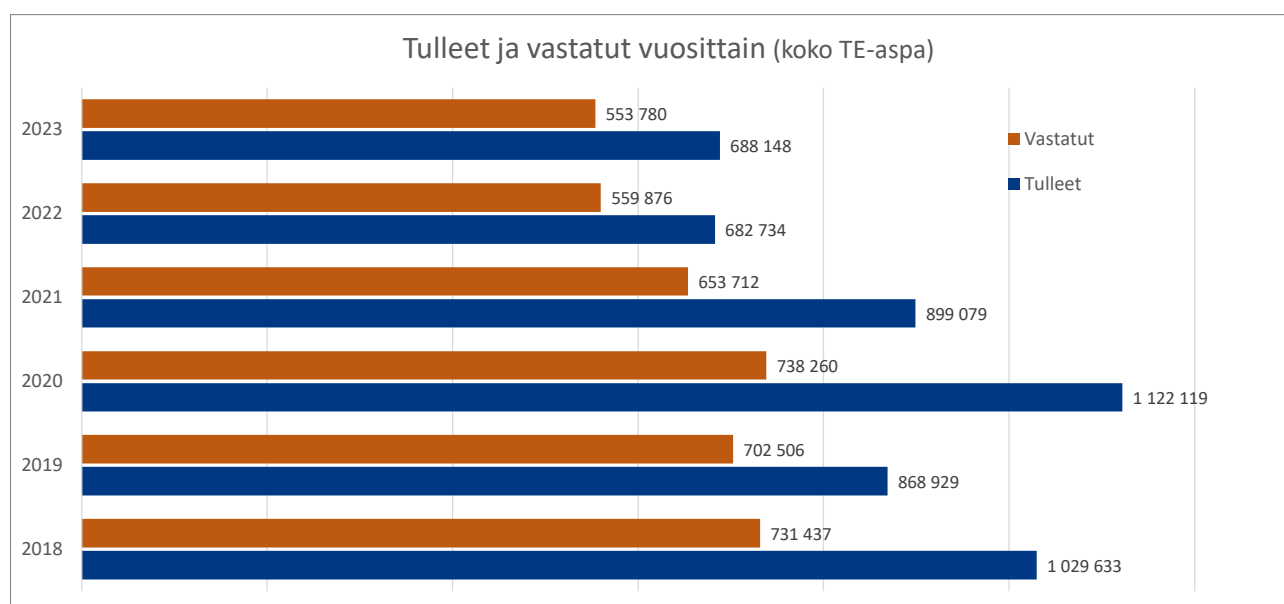
Siviilipalveluksesta kieltäytymisestä johtuvia rikosilmoituksia tehtiin 31 (32) velvollisen kohdalla ja täydennyspalvelusvelvollisuuden laiminlyönnistä yhteensä 7 (6).

Uudeksi siviilipalveluspaikaksi hyväksyttiin 75 (52) paikkaa. Vuoden 2023 aikana käynnistettiin toimet rekisterin ns. haamupaikkojen purkamiseksi ja palveluspaikkasopimus purettiin yhteensä 371 (31) paikan osalta. Majoituskorvauksia palveluspaikoille maksettiin yhteensä 845 453 (999 933) euroa. Siviilipalveluslakiin tuli voimaan

muutos, jonka mukaisesti hyvinvointialueet sekä kuntayhtymät voivat toimia siviilipalveluslain tarkoittamina siviilipalveluspaikkoina.

1.3.17.2 TE-asiakaspalvelukeskus

TE-asiakaspalvelukeskukseen tarjottiin vuonna 2023 n. 688 000 puhelua ja chat-kontaktia, joista hoidettiin n. 554 000 kpl. Lisäksi kontakteja saatiin muiden sähköisten kanavien ja somen kautta (mm. sähköiset palvelupyynnöt, Työmarkkinatorin palautteet ja Ohjaustaverkossa.fi:n neuvontapyynnöt). Edelliseen vuoteen verrattuna kokonaiskontaktimäärä pysyi lähes samana. Hoidettujen puhelujen kokonaiskesto oli keskimäärin noin 12 min ja suorien soittojen jonotusaika keskimäärin vajaat 2,5 min. Vuoden 2023 vastausprosentti (koko vuoden keskiarvo) oli 80 % (v. 2022 81,9 %). Tavoitetaso oli 80 %.

Valtakunnallisiin TE-puhelinpalveluihin ja Yritys-Suomi-puhelinpalveluun sekä Talousapuun tarjotut ja vastatut kontaktit vuosina 2018–2023

TE-puhelinpalvelut:

OC-kontaktinhallintajärjestelmän kautta TE-puhelinpalveluihin tarjottiin 659 000 kpl kontakteja, joista vastattuja oli 529 000 kpl (vuoteen 2022 verrattuna tulleita kontakteja oli n. 8 000 enemmän ja vastattuja n. 4 000 vähemmän). Palvelukyky heikkeni erityisesti Henkilöasiakaspalvelussa, jossa henkilöstön määrä väheni liki 20 htv:n verran. Jonotusaika piteni vuodesta 2022 syvennetyissä palveluissa n. 40 sekuntia ja Henkilöasiakaspalvelussa lyheni 14 sekuntia. Puhelukontaktien keskimääräinen kokonaiskesto säilyi kutakuinkin samana eli noin 12 minuutissa. Kaikkien palvelujen vastausprosentin ka oli koko vuonna 80 %, joten 80 %:n tavoitetasoon päästiin.

Uraohjauksessa palveltiin 1 002 asiakasta ja heidän kanssaan käytiin 1 692 ohjauskeskustelua. Koko vuoden tavoitetasosta (1 300 asiakasta) jäätiin. Koulutusneuvonnan Ohjaustaverkossa.fi -neuvontakysymyksiä saatiin 769 kpl.

EURES-neuvonnan asiakaskontakteja oli 1 976 ja EESSI-kontakteja 438 kpl. Some-julkaisuja tehtiin Koulutusneuvonnassa arkipäivittäin ja Suotuisa suunta -blogissa joka toinen viikko. Koulutusneuvonnan Facebookissa oli seuraajia n. 11 000 ja Suotuisa suunta -blogin tekstejä julkaistu koko blogihistoriassa 4 175 kpl ja katselua niissä on yli 700 000 kertaa.

Yritys-Suomi-puhelinpalvelu:

Yritys-Suomi-puhelinpalveluun tarjottiin yhteensä 27 896 kpl kontakteja (puhelut, palvelupyynnöt ja chatit) ja niistä hoidettiin 23 856 kpl (vuoteen 2022 verrattuna tulleita kontakteja oli vuonna 2023 n. 2 500 vähemmän ja hoidettuja n. 1 780 vähemmän). Vuoden 2023 ensimmäinen vuosipuolisko oli edellistä vuotta selkeästi hiljaisempi, mutta

jälkimmäisellä vuosipuoliskolla kysyntä kääntyi ja kontakteja tuli lähes 2 000 kpl enemmän kuin vuonna 2022. Puheluiden keskimääräiset kestot ovat pidentyneet tasaisesti vuoden 2017 n. 6,5 minuutista vuoden 2023 lähes 9 minuuttiin. Kontaktien kokonaiskäsitelyaika oli v. 2023 11,50 minuuttia. Vastausprosentti vuonna 2023 oli 84 % (vuonna 2022 81 %), joten 80 % tavoitetaso saavutettiin.

Yrittäjän Talousapu:

Yrittäjän Talousapu -puhelinpalveluun tarjottiin kontakteja yhteensä 3 891 kpl (puhelut ja palvelupyynnöt) ja niistä hoidettiin 3 479 kpl. Kontaktimäärät kasvoivat vuodesta 2022 peräti 30 %:lla (vuoteen 2022 verrattuna tulleita kontakteja oli vuonna 2023 n. 1 300 kpl enemmän ja hoidettuja 890 kpl enemmän). Puheluiden keskimääräinen kesto oli 18 minuuttia, kokonaiskesto 22 min.

Lisäksi Yrittäjän Talousapu palvelun puitteissa julkaistiin 11 uutiskirjettä, 2 tiedotetta, n. 400 somejulkaisua, joilla tavoitettiin n. 55 000 henkilöä. Yrittäjän Talousavun verkkosivuilla oli n. 7 500 käyntiä ja sivukatseluita 35 000.

TE-asiakaspalvelukeskus osallistui aktiivisesti palvelujen ja palveluprosessien kehittämiseen

TE-asiakaspalvelukeskus osallistui tiiviisti TE2024- ja KEHA 2.0 -valmistelutyöhön. Työvoimapaalveluiden järjestämislain 380/2023 mukaan TE-asiakaspalvelukeskus on siirtymässä osaksi KEHA-keskusta vuoden 2025 alusta alkaen. KEHA-keskuksen yhteyteen perustetaan asiakas- ja neuvontapalveluiden vastuualue. Tulevaan muutokseen liittyvä, valtakunnallisten neuvontapalveluiden esiselvitys valmistui syksyllä 2023, jonka tekemiseen TE asiakaspalvelukeskus osallistui aktiivisesti.

TE-puhelinpalveluja kehitettiin aiempaan tapaan tiiviissä yhteistyössä KEHA-keskuksen, TE-toimistojen ja työllisyyden kuntakokeilujen kanssa. Kuntakokeilujen TE-neuvontapalvelu jatkoi toimintaansa TEM:n erillisrahoituksella. Yhteistyötä tehtiin tiiviisti myös valtakunnallisen työttömyysturvan vastuualueen sekä Uudenmaan ELY-keskuksen oikeudellisen tuen kanssa. TE-aspa/TE-puhelinpalvelut ylläpitää sekä TE-toimistojen että kuntakokeilujen verkostoja ja kummankin verkoston kesken kokoustiin vuoden aikana neljästi.

Yritys-Suomi-puhelinpalvelun puitteissa yhteistyötä ja yhteistä asiakaspalveluiden kehittämistä tehtiin KEHA-keskuksen sekä Yritys-Suomi-kumppaniverkoston (PRH, Verohallinto, BusinessFinland, ELY-keskus, Finnvera, Digi- ja väestötietovirasto, Tulli) kanssa, jonka toimintaa TE-aspa/Yritys-Suomi-puhelinpalvelu koordinoi ja toteuttaa. Toteutettiin mm. yhteisiä kehittämispäiviä, täsmennettiin puhelinpalvelun palvelumäärittelyitä ja palveluprosesseja sekä järjestettiin niihin liittyviä koulutuksia.

Yrittäjän Talousapu -palvelua jatkokehitettiin osana Euroopan laajuista Early Warning -toimintamallia. TE-aspan koordinoitivastuulla olevan Yrittäjän Talousavun toimintamallia (verkkopalvelu, valtakunnallinen puhelinpalvelu, alueellinen tukipalvelu) kehitettiin tiiviissä yhteistyössä kumppaniverkoston kanssa (Suomen Yrittäjät, kehittämis-yhtiöt, Yrityskummit, Oikeusministeriö, TEM, Verohallinto, Taloushallintoliitto yms.). Yrittäjän Talousavun toimesta järjestettiin useita liiketoiminnan eri osa-alueisiin liittyviä webinaareja yrityspalveluiden asiantuntijoille sekä järjestettiin Yrittäjän Talousavun starttikoulutuksia Yrittäjän Talousavun alueelliselle verkostolle. Lisäksi webinaareja tuotettiin myös suoraan yrittäjille yhteistyössä Suomen Yrittäjät ry:n kanssa. Yrittäjän Talousavun alueelliseen palveluun saatiin mukaan uusia alueita: vuoden 2023 lopussa Yrittäjän Talousavun alueellisessa palvelussa oli mukana 22 aluetta ympäri Suomea.

Sähköisissä palveluissa jatkettiin yhteiskehittämistä

TE-aspassa otettiin käyttöön TOIMI-toiminnanohjausjärjestelmä Työmarkkinatorin palautteiden käsittelyssä ja näiden käsittelyyn liittyviä toimintamalleja työstettiin yhdessä KEHA-keskuksen kanssa. Lisäksi TE-aspassa jatkettiin DiKO-ohjelman mukaista vahvan tunnistautumisen käyttöä Työttömyysturvaneuvonnassa sekä otettiin käyttöön näytönjako kolmella eri palvelulinjalla. TE-aspassa kehitettiin ja ylläpidettiin Tarmo-chatbottia sekä osallistuttiin Työmarkkinatorin ja A-TMT:n kehittämiseen. Lisäksi Yritys-Suomi-puhelinpalvelu oli vahvasti mukana Suomi.fin eri palveluiden sekä OmaYritysSuomen kehittämisessä. Loppuvuodesta TE-puhelinpalvelujen Koulutusneuvonnan oli

luovuttava Ohjaustaverkossa.fi:n käytöstä KEHA-keskuksen lakkauttaessa palvelun. Koulutusneuvonnassa siirryttiin käyttämään TOIMI-järjestelmää.

Palvelun laadun ylläpitämisen ja kehittämisen toimintamalli on TE-asiakaspalvelukeskuksen selkäranka. Laatutyön tukena TE-aspassa toimii henkilöstön ja esimiesten edustajista koostuva laatutyöryhmä. Viime vuonna mm. päivitettiin laatukäsikirja, hyödynnettiin puhelutallenteiden kuuntelua tasalaatuisuuden varmistamiseksi kaikilla palvelulinjoilla sekä jatkettiin asiakastytyväisyyden mittaamista kaikilla eri kanavilla ja palvelulinjoilla. Vuoden 2023 aikana asiakaspalautetta saatiin noin 19 000 asiakkaalta. Palvelut saivat erittäin hyvät arvostelut; arvosanojen keskiarvo oli asteikolla 1 – 5 peräti 4,7. Palautteita hyödynnetään tasalaatuisen palvelun kehittämisessä, osaamisen ylläpitämisessä ja kehittämisessä ja yhteistyöverkoston kanssa tapahtuvassa palvelujen kehittämistyössä.

TE-asiakaspalvelukeskuksen sisäisten prosessien kehitys on ollut jatkuvaa. TE aspassa on systemaattisesti toteutettu VM baron tulosten pohjalta esiin nostettuja toimenpiteitä, niin koko TE aspan kattavia kuin linjakoh-taisiakin. Viime vuonna yksi keskeisistä tekemisistä liittyi arvotyöskentelyyn ja pelisääntöjen määrittelyyn. Kehit-tämissäpäiviä järjestettiin sekä keväällä että syksyllä. Henkilöstö jatkoi laajasti etätöiden tekemistä. Monipaikkaisuus on näyttäytynyt tehokkaana ratkaisuna epävakaisissa tilanteissa varmistaen asiakaspalvelun saatavuutta ja tasaten alueellisia eroja mm. tietoliikenneongelmien yhteydessä. Yleisesti voi todeta, että henkilöstön työtyytyväisyys on parantunut vuosittain.

1.3.17.3 L-asiakaspalvelukeskus

Yleistä

Liikenteen keskitetyt asiakaspalvelut tuottaa laadukasta, asiakaslähtöistä palvelua. Toiminnan seurantaan on luotu kattava järjestelmä, joka mahdollistaa tiedolla johtamiseen laadukkaat puitteet.

Toiminnan kehittämisen lähtökohtana on ollut ja on edelleen asiakaslähtöinen toimintatapa ja toiminnan tehokkuuden parantaminen.

Järjestelmäkehittämisessä on edetty ja omien järjestelmien lisäksi on oltu mukana useissa digitalisaation edistämiprojektissa.

Asiakasfoorumit erikoiskuljetuksissa, johdoissa ja kaapeleissa sekä vesihuollossa jatkoivat aktiivista toimintaa. Foorumien toimintaa on kehitetty vuoden mittaan.

Mennyttä vuotta leimasi Pirkanmaan ELY-keskuksen heikko taloustilanne. Tämä näkyi keskitetyn asiakaspalvelun osalta korvausrekrytointien viivästymisenä ja ostopalvelun puolittamisena. Ruuhka- ja muihin akuutteihin tilanteisiin vastaaminen onnistui henkilöstön joustavuuden avulla, mutta toiminnan haavoittuvuuden vuoksi tähän tulisi saada kestävämpi toimintamalli. Asiakastytyväisyys säilyi kuitenkin hyvällä tasolla.

Henkilövaihdoksista ja resurssivajauksesta huolimatta toiminta on jatkunut vakaana ja keskeiset tunnusluvut ovat toistaiseksi pysyneet hyvinä (asiakastytyväisyys, itse hoidetun neuvonnan osuus, palvelulupauksen mukaiset vastausajat). Tämän on mahdollistanut prosessien ja automatisoinnin aiemmin tehty kehitystyö.

Resurssivajauksesta johtuen asiakaspalvelukeskuksen (L-aspaa) puhelinpalvelun päivittäistä aukioloaika lyhennettiin tunnilla 1.1.- 5.3. ja juhannusviikolta koulujen alkuun. Myös syksyllä oli muutamia yksittäisiä palveluajan lyhennysviikkoja akuuteissa tilanteissa.

ELY-keskus.fi verkkosivu-uudistus käynnistyi KEHA-keskuksen vetämänä loppuvuodesta. L-aspalla on perinteisesti ollut L-vastualueen valtakunnallisten sisältöjen koordinoituvastuu. L-aspaa on ollut mukana konseptointi-vaiheen työpajoissa mahdollisuuksien mukaan. Verkkopäätoimittajan puuttumisen vuoksi tähän ei ollut enempää aikaa.

Järjestelmät

Tienpidon lupien TILUn ja erikoiskuljetuslupien LELUn tietoturva-auditoinnit on tehty ja tulokset olivat hyviä. LELUn osalta käynnistettiin tietojen turvallisuustarkastelu. LAPA-integraatio otettiin käyttöön LELUssa ja rakennettiin TILUun. Näin lupalaskutus on automatisoitu.

TILUn lupakäsittely laajentui ja uutena otettiin käyttöön moottorikelkkareittien ylitysluvat. Järjestelmään rakennettiin myös automaattijako, jolla osittain saavutettiin tasaisempi työnjako. Automaattijako takaa kaikille asiantuntijoille pitkällä tähtäimellä tasaisesti erityyppisiä lupia, ei siis tasaista määrää lupia. Sähköinen asiointi on toteutettu kaikkiin lupatyyppeihin.

Liikenteen asiakaspalvelun taustajärjestelmä ServiceNow päivitettiin toukokuussa uusimpaan Utah-versioon. Päivitys toi mukanaan esimerkiksi uuden, entistä selkeämmän CSM Workspace-käyttöliittymän asiakasneuvojille. Viime vuoden aikana aspan taustajärjestelmiin tehtiin myös useita tietoturvaparannuksia.

AJA- projektissa edettiin ja toteutettiin L-piloteissa sähköisen asiointin asiakastytyväisyyssmittaus. Projekti jatkuu ja laajenee koskemaan koko lupaprosessia.

Muita digihankkeita, joissa yksikön tuottamia tietoja hyödynnettiin olivat mm. MYLLY-johdon työpöytä, asiakas-tietoikkuna, Luvat- ja valvonta –hanke, Väylän Velho ja HARJA.

Liikenteen asiakaspalvelukeskuksen tunnuslukuja

Vuonna 2023 liikenteen asiakaspalvelukeskukseen tuli n. 58 000 (v. 2022 59 600) yhteydenottoa, joista puheluita 39 % (38 %), sähköpostia 10 % (11 %) ja Palauteväylän palautelomakkeilla tulleita 49 % (49 %). Chat-kanavalta tuli yhteydenottoja 3 900, joista 1 100:ssa asiakas on halunnut keskustella asiakasneuvojan kanssa. (edellisen vuoden luvut 4 300 / 1 250). Virtuaalinen asiakasneuvoja Tempo on hoitanut n. 2 800 yhteydenottoa (edellinen vuosi n. 3 000). Tämä määrä ei ole mukana yhteydenottojen kokonaismäärässä. Yhteydenotoista tieliikennettä koskevia oli 95 %, rataliikennettä koskevia 4 % ja meriliikennettä koskevia 1 %. Eri väylämuotojen yhteydenottojen suhde on vakiintunut.

Liikenteen asiakaspalvelukeskus hoiti kaikista yhteydenotoista 90 % itse ja asiantuntijoille niistä siirrettiin 4 %. Kuuteen prosenttiin kysyttiin asiantuntijoilta apuja. Luvut ovat pysyneet samoina kuin edellisenä vuonna.

Yhteydenotoista yleisiä tienpitoon sekä rautatie- ja meriliikenteeseen liittyviä kysymyksiä ja neuvonta-asiointia oli n. 15 300, 26 % (n. 16 000 kpl, 27 %). Neuvontaan liittyvien yhteydenottojen määrä on edelleen vähän vähentynyt. Tästä suuren osan selittää usein kysyttyä -palvelun parempi löydettävyys hakukoneissa, asiointia ohjaavat ratkaisupurit, chat-palvelun virtuaalinen asiakasneuvoja sekä perusteluviestinnän lisääminen, somekanavat ja muu sisällöntuotanto.

Hakukoneoptimoinnin seurauksena Palauteväylän artikkelien löydettävyys on parantunut. Artikkelien katselumäärät ovat edelleen lisääntyneet voimakkaasti. Vuonna 2023 artikkeleita luettiin 73 000 kertaa (vuoden 2022 aikana 49 000 kertaa). Palauteväylän artikkelisisältöjen kehittäminen näkyy myös siinä, kuinka monta artikkelia kukin käyttäjä lukee keskimäärin. Vuonna 2023 luku oli 2,19, kun vuonna 2022 se oli 1,63.

Liikenteen asiakaspalvelun ja lupapalvelun asiantuntijoiden tekemät ratkaisupurit tukevat asiakkaan itsepalveluasiointia ELY-keskuksen verkkosivuilla. Apureita on 7 kpl ja niillä oli vuonna 2023 yhteensä 13 600 käyttäjää. Suosituimpia apureita ovat yksityistieapuri ja ehdotusapuri (yli 3 000 käyttökertaa). Liittymälupien ja erikoiskuljetusten apureita on käytetty yli 2 000 kertaa. Apureita on myös opasteisiin ja mainoksiin, johtoihin ja kaapeleihin sekä uusimpana joulukuussa valmistunut työluupa-apuri.

Asiakaspalautteita saatiin n. 17 500 kpl, 30 % (17 900 kpl, 30 %) ja akuutteja tieliikennettä tai tiestön kuntoa koskevia yhteydenottoja (urakoitsijaviestit) 15 700, 27 % (15 600 kpl, 26 %). Palauteväylän kautta on lisäksi välitetty automaattisesti 33 000 urakkaviestä suoraan urakoihin (v. 2022 19 600). Tämä luku ei ole mukana L-aspan hoitamien yhteydenottojen määrässä. Urakoihin välitettyjen viestien määrä on jatkanut edelleen kasvua, mutta niiden käsitelyyn kuluu nyt entistä vähemmän aikaa. Kokonaisuudessaan urakkaviestien määrä kaikista kanavista (tienkäyttäjän linja, Palauteväylä, L-aspa) on 110 500 kpl (v. 2022 102 000 kpl). Automaatin kautta kulkee jo 1/3 urakkaviesteistä. Tämä vähentää painetta sekä L-aspan että Tieliikennekeskusten puhelinpalvelussa.

Toimenpide-ehdotuksia saatiin n. 1 280 kpl, 2 % (1 350 kpl, 2 %) kaikista yhteydenotoista. Niiden määrää on pyritty vähentämään esimerkiksi ehdotusapurin ja muun perusteluviestinnän myötä. Enimmillään vuonna 2020 niitä tuli 1 750 kpl.

Liikenteen asiakaspalveluun tulee myös paljon yhteydenottoja, jotka luokitellaan ei Ely-asiaksi, eli ne eivät kuulu ELY-keskuksen, Väyläviraston tai Fintrafficin vastuulle. Viime vuonna näitä tuli 6 300 kpl, eli 11 % yhteydenotoista.

Tähän kiinnitetään huomiota vuoden 2024 kehitystyössä. Pyrimme ohjaamaan asiakkaiden yhteydenotot jatkossa tehokkaammin suoraan oikeaan paikkaan.

Lupapalvelun tunnuslukuja

Pirkanmaan ELY-keskuksessa myönnettiin 10 490 (v. 2022 11 166) erikoiskuljetuslupaa ja niiden lisäksi käsiteltiin noin 5 900 (6 100) muuta tienpidon lupaa ja noin 225 (190) lausuntopyyntöä (lausunnot mainoksista kunnille ja ennakkolausunnot liittymistä maanmittauslaitoksille). Tienpidon luvista noin 2 230 kpl oli sähköjohtojen, telekaapeleiden tai maakaasu- ja kaukolämpöputkien sijoituslupapäätöksiä.

Erikoiskuljetusluvuissa laskua on ollut jonkin verran ja tämä johtui vähäisemmästä tuulivoimarakentamisesta ja vallitsevasta maailmantilanteesta sekä rakentamisen hiipumisesta. Erikoiskuljetuslupien lisäksi pientä lupamäärien laskua on ollut lähes kaikissa lupatyypeissä, eniten suhteellista laskua on ollut vesihuollon osalta.

Lupapiloteista Sillari (raskaiden kuljetusten sillan valvonnat) jäi taloustilanteen vuoksi tauolle, mutta toista pilottia jatkettiin. Wärtsilän kuljetuspilotissa Havator kuljettaa moottoreita erikoiskuljetuksena. Reitit, kalusto, mitat ja massat ovat vakioituneita, joka antaa mahdollisuuden kokeilla toimintamallia, jolla voidaan kehittää siltojen ylitystä valvottuna ja samalla mahdollistetaan tieinfran kestävyuden parempi seuranta. Pilottiluvat ovat voimassa 3 kuukautta kerrallaan ja toimintamallin käytänteitä seurataan jokaisessa kuljetuksessa. Pilottia on tarkoitus kokeilla myös toisen toimijan tapauksessa.

Lupakäsittelyruuhkien hallinnassa käytettiin henkilöstön ylitoita sekä ostopalvelua. Ostopalvelu jouduttiin kuitenkin puolittamaan taloudellisen tilanteen vuoksi. Lupatuloja saatiin yhteensä 4,27 Milj. euroa, joka oli 0,259 Milj. euroa edellisvuotta vähemmän.

1.3.17.4 Y-asiakaspalvelukeskus

Y-aspa neuvoo muun muassa henkilö- ja yritysasiakkaita kaikissa ELY-keskusten ympäristötehtävissä sekä KEHA-keskuksen maksatuksiin ja aluehallintovirastojen ympäristö- ja vesilupiin liittyvissä kysymyksissä. Ympäristöön liittyvän yleisneuvonnan lisäksi Y-aspa opastaa asiakkaita muun muassa sähköisessä asiointinnassa sekä ympäristöhallinnon verkkopalveluiden käytössä. Neuvontaa annetaan puhelimesta, sähköpostilla sekä chatissa ja palautelomakkeiden kautta ely-keskus.fi-, ymparisto.fi- ja vesi.fi-sivustoilla.

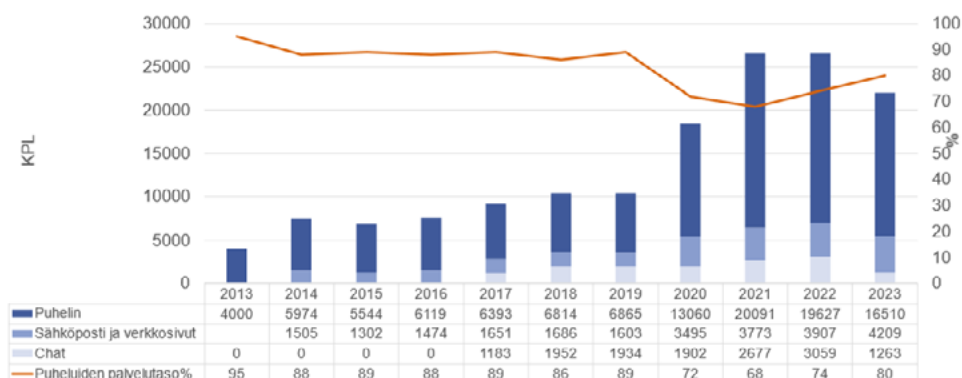
Y-aspassa ylläpidetään ELY-keskusten Y-vastuualueen osalta Suomi.fi-palvelukuvauksia sekä ELY-keskusten valtakunnallisia, ympäristöaiheisia verkkosisältöjä. Neuvonnan tueksi on kehitetty vuosina 2022 – 2023 uutta Usein kysyttyä ympäristöstä -palvelua (UKK), joka linkittyy vahvasti ymparisto.fi-palveluun. Palvelua kehitetään ja laajennetaan Y-aspassa vuosina 2023 – 2024 ympäristöministeriön OHKE-rahoituksella.

Vuonna 2023 ympäristöasioiden asiakaspalvelukeskukseen tuli noin 22 000 yhteydenottoa, mikä oli hieman edellisiä vuosia vähemmän. Laskua havaittiin öljy- ja kaasulämmityksestä luopumiseen tarkoitettuihin avustuksiin liittyvien yhteydenottojen osalta, mutta muissa aiheissa yhteydenottomäärät ovat kasvaneet. Yhteydenotoista tuli puhelimesta 75 % (74 %), sähköpostilla 18 % (14 %), chatilla 6 % (11 %) ja verkkosivujen palautelomakkeilla 2 % (1 %). Chatin käyttö on vähentynyt tuntuvasti ymparisto.fi-palvelussa verkkosivu-uudistuksen jälkeen, jonka myötä myös sivuston kävijämäärä on tippunut.

Y-aspassa ratkaistiin kaikista vuoden 2023 yhteydenotoista 78 %. Ratkaisuaste on laskenut hieman nyt kun asiakaspalvelussa on ollut laskua helposti vastattavissa kysymyksissä, jotka koskivat öljy- ja kaasulämmityksestä luopumisen avustuksia.

Asiakastytyväisyys on pysynyt korkealla tasolla. Asiakaspalautteiden keskiarvo oli puhelimesta keväällä 9,36 ja syksyllä 9,20 asteikolla 0 – 10. NPS-luku (net promoter score) oli keväällä 84 ja syksyllä 81 (asteikko -100 – 100). Chatin arviointiasteikko yhtenäistettiin kesällä 2023 puhelinpalauteen kanssa, ja loppuvuoden aikana asiakaspalautteiden keskiarvo oli chatissa 8,6 (asteikko 0 – 10). Ystävällisen ja asiantuntevan palvelun lisäksi asiakaspalvelu saa sanallista kiitosta mm. nopeasta vastaamisesta. 81 %:iin puheluista vastataan alle 15 sekunnissa.

Yhteydenottojen kehitys 2013-2023

Puheluiden palvelutaso% = Kuinka monta prosenttia puhelusta on otettu käsittelyyn 15 s sisällä.

1.3.18 Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman toteuttaminen

EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen (RRF) tavoitteena on lieventää koronaviruspandemian taloudellisia ja sosiaalisia vaikutuksia ja tehdä EU:n talouksista kestävämpiä, selviytymiskykyisempiä ja valmiimpia vihreän siirtymän ja digitaalisen muutoksen haasteisiin. Sen kautta on käytettävissä 724 miljardia euroa sekä lainoina (386 miljardia euroa) että avustuksina (338 miljardia euroa). Suomen osuus tästä on 1,8 miljardia euroa. Rahoituksen saamisen edellytyksenä ja sen käytön perusteena toimii kansallinen elpymis- ja palautumissuunnitelma (RRP) tavoitteinen. Suomen RRP-suunnitelma ja siten rahoituksen kohdentaminen jakaantuu neljään pääkokonaisuuteen, pilariin:

1. Vihreä siirtymä (rahoitusosuus 695 miljoonaa euroa kansallisesta saannosta)
2. Digitalisaatio (190 miljoonaa euroa)
3. Työllisyys ja osaaminen (575 miljoonaa euroa)
4. Sosiaali- ja terveyspalvelut (350 miljoonaa euroa)

Pilarit jakaantuvat edelleen komponentteihin ja toimenpiteisiin, jotka on jaoteltu luonteeltaan uudistuksiin tai investointeihin. Toimenpiteille on määritelty raportoitavat tavoitteet, välitavoitteet sekä indikaattorit, joiden perusteella Euroopan komissio seuraa rahoitustukivälineen tavoitteiden etenemistä ja toteumaa. Rahoitustukivälineestä jäsenvaltioille kerran vuodessa tehtävä maksatus perustuu tavoitteiden ja välitavoitteiden saavuttamiseen.

KEHA-keskus kirjanpitoyksikkönä hallinnoi kuutta RRF-rahoitteista toimenpidettä. Näissä KEHA-keskus toimii toteuttajana, osatoteuttajana tai tukiviranomaisena. Toimenpiteistä neljä sijoittuu työ- ja elinkeinoministeriön, yksi ympäristöministeriön ja yksi maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle. Toimenpiteille budjetoitu kokonaismääräraha RRF-kauden alussa oli noin 128 miljoonaa euroa. Lisäksi RRF-rahaa on osoitettu KEHA-keskuksen käytettäväksi muutaman pienemmän hankkeen osatoteuttamiseen.

Alla esitellään tarkemmin KEHA-keskuksen hallinnoimat toimenpiteet ja näiden tavoitteet, eteneminen sekä rahoituksen toteutuminen tilikaudella.

RRP-toimenpide/hanke: P3C4I2, Vesiosaamisen kasvu- ja vientiohjelma

Vesiosaamisen kasvu ja kansainvälistyminen -ohjelmassa rahoitetaan kehittämishankkeita, jotka kasvattavat suomalaista vesiosaamista, siihen liittyvää liiketoimintaa ja kansainvälistymistä. Rahoitettavien hankkeiden arvioinnissa on otettu huomioon myös kumppanuuksien vahvistaminen, ratkaisujen uutuus, monistettavuus ja laajennettavuus sekä kaupallinen potentiaali kansainvälisillä markkinoilla. Ohjelma kuuluu maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalaan ja tukiviranomaisena toimii Etelä-Savon ELY-keskus. Vesiosaamisen kasvu ja kansainvälistyminen -ohjelman ohjausryhmä kokoontui vuonna 2023 viisi kertaa. Valtakunnallinen ohjausryhmä koostuu eri ministeriöiden, rahoittajien sekä vesiklustereiden asiantuntijoista.

Etelä-Savon ELY-keskus ja maa- ja metsätalousministeriö järjestivät 10.1.-17.3.2023 toisen avoimen hankehaun vesiosaamisen kehittämishankkeille. Hakemuksia tuli 27, joista yhtätoista päätettiin rahoittaa. Avustuksia myönnettiin yhteensä 1,5 miljoonaa euroa. Lisäksi järjestettiin lisähakuerros 15.8.-30.10.2023, jossa rahoitettiin yhtä hanketta. Kaikkiaan avustusta on hankkeen puitteissa myönnetty 3,4 miljoonaa euroa 22 hankkeelle. Avustuspäätöksen saaneissa hankkeissa on yhteensä 52 organisaatiota ympäri maata: 31 yritystä, 10 säätiötä tai rekisteröitynyttä yhdistystä, 8 yliopistoa tai ammattikorkeakoulua ja 3 vesilaitosta. Vuonna 2023 päättyi yksi hanke ja yksi hankkeista keskeytyi. Hankkeen puitteissa myönnettyjä avustuksia maksettiin vuonna 2023 ulos 944 000 euroa.

Hakujen lisäksi ohjelmassa on koottu suomalaisen vesiosaamisen tarjoama, jossa on osaamisen kärjet tutkimuksen ja koulutuksen osalta sekä kuudenkymmenen vesialan yrityksen esittely Water+Solutions+and+Expertise+FINAL.pdf (mmm.fi) Tarjoama julkistettiin maaliskuun alussa ja webinaareihin osallistui noin 130 henkilöä eri puolilta maailmaa. Syyskuun alussa järjestettiin Business Finlandissa pitchaus -valmennus vesialan yrityksille. Kaksipäiväiseen valmennukseen osallistui 15 yritystä. 29.9.2023 toteutettiin Sijoittaja- ja rahoittajatapaaminen Business Finlandissa. Tässä tilaisuudessa valmennukseen osallistuneet yritykset tekivät pitchauksia FiBAN:in (Finnish Business Angels Networks) edustajille. Tilaisuuteen osallistui noin 60 henkilöä.

RRP-toimenpide/hanke: P1C511, Kipsikäsittely ja ravinteiden kierrätys hanke

KIPSI-hankkeen tavoitteena on levittää Suomen merenrannikon valuma-alueen pelloille kipsiä noin 100 000 hehtaarille vuosien 2020 – 2025 aikana. KIPSI-hanke on Varsinais-Suomen ELY-keskuksen hallinnoima hanke, jota rahoitetaan ympäristöministeriön Vesiensuojelun tehostamisohjelmasta sekä EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen RRF-rahoituksella. KIPSI-hanke aloitti vuonna 2019 Saaristomeren valuma-alueella ja ensimmäiset kipsin levytykset tehtiin syksyllä 2020. Keväällä 2022 RRF-rahoituksen myötä hanke laajentui Uudenmaan, Kaakkois-Suomen, Hämeen, Pirkanmaan, Satakunnan, Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskusten alueille. Hallinnollisesti hanke jakaantuu kansallisen rahoituksen KIPSI 1-, ja RRF-rahoituksen KIPSI 2 -hankkeisiin, mutta näyttäytyy toiminnan osalta ulospäin yhtenä kokonaisuutena.

Kipsinlevityksellä pyritään vähentämään valuma-alueilta Saaristomereen, Pohjanlahteen ja Suomenlahteen tulevaa fosfori- ja kiintoainekuormitusta. Kipsikäsittelyllä on tutkimuksissa saatu jopa noin 50 prosentin vähennys fosfori- ja kiintoainekuormaan. Kipsihanke on erinomainen esimerkki kiertotalousteosta, jossa sivutuotekipsiä käytetään maatalouden hyötykäyttöön ja vesiensuojelutoimiin.

Sähköinen tukihaku oli auki suuren osan vuodesta. Kipsinlevitykseen oikeuttavaa tukea myönnettiin vuoden 2023 aikana noin 10 400 peltohehtaarille KIPSI 2-alueella. Täten kipsinlevitykseen oikeuttavaa tukea on KIPSI 2-alueella myönnetty yhteensä 41 400 peltohehtaarille hankkeen kokonaistavoitteen ollessa 50 000 hehtaaria. Kipsiä levitettiin KIPSI 2-alueella vuonna 2023 noin 13 000 peltohehtaarille. Vuoden 2022 sekä 2023 yhteenlaskettu levitysmäärä on KIPSI 2-alueella noin 29 200 hehtaaria, 117 000 tonnia levitettynä kipsinä.

KIPSI 2-alueen seurantavesistöihin asennettiin keväällä 2023 jatkuvatoimiset vedenlaadun mittausasemat. Asemat tuottavat vedenlaadun seuranta-aineistoa kipsinlevityksen vaikutuksista valuma-alueilta, joiden pellot sijaitsevat pääosin savea karkeammilla maalajeilla. Vedenlaadun asemat seuraavat vesistöjen pinnankorkeuden, pH-arvojen, sähköjohtavuuden, sameuden sekä orgaanisen hiilen pitoisuuden vaihtelua vuoden ympäri. Asemien lisäksi vesistöissä suoritetaan manuaalista näytteenottoa, joista analysoidaan edellä mainittujen muuttujien lisäksi muun muassa vesistöjen sulfaatti- ja metallipitoisuuksia. Näytteitä kerättiin vuoden 2023 aikana vesistöiden eri osista jäätömänä aikana lähes viikoittain. Näytteenotto oli tauolla ainoastaan kesän alivirtaaman aikana. Laajamittaisten vesistöseurantojen ohella KIPSI 2-alueella suoritettiin pienimuotoisia peltolohkokohtaisia seurantoja yhteistyössä Åbo Akademin yliopiston opiskelijoiden ja tutkijoiden kanssa. Lohkokohtaiset salaojavesien vedenlaadun seurannat sekä peltolohkojen maaperätutkimukset antavat lisätietoa kipsinlevityksen vaikutuksista peltomaahan sekä pellon kuivatusvesiin.

KIPSI 2 -hankkeen kuluja on RRF-talousarviomomentin lisäksi maksettu kansallisilta talousarviomomenteilta, koska hankkeelle budjetoitu RRF-määräraha ei riitä kattamaan 50 000 hehtaarin levitystavoitteen kustannuksia. RRF-momentin käyttö on hankkeen alusta saakka 4,9 miljoonaa euroa. Tämän lisäksi kansallisten momenttien määrärahoja on käytetty hankkeen toteuttamiseen noin 8,7 miljoonaa euroa.

RRP-toimenpide/hanke: P3C1R1, Pohjoismainen työvoimapalvelumalli, digitaalinen kehitys

Hankkeen tavoitteena on uudistaa julkisten työvoimapalvelujen prosessia. Toimenpide on osa digitaalisten TE-palveluiden hanketta, jossa toteutetaan uuden asiakaspalvelumallin mukaiset muutostyöt kehitteillä olevaan asiakastietojärjestelmään. Muutostyöt kohdistuvat työnhakija-asiakkaan palveluprosessiin, työttömyysturvaan, palvelusuunnitelmaan sekä yhteydenpidon välineisiin. Uudistuksessa siirrytään pohjoismaiseen työvoimapalvelujen malliin, jolla tehostetaan aktiivista työvoimapolitiikkaa parantamalla työnhakijoiden yksilöllisiä ja integroituja palveluja. RRF-rahoitus kohdentuu digitaalisten julkisten työvoimapalvelujen tietojärjestelmäkokonaisuuden kehittämiseen pohjoismaisen työvoimapalvelumallin vaatimusten mukaisesti sisältäen seuraavat toiminnot:

1. asiakkuudenhallinnan tuotantojärjestelmä (URA-VAPA)
2. ajanvarausjärjestelmä
3. itseraportointityökalu (Viestit-palvelu)
4. verkkoneuvontapalvelu.

Uudistuksessa on tehty pohjoismaisen työvoimapalvelumallin (uuden asiakaspalvelumallin) mukaiset määrittely- ja muutostyöt nykyiseen TE-palvelujen tuotantojärjestelmäkokonaisuuteen (URA-VAPA) sekä asiakkuudenhallintaan että asiakkaan Oma asiointi -palveluun. Lisäksi on kehitetty ja otettu käyttöön kokonaan uusi ajanvaraus- ja video-neuvottelujärjestelmä. Tehty työ sisälsi myös URA-VAPA-tuotantojärjestelmän ja ajanvarausjärjestelmän yhteensovitustyön. Muutokset otettiin tuotantokäyttöön vuoden 2022 aikana.

Vuonna 2023 URA-VAPA-järjestelmään tehtyjä muutoksia on lähdetty viemään tuotantoon URA:n korvaavaan järjestelmään Asiantuntijan Työmarkkinatorille. Maaliskuussa 2023 tuotantoon on viety Asiantuntijan Työmarkkinatorilla työttömyysturvaan liittyvät toiminnallisuudet ja pohjoismaisen työvoimapalvelumallin osalta erityisesti työttömyysturvan seuraamusjärjestelmään tehdyt muutokset.

Marraskuussa 2023 tuotantoon vietiin Asiantuntijan Työmarkkinatorilla työllistymissuunnitelmaan ja sitä korvaavaan suunnitelmaan liittyvät toiminnallisuudet. Pohjoismaisen työvoimapalvelumallin tavoitteiden osalta näihin sisältyvät erityisesti työnhakuvelvollisuuden asettaminen sekä työnhakijan mahdollisuus raportoida itse työnhakuvelvollisuutensa toteuttamisesta.

Samaan aikaan on määritelty ja toteutettu seuraavan, syyskuussa 2024 käyttöönotettavan Asiantuntijan Työmarkkinatorin, version toiminnallisuuksia. Pohjoismaisen työvoimapalvelumallin toimeenpanon osalta määrittely- ja toteutustyöt ovat koskeneet erityisesti työnhaun aloitusta, alkuhaastatteluun ohjaamista (ml. uusi ajanvarausjärjestelmä), ajanvarausjärjestelmän integraation siirtämistä URA:sta Asiantuntijan Työmarkkinatorille, työnhaun päättämistä eri tilanteissa sekä työnhaun uudelleenkäynnistystä. Toiminnallisuuksien testaaminen käynnistyy maaliskuusta 2024 alkaen ja ne on tarkoitus viedä tuotantoon syyskuussa 2024.

Pohjoismaisen työvoimapalvelumallin RRF-määräraha on jakaantunut digitaalisen kehittämisen ja mallin toteuttamisen vaatiman henkilöstöresurssin lisäämiseen TE-palveluissa. Henkilöstöresurssin 70 miljoonan euron määräraha on kokonaisuudessaan käytetty loppuun vuonna 2023. Digitaalisen kehittämisen 20 miljoonan euron määräraha on vuoden 2023 loppuun mennessä käytetty 5,7 miljoonaa. RRF-tavoitteiden ja välitavoitteiden osalta hanke päättyi vuoden 2023 loppuun ja ne raportoidaan Suomen kansallisessa maksupyyntöissä vuoden 2024 aikana.

RRP-toimenpide/hanke: P3C1R4, Vahvistetaan nuorisotakuun toimeenpanoa kannustinmallilla kunnille (Ohjaamo-hanke)

Uudistus kohdentuu nuorten matalan kynnyksen palvelupisteiden, Ohjaamoiden, monialaisuuden vahvistamiseen sekä kykyyn vastata nuorten moninaisiin tarpeisiin. Ohjaamoiden monialaisuutta vahvistetaan kannustinmallilla kunnille, kuntayhtymille ja hyvinvointialueille, joka tukee sosiaali- ja terveystieteiden sekä koulutussektorin asiantuntijoiden lisäämistä Ohjaamoissa. Kun kunta rekrytoi Ohjaamoon uuden työntekijän tai päivittää olemassa olevan viranhaltijan toimenkuvaan vahvemman ohjaamoliitoksen, voi kunta hakea rahoitusta elpymisvälineestä toisen henkilön palkkakustannuksiin. Kunnan Ohjaamoihin tekemien rekrytointien tulee kohdentua joko sote- tai opetusalan asiantuntijoihin. Ohjaamoiden RRF-rahoituksella uudelleen allokoidaan olemassa olevia pysyviä resursseja,

eikä tavoitteena ole luoda uutta pysyvää kuluerää. RRF-rahoitusta käytetään myös Ohjaamoiden työntekijöiden kouluttamiseen monialaiseen työhön ja matalan kynnyksen työhön.

Tavoitteena on, että tulevaisuudessa kunnilla ja hyvinvointialueilla on olemassa toimintamallit sekä sosiaali- ja terveystalouden että koulutussektorin asiantuntijoiden toimintaan nuorten matalan kynnyksen monialaisissa palvelupisteissä, ja että RRF-kauden aikana kyseisten sektoreiden rooli kiinnittyy vahvemmin ohjaamotyöhön. Määrällisenä tavoitteena hankkeessa on vähintään 100 henkilötyövuoden rahoitus.

Hankkeen täytäntöönpanossa työ- ja elinkeinoministeriö tekee hakemuksista tukipäätökset. KEHA-keskus hoitaa tukipäätösten mukaisesti maksatukset tuensaajille. Vuonna 2023 päätettiin rahoitushaun jatkamisesta vuoden 2025 loppuun saakka, jonka puitteissa RRF-rahoitteiset työsuhteet voivat kestää vuoden 2026 loppuun saakka. Tukipäätöksiä on tehty yhteensä 29 kunnalle, kuntayhtymälle tai hyvinvointialueelle kaikkiaan 3,3 miljoonan euron arvosta. Vuonna 2023 maksettiin tukea 16 organisaatiolle yhteensä 450 000 euroa hankkeessa maksetun kokonaistukisumman ollessa 550 000 euroa.

RRP-toimenpide/hanke: P3C2R1, Jatkuvan oppimisen uudistus

KEHA-keskus toimii osatoteuttajana Jatkuvan oppimisen uudistus -hankkeessa. KEHA-keskuksen kokonaisuus muodostuu kahdesta Elinikäisen ohjauksen strategian 2020 – 2023 mukaisesta osa-alueesta eli Urasuunnittelutaitojen edistämishankkeesta sekä Ohjausosaamisen kokonaisuudesta. Viimeksi mainittu sisältää ohjausalan täydennyskoulutuksia sekä koulutusrakenteiden- ja sisältöjen laajan selvityksen ja ohjausosaamisen kansallisen kuvaamisen. Molemmat hankkeet ovat käynnistyneet keväällä 2022 ja niiden on määrä valmistua 31.12.2024 mennessä.

Urasuunnittelutaitojen edistämishankkeessa laaditaan ensimmäinen kansallinen urasuunnittelutaitojen viitekehys sekä toteutetaan urasuunnittelutaitojen viitekehysten mukaisia kehittämistoimia. Hankkeen ensimmäisenä tuloksena valmistui Urasuunnittelutaitoja jäsentävä selvitys ja näkökulmia jatkokehittämistä varten (Vuorinen ym. 2023). Selvitystyössä ehdotettua teoreettista mallia hyödynnettiin pohjatyönä vuonna 2023 toteutetussa yhteiskehittämisen prosessissa, jossa ohjausalan eri asiantuntijoista koostuva työryhmä määritteli urasuunnittelutaitojen viitekehysten HAUS kehittämiskeskusten fasilitoimana (Ehdotus kansalliseksi urasuunnittelutaitojen viitekehyyksi, 2023).

Viitekehysten perusteella vuoden 2023 lopulla kilpailutettiin laaja kehittämiskokonaisuus, jossa tullaan vuoden 2024 aikana työstämään muun muassa digitaalinen itsearviointityökalu sekä urasuunnittelua tukevaa materiaalia niin ohjaajille kuin yksilöille. Kehittämiskokonaisuuden materiaaleja ja digitaalinen itsearviointityökalu on tarkoitus myöhemmin siirtää osaksi Jatkuvan oppimisen digitaalista palvelukokonaisuutta.

Ohjausosaamisen kokonaisuudessa tavoitteena on tuottaa tietoa ohjausalan koulutustarpeista, määrittellä ohjaustyön ydin- ja erikoisosaamisen kuvaukset sekä tuottaa täydennyskoulutusta liittyen vihreään siirtymään, digitaitoihin, kieli- ja kulttuuritietoisuuden sekä sukupuolten tasa-arvon vahvistamiseen. Hankkeessa on laadittu Jyväskylän yliopiston Koulutuksen tutkimuslaitoksen toteuttaman yhteiskehittämisen prosessin myötä ohjausalan ammattilaisten osaamiskuvaukset eli ehdotus kansalliseksi osaamiskehykseksi sekä osaamiskuvauksiin liittyvää itsearviointimateriaalia ja erillinen raportti, joka taustoitaa osaamiskuvauksia kansainvälisillä esimerkeillä sekä kuvaa kansallisen kuvauksen taustalla olevan yhteiskehittämisen prosessin. Osaamiskuvauksia käsitellään myös ohjausalan koulutustarjonnan nykytilaa kartoittavassa ohjausalan koulutusrakenteita ja sisältöjä käsittelevässä laajassa selvityksessä, joka valmistuu alkuvuodesta 2024.

KEHA-keskus tarjoaa ja kehittää yhteistyössä Jyväskylän ammattikorkeakoulun kanssa täydennyskoulutuksia vuosien 2023 – 2024 aikana vihreään siirtymään, digitaitoihin, kieli- ja kulttuuritietoisuuden sekä sukupuolten tasa-arvon vahvistamiseen. Täydennyskoulutusten osallistujatavoite on yhteensä vähintään 300 uraohjaajaa eri organisaatioista. Koulutusteemoista hankitaan myös itseopiskelumateriaalia eOppivan verkko-oppimisympäristöön kaikille avoimina opintoina.

KEHA-keskuksen toteutuneet kustannukset hankkeessa vuonna 2023 olivat 396 000 euroa kokonaiskustannusten ollessa 490 000 €. Hankkeen määrärahaa uudistettiin vuoden 2024 talousarvioesityksessä paremmin sen etenemistä tukevaksi.

RRP-toimenpide/hanke: P3C4I1, Kasvun kiihdyttämisohjelma pienille yrityksille

Kasvun kiihdyttämisohjelma pienyrityksille on kansallinen hanke, jota hallinnoi rakennerahasto ELY-keskukset: Pohjois-Pohjanmaa, Etelä-Savo, Keski-Suomi ja Häme.

Rahoituksen tavoitteena on edistää mikro- ja pienyritysten (alle 50 henkilöä työllistävät yritykset) kasvu- ja kansainvälistymisvalmiuksia. Rahoitettavissa hankkeissa edistetään erityisesti digitaalisen teknologian ja toimintatavan hyödyntämistä pienten yritysten liiketoiminnassa ja kansainvälistymistoimissa. Lisäksi hankkeissa edistetään vihreän siirtymän uusien tuoteinnovaatioiden kehittämistä kansainvälisille markkinoille sekä olemassa olevien tuoteinnovaatioiden kansainvälisten markkinoiden selvittämistä.

Rahoitushaku avattiin jatkuvalla haulla 22.6.2022 ja haku oli voimassa 31.12.2022 saakka. Hankkeen määräraha-valtuus on 4,46 miljoonaa euroa ja tavoitteena on rahoittaa vähintään 110 hanketta.

Vuonna 2023 rahoitettiin 56 hanketta ja sidottiin noin 1,8 miljoonaa euroa valtuudesta. Hämeen ELY-keskus rahoitti 26 hanketta (900 000 euroa), Keski-Suomen ELY-keskus 26 hanketta (760 000 euroa), Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus 2 hanketta (79 000 euroa) ja Etelä-Savon ELY-keskus 2 hanketta (78 000 euroa).

Kokonaisuudessaan on täten rahoitettu 120 hanketta ja sidottu koko määräraha-valtuus. Kielteisiä päätöksiä tehtiin yhteensä 107 kpl. Hankkeista 40 on maksettu loppuun ja 2 hanketta on keskeytynyt tai jäänyt toteuttamatta loppuun.

Kysyntä kohdistui pääosin Länsi- ja Etelä Suomen alueisiin. Itä- ja Pohjois-Suomen alueella on merkittävästi enemmän Euroopan aluekehitysrahaston myöntövaltuutta, joten kysynnän kohdistaminen Etelä- ja Länsi-Suomen alueisiin oli tiedossa haun suunnitteluvaiheessa. Suurin osa rahoituksesta on kohdistunut digitaalisen teknologian ja toimintatavan hyödyntämiseen pienten yritysten liiketoiminnassa ja kansainvälistymistoimissa. Tyypillinen hakija on ollut palvelu- tai ohjelmistoyritys (B2B tai B2C). Ohjelma on houkuttellut vähän valmistavia yrityksiä.

Hankkeen kustannukset kirjanpidossa vuonna 2023 olivat 1,84 miljoonaa euroa. Tukea on vuoden 2023 loppuun mennessä maksettu ulos yhteensä 2,5 miljoonaa euroa, mikä sisältää myös ennakkomaksut. Ohjelman rahoittamien hankkeiden valmistumisajat vaihtelevat, mutta kaikkien hankkeiden viimeisten maksatusten tulee olla tehtynä kesäkuussa 2026.

1.4. Toiminnallinen tehokkuus

1.4.1 Toiminnan taloudellisuus ja tuottavuus

1.4.1.1 Toiminnan taloudellisuus ja tuottavuus ELY-keskuksissa (pl. TE-toimistot)

Alla olevissa taulukoissa on esitetty ELY-keskusten taloudellisuus- ja tuottavuustietoja. Taloudellisuus- ja tuottavuustiedot esitetään vuodelta 2023 niiden suoritteiden osalta, joista suoritetiedot oli saatavissa tilinpäätöstä laadittaessa. Vertailutietona esitetään vastaavat tiedot vuosilta 2022 ja 2021.

Tiedot perustuvat ELY-keskusten yhteiseen kustannuslaskentaan. Kokonaiskustannukset suoritteittain on laskettu työajanseurantajärjestelmän pohjalta. Kokonaiskustannuksissa on otettu huomioon henkilöstön palkat ja muut oman toiminnan kulut. Oman toiminnan kulut on rajattu poimintaan liikekirjanpidon tilien perusteella siten, että siirtomenot ja siirtomenoluonteiset kulutusmenot on jätetty pois laskelmista. Kokonaiskustannukset eivät näin ollen sisällä kalanpoikasten/rapujen ostoja, saariston yhteysalusliikennepalvelujen osto- ja kehittämismenoja eikä yhteisrahoitteisen toiminnan rahoitusosuuksia.

Työn tuottavuus on suoritteiden lukumäärän suhde suoritteiden tuottamiseen käytettyihin henkilötyövuosiin (suoritelukumäärä/htv). Taloudellisuuden mittaamisessa lasketaan suoritteiden aikaansaamisessa syntyneet kustannukset, joiden perusteella saadaan laskettua yksikkökustannukset (euroa/suorite).

Vuosilta 2015 - 2023 esitetään myös ELY-keskusten kokonaistuottavuusindeksit. Indeksien laskenta perustuu tehtäväkohtaiseen kustannuslaskentaan ja suoritteina käytetään taloudellisuus- ja tuottavuuslaskennassa kerättyjä suoritteita. Kokonaistuottavuusindeksi lasketaan Tilastokeskuksen ”Julkisen toiminnan tuottavuustilastointi”-laskennan mukaisesti. Tuottavuuden kehitys on indeksoitu käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä (valtiontalousmenolajeittain) siten, että vuosi 2015 =100.

Kokonaistuottavuusindeksi ELY-keskuksittain

ELY	v. 2023	v. 2022	v. 2021	v. 2020	v. 2019	v. 2018	v. 2017	v. 2016	v. 2015	Kokonaistuottavuus (muutos 2022 – 2023)
UUD	97,16	95,23	102,84	97,28	99,08	101,75	112,43	97,46	100	102,77
VAR	101,27	96,28	104,02	71,78	87,03	97,19	87,96	101,84	100	105,89
SAT	62,35	84,99	69,73	70,69	67,35	73,83	83,84	92,34	100	73,95
HÄM	66,88	73,83	77,03	105,19	77,63	82,88	87,16	89,53	100	91,26
PIR	133,01	129,54	130,45	122,72	125,88	147,76	162,13	107,54	100	103,43
KAS	110,66	111,91	101,95	94,27	101,47	125,47	121,43	116,1	100	99,66
ESA	65,23	64,94	79,94	117	91,42	76,05	105,63	87,37	100	101,18
POS	118,21	136,48	139,84	138,96	130,98	149,05	148,97	121,99	100	87,26
POK	93,96	101,73	104,57	107,12	98,39	106,96	95,62	109,49	100	93,06
KES	81,51	87,2	88,57	114,98	77,61	79,15	83,31	85,26	100	94,2
EPO	30,01	30,77	34,98	45,02	54,25	61,85	79,37	120,39	100	98,13
POH	72,15	96,56	81,81	78,55	75,08	96,38	97,22	107,45	100	75,31
POP	149,35	144,54	139,31	139,64	122,52	132,03	174,83	141,31	100	104,06
KAI	90,27	101,67	97,74	81,81	94,66	96,33	97,73	92,82	100	89,46
LAP	118,3	120,21	108,54	103,91	106,61	101,1	110,53	103,34	100	99,15

ELY-keskusten htv-määrä lisääntyi edelliseen vuoteen verrattuna lisääntyneiden tehtävien myötä. Sitä myötä myös oman toiminnan kokonaiskustannukset (brutto) kasvoivat. Tuotettujen avainsuoritteiden määrät lisääntyivät monilta osin vuonna 2023.

Tarkasteltaessa avainsuoritteiden tuottavuutta kokonaisuutena voidaan todeta tuottavuuden kasvaneen vuoteen 2022 verrattuna. ELY-keskuksittain tarkasteltuna kokonaistuottavuus nousi 5 ELY-keskuksessa ja laski 10 ELY-keskuksessa edelliseen vuoteen verrattuna. Kokonaistuottavuuden kasvua selittää mm. se, että kokonaisuutena suoritteiden määrät lisääntyivät edelliseen vuoteen verrattuna. Kokonaistuottavuuden laskua selittää osan ELY-keskusten ja osan suoritteiden osalta mm. yleinen kustannustason nousu.

Oman toiminnan kustannuksista suurin kuluerä oli edellisvuosien tapaan henkilöstökulut, jotka kasvoivat merkittävästi vuodesta 2022. Kasvua aiheutti sekä 1.5.2023 lukien tehtäväkohtaisten palkanosien yleiskorotus (3,5 %) että henkilöstölle maksetut kertaerät. Huhtikuussa maksetut kertaerät olivat 12,2 % yleisen virka- ja

työehtosopimuksen mukaisesta kuukausipalkasta, kuitenkin vähintään 500 euroa. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksessa kuluja nosti myös uusien valmiustoiminta- ja ilmastoyksiköiden perustaminen. Useammassa ELY-keskuksessa kuluja lisäsi myös uudet rekrytoinnit.

Myös palvelujen ostojen osalta kustannukset lisääntyivät vuodesta 2022. Palvelujen ostoista iso osa maksettiin keskitetysti KEHA-keskuksesta. Näistä suurin osa oli tietotekniikan asiantuntija- ja ylläpitopalveluja.

Seuraavaksi tarkastellaan ELY-keskusten taloudellisuutta ja tuottavuutta tarkemmin. Taulukoissa on esitetty ELY-keskusten taloudellisuus- ja tuottavuustietoja avainsuoritteittain. Avainsuoritteina on esitetty n. 30 suoritetta, joiden tuottamiseen on käytetty eniten työaika ELY-keskuksissa. Suoritteiden määriä koskevia tietoja on esitetty toimintakertomuksen kappaleessa 1.5 Tuotokset ja laadunhallinta (1.5.1 Suoritteiden määrät).

Suoritekohtaiset taloudellisuus- ja tuottavuustiedot vuosilta 2021 – 2023 ELY-keskuksista yhteensä.

Suoritteen nimi	2023		2022		2021	
	"Taloudellisuus kulut yhteensä/ suorite €"	"Tuottavuus lkm /htv"	"Taloudellisuus kulut yhteensä/ suorite €"	"Tuottavuus lkm /htv"	"Taloudellisuus kulut yhteensä/ suorite €"	"Tuottavuus lkm /htv"
Tienpidon hankintojen tilausten määrä	10 356	8	9 507	8	9 503	8
Ympäristöluvanvaraiset laitokset, valvontakohteet	2 332	31	2 015	34	1 938	34
Peltovalvonnat, kpl	7 624	8	4 143	15	3 851	15
Työvoimakoulutuksena hankitut opiskelijapäivät lkm	3	31 851	3	25 770	3	26 603
Maaseudun hanke- ja yritystukien maksupäätökset, kpl	1 234	51	950	61	932	61
Ympäristösopimukset (sekä vanhat erityistukisopimukset), geenipankkitoimenpiteet, luonnonmukainen tuotanto ja ei-tuotannolliset investoinnit kpl	446	149	179	352	131	465
Yritystukipäätökset	7 714	15	10 873	7	2 683	27
Lausunnot YVA-arviointiohjelmista ja selostuksista yht, kpl	24 445	3	21 400	3	43 612	2
Valtion vesioikeudelliset luvat, joiden velvoitteista on huolehdittu, kpl	40 766	10	55 766	9	33 389	10
Maaseudun hanketukipäätökset, kpl	6 503	12	1 737	40	2 063	33
Maaseudun yritystukipäätökset, kpl	4 653	17	1 458	48	1 808	38
Maatilojen aloitus- ja investointitukipäätökset, kpl	1 137	68	745	94	913	75
Käsitellyt palkkaturvahakemukset	669	125	729	120	736	113
Vesistöt, joissa edistetty säännöstelyjen kehittämistä ja vesistöjen käyttökelpoisuuden parantamista, kpl	16 059	5	16 479	5	32 813	3
METSO-toteutus, ha	629	197	762	162	525	217
"Tienpidon julkisoikeudelliset lupapäätökset (*vv. 2021 ja 2022 mukana ajoneuvon siirto)"	405	165	378	176	302	214
"Siirtoajoneuvot (*vv. 2021 ja 2022 tiedot mukana edellä olevassa kohdassa)"	250	315				
Talviaikainen asiakirjavalvonta	2 630	24	1 478	42	1 528	39
Maatilojen aloitus- ja investointitukien maksupäätökset, kpl	547	115	379	153	304	187
Asiakaspalautteet (liikenteen asiakaspalvelukeskus)	35	1 906	33	2 020	25	2 614
Luomutuotannon valvonnan tarkastuspäätösten lukumäärä, kpl ja lupapäätösten lukumäärä, kpl	307	206	301	194	160	347
Sopimusliikenne ja valtion avut (ostosopimukset, valtionapupäätökset)	5 148	15	3 990	20	3 971	20
Vesihuollon kehittämissuunnitelmat, joiden toteuttamista on edistetty, kpl	73 497	1	46 776	2	47 548	2
Eläinvalvonnat, kpl	2 551	25	2 120	29	2 460	24
Seurantaohjelman mukaiset näytteet, kpl	371	748	319	831	340	724
Edistetyt peruskuivatus- ja ojitustoimitushankkeet (kpl)	14 325	5	14 953	4	5 709	12
Tulvakartoitetut alueet, joilla edistetty tulvariskien hallintaa, kpl	21 614	5	21 082	5	45 948	5
Henkilötyöpäivät (osaamisen kehittämispalvelut) lkm	93	1 069	74	1 054	100	702
Luonnonsuojeluohjelmien toteutus, ha	352	353	251	492	372	306
Kasvinterveyden ja taimiaineiston tarkastusten tai kartoituskäyntien lukumäärä, kpl ja näytteiden lukumäärä, kpl	615	109	601	103	508	118
Peltoohkorekisterin ristiintarkastukset, kpl	456	140	369	169	415	143
Erikoiskuljetusluvut	73	913	81	823	86	748
Laadunarvioinnin maastokäynnit	541	118				
Eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvonnan tarkastusten lukumäärä, kpl	713	93	866	71	843	71

Seuraavissa taulukoissa on esitetty suoritekohtaiset taloudellisuus- ja tuottavuustiedot vuosilta 2021 – 2023 ELY-keskuksittain.

Taloudellisuus ELY-keskuksittain kulut yhteensä/suorite €

Suorite	Vuo- si	UUD	VAR	SAT	HÄM	PIR	KAS	ESA	POS	POK	KES	EPO	POH	POP	KAI	LAP	Yhteen- sä
Tienpidon hankintojen tilausten määrä	2021	5 789	12 852			6 615	17 672		6 806		13 615	7 299		3 930		23 100	9 503
	2022	4 907	14 980			6 667	15 768		7 033		14 323	7 567		4 260		22 393	9 507
	2023	5 091	13 913			6 805	16 853		9 604		15 715	8 648		4 866		24 681	10 356
Ympäristöluvanvaraiset laitokset, valvontakoh- teet	2021	2 584	1 963		2 342	3 035	2 456	2 089	1 966	2 878	1 759	1 121		1 726	1 886	1 932	1 938
	2022	2 373	1 961		2 032	2 894	2 628	2 013	2 186	2 404	2 419	1 374		1 634	2 630	1 964	2 015
	2023	2 792	2 029		2 582	3 581	3 066	2 043	2 239	2 498	2 655	1 471		2 313	3 699	2 252	2 332
Peltovalvonnat	2021	4 541	4 167	4 359	3 849	4 300	4 688	3 674	3 476	5 790	1 909	2 682	3 693	3 894	4 803	4 790	3 851
	2022	4 508	4 812	5 209	3 240	3 595	4 863	4 796	3 651	5 371	2 643	2 980	4 297	4 575	5 312	5 154	4 143
	2023	9 206	9 312	8 310	6 309	6 382	7 274	8 216	7 593	9 665	4 490	7 421	6 225	8 437	9 556	8 327	7 624
Työvoimakoulutuksena hankitut opiskelijapäi- vät, lkm	2021	1	2	3	3	2	4	4	5	6	4	9	4	3	5	4	3
	2022	3	2	1	4	6	5	3	3	3	10	2	3	4	1	6	3
	2023	2	2	2	5	2	3	10	3	3	2	6	3	3	2	3	3
Maaseudun hanke- ja yritystukien maksupää- tökset, kpl	2021	1 243	1 153	614	933	1 107	1 011	600	789	847	943	898	1 875	721	712	886	932
	2022	803	1 369	675	955	1 053	956	746	932	947	911	902	1 756	696	960	864	932
	2023	1 205	1 377	891	1 204	1 177	1 311	966	1 508	1 420	1 210	1 053	1 939	989	1 411	1 156	1 234
Ympäristötuen erityistukisopimukset ja ei- tuotannolliset investoinnit, kpl	2021	120	219	69	72	71	86	148	88	95	95	97	209	185	119	320	131
	2022	74	322	132	130	107	140	165	73	115	129	181	354	228	245	280	179
	2023	482	595	407	579	240	310	317	277	240	274	484	1 022	608	327	419	446
Yritystukipäätökset	2021				1 460			5 934			2 057			4 328			2 683
	2022				8 983			23 852			5 251			15 765			10 873
	2023				4 269			19 270			3 578			12 069			7 714
Lausunnot YVA-arviointiohjelmista ja selostuk- sista yht, kpl	2021	35 923	16 865		20 403	64 868	16 992		12 001	13 762	23 945	83 428		54 879	23 158	31 002	43 612
	2022	40 420	21 072		15 946	32 720	44 222		11 482	19 262	13 280	11 257		31 348	13 618	20 017	21 400
	2023	51 200	25 707		16 140	34 430	21 739	30 730	16 091	22 875	12 947	20 689		23 799	26 950	46 248	24 445
Valtion vesioikeudelliset luvat, joiden velvoit- teista on huolehdittu, kpl	2021	1 500	30 802		9 847	14 307	59 408	66	38 120			49 894		8 376	441	1 109 073	33 389
	2022	1 772	41 033		4 626	10 096	61 322	7 529	36 054			109 607		9 607	611	553 732	55 766
	2023	3 487	62 155		31 872	12 595	64 196	6 699	48 342	13 254		70 985		10 768	1 088	559 174	40 766
Maaseudun hanketukipäätökset, kpl	2021	2 621	5 363	1 420	1 944	2 031	1 514	1 689	2 776	2 280	1 464	1 733	3 491	1 781	1 849	1 604	2 063
	2022	1 909	4 010	1 014	1 305	2 082	1 539	1 519	2 753	1 718	1 403	1 056	2 229	1 865	3 260	1 519	1 737
	2023	5 098	15 364	4 088	6 189	6 420	6 722	12 899	11 883	7 341	4 578	3 559	9 427	5 398	6 579	9 796	6 503
Maaseudun yritystukipäätökset, kpl	2021	1 980	2 373	1 902	3 325	2 008	2 665	1 165	1 357	802	2 140	1 697	3 501	1 517	1 672	1 368	1 808
	2022	1 183	2 828	1 211	2 330	1 161	2 108	808	981	973	1 743	1 543	1 548	1 291	3 726	1 175	1 458
	2023	8 122	7 468	3 477	7 402	4 357	4 956	3 223	5 806	5 085	8 388	4 890	6 344	3 381	4 018	1 955	4 653
Maatilojen aloitus- ja investointitukipäätökset, kpl	2021	2 034	689	931	1 271	1 226	2 100	1 089	665	1 865	2 109	504	866	821	4 253	357	913
	2022	1 179	557	824	1 108	976	2 159	954	640	1 435	1 778	369	496	580	5 577	417	745
	2023	1 643	872	974	1 830	1 640	3 354	2 382	953	2 762	3 001	526	754	1 019	4 301	696	1 137
Käsitellyt palkkaturvahakemukset	2021	736															736
	2022	729															729
	2023	669															669
Vesistö, joissa edistetty säännöstelyjen kehittämistä ja vesistöjen käyttökelpoisuuden parantamista, kpl	2021	22 124	10 602		55 993	28 347	129 713	16 269	5 871	19 642	88 355	70 532		12 987	11 866	22 337	32 813
	2022	19 192	33 186		23 718	13 054	79 661	5 442	11 712	17 779	74 943	13 475		12 568	10 137	11 009	16 479
	2023	24 144	19 428		33 932	9 049	86 121	3 063	6 270	35 019	110 124	13 078		11 637	9 274	26 679	16 059
METSÖ-toteutus, ha	2021	261	1 358		1 348	373	457	421	739	824	726	796		263	3 734	67	525
	2022	1 593	738		701	289	451	607	887	4 165	1 419	1 321		655	7 179	145	762
	2023	517	1 008		447	789	442	1 482	1 369	819	3 057	1 319		491	72	629	
Tienpidon julkisoikeudelliset lupapäätökset (*vv. 2021 ja 2022 mukana ajoneuvon siirto)	2021	3 203	6 486			264	8 643		1 450		2 183	1 752		622		78	302
	2022	2 754	5 514			316	2 978		1 349		4 101	1 717		565		171	378
	2023	3 942	4 154			320	1 007		1 495		2 998	1 198		908		1 042	405
"Siirtoajoneuvot (*vv. 2021 ja 2022 tiedot mukana edellä olevas- sa kohdassa)"	2021																
	2022																
	2023															69	250
Talviaikainen asiakirjavalvonta	2021	1 825	1 857	2 063	1 307	1 334	1 864	1 521	1 414	2 225	895	1 003	1 403	1 546	2 072	2 045	1 528
	2022	1 615	1 690	1 844	1 152	1 265	1 759	1 797	1 327	1 905	978	1 027	1 468	1 611	2 231	2 116	1 478
	2023	3 223	3 440	2 815	2 228	2 110	2 680	2 895	2 557	3 521	1 493	2 419	2 057	2 955	3 115	3 102	2 630

Suorite	Vuo- si	UUD	VAR	SAT	HÄM	PIR	KAS	ESA	POS	POK	KES	EPO	POH	POP	KAI	LAP	Yhteen- sä
Maatilojen aloitus- ja investointitukien maksupäätökset, kpl	2021	510	166	260	342	356	491	394	210	690	712	189	317	227	1 015	269	304
	2022	449	201	400	465	424	884	479	340	896	866	220	413	239	1 807	293	379
	2023	707	230	548	946	613	1 904	737	482	1 643	1 224	277	495	518	1 801	426	547
Asiakaspalautteet (liikenteen asiakaspalvelukeskus)	2021					20											25
	2022					25											33
	2023					26											35
Luomutuotannon valvonnan tarkastuspäätösten lukumäärä, kpl ja lupapäätösten lukumäärä, kpl	2021	186	75	276	194	122	214	126	141	136	202	138	247	143	150	237	160
	2022	290	237	636	406	211	341	287	208	204	439	243	415	226	322	1 133	301
	2023	208	337	624	488	187	364	240	171	235	410	261	443	213	475	1 274	307
Sopimusliikenne ja valtion avut (ostosopimukset, valtionapupäätökset)	2021	4 302	2 444			7 938	8 029		8 395		1 947	1 558		2 653		1 095	3 971
	2022	4 583	3 093			8 214	23 427		6 670		2 075	1 119		2 538		1 835	3 990
	2023	6 542	8 198			8 695	11 433		4 725		2 882	4 005		2 498		2 723	5 148
Vesihuollon kehittämissuunnitelmat, joiden toteuttamista on edistetty, kpl	2021	23 694	94 886		88 728	85 656	35 089	112 852	42 050	21 047	317 068			15 551	14 254	22 292	47 548
	2022	1 347	2 872		509		2 241	1 671 458	4 782	8 150	80 733	25 346		6 559	4 042		46 776
	2023	6 903	1 438			613	2 716	1 224 011	982	11 764	25 923	9 775		6 535	4 085		73 497
Eläinvalvonnat, kpl	2021	5 629	4 483	4 003	2 780	2 157	4 567	2 080	1 365	2 951	1 465	1 818	2 008	1 870	1 617	2 284	2 460
	2022	5 881	4 097	3 981	2 559	2 526	4 311	1 672	1 264	2 037	1 149	1 369	1 494	1 645	1 876	2 281	2 120
	2023	8 164	3 822	3 276	2 970	2 901	3 718	2 584	1 620	2 732	1 585	2 462	1 605	1 779	2 630	2 292	2 551
Seurantaohjelman mukaiset näytteet, kpl	2021	357	398		337	305	405	278	324	271	312	383		368	250	363	340
	2022	349	442		422	277	286	229	364	247	262	343		323	249	335	319
	2023	393	429		584	312	407	360	418	302	184	422		436	363	327	371
Edistetyt peruskuivatus- ja ojitustoimitushankkeet (kpl)	2021	1 850	3 913		13 889	830	11 051	2 299	1 014	8 730		13 046		1 696		45 603	5 709
	2022	14 227	10 046		39 293	13 595	18 169	164 661	11 729	17 965	53 914	11 667		3 012		99 333	14 953
	2023	16 281	14 093		48 801	41 488	16 653	32 127	16 396	7 217	182 261	9 055		1 318			14 325
Tulvakartoitetut alueet, joilla edistetty tulvariskien hallintaa, kpl	2021	15 163	19 653		34 988	2 239	64 815	6 967	4 492	3 217	7 956	291 675		10 903		29 642	45 948
	2022	19 476	54 541		21 213	4 098	63 762	7 083	3 026	2 672	6 168	49 437		13 003		31 951	21 082
	2023	23 356	28 158		33 810	7 147	61 290	6 459	6 163	5 629	34 633	52 820		13 108	5 132	59 013	21 614
Henkilötyöpäivät (osaamisen kehittämisspalvelut), lkm	2021				102				50		48			146			100
	2022				84				40		34			104			74
	2023				91				41		71			159			93
Luonnonsuojeluohjelmien toteutus, ha	2021	2 120	1 067		13 826	5 306	406	23 779	586	78	339	316		117	142	939	372
	2022	1 161	141		716	371	431	1 885	1 257	2 832	561	394		128	47	108	251
	2023	6 010	273		1 420	3 450	587	1 534	1 702	6 556	777	290		152	89	118	352
Kasvinterveyden ja taimiaineiston tarkastusten tai kartoituskäyntien lukumäärä, kpl ja näytteiden lukumäärä, kpl	2021	345	556	729	399	301	247	331	394	423	717	584	622	772	170	384	508
	2022	419	879	1 059	512	407	388	436	459	442	553	570	843	630	44	367	601
	2023	285	1 123	921	379	263	611	590	504	570	727	607	922	717	48	382	615
Peltolohkorekisterin ristiintarkastukset, kpl	2021	648	441	540	440	359	668	293	242	574	223	491	560	342	259	442	415
	2022	535	870	562	434	418	391	465	243	699	230	219	206	365	394	377	369
	2023	778	445	486	286	723	2 789	366	421	722	378	293	340	516	814	421	456
Erikoiskuljetusluvut	2021					70											86
	2022					63											81
	2023					55											73
Laadunarvioinnin maastokäynnit	2021																
	2022																
	2023	644	795	1 930	444	857	507	1 174	522	668	941	246	1 532	256	1 198	1 376	541
Eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvonnan tarkastusten lukumäärä, kpl	2021	995	922	795	350	1 233	970	1 292	1 061	1 030	205	639	923	921	511	955	843
	2022	911	1 695	1 277	277	1 179	2 719	746	773	1 359	466	439	610	1 142	456	1 112	866
	2023	228	1 108	526	344	710	1 420	657	661	865	214	584	737	1 241	253	1 130	713

Tuottavuus ELY-keskuksittain lkm/htv

Suorite	Vuosi	UUD	VAR	SAT	HÄM	PIR	KAS	ESA	POS	POK	KES	EPO	POH	POP	KAI	LAP	Yhteensä
Tienpidon hankintojen tilausten määrä	2021	13	6			12	4		10		5	10		19		3	8
	2022	15	6			11	5		11		5	10		20		3	8
	2023	15	6			11	5		9		5	9		17		3	8
Ympäristöluvanvaraiset laitokset, valvontakohdet	2021	26	34		33	24	27	32	28	25	37	52		42	37	35	34
	2022	29	37		34	26	26	34	27	28	28	46		46	28	37	34
	2023	25	38		30	21	23	33	32	29	27	48		35	21	33	31
Peltovalvonnat	2021	13	16	13	15	14	11	15	19	10	31	23	16	15	12	14	15
	2022	14	14	12	20	17	11	13	17	11	24	21	15	13	12	14	15
	2023	7	7	8	10	10	8	9	9	6	15	8	11	8	7	8	8
Työvoimakoulutuksena hankitut opiskelijapäivät, lkm	2021	58 398	40 976	23 285	17 153	40 174	16 270	14 835	12 844	12 330	16 889	7 755	19 363	16 941	9 573	18 445	26 603
	2022	38 129	36 104	67 430	15 059	11 337	15 595	23 321	18 000	19 213	6 756	30 798	21 682	14 531	45 770	11 152	25 770
	2023	50 283	40 921	35 485	17 183	34 555	25 160	7 715	22 268	21 946	40 757	12 096	21 376	24 938	35 242	23 669	31 851
Maaseudun hanke- ja yritystukien maksupäätökset, kpl	2021	63	50	92	61	53	64	104	66	68	55	58	30	75	85	58	61
	2022	74	46	86	72	55	59	71	57	61	60	61	35	83	62	63	61
	2023	51	47	70	68	52	47	63	40	43	49	56	34	62	46	50	51
Ympäristötuen erityistukisopimukset ja eituotannolliset investoinnit, kpl	2021	535	333	843	741	801	749	354	590	498	599	627	280	380	516	183	465
	2022	904	243	465	464	566	432	341	764	476	437	324	165	307	210	203	352
	2023	133	124	151	115	252	193	198	250	270	232	122	69	112	199	150	149
Yritystukipäätökset	2021				54				12		35			15			27
	2022				8				3		13			5			7
	2023				17				7		27			12			15
Lausunnot YVA-arviointiohjelmista ja selostuksista yht, kpl	2021	2	4		4	1	4	0	4	5	2	4		1	3	2	2
	2022	2	3		4	1	2	0	5	4	4	5		2	5	3	3
	2023	1	3		5	1	4	2	4	3	5	3		3	3	1	3
Valtion vesioikeudelliset luvat, joiden velvoitteista on huolehdittu, kpl	2021	49	5		7	25	3	973	8		0	6		20	180	2	10
	2022	44	4		13	19	5	8	5		0	7		15	127	2	9
	2023	25	4		10	9	3	9	4	114	0	7		18	96	1	10
Maaseudun hanketukipäätökset, kpl	2021	35	12	51	39	31	53	38	22	34	42	37	19	36	39	42	33
	2022	37	17	75	59	32	52	45	23	43	46	61	31	37	25	43	40
	2023	15	4	20	14	11	14	6	6	12	15	20	8	14	13	9	12
Maaseudun yritystukipäätökset, kpl	2021	47	27	38	23	31	30	56	45	97	29	38	19	43	43	49	38
	2022	60	24	63	33	58	38	85	64	77	37	42	45	54	22	55	48
	2023	10	9	23	11	17	19	25	13	17	8	15	12	22	21	43	17
Maatilojen aloitus- ja investointitukipäätökset, kpl	2021	46	93	78	60	51	38	60	92	42	29	128	77	79	17	188	75
	2022	61	121	93	69	69	37	72	98	52	36	175	141	119	14	155	94
	2023	47	79	82	46	44	28	34	76	31	23	135	100	73	20	122	68
Käsittellyt palkkaturvahakemukset	2021	113															113
	2022	120															120
	2023	125															125
Vesistöt, joissa edistetty säännöstelyjen kehittämistä ja vesistöjen käyttökelpoisuuden parantamista, kpl	2021	3	9		1	4	1	4	16	5	1	3		7	6	3	3
	2022	6	3		3	10	1	16	10	5	1	5		9	8	6	5
	2023	5	6		3	15	1	21	13	2	1	6		9	7	3	5
METSÖ-toteutus, ha	2021	358	137		153	271	174	167	138	76	133	111		550	21	1 318	217
	2022	187	159		139	469	167	118	74	59	84	76		326	11	495	162
	2023	174	125		174	645	213	60	55	91	73	107		381	0	1 200	197
Tienpidon julkisoikeudelliset lupapäätökset (*vv. 2021 ja 2022 mukana ajoneuvon siirto)	2021	24	12			239	8		59		30	35		109		835	214
	2022	30	15			205	24		45		17	40		128		364	176
	2023	21	17			204	67		42		23	63		75		66	165
"Siirtoajoneuvot (*vv. 2021 ja 2022 tiedot mukana edellä olevassa kohdassa)"	2021																
	2022																
	2023															1 093	315
Talviaikainen asiakirjavalvonta	2021	33	35	27	45	44	28	37	46	26	66	61	43	37	27	32	39
	2022	39	39	34	56	47	32	35	48	31	65	60	43	36	29	33	42
	2023	19	19	23	29	29	21	24	26	17	44	26	33	21	21	22	24

Suorite	Vuo- si	UUD	VAR	SAT	HÄM	PIR	KAS	ESA	POS	POK	KES	EPO	POH	POP	KAI	LAP	Yhteen- sä
Maatilojen aloitus- ja investointitukien maksupäätökset, kpl	2021	154	344	217	166	166	132	158	248	84	73	274	176	239	60	192	187
	2022	132	316	145	148	136	63	111	157	64	63	248	149	240	33	186	153
	2023	87	279	114	86	100	32	83	125	37	48	212	135	118	36	136	115
Asiakaspalautteet (liikenteen asiakaspalvelukeskus)	2021					3 139											2 614
	2022					2 547											2 020
	2023					2 474											1 906
Luomutuotannon valvonnan tarkastuspäätösten lukumäärä, kpl ja lupapäätösten lukumäärä, kpl	2021	321	623	196	291	448	286	431	416	370	262	413	237	382	373	190	347
	2022	207	241	90	147	278	181	214	296	272	131	229	148	276	213	38	194
	2023	332	180	98	131	328	169	245	389	242	153	238	153	325	136	43	206
Sopimusliikenne ja valtion avut (ostosopimukset, valtionapupäätökset)	2021	15	31			9	8		12		36	47		28		466	20
	2022	15	30			10	3		13		34	64		29		91	20
	2023	11	9			13	6		15		29	19		31		34	15
Vesihuollon kehittämissuunnitelmat, joiden toteuttamista on edistetty, kpl	2021	3	1		1	1	2	1	2	6	0	0		4	7	3	2
	2022	49	31		69	0	28	0	14	11	7	2		27	19	0	2
	2023	128	42			123	28	0	66	8	7	6		12	19	0	1
Eläinvalvonnat, kpl	2021	11	15	14	21	27	11	27	47	19	40	34	30	31	35	29	24
	2022	11	16	16	25	24	13	38	50	29	55	45	42	35	35	31	29
	2023	8	17	20	22	21	15	27	42	22	41	26	42	36	25	30	25
Seurantaohjelman mukaiset näytteet, kpl	2021	613	610		529	852	528	1 415	713	1 223	1 363	427		947	1 086	809	724
	2022	686	893		518	2 041	681	1 351	581	1 427	1 552	542		980	941	736	831
	2023	842	840		565	1 087	595	1 066	563	1 112	752	413		872	842	1 071	748
Edistetyt peruskuivatus- ja ojitustoimitushankkeet (kpl)	2021	32	20		4	105	8	8	62	6	5		42	0	1	12	
	2022	4	6		1	4	4	0	4	6	1	6		23	0	1	4
	2023	4	5		1	1	4	2	3	7	0	9		53		0	5
Tulvakartoitetut alueet, joilla edistetty tulvariskien hallintaa, kpl	2021	4	4		2	80	2	10	107	20	10	2		12		3	5
	2022	4	2		3	40	2	11	237	24	11	2		8		3	5
	2023	3	3		2	15	2	14	22	13	3	2		12	2 239	2	5
Henkilötyöpäivät (osaamisen kehittämisspalvelut), lkm	2021				706			1 413			1 598			426			702
	2022				1 031			1 623			2 320			710			1 054
	2023				932			2 827			1 497			905			1 069
Luonnonsuojeluohjelmien toteutus, ha	2021	44	174		15	19	196	3	174	805	284	278		1 235	548	95	306
	2022	257	833		136	364	174	38	52	87	213	253		1 666	1 695	664	492
	2023	15	463		55	148	161	58	44	11	287	486		1 235	1 036	734	353
Kasvinterveyden ja taimiaineiston tarkastusten tai kartoituskäyntien lukumäärä, kpl ja näytteiden lukumäärä, kpl	2021	182	85	77	158	201	245	205	147	116	83	96	105	78	376	155	118
	2022	141	67	55	108	157	166	157	152	126	109	102	77	99	999	176	103
	2023	207	52	71	175	264	106	106	140	96	89	100	78	96	783	184	109
Peltolohkorekisterin ristiintarkastukset, kpl	2021	93	148	103	134	162	78	193	267	100	264	125	107	169	219	149	143
	2022	117	76	112	149	142	143	137	262	86	276	280	306	158	166	188	169
	2023	80	148	132	225	84	20	193	161	84	172	215	199	123	81	165	140
Erikoiskuljetusluvut	2021					898											748
	2022					1 038											823
	2023					1 185											913
Laadunarvioinnin maastokäynnit	2021																
	2022																
	2023	97	83	33	145	71	110	60	130	91	69	257	44	248	55	51	118
Eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvonnan tarkastusten lukumäärä, kpl	2021	57	66	79	157	45	64	45	55	58	291	91	67	68	123	72	71
	2022	63	39	54	219	52	19	79	77	44	145	143	115	54	139	63	71
	2023	301	57	141	227	93	43	95	93	72	309	118	88	56	267	68	93

ELY-keskusten tehtävien osalta tuottavuus näyttäytyy eri tehtävien osalta vähintäänkin hyvänä. Avainsuoritteiden tuottamisen osalta tuottavuus (suoritemäärä/htv) on kokonaisuutena noussut edellisestä vuodesta. Kokonaisuutena tarkastellen myös suoritteiden tuottamisen yksikkökustannukset ovat alentuneet edelliseen vuoteen verrattuna. Vaikka kustannukset ovat nousseet, lisääntyneen suoritemäärän ansioista suoritekohtaiset yksikkökustannukset ovat alentuneet.

ELY-keskusten välisessä vertailussa tulee huomioida, että ELY-keskusten toimintaympäristöt, toimintamallit ja resurssit ovat erilaiset. Lisäksi ELY-keskuksilla on erilaisia keskitettyjä tehtäviä ja erikoistumistehtäviä. Näin ollen myös taloudellisuutta ja tuottavuutta kuvaavien tunnuslukujen takana on runsaasti erilaisia muuttujia. Esim. vesirakenteiden hallinnointi on valtakunnallisesti keskitetty Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukseen, minkä vuoksi vesirakenteet ovat Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen omaisuudessa. Kustannuslaskennassa huomioitavat muut kustannukset ovat Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksessa huomattavan suuret verrattuna muihin ELY-keskuksiin ja tämä johtuu osittain vesirakenteiden poistoista, jotka ovat useita miljoonia euroja. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen ympäristövastuualueen suoritteita tarkastellessa onkin huomioitava, että niiden kustannuksiin on vyörytysten kautta kohdentunut ko. poistojen kuluja. Vuonna 2022 vesirakenteiden poistojen vyörytystä tarkennettiin toimintayksikön ja toiminnon osalta siten, että vesirakenteiden poistot vyöryvät suoritteelle ”valtion vesioikeudelliset luvat, joiden velvoitteista on huolehdittu”. Laskentatavan muutoksen takia, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen ympäristövastuualueen suoritteiden kustannukset eivät kaikilta osin ole vertailukelpoisia vuoden 2021 osalta.

Kukin ELY-keskus on laatinut analyysin oman toimintansa taloudellisuudesta ja tuottavuudesta, joiden pohjalta seuraavaa suoritekohtaista analyysia on laadittu.

Tienpidon hankintoihin ja tilauksiin heijastuu inflaatio ja jatkuva kustannusten nousu. Suoritteen tuottamisen kokonaiskustannukset vuonna 2023 olivat 29,9 M euroa mikä on 5,8 % enemmän edelliseen vuoteen verrattuna. ELY-keskusten suoritekohtaisessa vertailussa Liikenteen vastuualueen suoritteista Tienpidon hankintoihin ja tilauksiin käytetään eniten työaikaa: vuonna 2023 yhteensä 366 henkilötyövuotta. Suoritteen kulurakenne muodostuu suuressa osin palkkakuluista. Henkilötyövuosimäärä oli samalla tasolla edellisvuoden kanssa (2022: 369 htv). Suoritteiden lukumäärä oli 2 893 kpl, määrä väheni 2,9 % edelliseen vuoteen verrattuna. Suoritekohtaiset kulut ovat keskimäärin nousseet 9 % ollen 10 356 €/suorite eli taloudellisuus on heikentynyt vuonna 2023 edellä mainituista syistä. Tienpidon hankintojen keskimääräinen tuottavuus pysyi edellisvuoden tasolla 8 kpl/htv. Vuoden 2023 suoritekohtaiset kulut nousivat vuoteen 2022 verrattuna voimakkaimmin Pohjois-Savon ELY-keskuksessa 36,5 % ja Lapin ELY-keskuksessa 10,2 %. Pohjois-Savon ELY-keskus asettuu muutoksista huolimatta kuitenkin sekä taloudellisuudessa että tuottavuudessa koko maan keskiarvon tuntumaan. Lapin ELY-keskuksen suoritekohtaiset kustannukset ovat huomattavasti keskimääräisiä kuluja suuremmat. Pohjois-Suomen pitkät etäisyydet nostavat suoritteen yksikköhintaa ja heikentävät myös suoritekohtaista tuottavuutta. Tuottavuudessa on yleisestikin suuria eroja eri ELY-keskusten välillä. Tienpidon hankintojen tuottavuuteen vaikuttaa mm. tiettyjen ELY-keskusten vastuu suuritöisistä hoito- ja päällystysurakoista. Hankintojen tilausten määrään perustuva taloudellisuus ja tuottavuus ei siis ole kaikilta osin vertailukelpoinen ELY-keskusten välillä.

Ympäristölupavaraiset laitokset, valvontakohteet suoritteen osalta yksikkökustannukset nousivat 16 % ja tuottavuus laski 8 %. Ympäristölupavalvonta on ELY-keskusten ympäristövastuualueella eniten henkilötyövuosia sitova avainsuorite ja siihen käytettiin vuonna 2023 134,7 henkilötyövuotta. ELY-kohtaiset suoritteiden määrät pääasiassa pysyivät edellisvuoden tasolla tai laskivat hieman, kun taas työaikaa kirjattiin suoritteelle useissa ELY-keskuksissa edellisvuotta enemmän, yhteensä 7,5 htv enemmän kuin vuonna 2022.

Taloudellisinta ja tuottavinta toiminta oli edellisvuoden tapaan Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksessa, jossa myös valvottavia kohteita oli eniten. Ympäristölupavalvonnan taloudellisuus ja tuottavuus oli muihin ELY-keskuksiin nähden keskimääräistä parempaa tasoa ja samaa suuruusluokkaa kuin edellisenä vuonna. Tähän vaikuttivat lupakohdeiden suuri määrä ja tehokkaat toimintamallit.

Suoritekohtaiset kustannukset olivat suurimmat Kainuun ja Pirkanmaan ELY-keskuksissa. Kainuun ELY-keskuksessa YSL:n mukaisten valvontakohteiden tarkastuksiin on käytetty enemmän aikaa kuin aiemmin, koska suuret toimijat, muun muassa kaivokset, ovat työllistäneet valvontaa, joten resursseja on jouduttu lisäämään. Lisäksi valvontaa tekee uusia henkilöitä, jotka ovat joutuneet käyttämään paljon aikaa perehtyessään laajaan

toimintakokonaisuuteen. Pirkanmaan ELY-keskuksessa henkilöstökulut nousivat valvottavien kohteiden määrän pysyessä ennallaan.

Hämeen ELY-keskuksessa ympäristöluvanvaraisten valvontakohteiden kulut suoritetta kohti laskettuina nousivat hieman vuonna 2023 verrattuna edellisvuoteen. Uusien valvojien perehtyminen kohteisiin sekä valvottavien kohteiden lukumäärän väheneminen vaikuttivat osaltaan kulujen lievään nousuun. Ympäristövalvonnan valvontasuunnitelmaan sisältyvä YSL:n mukainen valvontaohjelma pystyttiin toteuttamaan 100-prosenttisesti määräaikaisten lisäresurssien turvin.

Pohjois-Savon ELY-keskuksessa kaikki valvontaohjelman mukaiset määräaikaistarkastukset saatiin tehtyä.

Ympäristöluvanvaraisten laitosten valvonnan taloudellisuusluvut laskivat hieman Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksessa, mutta ovat edelleen hyvällä tasolla ELY-vertailussa. Henkilöstömuutokset ja erillismäärärahoilla lisäresurssien saaminen vaikuttavat taloudellisuuslukuihin. Kuten muissakin ELY-keskuksissa ko. avainsuorite on ympäristövastuualueen laajimpia tehtäväalueita eli siihen kohdistuu eniten henkilötyövuosia ja palkkakuluja.

Peltovalvontojen suoritteiden lukumäärä laski 48,3 % valtakunnallisesti edelliseen vuoteen verrattuna. Tämä aiheutti sen, että kulut per suorite nousi ja tuottavuus laski kaikissa ELY-keskuksissa ja valtakunnallisesti. Suurimmilta osin laskua selittää se, että vuonna 2023 siirryttiin uuden CAP-ohjelmakauden mukaisiin maataloustukivalvontoihin. Ohjelmakauden vaihdoksesta syntyi muutokset valvontamenetelmiin; kokotilavalvontojen sijaan siirryttiin enemmän satelliittivalvontaan perustuvaan monitorointiin. Toisaalta tuloksellisuutta on heikentänyt myös uuden ohjelmakauden tietojärjestelmien käyttöönoton viiveet.

Ohjelmakauden vaihtumisen lisäksi osasyynä tuottavuus- ja taloudellisuuslukujen laskuun voidaan pitää sitä, että esimerkiksi Pirkanmaalla peltovalvontojen osalta kasvaneet resurssitarpeet johtuvat tilakokojen kasvamisesta. Peltotukien osalta valvottavien tilojen keskikoko muuttui vuosien 2022 – 2023 aikana 42 hehtaarista noin 60 hehtaariin. Toisaalta taloudellisuuslukua heikentää myös tehdyt investoinnit. Esimerkiksi Uudenmaan ELY-keskuksessa investoitiin maatalouden valvontatoimintaa tukevien teknisten laitteiden hankintaan toiminnan tehostamiseksi. Investointien odotetaan tehostavan toimintaa tulevina vuosina.

Työvoimakoulutuksena hankitut opiskelijapäivät lkm suoritteiden lukumäärä nousi valtakunnallisesti 21,6 %. Tuottavuus parani eniten Keski-Suomen ELY-keskuksessa, jossa tuottavuus jopa kuusinkertaistui edelliseen vuoteen verrattuna. Suurta parannusta tuottavuuden osalta oli nähtävissä myös Pirkanmaalla ja Lapissa. Tuottavuuden laskua näkyi Etelä-Savon (-66,9 %), Etelä-Pohjanmaan (-60,9 %) ja Satakunnan (-47,4 %) ELY-keskuksissa. Etelä-Savon ELY-keskuksen laskua selittää se, että vuonna 2023 palvelujen TE-hankinta painottui valmennuspalvelujen ja asiantuntija-arvioiden hankintaan TE-toimiston ja kuntakokeilujen muuttuneiden asiakastarpeiden mukaisesti. ELY-keskuksen kautta hankittujen työvoimakoulutuspäivien määrät jäivät suhteellisen pieneksi myös siitä syystä, että työvoimakoulutusta järjestettiin aikaisempiin vuosiin verrattuna enemmän valtionosuusrahoitteisena työvoimakoulutuksena.

Kaakkois-Suomen ELY-keskuksessa suoritteita syntyi merkittävästi enemmän vuoteen 2022 verraten. Tähän oli osaltaan syynä palvelutarpeen kysynnän kasvu, jonka myötä suhteessa tehtyihin toimenpiteisiin saavutettiin suurempi määrä hankittuja opiskelijapäiviä. Uusien tehtävien ja yhden viran täyttämättä jättämisen myötä työvoimapalveluiden hankinnan, kilpailutuksen ja seurannan osalta suoritteita toteutettiin vähäisemmin htv-resurssien, mutta prosesseja edelleen tehostaen. Vuonna 2023 koulutusten ryhmäkoot olivat osassa koulutuksia verrattain pieniä, mutta kokonaisuudessaan palveluohjaus onnistui edellisvuotta paremmin. Kaikkien muutosten keskellä opiskelijatyöpäivien määrä per htv siten kasvoi merkittävästi noin 16 000:sta hieman yli 25 000:een.

Myös Pohjois-Savossa työvoimakoulutuksen opiskelijatyöpäivien osalta tuottavuus parani suhteessa edelliseen vuoteen. Opiskelijapäivien hankintaan vaikutti toisaalta se, että palveluiden tarve työmarkkinoiden työvoiman kysynnän hieman helpottuessa lisääntyi. Myös työvoimapalvelujen järjestämisen muutostekijät: käynnissä oleva työllisyyden kuntakokeilu sekä TE24-uudistus vaikutti.

Hämeessä työvoimakoulutuksen hankintoja on kyetty tekemään ja toteuttamaan suunniteltu määrä, ja opiskelijapäivien lukumäärä on pysynyt edellisvuoden tasolla. Hankinnoissa hyödynnettiin pitkäkestoisia puitesopimuksia, joissa kustannukset eivät ole nousseet yleisen kustannustason nousun vauhdissa.

Maaseudun hanke- ja yritystukien maksupäätöksien määrässä oli 17,3 prosentin lasku viime vuoteen verrattuna. Suoritemäärän lasku aiheutti sen, että sekä taloudellisuus että tuottavuus heikentyivät. Tuottavuus laski

kaikissa ELY-keskuksissa pois lukien Varsinais-Suomen ELY-keskus, jossa tuottavuus pysyi samalla tasolla. Yleisesti ottaen laskua voidaan selittää sillä, että vuonna 2023 pystyttiin maksamaan ainoastaan vanhan ohjelmakauden maksuja, koska EU:n uuden CAP27-rahoituskauden maksupäätösten teko ei ollut vielä mahdollista. Koska maksupäätökset koskivat lähinnä vanhaa rahoituskautta, päätöksiä oli kaiken kaikkiaan tavanomaista vähemmän.

Ympäristösopimukset (sekä vanhat erityistukisopimukset), geenipankkitoimenpiteet, luonnonmukainen tuotanto ja ei-tuotannollisten investointien osalta suoritteiden määrässä ei tapahtunut suurta muutosta viime vuoteen nähden, mutta tuottavuus laski huomattavasti, noin 58 %, kulujen per suorite noustessa roimasti, noin 149 prosenttia. Vähiten kulut nousivat Kainuussa, kun taas eniten Uudellamaalla. Merkittävää tuottavuus- ja taloudellisuuslukujen heikentymistä selittää osaltaan henkilöstöresurssit. Keskimääräistä alhaisemmat tuottavuusluvut olivat pääasiassa tehtävissä, joihin on jouduttu kouluttamaan uusia työntekijöitä, kun taas taloudellisuuslukuihin vaikuttivat vuonna 2023 tehdyt lisäkrytoinnit.

Yritystukipäätösten suoritemäärä kaksinkertaistui valtakunnallisesti vuodesta 2022, lähestyen vuoden 2021 suoritetasoa. Suoritemäärän muutosta selittää osaltaan se, että vuonna 2022 yritystukipäätöksiä tehtiin poikkeuksellisen vähän, kun vanha tukikausi päättyi ja uuden rakennerahastokauden päätöksiä ei päästy tekemään normaaliin tapaan EURA-järjestelmän keskeneräisyyden takia. Vuonna 2023 uuden kauden yritysrahoituspäätöksiä päästiin viimein tekemään suuremmassa määrin. Yritystukipäätösten käsittely on keskitetty valtakunnallisesti neljään ELY-keskukseen (Hämeen, Etelä-Savon, Keski-Suomen ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksiin). Kasvaneen suoritemäärän myötä sekä taloudellisuus että tuottavuus paranivat kaikissa neljässä ELY-keskuksessa.

Lausuntoja YVA-arviointiohjelmista ja selostuksista annettiin 165 kappaletta, mikä oli 35 % enemmän kuin vuonna 2022. Tuottavuus pysyi lähes ennallaan taloudellisuuden heikentyessä 14 %. Useat ELY-keskukset mainitsivat lukuihin vaikuttavina tekijöinä lisääntyneet vihreän siirtymän hankkeet sekä niihin osoitetut lisäresurssit.

Taloudellisinta ja tuottavinta toiminta oli Keski-Suomen ELY-keskuksessa. YVA-lausuntojen määrä on kasvanut merkittävästi vuoden 2022 kahdeksasta kappaleesta vuoden 2023 13 kappaleeseen ja kasvua on odotettavissa edelleen. Samaan aikaan taloudellisuus ja tuottavuus ovat parantuneet suoritekohtaisten kulujen laskiessa jopa puoleen viimeisen kolmen vuoden aikana. YVA-lausuntojen ja perusteltujen päätelmien määrät ovat kasvaneet, koska YVA-menettelyn piiriin kuuluvat hankkeet, erityisesti tuulivoimahankkeet, ovat lisääntyneet.

Merkittävä osa YVA-lausunnoista annettiin Etelä-Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksissa. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksessa YVA-asioissa taloudellisuus ja tuottavuus olivat ELY-keskusten keskitasoa lisääntyneestä YVA-hankkeiden määrästä huolimatta. Lausuntoja annettiin vuonna 2023 42 kappaletta. Vihreän siirtymän hankkeiden käsittelyyn on saatu lisäresurssi, hankkeiden käsittely on tehokasta ja käytössä on hyvin toimivat toimintamallit.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksessa vihreän siirtymän YVA-hankkeiden lukumäärän edelleen kasvaessa arviointiohjelmasta ja -selostuksista annettujen lausuntojen määrät nousivat edellisvuoteen verrattuna merkittävästi ja suoritteiden lukumäärä 36 kappaletta oli suurempi kuin useimmissa ELY-keskuksissa. Toiminta myös tehostui edelleen eli taloudellisuus ja tuottavuus paranivat.

Varsinais-Suomen ELY-keskuksessa suoritekohtaiset kustannukset ovat kasvaneet viimeisen kolmen vuoden aikana. Tähän on vaikuttanut RRF- ja vihreän siirtymän tehtäviin saadut lisävoimavarat, joiden myötä päätoimisia ja uusia YVA-asiantuntijoita on aiempaa enemmän. Aiemmin kaikki YVA-asiantuntijat ovat tehneet YVA-tehtäviä muiden tehtävien ohella. Uusilla asiantuntijoilla työaika menee asiaan perehtymiseen ja lausunnon kirjoittamiseen yleensä enemmän aikaa kuin kokeneemmilla. Lisäksi erityisesti vihreän siirtymän hankkeita on tullut runsaasti vireille ja ne ovat aiempaa monimutkaisempia (esimerkiksi meritulivoimalat, uudentyypiset hankkeet, laajat aurinkovoimalahankkeet). Konsultit ja hankkeesta vastaavat ovat usein aiempaa kokemattomampia ja neuvotteluja ja ohjausta tarvitaan paljon. Tällaiset hankkeet vaativat siten enemmän työajan käyttöä. Lausunnoista perittävät maksut eivät kuitenkaan todennäköisesti edelleenkään vastaa kaikkea niihin käytettyä työaika, eikä maksuja ole korotettu vastaamaan todellisia työaikakustannuksia, huomioiden, että palkat ja sivukulut ovat nousseet ELY-keskuksissa. Työaikakirjauksia on ohjattu tekemään aiempaa tarkemmin ja myös siten, että muutkin kuin YVA-yhteyshenkilöt kohdentaisivat YVA-ohjelmien ja -selostusten kommentointiin ja palavereihin käyttämänsä työajan KEHA-keskuksen ohjeiden mukaisesti maksullisiin YVA-suoritteisiin, jotta kaikki lausuntoihin käytetty työaika näkyisi Kieku-järjestelmässä.

YVA-menettelyjä on käynnistynyt muutaman vuoden tauon jälkeen Etelä-Savon ELY-keskuksen alueella, mikä ilmenee tuottojen kasvussa. YVA-menettelyt sitovat myös merkittävästi resursseja yksittäisinä tehtävinä.

Pohjois-Savon ELY-keskuksessa YVA-lausuntojen määrä on merkittävästi lisääntynyt aikaisemmista vuosista samalla, kun tuulivoimahankkeet ovat lisääntyneet Pohjois-Savossa. Tämä kasvu jatkuu edelleen.

Kainuun ELY-keskuksen osalta YVA-ohjelmista ja selostuksista annettujen lausuntojen kustannusvastaavuuteen vaikuttaa alentavasti se, että ELY-keskus on tehnyt ristiinesittelysopimuksella tehtäviä muille ELY-keskuksille eli työ on kirjautunut Kainuun ELY-keskukselle, mutta tuotto on kirjautunut toiselle ELY-keskukselle.

Lapin ELY-keskuksessa lausunnot YVA-ohjelmista ja perustellut päätelmät YVA-selostuksista vähenivät kymmenestä viiteen kappaleeseen. Ympäristöministeriön tuulivoimarahoituksella oli vuonna 2023 palkattuna yksi henkilö lisäresurssina. Lisäksi lausuntoja valmisteli uusia esittelijöitä, joten työaikaa kului enemmän. Vuonna 2023 perusteltuja päätelmiä oli vain yksi. Kyseinen perusteltu päätelmä oli erittäin työläs, mutta toisaalta siitä perittiin suurin mahdollinen maksu. Yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta ja perusteltu päätelmä on suorite, joka tehdään, kun hankkeesta vastaava toimittaa asiakirjan yhteysviranomaiselle. Yhteysviranomaisen ei voi vaikuttaa suoritteiden määrään muutoin kuin antamalla YVA-lain mukaiset lausunnot ja perustellut päätelmät laissa annetussa määräajassa.

Valtion vesioikeudelliset luvat, joiden velvoitteista on huolehdittu, kpl suoritteiden osalta taloudellisuus parani suoritekohtaisten kulujen laskiessa 27 %. Tuottavuus pysyi edellisvuoden tasolla. Suoritteiden määrä 497 kpl oli hieman edellisvuotta suurempi.

Valtion vesitaloudellisten lupien osalta taloudellisuus ja tuottavuus vaihtelevat suuresti ELY-keskusten välillä johtuen vesitaloudellisten lupien määrästä. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen kirjanpidon kuluissa näkyvät kaikkien ELY-keskusten vesistörakenteiden omaisuuden vuosipoistot sekä valtakunnallisten perusparannusten kustannukset ja keskitettyjen tehtävien resurssit. Vesirakenteiden poistot vyöryvät suoritteelle Valtion vesioikeudelliset luvat, joiden velvoitteista on huolehdittu. Sen vuoksi suoritteiden kustannukset ovat huomattavan suuret. Koska suoritteissa on huomioitu vain Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen alueen vesitaloudelliset luvat, laskelmat eivät anna todellista kuvaa tilanteesta.

Etelä-Savon ELY-keskuksessa valtion vesioikeudellisia lupia koskevien velvoitteiden hoitamisessa kohdistettiin edelleen vuonna 2023 merkittävästi voimavaroja hankesuunnitteluun, mikä heijastui tuottavuusluvussa.

Maaseudun hanketukipäätösten määrä laski valtakunnallisesti 74,2 % vertailuvuodesta 2022. Samalla taloudellisuus ja tuottavuus laskivat edellisestä vuodesta. Alhaista hanketukipäätösten määrää selittää se, että päätöksenteko avautui vaiheittain Hyrrä-järjestelmän keskeneräisyyden vuoksi. Vuonna 2023 voitiin tehdä vain edellisen ohjelmakauden muutospäätöksiä, mutta ei uusia hanketukipäätöksiä. Tukihakujen ja päätöksenteon viivästymisen syynä oli, ELY-keskusten mukaan ohjauksen ja tietojärjestelmien keskeneräisyys. Hakemuksia on viiveistä huolimatta valmisteltu, mutta suoritteet tukipäätöksistä kirjautuvat vasta vuoden 2024 puolella. Kun muilla alueilla koettiin haasteita uuden ohjelmakauden haltuunotossa, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksessa taloudellisuus ja tuottavuus olivat kuitenkin paremmat maaseudun hanketukipäätösten osalta kuin maassa keskimäärin, johon vaikuttaa uuden kauden aktiivisempi liikellelähtö.

Maaseudun yritystukipäätösten valtakunnallinen suoritemäärä oli 749 kpl, mikä oli 68,8 % vähemmän kuin viime vuonna. Taloudellisuus laski valtakunnallisesti 219 %. Suurin nousu kuluissa oli Uudellamaalla, jossa kulut per suorite lähes seitsenkertaistuivat. Taloudellisinta oli Kainuussa, jossa kulut per suorite oli noussut vain 7,8 prosenttia. Suoritemäärän lasku selittyy sillä, että monessa ELY-keskuksessa yritystukien päätöksenteko alkoi vasta loppuvuonna. Tietojärjestelmien hidastuminen vaikutti myös työn tuottavuuteen alentavasti.

Maatilojen aloitus- ja investointitukipäätösten määrässä oli laskua 28,2 % vertailuvuoteen 2022 nähden. Valtakunnallisesti tuottavuus laski n. 28 %. Tuottavuus laski kaikissa muissa ELY-keskuksissa pl. Kainuun ELY-keskus, jossa tuottavuus nousi 35 prosentilla. Ohjelmakauden vaihtumisesta huolimatta tukipäätöksiä/htv tehtiin maatalousinvestoinneissa runsaasti ja yli valtakunnallisen keskiarvon Etelä-Pohjanmaalla, Lapissa ja Pohjanmaalla. Energian hinnan nousu vaikutti investointihankkeita lisäävästi erityisesti maatilojen aurinkosähköjärjestelmien osalta.

Palkkaturvahakemusten suoritemäärä nousi 10,6 % vuoteen 2022 verrattuna, 4 797 kappaleeseen (2022: 4 336 kpl). Palkkaturvahakemusten käsittely on keskitetty Uudenmaan ELY-keskukseen. Taloudellisuus- ja tuottavuusluvut paranivat toisena vuonna peräkkäin: taloudellisuus 669 euroon/suorite (2022: 729, 2021: 736) ja tuottavuus 125 suoritteeseen/htv (2022: 120, 2021: 113). Vuoden aikana käyttöön saatu lisäresurssi (2,3 htv) ohjattiin suurelta osin arkistointi- ja kirjaamistehtäviin, jolloin vakituinen henkilöresurssi pystyttiin paremmin keskittämään hakemusten käsittelyyn.

Vesistöt, joissa edistetty säännöstelyjen kehittämistä ja vesistöjen käyttökelpoisuuden parantamista, kpl taloudellisuus- ja tuottavuusluvut sekä suoritteiden lukumäärä eivät eronneet juurikaan edellisvuodesta. Suoritteeseen kohdennetut henkilötövuodet ja muut kustannukset olivat samalla tasolla kuin vuonna 2022.

Taloudellisinta ja tuottavinta toiminta oli Etelä-Savon ELY-keskuksessa. Vesistöjen säännöstelyn kehittämiseen ja käyttökelpoisuuden parantamiseen on kohdennettu voimavaroja osin erillismäärärahoituksen turvin, mikä näkyy tuottavuusluvussa.

Keski-Suomen ELY-keskuksessa suoritteiden määrä oli vähäisin ja suoritekohtaiset kustannukset korkeimmat.

Pohjois-Savon ELY-keskuksessa vesistöjen säännöstelyjen kehittämiseen ja vesistöjen käyttökelpoisuuden parantamiseen liittyvät hankkeet toteutuivat suunnitellusti ja kustannustehokkaasti.

Pohjois-Karjalan ELY-keskuksessa suoritteita oli hieman aiempaa vähemmän, mikä johtuu siitä, että suoritteen laskentatavassa on tapahtunut pieni muutos. Tämä on syynä myös taloudellisuuden muutokselle.

Lapin ELY-keskuksessa ei vuonna 2023 ollut vesistöjen käyttökelpoisuutta parantavia avustushankkeita, vuonna 2022 avustushankkeita oli 3 kpl. Kaikki vuoden 2023 hankkeet liittyivät säännöstelyn kehittämiseen.

Luonnonsuojeluohjelmien toteutus 6 016 hehtaaria oli huomattavasti vähemmän kuin vuonna 2022 (9 179 ha). Suoritteen taloudellisuus heikkeni 40 % ja tuottavuus laski 28 %. **Metso-toteutuksen** hehtaarimäärä laski hieman edellisvuodesta ollen 7 355 ha (vuonna 2022 7 437 ha). Suoritteen taloudellisuus parani 17 % ja tuottavuus 22 %.

Uudenaan ELY-keskuksessa luonnonsuojeluohjelmien toteutus on tulossa päätökseen ja jäljellä on enää enimmäkseen pinta-alaltaan pieniä ja mm. omistussuhteiltaan epäselviä kohteita. Näissä toteuttaminen on huomattavasti työläämpää ja hitaampaa kuin vapaaehtoiseen tarjontaan perustuvassa METSO-ohjelmassa. Tämä selittää eron toteutuneeseen hehtaarimäärään perustuvassa tuottavuusvertailussa suojeluohjelmien ja METSO-ohjelmien toteutuksen kesken.

Hämeen ELY-keskuksessa METSO-ohjelman toteutus kasvoi edelleen hieman viime vuodesta ja myös taloudellisuus ja tuottavuus paranivat verrattuna edelliseen vuoteen. Luonnonsuojeluohjelmien toteutus eteni selvästi viime vuotta heikommin ja se näkyi myös tuottavuuden heikkenemisenä tämän suoritteen osalta. Määräaikaisen lisäresurssin vaikutus tulokseen on varsin merkittävä lisä.

Kaakkois-Suomen ELY-keskuksessa suojelun piiriin saatiin ennätysellisesti yhteensä 785 hehtaaria, joista 584 hehtaaria on METSO-ohjelman mukaisia metsiensuojelualueita ja 201 hehtaaria Helmi-ohjelman mukaista soidensojelua. METSO-ohjelman nykyinen kausi päättyy vuonna 2025. Kaakkois-Suomessa ohjelman kokonaistavoite on 6 800 hehtaaria. Tällä hetkellä tavoitteesta on toteutunut noin 90 %. Helmi-ohjelman soidensuojelussa tavoitteena on saada suojelun piiriin arvokkaimmiksi kartoitettuja suokohteita. Kaakkois-Suomessa niitä on yhteensä yli 3 200 hehtaaria, joista on tähän mennessä suojeltu vajaa 1 000 hehtaaria.

Etelä-Savon ELY-keskuksessa METSO-toteutuksen tuottavuudessa on ollut negatiivinen kehitys. METSO-ohjelmassa maanomistajien hakemuksia tulee runsaasti vireille, mutta samaan aikaan METSO-ohjelman kokonaistavoitteen täyttyessä toteutukseen käytettävissä oleva määräraha on supistunut merkittävästi. Tässä tilanteessa vireillä olevien asioiden käsittelyyn kuluu aikaa, joka ei suoraan tuota mitattua tulosta. Luonnonsuojeluohjelmien toteutuksen avainsuoritteessa on puolestaan positiivinen tuottavuuden kehitys. Kehityksen taustalla lienee useita syitä, kuten pieniä parannuksia työnjaoissa, prosesseissa ja ehkä myös asiakkaiden yleisessä suhtautumisessa luonnonsuojeluun. Vireille tulevien suojelukohteiden käsittelyaikoja on saatu lyhyemmiksi ja tuottavuutta näin paremmaksi.

Pohjois-Savon ELY-keskus on saavuttanut METSO-tavoitteet ja myös myönnetty rahoitus ja hehtaaritavoitteet ovat laskeneet. Tällä hetkellä ELY-keskus voi toteuttaa vain kaikista parhaimmat kohteet, joiden seulomiseen ja arviointiin menee huomattavasti enemmän aikaa kuin aiemmin. Pohjois-Savon ELY-keskus on toteuttamassa viimeisiä kohteita suojeluohjelmissa. Viimeisten kohteiden läpivienti on varsin vaivalloista ja vie runsaasti aikaa mm. lunastustoimitusten valmistelussa ja pakkorahoitusten toteuttamisessa. Tehtävät ovat työläämpiä ja näin suoritekohtaiset kulut ovat kasvaneet. Tuottavuus on samalla vähentynyt.

Pohjois-Karjalan ELY-keskuksessa METSO-toteutus ja sen tuottavuus kasvoivat edellisvuodesta, kun taas muu luonnonsuojeluohjelmien toteutus oli vähäistä. Luonnonsuojelun toteutuksessa avainsuoritteiden määrät vaihtelevat asetettujen vuositavoitteiden ja sen perusteella myönnetyn korvausrahoituksen mukaisesti. Yleisesti ottaen lukuihin vaikuttaa myös korvattavien alueiden hehtaarikohtainen puuston määrä sekä suojeltavien alueiden kiinteistöjen koko ja määrä, joissa on suurta vaihtelua. Kyse on siis normaalista vuosivaihtelusta. Suojelualueet perustetaan kiinteistö kerrallaan ja sama prosessi koskee niin alle hehtaarin kuin kymmenien hehtaarien kohdetta.

Tuottavuuslaskelmassa (lkm/htv) näkyy, että vanhojen suojeluohjelmien osalta toteutuksessa on viimeiset kohteet, joiden toteutus on työlästä. Kohteet ovat pääosin hyvin pieniä alle hehtaarista muutamaa hehtaariin ja omistajissa on paljon kuolinpesiä, joiden osakkaiden selvittäminen vie aikaa ja sisältää oikeudellisia selvitettäviä kysymyksiä. Lopputoteutuksessa kysymyksessä on suojeluohjelmien haastavimmat neuvoteltavat, joissa ei ole päästy etenemään sopimusmenettelyn kautta. Ilman sopimusta tehtävien päätösten kuulemismenettelyt vievät paljon työaikaa; omistukseltaan epäselvissä kiinteistöissä joudutaan käyttämään yleistiedoksiantoja. Vuonna 2023 käytettiin paljon työaikaa suojeluohjelmakohteiden toteutuksen valmisteluun, mutta työ ei näy vielä saman vuoden hehtaarikertymässä. Kertymä on toteutuneidenkin kohteiden osalta työmäärään nähden pieni kohteiden ollessa pääosin pieniä. METSO-kohteita on tiukentuneen rahoituksen vuoksi jouduttu priorisoimaan entistä tiukemmin ja aikaisempaa isompi osuus kohteista on jouduttu paikkatieto- tai maastotarkastelun jälkeen karsimaan, eikä tehty työ näy näiltä osin hehtaarituloksessa. Taloudellisuuslaskelmassa (kulut/ha) vaikuttaa lisäksi puun hinnan merkittävä nousu ja tähän kytkeytyvä hinnan määrittelyn tarkastelujakson lyheneminen; metsäisten kohteiden hehtaarihinta on noussut merkittävästi. Hinnannousu on vaikuttanut neuvotteluita vaikeuttavana ja hidastavana tekijänä. Jossain määrin tuottavuus- ja taloudellisuuslukuihin on vaikuttanut myös määräaikaisten henkilöiden perehdytys- ja ohjaustarve. Lisäksi osa kohteista realisoituu hehtaareina osittain vasta vuonna 2024, kun vuoden 2023 METSO-määräraha loppui kesken tai ohjelmakohteet ovat selvittelyjen jälkeen vasta kuulemisprosessissa.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksessa luonnonsuojelun toteutuksen tuottavuus on hiukan ELY-keskusten keskiarvon alapuolella. Valtakunnallisesti hiukan alempi tuottavuus on seurausta toteutettujen kohteiden keskimääräistä pienemmästä tilakoosta. Sekä luonnonsuojelu- että METSO-ohjelmissa vuodelle 2023 asetetut tavoitteet kuitenkin ylittyivät.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksessa luonnonsuojelualueiden toteutusmäärät mukaan lukien METSO-toteutus ovat pysyneet korkeina. Vuonna 2023 ne olivat yhteensä 2 730 hehtaaria. Luonnonsuojeluohjelmien toteutusmäärä oli ELY-keskuksista suurin ja METSO-toteutuksen osalta toiseksi suurin. Myös taloudellisuus ja tuottavuus olivat ELY-keskusten kärkeä. Tämä perustuu pitkäaikaiseen suureen volyyymiin ja hyvin toimivien toimintamallien käyttöön.

Kainuun ELY-keskuksessa luonnonsuojeluohjelmien toteuttamisen taloudellisuus on valtakunnalliseen tasoon verrattuna parempi. Resurssointi ja prosessit hankinnalle ovat olleet tehokkaita ja hankinnoissa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan ostopalveluita esimerkiksi tila-arvioissa.

Lapin ELY-keskuksessa METSO-ohjelman luonnonsuojelualueiden toteutusmäärä nousi 2 157 hehtaariin vuonna 2023. Suojeltu määrä oli ELY-keskusten korkein ja taloudellisuus ja tuottavuus selvästi ELY-keskusten keskiarvoa paremmat. Sekä taloudellisuus että tuottavuus parantuivat vuodelle 2023. Henkilöresurssit olivat edellisvuotta pienemmät. Lisäksi korvauksetonta suojelua toteutettiin poikkeuksellisen paljon vuonna 2023.

Tienpidon julkisoikeudelliset lupapäätökset -suoritemäärä on pysynyt suunnilleen samalla tasolla kuin vuonna 2022. Vuonna 2023 Siirtoajoneuvot-suorite on siirretty omaksi suoriteryhmäkseen. Tienpidon julkisoikeudellisia lupapäätöksiä tehtiin 5 457 kpl, kun vuonna 2022 lupapäätöksiä tehtiin 5 823, ml. siirtoajoneuvot. Tienpidon julkisoikeudelliset lupapäätökset - suoritteeseen sisältyy keskitettyjä lupapalveluja, jotka käsitellään Pirkanmaan ELY-keskuksessa. Nämä keskitetyt palvelut muodostavatkin suurimman kulu- ja suoritemääräerän koko suoritteelle; nämä kulut olivat yhteensä 1,7 M euroa. Keskitettyjen lupapalvelujen kokonaiskustannukset ovat pysyneet samalla tasolla viime vuoteen verrattuna. Vuosittaista vaihtelua on muiden kulujen kustannuksissa, riippuen siitä miten paljon kysyntäpiikkien aikana joudutaan turvautumaan ostopalveluihin. Palkkakustannusten nousu selittyy palkan- ja yleisen kustannustason nousulla.

Siirtoajoneuvot on vuonna 2023 siirretty omaksi suoriteryhmäkseen, joten vertailu edellisiin vuosiin on hankalampaa. Suoritteen tuottamisen kokonaiskustannukset olivat 0,1 M euroa. Siirtoajoneuvopäätöksiä vuonna 2023 tehtiin 497 kpl, joista varastonsiirtoja tehtiin 444 kpl ja lähisiirtoja 53 kpl. Määrät ovat samalla tasolla kuin vuonna 2022. Taloudellisuus oli 250 €/suorite ja tuottavuus 315 kpl/htv. Siirtoajoneuvopäätökset on keskitetty Lapin ELY-keskukseen.

Talviaikainen asiakirjavalvonta -suoritteen määrä väheni valtakunnallisesti 48,7 % edelliseen vuoteen nähden. Valtakunnan tasoa selvästi parempi tuottavuus oli Keski-Suomen ja Pohjanmaan ELY-keskuksissa, kun taas ELY-keskusten tuottavuuden valtakunnallisen keskiarvon alle jäivät Uudenmaan, Varsinais-Suomen ja Pohjois-Karjalan ELY-keskukset.

Maatilojen aloitus- ja investointitukien maksupäätösten määrä laski 17 % edellisestä vuodesta. Samalla taloudellisuus ja tuottavuus heikkenivät. Maksupäätösten taloudellisuus pysyi samalla tasolla ainoastaan Kainuun ELY-keskuksessa vuoteen 2022 verrattuna. Tuottavuus kääntyi laskuun kaikissa ELY-keskuksissa Kainuuta lukuun ottamatta. Kuluneena vuotena useassa ELY-keskuksessa pystyttiin maksamaan ainoastaan vanhan ohjelmakauden maksuja, kun CAP27-kauden maksupäätösten teko ei ollut vielä mahdollista.

Liikenteen asiakaspalvelukeskuksen asiakasyhteydenottojen määrä on saatu laskuun jo toista vuotta peräkkäin. Rutiiniluonteisia töitä on automatisoitu, sekä itsepalvelun mahdollisuuksia on kehitetty. Perusteluviestinnän lisääminen, Palauteväylän artikkelien ja asiointiapureiden kehittäminen, asiakaspalvelun somekanavat sekä muu sisällöntuotanto ovat lisänneet tienkäyttäjien tietoutta ja näin omalta osaltaan vähentäneet yhteydenottomäärä asiakaspalveluun. Vuonna 2023 palautteita tuli 58 000 kpl, määrä laski 2,7 % edelliseen vuoteen verrattuna. Suoritteen kokonaiskustannukset olivat 2,0 M euroa, laskua vuoteen 2022 verrattuna oli 3,9 %. Rutiinikysymysten hoituessa automaattisemmin voidaankin asiakaspalvelussa paneutua entistä paremmin haastavampien kysymysten ratkomiseen. Taloudellisuus oli 35 euroa/suorite (2022: 33 €/suorite). Tuottavuus laski hieman viime vuodesta ollen

1 906 kpl/htv (2022: 2 020 kpl/htv). Yleinen kustannustason nousu ja suorittemäärien lasku selittää suoritteen taloudelliset muutokset edelliseen vuoteen verrattuna. Liikenteen asiakaspalvelukeskuksen palvelut on keskitetty Pirkanmaan ELY-keskukseen.

Luomutuotannon valvonnan tarkastuspäätösten ja lupapäätösten lukumäärissä suoritteiden määrä, kuten myös taloudellisuus ja tuottavuus ovat pysyneet suunnilleen samalla tasolla viime vuoteen verrattuna.

Sopimusliikenne ja valtion avut (ostosopimukset, valtionapupäätökset) -suoritteiden kulut olivat yhteensä 2,2 M euroa, mikä on 10,0 % vähemmän edelliseen vuoteen verrattuna. Suoritteiden lukumäärä oli 438 kpl, (2022: 628 kpl) eli suorittemäärä laski 30,3 % vuodesta 2022. Joukkoliikenteen hankintojen kilpailutus suurempina kokonaisuuksina on kaikkien ELY-keskusten yleinen suuntaus ja selittää suorittemäärän ja kustannusten laskua. Vaikka suoritteen kokonaiskustannukset laskivat, suoritekohtaiset kustannukset nousivat inflaation ja yleisen kustannustason nousun johdosta. Suoritekohtaiset kulut olivat vuonna 2023 keskimäärin 5 148 €/suorite, kustannukset kasvoivat 29 % edelliseen vuoteen verrattuna. Suurin kasvu suoritekohtaisissa kuluissa vuoteen 2022 verrattuna oli Varsinais-Suomen ELY-keskuksessa 8 198 €/suorite (2022: 3 093 €/suorite, muutos 65,1 %). Suoritekohtaisten kulujen nousu muodostuu palkkakustannusten noususta rekrytointien vuoksi, sekä voimakkaasta suorittemäärän laskusta. Varsinais-Suomen ELY-keskuksessa suoritteiden määrä laski 56,8 % (2023: 41kpl, 2022: 95kpl), mikä heijastuu myös tuottavuuden heikkenemiseen. Suorittemäärän laskua selittää koronavuosien aikana tehdyt useammat suoritteet sekä vuosittain tehtävien hankintojen erilaisuus. Suoritekohtaiset kustannukset laskivat eniten Kaakkois-Suomen ELY-keskuksessa ollen

11 433 €/suorite, laskua edelliseen vuoteen verrattuna oli 51,2 %. Laskua selittää suorittemäärän nousu 15 kpl vuonna 2023, (8 kpl vuonna 2022), sekä kokonaiskustannusten lasku 8,4 % edelliseen vuoteen verrattuna. Suoritteen keskimääräinen tuottavuus heikkeni vuonna 2023 ollen 15 kpl/htv (2022: 20 kpl/htv). Eniten laskua on ollut Lapin ELY-keskuksen tuottavuudessa tuottavuuden ollessa 34 kpl/htv (2022: 91 kpl/htv). Vertailu edellisiin vuosiin on haastavaa, sillä sopimusten määrä ja päätösten vaativuus vaihtelee vuosittain.

Vesihuollon kehittämissuunnitelmat, joiden toteuttamista on edistetty, kpl taloudellisuus heikentyi 57 % edellisestä vuodesta ja tuottavuus laski 29 %. Suoritteiden lukumäärä vaihtelee vuosittain ja vuoden 2023 toteuma 36 kpl oli edellisvuotta vähemmän (vuonna 2022 42 kpl). Vesihuollon kehittämissuunnitelmiin käytettiin edellisvuotta enemmän työaikaa ja palkkakustannukset nousivatkin 22 %.

Vesihuoltotehtävät keskitettiin vuoden 2022 alussa Etelä-Savon ELY-keskukseen, minkä vuoksi suurin osa palkkakustannuksista syntyy Etelä-Savon ELY-keskuksessa ja muissa ELY-keskuksissa tehtävään kohdentuva htv ja palkkakulut ovat vähäisiä. Koska suurin osa kustannuksista on Etelä-Savon ELY-keskuksessa, mutta suoritteiden lukumäärät esitetään ELY-kohtaisesti, ELY-keskuskohtainen tuottavuusluku ei anna oikeaa käsitystä todellisesta tilanteesta.

Vuonna 2023 Etelä-Savon ELY-keskuksessa edistettiin itäisen ja eteläisen Suomen vesihuoltostrategiaan 2050 liittyvän Etelä-Savon maakunnan toimenpidesuunnitelman jalkautusta sekä vaikutettiin Etelä-Savon maakunnan vesihuoltosuunnitelman 2040 käynnistymiseen.

Myös Pohjois-Savon ELY-keskuksessa edistettiin itäisen ja eteläisen Suomen vesihuoltostrategian 2050 jalkautusta. Lisäksi edistettiin kahden kuntakohtaisen vesihuollon kehittämissuunnitelman ajantasaistamista.

Eläinvalvontojen määrä pysytteli suunnilleen samalla tasolla vertailuvuoteen 2022 verrattuna. Vuonna 2023 ELY-keskuksissa tehtiin 700 eläinvalvontaa. Taloudellisuus ja tuottavuus heikkenivät vuoteen 2022 verrattuna. Valvontojen taloudellisuus parani ainoastaan Varsinais-Suomen, Satakunnan ja Kaakkois-Suomen ELY-keskuksissa. Pirkanmaalla eläinvalvontojen osalta kasvaneet resurssitarpeet johtuivat tilakokojen kasvamisesta.

Yksikkökustannukset olivat korkeimmat Uudenmaan ELY-keskuksessa. Uudellamaalla eläinvalvonnoissa työ tehdään edelleen pääosin paikan päällä tiloilla. Valvontatyön määrän ennustettavuus on haaste. Lisäksi Uudenmaan alue on kaksikielinen ja haastavuutta lisää molempia kotimaisia kieliä taitavien maatalouden valvontoja tekevien tarkastajien rekrytointi. Määräaikaisen henkilöstön vaihtuvuus vaikeuttaa myös vuosittaista valvonnan toimeenpanon suunnittelua ja lisää kouluttamisen tarvetta.

Seurantaohjelman mukaisten näytteiden, kpl kustannukset nousivat sekä palkka- että muiden kulujen osalta. Taloudellisuus heikkeni 16 % ja tuottavuus 10 %. Suoritemäärä 19 199 kpl oli hieman edellisvuotta pienempi. Taloudellisinta toiminta oli Keski-Suomen ELY-keskuksessa ja tuottavinta Pohjois-Karjalan ELY-keskuksessa.

Pohjois-Savon vesistöjen seuranta toteutui seurantaohjelman tavoitteiden mukaisesti, seurantaohjelman mukaisten näytteiden yksikkökustannus vastasi keskimääräisiä kustannuksia ja nousua edellisvuosista selittää ostopalveluiden kustannustason korotus. Seurannan järjestämisen tuottavuudessa tulee huomioida myös Pohjois-Savon valtakunnalliset vastuut seurantojen suunnittelussa ja toteutuksen organisoinnissa.

Kainuussa järvet jäätyivät syksyllä tavanomaista aiemmin ja lokakuun järvinäytteenottokierros keskeytyi. Virtavesissä syystulvat ja jäätyminen häiritsivät aikataulun mukaista näytteenottoa.

Samoin Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksessa syksyn näytteenottoja ei voitu toteuttaa suunnitellusti syystulvan ja aikaisen talventulon vuoksi.

Edistettyjä peruskuivatus- ja ojitustoimitushankkeita oli 114 kpl, n. 8 % enemmän kuin edellisvuonna. Taloudellisuudessa ja tuottavuudessa oli hienoista parannusta edelliseen vuoteen.

Edellisvuoden tapaan hankkeita oli eniten Etelä-Pohjanmaan ja Varsinais-Suomen ELY-keskusten alueella ja näissä ELY-keskuksissa myös taloudellisuus ja tuottavuus oli keskimääräistä parempi.

Useissa ELY-keskuksissa hankkeita oli käynnissä vain muutamia. Esimerkiksi Keski-Suomen ELY-keskuksessa neuvontaa tehtiin kuntiin ja yksittäisille toimijoille, mutta meneillään olevia hankkeita oli vain yksi. Samoin Hämeen ELY-keskuksessa oli vain yksi avustettu peruskuivatushanke.

Etelä-Savon ELY-keskuksessa on tullut useampi hanke tarkasteluun, mutta lukumäärät ovat edelleen melko vähäisiä.

Pohjois-Savon ELY-keskuksessa peruskuivatuksiin ja ojitustoimituksiin liittyvät hankkeet olivat vuonna 2023 pienimuotoisia, eivätkä vaatineet merkittävää resurssia.

Pohjois-Karjalan ELY-keskuksessa peruskuivatuksen edistämishankkeet lisääntyivät hieman.

Suoritteessa edistetyt peruskuivatus- ja ojitustoimitushankkeet oli Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen osalta suurimmat muutokset taloudellisuus- ja tuottavuusluvussa. Suoritteen lukumäärä on suurempi kuin vuonna 2022 ja taloudellisuus ja tuottavuus ovat parantuneet. Toiminnassa ei kuitenkaan ole tapahtunut merkittävää muutosta, vaan lähinnä ojitustoimitusten ajoituksen vuoksi muutos näkyy isona, vaikka volyyymi on lopulta pientä Pohjois-Pohjanmaalla.

Lapin ELY-keskuksessa neuvontaa on tehty kuntiin ja yksittäisille toimijoille, mutta hankkeet eivät ole edenneet käytännön toimenpiteiksi.

Tulvakartoitetut alueet, joilla edistetty tulvariskien hallintaa, kpl taloudellisuus ja tuottavuus pysyivät ennallaan. Lähes kaikissa ELY-keskuksissa suoritteiden määrä oli vuonna 2023 sama tai lähes sama kuin vuonna 2022.

Tuottavinta toiminta oli Pohjois-Savon ja Kainuun ELY-keskuksissa, joissa tehtävä hoidettiin suoritemäärään nähden pienin htv-resurssin.

Pirkanmaan ELY-keskuksessa säännöstely- ja tulvariskitehtävissä on näkyvillä tuottavuuden kehittymistä vastakkaisiin suuntiin. Tehtävät ovat tavoitteiltaan samansuuntaiset eli tulviin varautumista ja ilmastonmuutokseen sopeutumista ja kokonaisuutena tarkastellen tuottavuuden voidaan katsoa säilyneen kuitenkin samana.

Pohjois-Karjalan ELY-keskuksessa suoritteen määrä on pysynyt samalla tasolla kuin ennenkin. Syy tuottavuuden laskuun lienee, että vuonna 2023 oli aiempia vuosia enemmän tulvariskien hallintaan liittyviä tehtäviä, muun muassa Saimaa23 tulva- ja patovalmiusharjoitus, johon osallistui useita henkilöitä.

Henkilötyöpäivien (osaamisen kehittämispalvelut) lukumäärä pysyi samalla tasolla viime vuoteen verrattuna.

Osaamisen kehittämispalvelut ovat osa yritystoiminnan kehittämispalveluja. Osaamisen kehittämispalvelut on keskitetty valtakunnallisesti neljälle ELY-keskukselle. Valtakunnallisesti suoritteiden tuottamisen yksikköhinnat nousivat edellisestä vuodesta. Tuottavuudessa oli hienoista kasvua.

Kasvinterveyden ja taimiaineiston tarkastusten tai kartoituskäyntien lukumäärä ja näytteiden määrä, taloudellisuus ja tuottavuus pysyivät melko samalla tasolla edellisvuoteen verrattuna. Kasvinterveyden ja taimiaineiston tarkastusten kartoituskäyntien ja näytteiden määrän yksikkökustannuksissa oli kuitenkin suuria vaihteluita ELY-keskusten välillä. Suurimmat kustannukset per suorite oli Varsinais-Suomen ELY-keskuksessa (1 123 €/suorite), kun taas matalimmat kustannukset olivat Kainuussa (48 €/suorite).

Peltolohkorekisterin ristiintarkastusten määrä laski 18,5 % vuodesta 2022. Esim. Pohjanmaan ELY-keskuksessa suoritteiden lukumäärän vähentymistä selittää se, että vuonna 2023 tehtiin vähemmän ilmakuvauspäivityksiä. Valtakunnan tasolla suoritteiden tuottavuus laski 17 % ja taloudellisuus heikkeni noin 24 %. Parhaimmat tuottavuus- ja taloudellisuusluvut olivat Hämeen, Etelä-Savon, Pohjois-Savon, Keski-Suomen, Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Lapin ELY-keskuksissa, joissa luvut olivat selvästi valtakunnallista keskiarvoa paremmat. Heikoimmat tuottavuus- ja taloudellisuusluvut olivat Kaakkois-Suomen ja Kainuun ELY-keskuksissa. Kainuun heikentynyttä tuottavuusastetta kuvaa se, että kohteita on vähän, mutta kouluttautumiseen käytetään aikaa saman verran kuin alueilla, joissa kohteita on paljon. Lisäksi etäisyydet Kainuun alueella ovat pitkiä, mikä lisää käytettävää työaikaa.

Erikoiskuljetuslupia myönnettiin 10 367 kpl, mikä on 789 kpl (7,1 %) vähemmän kuin vuonna 2022. Suoritteiden kokonaiskustannukset olivat 0,6 M euroa, kulut laskivat edelliseen vuoteen verrattuna 18,0 %. Heikompi taloustilanne vaikutti niin, että korvausrekrytoinnit viivästyivät ja jäivät osin tekemättä. Htv-määrä siis laski, ja tämä selittää myös suorittemäärien laskun. Lupien myöntömäärän vähenemisen vuoksi myös tuotot vähenivät. Liikenteen lupapalvelut on keskitetty Pirkanmaan ELY-keskukseen.

Eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvonnan tarkastusten lukumäärä on noussut hieman (8,6 %) viime vuodesta. Suoritteiden tuottavuus parani valtakunnallisesti 30 % ja taloudellisuus puolestaan parani 18 % vuoteen 2022 verrattuna. Uudellamaalla, Hämeessä, Keski-Suomessa ja Kainuussa tuottavuus oli vuonna 2023 valtakunnan tasoa selvästi parempi. Myös yksikköhinnat olivat alhaisimmat Uudellamaalla, Hämeessä, Keski-Suomessa ja Kainuussa. Pohjois-Karjalan alueella tarkastusten tuottavuus kasvoi tehtyjen lisävalvontojen vuoksi.

Vuoden 2023 kustannus- ja henkilötyövuositiedot toimintoryhmittäin

ELY-keskuksen toimintamenomomentin käyttö oli kertomusvuonna n. 218 Milj. euroa (v. 2022 198,2 Milj. euroa; v. 2021 185,3 Milj. euroa). Lisäystä toimintamenojen käytössä oli n. 19,8 M euroa. Toimintamenoäärärahoilla palkattujen henkilöiden henkilötyövuosimäärä lisääntyi edellisestä vuodesta. Toimintamenoäärärahoilla palkattujen osuus oli vuonna 2023 2 797 henkilötyövuotta (v. 2022 n. 2 675 htv; v. 2021 2 615 htv). Henkilötyövuodet toimintamenoäärärahoilla kasvoivat kaikilla muilla vastuualueilla paitsi L-vastuualueella (liikennevastuualue).

Toimintamenoäärärahojen lisäksi muulla rahoituksella oli palkattuna yhteensä n. 655 henkilötyövuotta (v. 2022 620 htv; v. 2021 539 htv).

Seuraavassa taulukossa on esitetty ELY-keskusten toimintoryhmittäisiä kustannus- ja henkilötyövuositietoja. Tiedot perustuvat ELY-keskusten yhteiseen kustannuslaskentaan. Kokonaiskustannukset on laskettu työajanseurantalajärjestelmän pohjalta toimintoryhmittäin. Kokonaiskustannuksissa on otettu huomioon henkilöstön palkat ja muut oman toiminnan kulut. Oman toiminnan kulut on rajattu poimintaan liikekirjanpidon tilien perusteella siten, että siirtomenot ja siirtomenoluonteiset kulutusmenot on jätetty pois laskelmista. Kokonaiskustannukset eivät näin ollen sisällä kalanpoikasten/rapujen ostoja, saariston yhteysalusliikennepalvelujen osto- ja kehittämismenoja eikä yhteisrahoitteisen toiminnan rahoitusosuuksia.

Vertailutietoina on esitetty kustannus- ja htv-tiedot toimintoryhmittäin vuosilta 2022 ja 2021.

Toimintoryhmäkohtaiset kustannukset.

Toimintoryhmä	2023		2022		2021	
	Htv	Kokonais-kustannukset	Htv	Kokonais-kustannukset	Htv	Kokonais-kustannukset
	Alueiden kehittäminen ja maakunnan liittojen yhteistoi- minta-alueet	119,4	23 642 506	110,0	17 416 150	99,9
Alueiden käyttö	115,7	9 153 295	130,3	9 433 787	120,7	8 160 024
Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten yleishallinnolli- nen ohjaus	0,0	26	0,0	31	0,0	316
Elinkeinopolitiikka	68,7	7 330 352	68,2	6 806 098	48,8	4 299 210
Elintarvikkeet	2,7	174 129	2,8	171 868	2,4	147 452
Energiapolitiikka sekä ilmastopolitiikan kansallisen valmis- telun ja toimeenpanon yhteensovittaminen	2,0	143 752	1,7	139 091	0,8	53 756
Innovaatio- ja teknologiapolitiikka, yritysten kansainvälisty- minen ja tekninen turvallisuus	100,1	10 032 985	103,0	7 421 095	111,8	7 823 559
Kala-, riista- ja porotalous	75,1	11 002 232	75,6	11 146 445	75,9	13 346 008
Kohdentamaton työ	0,1	5 447	0,0	6 390	0,1	32 433
Liikenneväylät, satamat ja lentopaikat	283,4	23 170 977	282,5	22 025 893	280,2	20 865 132
Luonnonsuojelu	264,1	36 852 464	267,4	32 955 128	235,5	24 687 697
Maahanmuuttajien kotouttaminen	59,2	5 334 334	38,9	3 667 641	39,9	2 981 948
Maaseudun kehittäminen	284,0	20 307 717	278,4	18 289 392	264,0	17 093 695
Maatalouden tuotantotarvikkeiden turvallisuus ja laatu, eläinten terveys ja hyvinvointi sekä kasvinterveys	58,2	3 750 107	63,6	3 796 488	59,5	3 424 767
Maatalous	286,9	18 667 029	236,9	14 733 553	227,4	13 534 405
Taide, kulttuuri, liikunta ja nuorisotyö	2,1	141 729	1,2	82 508	1,3	87 802
Tie- ja rautatieliikenne, siviili-ilmailu ja vesiliikenne	192,0	14 523 955	196,2	14 202 191	193,4	13 597 928
Tiede, koulutus ja lasten päivähoito	21,2	1 611 913	25,4	1 757 578	22,3	1 867 941
Työllisyys, työttömyys ja julkinen työvoimapalvelu	244,4	22 392 519	245,2	21 573 963	269,3	19 988 996
Vesitalous	222,8	36 494 888	211,0	41 935 946	208,4	34 350 034
Ympäristönsuojelu ja ympäristövahinkojen torjunta	603,8	69 346 892	547,0	62 692 405	519,4	58 887 317
Yhteensä	3 006	314 079 250	2 885	290 253 642	2 781	258 853 594

ELY-keskusten kokonaishenkilötyövuosimäärä ELY-keskusten tehtävissä nousi vuoteen 2022 verrattuna. Henkilötyövuodet lisääntyivät mm. alueiden kehittämisen, maahanmuuttajien kotouttamisen, maaseudun kehittämisen, maatalouden, vesitalouden ja ympäristönsuojelun tehtävissä.

Oman toiminnan kustannukset kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna. Suurimpia kuluja olivat aiempien vuosien tapaan henkilöstökulut, vuokrat ja palvelujen ostot.

1.4.1.2 Toiminnan taloudellisuus ja tuottavuus TE-toimistoissa

Seuraavissa taulukoissa on esitetty TE-toimistojen taloudellisuus- ja tuottavuustietoja vuodelta 2023 ja vertailutiedot vuosilta 2022 ja 2021. Taulukoissa on esitetty TE-toimistojen taloudellisuus- ja tuottavuustietoja avainsuoritteittain. Avainsuoritteina on esitetty 16 suoritetta, joiden tuottamiseen on käytetty eniten työaikaa TE-toimistoissa vuonna 2023. Suoritteiden määriä koskevia tietoja on esitetty toimintakertomuksen kappaleessa 1.5 Tuotokset ja laadunhallinta (1.5.1 Suoritteiden määrät).

TE-toimistojen kustannuslaskentaa kehitettiin vuoden 2019 aikana. Tällöin TE-toimistojen toimintoluokitus uudistettiin ja toiminnoille määriteltiin suoritteet. Uudet toiminto- ja suoritekoodit otettiin käyttöön v. 2020 alusta alkaen. Suoritetiedot kerättiin ensimmäisen kerran kustannuslaskentaa varten vuonna 2020, joten vertailutietoa sitä aikaisempiin vuosiin ei esitetä (ks. esim. kokonaistuottavuusindeksi). Taloudellisuus- ja tuottavuustiedot esitetään vuodelta 2023 niiden suoritteiden osalta, joista suoritetiedot oli saatavissa tilinpäätöstä laadittaessa.

Tiedot perustuvat ELY-keskusten yhteiseen kustannuslaskentaan. Kokonaiskustannukset suoritteittain on laskettu työajanseurantajärjestelmän pohjalta. Kokonaiskustannuksissa on otettu huomioon henkilöstön palkat ja

muut oman toiminnan kulut. Oman toiminnan kulut on rajattu poimintaan liikekirjanpidon tilien perusteella siten, että siirtomenot ja siirtomenoluonteiset kulutusmenot on jätetty pois laskelmista. Kokonaiskustannukset eivät näin ollen sisällä työkyvyn tutkimus- ja arviointipalvelujen ostoja.

Työn tuottavuus on suoritteiden lukumäärän suhde suoritteiden tuottamiseen käytettyihin henkilötyövuosiin (suoritelukumäärä/htv). Taloudellisuuden mittaamisessa lasketaan suoritteiden aikaansaamisessa syntyneet kustannukset, joiden perusteella saadaan laskettua yksikkökustannukset (euroa/suorite).

Vuosilta 2020 - 2023 esitetään myös TE-toimistojen kokonaistuottavuusindeksit. Indeksien laskenta perustuu tehtäväkohtaiseen kustannuslaskentaan ja suoritteina käytetään taloudellisuus- ja tuottavuuslaskennassa kerättyjä suoritteita. Kokonaistuottavuusindeksi lasketaan Tilastokeskuksen ”Julkisen toiminnan tuottavuustilastointi”-laskennan mukaisesti. Tuottavuuden kehitys on indeksoitu käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä (valtioneuvoston menolajeittain) siten, että vuosi 2020 =100.

Kokonaistuottavuusindeksi TE-toimistoittain

TET	v. 2023	v. 2022	v. 2021	v. 2020	Kokonaistuottavuus (muutos 2022 – 2023)
UUD	109,96	65,52	70,76	100	119,73
VAR	104,54	73,98	85	100	121,09
SAT	101,26	78,08	84,32	100	110,23
HÄM	106,33	70,43	72,95	100	111,04
PIR	124,34	88,8	86,56	100	122,19
KAS	153,36	114,68	91,24	100	123,01
ESA	119,89	86,84	78,44	100	109,18
POS	130,25	89,97	83,89	100	122,42
POK	106,15	65,65	71,67	100	116,83
KES	149,48	83,69	72,25	100	130,1
EPO	114,25	90,86	93,37	100	118,37
POH	80,27	66,59	86,75	100	105,43
POP	113,97	84,25	88,15	100	120,21
KAI	100,2	97,22	95,52	100	99,26
LAP	119,09	77,53	75,41	100	116,77

TE-toimistojen kokonaistuottavuus nousi lähes kaikissa TE-toimistoissa. TE-toimistojen htv-määrä lisääntyi merkittävästi edelliseen vuoteen verrattuna lisääntyneiden tehtävien myötä. Sitä myötä myös oman toiminnan kokonaiskustannukset (brutto) kasvoivat merkittävästi. Tuotettujen avainsuoritteiden määrät lisääntyivät monilta osin vuonna 2023. Kokonaistuottavuuden kasvua selittää mm. se, että osan suoritteiden osalta suoritelmäärät lisääntyivät merkittävästi edelliseen vuoteen verrattuna. Kokonaistuottavuus oli, edellisen vuoden tapaan, korkein Kaakkois-Suomen TE-toimiston alueella. Kaakkois-Suomen alue on ainoa ELY-alue, jolla ei ole työllisyyden kuntakokeilua.

Seuraavassa taulukossa on esitetty suoritekohtaiset taloudellisuus- ja tuottavuustiedot vuosilta 2023 - 2021 TE-toimistoista yhteensä.

Suoritteen nimi	2023		2022		2021		2020	
	Taloudellisuus kulut yhteensä/suorite €	Tuottavuus lkm /htv	Taloudellisuus kulut yhteensä/suorite €	Tuottavuus lkm /htv	Taloudellisuus kulut yhteensä/suorite €	Tuottavuus lkm /htv	Taloudellisuus kulut yhteensä/suorite €	Tuottavuus lkm /htv
Tehdyt työllistymissuunnitelmat	107	588	122	501	100	694	77	906
Tehdyt työttömyysturvan erityislausunnot	108	541	95	562	81	614	89	631
Uusi alkanut työnhakujakso	57	1 057	56	963	40	1 319	24	2 747
Tehdyt aktivoitumissuunnitelmat	138	482	132	455	186	310	219	305
Tehdyt työtärjoukset (pl. vuorotelluvapaa)	113	601	151	426	120	654	87	819
Tehdyt kotoutumissuunnitelmat	235	275	224	324	288	251	181	348
Tehdyt esittelyt (ml. vuorotelluvapaa)	344	214	241	285	216	341	210	323
Toteutuneet AVO-ohjaukerrrat	600	119	669	87	658	78	609	105
Ammatillisen työvoimakoulutuksen (0 – 9) toteutuneet opiskelijatyöpäivät	4	15 489	4	16 967	3	21 974	2	38 941
Myönteiset ja kielteiset palkkatukipäätökset	251	260	178	339	206	270	134	467
Yrityskäynnit ja muut yrityskontaktoinnit	36	2 030	30	21 97	25	2 320	33	1 962
Alkaneet omaehtoisen opiskelun jaksot	176	333	123	435	132	367	138	406
Tehdyt osapäätökset	143	455	172	38 941	205	250	258	196
Tehdyt työ- ja koulutuskokeilusopimukset	109	557	125	456	131	371	121	488
Myönteiset ja kielteiset starttirahapäätökset	361	223	413	187	303	213	212	313
Valmennuksissa aloittaneet työnhakijat	82	765	89	662	86	663	91	799

Seuraavissa taulukoissa on esitetty suoritekohtaiset taloudellisuus- ja tuottavuustiedot vuosilta 2023 - 2021 TE-toimistoittain.

Taloudellisuus TE-toimistoittain kulut yhteensä/suorite €

Suorite	Vuosi	UUD	VAR	SAT	HÄM	PIR	KAS	ESA	POS	POK	KES	EPO	POH	LAP	Yhteensä
Tehdyt työllistymissuunnitelmat	2021	83	82	87	136	90	102	128	146	71	83	115	139	278	100
	2022	103	123	125	142	106	144	135	142	122	100	138	181	239	122
	2023	86	111	116	116	77	144	144	117	107	89	125	168	241	107
Tehdyt työttömyysturvan erityislausunnot	2021	90	53	126	99	74	71	93	53	64	89	43	73	125	81
	2022	146	68	110	75	99	37	87	38	65	54	36	48	96	95
	2023	160	112	115	80	89	51	101	55	82	55	42	49	125	108
Uusi alkanut työnhakujakso	2021	28	60	69	48	59	27	31	28	54	41	16	28	64	40
	2022	35	84	71	63	90	35	37	32	64	59	20	114	90	56
	2023	36	91	76	96	74	30	43	28	67	51	29	97	81	57
Tehdyt aktivoitumissuunnitelmat	2021	159	361	220	170	81	1 178	144	165	279	148	253	321	232	186
	2022	95	278	197	142	75	227	172	156	117	122	259	255	168	132
	2023	91	344	229	114	52	203	209	175	102	176	235	347	174	138
Tehdyt työtarjoukset (pl. vuorotteluvapaa)	2021	296	163	117	70	129	24	79	73	137	226	21	128	112	120
	2022	379	365	196	207	104	19	69	69	175	203	10	214	133	151
	2023	453	305	182	340	55	19	47	37	134	49	18	292	105	113
Tehdyt kotoutumissuunnitelmat	2021	203	294	350	614	507	361	342	183	111	374	327	306	813	288
	2022	178	210	282	472	257	258	227	102	119	232	161	149	565	224
	2023	163	253	237	466	186	271	419	267	310	304	396	250	364	235
Tehdyt esittelyt (ml. vuorotteluvapaa)	2021	500	209	88	323	203	125	206	310	2 347	89	106	165	355	216
	2022	418	84	123	603	218	141	379	349	2 917	92	132	138	400	241
	2023	559	122	156	1 035	214	208	517	334	3 075	193	160	286	835	344
Toteutuneet AVO-ohjaukset	2021	809	923	559	840	370	825	478	758	828	746	652	778	747	658
	2022	806	1 075	502	717	352	752	372	606	747	850	476	713	479	669
	2023	577	1 029	579	688	414	819	506	536	1 158	473	632	687	484	600
Ammatillisen työvoimakoulutuksen (0–9) toteutuneet opiskelijatyöpäivät	2021	7	20	6	12	1	5	11	23	12	2	1	3	4	3
	2022	7	38	5	4	2	5	4	13	8	2	2	2	4	4
	2023	11	32	5	6	2	4	6	11	8	2	2	2	11	4
Myönteiset ja kielteiset palkkatukipäätökset	2021	185	128	293	257	212	199	373	219	117	188	224	161	310	206
	2022	153	132	314	190	167	207	180	228	150	162	230	147	198	178
	2023	183	174	456	266	272	197	277	270	284	229	488	187	314	251
Yrityskäynnit ja muut yrityskontaktoinnit	2021	13	84	21	28	25	56	15	17	39	62	95	31	31	25
	2022	16	126	20	36	32	53	26	32	67	34	79	19	36	30
	2023	16	105	57	49	30	72	37	30	79	42	93	26	51	36
Alkaneet omaehtoisen opiskelun jaksot	2021	100	132	264	200	138	87	110	213	65	86	115	115	415	132
	2022	85	173	251	105	165	91	135	198	98	87	81	91	282	123
	2023	137	256	375	124	192	116	256	292	169	85	105	94	335	176
Tehdyt osapäätökset	2021	192				206	314								205
	2022	171				154	228								172
	2023	146				130	146								143
Tehdyt työ- ja koulutuskokeilusopimukset	2021	120	153	164	216	150	74	279	110	81	82	43	95	134	131
	2022	109	131	164	146	170	67	548	87	87	87	87	99	127	125
	2023	109	95	132	117	175	78	174	110	85	52	101	111	225	109
Myönteiset ja kielteiset starttirahapäätökset	2021	224	39	308	419	214	299	233	856	175	136	516	286	1 010	303
	2022	312	8	391	363	315	321	286	1 258	384	219	585	353	1 682	413
	2023	286	13	458	284	256	456	262	1 176	430	184	750	324	1 473	361
Valmennuksissa aloittaneet työnhakijat	2021	131	23	109	179	10	50	44	58	71	72	113	51	225	86
	2022	102	42	55	131	45	33	84	108	80	94	156	52	256	89
	2023	95	36	94	97	100	42	109	67	80	94	113	30	178	82

Tuottavuus TE-toimistoittain lkm/htv

Suorite	Vuosi	UUD	VAR	SAT	HÄM	PIR	KAS	ESA	POS	POK	KES	EPO	POH	POP	LAP	Yhteensä
Tehdyt työllistymissuunnitelmat	2021	805	671	809	692	881	565	579	519	964	722	641	559	620	386	694
	2022	556	466	501	475	637	385	451	449	561	550	461	343	503	353	501
	2023	646	571	601	603	756	454	476	567	618	613	531	372	562	439	588
Tehdyt työttömyysturvan erityislausunnot	2021	490	801	459	622	776	821	499	1 006	664	501	1 238	835	1 013	676	614
	2022	345	761	555	780	659	1 597	592	1 412	756	815	1 371	1 155	1 800	758	562
	2023	352	560	602	728	648	1 418	626	1 093	693	928	1 448	1 197	1 467	667	541
Uusi alkanut työnhakujako	2021	1 634	1 170	861	1 197	845	1 611	1 718	1 779	907	1 068	3 156	2 018	1 258	1 357	1 319
	2022	1 385	652	863	953	702	1 525	1 391	1 600	707	735	2 389	518	828	809	963
	2023	1 489	807	906	663	770	2 151	1 428	2 173	829	972	2 089	633	899	1 032	1 057
Tehdyt aktivoitumissuunnitelmat	2021	277	204	327	483	544	43	325	349	258	449	285	222	408	359	310
	2022	570	230	339	434	880	249	286	432	468	552	264	250	460	442	455
	2023	605	201	343	552	1 141	332	308	410	627	456	320	196	465	541	482
Tehdyt työtarjoukset (pl. vuorotteluvapaa)	2021	281	470	651	1 002	649	3 094	951	818	391	364	4 823	653	493	809	654
	2022	169	195	317	313	780	3 009	757	912	292	267	6 293	283	262	565	426
	2023	146	233	368	223	1 264	3 814	1 369	1 878	414	1 379	4 687	208	486	796	601
Tehdyt kotoutumissuunnitelmat	2021	339	306	265	145	128	161	208	363	476	246	154	343	169	117	251
	2022	408	525	310	172	314	226	246	586	482	234	294	533	185	197	324
	2023	363	274	347	140	334	262	145	217	332	185	174	231	248	264	275
Tehdyt esittelyt (ml. vuorotteluvapaa)	2021	145	853	743	213	268	455	312	401	25	559	512	412	330	346	341
	2022	158	698	497	126	276	395	188	393	20	609	410	504	282	219	285
	2023	120	527	445	85	273	333	150	276	24	295	461	271	233	127	214
Toteutuneet AVO-ohjaukset	2021	52	60	115	76	144	63	129	75	56	64	84	120	221	164	78
	2022	58	63	155	105	196	83	457	118	76	72	113	111	128	217	87
	2023	109	78	143	124	159	100	285	172	53	135	115	137	122	232	119
Ammatillisen työvoimakoulutuksen (0–9) toteutuneet opiskelijatyöpäivät	2021	7 647	3 112	10 592	5 037	113 172	10 301	6 351	7 632	4 070	22 379	45 828	22 932	26 647	22 452	21 974
	2022	8 125	1 786	14 373	14 535	34 592	11 244	17 321	7 372	6 770	31 689	33 179	29 399	22 172	22 506	16 967
	2023	5 589	2 148	15 468	11 727	39 271	17 572	12 549	8 020	7 686	23 597	35 888	46 679	12 688	8 507	15 489
Myönteiset ja kielteiset palkkatukipäätökset	2021	231	1 088	213	227	269	317	172	228	434	218	261	369	261	283	270
	2022	318	1 422	204	311	411	305	303	242	414	307	204	393	318	412	339
	2023	311	2 862	160	227	210	328	244	226	219	233	129	326	223	290	260
Yrityskäynnit ja muut yrityskontaktoinnit	2021	3 684	576	2 907	2 115	2 404	1 351	3 559	3 731	1 691	694	836	1 875	21 620	2 852	2 320
	2022	3 775	473	3 594	1 763	2 023	1 182	2 472	4 179	1 056	1 828	1 066	3 072	35 033	2 178	2 172
	2023	4 157	664	1 178	1 696	2 215	1 071	1 978	2 977	992	1 553	965	2 585	16 619	1 345	2 030
Alkaneet omaehtoisen opiskelun jaksot	2021	397	382	230	312	329	548	407	236	567	464	443	488	283	204	367
	2022	534	321	255	574	378	642	377	279	486	508	599	604	261	268	435
	2023	390	246	187	477	302	574	250	207	318	585	573	626	173	253	333
Tehdyt osapäätökset	2021	259				277	149							304		250
	2022	310				424	291							366		339
	2023	434				491	522							439		455
Tehdyt työ- ja koulutuskokeilusopimukset	2021	320	289	371	281	324	631	184	423	462	476	1 179	611	417	633	371
	2022	404	431	393	402	392	812	135	598	570	515	1 145	568	621	797	456
	2023	477	659	534	467	329	853	368	597	652	949	1 224	528	872	858	557
Myönteiset ja kielteiset starttirahapäätökset	2021	197	1 299	222	133	245	173	232	151	645	317	166	215	199	127	213
	2022	180	8 595	208	142	206	192	198	102	229	247	208	164	211	73	187
	2023	205	12 614	186	223	238	164	300	159	149	299	182	190	348	95	223
Valmennuksissa aloittaneet työnhakijat	2021	376	5 600	548	316	4 582	858	1 133	835	653	559	485	1 130	1 697	372	663
	2022	500	2 752	1 157	426	1 416	1 516	642	502	630	506	400	1 029	792	288	662
	2023	629	1 692	860	639	577	1 631	623	816	734	517	603	1 919	887	485	765

Taloudellisuuslaskennan mukaan TE-toimistojen suoritteiden tuottamiseen kohdistettiin 4 330 htv vuonna 2023 (4 077 htvä vuonna 2022), kokonaiskustannusten ollessa 277,6 M euroa (244,7 M euroa vuonna 2022). Htv-kohtaiset kustannukset olivat n. 64 000 euroa (n. 60 000 euroa vuonna 2022). TE-toimistojen osalta suurimmat resurssit kohdistuivat edellisvuoden tapaan työllistymissuunnitelmien tekoon 1 439 htv (1 328 htvä vuonna 2022) ja työttömyysturvan asiantuntijatehtäviin 690 htv (643 htvä vuonna 2022).

Suoritteiden tuottavuus oli suurinta ja suoritteiden yksikkökustannukset olivat alhaisimmat pääosin niiden suoritteiden osalta, joissa suoritemäärät olivat suuria. Lukumääräisesti eniten tuotettiin seuraavia suoritteita: Kotoutumiskoulutuksen (X6) toteutuneet opiskelijatyöpäivät 23 326 027 kpl (18 825 606 kpl), ammatillisen työvoimakoulutuksen (0 – 9) toteutuneet opiskelijatyöpäivät 2 210 528 kpl (2 375 530 kpl), tehdyt työllistymissuunnitelmat 846 682 kpl (665 303 kpl), tehdyt työttömyysturvan erityislausunnot (M1-Z9) 373 038 kpl (361 016 kpl), uusi alkanut työnhakujakso 378 319 kpl (300 007 kpl) sekä yrityskäynnit ja muut yrityskontaktointit 210 652 kpl (224 698 kpl). Näiden edellä mainittujen suoritteiden sekä valmennuksissa aloittaneiden työnhakijoiden osalta tuottavuus oli suurinta ja yksikkökustannukset olivat alhaisimmat.

TE-toimistojen välisessä vertailussa tulee huomioida, että TE-toimistojen toimintaympäristöt, toimintamallit ja resurssit ovat erilaiset. Näin ollen taloudellisuutta ja tuottavuutta kuvaavien tunnuslukujen takana on runsaasti erilaisia muuttujia. Tunnuslukujen kautta pystytään kuitenkin tunnistamaan eroja suoritteiden tuottamisessa ja niiden kautta on myös mahdollista löytää hyviä käytäntöjä ja tarvittaessa tehostaa toimintamalleja. Suoritteiden tuottamisen taloudellisuudessa (yksikkökustannuksissa) on myös suuria eroja eri suoritteiden välillä. Tätä selittää osin suoritteen tuottamisen prosessi, mitä vaiheita ja mitä asiantuntemusta prosessiin sitoutuu. Kukin TE-toimisto on laatinut analyysin oman toimintansa taloudellisuudesta ja tuottavuudesta, joiden pohjalta seuraavaa analyysia on laadittu.

Analyyseihin perusteella voidaan todeta, että vuonna 2023 TE-toimistojen toimintaympäristöihin vaikuttivat vahvasti muun muassa vuonna 2022 käyttöön otettu pohjoismainen työvoimapalvelumalli, hyvinvointialueiden toiminnan alkaminen 1.1.2023, syksyllä 2023 käynnistynyt TE-palvelut 2024-uudistus, lainsäädännölliset muutokset, vuosien 2022 – 2023 henkilöstöresurssien lisäykset ja globaalisti epävakaa tilanteen heijastumat. TE-toimistojen asiakaspalvelumalli lisäsi merkittävästi työnhakija-asiakkaiden kasvokkaista palvelua ja vaikutti eri palvelujen kysyntään sekä asiakkaiden työllistymiseen avoimille työmarkkinoille. TE-toimiston ja kuntayhteistyön osaksi on vakiintunut ukrainalaisten tilapäisen suojelun perusteella työnhakijaksi ilmoittautuneiden asiakkaiden palvelu. Haasteita oli myös rakenteellisessa työttömyydessä, mikä heijastuu tulostulosten arvoihin. Analyyseissä nousee esille, että vuoden 2023 aikana TE-toimistoissa on keskitytty perustehtävän toteuttamiseen, panostettu henkilöstön perehdyttämiseen ja osaamisen kehittämiseen työnvälitysnäkökulma edellä.

Avainsuoritteiden perusteella voidaan arvioida, että TE-toimistot ovat tuloksellisesti suorituneet epävarmassa toimintaympäristössä kohtuullisen hyvin. Taloudellisuus ja tuottavuus on noussut mm. tehtyjen työtarjousten (pl. vuorotteluvapaa) ja tehtyjen osapäätösten osalta ja vastaavasti heikentynyt alkaneiden omaehtoisten opiskelu jaksojen, tehtyjen esittelyiden (ml. vuorotteluvapaa) ja myönteisten ja kielteisten palkkatukipäätöksien osalta. Korkein yksikköhinta on suoritteella ”Toteutuneet AVO-ohjaukset” (600 €/kpl). Suoritteen tuottaminen vie aikaa ja prosessiin sitoutuu psykologien tekemää työtä. Lisäksi peruuntuneet ohjaukset nostavat suoritteen hintaa, koska vain toteutuneet ohjaukset lasketaan suoritteeksi.

Tehtyjen työllistymissuunnitelmien taloudellisuus ja tuottavuus sekä suoritemäärät ovat kasvaneet kaikissa TE-toimistoissa vuodesta 2022. Suunnitelmia tehtiin 846 682 kappaletta vuonna 2023, mikä on noin 27 % enemmän kuin edellisena vuonna. Merkittävästi taloudellisuus on kasvanut edellisestä vuodesta Pirkanmaalla, Pohjois-Savossa ja Hämeessä. Vuonna 2022 siirryttiin pohjoismaiseen työvoimapalvelumalliin ja vaikka prosessin sisäänajo on jatkunut tarkasteluvuonna, voidaan todeta sen heijastavan positiivisia tuloksia tuottavuuteen ja taloudellisuuteen. Palveluvolyymien nousu ja työnvälitystoimien tehostaminen näkyvät työllisyysuunnitelmien tuottavuusluvuissa, tuottavuuden ollessa noin 17 % edellisvuotta parempi. Kainuun TE-toimistossa tehdyt työllistymissuunnitelmat oli erityinen painopiste vuonna 2023 ja vaikka tuottavuus on laskenut vuodesta 2022 noin 5,9 %, on se valtakunnallisessa vertailussa tuottavin TE-toimisto tehtyjen työllisyysuunnitelmien osalta.

Tehtyjen työtarjousten (pl. vuorotteluvapaa) osalta suoritteiden määrä kasvoi 41 590 kappaletta edellisestä vuodesta ja tuottavuus kasvoi 41,17 %. Suoritteiden määrässä on paljon vaihtelua eri TE-toimistojen välillä, mikä selittyy osin työmarkkinoiden epävarmuudella. Työpaikkoihin ei löydy oikeanlaista osaamista, vaikka työttömyys on

vuoden aikana lisääntynyt. Valtakunnallisessa vertailussa Etelä-Pohjanmaan TE-toimisto oli tuottavin ja taloudellisin, vaikka tuottavuus oli laskenut edellisestä vuodesta noin 25 %.

Keski-Suomen TE-toimiston arvion mukaan suoritteiden määrä asiantuntijaa kohden on noussut uuden pohjoismaisen työvoimapaalvelumallin ansioista. TE-toimistoon ja työllisyyden kuntakokeiluihin on laadittu uusi henkilöasiakaspalvelun tehtävänkuvauksensa, jonka suurin osa henkilöasiakaspalvelun asiantuntijoista otti käyttöön vuoden 2023 aikana. Tehtävänkuvauksessa painottuu työnvälitys, yrityskontaktointi ja piilotyöpaikkojen kartoittaminen. Työnvälitystä on tehostettu lisäämällä erityisesti työtarjoustensa määrää. Tällä muutoksella asiantuntijatyön painopistettä on pystytty siirtämään muista tehtävistä osaavan työvoiman saatavuuskysymysten ratkaisuun.

Tehtyjen kotoutumissuunnitelmien suoritteiden määrä kasvoi edellisestä vuodesta 64,28 %, noin 21 700 kappaletta, mutta tuottavuus heikkeni 14,98 %. Kotoutumisasiakkaiden määrä on noussut maahan saapuneiden ukrainalaisten vuoksi, joten myös tehtyjen kotoutumissuunnitelmien määrä on kasvanut. Tehtäviin on lisätty määräaikaista henkilöstöä, mikä näkyy tuottavuus- ja taloudellisuusluvun heikkenemisessä suoritemäärän kasvusta huolimatta. Valtakunnallisessa vertailussa taloudellisuus parani eniten Lapin TE-toimistossa. Lapin TE-toimiston arvion mukaan tähän on vaikuttanut vahvasti uusi asiakaspalvelumalli, mikä on selvästi lisännyt kontaktointien määrää.

Tehtyjä esittelyjä (ml. vuorotteluvapaa) tehtiin 17 602 kappaletta vähemmän kuin vertailu vuonna 2022. Suoritteiden taloudellisuus oli 344 €/suorite kun vuonna 2022 se oli 241 €/suorite, joten suoritteiden taloudellisuus heikkeni 42,68 % edellisestä vuodesta. Työnhakuvelvoite uudessa asiakaspalvelumallissa on korvannut pitkälti esittelyt, kun hakijat oma-aloitteisesti hakevat avoimia työpaikkoja. Tehtyjen esittelyjen suoritemääriin ja taloudellisuuteen on vaikuttanut vahvasti myös työmarkkinoiden heikentynyt tilanne, minkä seurauksena ehdokkaita koskevien esittelyprosessien kysyntä on ollut vähäisempää, mutta työnvälityksen resurssit eivät ole olleet pienemmät.

Myönteiset ja kielteiset palkkatukipäätökset, taloudellisuus heikkeni 41,03 %, suoritteiden vähentyessä 11 033 kappaletta vuodesta 2022. Palkkatukilaki uudistui 1.7.2023 ja samalla palkkatukea koskeva päätöksentekoprosessi siirtyi yleiseen avustusjärjestelmään (YA). Muutosten seurauksena TE-toimistoissa uudistettiin palkkatukiprosessia ja muutosten haltuun ottamisen vuoksi prosessia koskeva tehokkuus laski. Työmarkkinoiden muutos on myös vaikuttanut vahvasti palkkatuki päätöksiin, sillä sopivien hakijoiden puute on rajoittanut palkkatukipäätösten tekoa. Voidaankin arvioida, että näiden muutosten seuraukset selittävät taloudellisuuden valtakunnallista heikentymistä.

Alkaneet omaehtoisen opiskelun jaksot, suoritteiden lukumäärä väheni 9 270 kpl edellisvuoteen verrattuna ja taloudellisuus heikkeni noin 43 %. Pohjois-Karjalan ja Uudenmaan TE-toimistojen analyysien perusteella voidaan arvioida, että suoritteiden vähenemiseen on vaikuttanut omaehtoisia opintoja suorittavien työnhakijoiden työssä-olovelvoitteen uudistuminen. Pohjoismaisen työvoimapaalvelumallin myötä tuli työnhakuvelvoite koko opiskelun ajalle sekä myös työvoimakoulutusten opiskelija- ja koulutusmäärät ovat kasvaneet ja näiden seurauksesta omaehtoisen opiskelun suosio on osaltaan vähentynyt. Lapin TE-toimiston arvion mukaan suoritteiden määrän laskuun vaikuttaa Lapin alueen työttömyysasteen nousuminen 70 %, töihin hakeutuminen on ollut ensisijainen vaihtoehto opiskeluun nähden.

Tehtyjen osapäätösten suoritteiden määrä oli 29 016 kappaletta, mikä on noin 32 % prosenttia enemmän kuin vuonna 2022. Suoritteiden taloudellisuus parani 16,65 % ja tuottavuus 34,21 % edellistä vuodesta. Tehtyjen osapäätösten tuottavuuden ja taloudellisuuden nousuun on suuresti vaikuttanut viime vuosina voimakkaasti noussut maahan muuttaneiden määrä. Helmikuussa 2023 uudistunut ulkomaalaislaki suoraviivaisti ja sujuvoitti osaltaan osapäätösten käsittelyä. Voidaan myös arvioida, että vuonna 2022 valtakunnalliseksi muuttanut päätöksien tekeminen ja keskittäminen Uudenmaan, Kaakkois-Suomen, Pirkanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan TE-toimistoihin on tuonut positiivisia vaikutuksia suoritteiden tuottavuuteen ja taloudellisuuteen. Suoritteiden määrän kasvu selittyy osin sillä, että yhtenä ulkomaalaislain tavoitteena oli lyhentää päätösten käsittelyaika keskimäärin yhteen kuukauteen ja esimerkiksi Uudenmaan TE-toimistossa tehtiin vuoden 2023 aikana noin kolme kuukautta ylittöitä lakisääteiden käsittelyajan turvaamiseksi.

Vuoden 2023 kustannus- ja henkilötyövuositiedot toimintoryhmittäin

TE-toimistojen toimintamäärärahojen käyttö oli kertomusvuonna n. 297,7 milj. euroa (v. 2022 259,9; v. 2021 225,2 Milj. euroa). Lisäystä toimintamäärärahojen käytössä oli n. 37,8 milj. euroa (15 %). 1.1.2023 alusta voimaan tulleen palkkatukiudistuksen takia valtion tukityöllistyminen päättyi. Työllisyysvarat siirrettiin työllisyys-, koulutus- ja erityistoimien määrärahamomentilta TE-toimistojen toimintamenojen momentille. Tästä syystä toimintamenoilla palkatun henkilöstön osuus on merkittävästi lisääntynyt ja työllisyysvaralla palkattua henkilöstöä ei enää vuonna 2023 ollut.

TE-toimiston henkilötyövuosimäärä lisääntyi edellisestä vuodesta, ollen 4 761 htv (v. 2022 4 532 htv; v. 2021 3 918 htv). TE-toimistojen kokonaishenkilötyövuosikertymä kasvoi 229 henkilötyövuodella.

TE-toimistojen tehtävien toimintoryhmittäiset kustannus- ja henkilötyövuositiedot

Seuraavassa taulukossa on esitetty TE-toimistojen tehtävien toimintoryhmittäisiä kustannus- ja henkilötyövuositietoja vuodelta 2023. Tiedot perustuvat ELY-keskusten yhteiseen kustannuslaskentaan. Kokonaiskustannukset on laskettu työajanseurantajärjestelmän pohjalta toimintoryhmittäin. Kokonaiskustannuksissa on otettu huomioon henkilöstön palkat ja muut oman toiminnan kulut. Oman toiminnan kulut on rajattu poimintaan liikekirjanpidon tilien perusteella siten, että siirtomenot ja siirtomenoluonteiset kulutusmenot on jätetty pois laskelmista. Kokonaiskustannukset eivät näin ollen sisällä työkyvyn tutkimus- ja arviointipalvelujen ostoja.

Vertailutietoina on esitetty kustannus- ja htv-tiedot tehtäväryhmittäin vuosilta 2022 ja 2021.

Toimintoryhmäkohtaiset kustannukset te-toimistot yhteensä

Toimintoryhmä	2023		2022		2021	
	Htv	Kokonais-kustannukset	Htv	Kokonais-kustannukset	Htv	Kokonais-kustannukset
Alueiden kehittäminen ja maakunnan liittojen yhteistoiminta-alueet	0	32 300	1	43 106	0	6 284
Elinkeinopolitiikka	119	8 477 344	112	7 433 272	103	5 930 258
Kohdentamaton työ	1	45 826	1	583 739	0	286 902
Maahanmuuttajien kotouttaminen	3	190 068	1	148 444	4	263 185
Tiede, koulutus ja lasten päivähoito	0	3 567	0	5 852	0	14 090
Työllisyys, työttömyys ja julkinen työvoimapalvelu	5 093	335 338 294	4 835	293 536 557	4 190	253 574 172
Yhteensä	5 216	344 087 398	4 951	301 750 971	4 297	260 074 891

Henkilötyövuodet ja kokonaiskustannukset lisääntyivät edellisestä vuodesta.

Seuraavassa taulukossa on esitetty henkilötövuosi- ja kustannustiedot TE-toimistojen tehtävistä toiminnoittain. Taulukkoon on poimittu toiminnot, joita on tehty vähintään 1 htv vuonna 2023 - 2021. Ajanjakso 1.1 - 31.12.2023 (+ vertailutieto v. 2022 ja v. 2021)

Toiminto	2023		2022		2021	
	Htv	Kokonais-kustannukset	Htv	Kokonais-kustannukset	Htv	Kokonais-kustannukset
Työllistämissuunnitelma	1 439	90 769 106	1 328	81 022 474	862	60 074 435
Työttömyysturvatehtävät	690	40 368 211	643	34 151 763	603	29 893 461
Henkilöasiakkaan tieto- ja neuvontapalvelut	504	30 149 849	528	28 346 560	486	24 422 775
Työnhakijan alkupalvelut	358	21 596 962	312	16 861 141	235	12 476 207
Monialainen työllistymissuunnitelma ja aktivointisuunnitelma	307	20 394 897	286	17 122 752	251	14 468 154
Työnvälityspalvelut henkilöasiakkaille	267	18 063 623	279	17 915 743	233	18 232 081
Rekryointipalvelut työnantajille	192	14 112 701	206	14 129 756	227	16 721 296
AmmatINVALINTA ja uraohj.	163	11 684 510	199	11 591 772	248	12 691 126
Toiminnan kehittäminen, kokeilut ja pilotit	192	15 134 380	192	15 257 259	189	13 809 854
Ammatillisten työvoimakoulutusten koordinointi	143	9 746 691	140	8 837 747	135	8 548 213
Palkkatuki ja velvoitettytyöllistäminen	125	8 150 349	128	7 739 638	137	7 650 948
Kotoutumissuunnitelma	202	13 022 305	104	7 558 499	96	6 912 323
Yritysneuvonta	104	7 522 195	103	6 840 624	100	5 820 144
Omaehtoinen opiskelu työttömyysetuudella	78	4 594 370	81	4 338 461	110	5 329 362
Työ- ja koulutuskokeilut	57	3 445 812	67	3 824 785	83	4 019 505
Työntekijän työluvut	64	4 157 365	65	3 766 512	68	3 473 272
TE-live	71	7 370 448	62	5 436 574	9	777 547
Starttiraha	56	4 473 487	53	4 102 134	64	4 109 279
Kansainvälinen työnvälitys ja työvoiman liikkuvuus	52	4 941 055	46	3 592 800	46	2 928 472
Valmennuspalveluiden koordinointi	45	2 825 454	45	2 620 381	39	2 198 808
Kotoutumiskoulutusten koordinointi	28	1 777 232	24	1 406 827	23	1 240 914
Työkykykoordinaattorit	21	1 275 740				
TE-palvelujen tulosohtaus- ja kehittäminen	13	991 887	21	1 604 524	10	726 648
Työvoima- ja yrityspalveluiden hankinta, kilpailutus ja seuranta	13	921 370	14	901 887	11	646 564
Yritystoiminnan kehittämispalvelut	14	871 099	8	529 127	17	988 437
Työllisyyspoliit.avustus	6	446 976	7	477 505	9	573 576
Osaamisen kehittämisen koordinointi ja suunnittelu	5	284 304	4	185 181		
Alueelliset maahanmuuttajapalvelut	3	190 068	1	148 444	4	263 185
Kohdentamaton työ			1	583 739		
TeamFinland -toiminta			1	63 373	2	95 601
Yhteensä	5 212	339 282 445	4 949	300 957 983	4 296	259 092 185

TE-toimiston henkilötövuodet lisääntyivät eniten työllistämissuunnitelmien ja kotoutumissuunnitelmien laatimiseen liittyvissä tehtävissä sekä työttömyysturvaan ja työnhakijan alkupalveluihin liittyvissä tehtävissä ja työkykykoordinaattoreiden tehtävissä.

1.4.2 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

Maksullisen toiminnan tuloksesta ja kannattavuudesta on laadittu analyysit ELY-keskuksittain. Tämä analyysi on laadittu näiden analyysien pohjalta.

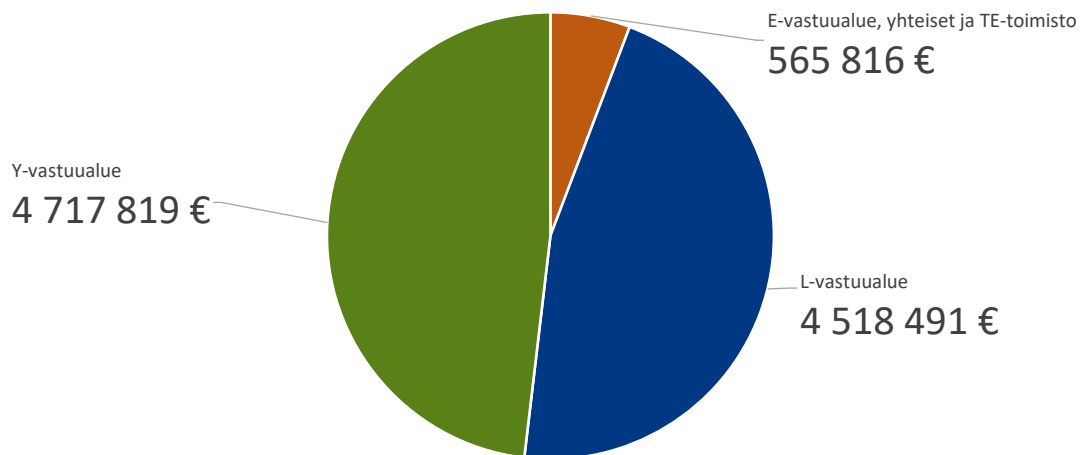
Pääosa maksullisen toiminnan tuotoista, noin 9,8 milj. euroa, muodostui maksuperustelain mukaisista julkisoidellisista suoritteista. Kokonaistuotot kasvoivat lähes 550 000 euroa (6 %) edellisvuoteen.

Maksullisen toiminnan muut tuotot koostuvat tileistä poistoista, jotka vuonna 2023 olivat 72 362 €. Vastaava luku edellisenä vuonna oli 16 269 €. Tileistä poistot olivat suurimmat Lapin ELY-keskuksessa, 54 502 € ja johtuivat pääasiassa siirtoajoneuvoista. Näiden saatavien vanhentumisaika on 5 vuotta. Maksamatta jääneiden laskujen osuus laskutetuista vaihtelee jonkun verran vuosittain.

Vuonna 2023 maksuperustelain mukaisten liiketaloudellisesti hinnoiteltujen suoritteiden tuotot olivat noin 9 700 euroa. Maksuperustelain mukaisista muista suoritteista ja erityislakien perusteella määrättävistä maksuista tai hinnoiteltavista suoritteista ei kuitenkaan laadita kustannusvastaavuuslaskelmia, koska näiden osa-alueiden tuotot jäävät alle 1 milj. euron rajan.

Julkisoikeudellisten suoritteiden tuotot jakautuivat vastuualueittain alla olevan kaavion mukaisesti. Luvut on avattu tarkemmin tekstiosiossa.

Julkisoikeudellisten suoritteiden tuotot 2023

E-vastuualueen (ml. yhteiset ja TE-toimistot) tuotot, noin 565 000 euroa, olivat 6 % kokonaistuotoista. E-vastuualueen tuotot laskivat 29 % edellisvuoteen verrattuna. Suurin osa E-vastuualueen kokonaistuotoista koostui TE-toimistojen tuloista Maahanmuuttovirastolta (=Migri) eli oleskeluluvan osapäätöksistä. Lupien käsittely on keskitetty Uudenmaan, Pirkanmaan, Pohjois-Pohjanmaan ja Kaakkois-Suomen ELY-keskuksiin. E-vastuualueen tuottojen lasku selittyy pääosin Migriltä saattujen tulojen laskulla vuoteen 2022 nähden. Migrin tuotot olivat 383 082 euroa ja laskua oli 157 584 euroa edelliseen vuoteen verrattuna.

Lisäksi E-vastuualueen tuotoista suurin osa kertyi Varsinais-Suomen ELY-keskuksen Kalatalouspalvelut-yksikön toiminnasta (noin 135 000 euroa), liittyen kalastuksen valvontaan ja kalastuslain toimeenpanoon liittyviin maksuihin ja päätöksiin. Kaikilla kaupallista kalastusta meri- ja sisävesialueilla harjoittavilla on rekisteröintivelvollisuus. Rekisteröintitehtävä on keskitetty valtakunnallisesti Varsinais-Suomen ELY-keskukseen. Rekisteröintituotot vuodelta 2023 olivat 18 030 € ja vuonna 2022 vastaavasti 66 690 €. Tuotot pienenivät merkittävästi. Kaupallisten kalastajien rekisteröinti on voimassa kolme vuotta kerrallaan, minkä vuoksi vuosittaiset tulot vaihtelevat.

Varsinais-Suomen ELY-keskus myös tarkastaa koko Suomen osalta Euroopan unionin alueelle tuotavien kalastustuotteiden saalistodistukset ja jalostusilmoitukset sekä vastaa Suomesta kolmansiin maihin (EU:n ulkopuolelle) vietävien kalastustuote-erien saalistodistusten varmentamisesta. Vuoden 2023 osalta saalistodistukset käsittelystä syntyi tuloja 58 520 € ja vuonna 2022 vastaavasti 73 320 €. Laskutus väheni edelliseen vuoteen verrattuna 14 800 €. Laskutusten määrän vuosittainen vaihtelu selittyy sillä, että vuodenvaihteen ilmoitusten käsittelyjä koskevat laskutukset kohdentuvat eri varainhoitovuosille.

L-vastuualueen tuotot, noin 4,5 milj. euroa, olivat 46 % kokonaistuotoista. L-vastuualueen tuotot laskivat 5 % edellisvuoteen verrattuna. Tuotot muodostuivat pääasiassa erilaisista liikenteen lupapalveluista, erikoiskuljetuksista sekä siirtoajoneuvokäsittelystä. L-vastuualueen tuottojen ja kulujen jakaantumisessa näkyy toimintojen keskittäminen valtakunnallisesti kirjanpitoyksikön sisällä. Pirkanmaan ELY-keskukseen on keskitetty liikenteen lupia, kuten esimerkiksi erikoiskuljetusluvut, palvelukohteiden opastusluvut, tienvarsimainosten poikkeusluvut sekä luvat kaapelien, johtojen ja putkien sijoittamiseen. Valtaosa (96 %) koko L-vastuualueen tuotoista kertyi juuri Pirkanmaalta, missä laskua oli 257 000 € edellisvuoteen verrattuna. Eniten laskivat erikoiskuljetusluvut.

Siirtoajoneuvot on valtakunnallisesti keskitetty Lapin ELY-keskukseen. Niiden tuotot olivat 80 776 euroa ja laskua oli noin 8 500 euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Vuoden 2023 aikana maksullisia suoritteita eli ajoneuvojen varasto- ja lähisiirtoja ja lähisiirtoja tehtiin yhteensä 497 kpl, mikä on noin 5 % vähemmän kuin edellisen vuoden siirtomäärä.

Tuottojen väheneminen on normaalia vuosittaista vaihtelua. Lisäksi tulojen euromäärään vaikuttavat raskaiden ajoneuvojen siirtomäärä, joissa siirrot laskutetaan asiakkailta toteutuneiden kustannusten mukaisesti, toisin kuin henkilö- ja pakettiautojen siirrot, joista laskutus tapahtuu maksuasetuksen mukaisesti ennalta määritellyn hinnsaston mukaisesti.

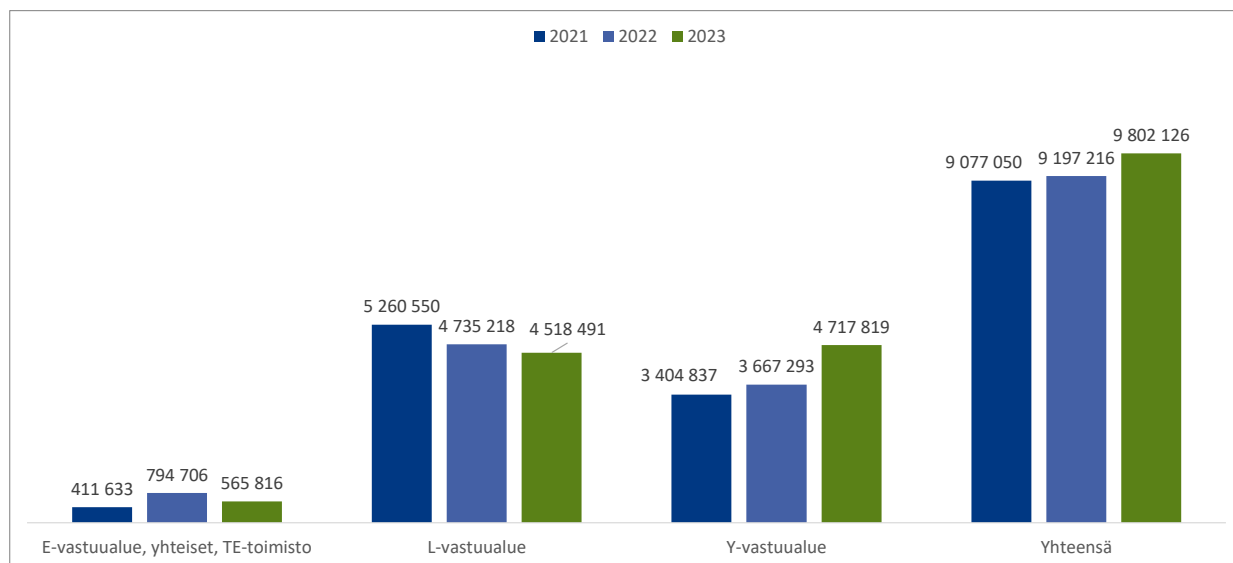
Etujao-oikeudet lautoille on keskitetty Varsinais-Suomen ELY-keskukseen, jossa tuotot hiukan kasvoivat edellisvuodesta. Tuotot voivat vaihdella vuosittain johtuen mm. Hailuodon etujao-oikeuslupien neljän vuoden uusimisen syklistä.

Y-vastuualueen tuotot, noin 4,7 milj. euroa, olivat 48 % kokonaistuotoista. Tuotot kasvoivat yli 1 milj. euroa edellisvuoteen verrattuna. Tuotot koostuivat pääosin ympäristö- ja luonnonsuojelulain mukaisista erilaisista päätöksistä, tarkastuksista, valvontamaksuista, ympäristövaikutusten arviointi (YVA) -lausunnoista sekä jätehuoltorekisteriin ilmoittautumisesta perittävistä maksuista. Esimerkiksi Kaakkois-Suomen ELY-keskuksessa tuottojen kasvu selittyi suurimmalta osin juuri jäterekisteröinnistä, mihin sisältyi uutena tehtävänä kansainvälisten jätteenkuljettajien rekisteröintimaksuja 53 860 €. Tuotot olivat ensimmäisenä rekisteröintivuotena oletettavasti poikkeuksellisen suuret. ELY-keskusten jäterekisteröinnin tuotot kasvoivat myös uusista jätelainsäädännön tuomista tehtävistä johtuen.

Ympäristönsuojelun ilmoitusten, valvontamaksujen ja YVA-selvityksiin liittyvien tuottojen erot selittyvät pääosin tavanomaisella vuotuisella vaihtelulla. Julkisoikeudellisten päätösten ja lausuntojen määrä vaihtelee vuosittain, sillä valvonta perustuu riskinarvioinnin perusteella tehtyyn valvontaluokitukseen. Ilmoitusten käsittelymääriin ja YVA-maksuihin ei voida käytännössä itse vaikuttaa, koska niitä tulee vireille hankkeiden mukaan ja hankkeiden määrät vaihtelevat luonnollisesti vuosittain. Vuonna 2023 YVA-hankkeita oli vireillä poikkeuksellisen paljon, mikä näkyi tulokertymässä. Esimerkiksi Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksessa YVA-lausuntoihin liittyvien suoritteiden tuotot yli kolminkertaistuivat vuoteen 2022 verrattuna. Y-vastuualueelle saatu vihreän siirtymän rahoitus on mahdollistanut lisäresurssien palkkaamisen YVA-lausuntojen käsittelyyn. Lapin ELY-keskuksessa Sakatin kaivoshankkeen YVA-selostuksesta annettu perusteltu päätelmä maksoi maksimihinnan 42 000 €, mikä on poikkeuksellista.

Myös ympäristölupavalvonnan tuotot kasvoivat monessa ELY-keskuksessa aiempaan vuoteen verrattuna. Ympäristölupavalvonnan maksullisten määräaikaistarkastusten ja raportoinnin tuotot vaihtelevat vuosittain tehtyjen tarkastusten lukumäärän ja valvontakohteiden valvontaluokkien sekä tarkastettavaksi tulevien raporttien lukumäärästä riippuen. Raportoinnin sekä tarkastusten laskutuksia voi myös siirtyä seuraavalle vuodelle, mikä nostaa ko. vuoden tuottoja.

Seuraavassa kaaviossa on esitetty tuotot vastuualueittain vuosina 2021 – 2023.

Kokonaiskustannukset, lähes 11,8 milj. euroa kasvoivat 1,3 milj. eurolla edellisvuodesta. Suurin osa kustannuksista syntyi henkilöstökuluista (61 %), yhteiskustannuksista (28 %) sekä palvelujen ostoista (11 %).

Kokonaiskustannusten kasvuun vaikutti henkilökustannusten kasvu noin 1,2 milj. eurolla. Maksullisen toiminnan kokonaiskustannuksista suurin osa muodostuu juuri henkilöstökustannuksista. Suurimmat henkilöstökulut syntyvät

Pirkanmaan ELY-keskuksessa, lähes 2,4 milj. euroa, mikä on 33 % kaikista henkilöstökuluista. Vaikka liikenteen lupapalveluja on keskitetty Pirkanmaan ELY-keskukseen, myös muissa ELY-keskuksissa tehdään keskitettyihin lupiin liittyvää työtä (mm. valta-, kanta- ja vilkkaiden seututeiden liittymälupapäätökset, suoja-alueiden rakentamisen poikkeamispäätöksiä sekä tien tilapäiseen sulkemiseen liittyvät päätökset). Aiempina vuosina on koettu ongelmalliseksi, että tämä työ ei näy Pirkanmaan ELY-keskuksen laskelmassa, sillä kustannukset ovat muissa ELY-keskuksissa jääneet kohdentamatta suoritteille johtuen mm. työn sirpaleisuudesta. Vuonna 2022 otettiin käyttöön uusi tapa, jossa muiden ELY-keskusten keskitettyihin lupapalveluihin kohdentuva työ otettiin mukaan laskennallisesti.

L-vastuualueella henkilöstökustannusten nousua oli myös Lapin ELY-keskukseen keskitettyjen siirtoajoneuvojen osalta. Keskitettyjen siirtoajoneuvopalveluiden henkilökustannukset nousivat lähes 22 000 €, mikä johtuu jo pari vuotta kestäneestä henkilöresurssin rikkonaisuudesta. Henkilöstökustannukset ovat vaihdelleet viimeisen parin vuoden aikana, eikä kustannukset ole päässeet vakiintumaan. Lisäksi henkilöstökustannuksissa näkyy yleiskorotusten vaikutus.

Maksullista toimintaa tekevän henkilöstön määrä on kasvanut, koska erityisesti vihreän siirtymän määrärahoilla on pystytty tekemään lisärekrytointeja. Useammassa ELY-keskuksessa henkilöstökustannusten nousu selittyykin Y-vastuualueella tehdyillä lisärekrytoinneilla mm. YVA-tehtävien hoitamiseen sekä jätehuoltorekisteröintitehtäviin. Esimerkiksi Uudenmaan ELY-keskuksessa ympäristölupavalvonnan henkilöstöresurssit ja -kustannukset kasvoivat vihreän siirtymän lisäresurssien myötä. Ympäristölupavalvonnasta vain osa (20 - 30 %) on maksullista toimintaa, joten kasvaneet henkilökustannukset eivät näy suoraan kyseisen tehtävän tuotoissa. Osittain henkilöstökustannusten nousu johtui myös työaikakohdennusten tarkentumisesta.

Palvelujen ostot vähenivät noin 267 000 euroa edellisvuodesta. Myös palvelujen ostoista suurin osa kertyy Pirkanmaan ELY-keskukselle, yli 1,13 milj. euroa, mikä on 88 % kaikista palvelujen ostoista. Pirkanmaan ELY-keskuksen palvelujen ostot vähenivät noin 255 000 euroa edellisvuoteen verrattuna. Ostettujen lupa-asioiden asiantuntijapalveluiden kustannukset olivat edellisvuotta pienemmät. Kysyntäpiikkejä tasataan ostopalveluilla ja ostopalveluiden tarve vaihtelee vuosittain riippuen siitä, kuinka kattavasti lupatoiminta saadaan hoidettua omin henkilöstöresurssien. Myös lupapalveluihin liittyvät tietojärjestelmäkulut laskivat.

Julkisoikeudellisten päätösten ja lausuntojen määrä vaihtelee vuosittain, ja on vaikea ennakoida, missä määrin asiakkaat julkisoikeudellisia lupia ja päätöksiä hakevat. Tavoitetta maksullisen toiminnan myyntituotoille on näin ollen haastavaa asettaa. Vuonna 2023 julkisoikeudellisille suoritteille oli kuitenkin asetettu tavoitteeksi 100 %:n kustannusvastaavuus.

Valtakunnallinen kustannusvastaavuus vuonna 2023 oli 82 %, ja se vaihteli ELY-keskuksittain 28 %:n ja 138 %:n välillä. Pienimmät kustannusvastaavuusprosentit ovat Uudenmaan (28 %) ja Pohjanmaan (32 %) ELY-keskuksissa. Suurimmat kustannusvastaavuusprosentit olivat Kainuun (138 %) ja Pohjois-Karjalan (135 %) ELY-keskuksissa. Satakunnassa maksullinen toiminta on niin vähäistä, että kustannusvastaavuus on 0 %. Uudellamaalla alhaiseen kustannusvastaavuuteen vaikuttaa TE-toimistossa käsiteltävien työlupien osapäätöksien teosta johtuvat henkilöstökustannusten kasvu 1,12 milj. euroon, ollen vuonna 2022 0,79 milj. euroa. Oleskelulupien käsittelystä saadut tuotot ovat puolestaan vähentyneet, mikä vaikuttaa laskennalliseen kustannusvastaavuusprosenttiin. Työlupien osapäätöksen tekeminen edellyttää paljon taustaselvityksiä, jotta päätös voidaan tehdä. Työajasta valtaosa kuluu selvitystyöhön, joten henkilöstökulut nousevat suhteellisen korkeiksi suhteessa osapäätöksistä saatuihin tuottoihin. Tämä vaikuttaa myös kustannusvastaavuusprosentin muutokseen (6 prosenttiyksikköä) valtakunnallisella tasolla (82 % v. 2023, 88 % v. 2022, 95 % v. 2021).

Myös Y-vastuualueella maksullisten suoritteiden tuotot eivät aina täysin vastaa niiden käsittelyn edellyttämää työmäärää. Lisäksi myyntituottoihin vaikuttaa vahvasti vireille tulleiden asioiden määrä, johon ELY-keskus ei voi vaikuttaa. Tämän seurauksena kustannusvastaavuus voi vaihdella paljonkin vuosittain. Joissakin tilanteissa maksullisen toiminnan vaatima työmäärä eli työtuntien kirjaus suoritetaan eri varainhoitovuoden aikana kuin vastaavat tuotot saadaan. Tuotot voivat siirtyä seuraavalle tilikaudelle, mikä vaikuttaa laskennalliseen kustannusvastaavuusprosenttiin.

Tuntikirjausten oikeellisuuteen sekä kustannusten kohdentamiseen on kiinnitetty entistä enemmän huomiota, jonka myötä laskelmat onkin saatu useissa ELY-keskuksissa tuottamaan täsmällisempiä tietoja. Tämä on huomattu muun muassa maksullisen toiminnan kasvaneina henkilöstökustannuksina ja täten pienempinä kustannusvastaavuusprosentteina. Jatkossakin täytyy seurata tarkasti tuntikirjausten oikeellisuutta maksullisessa toiminnassa, jotta saadaan menot kohdistettua oikein.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma. Maksuperustelain mukaiset julkisoikeudelliset suoritteet

	UUD	VAR	SAT	HÄM	PIR	KAS	ESA	POS	POK	KES	EPO	POH	POP	KAI	LAP	Vuosi 2023 toteutuma	Vuosi 2023 tavoite	Vuosi 2022 toteutuma	Vuosi 2021 toteutuma	
TUOTOT																				
Maksullisen toiminnan tuotot																				
Maksullisen toiminnan myyntituotot	690 590	938 987	160	254 662	4 810 888	354 347	107 207	243 192	207 859	249 168	772 531	1 200	662 467	154 160	354 710	9 802 126	8 700 000	9 197 216	9 077 050	
Maksullisen toiminnan muut tuotot	-519	-1 523	-80	-240	-11 887	0	0	-66	0	0	-2 040	-80	-1 358	-66	-54 502	-72 362		-16 269	-73 517	
Tuotot yhteensä	690 071	937 463	80	254 422	4 799 001	354 347	107 207	243 126	207 859	249 168	770 491	1 120	661 108	154 094	300 208	9 729 764	8 700 000	9 180 948	9 003 533	
KOKONAISKUSTANNUKSET																				
Erilliskustannukset																				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	14	2 005	0	17	0	118	295	8	548	154	614	351	316	64	1 428	5 932		9 513	5 051	
Henkilöstökustannukset	1 591 303	628 900	0	126 458	2 390 340	430 125	77 747	173 786	107 534	175 868	479 564	1 563	610 360	72 257	277 141	7 142 946		5 957 881	4 967 913	
Vuokrat	401	1 120	0	94	0	90	0	0	73	0	0	0	93	0	1 178	3 049		4 340	2 837	
Palvelujen ostot	1 782	1 473	0	0	1 134 525	10	360	33 614	0	10 078	6 230	0	1 559	32	104 835	1 294 498		1 562 002	1 676 743	
Muut erilliskustannukset	288	9 024	0	835	580	752	306	1 065	440	578	1 687	111	2 003	100	2 705	20 473		18 569	15 058	
Erilliskustannukset yhteensä	1 593 788	642 521	0	127 404	3 525 444	431 096	78 708	208 473	108 594	186 678	488 095	2 025	614 330	72 453	387 287	8 466 897	6 400 000	7 552 305	6 667 602	
Osuus yhteiskustannuksista																				
Tukitoimintojen kustannukset																				
Poistot																				
Korot																				
Muut yhteiskustannukset	888 520	340 657	0	75 928	777 639	258 622	37 637	76 198	45 765	87 762	199 256	1 529	401 535	38 967	102 755	3 332 770	2 300 000	2 935 275	2 803 312	
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	888 520	340 657	0	75 928	777 639	258 622	37 637	76 198	45 765	87 762	199 256	1 529	401 535	38 967	102 755	3 332 770	2 300 000	2 935 275	2 803 312	
Kokonaiskustannukset yhteensä	2 482 307	983 178	0	203 333	4 303 083	689 718	116 345	284 671	154 359	274 439	687 351	3 554	1 015 865	111 420	490 042	11 799 667	8 700 000	10 487 580	9 470 914	
KUSTANNUSVASTAAVUUS (tuotot-kustannukset)	-1 792 236	-45 715	80	51 089	495 918	-335 371	-9 139	-41 545	53 499	-25 271	83 140	-2 434	-354 757	42 674	-189 835	-2 069 903	0	-1 306 632	-467 381	
Kustannusvastaavuus-%	28 %	95 %	0 %	125 %	112 %	51 %	92 %	85 %	135 %	91 %	112 %	32 %	65 %	138 %	61 %	82 %	100 %	88 %	95 %	
Käytetty MPL 7.1 §:n mukainen hintatuki																				
KUSTANNUSVASTAAVUUS HINTATUEN JÄLKEEN	-1 792 236	-45 715	80	51 089	495 918	-335 371	-9 139	-41 545	53 499	-25 271	83 140	-2 434	-354 757	42 674	-189 835	-2 069 903	0	-1 306 632	-467 381	
Käytettävissä ollut MPL 7.1 §:n mukainen hintatuki																				

1.4.3 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus

Tämä analyysi on laadittu ELY-keskus kohtaisten kustannusvastaavuuslaskelma-analyyysien pohjalta. Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmat on tuotettu keskitetysti KEHA-keskuksessa. Vuonna 2023 oli käytössä Kieku työajan hallinta- ja kirjanpitojärjestelmä. Laskelmassa esitetään ELY-keskusten yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot ja kustannukset KEHA-keskuksen oman Kustannusvastaavuuslaskelmien laatiminen vuodelta 2023-ohjeen mukaisesti. Valtiokonttori on hyväksynyt KEHA-keskuksen oman ohjeen, joka on tarkempi kuin Valtiokonttorin ohje. Tiedot tarvitaan ELY-keskuksittain ja näin myös toimintamalli jatkuu samanlaisena varmistaen laskelmien vertailtavuuden. Tämän vuoden laskelmiin otettiin mukaan kaikki talousarvioitit, jolloin saatiin esitettyä yhteisrahoitteisten hankkeiden kokonaisrahoitus.

Yhteisrahoitteinen toiminta sisältää ELY-keskuksen itse toteuttamien hankkeiden eli F-projektien (pois lukien teknisen tuen projektit) sekä Liikenne ja infrastruktuuri ja Ympäristö ja luonnonvarat -vastualueiden yhteisrahoitteisten hankkeiden tuotot ja kustannukset. Y-vastualueen yhteisrahoitteisille hankkeille määriteltiin perusteet TEM:n asettamassa työryhmässä vuonna 2012. Liikennevastualueen yhteisrahoitteisiin hankkeisiin eivät sisälly Väyläviraston tilinpäätökseen sisältyvät yhteisrahoitteiset investointihankkeet. Lisäksi laskelma sisältää muita erikseen yhteisrahoitteisiksi sovittuja hankkeita.

Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot olivat 7,8 milj. euroa. Tuotot ovat laskeneet edellisestä vuodesta 0,4 milj. euroa, kasvua on neljällä ELY-keskuksella yhteensä 0,9 milj. euroa ja vähennystä yhdellätoista ELY-keskuksella yhteensä 1,4 milj. euroa. Tuottojen kasvu näkyy erityisesti Uudenmaan, Varsinais-Suomen ja Lapin ELY-keskuksilla yhteensä 0,8 milj. euroa. Tuottojen lasku näkyy erityisesti Pohjois-Karjalan, Etelä-Pohjanmaan ja Etelä-Savon ELY-keskuksissa, joissa laskua on yhteensä 0,7 milj. euroa. KEHA-keskuksella on alkanut v.2022 yhteisrahoitteinen hanke ympäristöministeriön kanssa, josta tuottoja kertyi v.2023 0,2 milj. euroa.

Yhteisrahoitteisen toiminnan kokonaiskustannukset olivat 7,8 milj. euroa ja ne ovat laskeneet 1 milj. euroa verrattuna edellisvuoteen. Palkkakustannukset ovat vähentyneet vuodesta 2022 0,9 milj. euroa, koska yhteisrahoitteisia hankkeita päättyi useita vuonna 2023 ohjelmakauden 2014 – 2020 päättyessä. Hankkeiden toiminta painottui loppuvaiheessa palvelujen ostoihin. KEHA-keskuksen yhteisrahoitteisessa hankkeessa on kustannuksia yhtä paljon kuin tuottoja, yhteiskustannuksia ei KEHA-keskukselle kohdistu. Erilliskustannusten muutokset ovat ELY-keskuksittain verrannollisia ko. ELY-keskuksen tuottoihin.

ELY-keskusten yhteisrahoitteisten hankkeiden talousarviolouden ulkopuolisia yhteisrahoittajia ovat Euroopan Unionin rakennerahastot (ESR, EAKR, INTERREG, AMIF), puiteohjelmat ja muu suora rahoitus sekä yleishyödylliset yhdistykset, kunnat ja kuntayhtymät ja osin myös yritykset.

Maakuntaliittojen rahoittamiin projekteihin on saatu rahoitusta Oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta JTF (2021 – 2027 teemana Uudistuva ja osaava Suomi).

ELY-keskusten yhteisrahoitteiset itse toteuttamat ESR-hankkeet (F-projektit) ovat yrittäjyyttä ja työelämää, osaamisen kehittämistä ja syrjäytymisen ehkäisyä sekä maahanmuuttajien kotoutumista tukevia palveluita, työvoimapolitiittisia toimenpiteitä sekä ympäristön hyvinvointia edistäviä yhteistyöprojekteja. Näissä hankkeissa tehdään asiantuntija- ja kehittämistyötä, joka tukee ja täydentää ELY-keskusten ja TE-toimistojen perustoimintaa mm. ennakointiin, strategiseen suunnitteluun, tiedotukseen ja viestintään liittyvissä asioissa. Hankkeilla edistetään digitaalisia palveluita sekä toimintatapoja (esim. koulutusmateriaalit ja verkko-ohjaus) tavoitteena parempi asiakaspalvelu ja tehokkaampi toiminta. Uuden ohjelmakauden 2021 – 2027 ESR-hankkeita aloitettiin kolmessa eri ELY-keskuksessa vuoden 2023 aikana. Lapin ELY-keskuksessa alkoi Parempi työelämä! valtakunnallinen työelämän kehittäminen, Uudenmaan ELY-keskuksessa Tulevaisuuden työmarkkinat ESR+ ja Kumppanina kotoutumisessa sekä Hämeen ELY-keskuksessa Yhteinen osaamistarpeiden ennakoinnin toimintamalli.

Maakuntaliittojen JTF-rahoituksella alkoi Etelä-Savon ELY-keskuksessa lokakuussa 2023 Vihreän siirtymän edistäminen Etelä-Savon kuntien ja pk-yritysten toiminnassa, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksessa PohjaNeva-hanke joulukuussa 2023 ja Keski-Suomen ELY-keskuksessa LUMOAVA - Luonto- ja ilmastotiedolla johtaminen Keski-Suomen vahvuudeksi syyskuussa 2023.

EU:n turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahasto (AMIF) osarahoittaa Varsinais-Suomen ELY-keskuksessa alkanutta Integration 2024 -hanketta. Life-hankkeiden osalta ELY-keskuksissa on edelleen käynnissä aikaisempina vuosina alkaneita hankkeita sekä Liito-orava Life, Canemure Life sekä CoastNet Life, jotka jatkuvat vuoteen 2025 asti. Etelä-Savon ELY-keskuksessa on alkanut v.2021 Our Saimaa Seal LIFE-hanke, joka päättyy vuonna 2026.

Jyväskylän yliopiston koordinoima Life Reviews (Kansainvälinen jokihelmisimpukkajokien tilaa parantava hanke) jatkuu edelleen Varsinais-Suomen, Etelä-Pohjanmaan sekä Pirkanmaan ELY-keskuksissa.

Freshabit Life IP-hankkeeseen osallistui seitsemän ELY-keskusta, ja hanke on päättynyt elokuussa vuonna 2022. Hankkeen päättymisen jälkeen loppumaksatuksessa v.2023 ELY-keskukset saivat rahoitusosuudet, jotka sisälsivät over head tai vastaavaa tuloa. Uusia LIFE-hankkeita alkoi Lapin ELY-keskuksessa TRIWA LIFE (The Torne River International Watershed LIFE) sekä Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksessa Technical Assistance ACWA Life valmisteluhanke.

ENI CBC Kolarctic, Karelia CBC, Pohjoinen Periferia ja Arktis sekä SEFR CBC -ohjelmista (ohjelmakausi 2014 – 2020) on rahoitettu ELY-keskusten yhteistyöhankkeita eri valtioiden kanssa. Hankkeiden toimeenpano tuensaajien osalta on päätynyt 2023 loppuun ja ohjelmat suljetaan lopullisesti 2025 vuoden alussa. Uuden ohjelmakauden (2021 – 2027) hankkeita rahoitetaan Interreg Aurora, Interreg Central Baltic ja Interreg Baltic Sea Region ohjelmista. Hankkeita alkoi v.2023 aikana Etelä-Pohjanmaan, Pohjois-Pohjanmaan, Varsinais-Suomen, Satakunnan ja Lapin ELY-keskuksissa.

Omarahoitusosuus oli kirjanpitoyksikkötasolla 93 %, lisäystä edelliseen vuoteen verrattuna 6 %. Kustannusvastavuusprosentti vaihteli, johtuen vanhan kauden hankkeiden päättymisestä aiheutuneista kirjauksista. ELY-keskusten itse toteuttamissa hankkeissa kustannusvastaavuus on yleisesti alhainen (alle 100 %). Pääosa käynnissä olleista projekteista oli luonteeltaan yleishyödyllisiä vaikutuksia tavoittelevia kehittämisprojekteja, jolloin tulorahoitusta projekteille ei kerry.

Yhteisrahoitteiselle toiminnalle ei ole asetettu varsinaisesti tulostavoitetta, mutta talousarviossa on merkitty aikaisempien vuosien toteutumien perusteella tuottojen tulostavoitteeksi 11 milj. euroa.

Seuraavaksi esitetään taulukko Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmat ELY-keskuksittain. Edellä olevassa tekstissä on avattu taulukon sisältö.

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (laskelma omarahoitusosuudesta)

	UUD	VAR	SAT	HÄM	PIR	KAS	ESA	POS	POK	KES	EPO	POH	POP	KAI	LAP	KEHA	Vuosi 2023 toteutuma	Vuosi 2023 tavoite	Vuosi 2022 to- teutuma	Vuosi 2021 to- teutuma	
YHTEISRAHOITTEISEN TOIMINNAN TUOTOT																					
Muilta valtion virastoilta saatu rahoitus	674 307	860 475	0	666 204	134 562	34 806	406 228	206 372	9 154	372 369	14 267	595	0	313 192	830 669	228 210	4 751 410	8 000 000	4 275 145	4 711 645	
EU:lta saatu rahoitus	0	1 370 411	0	0	0	0	18 223	0	35 911	144 413	148 382	0	83 639	0	-5 946	22 320	1 817 353		1 896 269	1 916 671	
Muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	0	0	0	0	0	0	8 116	30 986	0	0	0	0	0	0	0	0	39 101		27 147	197 528	
Yhteisrahoitteisen toiminnan muut tuotot	0	3 606	1 240	0	9 079	25 405	0	108 673	0	0	726 220	0	25 142	-14 078	331 786	187 946	1 405 018	3 000 000	1 978 282	1 140 867	
Tuotot yhteensä	674 307	2 234 492	1 240	666 204	143 641	60 211	432 567	346 031	45 065	516 782	888 869	595	108 781	299 115	1 156 509	438 476	8 012 882	11 000 000	8 176 843	7 966 710	
Yhteisrahoitteisen toiminnan erilliskustannukset																					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 582	3 186	1 415	1 793	6 863	0	282	348	0	6 476	14 590	0	339	531	28 927	134	66 465		55 085	165 428	
Henkilöstökustannukset	542 255	1 159 358	10 073	256 620	154 808	0	374 312	184 107	20 389	256 861	150 991	-847	98 581	182 491	730 963	409 098	4 530 062		5 035 089	5 000 155	
Vuokrat	773	1 354	0	1 044	810	0	455	2 539	0	0	358	0	363	1 189	20 124	932	29 942		21 533	17 399	
Palvelujen ostot	73 473	823 204	0	322 058	22 426	60 811	38 093	128 766	440	178 343	106 551	0	3 347	103 461	552 132	476 949	2 890 055		2 686 866	2 596 585	
Muut erilliskustannukset	35 404	150 044	266	118 318	7 740	0	13 188	31 303	693	51 330	358 818	0	6 357	27 489	107 472	443 949	1 352 371		957 146	864 574	
Erilliskustannukset yhteensä	653 488	2 137 146	11 754	699 833	192 648	60 811	426 331	347 063	21 522	493 010	631 309	-847	108 987	315 162	1 439 618	1 331 062	8 868 896		8 755 719	8 644 140	
Yhteisrahoitteisen toiminnan yhteiskustannusosuus																					
Tukitoimintojen kustannukset																					
Poistot																					
Korot	0	0	0	0	0	0	0	0	73	0	0	0	0	0	0	0	73		0	0	
Muut yhteiskustannukset	239 072	73 191	0	53 659	32 998	0	27 718	6 620	1 812	36 656	25 669	351	18 763	21 774	108 329	0	646 614		656 821	646 765	
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	239 072	73 191	0	53 659	32 998	0	27 718	6 620	1 885	36 656	25 669	351	18 763	21 774	108 329	0	646 686		656 821	646 765	
Kokonaiskustannukset yhteensä	892 561	2 210 338	11 754	753 492	225 646	60 811	454 049	353 682	23 407	529 666	656 978	-496	127 751	336 936	1 547 947	1 331 062	9 515 582	12 000 000	9 412 540	9 290 905	
OMARAHOITUSOSUUS																					
(Tuotot - Kustannukset)	-218 254	24 154	-10 514	-87 288	-82 005	-600	-21 482	-7 652	21 658	-12 884	231 891	1 091	-18 969	-37 821	-391 438	-892 586	-1 502 700	-1 000 000	-1 235 697	-1 324 195	
Omarahoitusosuus %	76 %	101 %	11 %	88 %	64 %	99 %	95 %	98 %	193 %	98 %	135 %	-120 %	85 %	89 %	75 %	33 %	84 %	92 %	87 %	86 %	

1.5. Tuotokset ja laadunhallinta

1.5.1 Suoritteiden määrät

1.5.1.1 ELY-keskusten suoritteiden määrät

Alla olevassa taulukossa on esitetty ELY-keskusten avainsuoritteiden lukumäärät vuosilta 2021 – 2023 ELY-keskuksista yhteensä. Avainsuoritteina on esitetty n. 30 suoritetta, joiden tuottamiseen on käytetty eniten työaikaa ELY-keskuksissa vuosina 2021 – 2023. Tiedot avainsuoritteiden lukumääristä esitetään v. 2023 niiden suoritteiden osalta, joista suoritettiedot oli saatavissa tilinpäätöstä laadittaessa. Vertailutietona esitetään vastaavat tiedot vuosilta 2022 ja 2021.

Suoritteen nimi	Suoritteiden lkm 2023	Suoritteiden lkm 2022	Suoritteiden lkm 2021
Tienpidon hankintojen tilausten määrä	2 893	2 979	2 830
Ympäristöluvanvaraiset laitokset, valvontakohteet	4 239	4 370	4 495
Peltovalvonnat, kpl	851	1 647	1 546
Työvoimakoulutuksena hankitut opiskelijapäivät lkm	2 995 580	2 464 482	2 562 892
Maaseudun hanke- ja yritystukien maksupäätökset, kpl	4 151	5 018	4 707
Ympäristösopimukset (sekä vanhat erityistukisopimukset), geenipankkitoimenpiteet, luonnonmukainen tuotanto ja ei-tuotannolliset investoinnit kpl	11 089	10 241	14 639
Yritystukipäätökset	1 046	496	1 904
Lausunnot YVA-arviointiohjelmista ja selostuksista yht, kpl	165	122	74
Valtion vesioikeudelliset luvat, joiden velvoitteista on huolehdittu, kpl	497	489	484
Maaseudun hanketukipäätökset, kpl	585	2 265	1 717
Maaseudun yritystukipäätökset, kpl	749	2 398	1 819
Maatilojen aloitus- ja investointitukipäätökset, kpl	2 883	4 017	3 136
Käsittellyt palkkaturvahakemukset	4 797	4 336	4 840
Vesistöt, joissa edistetty säännöstelyjen kehittämistä ja vesistöjen käyttökelpoisuuden parantamista, kpl	206	194	170
METSO-toteutus, ha	7 355	7 437	8 138
Tienpidon julkisoikeudelliset lupapäätökset (*vv. 2021 ja 2022 mukana ajoneuvon siirto)	5 457	5 823	6 774
Siirtoajoneuvot (*vv. 2021 ja 2022 tiedot mukana edellä olevassa kohdassa)	497		
Talviaikainen asiakirjavalvonta	804	1 566	1 401
Maatilojen aloitus- ja investointitukien maksupäätökset, kpl	3 796	4 581	5 329
Asiakaspalautteet (liikenteen asiakaspalvelukeskus)	58 000	59 600	70 275
Luomutuotannon valvonnan tarkastuspäätösten lukumäärä, kpl ja lupapäätösten lukumäärä, kpl	6 143	6 364	6 303
Sopimusliikenne ja valtion avut (ostosopimukset, valtionapupäätökset)	438	628	648
Vesihuollon kehittämissuunnitelmat, joiden toteuttamista on edistetty, kpl	36	42	44
Eläinvalvonnat, kpl	700	743	577
Seurantaohjelman mukaiset näytteet, kpl	19 199	19 727	19 650
Edistetyt peruskuivatus- ja ojitustoimitushankkeet (kpl)	114	106	155
Tulvakartoitetut alueet, joilla edistetty tulvariskien hallintaa, kpl	89	78	86
Henkilötyöpäivät (osaamisen kehittämispalvelut) lkm	18 491	18 478	12 671
Luonnonsuojeluohjelmien toteutus, ha	6 016	9 179	6 722
Kasvinterveyden ja taimiaineiston tarkastusten tai kartoituskäyntien lukumäärä, kpl ja näytteiden lukumäärä, kpl	1 720	1 685	1 798
Peltolohkorekisterin ristiintarkastukset, kpl	1 679	2 060	1 673
Erikoiskuljetusluvut	10 367	11 156	10 838
Laadunarvioinnin maastokäynnit	1 156		
Eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvonnan tarkastusten lukumäärä, kpl	745	686	698

Kaiken kaikkiaan ELY-keskusten tuottamat suoritemäärät kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna. Suurin kasvu (+111 %) edellisvuoteen verrattuna oli yritystukipäätösten määrässä ja suurin lasku (-74 %) maaseudun hanketukipäätösten määrässä.

Yritystukipäätösten suoritemäärä kaksinkertaistui valtakunnallisesti vuodesta 2022, lähestyen vuoden 2021 suoritusarvoa. Suoritemäärän muutosta selittää osaltaan se, että vuonna 2022 yritystukipäätöksiä tehtiin poikkeuksellisen vähän, kun vanha tukikausi päättyi ja uuden rakennerahastokauden päätöksiä ei päästy tekemään normaaliin tapaan EURA-järjestelmän keskeneräisyyden takia. Vuonna 2023 uuden kauden yritysrahoituspäätöksiä päästiin viimein tekemään suuremmassa määrin. Yritystukipäätösten käsittely on valtakunnallisesti keskitetty neljään ELY-keskukseen: Hämeen, Etelä-Savon, Keski-Suomen ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksiin.

Maaseudun hanketukipäätösten, maaseudun yritystukipäätösten sekä maatalojen aloitus- ja investointitukipäätösten määrät laskivat merkittävästi edelliseen vuoteen verrattuna. Alhaista maaseudun hanketukipäätösten määrää selittää se, että päätöksenteko avautui vaiheittain Hyrrä-järjestelmän keskeneräisyyden vuoksi. Vuonna 2023 voitiin tehdä vain edellisen ohjelmakauden muutospäätöksiä, mutta ei uusia hanketukipäätöksiä.

Maaseudun yritystukipäätösten osalta suoritemäärän lasku selittyy sillä, että monessa ELY-keskuksessa yritystuki päätöksenteko alkoi vasta loppuvuonna. Myös tietojärjestelmien hidas valmistuminen vaikutti suoritemääriä alentavasti.

Peltovalvontojen määrät laskivat merkittävästi (n. - 50 %) edellisestä vuodesta. Suurimmilta osin laskua selittää se, että vuonna 2023 siirryttiin uuden CAP-ohjelmakauden mukaisiin maataloustukivalvontoihin. Ohjelmakauden vaihdoksesta syntyi muutokset valvontamenetelmiin; kokotilavalvontojen sijaan siirryttiin enemmän satelliittivalvontaan perustuvaan monitorointiin.

Työvoimakoulutuksena hankittujen opiskelijapäivien määrä kasvoi edellisestä vuodesta (n. +22 %). Tähän oli osaltaan syynä palvelutarpeen kysynnän kasvu.

Maaseudun hanke- ja yritystukien maksupäätöksien määrässä oli 17,3 prosentin lasku viime vuoteen verrattuna. Suoritemäärän laskua voidaan selittää sillä, että vuonna 2023 pystyttiin maksamaan ainoastaan vanhan ohjelmakauden maksuja, koska EU:n uuden CAP27-rahoituskauden maksupäätösten teko ei ollut vielä mahdollista. Koska maksupäätökset koskivat lähinnä vanhaa rahoituskautta, päätöksiä oli kaiken kaikkiaan tavanomaista vähemmän.

Ympäristösopimusten ja ei tuotannollisten investointien suoritteiden määrä kasvoi edellisestä vuodesta. **Lausunnot YVA-arviointiohjelmista** suoritemäärä kasvoi edellisestä vuodesta (+35 %). Suoritteiden määrän kasvuun vaikuttivat mm. lisääntyneet vihreän siirtymän hankkeet sekä niihin osoitetut lisäresurssit. **Käsiteltyjen palkkaturvahakemusten** määrä kasvoi edellisestä vuodesta. Suoritemäärän kasvuun oli syynä mm. vuoden aikana käyttöön saadut lisäresurssit (2,3 htv), jotka ohjattiin suurelta osin arkistointi- ja kirjaamistehtäviin, jolloin vakituinen henkilöresurssi pystyttiin paremmin keskittämään hakemusten käsittelyyn.

Tienpidon julkisoikeudelliset lupapäätökset -suoritemäärä on pysynyt suunnilleen samalla tasolla kuin vuonna 2022. Vuonna 2023 Siirtoajoneuvot-suorite on siirretty omaksi suoritteekseen. Tienpidon julkisoikeudellisia lupapäätöksiä tehtiin 5 457 kpl, kun vuonna 2022 lupapäätöksiä tehtiin 5 823, ml. siirtoajoneuvot. Tienpidon julkisoikeudelliset lupapäätökset - suoritteeseen sisältyy keskitettyjä lupapalveluja, jotka käsitellään Pirkanmaan ELY-keskuksessa. Siirtoajoneuvopäätökset on keskitetty Lapin ELY-keskukseen. **Talviaikaisten asiakirjavalvontojen** määrä väheni merkittävästi edelliseen vuoteen verrattuna.

Liikenteen asiakaspalvelukeskuksen asiakasyhteydenottojen määrä on laskenut jo toista vuotta peräkkäin. Rutiiniluonteisia töitä on automatisoitu, sekä itsepalvelun mahdollisuuksia on kehitetty. Perusteluviestinnän lisääminen, Palauteväylän artikkelien ja asiointiapureiden kehittäminen, asiakaspalvelun somekanavat sekä muu sisällöntuotanto ovat lisänneet tienkäyttäjien tietoutta ja näin omalta osaltaan vähentäneet yhteydenottomääriä asiakaspalveluun. **Sopimusliikenne ja valtion avut (ostosopimukset, valtionapupäätökset)** suoritemäärät laskivat edellisestä vuodesta. Suoritteiden lukumäärä oli 438 kpl, (2022: 628 kpl) eli suoritemäärä laski 30,3 % vuodesta 2022. Joukkoliikenteen hankintojen kilpailutus suurempina kokonaisuuksina on kaikkien ELY-keskusten yleinen suuntaus, jolloin se selittää suoritemäärän laskua.

Tulvakartoitetut alueet, joilla edistetty tulvariskien hallintaa suoritemäärä kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna. **Luonnonsuojeluohjelmien toteutuksen (ha)** suoritemäärät laskivat merkittävästi edelliseen vuoteen verrattuna ollen n. v. 2021 tasolla. Luonnonsuojelun toteutuksessa avainsuoritteiden määrät vaihtelevat vuosittain

riippuen annetuista tavoitteista, käytävissä olevista määrärahoista ja henkilöstöresursseista sekä siitä, minkä kokoisia kiinteistöjä maanomistajat kulloinkin tarjoavat suojeluun.

Peltolohkorekisterin ristiintarkastusten lukumäärät vähenivät edellisestä vuodesta.

Erikoiskuljetusluvissa laskua on ollut jonkin verran ja tämä johtui vähäisemmästä tuulivoima rakentamisesta ja vallitsevasta maailmantilanteesta sekä rakentamisen hiipumisesta.

Eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvonnan tarkastusten lukumäärät kasvoivat edellisiin vuosiin verrattuna.

Avainsuoritteiden määrän vaihteluita on analysoitu myös tilinpäätöksen luvussa 1.4.1 Toiminnan taloudellisuus ja tuottavuus. Seuraavissa taulukoissa on esitetty vastaavien avainsuoritteiden lukumäärät ELY-keskuksittain.

Suorite	Vuosi	UUD	VAR	SAT	HÄM	PIR	KAS	ESA	POS	POK	KES	EPO	POH	POP	KAI	LAP	Yhteensä
Tienpidon hankintojen tilausten määrä	2021	617	430			260	231		257		228	210		427		170	2 830
	2022	711	406			252	262		272		236	215		440		185	2 979
	2023	680	419			255	264		252		237	201		396		189	2 893
Ympäristöluvanvaraiset laitokset, valvontakohteet	2021	401	711		211	280	244	114	223	129	289	946		505	123	319	4 495
	2022	414	711		216	280	242	113	217	129	240	887		482	121	318	4 370
	2023	411	715		213	280	234	112	212	129	236	815		469	105	308	4 239
Peltovalvonnat	2021	104	176	104	103	101	94	76	112	62	103	182	130	137	24	38	1 546
	2022	113	177	96	130	140	96	74	120	69	96	193	134	137	26	46	1 647
	2023	58	85	53	65	71	52	40	62	38	50	94	74	72	13	24	851
Työvoimakoulutuksena hankitut opiskelijapäivät, lkm	2021	1 098 022	194 875	91 465	115 371	230 970	143 044	47 848	89 903	58 430	105 358	46 152	88 688	140 836	29 271	82 659	2 562 892
	2022	923 947	188 930	223 737	124 713	58 229	107 607	143 299	91 247	70 465	38 013	148 496	89 987	91 778	117 528	46 506	2 464 482
	2023	1 308 043	251 589	83 314	126 559	218 650	149 840	42 206	100 909	94 895	154 791	64 094	113 109	147 004	47 223	93 354	2 995 580
Maaseudun hanke- ja yritystukien maksupäätökset, kpl	2021	243	256	374	283	282	230	321	294	368	331	463	292	512	193	265	4 707
	2022	258	234	434	338	313	279	275	334	369	355	460	350	529	186	304	5 018
	2023	204	238	344	368	262	240	205	235	271	257	401	324	455	107	240	4 151
Ympäristötuen erityistukisopimukset ja ei-tuotannolliset investoinnit, kpl	2021	1 100	1 626	536	944	1 418	835	830	1 261	1 044	716	1 184	1 198	1 372	264	311	14 639
	2022	725	1 226	368	655	962	584	588	927	679	556	838	749	926	173	285	10 241
	2023	693	1 326	416	743	856	524	884	1 133	796	808	681	706	934	214	375	11 089
Yritystukipäätökset	2021				743				227		660			274			1 904
	2022				109				72		226			89			496
	2023				262				151		438			195			1 046
Lausunnot YVA-arviointiohjelmista ja selostuksista yht, kpl	2021	13	8		3	2	4	0	3	1	3	16		11	4	6	74
	2022	10	10		3	8	2	0	6	2	8	30		22	11	10	122
	2023	8	15		5	10	5	2	10	5	13	42		36	9	5	165
Valtion vesioikeudelliset luvat, joiden velvoitteista on huolehdittu, kpl	2021	2	7		1	11	7	5	9	0	0	200		199	40	3	484
	2022	2	7		1	11	7	5	9	0	0	205		199	40	3	489
	2023	2	7		1	11	7	5	10	4	0	208		199	40	3	497
Maaseudun hanketukipäätökset, kpl	2021	96	61	150	140	115	127	75	70	86	148	155	108	199	74	113	1 717
	2022	108	96	219	249	143	131	100	81	123	165	281	150	204	81	134	2 265
	2023	40	26	52	47	40	33	15	16	31	54	84	36	67	22	22	585
Maaseudun yritystukipäätökset, kpl	2021	118	128	104	76	108	67	101	133	227	94	147	100	217	76	123	1 819
	2022	155	121	163	124	228	85	167	202	193	118	171	192	262	63	154	2 398
	2023	23	49	56	36	54	41	55	30	41	27	56	49	98	33	101	749
Maatilojen aloitus- ja investointitukipäätökset, kpl	2021	100	384	185	173	154	74	94	236	85	83	431	352	349	26	410	3 136
	2022	133	526	205	223	232	71	121	265	112	99	612	512	499	36	371	4 017
	2023	107	395	188	137	135	57	70	172	71	71	490	388	306	29	267	2 883
Käsitellyt palkkaturvahakemukset	2021	4 840															4 840
	2022	4 336															4 336
	2023	4 797															4 797
Vesistöt, joissa edistetty säännöstelyjen kehittämistä ja vesistöjen käyttökelpoisuuden parantamista, kpl	2021	9	8		4	14	5	8	10	17	2	36		42	9	6	170
	2022	8	7		4	20	6	15	9	17	2	46		42	9	9	194
	2023	8	7		4	16	6	28	10	10	2	49		52	9	5	206
METSO-toteutus, ha	2021	750	724		421	486	498	483	355	148	302	703		1 788	49	1 431	8 138
	2022	548	1 069		459	601	540	389	188	142	272	606		986	28	1 608	7 437
	2023	660	531		514	526	584	190	144	245	204	500		1 100	0	2 157	7 355
Tienpidon julkisoikeudelliset lupapäätökset (*vv. 2021 ja 2022 mukana ajoneuvon siirto)	2021	25	13			5 968	6		42		35	28		36		621	6 774
	2022	34	24			5 175	10		41		26	28		38		447	5 823
	2023	37	33			5 203	7		48		24	39		27		39	5 457
"Siirtoajoneuvot (*vv. 2021 ja 2022 tiedot mukana edellä olevassa kohdassa)"	2021																
	2022																
	2023															497	497
Talviaikainen asiakirjavalvonta	2021	93	142	79	109	117	85	66	99	58	79	175	123	124	20	32	1 401
	2022	107	171	92	124	135	90	67	112	66	88	190	133	132	21	38	1 566
	2023	54	75	51	60	70	46	37	60	34	49	94	73	67	13	21	804

Suorite	Vuosi	UUD	VAR	SAT	HÄM	PIR	KAS	ESA	POS	POK	KES	EPO	POH	POP	KAI	LAP	Yhteensä
Maatilojen aloitus- ja investointitukien maksupäätökset, kpl	2021	219	656	326	285	324	175	181	408	167	162	813	638	602	50	323	5 329
	2022	168	582	267	253	283	110	156	333	142	136	687	542	560	36	326	4 581
	2023	141	578	227	190	204	67	109	298	95	103	619	515	352	34	264	3 796
Asiakaspalautteet (liikenteen asiakaspalvelukeskus)	2021					70 275											70 275
	2022					59 600											59 600
	2023					58 000											58 000
Luomutuotannon valv. tarkastuspäätösten lukumäärä, kpl ja lupapäätösten lukumäärä, kpl	2021	307	626	272	378	619	356	324	585	528	257	611	560	687	128	65	6 303
	2022	583	618	249	355	609	337	326	546	491	221	660	528	661	106	74	6 364
	2023	656	536	233	349	599	333	313	496	464	254	598	516	638	97	61	6 143
Sopimusliikenne ja valtion avut (ostosopimukset, valtionapupäätökset)	2021	117	100			23	20		119		46	101		66		56	648
	2022	90	95			30	8		141		42	144		48		30	628
	2023	71	41			25	15		117		30	46		51		42	438
Vesihuollon kehittämissuunnitelmat, joiden toteuttamista on edistetty, kpl	2021	8	3		2	3	2	1	3	3	1	0		8	8	2	44
	2022	9	3		2	0	4	1	2	3	1	1		8	8	0	42
	2023	8	3			2	2	2	3	3	1	1		3	8	0	36
Eläinvalvonnat, kpl	2021	20	39	27	34	48	23	32	68	29	32	64	57	68	17	19	577
	2022	20	48	29	38	46	25	49	80	42	51	97	89	88	17	24	743
	2023	18	57	37	38	43	28	35	80	37	39	78	79	94	13	24	700
Seurantaohjelman mukaiset näytteet, kpl	2021	2 100	1 872		1 033	1 163	1 548	1 394	1 405	1 542	1 583	1 910		1 039	1 114	1 947	19 650
	2022	2 100	1 768		794	1 343	1 817	1 184	1 253	1 554	1 777	1 900		1 138	1 064	2 035	19 727
	2023	2 200	1 731		794	1 507	1 620	1 098	1 312	1 493	1 562	1 880		943	795	2 264	19 199
Edistetyt peruskuivatus- ja ojitustoimitushankkeet (kpl)	2021	8	20		2	5	10	1	4	4	0	33		67	0	1	155
	2022	7	22		2	4	10	1	5	4	2	35		13	0	1	106
	2023	8	20		1	2	13	4	5	6	1	35		19		0	114
Tulvakartoitetut alueet, joilla edistetty tulvariskien hallintaa, kpl	2021	6	6		3	14	3	2	7	5	2	10		22	0	6	86
	2022	5	5		3	14	3	2	7	5	1	10		17	0	6	78
	2023	5	5		3	14	3	3	6	5	1	10		17	11	6	89
Henkilötyöpäivät (osaamisen kehittämisspalvelut), lkm	2021				4 632			1 669			5 018			1 352			12 671
	2022				5 712			1 667			8 777			2 322			18 478
	2023				5 459			4 998			5 684			2 350			18 491
Luonnonsuojeluohjelmien toteutus, ha	2021	54	539		24	20	328	5	262	918	378	1 035		2 348	751	60	6 722
	2022	306	2 283		183	190	230	51	54	85	280	826		2 050	1 763	878	9 179
	2023	26	896		74	55	201	84	53	14	367	1 040		1 630	972	604	6 016
Kasvinterveysten ja taimiaineiston tarkastusten tai kartoituskäyntien lukumäärä, kpl ja näytteiden lukumäärä, kpl	2021	41	10	142	182	187	73	106	116	85	97	191	372	116	29	51	1 798
	2022	65	9	123	134	175	29	117	131	33	110	190	344	140	26	59	1 685
	2023	50	11	158	194	228	23	103	101	21	104	195	350	110	26	46	1 720
Peltolohkorekisterin ristiintarkastukset, kpl	2021	85	194	98	105	141	77	111	188	73	103	116	100	182	52	48	1 673
	2022	106	109	99	108	134	133	85	201	59	123	292	311	191	39	70	2 060
	2023	81	210	107	169	74	16	106	132	60	70	281	160	139	18	56	1 679
Erikoiskuljetusluvut	2021					10 838											10 838
	2022					11 156											11 156
	2023					10 367											10 367
Laadunarvioinnin maastokäynnit	2021																
	2022																
	2023	80	96	22	89	51	72	27	87	53	23	274	29	229	10	14	1 156
Eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvonnan tarkastusten lukumäärä, kpl	2021	37	47	41	77	44	35	25	48	63	34	66	46	92	12	31	698
	2022	19	32	25	101	40	21	32	65	52	42	85	58	77	12	25	686
	2023	37	49	37	76	62	30	54	74	49	47	64	62	74	11	19	745

1.5.1.2 TE-toimistojen suoritteiden määrät

Alla olevassa taulukossa on esitetty TE-toimistojen avainsuoritteiden lukumäärät vuodelta 2023 ja vertailutieto vuosilta 2022 ja 2021 TE-toimistoista yhteensä. Avainsuoritteina on esitetty 16 suoritetta, joiden tuottamiseen on käytetty eniten työaikaa TE-toimistoissa vuonna 2023. Tiedot avainsuoritteiden lukumäärästä esitetään v. 2023 niiden suoritteiden osalta, joista suoritetiedot oli saatavissa tilinpäätöstä laadittaessa.

TE-toimistojen kustannuslaskentaa kehitettiin vuoden 2019 aikana. Tällöin TE-toimistojen toimintoluokitus uudistettiin ja toiminnoille määriteltiin suoritteet. Uudet toiminto- ja suoritekoodit otettiin käyttöön v. 2020 alusta alkaen. Suoritetiedot kerättiin ensimmäisen kerran kustannuslaskentaa varten vuonna 2020, joten vertailutietoa sitä aikaisempiin vuosiin ei ole.

Suoritteen nimi	Suoritteiden lkm 2023	Suoritteiden lkm 2022	Suoritteiden lkm 2021
Tehdyt työllistymissuunnitelmat	846 682	665 303	598 630
Tehdyt työttömyysturvan erityislausunnot	373 038	361 016	370 431
Uusi alkanut työnhakujakso	378 319	300 007	310 300
Tehdyt aktivoitumissuunnitelmat	147 715	129 972	77 828
Tehdyt työtarjoukset (pl. vuorotteluvapaa)	160 114	118 524	152 303
Tehdyt kotoutumissuunnitelmat	55 491	33 779	24 014
Tehdyt esittelyt (ml. vuorotteluvapaa)	41 079	58 681	77 438
Toteutuneet AVO-ohjaukset	19 458	17 321	19 286
Ammatillisen työvoimakoulutuksen (0 – 9) toteutuneet opiskelijatyöpäivät	2 210 528	2 375 530	2 960 123
Myönteiset ja kielteiset palkkatukipäätökset	32 523	43 556	37 095
Yrityskäynnit ja muut yrityskontaktoinnit	210 652	224 698	232 713
Alkanee omaehtoisesta opiskelusta jaksot	26 103	35 373	40 462
Tehdyt osapäätökset	29 016	21 910	16 902
Tehdyt työ- ja koulutuskokeilusopimukset	31 657	30 680	30 786
Myönteiset ja kielteiset starttirahapäätökset	12 406	9 939	13 558
Valmennuksissa aloittaneet työnhakijat	34 350	29 485	25 611

Tuotettujen avainsuoritteiden määrät lisääntyivät monilta osin vuonna 2023. Lukumääräisesti eniten tuotettiin seuraavia suoritteita: ammatillisen työvoimakoulutuksen toteutuneet opiskelijatyöpäivät (2 210 528 kpl), tehdyt työllistymissuunnitelmat (846 682 kpl), uusi alkanut työnhakujakso (378 319 kpl), tehdyt työttömyysturvan erityislausunnot (373 038 kpl) sekä yrityskäynnit ja muut yrityskontaktoinnit (210 652 kpl).

Avainsuoritteiden määrien lisääntyminen selittyy pitkälti sillä, että TE-toimistojen henkilöstömäärä lisääntyi merkittävästi vuoden 2023 aikana. Myös työllisyystilanne on kohentunut edellisistä vuosista.

TE-toimistojen toimintaan kohdistuneet isot muutokset näkyvät myös avainsuoritteiden määrissä. Venäjän hyökkäys Ukrainaan helmikuussa 2022 näkyi vahvasti myös TE-toimistojen toiminnassa. Kevätkaudella 2022 otettiin käyttöön uusi TE-asiakaspalvelumalli (ns. pohjoismainen työvoimapalvelumalli). Vertailuvuoden 2021 luvuissa taas näkyy koronavuosien poikkeustila sekä kuntakokeiluviranomaisen käynnistymisestä seurannut uudelleenorganisointi.

Tehtyjen työllistymissuunnitelmien määrä kasvoi edellisestä vuodesta merkittävästi (+27 %). Suoritemäärän kasvu johtuu siitä, että kuntakokeilujen ja uuden asiakaspalvelumallin lisärekrytointien myötä asiantuntijoiden määrä on kasvanut sekä kuntakokeiluissa että TE-toimistoissa, mikä vastaavasti on mahdollistanut lisääntyneen palveluvolyymien. Joissakin TE-toimistoissa, mm. Kainuun TE-toimistossa, tehdyt työllistämissuunnitelmat oli myös erityinen painopiste vuonna 2023.

Uusi alkanut työnhakujakso suoritemäärät lisääntyivät edellisistä vuosista (+26 %).

Tehtyjen työtarjousten (pl. vuorotteluvapaa) osalta suoritemäärät lisääntyivät edellisistä vuosista (+35 %). Suoritteiden lukumäärän kasvua selittää osaltaan uusi asiakaspalvelumalli (pohjoismainen työvoimapalvelumalli). Työnvälitystä on tehostettu lisäämällä erityisesti työtarjousten määrää. Tällä muutoksella asiantuntijatyön painopistettä on pystytty siirtämään muista tehtävistä osaavan työvoiman saatavuuskysymysten ratkaisuun.

Tehdyt kotoutumissuunnitelmat lisääntyivät merkittävästi (+64 %) edellisestä vuodesta. Kotoutumisasiakkaiden määrä on noussut maahan saapuneiden ukrainalaisten vuoksi, joten myös tehtyjen kotoutumissuunnitelmien määrä on kasvanut.

Tehdyt esittelyt (ml. vuorotteluvapaa) suoritemäärät vähenivät edellisistä vuosista (-30 %). Työnhakuvelvoite uudessa asiakaspalvelumallissa on korvannut pitkälti esittelyt, kun hakijat oma-aloitteisesti hakevat avoimia työpaikkoja. Tehtyjen esittelyjen suoritemääriin on vaikuttanut vahvasti myös työmarkkinoiden heikentynyt tilanne, minkä seurauksena ehdokkaita koskevien esittelyprosessien kysyntä on ollut vähäisempää.

Myönteisten ja kielteisten palkkatukipäätösten määrät vähenivät edellisestä vuodesta. Mm. työmarkkinoiden muutos on vaikuttanut vahvasti palkkatuki päätöksiin, sillä sopivien hakijoiden puute on rajoittanut palkkatukipäätösten tekoa.

Alkaneet omaehtoisen opiskelun jaksot osalta suoritteiden lukumäärä väheni edellisvuoteen verrattuna. Pohjois-Karjalan ja Uudenmaan TE-toimistojen analyysien perusteella voidaan arvioida, että suoritteiden vähenemiseen on vaikuttanut omaehtoisia opintoja suorittavien työnhakijoiden työssäolovelvoitteen uudistuminen. Pohjoismaisen työvoimapalvelumallin myötä tuli työnhakuvelvoite koko opiskelun ajalle sekä myös työvoimakoulutusten opiskelija- ja koulutusmäärät ovat kasvaneet ja näiden seurauksesta omaehtoisen opiskelun suosio on osaltaan vähentänyt. Lapin TE-toimiston arvion mukaan suoritteiden määrän laskuun vaikuttaa Lapin alueen työttömyysasteen nouseminen 70 %, töihin hakeutuminen on ollut ensisijainen vaihtoehto opiskeluun nähden.

Tehtyjen osapäätösten suoritemäärät lisääntyivät edellisistä vuosista (+32 %). Suoritemäärän kasvuun on vaikuttanut mm. maahan muuttaneiden määrän kasvu. Helmikuussa 2023 uudistunut ulkomaalaislaki suoraviivaisti ja sujuvoitti osaltaan osapäätösten käsittelyä. Suoritteiden määrän kasvu selittyy osin myös sillä, että yhtenä ulkomaalaislain tavoitteena oli lyhentää päätösten käsittelyaika keskimäärin yhteen kuukauteen ja esimerkiksi Uudenmaan TE-toimistossa tehtiin vuoden 2023 aikana noin kolme kuukautta ylitöitä lakisääteisen käsittelyajan turvaamiseksi.

Avainsuoritteiden määrän vaihteluita on analysoitu myös tilinpäätöksen luvussa 1.4.1 Toiminnan taloudellisuus ja tuottavuus.

Seuraavissa taulukoissa on esitetty vastaavien avainsuoritteiden lukumäärät TE-toimistoittain.

Avainsuoritteiden lukumäärät TE-toimistoittain

Suorite	Vuosi	UUD	VAR	SAT	HÄM	PIR	KAS	ESA	POS	POK	KES	EPO	POH	POP	KAI	LAP	Yhteensä
Tehdyt työllistymissuunnitelmat	2021	164 851	61 185	25 079	31 788	53 915	54 231	15 892	24 272	29 739	27 429	18 628	20 559	41 751	13 241	16 070	598 630
	2022	192 270	52 588	29 642	37 178	59 958	51 836	17 435	30 390	26 027	39 046	21 242	16 455	55 404	15 160	20 672	665 303
	2023	250 396	63 644	35 936	59 692	74 858	56 550	19 590	40 673	33 585	54 452	27 745	16 477	70 619	15 736	26 729	846 682
Tehdyt työttömyysturvan erityislau- sunnot	2021	140 356	28 459	10 542	22 362	42 459	18 654	7 729	13 841	8 451	18 717	9 899	9 336	24 740	3 105	11 781	370 431
	2022	129 212	29 743	12 134	23 035	39 907	20 648	7 261	13 051	8 777	20 149	8 375	9 550	25 200	3 183	10 791	361 016
	2023	139 769	30 919	11 689	24 335	40 412	17 617	7 368	13 951	9 262	19 955	7 928	10 205	25 705	3 142	10 781	373 038
Uusi alkanut työnhakujakso	2021	98 483	26 938	11 608	19 329	30 633	16 840	6 846	13 263	8 404	17 361	10 283	10 495	23 817	3 854	12 146	310 300
	2022	90 868	25 333	11 994	19 622	29 473	16 769	6 926	12 437	8 748	17 302	10 050	9 959	24 717	4 077	11 732	300 007
	2023	109 617	31 152	13 374	26 324	39 436	23 973	9 234	16 113	11 310	21 821	12 759	13 601	31 839	4 498	13 268	378 319
Tehdyt aktivoitumissuunnitelmat	2021	10 864	4 065	3 636	4 113	18 606	1 418	2 574	3 666	3 154	6 657	2 987	2 419	10 209	1 333	2 127	77 828
	2022	27 805	6 582	4 358	4 896	28 496	7 283	2 929	4 766	5 983	11 620	3 689	2 296	14 265	2 234	2 770	129 972
	2023	28 920	8 387	4 430	6 493	32 287	9 950	3 376	6 000	9 302	13 416	4 032	2 252	12 834	2 617	3 419	147 715
Tehdyt työtärjoukset (pl. vuorottelu- vapaa)	2021	22 505	9 082	6 670	14 000	19 758	22 197	5 503	12 022	1 539	3 300	12 097	8 037	8 171	2 761	4 661	152 303
	2022	14 838	5 586	3 515	7 507	19 896	18 727	4 870	12 792	1 184	4 825	7 314	4 590	6 301	1 510	5 069	118 524
	2023	9 342	6 224	3 302	8 144	33 242	16 646	8 994	17 707	2 419	22 389	5 465	5 063	12 084	1 168	7 925	160 114
Tehdyt kotoutumissuunnitelmat	2021	11 913	1 851	428	1 392	1 220	1 147	274	744	543	956	316	958	1 357	393	522	24 014
	2022	14 816	3 141	705	1 875	2 018	1 871	565	1 142	818	2 179	576	1 186	1 604	381	902	33 779
	2023	23 568	5 267	1 994	2 411	3 356	2 831	1 110	2 425	1 599	3 612	1 098	1 901	2 306	703	1 310	55 491
Tehdyt esittelyt (ml. vuorotteluvapaa)	2021	6 442	6 410	10 551	3 776	6 507	3 791	2 319	6 758	265	4 188	6 497	5 532	8 599	1 529	4 274	77 438
	2022	7 463	5 151	6 956	2 533	5 054	3 244	1 666	4 266	148	3 936	4 767	4 164	5 287	977	3 069	58 681
	2023	5 846	3 983	4 259	1 668	4 575	2 444	1 329	2 774	142	2 330	3 181	2 425	3 552	810	1 761	41 079
Toteutuneet AVO-ohjaukerrat	2021	5 369	1 051	1 303	1 224	2 656	964	589	1 052	508	841	579	303	1 975	406	466	19 286
	2022	5 690	1 042	1 348	1 055	2 431	895	524	820	450	500	565	327	995	269	410	17 321
	2023	7 321	1 180	1 214	1 205	2 495	691	406	1 042	347	888	540	352	1 052	290	435	19 458
Ammatillisen työvoimakoulutuksen (0 – 9) toteutuneet opiskelijatyöpäivät	2021	218 254	18 582	109 489	49 636	1 282 593	96 664	25 632	50 524	26 867	304 192	341 362	158 820	134 117	12 299	131 092	2 960 123
	2022	227 241	15 037	120 945	130 421	423 478	119 400	67 028	66 232	56 025	424 157	278 698	175 259	113 351	17 278	140 980	2 375 530
	2023	148 137	22 504	142 378	130 548	450 701	143 430	63 361	76 821	60 275	317 916	273 244	218 735	86 525	9 268	66 685	2 210 528
Myönteiset ja kielteiset palkkatuki- päätökset	2021	7 121	3 437	1 485	2 855	3 828	2 662	1 516	1 526	2 313	2 692	1 230	1 357	2 746	846	1 481	37 095
	2022	9 139	4 386	1 543	3 399	4 480	3 033	1 586	1 557	2 512	3 153	1 532	1 342	3 180	997	1 717	43 556
	2023	7 546	2 769	1 118	2 742	2 960	1 923	1 151	1 321	1 988	2 290	1 048	971	2 505	715	1 476	32 523
Yrityskäynnit ja muut yrityskontak- toinnit	2021	82 366	8 007	6 723	12 439	26 350	12 945	3 977	12 921	9 027	5 322	6 196	6 739	27 215	4 271	8 215	232 713
	2022	79 283	8 751	6 159	13 381	24 478	14 112	3 445	11 308	9 688	5 534	6 181	6 306	24 193	4 672	7 207	224 698
	2023	72 889	9 572	5 801	13 538	24 187	12 415	4 348	9 653	8 630	6 358	6 882	5 397	18 929	4 749	7 304	210 652
Alkaneet omaehtoisen opiskelun jakso	2021	14 628	3 734	981	2 197	4 022	2 119	946	1 424	1 521	2 518	751	1 946	2 301	387	987	40 462
	2022	13 915	3 048	759	1 764	3 255	1 879	806	1 148	1 228	2 144	692	1 590	1 941	387	817	35 373
	2023	10 258	2 829	494	1 366	2 230	1 214	537	825	885	1 542	470	1 033	1 460	331	629	26 103
Tehdyt osapäätökset	2021	8 160				3 913	1 742							3 087			16 902
	2022	10 238				5 808	2 487							3 377			21 910
	2023	15 158				5 832	3 811							4 215			29 016
Tehdyt työ- ja koulutuskokeilusopi- mukset	2021	7 288	2 260	1 595	3 608	2 851	2 138	614	1 309	1 492	1 738	1 302	1 449	1 792	692	658	30 786
	2022	7 523	2 214	1 568	3 774	2 457	2 156	633	1 399	1 545	1 841	1 225	1 378	1 764	605	598	30 680
	2023	7 629	2 165	1 714	3 804	2 411	2 043	706	1 457	1 975	2 018	1 297	1 180	1 916	784	558	31 657
Myönteiset ja kielteiset starttiraha- päätökset	2021	5 008	1 245	436	737	1 772	609	247	457	292	573	348	433	727	96	578	13 558
	2022	3 620	848	295	555	1 463	463	186	319	229	422	226	300	516	94	403	9 939
	2023	4 736	1 176	296	670	1 431	508	251	440	281	590	253	358	797	110	509	12 406
Valmennuksissa aloittaneet työnhaki- jät	2021	4 577	3 271	542	1 405	2 361	2 712	921	1 617	440	1 451	965	1 775	1 082	340	2 152	25 611
	2022	6 885	4 347	804	1 904	2 309	3 256	949	1 600	348	1 527	824	1 666	974	239	1 853	29 485
	2023	8 370	5 360	931	2 555	2 384	3 121	1 189	2 259	456	1 720	1 106	1 456	984	236	2 223	34 350
Kotoutumiskoulutuksen toteutuneet opiskelijatyöpäivät	2021	14 890 239	526 600	498 597	866 083	363 665	1 200 060	122 291	77 557	133 636	494 693	238 230	379 203	106 583	59 952	253 246	20 210 635
	2022	13 483 675	732 547	179 245	665 649	1 036 738	1 013 046	141 477	25 906	287 819	386 228	0	420 297	157 909	72 227	222 843	18 825 606
	2023	15 456 778	1 087 131	669 115	508 173	1 250 197	1 935 814	140 851	162 913		842 708	224 472	484 742	172 788	121 205	269 140	23 326 027

1.5.2 Palvelukyky ja suoritteiden laatu

1.5.2.1 ELY-keskuksen palvelukyky ja suoritteiden laatu

Vuoden 2023 aikana ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen asiakastytyväisyyttä mitattiin palvelutyytyväisyyskyselyjen avulla. Arvioitavia palvelukokonaisuuksia olivat rahoitus-, maksatus, lupa- ja valvontapalvelut sekä yritysten kehittämispalvelut.

Valtakunnallisten tulosten aikaansaamiseksi ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen kyselyiden tulokset yhdistettiin palveluittain. Palvelutyytyväisyyskyselyihin saatiin vuonna 2023 yhteensä 3 669 vastausta (v. 2022 4 430 kpl, v. 2021 3 888 kpl). Vastausmäärä on edellisvuosia pienempi.

Rahoituspalveluita koskevien palautteiden osuus oli 11 %, maksatuspalvelujen 65 %, lupapalveluiden 2 %, valvontapalveluiden 12 % sekä yritysten kehittämispalvelujen 10 % kaikista vastauksista. Maksatuspalveluihin sisältyvät ELY-keskuksissa tehtävät maksatustehtävät ja KEHA-keskuksen hoitamat maksatustehtävät.

Valtakunnallisten yhteenvetotulosten (helmikuu 2023) mukaan ELY-keskusten asiakkailta saamien ”palvelukokonaisuudessaan” tyytyväisyysarvosanojen valtakunnallinen keskiarvo vuonna 2023 oli kaikkien palveluiden osalta **4,27** (4,29 / 2022) (asteikko 1 – 5). Kokonaistyytyväisyyden keskiarvo on hivenen laskenut vuoden 2022 vertailukelpoiseen tulokseen verrattuna, mutta on kokonaisuutena pysynyt hyvällä tasolla.

Valtakunnalliset keskiarvot ovat palvelukokonaisuuksittain seuraavat:

Palvelukokonaisuus	2023	2022	2021
Rahoitus	4,23	4,28	4,20
Maksatus	4,23	4,24	4,43
Luvat	4,47	4,57	4,49
Valvonta	4,40	4,41	4,36
Yritysten kehittämispalvelut, analyysi ja konsultointi	4,37	4,47	4,38
Palvelut yht. (kyselyissä mukana olevat palvelut)	4,27	4,29	4,35

Rahoituspalveluiden osalta kokonaistyytyväisyyden keskiarvo on hieman laskenut 4,23 (4,28 / 2022). Erityisen tyytyväisiä palvelun osatekijöistä asiakkaan olivat rahoituspalvelun asiantuntemukseen ja ystävällisyyteen. Palvelun osatekijöistä tyytyväisyys asian käsittelynopeuteen on selvästi alemmalla tasolla 3,50 (3,98 / 2022).

Maksatuspalveluiden kokonaistyytyväisyys on säilynyt käytännössä samalla tasolla 4,23 (4,24 / 2022). Maksatuspalvelujen arvioissa tyytyväisyys palvelun ystävällisyyteen, päätöksen perusteluihin ja asiantuntemukseen ovat edelleen erittäin hyvällä tasolla. Myös maksatuspalvelujen asiakkaiden tyytyväisyys maksatuksen käsittelynopeuteen on muita osatekijöitä alemmalla tasolla. Maksatuspalveluihin sisältyvät KEHA-keskuksen hoitamat maksatus-tehtävät ja ELY-keskuksissa tehtävät maksatustehtävät.

Lupapalveluiden osalta vastaajien kokonaistyytyväisyys on jonkin verran laskenut arvoon 4,47 (4,57 / 2022) mutta on edelleen korkealla tasolla. Lupapalveluiden asiakkaat olivat edellisvuosien tapaan hyvin tyytyväisiä palvelun eri osatekijöihin läpileikkaavasti.

Valvontapalvelujen osalta kokonaistyytyväisyys on käytännössä samalla tasolla 4,40 edellisvuoteen nähden (4,41 / 2022). Palvelun osatekijöistä valvontapalvelujen asiakkaat olivat hyvin tyytyväisiä koettuun ystävällisyyteen ja palvelun asiantuntemukseen.

Taulukossa on esitetty ELY-keskusten asiakkailta saamat kaikkien palvelujen kokonaistyytyväisyysarviot vuonna 2023 sekä vastausmäärät v. 2023 (vertailuna kokonaistyytyväisyys v. 2021 – 2022).

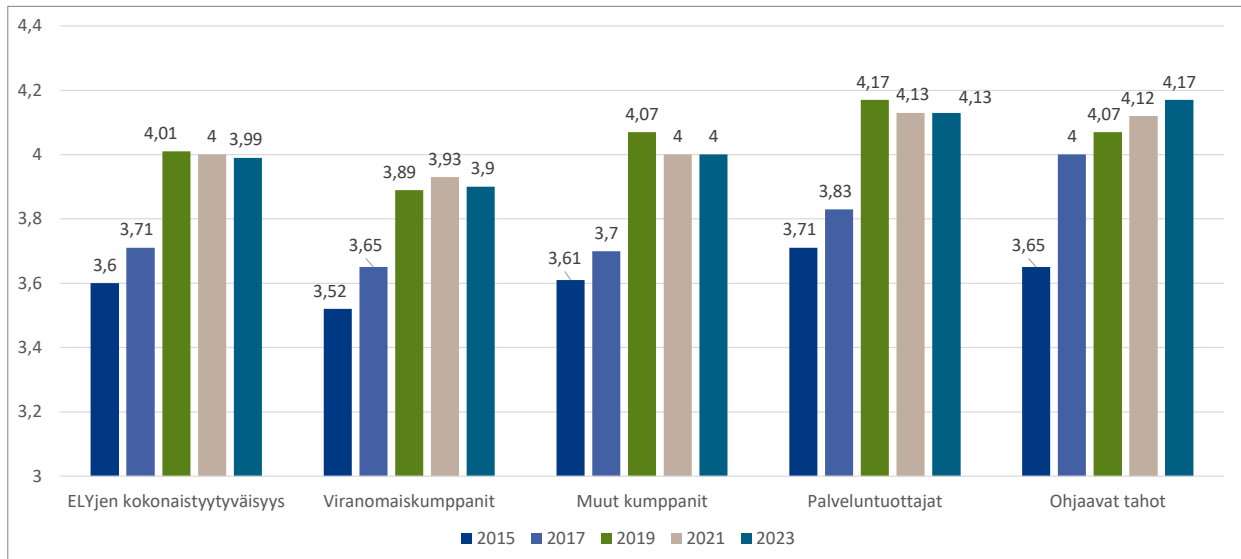
ELY-keskus	Vastaus-määrä (N) 2023	Palvelu kokonaisuudessaan 2023	Palvelu kokonaisuudessaan 2022	Palvelu kokonaisuudessaan 2021
Etelä-Pohjanmaa	161	4,44	4,56	4,52
Etelä-Savo	127	4,20	4,26	4,26
Häme	167	4,33	4,32	3,99
Kaakkois-Suomi	96	4,54	4,50	4,35
Kainuu	21	4,05	4,30	4,44
Keski-Suomi	110	4,28	4,27	4,31
Lappi	34	4,35	4,29	4,42
Pirkanmaa	82	4,34	4,08	4,34
Pohjanmaa	133	4,47	4,48	4,55
Pohjois-Karjala	66	4,41	4,40	4,53
Pohjois-Pohjanmaa	250	4,29	4,43	4,45
Pohjois-Savo	86	4,48	4,26	4,03
Satakunta	72	4,49	4,57	4,57
Uusimaa	70	4,28	4,18	4,22
Varsinais-Suomi	107	4,54	4,42	4,34
KEHA-keskus, Maksatus	1650	4,14	4,16	4,36
Yrityksen kehittämispalvelut, analyysi ja konsultointi	361	4,37	4,47	4,38
Liikenteen ja tienpidon luvat	76	4,45	4,59	4,51

Palvelutyytyväisyyskyselyjen piirissä ovat osa ELY-keskusten tarjoamista (n. 30 kpl) rahoitus-, maksatus-, lupa- ja valvontapalveluista, yrityksen kehittämispalvelut sekä KEHA-keskuksen maksatuspalvelut. Tuloksia tarkasteltaessa tulee muistaa, että nykyisten palvelutyytyväisyyskyselyjen toteutukseen liittyy paljon manuaalista työtä. Kyselyjen vastaajamäärissä ja niiden painottumisessa eri palveluihin on huomattavia eroja ELY-keskusten välillä. Toteutustavan keskeisiä kehitystarpeita ovat palautteenkeruun automatisointi, palvelukohtaisten vastaajamäärien lisääminen ja kyselyn parempi kattavuus ELY-keskusten eri vastuualueiden palveluihin.

Sidosryhmien tyytyväisyys ELY-keskusten toimintaan vuonna 2023

ELY-keskusten 2023 sidosryhmätyytyväisyystutkimus toteutettiin seitsemättä kertaa ja tehty yhteistyö koettiin tärkeäksi ollen 1 – 5 asteikolla 4,51. ELY-keskukset koetaan asiantuntevaksi, yhteistyötaitoiseksi ja helposti lähestyttäväksi kumppaniksi. Sidosryhmät korostavat edellisten vuosien tapaan asiakaslähtöisyyden merkitystä: palvelunäkökulman merkitys sekä sähköisten palveluiden ja järjestelmien helppokäyttöisyys.

Kyselyn vastausmäärä oli yhteensä 1 849 (31 %) määrän ollessa edellis kertaa hivenen suurempi. Kaikkien vastanneiden antama vuoden 2023 arvosana oli 3,99. Tulokset olivat läpileikkaavasti arvioitujen osa-alueiden osalta hyvin vastaavanlaisia kuin kahtena edellisena kertana (2021; 4,00 ja 2019; 4,01). Suurin osa vastaajista (1 443) oli tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä. Annettujen arvioiden ääripäät ovat hienoisesti korostuneet aikaisempaan nähden: erittäin tyytyväisiä sekä erittäin tyytymättömiä on aiempaa enemmän. Myös vaihteluväli eri ELY-keskusten kesken on kasvanut aikaisempaan nähden (3,76 – 4,43).

Kuva: Sidosryhmien kokonaistyytyväisyys ELY-keskusten toimintaan -vertailu vuodet 2015–2023

Aikaisempien tutkimusten tapaan palveluntuottajat ovat ohjaavien tahojen kanssa muita sidosryhmiä tyytyväisempiä ELY-keskusten toimintaan. ELY-keskuksen toiminnan nähdään yleisesti kehittyneen ja toimintakulttuurin koetaan kehittyneen yhteistyölähtoisemmäksi.

Eroavuudet aikaisempaan vuoden 2021 tutkimukseen nähden ovat hyvin pieniä vaihdellen välillä $\pm 0,1$ merkittävempien strategisten teemojen edistämiseksi, kuten arvioidun ELY-keskuksen aktiivinen toimijuus ilmastomuutoksen hillinnässä, aktiivinen panostus tutkimus- ja kehittämistoiminnan edistämiseen, digitaalisuuden edistäminen, hiilineutraali tavoitteen edistäminen.

Sidosryhmät painottivat ELY-keskusten näkyvyyttä, aktiivisuutta ja yhteistyötä sekä alueellisesti tunnustettua toimijuutta. Tuloksia hyödynnetään alueellisesti ELY-keskusten asiakkuusstrategian toimeenpanossa, aluekehitystyössä sekä toiminnan kehittämisessä.

1.5.2.2 TE-toimistojen palvelukyky ja suoritteiden laatu

TE-toimistojen asiakaspalautteiden kerääminen toteutetaan jatkuvana, osittain automatisoituna kyselynä neljä kertaa vuodessa (URA-, Webropol- ja QlikView-järjestelmiä käyttäen). Nykyinen kvartaaleittainen tiedonkeruujärjestelmä ja raportointi on otettu täysimääräisesti tuotantokäyttöön vuoden 2018 aikana. Kysely kohdistetaan kaikille TE-toimistoissa asioinneille työnantaja- ja työnhakija-asiakkaille.

Seuraavassa taulukossa on esitetty TE-toimistojen työnantaja-asiakkaiden arvioima kokonaistyytyväisyys palveluun (kysymys: ”Olemmeko palvelleet teitä hyvin?”, asteikko 1 – 5) vuosina 2018 – 2023. Kirjoittamishetkellä työnantaja-asiakkaiden kyselyn käytettävissä olevan tulosaineiston (* kvartaalit 1 – 3) vastaajamäärä vuonna 2023 oli 488 vastaajaa. Vastausmäärässä on havaittavissa selkeää laskua edellisvuoteen verrattuna (vuonna 2022 vastaajia oli 1 025), ellei viimeisen neljänneksen kvartaalin aikana ole saatu vastauksia poikkeuksellisen paljon. Työnantajat antoivat palautetta seuraavasti:

Työnantaja-asiakkaiden kokonaistyytyväisyys (asteikko 1 - 5)

TE-toimisto	2023 *	2022	2021	2020	2019	2018
Uusimaa	4,10	4,11	3,89	4,22	3,93	3,91
Varsinais-Suomi	4,35	4,03	4,26	4,35	4,40	4,30
Satakunta	4,58	4,53	4,22	4,32	3,86	4,05
Häme	4,15	3,95	4,19	4,08	4,13	4,02
Pirkanmaa	4,50	3,75	4,37	4,20	4,12	4,08
Kaakkois-Suomi	4,23	4,02	4,32	4,52	3,71	3,85
Etelä-Savo	4,33	4,18	4,10	4,45	4,13	3,97
Pohjois-Savo	4,44	4,40	3,90	4,20	3,78	4,19
Pohjois-Karjala	4,45	4,15	4,03	4,47	4,00	3,94
Keski-Suomi	4,13	4,05	4,03	4,27	3,91	3,87
Etelä-Pohjanmaa	4,38	4,16	4,30	4,32	3,97	4,43
Pohjanmaa	4,25	4,05	3,93	4,60	4,42	4,17
Pohjois-Pohjanmaa	4,17	3,99	4,22	4,18	3,99	4,27
Kainuu	3,40	4,71	4,06	4,57	4,24	4,18
Lappi	3,90	3,81	3,73	4,29	4,28	4,10
Koko maa	4,24	4,06	4,07	4,28	4,03	4,05

Työnantaja-asiakkaiden kokonaistyytyväisyyden keskiarvo v. 2023 koko maan osalta oli 4,24, missä on merkittävää parannusta verrattuna edellisvuoteen (4,06). Vuodet 2023 ja 2020 erottuvat muusta sarjasta korkeampina tuloksina verrattuna muuhun aiempaan mittaushistoriaan.

Merkittävimmin valtakunnallisen keskiarvon yläpuolella vuonna 2023 kokonaistyytyväisyydessä oltiin Satakunnan, Pirkanmaan, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon TE-toimistojen alueilla. Vastaavasti keskiarvoa merkittävästi heikoimmat työnantaja-asiakkaiden kokonaistyytyväisyysarviot olivat Kainuun ja Lapin TE-toimistojen alueilla. Moni TE-toimisto oli onnistunut vuoden aikana merkittävästi parantamaan työnantajien kokemaa kokonaistyytyväisyyttä. Erityisesti Pirkanmaa, Varsinais-Suomi ja Pohjois-Karjala erottuu tältä osin.

Seuraavassa taulukossa on esitetty TE-toimistojen työnhakija-asiakkaiden kokonaistyytyväisyys palveluun (kysymys: ”Palvelu on ollut kokonaisuutena hyvää.”, asteikko 1 – 5) vuosilta 2018 – 2023. Työnhakija-asiakkaiden vastausaineiston muodostavan palvelutyytyväisyyskyselyihin saatujen vastausten määrä vuonna 2022 oli yhteensä 12 584 vastausta. Koska vuoden 2023 osalta on kirjoitushetkellä ollut käytettävissä vain vuosikvartaalien 1 – 3 / 2023 tiedot (*), on myös tietojen sisältämä vastaajamäärä tällä kertaa pienempi (9 923 vastaajaa). Yhden kvartaalin puuttuessa käytettävissä olleista tiedoista voidaan kuitenkin kohtuullisella varmuudella ennustaa lopullisen vuotuisen kokonaisvastaajamäärän tulevan olemaan varsin lähellä samaa kuin edellisvuotenakin. Työnhakija-asiakkaat antoivat palautetta seuraavasti:

Työnhakija-asiakkaiden kokonaistyytyväisyys (asteikko 1 - 5)

TE-toimisto	2023 *	2022	2021	2020	2019	2018
Uusimaa	4,12	4,15	4,03	4,17	3,85	3,69
Varsinais-Suomi	4,17	4,21	4,02	4,27	3,92	3,85
Satakunta	4,36	4,42	4,38	4,51	4,23	4,09
Häme	4,02	4,17	4,11	4,28	3,96	3,82
Pirkanmaa	4,14	4,15	4,00	4,11	3,73	3,53
Kaakkois-Suomi	4,24	4,21	4,16	4,42	4,02	3,86
Etelä-Savo	4,37	4,29	4,24	4,38	3,94	3,79
Pohjois-Savo	4,31	4,36	4,17	4,33	3,89	3,62
Pohjois-Karjala	4,25	4,36	4,35	4,50	4,27	4,15
Keski-Suomi	4,11	4,15	4,09	4,19	3,79	3,67
Etelä-Pohjanmaa	4,38	4,30	4,05	4,34	3,99	3,87
Pohjanmaa	3,95	4,08	4,20	4,34	4,13	3,89
Pohjois-Pohjanmaa	4,12	4,13	4,06	4,22	4,00	3,81
Kainuu	4,36	4,59	4,03	4,44	4,31	4,11
Lappi	4,21	4,25	4,15	4,30	3,99	3,89
Koko maa	4,16	4,20	4,08	4,24	3,92	3,76

Muista vuosista poiketen vuoden 2023 luvut perustuu kertomuksen laatimishetkellä käytössä olleisiin vuosikvartaalien 1 – 3 / 2023 tietoon (*). Työnhakija-asiakkaiden kokonaistyytyväisyyden keskiarvo vuonna 2023 koko maan osalta oli 4,16, missä on pientä laskua edellisvuoteen (4,20) verrattuna. Kokonaiskuvaa ajatellen kokonaistyytyväisyyden kehitys on kuitenkin ollut positiivisuuntaista koko mittauksen mahdollistamalla tarkastelujaksolla vuodesta 2018 alkaen. Hyvin poikkeuksellinen koronavuosi 2020 näyttäytyy tulossarjassa kehityskulusta mielenkiintoisesti poikkeavana erityisvuotena. Parhaimmat kokonaistyytyväisyysarvosanat työnhakija-asiakkaat antoivat Etelä-Pohjanmaan, Etelä-Savon, Kainuun ja Satakunnan TE-toimistojen alueilla. Heikoimmat arvosanat annettiin Hämeen ja Pohjanmaan TE-toimistojen alueilla.

Koko maan osalta työnhakija-asiakkaat ovat erityisesti TE-toimistojen antaman palvelun ystävällisyyteen tyytyväisiä, missä oli edelleen positiivista kehitystä havaittavissa (4,59, vuonna 2022 arvosana oli 4,57 ja vuonna 2021 4,39). Asioiden käsittelyn nopeuteen ollaan myös tyytyväisiä (4,08, edellisvuonna 2022 4,13, vuonna 2021 4,05). Asiakkaiden saaman palvelun koettu hyödyllisyys saa arvion 3,90 (vuonna 2022 3,95) ja asiointin helppous 4,09 (edellisvuonna 2022 4,10, vuonna 2021 3,95).

Uuden asiakaspalvelumallin (pohjoismaisen työvoimapalvelumallin) käyttöönoton (toukokuun alusta 2022) jälkeen työnhakija-asiakkaiden kokonaistyytyväisyyden voidaan edelleen todeta parantuneen pidemmän aikavälin tarkastelussakin. Uuteen asiakaspalvelumalliin erityisesti liitettävissä olevien arviointikohteiden, ”Koen hyötyneni keskustelusta TE-palvelujen asiantuntijan kanssa suunnitelmani laatimiseksi ja toteuttamiseksi” tyytyväisyysarvion nousu (3,95, edellisvuonna 2022 4,00 ja vuonna 2021 3,84) ja ”Saamani palvelu on ollut hyödyllistä” pysyminen hyvällä tasolla (3,90, edellisvuonna 2022 3,95 ja vuonna 2021 3,89) kertovat näiltä osin onnistumisista TE-toimistojen palveluissa asiakkaan näkökulmasta. Tulosten paraneminen oli ollut myös havaittavissa vertailemalla vuoden 2022 alkuvuotta ja loppuvuotta keskenään, mikä vahvistaa käsitystä uuden asiakaspalvelumallin positiivisesta vaikutuksesta työnhakija-asiakkaiden tyytyväisyyteen, ainakin näillä mittareilla mitattuna.

Vuosikvartaalista 3 / 2021 alkaen kysely on lähetetty vain TE-toimistoissa asioineille asiakkaille. Työllisyyden kuntakokeilujen asiakkaiden tyytyväisyyttä on mitattu erillisin kyselyin ja mittarein.

1.6. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

TE2024 -uudistuksen valmistelu

TE2024-uudistuksen toimeenpano käynnistyi kertomusvuoden keväällä. Uudistuksessa pääosa TE-toimistojen tehtävistä, TE-palveluihin liittyvät hankintatehtävät ELY-keskusten E-vastuualueilta sekä TE-palvelujen maksatustehtävät ja TE-palveluihin liittyvät henkilöstö- ja taloushallinnon, asianhallinnan ja virastopalvelujen tehtävät KEHA-keskuksesta siirtyvät kuntiin 1.1.2025. TE2024-uudistuksen valtakunnalliset yt-neuvottelut käytiin 12.9.-23.10.2023. Näiden jälkeen pidettiin koko henkilöstölle valtakunnallisia henkilöstöinfoja sekä käynnistettiin virastokohtaisten yt-neuvottelujen valmistelu. Kertomusvuoden syksyllä aloitettiin Palkeiden kanssa uudistukseen liittyvä henkilöstön palvelussuhdetietojen siirtoja koskeva projekti. Yhteistyö Kunta ja hyvinvointialueyönantajat KT:n kanssa tiivistyi vuoden aikana. KEHA-keskuksen henkilöstö- ja lakipalvelut -yksikkö vastasi myös valtakunnallisen muutosvalmennuksen suunnittelusta ja toteutuksesta kertomusvuonna. Näihin muutosvalmennuksiin osallistui kertomusvuonna yhteensä noin 4 000 muutoksen kohteena olevaa henkilöä valtion virastoista ja kunnista. TE2024-uudistuksen muutosvalmennuksiin liittyen yhteistyötä tehtiin myös kuntaliiton kanssa.

Palvelussuhteiden hallinta

KEHA-keskuksen henkilöstöpalveluihin tuli vuonna 2023 lähes 64 200 palvelupyyntöä, mikä tarkoittaa yli 5 000 pyyntöä kuukaudessa. Suurimpana yksittäisenä projektina oli kuntakokeiluihin siirtyneiden TE-virkailijoiden jatkosopimusten tekeminen 1.7.2023 lähtien. Sopimusten määrä oli noin 1 500 kpl eivätkä ne ole mukana palvelupyyntöjen määrässä.

Kehittämishankkeina toteutettiin muun muassa työajan kohdennusten automaattinen seuranta. Seurannan automatisoinnilla tavoitellaan sitä, että jatkossa kohdentamatonta työaikaa olisi nykyistä vähemmän. Toisena

kehittämishankkeena oli suoritusarviointilomakkeen siirtäminen Osaavaan ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen osalta. Osaavan suoritusarviointilomake otettiin käyttöön syksyllä 2023, jonka myötä luovuttiin erillisten USPA-asianhallintajärjestelmään tallennettavien suoritusarviointilomakkeiden käytöstä ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen osalta.

Palvelussuhdeasioihin ja palkanlaskentaan kohdentuvassa Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuksessa oli vuonna 2023 henkilökohtaisten lisien myöntämisen perusteet. Tarkastusta koskevaa raporttia ei ole vielä käytettävissä.

Virastojen johtamisen kehittäminen

Toimintakertomusvuoden aikana organisoitiin virastojen esihenkilöille suunnattuja työsuojelu – ja työkykyaiheisia webinaareja, koulutus- ja infotilaisuuksia, rekrytointikoulutusta ja johtamisvalmennuksia. Vuoden teemoina olivat mm. työurajohtaminen, psykososiaalinen kuormitus, työyhteisösovittelu, puheeksi ottaminen ja haastavat esihenkilötilanteet. Järjestettiin työpaikkaselvitykset, työsuojelutarkastukset ja työterveysyhteistyö vahvassa yhteistyössä virastojen johdon kanssa.

Vuoden aikana uudistettiin työterveyspalvelun vaikuttavuuden seurannan mittareita ja toteutettiin esihenkilöille suunnattu kysely tähän liittyen. Toimeenpantiin vuosittainen VM Baro -kysely raporteineen ja avustettiin virastojen johtoa jatkotoimenpiteissä. Vuoden lopulla valmisteltiin ELY-keskuksia ja KEHA-keskusta koskeva itsearviointikysely yhdenvertaisuuden edistämisen tasosta tulevan vuoden tulostavoitetta ennakoiden.

Rekrytointitoimeksiantoja hoidettiin vuoden aikana noin 4 900 kpl. Kirjattujen toimeksiantojen lisäksi neuvottiin ja opastettiin päivittäin ELY-keskusten, TE-toimistojen ja KEHA-keskuksen rekrytoivia esihenkilöitä. Suunniteltiin ja otettiin vuoden aikana käyttöön portaalilomake rekrytointitoimeksiantoja varten. Valmistettiin Valtiolle.fi -järjestelmän uudistukseen liittyvä työnantajakuvan uudistus yhteistyössä ELY-viestijöiden kanssa. SUPOLla teetettyjen turvallisuusselvitysten määrä kasvoi noin 50 % aiempaan vuoteen verrattuna ollen 554 kpl.

Esihenkilöille ja johdolle tarjottiin henkilöstökoulutuksia ja valmennuksia tulevaisuuden johtamistaitoihin, projektien johtamiseen ja asiakaskokemuksen johtamiseen liittyen. Näihin valmennuksiin osallistui kaikkiaan noin 350 esihenkilötehtävissä toimivaa ELY-keskuksista, TE-toimistoista ja KEHA-keskuksesta. Uudistettiin henkilöstökoulutussuunnitelma tulevaa vuotta varten ja käynnistettiin esihenkilön ammatillisen osaamisen kriteerien määrittelytyö. Tämän pohjalta tullaan rakentamaan esihenkilön osaamisen kehittämisohjelma.

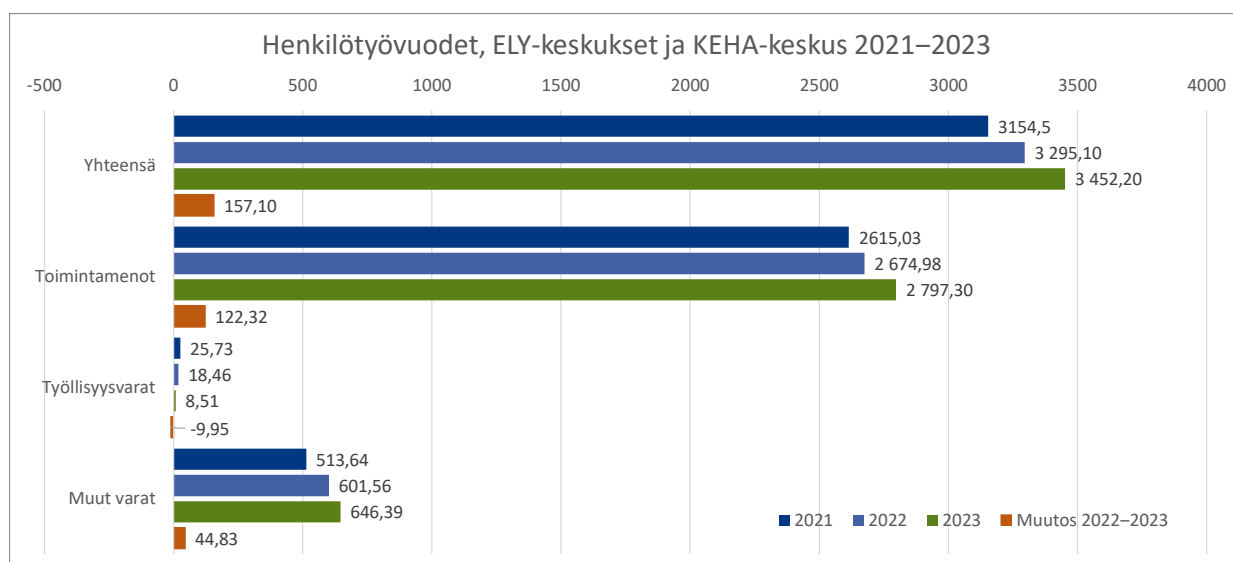
1.6.1 ELY-keskusten (pl. TE-toimistot) ja KEHA-keskuksen henkilöstö

ELY-keskusten tulostavoitteena henkisten voimavarojen hallinnan ja kehittämisen osalta vuoden 2023 tulossopimuksissa oli, että ”ELY-keskusta johdetaan määrätietoisesti ja hyvää henkilöstöpolitiikkaa noudattaen. ELY-keskukset panostavat henkilöstön työhyvinvoinnin edistämiseen. Osaamisen varmistamisessa ja osaamisen kehittämisesä huomioidaan myös muuttuvat asiakastarpeet.”

KEHA-keskuksen tulossopimuksessa tulostavoitteita vuoden 2023 olivat: ”Työhyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden vahvistaminen, muutostarpeiden tunnistaminen, avoimuus, osaaminen ja uudistamishalukkuus. KEHA-keskuksen osalta painopisteeseen kytkeytyy myös johtamisen kehittäminen.” ELY-keskusten sekä KEHA-keskuksen tavoite henkilöstöbarometrin työtyytyväisyysindeksissä oli saavuttaa >3,6.

1.6.1.1 ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen henkilöstön määrä ja rakenne, henkilöstökulut sekä vaihtuvuus

ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen kokonaishenkilötyövuosikertymä kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna 157,1 henkilötyövuodella (+ 4,7 %).

Toimintamenot: Toimintamäärärahalta palkatun henkilöstön henkilötyövuosikertymä nousi 122,32 henkilötyövuodella. Muutosta selittää mm. se, että toimintamenoilla on palkattu määräaikaista lisäresursseja. Määrää on lisännyt jonkin verran myös eläköityvien henkilöiden tilalle tehdyt, perehtymistä ja tehtävien siirtoa tukevat aikaisetetut rekrytoinnit.

Työllisyysvarat: Työllisyysvaroilla palkattujen osuus henkilötyövuosista väheni edelleen. Muutos vuonna 2023 oli -9,95 htv. Työllisyysvaroin palkattuja henkilöitä oli neljässä ELY-keskuksessa ja KEHA-keskuksessa.

Muut varat, pl. työllisyysvarat: Muilla varoilla palkattujen henkilöiden henkilötyövuosikertymä nousi 44,83 htv:llä. Etenkin KEHA-keskukseen on palkattu huomattava määrä henkilöstöä erillismäärärahoilla, mikä on lisännyt muilla varoin palkatun henkilöstön määrää.

Henkilötyövuosien kehitys

Henkilötyövuodet lisääntyivät toimintamäärärahoilla palkattujen osalta kaikilla muilla vastualueilla paitsi L-vastualueella (liikennevastualue), jossa henkilötyövuodet vähenivät valtakunnallisesti 2 htv:tä vuoteen 2022 verrattuna.

ELY-keskusten henkilövuosien kehitys 2021 – 2023

Henkilötyövuodet	2021			2022			2023			Muutos 2022 – 2023 %			Muutos 2022 – 2023 htv		
	Toimintamenoilla	Muilla varoilla	Yhteensä	Toimintamenoilla	Muilla varoilla	Yhteensä	Toimintamenoilla	Muilla varoilla	Yhteensä	Toimintamenoilla	Muilla varoilla	Yhteensä	Toimintamenoilla	Muilla varoilla	Yhteensä
E-vastualue	695	156	851	720	163	883	773	169	942	7,30 %	4,00 %	6,70 %	53	7	59
L-vastualue	411	3	414	418	1	419	416	1	417	-0,50 %	0,00 %	-0,50 %	-2	0	-2
Y-vastualue	691	256	948	716	298	1 014	788	269	1 057	10,00 %	-9,70 %	4,20 %	72	-29	43
Muut ELY-keskuksen sisäiset yksiköt	210	115	325	198	132	330	209	120	329	5,60 %	-8,80 %	-0,20 %	11	-12	-1
Yhteiset yksiköt (TE-aspa ja KEHA)	606	11	617	623	27	649	672	36	708	7,90 %	35,30 %	9,10 %	49	9	59
Yhteensä	2 613	541	3 154	2 675	620	3 295	2 858	595	3 453	6,80 %	-4,00 %	4,80 %	183	-25	158

Henkilötyövuosimäärä kasvoi kaikissa ELY-keskuksissa ja KEHA-keskuksessa.

Henkilötyövuodet 2023 ELY-keskuksissa ja KEHA-keskuksessa

Henkilötyövuodet vuonna 2023	Toimintamenot	Työllisyysvarat	Muut varat	Yhteensä	Muutos, htv:t yhteensä 2022 – 2023
Etelä-Pohjanmaa	193,12	0,00	57,48	250,60	2,9
Etelä-Savo	114,09	0,00	53,13	167,22	8,98
Häme	118,20	0,00	50,00	168,20	10,3
Kaakkois-Suomi	157,67	0,11	20,52	178,30	5,5
Kainuu	61,16	0,00	18,94	80,10	4,5
Keski-Suomi	162,50	0,00	49,30	211,80	2,3
Lappi	155,46	0,00	40,44	195,90	1,2
Pirkanmaa	219,93	0,82	38,25	259,00	1,7
Pohjanmaa	63,06	0,00	7,84	70,90	2,6
Pohjois-Pohjanmaa	180,89	0,00	62,31	243,20	9,9
Pohjois-Karjala	79,17	0,00	15,93	95,10	4,4
Pohjois-Savo	135,27	0,00	26,13	161,40	3,1
Satakunta	39,20	0,00	7,00	46,20	0,7
Uusimaa	255,80	4,46	46,34	306,60	25,4
Varsinais-Suomi	251,35	1,71	57,24	310,30	14,2
TE-asiakaspalvelukeskus	90,97	0,00	0,00	90,97	0,6
KEHA-keskus	580,73	1,41	34,28	616,42	58,82
Yhteensä	2 858,57	8,51	585,13	3 452,21	157,1

Etelä-Savon ELY-keskukseen on vuoden 2023 aikana keskitetty vesihuoltotehtäviä, mitkä näkyvät henkilötyövuosien kasvussa. Kaakkois-Suomen ELY-keskuksessa henkilöstön määrä on suunnitellusti kasvanut johtuen TE 2024-uudistuksen muutoksen hallinnasta sekä EU-ohjelmakauden vaihdoksen hallintaan liittyvien rekrytointien takia. Yleisesti toimintamenoilla palkatut määräaikaiset lisäresurssit näkyvät vuoden 2023 kasvavissa määrissä läpi virastojen.

Suurin muutos henkilötyövuosien määrässä oli KEHA-keskuksessa, jossa henkilötyövuosien määrä nousi jopa 58,82 henkilötyövuodella. KEHA-keskukseen on palkattu huomattava määrä henkilöstöä, johtuen TE2024 –uudistuksen valmistelusta. Pienin muutos oli Satakunnan ELY-keskuksessa, jossa muutos oli vain +0,7 henkilötyövuotta.

Henkilöstön määrä

Henkilöstön määrä vuoden lopussa oli 219 henkilöä suurempi (6,6 %), kuin vuotta aikaisemmin.

Henkilöstön määrä 2021 – 2023, ELY-keskukset ja KEHA-keskus	2021	2022	2023	Muutos 2022 – 2023, lkm.	Muutos 2022 – 2023, %
Etelä-Pohjanmaa	246,00	246,00	245,00	-1,00	-0,41
Etelä-Savo*	237,00	255,00	263,00	8,00	3,04
Häme	156,00	159,00	173,00	14,00	8,09
Kaakkois-Suomi	168,00	168,00	178,00	10,00	5,62
Kainuu	75,00	77,00	76,00	-1,00	-1,32
Keski-Suomi	209,00	203,00	218,00	15,00	6,88
Lappi	192,00	193,00	190,00	-3,00	-1,58
Pirkanmaa	257,00	266,00	251,00	-15,00	-5,98
Pohjanmaa	72,00	68,00	70,00	2,00	2,86
Pohjois-Pohjanmaa	228,00	226,00	255,00	29,00	11,37
Pohjois-Karjala	89,00	86,00	93,00	7,00	7,53
Pohjois-Savo	148,00	155,00	159,00	4,00	2,52
Satakunta	45,00	44,00	45,00	1,00	2,22
Uusimaa	276,00	280,00	317,00	37,00	11,67
Varsinais-Suomi	286,00	305,00	323,00	18,00	5,57
KEHA-keskus	543,00	574,00	668,00	94,00	14,07
Yhteensä	3 227,00	3 305,00	3 524,00	219,00	72,17

* ml. TE-asiakaspalvelukeskus, henkilöstömäärät ko. vuoden lopussa

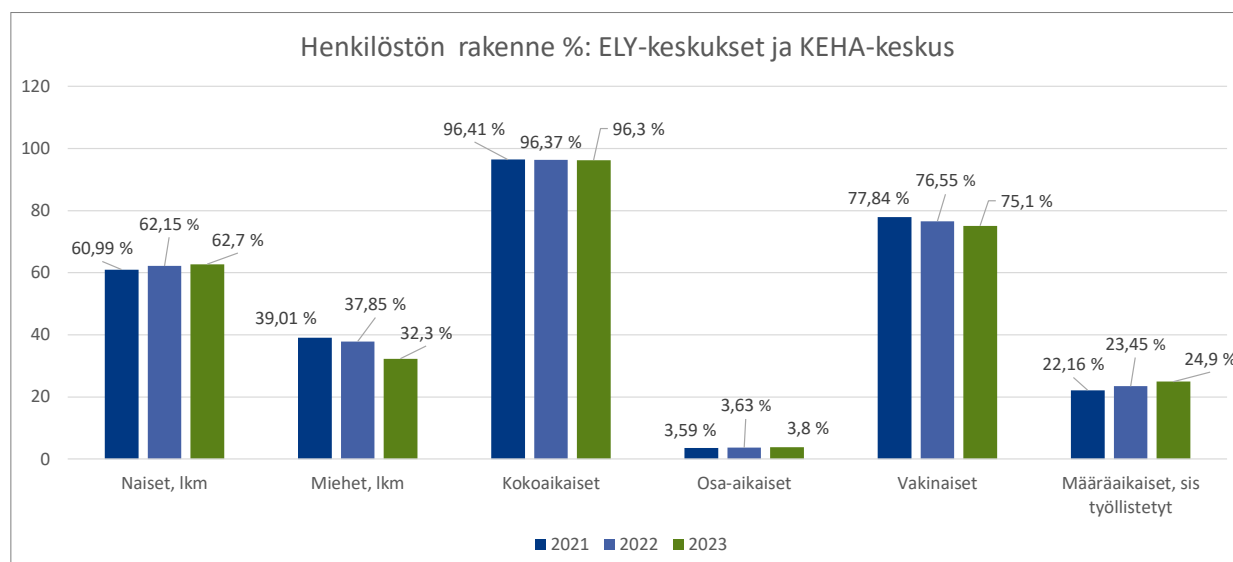
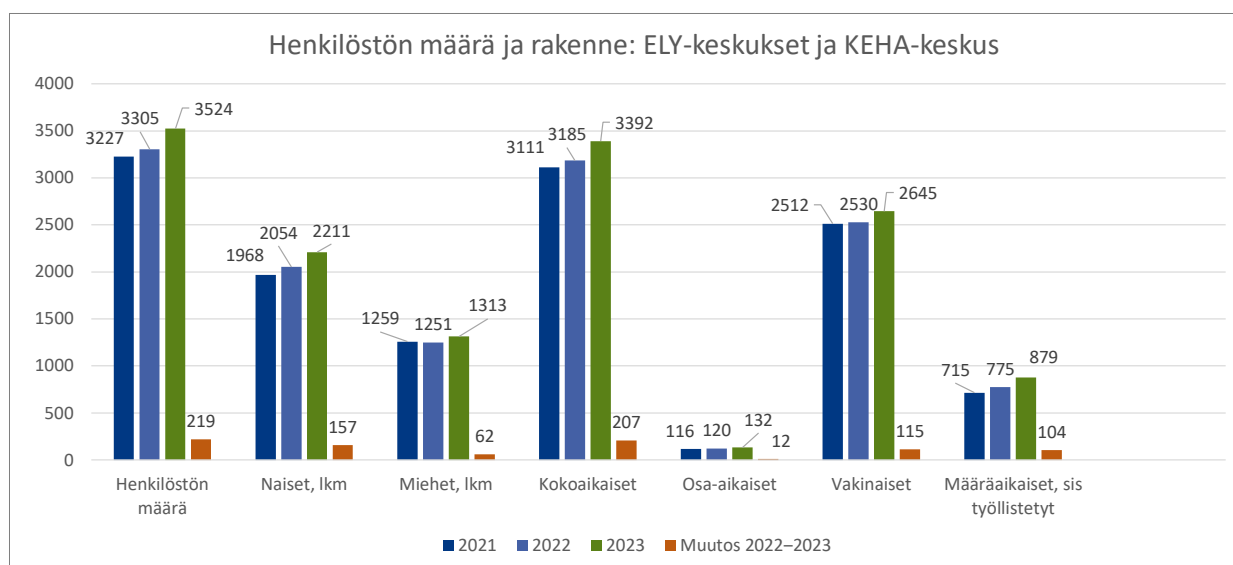
Henkilöstörakenne

Henkilöstörakenne kasvoi tasaisesti niin vakituisten kuin määräaikaisten osalta. Vakinaisia henkilöitä on 115 henkilöä (4,5 %) enemmän kuin vuonna 2022 ja määräaikaisia 104 (13,4 %) henkilöä enemmän.

Määräaikaisen henkilöstön osuus henkilöstöstä on noussut, kun erillisrahoitusten lisäksi myös toimintamenorahoituksella on hankittu lisäresursseja.

KEHA-keskus vakinaisti vuoden 2023 aikana henkilöstöä, joita oli palkattu määräaikaisina TE2024 –uudistukseen, palkkatuudistukseen, tulorekisterin käyttöönottoon sekä 55+ muutosturvaan liittyen. Tehtävät vakinaistettiin, koska perustetta määräaikaisuudelle ei enää ollut.

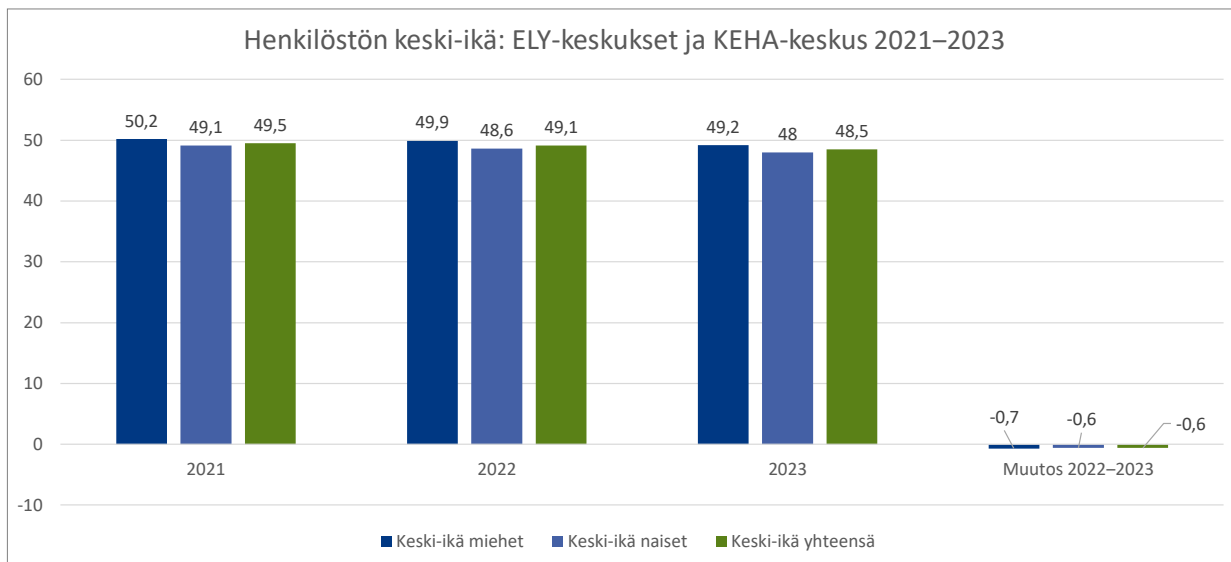
Seuraavissa kaavakuivissa on esitelty ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen henkilöstön määrää ja rakennetta koskevia tietoja vuosilta 2021 – 2023:

Naisten osuus henkilökunnasta on edelleen huomattavasti korkeampi kuin miesten, naisia oli vuonna 2023 62,74 % ja miehiä 37,26 %. Naisten osuudet eri henkilöstöryhmissä jakaantui seuraavasti: johto 22,20 % (+2,2 %), esihenkilöt 44,2 % (-0,5 %) ja asiantuntijatehtävät 57,1 % (+2,4 %).

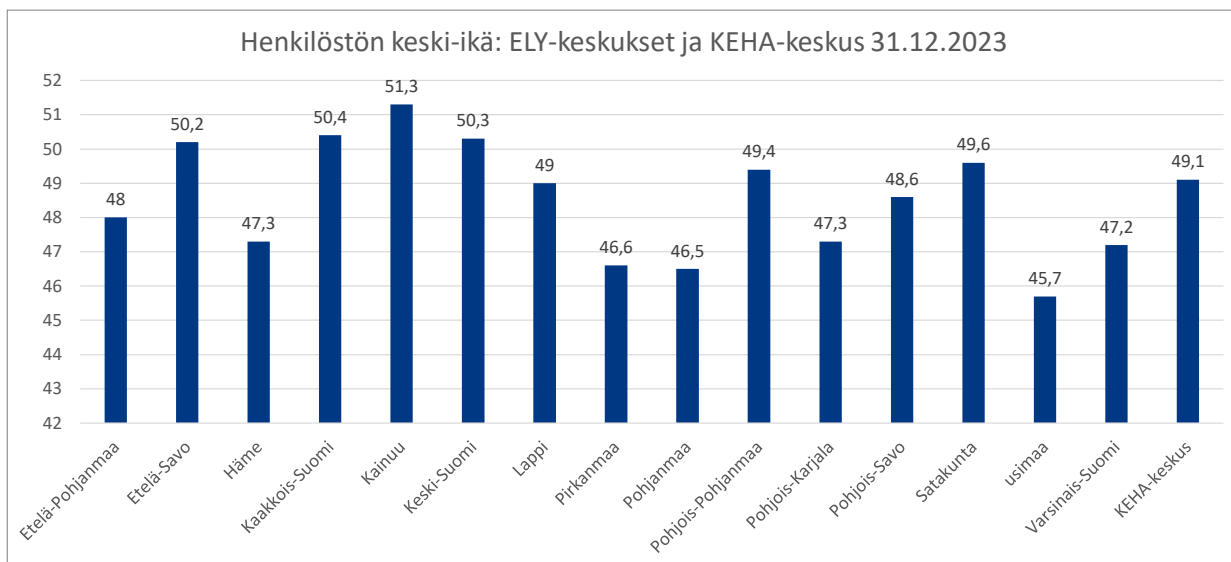
Henkilöstön keski-ikä

Henkilöstön keski-ikä aleni 0,6 vuodella. Vaikutusta keski-ikään on mm. henkilöstön vaihtuvuudella; varsinkin tulo- vaihtuvuus ja eläköityminen alentavat keski-ikää. Myös määräaikainen henkilöstö on iältään nuorempaa ja määrä- aikaisten rekrytointien määrä kasvoi vuonna 2023. Sekä naisten että miesten keski-ikä aleni vuoteen 2022 verrattu- na. Naisten keski-ikä muutos oli hieman pienempi 0,6 vuodella, kun miehillä luku oli 0,7.

Henkilön keski-ikä lasketaan vuosina raportointiajankohdan (kuukausi/vuosi) ja syntymäajan(kuukausi/vuosi) erotuksena.

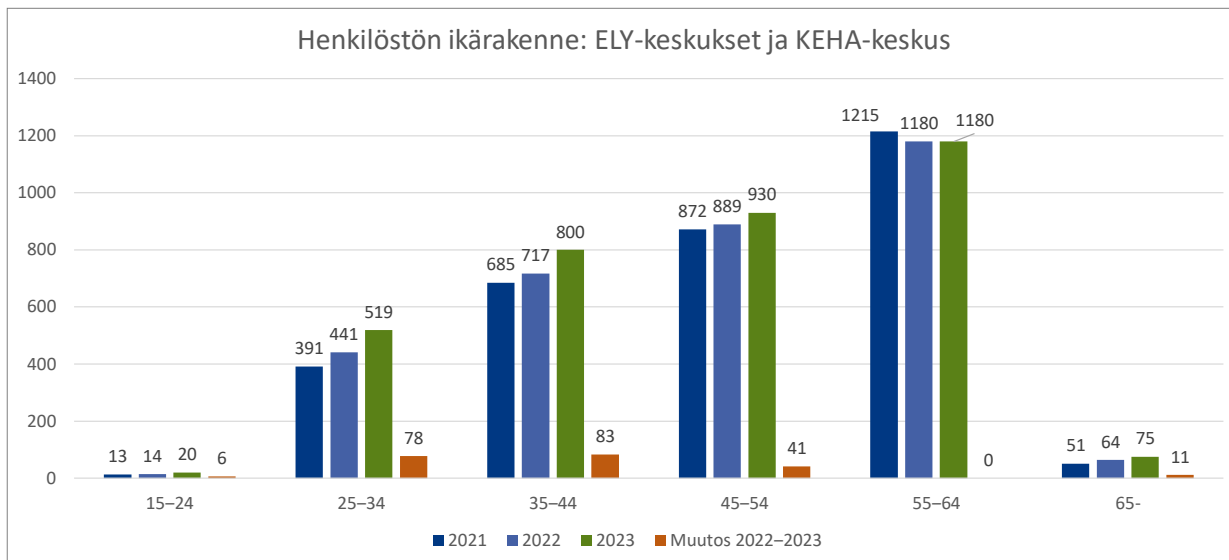
Virastotasolla koko henkilöstön keski-ikä näyttäytyy seuraavanlaisesti:

Korkein keski-ikä on Kainuussa, kun puolestaan matalin keski-ikä on Uudellamaalla.

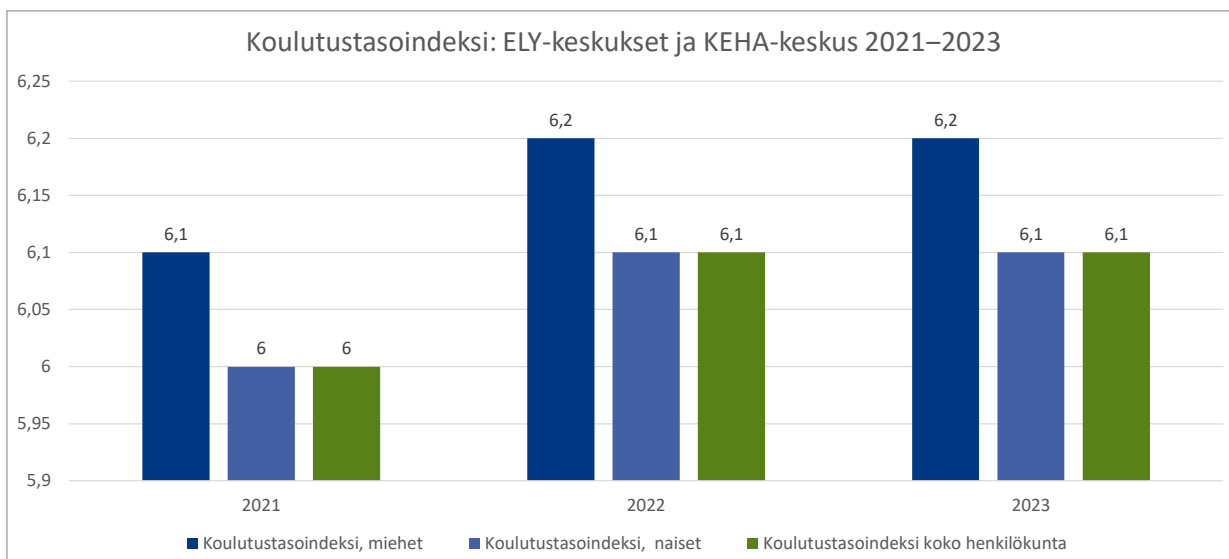
Henkilöstön ikäjakauma, henkilömäärät ikäryhmittäin

Viime vuosien tapaan henkilömäärä on kasvanut tulovaihtuvuuden takia eniten ikäryhmissä 25 – 34 ja 35 – 44. Huomioitavaa on 65 - ikäryhmässä tapahtunut nousu, 11 henkilöä (+ 17,2 %). Virastojen tehtävien luonteen vuoksi rekrytoinnit kohdentuvat harvoin aivan työuran alkuvaiheessa oleviin, minkä vuoksi nuorten osuus henkilöstössä on alhainen.

Henkilöstön koulutustasoindeksi

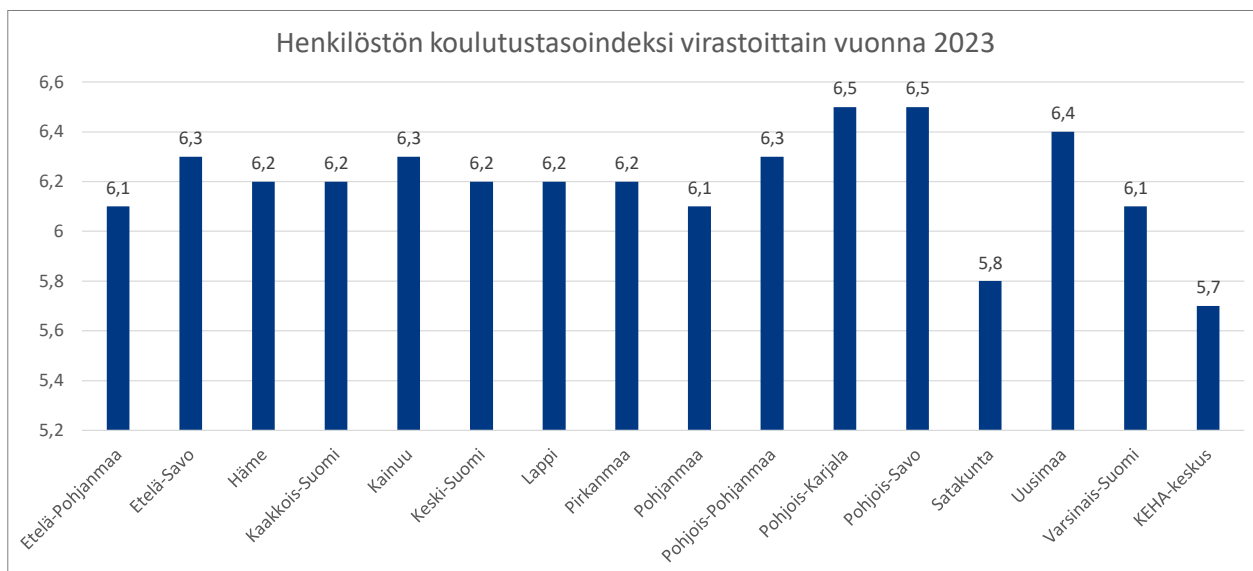
ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen koulutustasoindeksi oli 6,1. Tämä on pysynyt samana viime vuoteen verrattuna. Korkeakoulu- ja yliopistotason tutkinnon suorittaneiden osuus oli vuoden lopussa 77 %. Ylemmän korkeakoulu- ja yliopistotason tutkinnon suorittaneiden osuus oli 51,2 %, tutkijakoulutuksen (lisensiaatti tai tohtorin tutkinto) osuus oli 2,4 %. Naisten ja miesten koulutustasoineksissä ei tapahtunut muutosta vuoteen 2022 verrattuna.

Koulutustasoindeksi on keskiarvo henkilöiden koulutusasteesta, jossa 1 = alempi perusaste, 2 = ylempi perusaste, 3,5 = keskiaste, 5 = alin korkea-aste, 6 = alempi korkeakouluaste, 7 = ylempi korkeakouluaste, 8 = tutkijakoulutus.

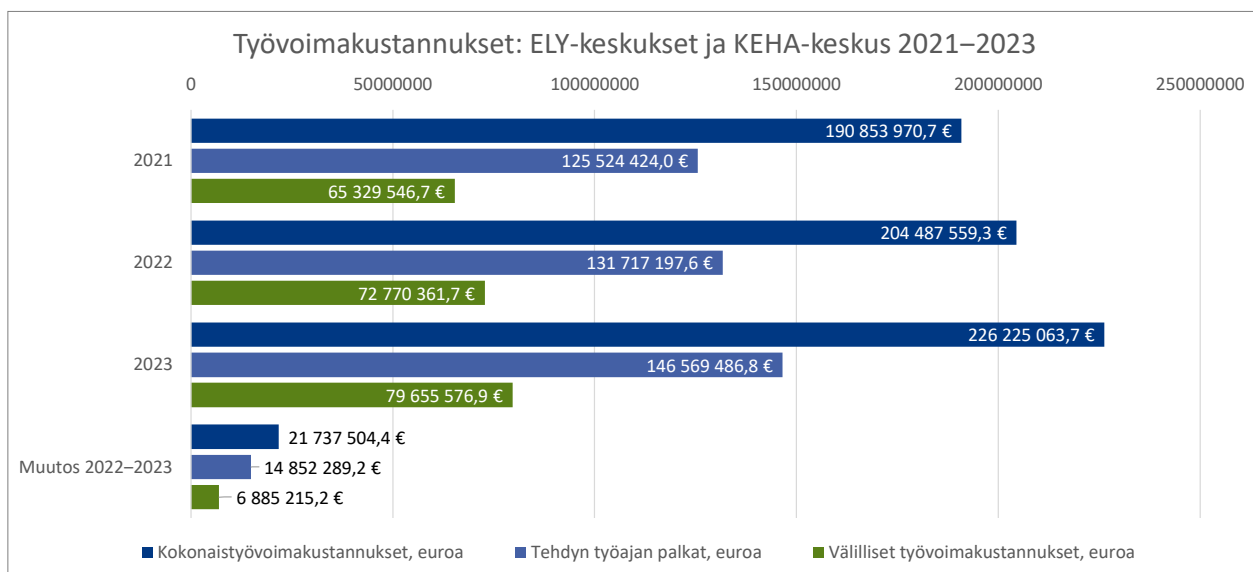
Virastokohtaiset muutokset olivat vähäisiä, koulutustasoindeksi vaihteli 5,7 ja 6,5 välillä. Etelä-Pohjanmaan, Etelä-Savon, Kainuun, Pirkanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan koulutustasoindeksi pysyi samana verrattuna vuoteen 2022. Hämeen, Lapin, Pohjanmaan, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon, Uudenmaan ja KEHA-keskuksen osalta indeksitaso nousi 0,1 yksikköä. Muissa virastoissa koulutustasoindeksi laski 0,1 yksikköä, paitsi Satakunnassa, jossa muutos oli 0,2 yksikköä vähemmän.

Pohjois-Karjala ja Pohjois-Savo erottuvat korkeimmilla koulutustasoindeksillä, 6,5. Puolestaan alhaisin luku on KEHA-keskuksessa ollen 5,7. KEHA-keskuksen koulutustaso on tehtävärakenteen takia alhaisempi kuin ELY-keskuksissa.

ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen työvoimakustannukset

Seuraavassa kaaviossa esitetään ELY-keskusten ja KEHA-keskusten työvoimakustannuksia vuosina 2021 – 2023 sekä muutokset 2022 – 2023:

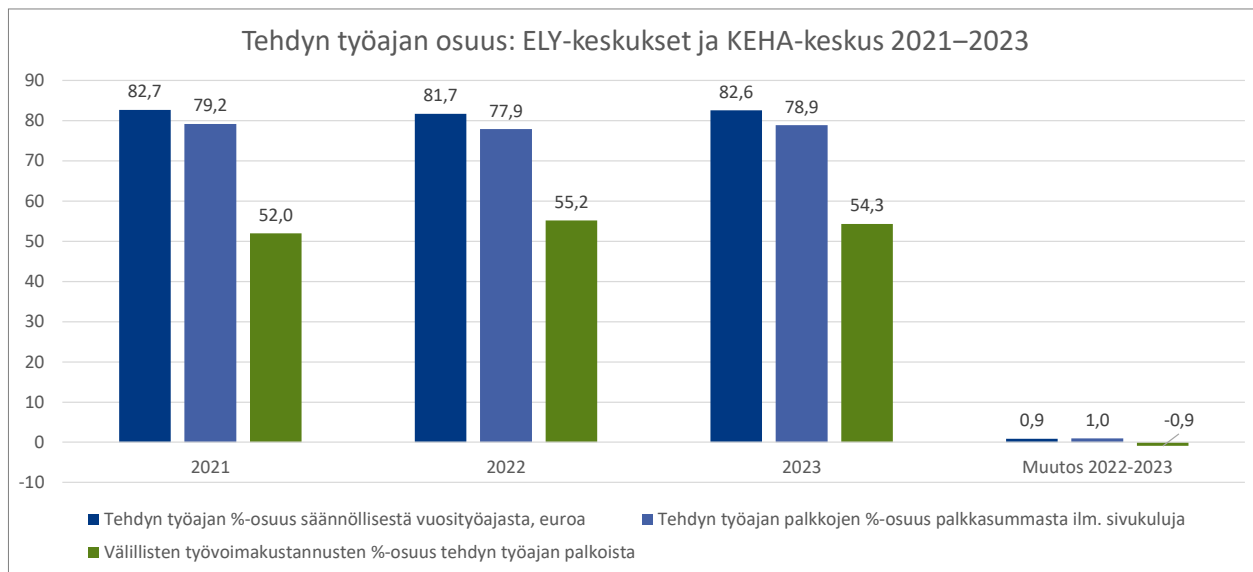

Tehdyn työajan palkat lasketaan vähentämällä kokonaispalkkasummasta välilliset palkat. Välilliset palkat koostuvat lomarahasta, vuosiloma-ajan palkoista, äitiys- ja vanhempainloma-ajan palkoista (lapsen syntymä ja hoito), sairausajan palkoista (ml. tapaturmapoissaolot), muista palkallisista vapaista, reservin kertausharjoitusten ajan palkoista, koulutusajan palkoista, arkipyhien palkoista sekä ammattiyhdistystoimintaan, yhteistoimintaan, työsuojelun yhteistoimintaan ja virkistystoimintaan käytetyn työajan palkoista. Välilliset työvoimakustannukset sisältävät: välilliset palkat, sosiaaliturvan kustannukset ja muut välilliset työvoimakustannukset. Muita välillisiä työvoimakustannuksia ovat: kustannukset virka- ja suojaavuista, vapaista matkoista, koulutuksesta, työsuojelusta, väestönsuojelusta, terveyden- ja sairaudenhoitopalveluista, työpaikkaruokailusta, virkistys- ja sosiaalitoiminnasta ja muista kustannuksista

Kokonaistyövoimakustannukset nousivat 21,7 miljoonalla eurolla (10,6 %). Työvoimakustannusten nousu selittyi henkilötövuosimäärän 4,8 %:n kasvulla; kustannukset ovat sidoksissa henkilöstön määrään, joten kustannukset kasvavat määrän kasvaessa. Henkilöstölle on myös maksettu virkaehtosopimuksen mukainen yleiskorotus 1.5.2023 (3,50 %) sekä huhtikuun 2023 palkanmaksun yhteydessä kertaerä (suuruudeltaan 12,20 % kuukausipalkkauksesta, kuitenkin vähintään 500 euroa). Välilliset työvoimakustannukset nousivat 6,8 miljoonalla eurolla (9,5 %).

Henkilötövuoden hinta (työvoimakustannukset euroa/henkilötövuosi) oli 65 530,80 euroa (+ 3 445,30 €). Henkilötövuoden hinta sisältää sekä palkkasumman että välilliset työvoimakustannukset henkilötövuotta kohden.

Tehdyn työajan osuus vuosityöajasta sekä työvoimakustannusten %-osuudet palkkasummasta

Tehty vuosityöaika lasketaan vähentämällä säännöllisestä vuosityöajasta koulutukseen käytetty työaika ja ei tehty vuosityöaika (vuosiloma, lapsen syntymä ja hoito/äitiysloma, sairaus, tapaturmat, muut palkalliset vapaat, arkipyhät, ammattiyhdistys- ja yhteistoiminta sekä virkistystoiminta).

Tehdyn työajan osuus säännöllisestä vuosityöajasta oli ELY-keskuksissa ja KEHA-keskuksessa 82,6 %, mikä oli 0,9 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuonna 2022.

Vuosiloma-ajan osuus säännöllisestä vuosityöajasta oli 13,8 %, jossa lasku viime vuoteen verrattuna -0,3 %. Sairauspoissaolojen osuus 2,5 % laski myös viime vuoteen verrattuna 0,6 %. Henkilöstökoulutukseen käytettiin 0,3 % (ei muutosta) vuosityöajasta.

Tulo- ja lähtövaihtuvuus, vakinainen ja määräaikainen henkilöstö, pl. työllisyysvaroilla palkatut

Tulovaihtuvuuden osuus kasvoi huomattavasti verrattuna edelliseen vuoteen. Lähtövaihtuvuus kasvoi hieman, mutta maltillisesti. Tulovaihtuvuuteen sisältyvät rekrytointien lisäksi myös erilaiset vuoden aikana alkaneet ja päättyneet lyhytkestoiset palvelussuhteet. Lähtövaihtuvuus sisältää ne henkilöt, jotka ovat siirtyneet kokonaan pois virastosta. Yksiköiden välillä tapahtuneita henkilösiirtoja ei huomioida lähtövaihtuvuudessa.

Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneiden henkilöiden %-osuus oli edelleen pienentynyt. Ulkoisten henkilöstörekrytointien määrä vuoden aikana oli Tahti -järjestelmän tietojen mukaan 507 ja hakijoita per rekrytointi oli keskimäärin 22,3.

Vaihtuvuus, osuus henkilöstöstä: ELY-keskukset ja KEHA-keskus 2022 - 2023

Siiirtyneet	2021	2022	2023
Eläkkeelle siirtyneiden %-osuus	2,50 %	2,90 %	2,09 %
Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneiden %-osuus	0,20 %	0,20 %	0,11 %
Lähtövaihtuvuus, siirtyneiden henkilöiden %-osuus	9,60 %	8,60 %	12,00 %
Tulovaihtuvuus %-osuus	15,40 %	14,30 %	28,00 %

1.6.1.2 ELY-keskusten (pl. TE-toimistot) ja KEHA-keskuksen työhyvinvointi

Työtyytyväisyyskysely (VM Baro) toteutettiin 25.9 - 6.10.2023 välisenä aikana. Työtyytyväisyyskyselyn vastausaktiivisuus oli vuonna 2023 ELY-keskuksissa 78,7 % ja KEHA:ssa 79,5 %. Vastausprosentit laskivat verrattuna vuoteen 2022; ELY -2 % ja KEHA -2,5 %. Yhteensä vastaajia oli vuonna 2023 ELY-keskuksissa 2 339 ja KEHA-keskuksessa 499.

Kokonaistyytyväisyys eli työtyytyväisyys yhteensä nousi hieman sekä ELY-keskuksissa että KEHA-keskuksessa. Kokonaistyytyväisyys oli ELY-keskuksissa 3,88 ja KEHA-keskuksessa 3,73. ELY-keskuksissa kaikki indeksit nousivat hieman verrattuna vuoteen 2022. Myös KEHA-keskuksessa muut indeksit nousivat hieman, pois lukien johtaminen - indeksi, joka laski 0,01 yksikköä.

Työtyytyväisyyskyselyn (VM Baro) indeksit:

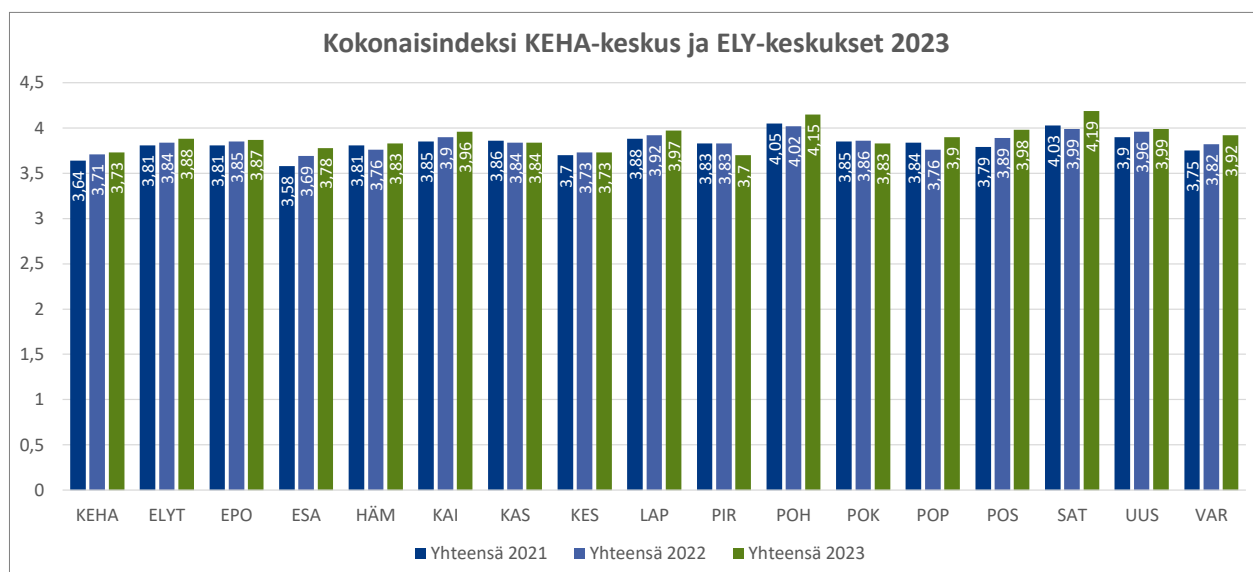
KEHA-keskus

Indeksi	2021	2022	2023	Valtionhallinto 2023
Työtyytyväisyys yhteensä = kokonaisindeksi	3,64	3,71	3,73	3,68
Oma työ	3,79	3,89	3,95	3,92
Työyhteisön oikeudenmukaisuus	3,94	4	4,03	4,11
Esimiestyö	3,8	3,97	3,37	3,22
Johtaminen	3,32	3,38	3,37	3
Palkkaus	2,92	2,85	2,9	3
Sisäinen työnantajakuva (v. 2022 alkaen)		4,06	4,13	4,19

ELY-keskukset

Indeksi	2021	2022	2023	Valtionhallinto 2023
Työtyytyväisyys yhteensä = kokonaisindeksi	3,81	9,84	3,88	3,68
Oma työ	4,05	4,05	4,08	3,92
Työyhteisön oikeudenmukaisuus	4,16	4,21	4,25	4,11
Esimiestyö	4	4,02	4,06	3,94
Johtaminen	3,59	3,59	3,64	3,22
Palkkaus	3,07	3,12	3,22	3
Sisäinen työnantajakuva (v. 2022 alkaen)		4,2	4,24	4,19

Työtyytyväisyyskyselyn (VM Baro) kokonaisindeksi 2021 - 2023 ELYT + KEHA:

Vuodelle 2023 asetettu tavoite, kokonaistyytyväisyys > 3,6 saavutettiin kaikissa ELY-keskuksissa sekä KEHA-keskuksessa. Kokonaistyytyväisyysindeksi vaihteli ELY-keskuksissa Satakunnan ELY-keskuksen 4,19 ja Pirkanmaan ELY-keskuksen 3,70 välillä.

Sairauspoissaolot

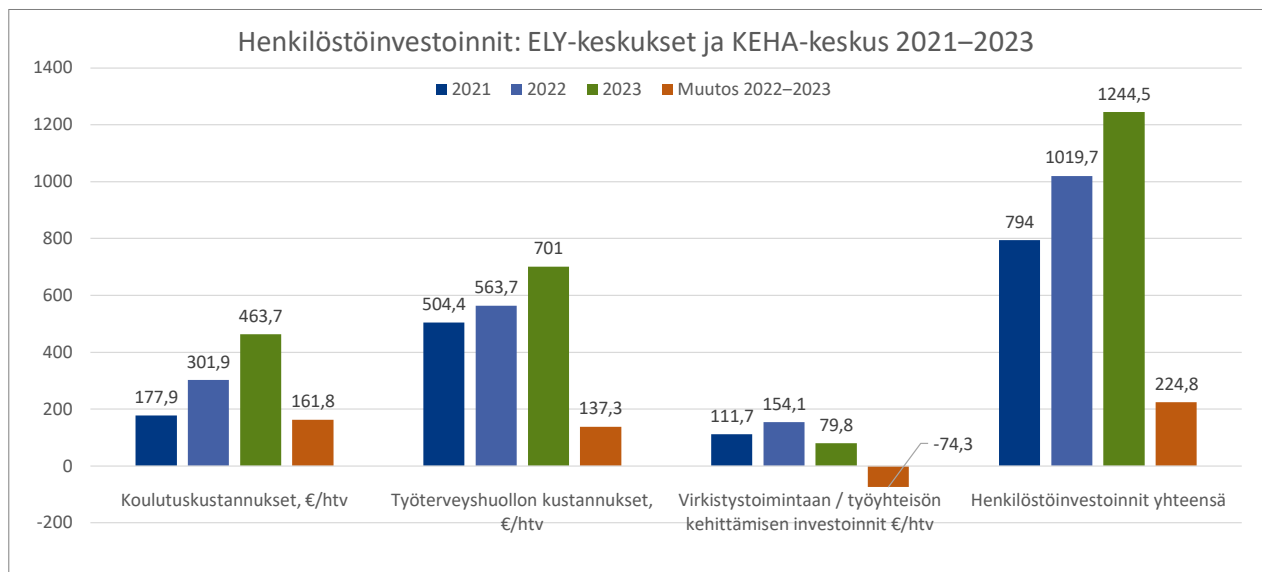
Sairauspoissaolojen määrä on lähtenyt laskuun koronapandemian jälkeen. Kun vuonna 2022 tapauksia oli vielä 7,7 työpäivää kohti henkilötyövuotta, nyt vuonna 2023 luku oli enää 6,3 työpäivää/htv.

Sairauspoissaolot	2021	2022	2023	Muutos 2022–2023
Sairauspoissaolot yht. työpäivää	17 518	25 417	21 786	-3 631
Sairauspoissaolot, työpäivä/htv	5,6	7,7	6,3	-1,4
1 – 3 päivän sairauslomatapaukset	2 219	4 025	4 137	112
1 – 3 pv tapaukset %- osuus	74,00 %	72,40 %	77,60 %	5,20 %
4 – 60 päivän sairauslomatapaukset	747	1 501	1 169	7
61 – 130 päivän sairauslomatapaukset	17	22	16	-6
yli 130 päivän sairauslomatapaukset	17	10	8	-2
Sairauspoissaolotapaukset yhteensä	3 000	5 558	5 330	-228
Tapaukset yht/htv	1	1,7	1,5	-0,2

Terveysprosentti eli ilman sairauspoissaoloja olleiden henkilöiden osuus oli vuonna 2023 39,7 %.

1.6.1.3 ELY-keskusten (pl. TE-toimistot) henkilöstöinvestoinnit

Henkilöstön työtyytyväisyyden ja työkuoron edistämiseen, henkilöstökoulutukseen ja henkilöstön kehittämiseen sekä työterveyshuoltoon tehdyillä henkilöstöinvestoinneilla pyritään varmistamaan se, että henkilöstön tila tukee organisaation toiminnallisten tavoitteiden saavuttamista.

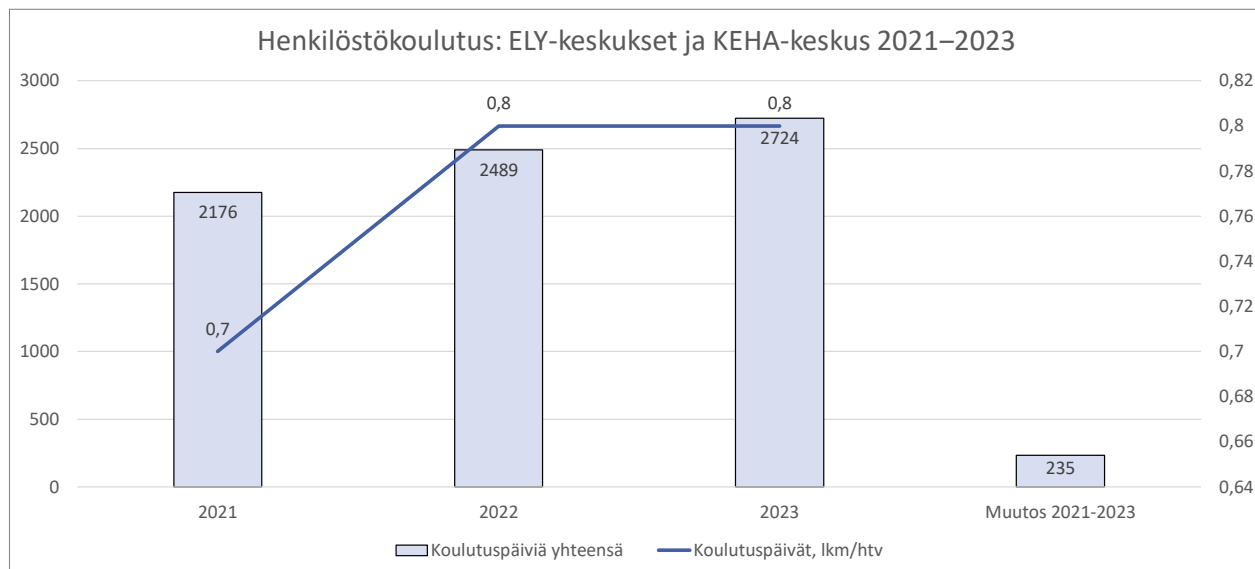

Koulutuskustannukset nousivat edellisen vuoden tasosta 161 €/ htv. Puolestaan virkistystoiminnan kustannukset laskivat -74,3 €/htv.

Keha-keskus maksaa työterveyshuollon kustannukset keskitetysti, joten erittelyä ELY-keskusten ja TE-toimistojen osalta ei ole mahdollista tehdä. Kuvassa on näin ollen laskennalliset työterveyshuollon kustannukset/htv Kelan korvaaman osuuden jälkeen. Työterveyshuollon kustannukset nousivat edellisestä vuodesta ollen 701 €/htv. Kasvua selittää työterveyshuollon palveluiden laajentaminen mm. lyhytterapiaan ja chat-palveluihin.

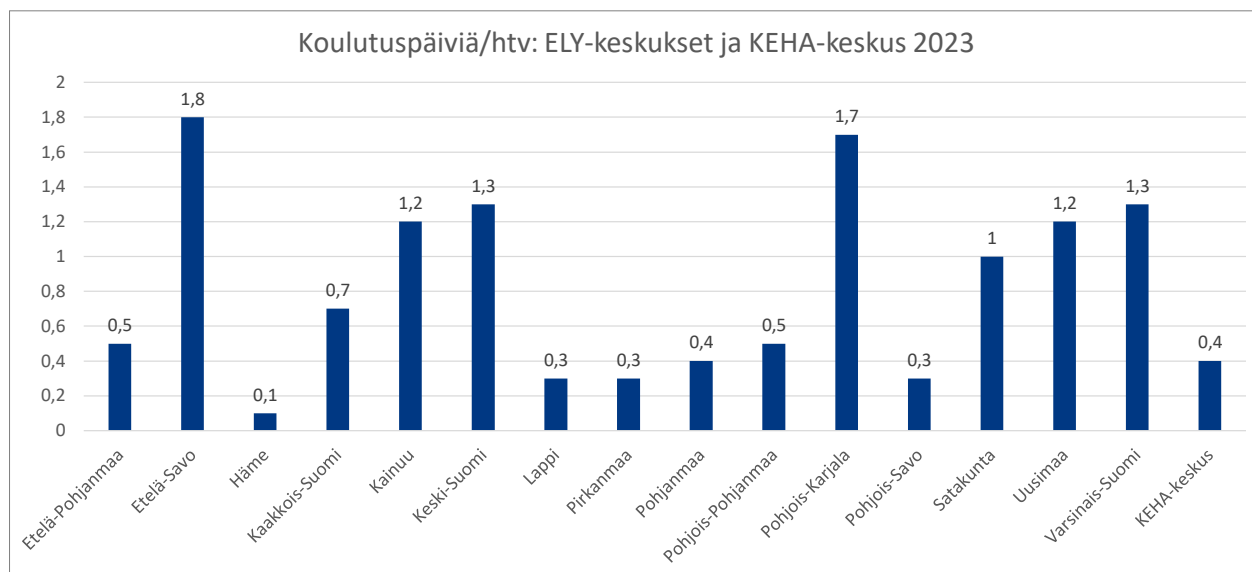

Henkilöstökoulutus

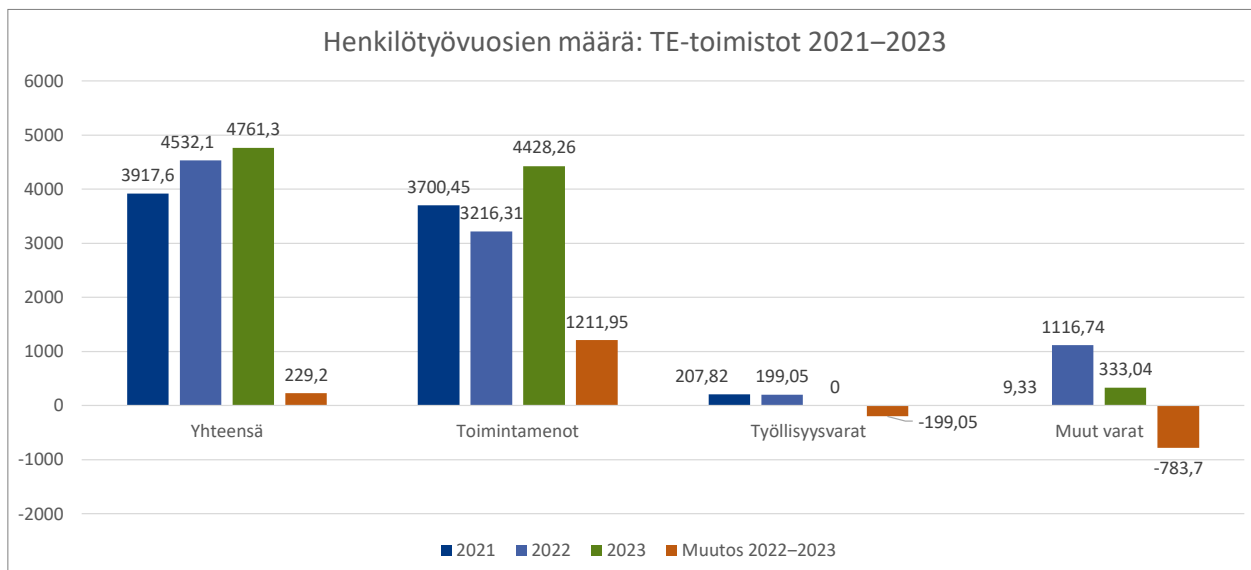
Rekisteröityjen henkilöstökoulutuspäivien määrä nousi 235 päivällä vuoteen 2022 verrattuna. Koulutuspäiviä/henkilötyövuosi oli 0,8 päivää, ei muutosta vuoteen 2022.

Rekisteröidyt koulutuspäivät/ henkilötyövuosi vaihtelivat ELY-keskuksissa ja KEHA-keskuksessa suurestikin 0,1 ja 1,8 välillä. Koulutuspäivien vähäisyyden voi vaikuttaa itseopiskelu sekä erilaiset lyhytkestoiset koulutus- ja valmennusmuodot, jotka eivät kerrytä koulutuspäiviä samalla tavalla kuin perinteinen henkilöstökoulutus. Henkilöstö voi osallistua koulutuksiin myös työpäivän aikana, jolloin määrä ilmoitetaan tunteina.

1.6.2 TE-toimistojen henkilöstö

1.6.2.1 TE-toimistojen henkilöstön määrä ja rakenne, henkilöstökulut sekä vaihtuvuus

TE-toimistojen kokonaishenkilötyövuosikertymä kasvoi 229,2 henkilötyövuodella (+ 5,0 %). 1.1.2023 alusta voimaan tulleen palkkatukiudistuksen takia valtion tukityöllistyminen päättyi. Työllisyysvarat siirrettiin työllisyys-, koulutus- ja erityistoimien määrärahamomentilta TE-toimistojen toimintamenojen momentille. Tästä syystä toimintamenoilla palkatun henkilöstön osuus on merkittävästi lisääntynyt ja työllisyysvaralla palkattua henkilöstöä ei enää ole.

Henkilötyövuodet vuonna 2023, TE-toimistot	Toimintamenot	Työllisyysvarat	Muut varat	Yhteensä	Muutos, htv:t yhteensä 2022 – 2023
Etelä-Pohjanmaa	109,76	0,00	19,34	129,10	4,7
Etelä-Savo	107,67	0,00	9,33	117,00	10,6
Häme	318,84	0,00	33,46	352,30	59,3
Kaakkois-Suomi	250,85	0,00	7,15	258,00	-18,9
Kainuu	62,63	0,00	3,97	66,60	4
Keski-Suomi	261,00	0,00	18,10	279,10	30,7
Lappi	152,67	0,00	14,93	167,60	7,9
Pirkanmaa	413,18	0,00	19,42	432,60	23,2
Pohjanmaa	144,14	0,00	11,96	156,10	11,5
Pohjois-Pohjanmaa	303,83	0,00	25,67	329,50	15,5
Pohjois-Karjala	154,65	0,00	12,15	166,80	18,6
Pohjois-Savo	179,23	0,00	18,97	198,20	15
Satakunta	167,20	0,00	16,50	183,70	4,7
Uusimaa	1 453,75	0,00	97,75	1 551,50	9,3
Varsinais-Suomi	348,86	0,00	24,34	373,20	32,2
Yhteensä	4 428,26	0,00	333,04	4 761,30	228,3

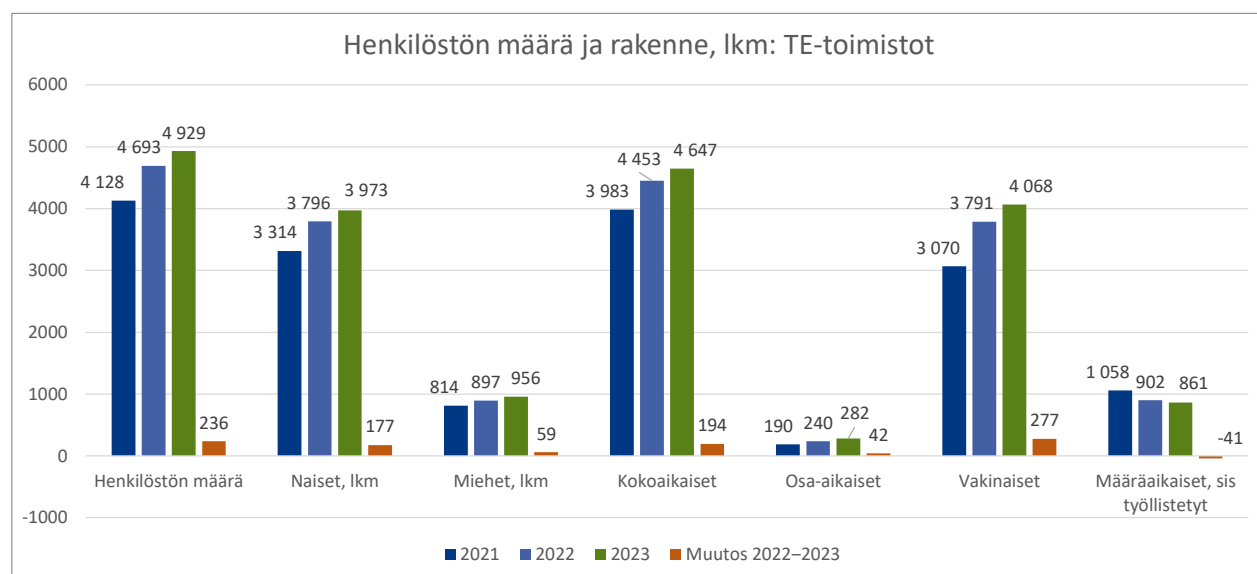
Henkilöstön määrä

Henkilöstön määrä kasvoi 209 (4,24 %) henkilöllä TE-toimistoissa verrattuna vuoteen 2022. Kasvuun on vaikuttanut merkittävästi TE 2024-uudistus. TE-toimistoissa on jatkettu määräaikaista palvelussuhteita ja rekrytoitu uusia määräaikaishenkilöitä palvelukyvyn turvaamiseksi muutoksessa. Myös ennakoivia vakituisia rekrytointeja on tehty.

Henkilötyövuodet vuonna 2023, TE-toimistot	2021	2022	2023	Muutos 2022 – 2023, lkm.	Muutos 2022 – 2023, %
Etelä-Pohjanmaa	110,00	125,00	131,00	6,00	4,58
Etelä-Savo	95,00	110,00	126,00	16,00	12,70
Häme	261,00	318,00	366,00	4 800	13,11
Kaakkois-Suomi	251,00	296,00	276,00	-20,00	-7,25
Kainuu	58,00	66,00	70,00	4,00	5,71
Keski-Suomi	205,00	274,00	283,00	9,00	3,18
Lappi	135,00	164,00	175,00	11,00	6,29
Pirkanmaa	378,00	428,00	450,00	22,00	4,89
Pohjanmaa	128,00	155,00	163,00	8,00	4,91
Pohjois-Pohjanmaa	262,00	324,00	340,00	16,00	4,71
Pohjois-Karjala	129,00	159,00	173,00	14,00	8,09
Pohjois-Savo	182,00	191,00	212,00	21,00	9,91
Satakunta	155,00	182,00	191,00	9,00	4,71
Uusimaa	1 484,00	1 559,00	1 585,00	26,00	1,64
Varsinais-Suomi	295,00	369,00	388,00	19,00	4,90
Yhteensä	4 128,00	4 720,00	4 929,00	209,00	4,24

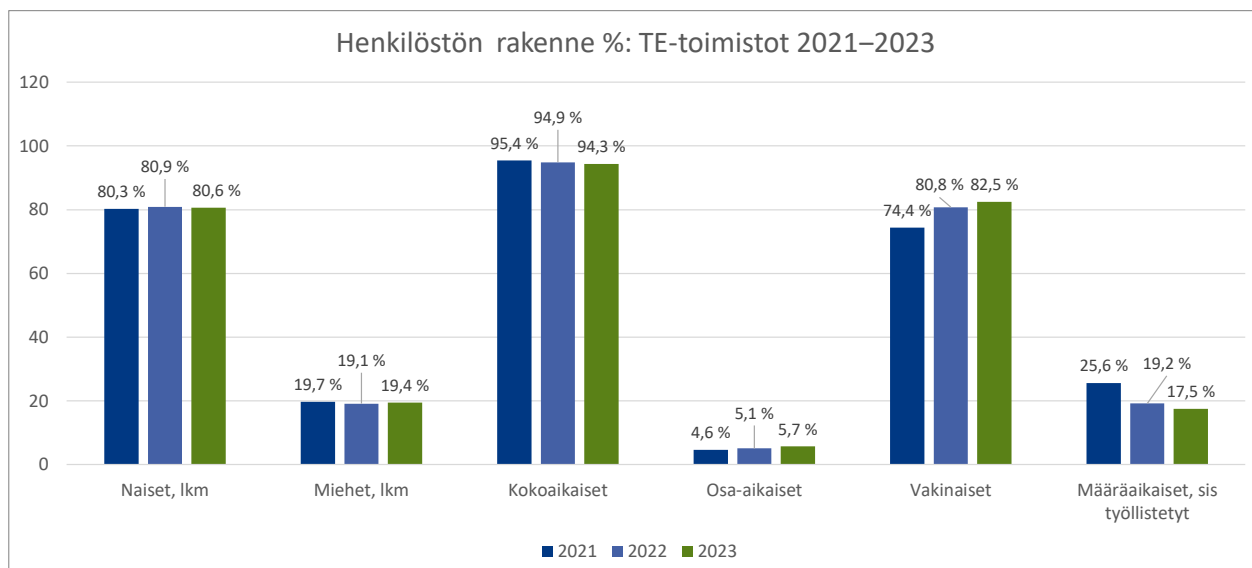
Henkilöstön rakenne

Henkilöstömäärän muutokset näkyvät seuraavassa kuvassa naisten ja miesten, koko- ja osa-aikaisten sekä vakituisien ja määräaikaisten lukumäärinä.

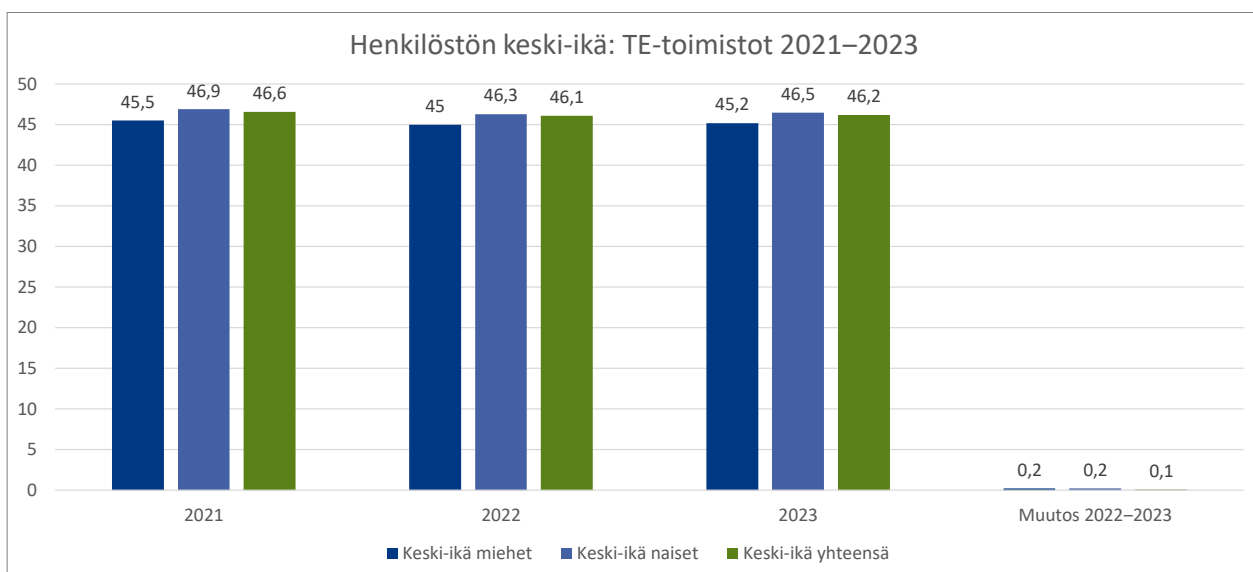

Henkilöstömäärän kasvu näkyy ennen kaikkea vakinaisten määrän kasvussa, vuoteen 2022 verrattuna vakituisia henkilöitä on 277 henkilöä enemmän. Vakinaisten määrää on lisännyt työllisyysvaroin palkattujen henkilöiden siirtyminen toimintameno-rahautukselle ja vakinaisiin palvelussuhteisiin.

Määräaikaista henkilöitä on vakinaistamisen rinnalla palkattu uuden palvelumallin ruuhkaluonteiseen työhön. Määräaikaisten määrässä on silti tapahtunut pieni muutos verrattuna vuoteen 2022, määrä on vähentynyt 41 henkilöllä.

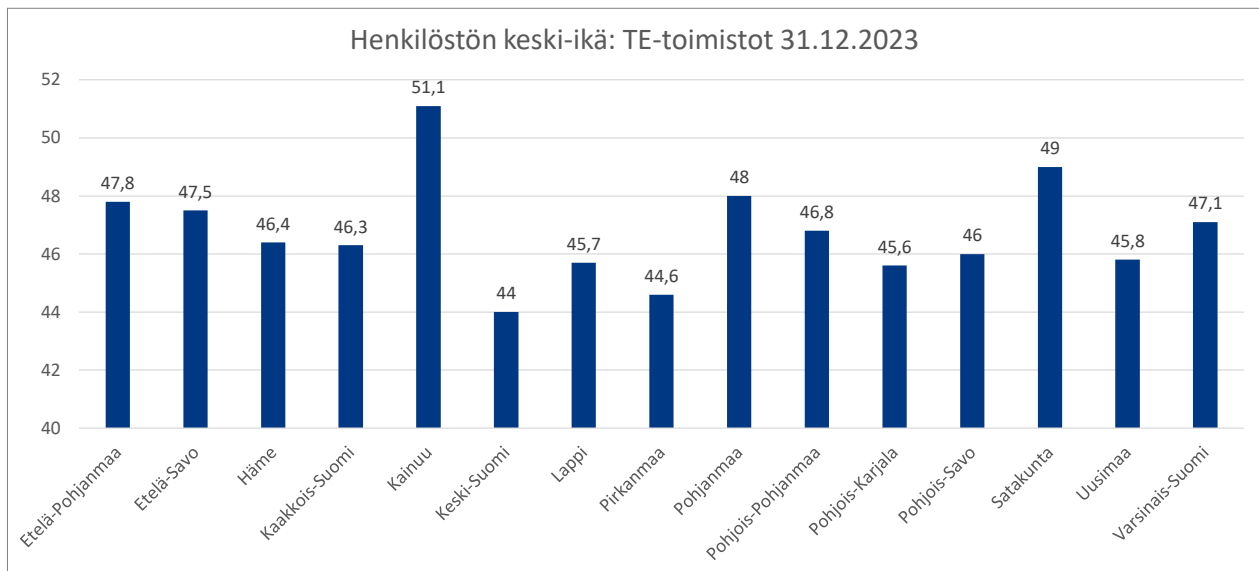

TE-toimistojen henkilöstön sukupuolirakenteessa oli muutosta vain vähän verrattuna aikaisempaan kahteen vuoteen. TE-toimistojen rakenne on huomattavasti naisvaltaisempi, kuin ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen. Naisten osuus henkilökunnasta on 80,60 %. Naisten osuudet eri henkilöstöryhmissä jakautuivat seuraavasti: osuus johdosta vuoden lopussa 92,3 %, osuus esihenkilöistä 76,4 % ja osuus asiantuntijatehtävissä vuoden lopussa 80,8 %.

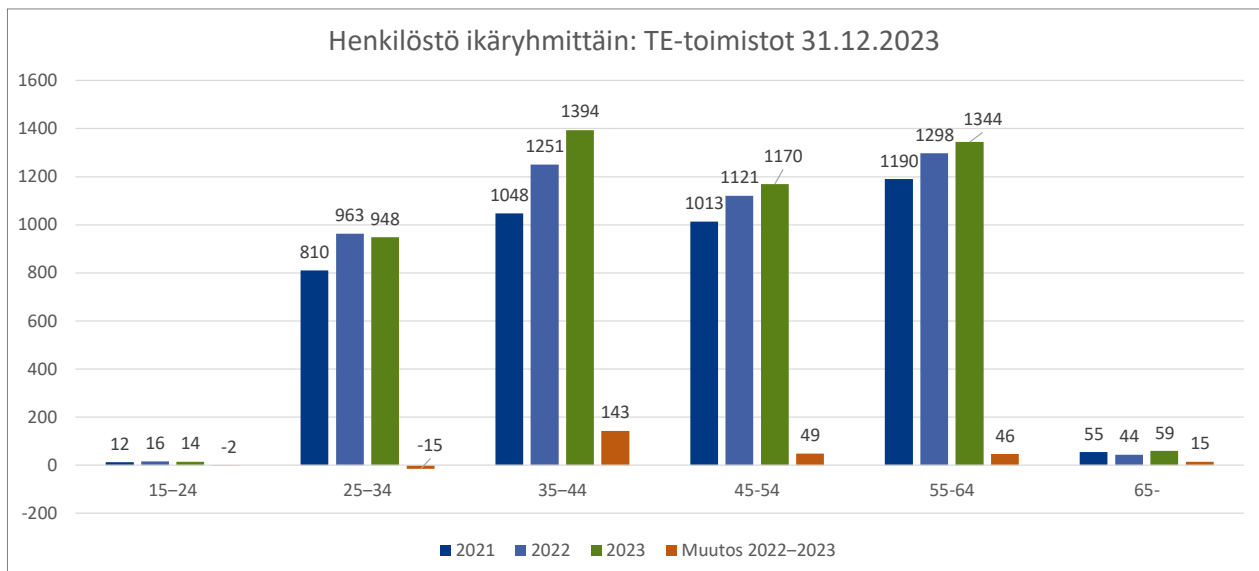

Henkilön keski-ikä lasketaan vuosina raportointiajankohdan (kuukausi/vuosi) ja syntymäajan(kuukausi/vuosi) erotuksena.

Henkilöstön keski-ikä on pysynyt hyvin samana vuosien 2021 ja 2023 välillä. Korkein keski-ikä oli Kainuun TE-toimistossa (51,1 vuotta). Henkilöstön keski-ikä oli matalin Keski-Suomessa (44 vuotta) ja Pirkanmaalla (44,6 vuotta).

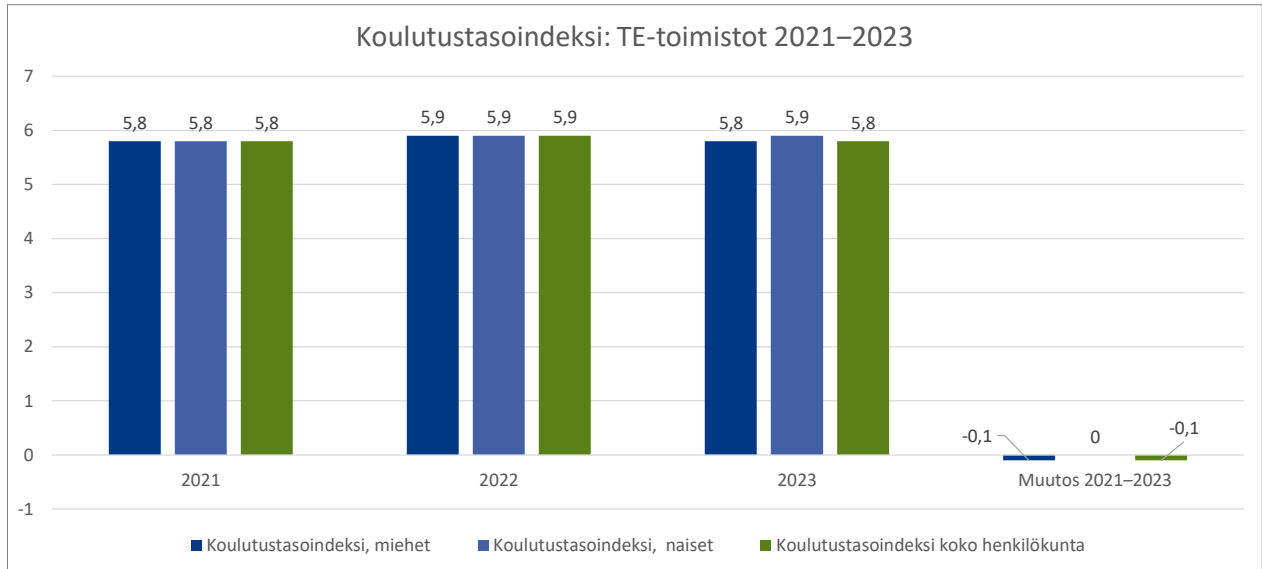
Henkilöstön ikäjakauma, henkilömäärät ikäryhmittäin

Henkilömäärän ikäjakaumassa tapahtui vuonna 2023 muutoksia. Alle 25 -vuotiaiden määrä laski kahden henkilön verran ja heitä on yhteensä 14. Vuonna 2023 myös 25 – 34-vuotiaiden ryhmä, joka on aikaisemmin ollut nousujohteinen, koki laskua - 15 henkilön verran. Muissa ikäryhmissä tapahtui kasvua, myös yli 65-vuotiaiden ryhmässä, jossa henkilömäärä nousi 15 henkilöllä. Muutosta voi selittää esimerkiksi se, että rekrytoinneissa on painotettu työkokemusta, minkä vuoksi lyhyemmällä kokemuksella olevia nuoria on valittu vähemmän.

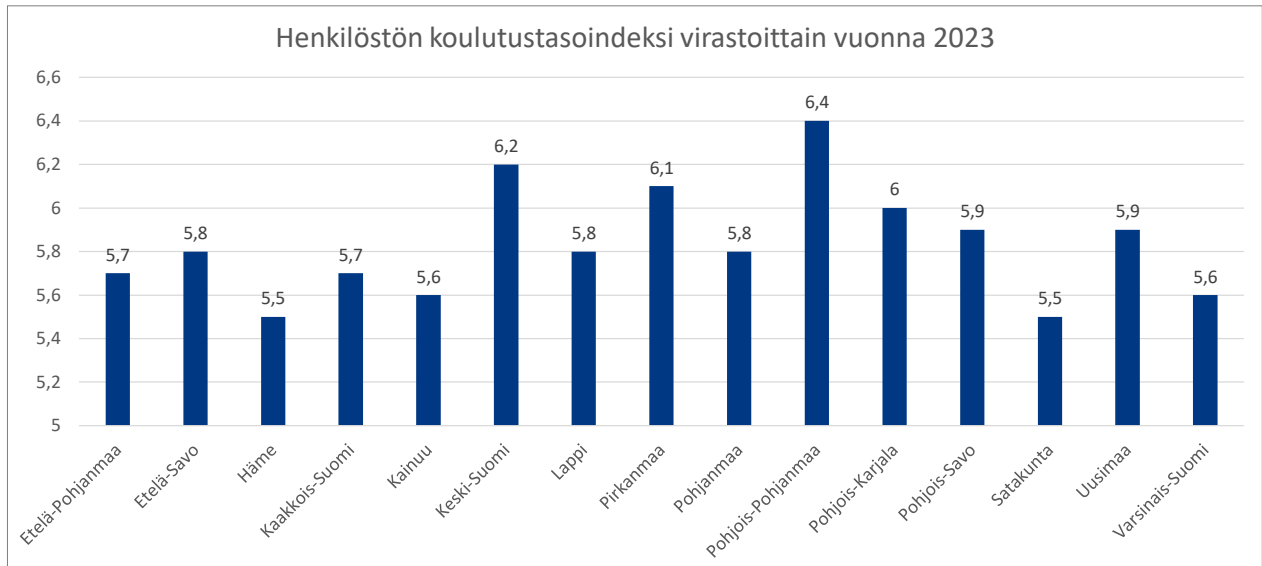
Henkilöstön koulutustasoindeksi

Koulutustasoindeksin muutokset olivat pieniä, miesten koulutustasoindeksi yhteensä laski 0,1 yksikköä. Naisten koulutustasoindeksi säilyi samana.

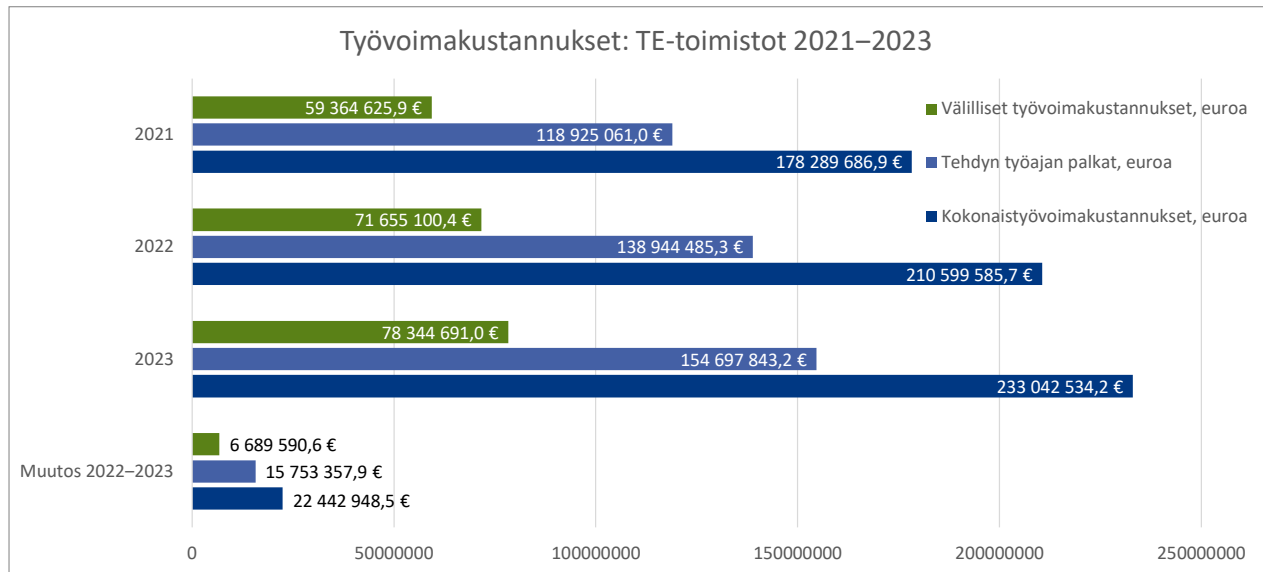
Korkeakoulu- ja yliopistotason tutkinnon suorittaneiden osuus henkilökunnasta oli 73,3 %. Ylemmän korkeakoulu- ja yliopistotason tutkinnon suorittaneiden osuus oli 36,2 % ja tutkijakoulutuksen (lisenssiaatin tai tohtorin tutkinnon) suorittaneiden osuus 0,9 %.

Koulutustasoindeksi vaihtelee TE-toimistojen välillä. Vaihteluväli oli vuonna 2023 5,5 – 6,2 välillä.

Työvoimakustannukset

TE-toimistojen kokonaistyövoimakustannukset nousivat 22,4 miljoonalla eurolla (+ 10,6 %).

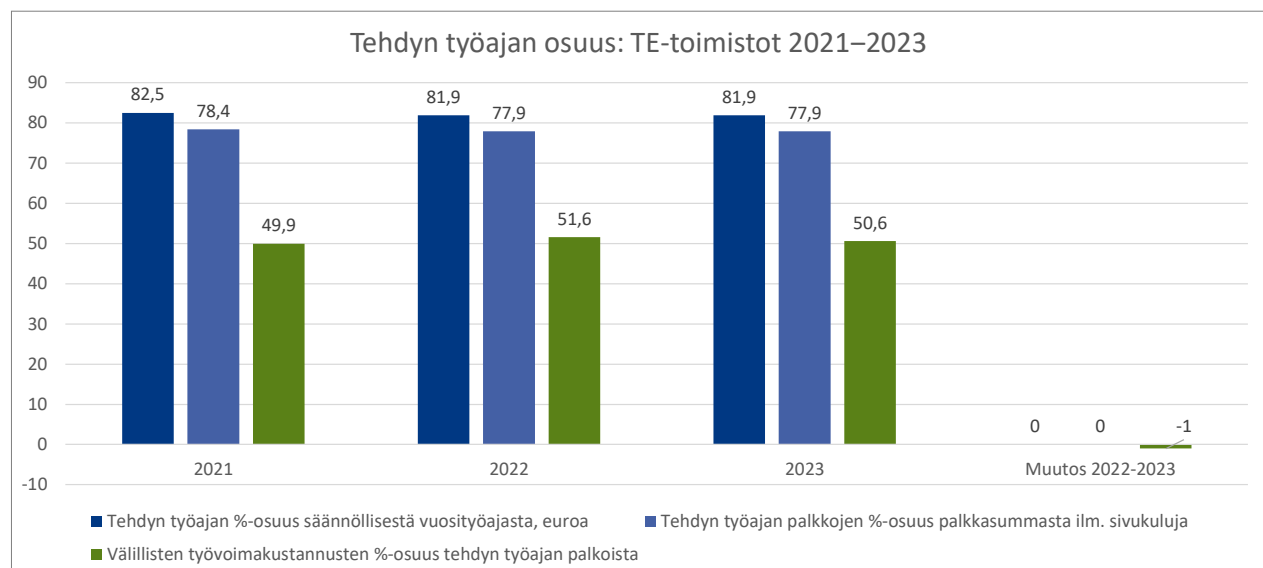

Tehdyn työajan palkat lasketaan vähentämällä kokonaispalkkasummasta välilliset palkat. **Välilliset palkat** koostuvat lomarahasta, vuosiloma-ajan palkoista, vanhempainloma-ajan palkoista (lapsen syntymä ja hoito), sairausajan palkoista (ml. tapaturmapoissaolot), muista palkallisista vapaista, reservin kertausharjoitusten ajan palkoista, koulutusajan palkoista, arkipyhien palkoista sekä ammattiyhdistystoimintaan, yhteistoimintaan, työsuojelun yhteistoimintaan ja virkistystoimintaan käytetyn työajan palkoista. **Välilliset työvoimakustannukset** sisältävät: välilliset palkat, sosiaaliturvan kustannukset ja muut välilliset työvoimakustannukset. **Muita välillisiä työvoimakustannuksia** ovat: kustannukset virka- ja suojapuvuista, vapaista matkoista, koulutuksesta, työsuojelusta, väestönsuojelusta, terveyden- ja sairaudenhoitopalveluista, työpaikkaruokailusta, virkistys- ja sosiaalitoiminnasta ja muista kustannuksista.

Työvoimakustannusten nousu selittyy myös TE-toimistoissa henkilötyövuosimäärän (+ 5,0 %) kasvulla. Kustannukset kasvavat, kun henkilöstön määrä nousee. Lisäksi henkilöstölle on myös maksettu virkaehtosopimuksen mukainen yleiskorotus 1.5.2023 (3,50 %) sekä huhtikuun 2023 palkanmaksun yhteydessä kertaerä (suuruudeltaan 12,20 % kuukausipalkkauksesta, kuitenkin vähintään 500 euroa).

Henkilötyövuoden hinta (työvoimakustannukset euroa/henkilötyövuosi) oli 49 581,30 euroa. Tämä on 3142,20 euroa enemmän kuin vuonna 2022. Henkilötyövuoden hinta sisältää sekä palkkasumman että välilliset työvoimakustannukset henkilötyövuotta kohden.

Tehdyn työajan osuus vuosityöajasta sekä työvoimakustannusten %-osuudet palkkasummasta

Tehdyn työajan osuus ja tehdyn työajan palkkojen %-osuus pysyi samana vuonna 2023 kuin vuonna 2022.

Tehty vuosityöaika lasketaan vähentämällä säännöllisestä vuosityöajasta koulutukseen käytetty työaika ja ei tehty vuosityöaika (vuosiloma, lapsen syntymä ja hoito/äitiysloma, sairaus, tapaturmat, muut palkalliset vapaat, arkipyhät, ammattiyhdistys- ja yhteistoiminta sekä virkistystoiminta).

Vuosiloma-ajan osuus säännöllisestä työajasta oli vuonna 2023 12,0 % (0,8 % korkeampi kuin vuonna 2022). Sairauspoissaolojen osuus säännöllisestä työajasta oli 4,3 % (- 0,9 % verrattuna vuoteen 2022).

Lähtövaihtuvuus, vakinainen ja määräaikainen henkilöstö, pl. työllisyysvaroin palkatut

Tulovaihtuvuus pysyi hyvin samana kuin vuonna 2022, kasvua oli 0,75 % yksikön verran. Lähtövaihtuvuus puolestaan kasvoi verrattuna vuoteen 2022, yhteensä 4,87 %.

Tulovaihtuvuuteen sisältyvät rekrytointien lisäksi myös erilaiset vuoden aikana alkaneet ja päättyneet lyhytkestoiset palvelussuhteet. Lähtövaihtuvuus sisältää ne henkilöt, jotka ovat siirtyneet kokonaan pois virastosta. Yksiköiden välillä tapahtuneita henkilösiirtoja ei huomioida lähtövaihtuvuudessa.

Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneiden henkilöiden %-osuus oli edelleen hyvin matala, vain 0,24 %.

Ulkoisten henkilöstörekrytointien määrä vuoden 2023 aikana oli Tahti -järjestelmän tietojen 629 ja hakijoita per rekrytointi oli keskimäärin 29,8.

Vaihtuvuus, osuus henkilöstöstä: 2022 – 2023	2021	2022	2023
Eläkkeelle siirtyneiden %-osuus	2,50 %	2,00 %	1,15 %
Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneiden %-osuus	0,20 %	0,10 %	0,24 %
Lähtövaihtuvuus, siirtyneiden henkilöiden %-osuus	11,60 %	11,60 %	16,47 %
Tulovaihtuvuus %-osuus	25,80 %	31,20 %	31,95 %

1.6.2.2 TE-toimistojen työhyvinvointi

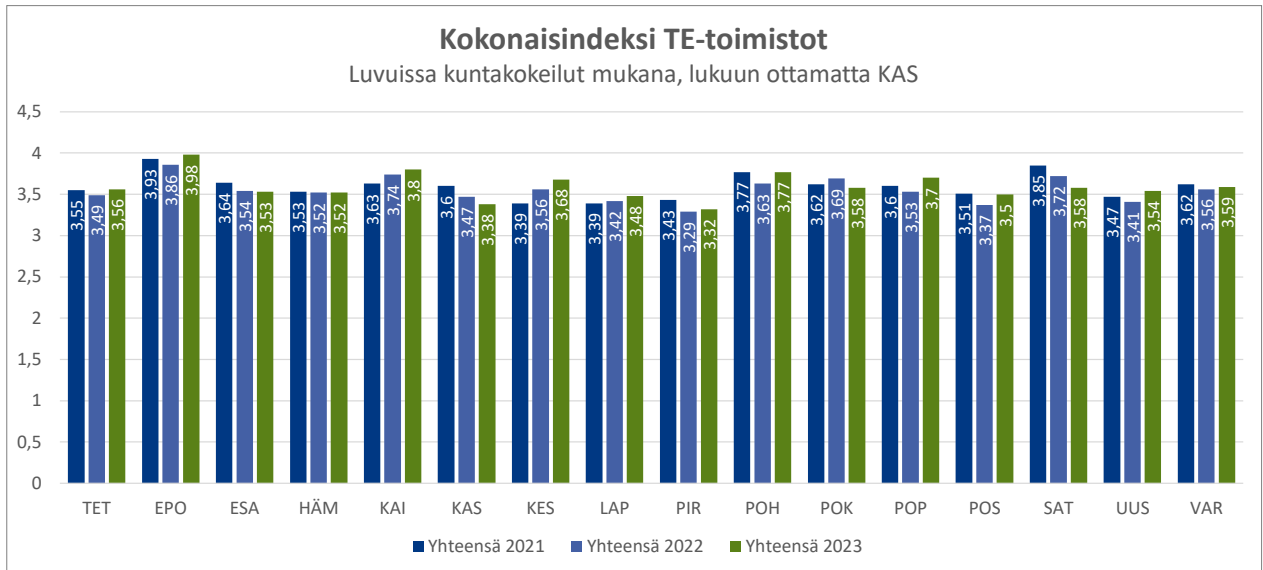
Työtyytyväisyyskyselyn (VMBaro) vastausaktiivisuus laski huomattavasti TE-toimistoissa vuonna 2023 vastausaktiivisuuden ollessa 66,5 %. Vuonna 2022 luku oli 72,3 %. Vastaajia oli yhteensä TE-toimistoista 3 282. Eniten vastausaktiivisuus laski Etelä-Savon TE-toimistossa 67,2 %, jopa -17,2 % verrattuna aikaisempaan vuoteen. Korkein vastausaktiivisuus oli Lapin TE-toimistossa ollen 82,7 %.

Kokonaisindeksin taso, sisältäen kuntakokeilut, vaihteli Etelä-Pohjanmaan TE-toimiston 3,98 ja Pirkanmaan TE-toimiston 3,42 välillä. TE-toimistojen kokonaisindeksin keskiarvo nousi kuitenkin hieman viime vuodesta (+0,07).

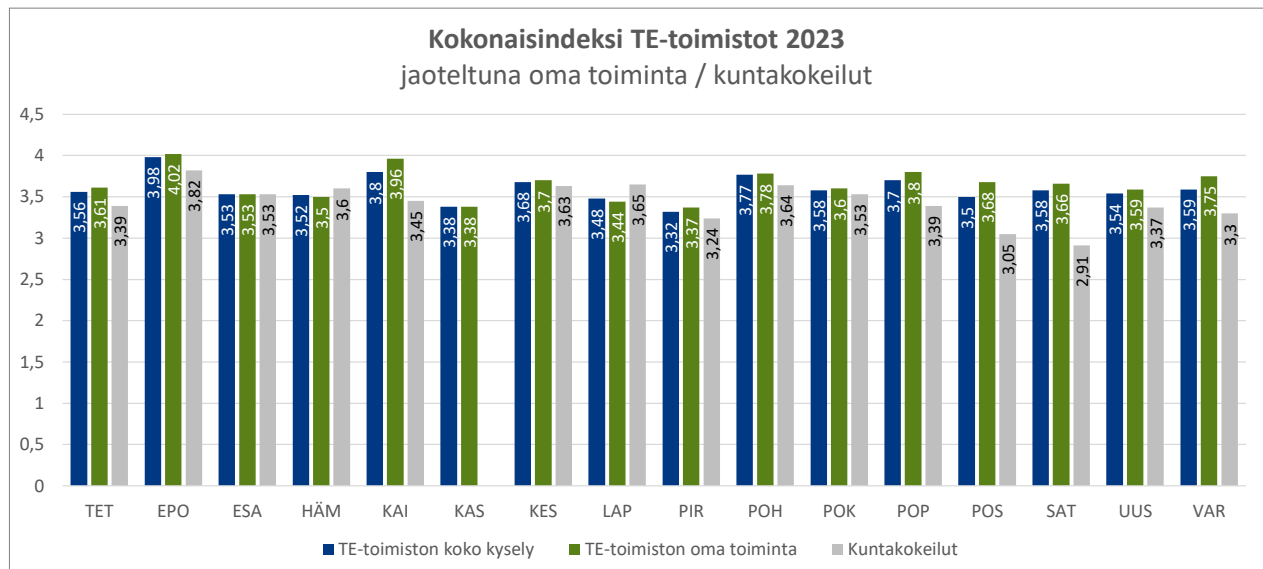
Työtyytyväisyyskyselyn kokonaisindeksi

Kokonaisindeksin taso, sisältäen kuntakokeilut, vaihteli Etelä-Pohjanmaan TE-toimiston 3,98 ja Pirkanmaan TE-toimiston 3,42 välillä. TE-toimistojen kokonaisindeksin keskiarvo 3,56 nousi kuitenkin hieman viime vuodesta (+0,07).

Kokonaisindeksin taso, sisältäen kuntakokeilut, vaihteli Etelä-Pohjanmaan TE-toimiston 3,98 ja Pirkanmaan TE-toimiston 3,42 välillä. TE-toimistojen kokonaisindeksin keskiarvo nousi kuitenkin hieman viime vuodesta (+0,07).

Kuntakokeilussa, jossa henkilöstö kuuluu hallinnollisesti TE-toimistoon, mutta on kuntien työnjohdon alla, oli TE-toimistoa alempi indekstitaso yhteensä kymmenellä alueella ja korkeampi viidellä alueella. Kaakkois-Suomen TE-toimiston alueella ei ole kuntakokeilua.

TE-toimistoiden kokonaisindeksi nousi hieman ollen 3,56. Myös kaikki muut indeksi nousivat vuodesta 2022. Seuraavassa tarulukossa TE-toimistoiden indekset ovat vertailtavissa myös valtionhallinnon tuloksiin vuonna 2023.

TE-toimistot

Indeksi	2021	2022	2023	Valtionhallinto 2023
Työtyytyväisyys yhteensä = kokonaisindeksi	3,55	3,49	3,56	3,68
Oma työ	3,8	3,68	3,77	3,92
Työyhteisön oikeudenmukaisuus	4,04	4,1	4,12	4,11
Esimiestyö	3,8	3,83	3,85	3,22
Johtaminen	3,02	2,87	3,01	3
Palkkaus	2,75	2,75	2,85	3
Sisäinen työnantajakuva (v. 2022 alkaen)		3,95	4,03	4,19

Sairauspoissaolot

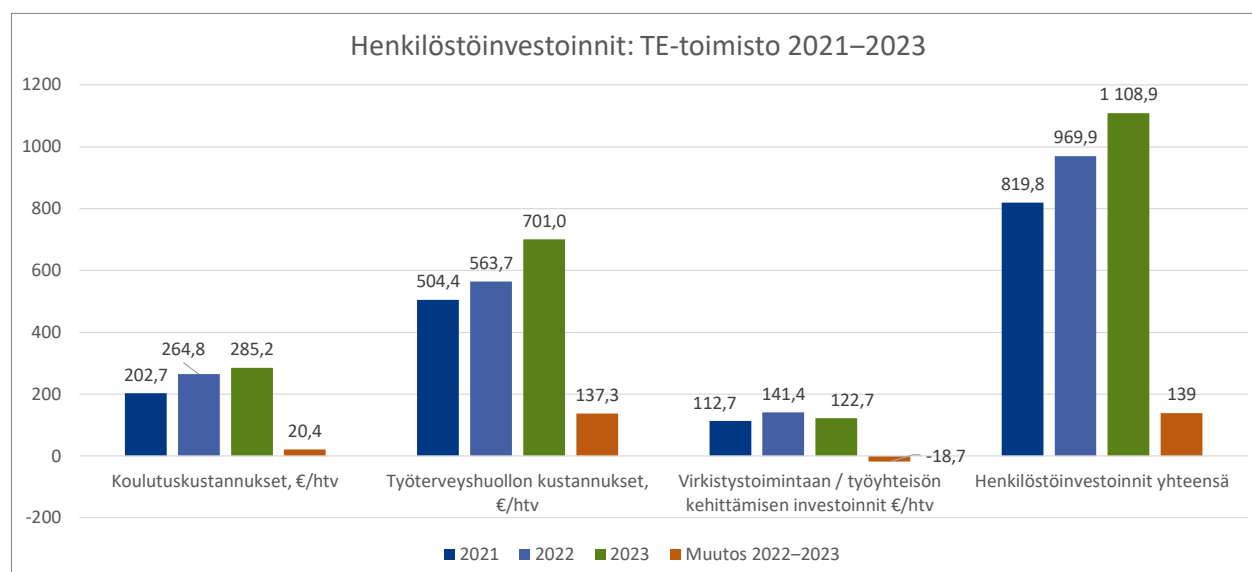
TE-toimistojen sairauspoissaolot laskivat kokonaisuudessaan huomattavasti vuonna 2023:

Sairauspoissaolot	2021	2022	2023	Muutos 2022 – 2023
Sairauspoissaolot yht. työpäivää	38 743	58 774	51 558	-7 216
Sairauspoissaolot, työp/htv	9,9	13	10,8	-2,2
1 – 3 päivän sairauslomatapaukset	4 695	8 081	7 871	-210
1 – 3 pv tapaukset %- osuus	71,40 %	68,70 %	73,30 %	4,60 %
4 – 60 päivän sairauslomatapaukset	1 794	3 604	2 790	7
61 – 130 päivän sairauslomatapaukset	71	58	65	7
yli 130 päivän sairauslomatapaukset	16	27	15	-12
Sairauspoissaolotapaukset yhteensä	6 576	11 770	10 741	-1 029
Tapaukset yht/htv	1,7	2,6	2,3	-0,3

Sairauspoissaolojen kokonaismäärän lasku on positiivista, kun otetaan huomioon käynnissä olevat TE 2024-uudistus ja muutostyö. Kaikista sairauspoissaolopäivistä lyhyiden 1 – 3 päivän tapausten osuus on 73,30 %.

1.6.2.3 TE-toimistojen henkilöstöinvestoinnit

TE-toimistojen henkilöstöinvestoinnit nousivat vuodesta 2022 yhteensä 139 €/htv.

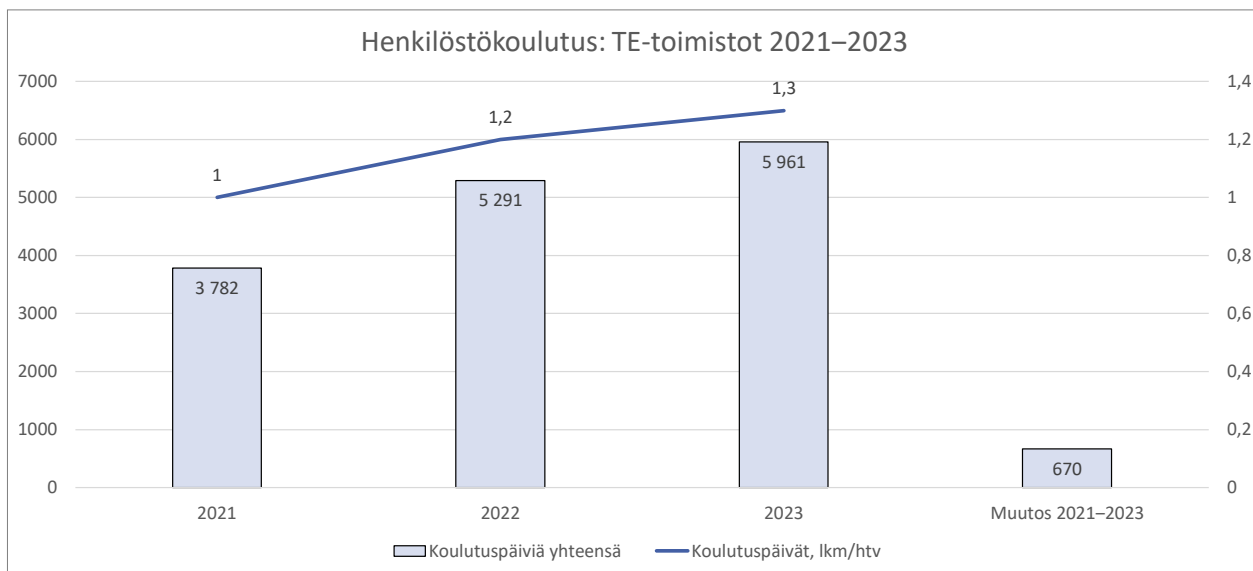

Henkilöstön koulutuskustannukset nousivat vuonna 20,4 €/htv. Virkistystoimintaan/ työyhteisön kehittämisen investoinnit laskivat, -18,7 €/htv. Määrän pieneneminen saattaa selittyä osin myös menojen kirjauksiin liittyvillä syillä, sillä vuonna 2023 toteutetut toimenpiteet ovat pääosin vastanneet aiempien vuosien käytänteitä (esim. toteutettu TE-toimiston kehittämispäivä, liikuntailtapäivät, kesäjuhla ja pikkujoulu).

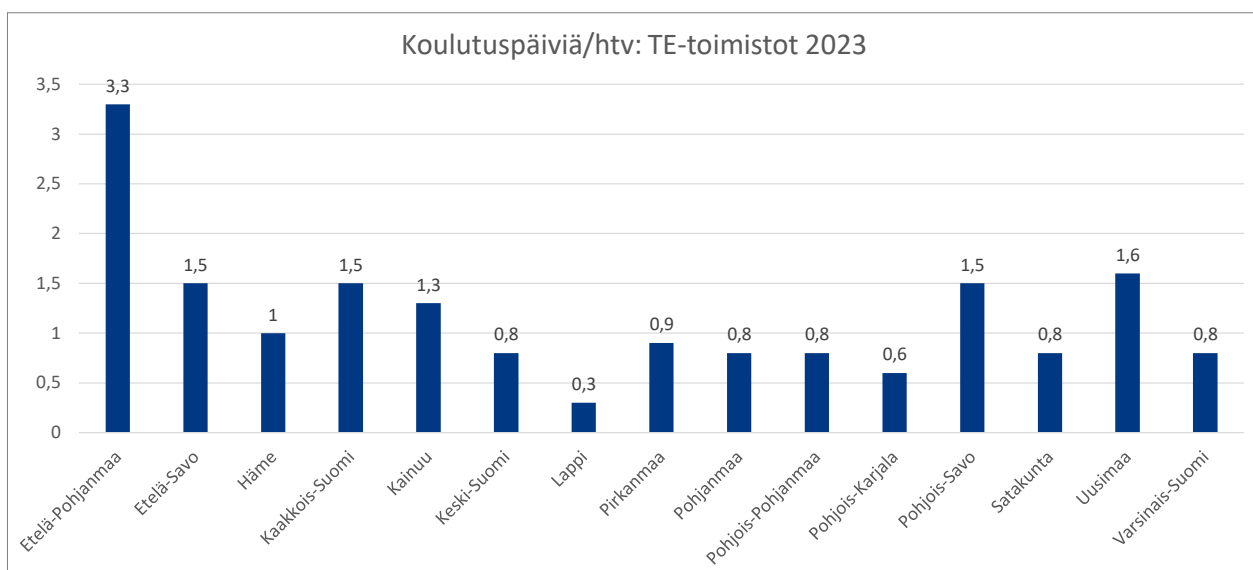
Keha-keskus maksaa työterveyshuollon kustannukset keskitetysti, joten erittelyä TE-toimistojen osalta ei ole mahdollista tehdä. Taulukossa on näin ollen laskennalliset työterveyshuollon kustannukset/htv Kelan korvaaman osuuden jälkeen.

Henkilöstökoulutus

Rekisteröityjen henkilöstökoulutuspäivien määrä nousi edelleen, vuonna 2022 päivien määrä oli 5 291 ja vuonna 2023 5 961. Koulutuspäiviä per henkilötyövuosi oli 1,3 pv/htv

Koulutuspäivien määrissä oli suuria vaihteluja TE-toimistojen välillä. Eniten rekisteröityjä henkilöstökoulutuspäiviä per henkilötyövuosi oli Etelä-Pohjanmaan TE-toimistossa (3,3 kpv/htv) ja vähiten Lapin TE-toimistossa (0,3 kpv/htv).

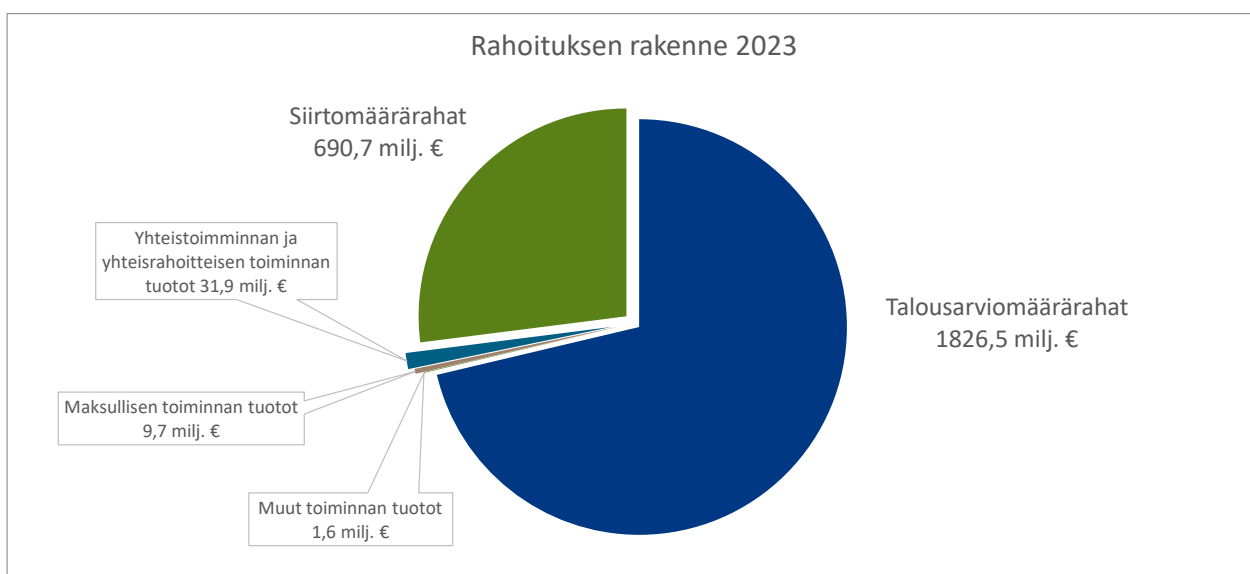

1.7. 1.7 Tilinpäätösanalyysi

1.7.1 Rahoituksen rakenne

Vuonna 2023 ELY-keskusten, TE-toimistojen ja KEHA-keskuksen toiminnan rahoitus muodostui vuoden 2023 valtion talousarviossa ja lisätalousarvioissa myönnettyistä määrärahoista 1 826,5 milj. €, edelliseltä vuodelta siirtyneistä määrärahoista 690,7 milj. € sekä maksullisen, yhteistoiminnan ja yhteisrahoitteisen toiminnan sekä muun toiminnan tuotoista yhteensä 43,2 milj. €.

ELY-keskusten, TE-toimistojen ja KEHA-keskuksen rahoituksen rakenne vuonna 2023 on esitetty seuraavassa kaaviossa.

ELY-keskusten, TE-toimistojen ja KEHA-keskuksen muodostama kirjanpitoyksikkö saa valtion talousarviossa ja mahdollisissa lisätalousarvioissa rahoituksensa kahdeksalta eri hallinnonalalta. Talousarviomäärärahat jakautuvat arviomäärärahoihin ja siirtomäärärahoihin. Arviomääräraha perustuu arvioon myöntövuoden toiminnan kustannusten määrästä ja se on käytettävä talousarviovuoden aikana, mahdollinen käyttämättä jäävä rahoitus on palautettava kyseiselle ministeriölle. Siirtomäärärahaa on talousarviokirjanpidontilistä (momentti) riippuen mahdollista käyttää talousarviovuoden (n) ja sitä seuraavien (n+1, n+2) vuosien aikana.

ELY-keskusten, TE-toimistojen ja KEHA-keskuksen rahoitus hallinnonaloittain vuonna 2023 on esitetty seuraavassa taulukossa.

Talousarvion hallinnonala	Talousarvio 2023 TA ja LTA:t	Edellisiltä vuosilta siirtyneet
24. Ulkoministeriön hallinnonala	158 640	316 602,04
25. Oikeusministeriön hallinnonala	34 464	84 612,29
26. Sisäministeriön hallinnonala	8 621 500	5 157 334,64
30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	71 516 264	87 489 671,63
31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	80 216 590	83 988 062,50
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	1 327 409 963	371 833 766,00
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	216 227 010	247 805,50
35. Ympäristöministeriön hallinnonala	122 362 754	141 533 105,76
Talousarviorahoitus yhteensä	1 826 547 185	690 650 960,36

Pääosa kirjanpitoyksikön vuoden 2023 rahoituksesta osoitettiin työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan pääluokasta 32. Luvun 32.30. Työllisyys ja yrittäjyys momenteilta rahoitettiin julkisia työvoima- ja yrityspalveluita, joissa suurimmat rahoituskohteet olivat palkkatuki ja starttiraha, työvoimakoulutuksen hankinta sekä valmennukset. Lukuun 32.30. sisältyy myös arviomääräraha EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n alue- ja rakennepolitiikan ja muihin koheesiopolitiikan ohjelmiin. Luvun 32.01. Hallinto rahoitus kohdistui pääosin TE-toimistojen, ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen toiminnasta aiheutuviin menoihin, suurimpana eränä henkilöstökulut. Luvun 32.50. Kotoutuminen ja kansainvälinen osaaminen rahoitus kohdistui arviomäärärahana valtion korvauksiin kotouttamisesta, joista suurimpana muut pakolaisista ja tilapäistä suojelua saavista maksettavat kuntakorvaukset.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan pääluokan 33. rahoitus kohdistui suurimmalta osin luvun 33.20. Työttömyysturva momenteilta palkkatukeen ja starttirahaan sekä valtion korvauksiin kunnille kuntouttavan työtöiminnan järjestämisestä.

Ympäristöministeriön hallinnonalan pääluokan 35. rahoituksesta suurimmat rahoituserät kohdistuivat luvun 35.10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu momentilta katettaviin luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenoihin sekä luvun 35.20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen asuinrakennusten öljylämmityksestä luopumiseksi rahoitettaviin avustuksiin.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan pääluokan 31. suurimmat yksittäiset rahoitusosuudet olivat osoitettu luvun 31.20. Liikenteen ja viestinnän palvelut momentilta julkisen henkilöliikenteen palvelujen ostoihin ja kehittämiseen sekä saaristo- ja yhteysalusliikenteen ostoihin ja kehittämiseen. Suuri erä rahoituksesta osoitettiin myös luvun 31.10. Liikenne- ja viestintäverkot momentilta yksityistieavustukset ja tiekuntien neuvonnasta aiheutuviin kulutusmenoihin sekä yksityistieavustukset huoltovarmuuden ja kotimaisen puun saatavuuden varmistamiseksi.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan pääluokan 30. luvusta suurin rahoitusosuus kohdistui lukuun 30.40. Luonnonvaratalous. Rahoituksesta suurin erä kohdistui elinkeinokalatalouden edistämiseen, josta katettiin kansallisia toimenpiteitä sekä EMKR-hankkeiden EU:n ja EMKVR-hankkeiden kansallisen rahoituksen rahoitusosuuksia. Luvusta 30.40. rahoitusta kohdistui myös vesivarojen käytön ja hoidon menoihin, luonnonvara- ja biotalouden edistämiseen sekä vesi- ja kalataloushankkeiden tukemiseen.

Talousarvion momenttikohtainen rahoitus esitetään toimintakertomuksen kohdassa 2 Talousarvion toteumalaskelma, ja siihen liittyvä analyysi kohdassa 1.7.2 Talousarvion toteutuminen.

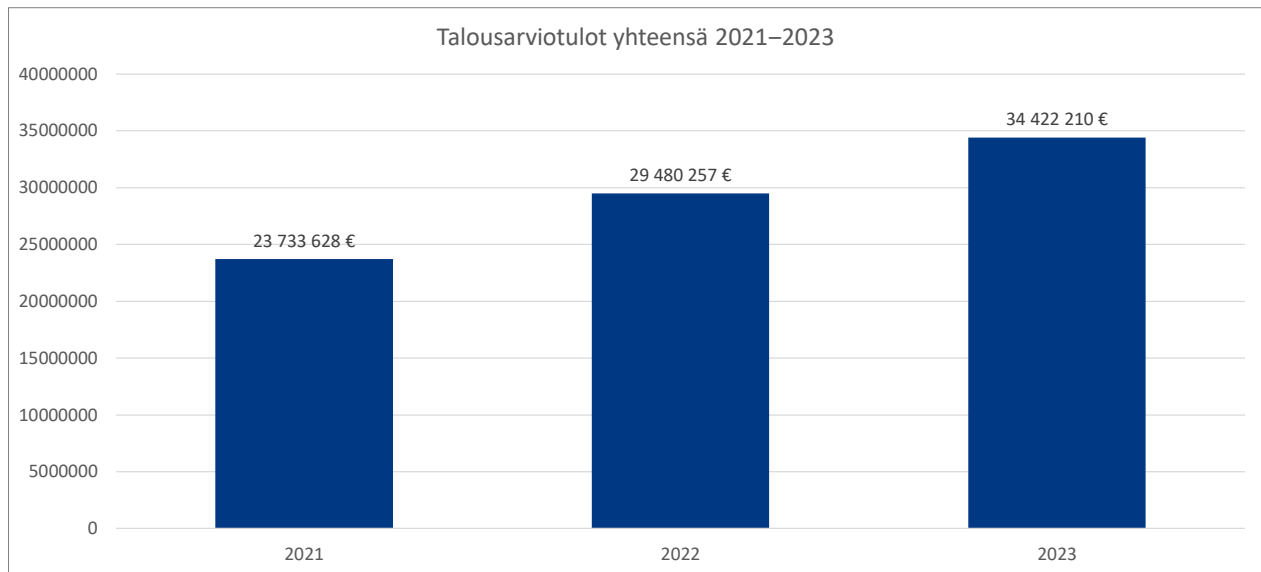
Maksullista toimintaa on kuvattu ja analysoitu toimintakertomuksen kohdassa 1.4.2 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus ja yhteisrahoitteista toimintaa kohdassa 1.4.3 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus.

Vuonna 2023 muihin toiminnan tuottoihin sisältyi talousarvion ulkopuolisia tuottoja yhteensä 112 328 €. Tämä rahoitus muodostui Ruotsin ja Suomen valtiosopimukseen perustuvista Rajajokikomission maksuista Lapin ELY-keskuksen kalatalousyksikölle ja UPM Oyj:n Keski-Suomen ELY-keskuksen Ympäristö- ja luonnonvarat vastuualueelle suorittamasta maksusta vaellusesteiden poistamiseksi.

Lisäksi ELY-keskusten Liikenne- ja infrastruktuuri -vastuualueilla on käyttöoikeus osaan Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan pääluokan 31. Väylävirastolle osoitettuihin määrärahoihin. Väylävirasto osoitti vuonna 2023 ELY-keskusten Liikenne- ja infrastruktuuri -vastuualueille käyttöoikeudella määrärahaa 779 milj. €, josta käytettiin 702 milj. €. Määrärahaa käytettiin mm. teiden kunnossapitoon, tienparannustoimenpiteisiin, uudelleen päällystämiseen, siltojen kunnostamiseen, tiehankkeiden suunnitteluun sekä rakentamiseen ja maantielautaliikenteen hoitoon. Ao. määrärahat ja määrärahojen käytöt näkyvät Väyläviraston kirjanpidossa.

1.7.2 Talousarvion toteutuminen

Kunakin ELY-keskuksen talousarvion toteutumisesta on laadittu analyysi, joiden perusteella tämä analyysi on laadittu. **Talousarvion tulotileille** vuonna 2023 kertyi 34,4 milj. euroa, mikä oli 17 % enemmän kuin edellisenä vuonna. Suurin osa tuloista, 34,3 milj. euroa oli sekalaisia tuloja. Siirrettyjä määrärahoja peruutettiin 18,5 milj. euroa, joka on 50 % enemmän kuin vuonna 2022.

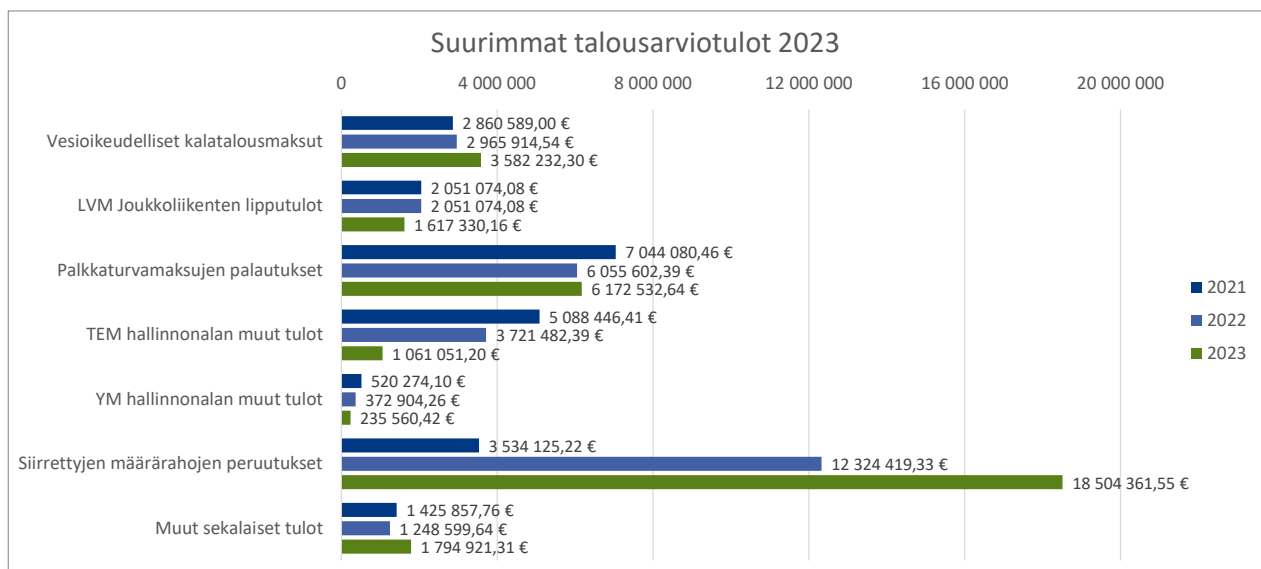
Momentti 12.32.99.06. Tuloutukset työllisyysrahastosta muutosturvakoulutuksen hankintaan oli uusi tuloerä, joka sisältää tuloutukset työllisyysrahastosta muutosturvakoulutuksen hankintaan, mikä liittyy vuonna 2023 alkaneeseen 55 vuotta täyttäneiden muutosturvaan. Tuloja momentille kertyi 380 680 euroa.

Momentille 12.32.99. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan muut tulo kertyi 1,9 milj. euroa, talousarviotulot koostuvat sekalaisista tuloista, yhteistoiminnan korvauksista, teknisen tuen ja oman tuotannon arvonlisäverotuotoista. Osa tuloista koostui perusteettomasti tai liikaa maksettujen tukien takaisinperinnästä, palautuksista sekä niistä kertyneistä korkosaatavista.

Momentille 12.30.40. Vesioikeudelliset kalatalousmaksut kertyi 3,6 milj. euroa, mikä oli 21 % enemmän kuin edellisenä vuonna. Nousu tuloissa selittyy maksuvelvoitteiden tukkuhintaindeksin merkittäväällä nousulla.

Momentille 12.31.10.02. Joukkoliikenteen lipputulot kertyi 1,6 milj. euroa, mikä oli 7 % vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Tulojen kehitys vuosina 2021 – 2023, (yli milj. euroa).

ELY-keskusten vuoden 2023 talousarviomäärärahat olivat kirjanpitoyksikön kirjanpidossa yhteensä 1 827 milj. euroa. Tämä oli 5 % enemmän kuin vuonna 2022.

Talousarviovuoden määrärahojen lisäksi KEHA-keskuksella, ELY-keskuksilla ja TE-toimistoilla oli käytettävissä noin 691 milj. euroa edellisiltä vuosilta siirryneitä määrärahoja. Käytettävissä oli varainhoitovuoden myöntöjä ja

edellisiltä vuosilta siirtyneitä määrärahoja. Siirtomäärärahoja oli yhteensä 1 723 milj. euroa. Vuodelle 2024 siirtyi noin 544 milj. euroa.

Seuraavassa taulukossa on esitetty talousarviovuonna käytettävissä olleet siirtomäärärahat.

	Hallinnonala	v.2023 €	% kaikista määrärahoista
24	Ulkoministeriön hallinnonala	466 602	0,03 %
25	Oikeusministeriön hallinnonala	114 014	0,01 %
26	Sisäministeriön hallinnonala	13 778 835	0,80 %
30	Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	155 329 672	9,02 %
31	Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	160 703 063	9,33 %
32	Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	1 132 558 751	65,74 %
33	Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	247 806	0,01 %
35	Ympäristöministeriön hallinnonala	259 511 547	15,06 %
	yhteensä:	1 722 710 289	100 %

Suurimmat käytettävissä olleet siirtomäärärahat on esitetty seuraavassa taulukossa (yli milj. euroa). Prosenttiluku taulukossa kertoo, kuinka monta prosenttia varainhoitovuonna käytettävissä olleista määrärahoista siirtyi varainhoitovuodelle 2024.

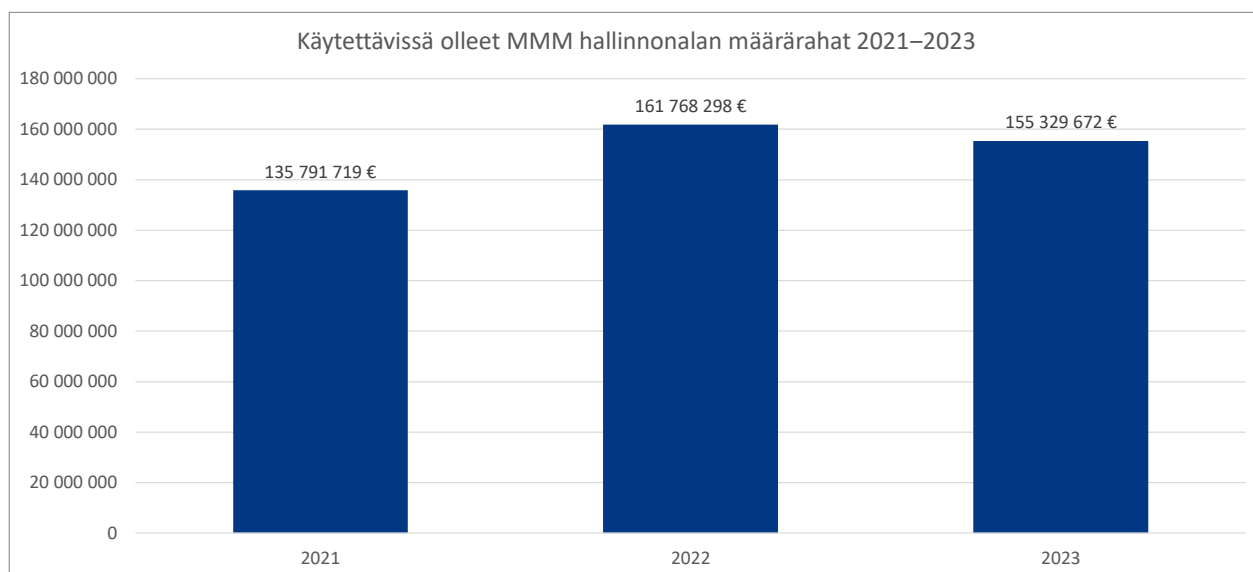
Momentti			Käytettävissä v.2023	Siirretty seuraavalle vuodelle	%
SM	26.01.26.	EU:n osuus sisäisen turvallisuuden ja maahanmuuton hallintaan ohjelmakaudella 2021-2027 (Smr 3v)	13 778 835	9 918 152	72
MMM	30.10.40.	Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset (Smr 3v)	14 387 313	4 463 000	31
	30.10.51.	Porotalouden edistäminen (Smr 2v)	2 143 000	0	0
	30.10.63.	Maaseudun kehittäminen (Smr 3v)	3 279 731	0	0
	30.40.20.	Kalakannan hoitovaroitukset (Smr 3v)	7 497 024	4 307 945	57
	30.40.21.	Vesivarojen käytön ja hoidon menot (netto) (Smr 3v)	17 693 671	8 266 881	47
	30.40.22.	luonnonvara- ja biotalouden edistäminen (Smr 3v)	11 591 731	9 207 073	79
	30.40.31.	Vesi- ja kalataloushankkeiden tukeminen (Smr 3v)	23 155 785	13 622 074	59
	30.40.51..	Kalatalouden edistäminen (Smr 3v)	8 937 223	2 909 067	33
LVM	30.40.62.	Elinkeinokalatalouden edistäminen (Smr 3v)	66 464 751	40 966 423	62
	31.10.31.	Eräät avustukset (Smr 3v)	76 892 049	41 971 435	55
	31.20.20	Saaristo- ja yhteysalusliikenteen ostot ja kehittäminen (Smr 3v)	17 886 000	2 288 909	13
	31.20.54.	Saaristo- ja yhteysalusliikenteen ostot ja kehittäminen (Smr 3v)	1 065 068	0	0
TEM	31.20.55.	Julkisen henkilöliikenteen palvelujen ostot ja kehittäminen (Smr 3v)	64 859 946	21 394 310	33
	32.01.02.	Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenot (netto) (Smr2v)	249 142 714	30 334 709	12
	32.01.03.	Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenot (netto) (Smr 2v)	336 774 918	39 077 741	12
	32.01..10.	Digitalisaation kehittäminen (Smr 3v)	47 346 449	25 082 003	53
	32.30.32.	Valtionavustus kunnille Ohjaamoiden monialaisuuden vahvistamiseen (RRFpilar13) (Smr2v)	3 190 000	0	0
	32.30.33.	Turveyrittäjien avustaminen (Smr 2v)	20 585 000	20 585 000	100
	32.30.40.	Alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman tukeminen (Smr 3v)	5 557 622	2 130 249	38
	32.30.44.	Alueellinen kuljetustuki (Smr 3v)	7 058 009	792 556	11
	32.30.45.	Valtionavustus turvetuotantokoneiden romutukseen (Smr 3v)	1 211 411	1 135 490	94
	32.30.51.	Julkiset työvoima- ja jayrityspalvelut (Smr 2v)	451 443 867	150 579 801	33
YM	32.50.03.	Kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistäminen (Smr 2v)	10 261 296	4 076 860	40
	35.01.65.	Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon (Smr 3v)	1 051 927	31 848	3
	35.10.20.	Ympäristövahinkojen ehkäiseminen ja jälkihoito (Smr 3v)	1 891 371	249 361	13
	35.10.21.	Eräät luonnonsuojelun menot (Smr 3v)	33 224 334	12 254 804	37
	35.10.22.	Eräät ympäristömenot (Smr 3v)	18 951 090	8 064 835	43
	35.10.23.	Itämeren ja vesien suojelun edistäminen (Smr 3v)	6 906 000	5 286 389	77
	35.10.61.	Vesien- ja ympäristönhoitojen tukeminen (Smr 3v)	34 752 596	18 321 653	53
	35.10.63.	Luonnonsuojelualuiden hankinta- ja korvausmenot (Smr 3v)	73 406 642	19 547 600	27
	35.20.56.	Avustukset asuinrakennusten öljy- ja kaasulämmityksestä luopumiseksi (Smr 3v)	87 027 599	46 818 599	54
	35.20.64.	Avustukset rakennusperinnön hoitoon (Smr 3v)	1 841 988	128 807	7

Ulkosiainministeriön hallinnonalan momentilla 24.90.68. Ja 24.90.20. Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö oli edellisiltä vuosilta siirtyneet määrärahat mukaan lukien käytettävissä 466 602 euroa. Määräraha on myönnetty hankkeelle Itämeri-yhteistyöllä ilmastokestävyyttä - tulva- ja kuivuusriskien hallinta. Määrärahasta siirrettiin 217 099 euroa vuodelle 2024.

Oikeusministeriön hallinnonalan momentin määrärahaa 25.01.01. oikeusministeriön toimintamenot oli käytettävissä edellisiltä vuosilta siirtyneet määrärahat mukaan lukien 114 014 euroa. Määrärahasta käytettiin 95 %, joka on 108 682 euroa ja vuodelle 2024 siirtyi 5 332 euroa. Määräraha on myönnetty alueellisten etnisten suhteiden neuvottelukunnan toimintaan ja hyvien väestösuhteiden edistämiseen alueellisten etnisten suhteiden neuvottelukuntien toiminnan kautta.

Sisäministeriön hallinnonalan momentin määrärahaa 26.01.26 EU:n osuus sisäisen turvallisuuden ja maahanmuuton hallintaan (AMIF erillismäärärahat) oli käytettävissä 13,8 milj. euroa. Määrärahasta käytettiin 3,9 milj. euroa eli 28 %. Seuraavalle vuodelle siirrettiin 9,9 milj. euroa.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan käytettävissä olevat määrärahat olivat yhteensä 155 milj. euroa, joista käytettiin 40 % eli 62,9 milj. euroa ja seuraavalle vuodelle siirrettiin 54 % eli 83,8 milj. euroa. Määrärahoja peruutettiin 6 % eli 8,6 milj. euroa. Talousarviovuoden määrärahoja oli käytettävissä 71,5 milj. euroa, joka on 7 % vähemmän vuoteen 2022 verrattuna, jolloin määrärahoja osoitettiin 76,7 milj. euroa. Määrärahoja oli käytettävissä yhteensä 6,4 milj. euroa vähemmän edelliseen vuoteen verrattuna:

Talousarviovuonna osoitettujen määrärahojen vähenemistä edelliseen vuoteen verrattuna selittää etenkin momentin 30.10.40. Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset määrärahojen väheneminen 3,5 milj. eurola (-50 %), momentin 30.40.22. Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen määrärahojen väheneminen 1,6 milj. eurolla (-30 %) sekä momentin 30.40.21. Vesivarojen käytön ja hoidon menot määrärahojen väheneminen 1,3 milj. eurolla (-12 %).

Momentin 30.10.40. Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset talousarviovuoden määrärahaa oli käytettävissä 3,5 milj. euroa, mikä oli 3,5 milj. euroa vähemmän (-50 %) edellisvuoteen verrattuna. Momentin määräraha siirrettiin seuraavalle vuodelle kokonaisuudessaan. Momentin määrärahoja oli käytettävissä yhteensä 14,4 milj. euroa ja seuraavalle vuodelle siirrettiin 4,5 milj. euroa. Määrärahoja peruutettiin 6,7 milj. euroa.

Momentin 30.10.63. Maaseudun kehittäminen edellisiltä vuosilta siirtynyttä määrärahaa oli käytettävissä 3,3 milj. euroa. Harvaan asuttujen alueiden matkailuhankehakuun (HAMA) -hankkeilla oli vain vuosi toteuttamisaikaa, minkä takia kaikkia myönnettyjä tukia ei pystytty käytännössä hyödyntämään parhaalla mahdollisella tavalla ja useiden hankkeiden osalta rahoitus jäi hyödyntämättä. Määrärahaa peruutettiin 365 308 euroa.

Momentin 30.40.21. Vesivarojen käytön ja hoidon menot talousarviovuoden määrärahaa oli käytettävissä 9,2 milj. euroa, mikä oli 1,3 milj. euroa vähemmän (-12 %) edellisvuoteen verrattuna. Eroa edelliseen vuoteen selittää muun muassa Covid-19 pandemian elvytysrahoilla käynnistyneiden hankkeiden päätyminen vuonna 2022 ja talousarviovuonna palattiin rahoituksen ja määrärahojen käytön osalta koronaa edeltäneelle tasolle. Momentin määrärahaa siirrettiin seuraavalle vuodelle 5,7 milj. euroa. Kokonaisuudessaan momentin määrärahaa oli käytettävissä 17,7 milj. euroa ja seuraavalle vuodelle siirrettiin 58,3 milj. euroa.

Momentin 30.40.22. Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen talousarviovuoden määrärahaa oli käytettävissä 3,8 milj. euroa, mikä oli 1,6 milj. euroa vähemmän (-30 %) edellisvuoteen verrattuna. Momentin määrärahaa

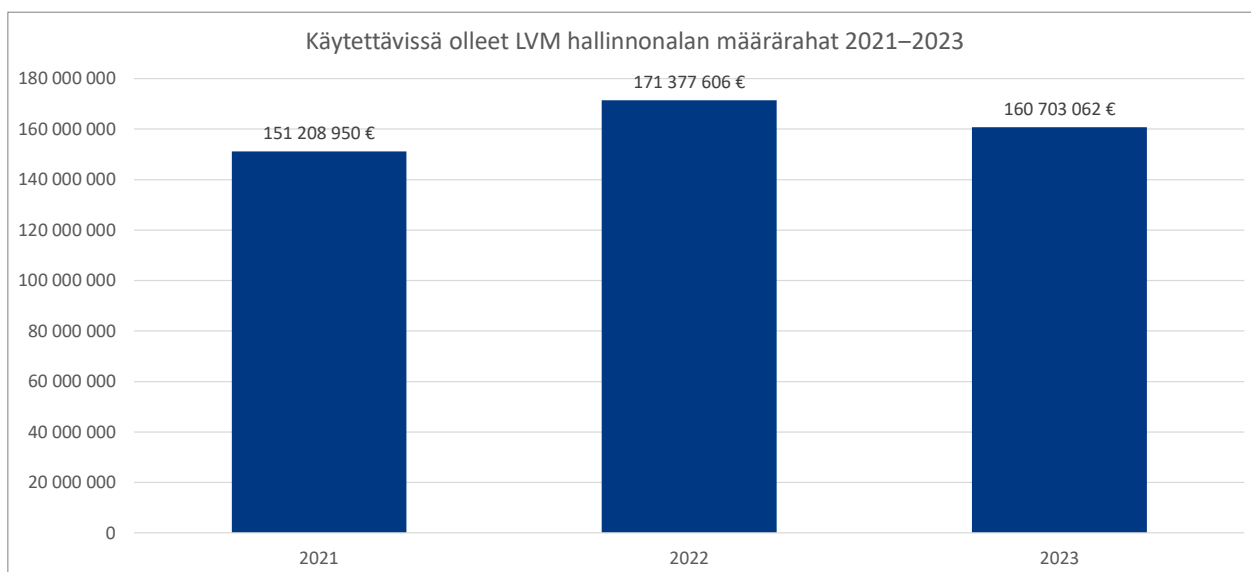

siirrettiin seuraavalle vuodelle 3,7 milj. euroa. Kokonaisuudessaan momentin määrärahaa oli käytettävissä 11,6 milj. euroa ja seuraavalle vuodelle siirrettiin 9,2 milj. euroa.

Momentin 30.40.31. Vesi- ja kalataloushankkeiden tukeminen talousarviovuoden määrärahaa oli käytettävissä 8,7 milj. euroa, mikä oli 377 000 euroa vähemmän (-4 %) edellisvuoteen verrattuna. Momentin määrärahaa siirrettiin seuraavalle vuodelle 8,3 milj. euroa. Vaiheittain tapahtuvan laskutuksen lisäksi määrärahaa jätetään hankkeiden loppumaksatuksiin, jotka käsitellään ja maksetaan hankkeiden valmistuttua. Hankkeiden ennustamattomuuden, kuten lupakäytäntöjen, vuoksi rahoitusta haetaan etupainotteisesti. Kokonaisuudessaan momentin määrärahaa oli käytettävissä 23,2 milj. euroa ja seuraavalle vuodelle siirrettiin 13,6 milj. euroa.

Momentin 30.40.62. Elinkeinokalatalouden edistäminen talousarviovuoden määrärahaa oli käytettävissä 30,7 milj. euroa, mikä oli 2,5 milj. euroa enemmän (9 %) edellisvuoteen verrattuna. Momentin määrärahaa siirrettiin seuraavalle vuodelle 28,9 milj. euroa. EMKR-kauden päättymisen vuoksi ei toimintavuonna voitu enää rahoittaa hankkeita, jotka olisivat jatkuneet vuoden 2024 puolella. EMKR määrärahoja peruutettiin 1,5 milj. euroa. EMKVR rahastokauden alkaessa oli määrärahaa budjetoitu tavoitteellisesti enemmän kauden alkuvaiheeseen. Inflaation vaikutukset ja talouden epävarmuus ovat vaikuttaneet etenkin siihen, että isoja hankehakemuksia ei ole tullut odotetusti. Muun muassa vesiviljelyhankehakemusten käsittely keskeytettiin, koska tukilinjaukset piti päivittää hankkeiden huomattavien kokonaiskustannusten vuoksi. Arvio määrärahan tarpeesta oli tehty yläkanttiin. Kokonaisuudessaan momentin määrärahaa oli käytettävissä 66,5 milj. euroa ja seuraavalle vuodelle siirrettiin 41 milj. euroa.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan käytettävissä olevat määrarahat olivat yhteensä 161 milj. euroa, joista käytettiin 59 % eli 95 milj. euroa ja seuraavalle vuodelle siirrettiin 41 % eli 65,7 milj. euroa. Talousarviovuoden määrärahoja oli käytettävissä 80,2 milj. euroa, joka on 21 % vähemmän vuoteen 2022 verrattuna, jolloin määrärahoja osoitettiin 102 milj. euroa. Käytettävissä olleita määrärahoja yhteensä oli 10,7 milj. euroa vähemmän edelliseen vuoteen verrattuna:

Talousarviovuonna osoitetut määrarahat vähenivät kaikilla LVM hallinnonalan momenteilla edelliseen vuoteen verrattuna. Momentin 31.10.31. Eräät avustukset määrarahat vähenivät 13,8 milj. eurolla (-37 %), momentin 31.20.20. (mom. 31.20.54 vuonna 2022) Saaristo- ja yhteysalusliikenteen ostot ja kehittäminen määrarahat vähenivät 2,5 milj. eurolla (-12 %) sekä momentin 31.20.55. Julkisen henkilöliikenteen palvelujen ostot ja kehittäminen määrarahat vähenivät 9 milj. eurolla (-20 %).

Momentin 31.10.31. Eräät avustukset talousarviovuoden määrärahaa oli käytettävissä 23 milj. euroa, mikä oli 13,8 milj. euroa vähemmän (-37 %) edellisvuoteen verrattuna. Momentin määrärahaa siirrettiin seuraavalle vuodelle 20,4 milj. euroa. Kokonaisuudessaan momentin määrärahaa oli käytettävissä 76,9 milj. euroa ja seuraavalle vuodelle siirrettiin 42 milj. euroa.

Valtioneuvosto on antanut 8.12.2022 asetuksen yksityistieasetuksen väliaikaisesta muuttamisesta vuosille 2023 – 2025. Tämän kolmevuotiskauden aikana tiekunta voi saada nykyistä suuremmalla avustusprosentilla valtionavusta muun muassa yksityistien parantamiseen. Avustusprosentit nousivat teiden perusparannushankkeissa 50 prosentista 70 prosenttiin ja siltahankkeissa 75 prosentista 85 prosenttiin. Yksityistieavustusten tukiprosenttien määräaikainen kasvattaminen kolmeksi vuodeksi lisäsi avustushakemusten ja avustuspäätösten määrää merkittävästi vuoteen 2022 verrattuna. Vuoden 2023 aikana yksityistiekuntien kiinnostus teiden korjaamiseen on lisääntynyt ja avustushakemusten määrä kasvanut kiihtyvässä tahdissa myös muun muassa siksi, että avustushankkeita on saatu koronapandemian jälkeen taas käyntiin. Momentin 31.01.31.3. Yksityistieavustukset ja tiekuntien neuvonnasta aiheutuvat kulutusmenot määrärahan käyttö kasvoikin edellisvuoden 19,1 milj. eurosta 32,3 miljoonaan euroon vuonna 2023. Vuonna 2024 ko. momentin avustusmäärärahoihin tullaan edelleen kohdentamaan merkittäviä määrärahaliekkauksia. Tämä vaikutti osaltaan myös kielteisesti myönteisten avustuspäätösten tekemiseen.

Momentin 31.01.31.3. Yksityistieavustukset ja tiekuntien neuvonnasta aiheutuvat kulutusmenot määrärahaa siirtyi aikaisemmilta vuosilta 53,9 milj. euroa. Muun muassa korona-ajan rajoitusten vuoksi tiekuntien avustushakemuskäytöt vähenivät eikä avustushankkeita saatu käyntiin. Momentin 31.10.31.4. Yksityistieavustukset huoltovarmuuden ja kotimaisen puun saatavuuden varmistamiseksi määrärahaa siirtyi seuraavalle vuodelle 34,6 milj. euroa. Myönnetty valtionavut maksetaan töiden edistymisen mukaan tai jälkikäteen.

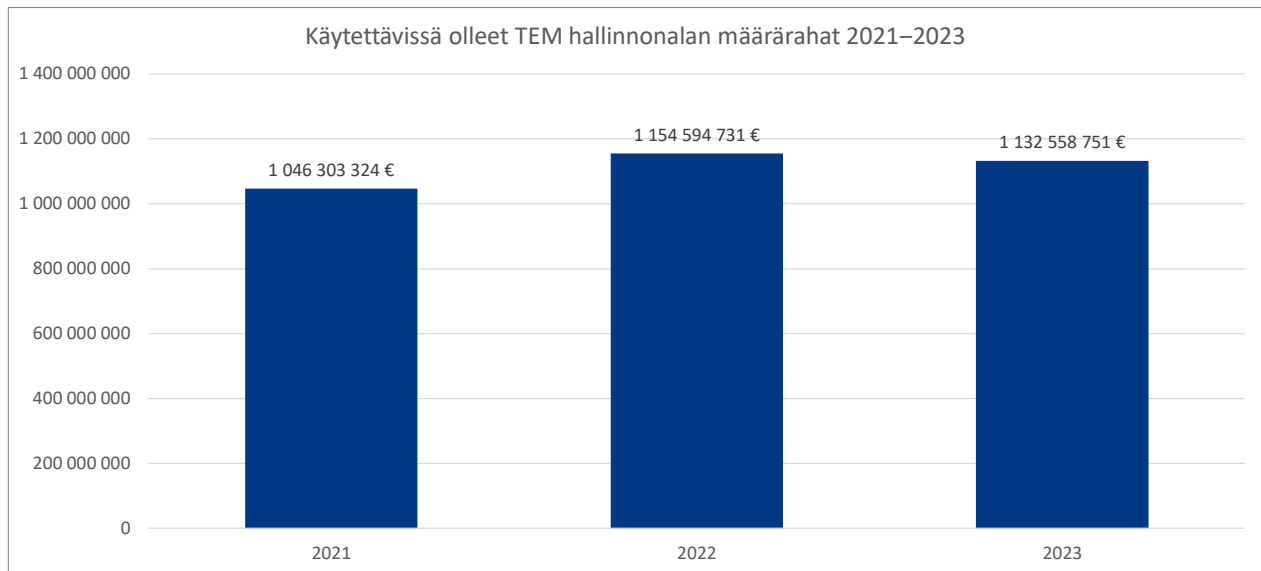
Momentin 31.20.20. (mom. 31.20.54. vuonna 2022) Saaristo- ja yhteysalusliikenteen ostot ja kehittäminen talousarviovuoden määrärahaa oli käytettävissä 17,9 milj. euroa, mikä oli 2,5 milj. euroa vähemmän (-12 %) edellisvuoteen verrattuna. Kokonaisuudessaan momentin määrärahaa oli käytettävissä 17,9 milj. euroa ja seuraavalle vuodelle siirrettiin 2,3 milj. euroa. Määrärahaa siirtyi seuraavalle vuodelle enemmän vuoteen 2022 verrattuna laiturikorjauksiin kohdistuneiden vähäisempien kustannusten takia. Saaristo- ja yhteysalusliikenteen ostot ja kehittämiseen osoitettiin määrärahat vielä vuonna 2022 arvonalisäverobudjetoidulle momentille 31.20.54. ja vuodesta 2023 alkaen määrärahat on osoitettu kulutusmenomomentille 31.20.20.

Momentin 31.20.55. Julkisen henkilöliikenteen palvelujen ostot ja kehittäminen talousarviovuoden määrärahaa oli käytettävissä 35,8 milj. euroa, mikä oli 9 milj. euroa vähemmän (-20 %) edellisvuoteen verrattuna. Kokonaisuudessaan momentin määrärahaa oli käytettävissä 64,9 milj. euroa ja seuraavalle vuodelle siirrettiin 21,4 milj. euroa. Henkilökuljetuspalvelut vapautettiin väliaikaisesti arvonalisäverosta ajalle 1.1. – 30.4.2023 ja tämä vaikutti jossain määrin myönnettävien määrärahojen määrään. Siirtyvät määrärahat ovat suurelta osin rahoituspäätöksillä tai liikennöintisopimuksilla sidottuja ja maksetaan jälkikäteen toteutuneiden kustannusten mukaisesti.

Vaikka momentin 31.20.55.02. Alueellisen ja paikallisen liikenteen ostot ja kehittäminen määrärahaa myönnettiin talousarviovuonna 20 % vähemmän edellisvuoteen nähden, on momentin määrärahaa myönnetty normaalia enemmän vuosien 2020 – 2023 aikana koronapandemian aikana myönnettyistä lisätalousarvioista johtuen. Osassa ELY-keskuksia ei kuitenkaan ole saatu hankittua liikennettä liikenneharjoittajien kanssa tehtävin käyttöoikeussopimuksin toivotussa laajuudessa johtuen muun muassa nopeasti toteutettavista suorahankinnoista, joita toimivaltaisen viranomaisen on joutunut tekemään ja siten kunnat joutuneet kantamaan suuren rahoitusvastuun. On myös siirrytty yhteisrahoitteisiin palveluhankintoihin, joissa kunnat osallistuvat palvelujen suunnitteluun ja rahoittamiseen aikaisempaa aktiivisemmin. Lisäksi liikenteen ostoissa on yhteistyöllä kehitetty hankintoja kustannustehokkaammaksi ja paremmin kaikkia osapuolia palveleviksi.

Momentin 31.20.55.02. Alueellisen ja paikallisen liikenteen ostot ja kehittäminen määräraha käyttö väheni kokonaisuudessaan edellisvuoteen nähden, mutta osassa ELY-keskuksia määrärahan käyttöaste kasvoi johtuen etenkin viime vuosien voimakkaasta yleisen kustannustason noususta sekä työvoiman ja kaluston saatavuusongelmista. Kustannustason nousu, markkinaehtoisen liikenteen epävakaas ja toimivalta-alueen muutokset asettavat haasteita palvelujen järjestämiselle ja rahoituksen riittävyydelle. Valtion talousarviossa liikenteen ostoihin kohdennettava määräraha ei ole sidottu indeksiin ja palvelut on sopeutettava käytössä olevaan määrärahaan.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan käytettävissä olevat määrärahat olivat yhteensä 1 132 milj. euroa, josta käytettiin 75 %, 854 milj. euroa. Talousarviovuoden määrärahoja myönnettiin 1 329 milj. euroa, mikä oli 9 % enemmän kuin vuonna 2022. Talousarviovuoden määrärahoista käytettiin 993 milj. euroa eli 74 % ja vuodelle 2024 siirrettiin 262 milj. euroa.

Työllisyyden hoitoon tarkoitettuja määrärahoja, edellisiltä vuosilta siirtyneet määrärahat mukaan lukien, talousarviolilla 32.30.51. vuonna 2023 oli yhteensä 451 milj. euroa. Vuonna 2022 käytössä oli 522 milj. eli 70 milj. enemmän kuin vuonna 2023. Vuonna 2023 määrärahaa käytettiin 300 milj. euroa, joka oli 17 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2022, jolloin käyttö oli 283 milj. euroa.

Määrärahojen käyttö	2022	2023	ero
32.30.51 Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (S2)	283 033 375,38	300 864 065,75	17 830 690,37
32.30.51.01. Kokeilut ja Asiantuntija-arvioinnit (KPY)	5 102 641,89	6 090 956,77	988 314,88
32.30.51.02. Valmennukset (KPY)	23 699 825,16	31 322 637,19	7 622 812,03
32.30.51.03. Työvoimakoulutuksen hankinta (KPY)	104 556 216,69	121 879 803,15	17 323 586,46
32.30.51.06. Palkkatuki ja starttiraha (KPY)	108 209 701,94	681 899,55	-4 527 802,39
32.30.51.07. Palkkatuettu työ, valtionhallinto (KPY)	6 541 421,06	477 210,31	-6 064 210,75
32.30.51.08. Työllisyyspoliittinen avustus (KPY)	9 174 715,16	7 926 507,65	-1 248 207,51
32.30.51.09. Korvaukset (KPY)	720 956,83	2 329 988,52	1 609 031,69
32.30.51.10. Vakuutusturva (KPY)	456 685,29	376 149,04	-80 536,25
32.30.51.11. Yritystoiminnan kehittämispalvelujen hankinta (KPY)	16 053 602,98	17 081 734,25	1 028 131,27
32.30.51.12. Yksityiset työnvälityspalvelut ja pilotit (KPY)	7 764 287,81	6 709 658,24	-1 054 629,57
32.30.51.13 Rekrytointitukikokeilu (KPY)	753 320,57	2 987 521,08	2 234 200,51

Momentilta **32.30.51.** siirrettiin 150 milj. euroa vuodelle 2024. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan työttömyysrahoituksen (33.20.50 ja 33.20.52) käyttöä jatkettiin myös vuonna 2023.

Valmennukset (32.30.51.02) alamomentilla oli tarjolla aiempaa laajempi valikoima palveluja, myös erityisesti maahanmuuttajille tarkoitettuja palveluja. Määrärahan käyttö kasvoi 7 milj. edellisvuoteen verrattuna. Työvoimakoulutuksen hankinta (32.30.51.03) määrärahan käyttö kasvoi 17 milj. erityisesti kotoutumiskoulutustarpeiden lisääntymisen myötä. Kulukorvaukset (32.30.51.09) käyttö lisääntyi 1,6 milj. Lisäystä selittää mm. ukrainalaisille maksetut harkinnanvaraiset kulukorvaukset. Palkkatuettu työ valtionhallintoon (32.30.51.07) käyttö laski 6 milj. edelliseen vuoteen verrattuna. Määrärahaa Palkkatuki ja starttiraha (32.30.51.06) oli 30 milj. vähemmän ja Työllisyyspoliittinen avustus (32.30.51.08) 8 milj. vähemmän käytettävissä kuin vuonna 2022.

Momentin 32.50.30. Valtion korvaukset kotouttamisesta arviomäärärahan käyttö oli 141 milj. euroa. Momentilta maksetaan paluumuuttajien kustannuksia, laskennallisia korvauksia pakolaisista, muita pakolaisista aiheutuvia kuntakorvauksia. Talousarviolin käyttö kasvoi 17,5 % edellisvuoteen.

ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen sekä TE-toimistojen toimintamäärärahojen talousarviotilit olivat nettobudjetoituja.

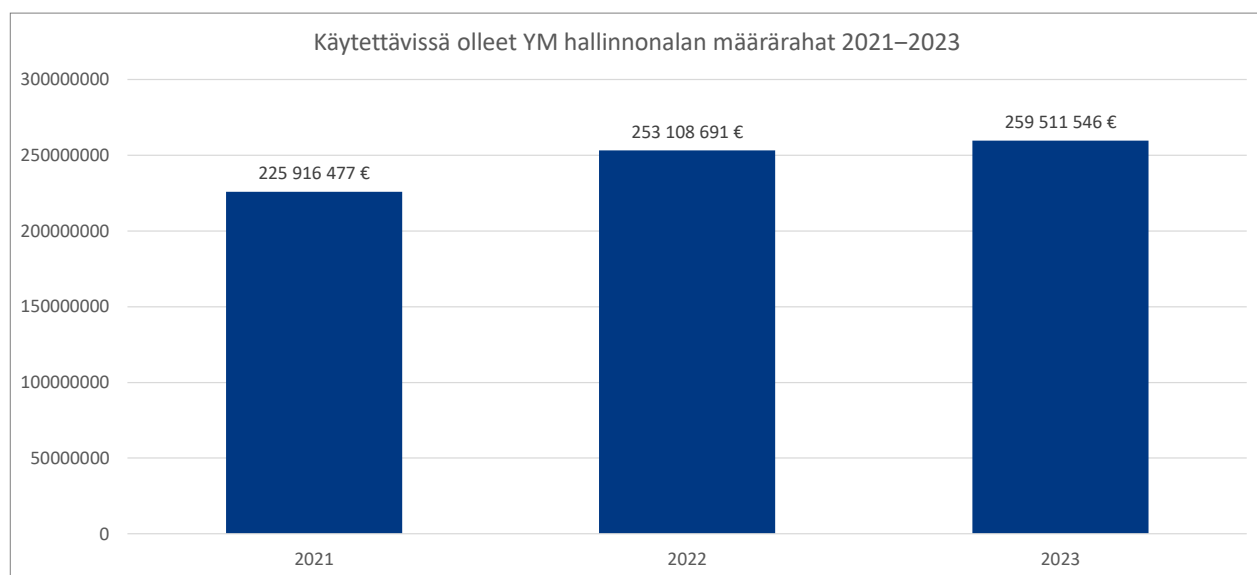
Taulukossa on määrärahojen kehitys varainhoitovuosina 2022 – 2023.

Toimintamenot	Talousarvio vuosi 2023	Siirtynyt vuodelta 2022	Yhteensä käytettävissä		Määrärahojen muutos %	Käyttö		Kulujen muutos %	Siirretty vuodelle 2024	%
			2023	2022		2023	2022			
ELY ja KEHA 32.01.02.1	210 753 314	35 561 439	246 314 753	228 200 985	7,89 %	217 261 253	197 753 099	10,15 %	29 053 499	11,79 %
TE-toimistot 32.01.03.1	286 794 631	36 133 022	322 927 653	234 120 031	37,6 %	284 230 877	203 204 148	39,9 %	38 696 776	11,8 %

Momentilla 32.01.02.1. ELY- ja KEHA-keskuksen toimintamenoja oli yhteensä käytettävissä 246 milj. euroa, josta käytettiin 88,21 % 217 milj. euroa ja siirrettiin 11,79 % 29 milj. euroa seuraavalle vuodelle. Suurimman osan toimintamenoista muodostavat edelleen henkilöstökustannukset. Yleinen hintatason nousu näkyy myös määrärahojen käytössä.

Momentilla 32.01.03.1. TE-toimistojen toimintamenot oli käytettävissä 322 milj. euroa, josta käytettiin 88,20 %, 284 milj. euroa ja siirrettiin 11,8 %, 38 milj. euroa seuraavalle vuodelle. Toimintamenojen käyttö kasvoi 39,9 % edellisvuoteen. Suurimman osan toimintamenoista muodostavat edelleen henkilöstökustannukset. Yleinen hintatason nousu näkyy myös määrärahojen käytössä.

Ympäristöministeriön hallinnonalan käytettävissä olevat määrärahat olivat yhteensä 259,5 milj. euroa, josta käytettiin 55 % eli 142,7 milj. euroa. Seuraaville varainhoituvuosille siirrettiin 45 % eli 111 milj. euroa. Talousarviovuoden määrärahoja oli käytettävissä 122,3 milj. euroa, joka oli 6,8 % enemmän kuin vuonna 2022 (114,6 milj. euroa).

Momentilla 35.10.21. Eräät luonnonsuojelun menot määrärahaa oli käytettävissä 33,2 milj. euroa, josta käytettiin 54 % eli 17,8 milj. euroa. Seuraavalle vuodelle siirrettiin 12,3 milj. euroa. ELY-keskuksille myönnettiin määrärahaa Helmi-elinympäristöohjelmaan, jonka tarkoitus on vahvistaa Suomen luonnon monimuotoisuutta. Ohjelmalla suojellaan, kunnostetaan ja hoidetaan etenkin soiden, lintukosteikkojen, perinnebiotooppien ja metsien sekä vesi- ja rantaluonnon kohteita ja parannetaan uhanalaisten luontotyyppien ja lajien suojelutasoa. Myönnettyllä määrärahaalla ELY-keskukset pystyivät rekrytoimaan useita uusia henkilöitä toteuttamaan HELMI-elinympäristöohjelmaa, johon liittyy mm. alueiden ja luonto- ja eliöstötyyppien inventointeja sekä alueiden kunnostustoimenpiteitä.

Momentilla 35.10.63.1. Luonnonsuojelun alueiden hankinnasta ja korvauksesta aiheutuneet menot määrärahaa oli käytettävissä 73,3 milj. euroa, josta käytettiin 73 % eli 53,8 milj. euroa. Määrärahaa myönnettiin ELY-keskuksille luonnonsuojeluun varattujen Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelmaan 187 (METSO) valittujen alueiden hankintojen kauppahintoihin sekä rauhoituskorvausten ja määräaikaisten suojelusopimusten maksuun. METSO-ohjelman luonnonsuojelun alueiden hankinta- ja korvausmäärärahoja suunnataan erityisesti

eteläisimmän Suomen ELY-keskuksiin, joissa metsiensuojelun puutteet ovat suurimmat. Valtio voi neuvotella suojelun toteuttamisesta vain sen mukaisesti mitä ELY-keskuksella on määräraha-valtuutta olemassa eli myönnetty määrärahaa tulee olla aina reilusti jäljellä. Määrärahapyynnöt, joita toteutuksessa tehdään useamman kerran vuodessa, toimitetaan tämän vuoksi etupainotteisesti, jotta rauhoituksista ja maahankinnoista voidaan neuvotella sekä tehdä päätöksiä.

Talousarviolille 35.01.01. Ympäristöministeriön toimintamenot tuli varainhoitovuonna uutena alajaottelutili 01.01. Yhteiset menot. Käytettävissä momentilla oli 448 000 euroa, josta käytettiin 130 214 euroa. Seuraavalle vuodelle siirtyi 327 785 euroa.

Talousarviolille 35.01.65. Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon tuli uutena varainhoitovuonna alajaottelutilit 65.02. Yksityishenkilön lahjoitus ja 65.03 Luonto-Liitto. Momentin 35.01.65.02. Yksityishenkilön lahjoitus käytettävissä oli 64 116 euroa, joka käytettiin kokonaan sekä momentin 35.01.65.03. Luonto-Liitto käytettävissä oli 400 000 euroa, joka myös käytettiin kokonaan. Määräraha myönnettiin Luontoliitto ry:n hankkeeseen Talkoiden, ennallistamisten ja luonnonhoitotöiden uudet muodot lapsi- ja nuorisotyössä.

Varainhoitovuonna tuli uutena talousarvotili 35.10.23. Itämeren ja vesien suojelun edistäminen. Määrärahaa oli käytettävissä 6,9 milj. euroa, josta käytettiin 1,6 milj. euroa, joka on 24 %. Seuraavalle vuodelle siirrettiin 5,3 milj. euroa.

Valtuudet varainhoitovuonna

Uusia valtuuksia oli käytettävissä varainhoitovuonna 437 milj. euroa ja uusittuja valtuuksia 579 milj. euroa, yhteensä 1 016 milj. euroa. Varainhoitovuoden valtuuksien käyttö oli 345 milj. euroa ja käyttämättä jäi 671 milj. euroa.

Momentin 31.20.20. Saaristo- ja yhteysalusliikenteen ostot ja kehittäminen valtuutta oli käytettävissä yhteensä 34,3 milj. euroa. Näistä talousarviovuonna jaettuja uusia valtuuksia oli 25,5 milj. euroa ja uusittuja valtuuksia 8,8 milj. euroa. Valtuuden käyttö oli 6,2 milj. euroa ja käyttämättä jäi 28,2 milj. euroa. Muutoksena vuoteen 2022, talousarviovuonna valtuutta osoitettiin ei arvonlisäverobudjetoidulle momentille 31.20.20. (mom. 31.30.54 vuonna 2022). Valtuutta käytettiin neljän palvelusopimuksen sopimiseen vuosille 2024 – 2029.

Momentin 32.30.42. Yritysten kehittämishankkeiden tukeminen myöntämisvaltuutta oli käytettävissä yhteensä 31,6 milj. euroa. Näistä talousarviovuonna jaettuja uusia valtuuksia oli 24 milj. euroa ja uusittuja valtuuksia 7,6 milj. euroa. Valtuuden käyttö oli 11,8 milj. euroa ja käyttämättä jäi 19,8 milj. euroa. Talousarviovuonna oli käytössä seuraavat momentin 32.30.42. valtuudet: yritysten kehittämishankkeiden tukeminen valtuus (32.30.42.1.), Brexit mukautusvaraus valtuus (32.30.42.3.) sekä vuodelta 2022 siirtyneet kasvun kiihdyttämisohjelman toimeenpano (RRF pilari3) valtuus (32.30.42.2.) ja turvetoimialan yritysten uuden liiketoiminnan kehittämishankkeisiin myönnettäviin yritysten kehittämishankkeisiin myönnetty valtuus (32.30.42.1.).

Momentin 32.30.51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut valtuutta oli käytettävissä 57,4 milj. euroa, käyttämättä jäänyt valtuus ei ole uusittavissa. Valtuuden käyttö oli 34,6 milj. euroa ja käyttämättä jäi 22,8 milj. euroa. Valtuus myönnetään ELY-keskuksille työvoimakoulutuksen hankintaan. Myöntämisvaltuuden käyttö väheni 4 milj. euroa edellisvuoteen verrattuna. Työvoimakoulutuksen myöntämisvaltuuden käyttötarve vaihtelee vuosittain sen mukaan, miten koulutuksia aikataulutetaan yhteistyössä TE-toimiston ja kuntakokeilun kanssa huomioiden asiakastarpeet, palvelutarjonnan kattavuuden ja palveluntuottajien toiveet toteutusajankohdista. Momentin 32.30.51. myöntövaltuus poistuu vuoden 2024 talousarviossa TE2024 -uudistuksen myötä.

Momentin 32.30.64. EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n alue- ja rakennepolitiikan ja muihin koheesiopolitiikan ohjelmiin myöntämisvaltuutta oli käytettävissä yhteensä 1 016 milj. euroa. Tästä uusia valtuuksia oli 437 milj. euroa ja uusittuja 579 milj. euroa. Valtuuden käyttö oli 345 milj. euroa ja käyttämättä jäi 671 milj. euroa. Valtuuden käyttö kasvoi 143,3 milj. euroa edellisvuoteen verrattuna. Valtuuden käytön merkittävä kasvu johtui etenkin siitä, että vuosi 2023 oli ensimmäinen kokonainen vuosi, kun uuden rahastokauden 2021 – 2027 tukipäätöksiä mm. yritystuissa päästiin tekemään EAKR ja JTF- rahastoissa.

1.7.3 Tuotto- ja kululaskelma

Kunakin ELY-keskuksen tuotto- ja kululaskelmasta on laadittu analyysi. Tämä analyysi on laadittu näiden analyysien pohjalta. Vuoden 2023 tuotto- ja kululaskelma osoittaa 1 818 milj. euron kulujäämää, joka on noin 137 milj. euroa (8,18 %) edellisvuoden kulujäämää suurempi.

Toiminnan tuotot olivat yhteensä 43,6 milj. euroa. Tuotot suurentuivat noin 2 milj. euroa (4,72 %) vuodesta 2022. Maksullisen toiminnan tuotot olivat yhteensä 9,7 milj. euroa. Tuotot lisääntyivät noin 0,5 milj. euroa (5,95 %) vuodesta 2022. Pääosin tuotot koostuivat maksuperustelain mukaisista julkisoikeudellisista suoritteista. Näitä ovat mm. liikenteeseen ja tienpitoon liittyvät luvat, kalastuslakeihin perustuvat lausunnot, kaupallisen kalastuksen ja jätehuoltorekisterin rekisteröintimaksut sekä ympäristönsuojelun valvontamaksut. Ympäristövastuualueen osalta tuotot koostuivat lähinnä ympäristölupavalvonnan tuloista.

Ympäristölupavalvonnan maksullisten määräaikaistarkastusten ja raportoinnin tuotot vaihtelevat vuosittain. Tähän vaikuttavat tehtyjen tarkastusten, valvontakohteiden valvontaluokkien ja tarkastettavaksi tulevien raporttien lukumäärät. Raportoinnin sekä tarkastusten laskutuksia voi siirtyä myös seuraavalle vuodelle. Valvontatulot vaihtelevat vuosittain riippuen toteutettavasta valvontaohjelmasta. Useiden ELY-keskusten osalta tuottojen nousu johtui lähinnä ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA) -lausuntojen määrän noususta. Pirkanmaan ELY-keskukseen on keskitetty liikenteen lupia sekä erikoiskuljetus- ja keskitetyt lupapalvelut -yksiköiden tuottoja. Ne muodostivat maksullisen toiminnan tuotoista noin 4,3 milj. euroa. Pirkanmaan ELY-keskuksen tuottojen lasku johtui erikoiskuljetuslupatulujen määrän vähenemisestä.

ELY-keskuksissa alkoi uusi maksullinen tehtävä. Jätteen ammattimaista kuljettamista harjoittavan tai jätteen välittäjänä toimivan on tehtävä hakemus toiminnan hyväksymisestä jätehuoltorekisteriin. Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen tuottojen kasvu selittyy suurimmalta osin jätehuoltorekisteröinneistä, joihin sisältyy erityisesti kansainvälisten jätteenkuljettajien rekisteröintimaksuja. Maksullisesta toiminnasta ja siinä tapahtuneista muutoksista on kerrottu tarkemmin kohdassa 1.4.2 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus, jossa on myös esitetty laskelma julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuudesta.

Muut toiminnan tuotot olivat 33,4 milj. euroa eli ne lisääntyivät noin 1,5 milj. euroa (4,62 %) vuodesta 2022. Tuotot koostuivat pääasiassa ELY-keskusten yhteistoiminnan kustannusten korvauksista, joita oli 23,8 milj. euroa. Nämä lisääntyivät edellisestä vuodesta 1,8 milj. euroa. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen kustannusten korvauksiin vaikutti eniten ympäristövahinkorahastoon liittyvän ohjelmistokehittämisen kustannusten laskutus ja NMRG MEG -projektin ennakoiden tuloutus. Useiden ELY-keskusten hankkeena ollut Ruokaviraston vanha teknisen tuen ohjelmakausi päättyi. Yhteistoiminnan kustannusten korvausten määrän vaihteluun vaikuttaa myös vuosittain käynnissä olevien projektien määrä.

Tuotoista 8 milj. euroa (24 %) koostui yhteisrahoitteisen toiminnan tuotoista, jotka pienenevät edellisvuodesta 0,2 milj. euroa. Useiden Euroopan sosiaalirahaston (ESR) rahoitteisten hankkeiden päättyminen pienensi hieman tuottoja. Näitä hankkeita päättyi mm. Etelä-Savon, Hämeen, Kainuun, Lapin sekä Varsinais-Suomen ELY-keskuksissa. Pirkanmaan ELY-keskuksen öljysuojarahaston rahoittamien Jaska – ja Esko-puhdistustöiden kustannuksia vastaan saadut tuotot olivat huomattavasti pienemmät kuin vuonna 2022. Jaska- ja Esko-kohteiden määrä on oleellisesti vähentynyt, koska hanke on päättymässä. Laaja Freshabit Life –hanke päättyi niin Etelä-Savon, Keski-Suomen, Lapin, Pohjois-Karjalan kuin Varsinais-Suomen ELY-keskuksissa vuonna 2022. Hankkeeseen liittyvät viimeiset tulokirjaukset Metsähallituksen jakamasta loppurahoituksesta tehtiin vielä vuonna 2023. Projektien saama rahoitus vaihtelee vuosittain käynnissä olevien projektien määrän ja niiden rahoitusrakenteen mukaan. Yhteisrahoitteisesta toiminnasta ja siinä tapahtuneista muutoksista on kerrottu tarkemmin kohdassa 1.4.3 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus, jossa on myös esitetty laskelma yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuudesta.

Toiminnan kulut olivat yhteensä 691 milj. euroa. Kulut lisääntyivät 76,9 milj. euroa (12,51 %) vuodesta 2022.

Suurin kuluerä oli henkilöstökulut, jotka olivat tilikaudella yhteensä 460 milj. euroa. Kulut kasvoivat 44 milj. euroa (10,59 %) vuodesta 2022. Kasvua aiheutti sekä 1.5.2023 lukien tehtäväkohtaisten palkanosien yleiskorotus (3,5 %) että henkilöstölle maksetut kertaerät. Huhtikuussa maksetut kertaerät olivat 12,2 % yleisen virka- ja työehtosopimuksen mukaisesta kuukausipalkasta, kuitenkin vähintään 500 euroa. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksessa kuluja nosti myös uusien valmiustoiminta- ja ilmastoyksiköiden perustaminen. Useammassa ELY-keskuksessa ja TE-toimistossa kuluja lisäsi myös uudet rekrytoinnit.

Palvelujen ostot olivat yhteensä 176 milj. euroa. Kustannukset lisääntyivät 19 milj. euroa (12,15 %) vuodesta 2022. Palvelujen ostoista 84,3 milj. euroa (47,9 %) maksettiin keskitetysti KEHA-keskuksesta. Palvelujen ostojen

osalta kustannusten nousua selittää mm. yleinen kustannustason nousu, joka on siirretty ao. palvelujen hintoihin. Kustannustason nousu on nähtävissä palvelujen ostoissa kautta linjan (mm. postipalvelut, pankkipalvelut, Palkeiden palvelut, Valtorin palvelut, muut henkilöstöpalvelut sekä vartiointi- ja turvallisuuspalvelut). Palvelujen ostoista suurin osa oli tietotekniikan asiantuntija- ja ylläpitopalveluja (26,1 milj. euroa). Merkittävästi nousivat myös käänös- ja tulkkauspalvelut ja työterveyspalvelujen ostomenot.

Asiantuntija- ja tutkimuspalveluja ostettiin tilikaudella 26,8 milj. eurolla. Kulut kasvoivat edellisestä vuodesta 4,3 milj. euroa (19 %). Osaltaan kasvua on aiheuttanut Varsinais-Suomen ELY-keskuksessa päättynyt Kokka kohti Suomea –hanke. Hankkeen kustannukset kertyivät mm. kansainvälisen rekrytoinnin oppaasta sekä loppuseminaariin liittyvistä kustannuksista. Kustannuksia kertyi myös maamarkkinointivalokuvista ja yritysvideoista, jotka teetettiin hyödyttämään koko Talent Boost -verkostoa ja kytkettiin valtakunnalliseen Work in Finland -kehittämiseen. Pohjois-Karjalan ELY-keskuksessa kasvu selittyi Ruokaviraston teknisen tuen hankkeen asiantuntijapalveluiden käytöllä sekä luonto- ja alueiden käyttö -yksiköiden kasvaneilla asiantuntijapalveluiden kuluilla. Lisäystä on aiheuttanut myös useammassa ELY-keskuksessa käynnissä oleva Helmi-elinympäristöohjelman kasvaneet palveluostot, kun tutkimus- ja suunnittelupainotteisesta toiminnasta on siirrytty enemmän toteutukseen.

Muut palvelut olivat tilikaudella 27,1 milj. euroa. Varsinais-Suomen ELY-keskus järjestää ja hankkii valtakunnallisesti saariston yhteysalusliikenteen palvelut. Kuluihin sisältyy kahdentoista yhteysalusliikennepalvelureitin kustannuksia 14,8 milj. euroa. Vuonna 2022 kustannukset olivat 13,8 milj. euroa. Sopimushinnat ovat kasvaneet indeksin ja polttoaineen hinnan muutosten seurauksena.

Maa- ja vesirakenteiden rakentamispalveluiden osuus tilikaudella oli 2,5 milj. euroa. Kulut laskivat noin 8,7 milj. euroa (77,71 %) edellisestä vuodesta. Varsinais-Suomen ELY-keskuksen osalta saaristoliikenteen hoito sisälsi viiden yhteysalusliikennelaiturin investointikustannuksia 1,1 milj. euroa. Vastaavasti vuonna 2022 kustannukset olivat 5,1 milj. euroa, joka sisälsi yhdeksän laiturin kustannukset. Kustannusten alenemiseen vaikuttaa siten pienemmät laiturihankkeiden määrät. Muut kulut olivat yhteensä 8 milj. euroa. Kulut nousivat edellisvuodesta 2,3 milj. euroa eli 37,71 %. Matkakulujen osuus tästä oli noin 5,8 milj. euroa. Vuodesta 2022 kulut kasvoivat 46,49 %. Normaaleihin kokous- ja matkustuskäytäntöihin on palattu koronavuosien jälkeen.

Valmistus omaan käyttöön väheni vuodesta 2022 yhteensä 8,2 milj. euroa eli noin 87 %. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksessa tähän on vaikuttanut Valtiontalouden tarkastusviraston (VTV) ohjeistus kirjaustavan muutoksesta loppuvuonna 2023. Varsinais-Suomen ELY-keskuksen osalta vähennykseen on vaikuttanut myös pienemmät laiturihankkeiden määrät.

Yhteisrahoitteisen toiminnan rahoitusosuudet olivat tilikaudella 13,6 milj. euroa. Kulut kasvoivat edellisestä vuodesta 4,5 milj. euroa eli 49,55 %. Varsinais-Suomen ELY-keskuksen osalta kasvua aiheutti kaksi uutta Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljely (EMKVR) -hanketta, jotka molemmat ovat Luonnonvarakeskuksen toteuttamia EU-tiedonkeruuhankkeita. Arvoltaan noin 5 milj. euroa.

Rahoitustuotot tilikaudelta olivat noin 0,6 milj. euroa, ja ne vähenivät 27,17 % edellisestä vuodesta. Palkkaturvien hoito on keskitetty Uudenmaan ELY-keskukseen. Rahoitustuotot koostuivat suurelta osin palkkaturvamaksujen palautusten koroista 0,48 milj. euroa. Laskua edellisvuoteen verrattuna on 16,85 %. Lisäksi tukien takaisinperinnöistä ja palautuksista kertyy korkotuottoja.

Satunnaiset tuotot olivat yhteensä 2,6 milj. euroa ja ne pienivät 1 milj. euroa eli 28,66 % edellisvuodesta.

Vuoden 2023 tuotot 2,5 milj. euroa koostuvat pääosin perintönä saaduista luonnonsuojelualueista ja vaihtomaista. Tuotot kasvoivat edellisvuodesta 1,26 milj. euroa. Valtion perintöjen määrät vaihtelevat vuosittain. Kaakois-Suomen ELY-keskuksen perintöjä oli 0,4 milj. vähemmän kuin vuonna 2022. Satunnaisten tuottojen kokonaismäärään vaikutti vuoden 2021 TE-digi –hankkeen ohjelmistomenojen jälkiaktiivointi käyttöomaisuuteen vuonna 2022 (1,6 milj. euroa). Vuonna 2023 tätä aktiivointia ei ollut.

Siirtotalouden kulut tilikaudelta olivat 1 143 milj. euroa. Vuonna 2022 kulut olivat 1 082 milj. euroa. Kulut kasvoivat noin 5,57 % edellisestä vuodesta. Kulut jakautuvat siirtotalouden kuluihin elinkeinoelämälle (313,6 milj. euroa), kotitalouksille (292,2 milj. euroa), paikallishallinnolle (284,2 milj. euroa), voittoa tavoittelemattomille yhteisöille (185,3 milj. euroa), hyvinvointialuehallinnolle (48,1 milj. euroa) ja valtionhallinnolle (19,1 milj. euroa). Elinkeinoelämälle maksettiin 21,8 milj. euroa (6,51 %) vähemmän kuin edellisenä vuonna. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksessa kuluja maksettiin noin 13,6 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2022. Turvetuotantokoneiden käyttöön varattu tukimuoto loppui ja sen käyttöä ei ole jatkettu.

Kotitalouksille maksetut siirtotalouden kulut lisääntyivät edellisestä vuodesta 38 milj. euroa (14,96 %). Kulut koostuvat suurelta osin työllistämisen-, koulutus- ja erityistoimien menoista. Pirkanmaan ELY-keskukseen on

keskitetty avustus asuinrakennusten öljylämmityksestä luopumiseksi. Vuonna 2023 tukea maksettiin 38 milj. euroa, mikä oli 9 milj. euroa edellisvuotta enemmän. Lisäksi Pirkanmaan ELY-keskuksessa maksettiin luonnonsuojeluohjelmien korvauksia 5,3 milj. euroa, mikä oli 48 % edellisvuotta enemmän. Kyseessä on normaali vuosivaihtelu, johon vaikuttavat mm. puuston määrä ja kulujen kirjautuminen seuraavalle vuodelle. Kaakkois-Suomen ELY-keskuksessa siirtotalouden kulut kotitalouksille oli 14,5 milj. euroa. Kulut kasvoivat 5,64 % edellisvuodesta. Keskeinen syy kulujen kasvuun oli TE-toimiston henkilöasiakkaiden palvelutarpeen muutokset, joiden myötä työvoimapalveluiden valmennuksia ja koulutuksia hankittiin edellisvuotta enemmän.

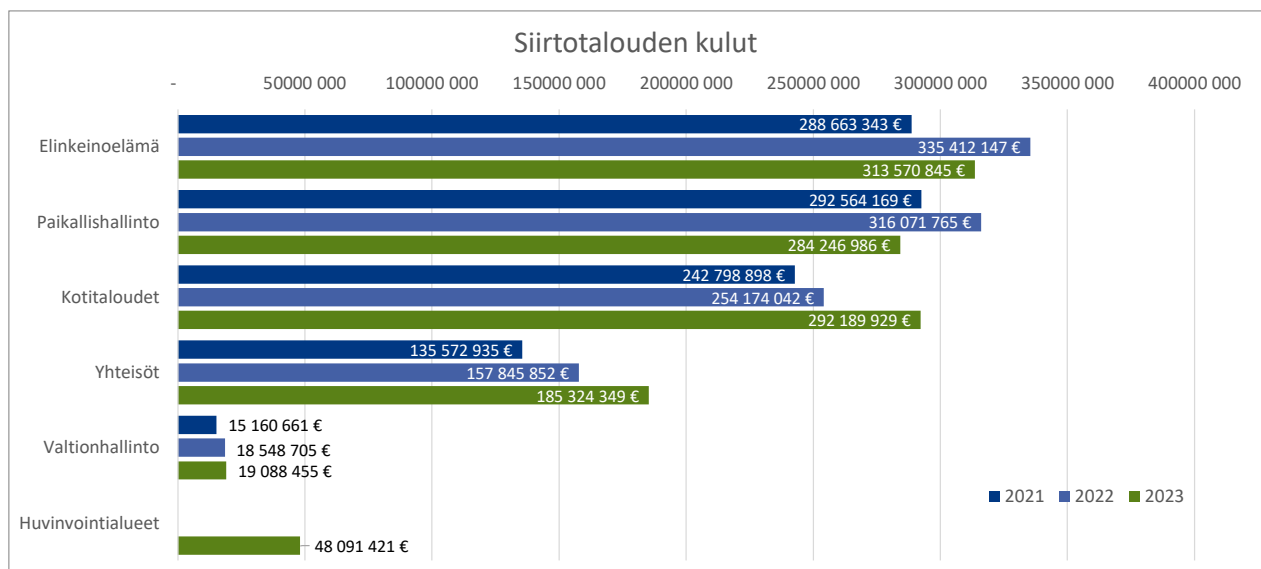
Siirtotalouden kuluja paikallishallinnolle maksettiin tilikaudella 31,8 milj. euroa (10,07 %) vähemmän kuin edellisenä vuonna. Kunnille maksetuista kuluista pääosa oli käyttötalouden kuluja, jotka muodostuvat mm. työttömien työllistämiseen liittyvistä kustannuksista, valtion korvauksista kunnille paluumuuttajien kustannuksiin, pakolaisten kotoutukseen ja erityiskustannusten korvauksiin liittyvistä kustannuksista sekä joukkoliikenteen palveluiden ostoon ja kehittämiseen liittyvistä kustannuksista. Kokonaissumman muutosta selittää osin kirjausperusteissa tapahtunut muutos, kun hyvinvointialueet aloittivat.

Uudenaan ELY-keskuksessa maksettiin 9,4 milj. euroa vähemmän korvauksia pakolaisista ja tilapäistä suojelua saavista. Kainuun ja Lapin ELY-keskuksissa vastaavia korvauksia maksettiin myös edellisvuotta vähemmän. Pohjois-Karjalan ELY-keskuksessa pakolaisista maksettavat korvaukset ovat kuitenkin kasvaneet noin 1,7 milj. euroa edellisvuodesta. Alueella on useita vastaanotokeskuksia, joihin tulijat ohjataan. Tulijoita on niin pitkään kuin Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa jatkuu. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen Euroopan sosiaalirahaston (ESR) osalta maksettiin lähes 3 miljoonaa euroa vähemmän paikallishallinnolle kuin aikaisempina vuonna.

Voittoa tavoittelemattomille yhteisöille maksetut kulut lisääntyivät 27,5 milj. euroa (17,41 %) vuodesta 2022. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksessa yksityistieavustusten tukiprosenttien määräaikainen kasvattaminen vuosiksi 2023 - 2025 lisäsi avustushakemusten määrän lähes kolminkertaiseksi ja avustuspäätösten määrän lähes kaksinkertaiseksi vuoteen 2022 verrattuna. Lapin ELY-keskuksessa kustannusten nousuun vaikutti harvaan asuttujen alueiden elinvoiman ja hyvinvoinnin kehittämiseen myönnetty HAMA-hankkeen avustukset. Hanke päättyi vuoden 2023 lopussa.

Valtionhallinnolle maksetut siirtotalouden kulut lisääntyivät edellisestä vuodesta 0,5 milj. euroa (2,91 %). Etelä-Savon ELY-keskuksessa maksettiin tilikaudella Euroopan sosiaalirahaston (ESR) tukia 1,7 milj. euroa, joka oli 0,3 milj. euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Uutena saajaryhmänä oli hyvinvointialuehallinto, jonne maksettiin siirtotalouden kuluja 48 milj. euroa. Hyvinvointialueet aloittivat toimintansa 1.1.2023 joten vertailulukua ei ole edellisvuodelta. Kunnille ja hyvinvointialueille korvataan pakolaisten vastaanottoon liittyviä kustannuksia. Hyvinvointialueille maksettiin ensimmäistä kertaa korvauksia kotoutumisten edistämisestä, mm. pakolaisista ja tilapäistä suojelua saavien sosiaali- ja terveydenhuollon sekä perheryhmäkotien kustannuksia. Perheryhmäkotitoiminnan kustannukset korvataan hyvinvointialueelle kotoutuslain mukaisesti.

Seuraavassa kaaviossa on esitetty yllä mainittujen siirtotalouden kulujen jakautuminen saajasektoreittain vuosilta 2021 - 2023.

1.7.4 Tase

Tämä analyysi perustuu ELY-keskusten laatimiin analyysihin omien taseidensa toteumasta vuodelta 2023. Analyysiä tehtäessä on huomioitu taselaskelmassa kirjanpitoyksikkötasolla esitettävät erät.

Kansallisomaisuuden arvo ELY-keskuksissa oli 38,2 milj. euroa (vuonna 2022 arvo 38,4 milj. euroa). Kirjanpitoyksikkötasolla kansallisomaisuuden määrä laski 0,2 milj. euroa (0,5 %). Kansallisomaisuus muodostui luonnonsuojelutarkoitukseen hankituista maa- ja vesialueista. Etelä-Savon, Etelä-Pohjanmaan, Varsinais-Suomen ja Hämeen ELY-keskusten kansallisomaisuuden määrä pieneni ympäristöministeriön päätöksellä siirtää luonnonsuojelutarkoituksiin hankittuja alueita Metsähallituksen hallintaan. Suurimmat omaisuuden hankinnat tehtiin Kaakkois-Suomen, Keski-Suomen sekä Pirkanmaan alueilla. Muiden ELY-keskusten kansallisomaisuuden määrä pysyi lähes edellisen vuoden tasolla.

Käyttöomaisuuden määrä kertomusvuonna oli 109 milj. euroa, laskua edelliseen vuoteen verrattuna 0,8 milj. euroa (0,7 %). Käyttöomaisuudesta 45,4 milj. euroa (42 %) muodostui rakenteista, suurimpana vesirakenteet, joiden arvo vuonna 2023 oli 43,2 milj. euroa. Keskeneräisten rakenteiden arvo taseessa vuonna 2023 oli 0,9 milj. euroa, laskua edellisestä vuodesta 8,2 milj. euroa (90 %). Varsinais-Suomessa oli vuonna 2023 käynnissä viisi laiturihanketta (vuonna 2022 yhdeksän laiturihanketta), aktivoitavia menoja syntyi 3,0 milj. euroa.

Vaihto-omaisuus sisältää 10,3 milj. euroa vaihtomaa-alueita, mitkä ovat siirtyneet ELY-keskusten omaisuuteen perintönä tai luonnonsuojelualueiden hankintaan liittyvien kauppojen yhteydessä. Vaihtomaiden luovutus Metsähallitukselle pienentää taseessa vaihto-omaisuuden määrää. Vaihtomaiden arvo taseessa kirjanpitoyksikkötasolla laski vuoteen 2022 verrattuna 0,6 milj. euroa. Suurin vaihtelu maa-alueiden arvossa kirjattiin Keski-Suomella (laskua 0,3 milj. euroa).

Lyhytaikaisten saamisten kokonaismäärä toimintakertomuskaudella oli 20,1 milj. euroa, joka oli lähes tulkoon sama kuin vuonna 2022. Myyntisaamiset ilmoitetaan kirjanpitoyksikkötasolla, eikä niitä analysoida ELY-keskuksittain.

Siirtosaamisten määrä nousi 0,3 milj. euroa. Summa muodostuu muun muassa Ruokaviraston teknisen tuen sekä muiden projektien menoista, joista ei ole tehty maksatushakemusta vuodelta 2023. Saamisten määrä vaihtelee vuosittain riippuen käynnissä olevien projektien määrästä, rahoitusrakenteesta ja vaiheesta.

Muut lyhytaikaiset saamiset laskivat 2,3 milj. euroa (26 %). Kasvuun vaikuttivat mm. oman tuotannon hankkeiden määrän kasvaminen sekä teknisen tuen maksatushakemusten viivästyminen. Suurin lasku saamisissa oli Keski-Suomessa.

Vieras pääoma kirjanpitoyksikkötasolla on 214 milj. euroa. Nousua edellisvuoteen verrattuna oli 14 milj. euroa (7 %). Saatujen ennakoiden määrä pysyi suunnilleen samana. Ostovelat ilmoitetaan kirjanpitoyksikkötasolla, joten niitä ei analysoida ELY-keskuksittain.

Muut lyhytaikaiset velat vuodelta 2023 ovat 30,1 milj. euroa. Nousua edelliseen vuoteen verrattuna on

3 milj. euroa (13 %). Muut lyhytaikaiset velat koostuvat päättyneelle tilikaudelle kuuluvista ja sen aikana arvioimäärärahasta maksamatta jääneistä menoista (siirtotalouden vastikkeettomiin kuluihin liittyvät velat) kuten rakennusperinnön hoitoavustukset ja työvoimakoulutushankinnat sekä valmennukset.

1.8. Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

ELY-keskusten ja TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskus (KEHA-keskus) vastasi vuonna 2023 kirjanpitoyksikön hallinnollisista tehtävistä. Sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta vastaa oman virastonsa osalta kunkin ELY-keskuksen ja TE-toimiston johto sekä KEHA-keskuksen osalta KEHA-keskuksen johto.

Vuoden 2023 kehittämiskohteet olivat uuteen strategiakauteen valmistautuminen, riskienhallinnan vahvistaminen osaksi virastojen johtamista sekä henkilöstön jaksamisen ja muutoksessa tukeminen painottuen henkilöstöön, joita koskee TE-palveluiden siirto uusiin työvoimaviranomaisiin. Kehittämisikohteet pystyttiin toteuttamaan hyvin. Uusi strategia valmistui henkilöstöä laajasti osallistaen. Johdon laaja riskiarviointi tehtiin kaikissa virastoissa. Arviointien tulokset käsiteltiin virastojen johtoryhmissä. Henkilöstölle, erityisesti TE-toimistojen, järjestettiin työnantajan toimesta muutosvalmennusta. Myös työterveyshuollon palvelut olivat laajasti käytössä sekä mahdollisuus osallistua TEPA24 valmisteluryhmiin.

Webropol-pohjainen ilmoituskanava sekä Oikeuskanslerinviraston yleinen ilmoituskanava otettiin käyttöön. Virastoilla on ollut lisäksi omia kehittämiskohteita liittyen mm. johtamiseen, henkilöstön jaksamiseen sekä epäasiallisen käytöksen kitkemiseen. Useampia toimitilahankkeita on suunniteltu tai toteutettu. Valtion toimijoiden yhteiskäyttötiloja on otettu käyttöön, mikä on tuonut uusia opeteltavia työnteon tapoja.

Vuoden 2023 aikana etätyöt vakiintuivat ja hybridityöstä tuli vakiintunut tapa työskennellä. Tuloksellisuus säilyi hyvänä myös uudessa työntekomallissa. Henkilöstökyselyt osoittivat, että henkilöstö oli pääosin tyytyväistä. Samoin asiakkaiden ja sidosryhmien antamat palautteet säilyivät hyvällä tasolla. Virastojen valmius- ja varautumistoiminnan kehittäminen nousi keskeiseksi maailmanpoliittisen tilanteen vuoksi. TE-toimistoissa TEPA24-valmistelutoimet aiheuttivat lisätöitä erityisesti esihenkilöille. TE-toimistojen henkilöstöä valmennettiin tulevaan muutokseen erilaisilla muutosvalmennuksilla.

Vuoden 2024 painopisteiksi nousivat:

- TE-toimistojen palvelukyvyn takaaminen muutostilanteessa
- yhteistoimintaneuvottelujen ja muutoskeskustelujen läpivieminen TEPA24 muutoksen takia
- aluehallintouudistukseen valmistautuminen

Kirjanpitoyksikön sisäisen valvonnan ja siihen liittyvän riskienhallinnan asianmukaisuutta ja riittävyyttä on arvioitu käyttämällä REGO-riskienhallintatyökalun avulla toteutettua riskianalyysiä sekä henkilöstö- ja palvelutyytyväisyyskyselyjen tuloksia. Lisäksi hyödynnettiin ulkoisen tarkastuksen havaintoja. Arvioinnin perusteella todetaan, että kirjanpitoyksikön sisäinen valvonta ja riskienhallinta täyttävät valtion talousarviosta annetun asetuksen 69 §:ssä asettamat tavoitteet.

1.9. Arvioinnit

Syksyllä 2023 toteutettiin TEM toimeksiannosta ELY-virastokokonaisuuden ulkoinen arviointi. Linkki julkaisuun: [Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten virastokokonaisuuden arviointi : Näkökulmia ohjaukseen, johtamiseen ja vaikuttavuuteen - Työ- ja elinkeinoministeriön verkkopalvelu \(tem.fi\)](#)

Arvioinnissa tarkasteltiin ELY-keskusten kokonaisuutta ohjauksen, johtamisen ja organisoinnin ja vaikuttavuuden näkökulmista. Arvioinnissa tehtiin dokumenttianalyysi, laaja ryhmä- ja yksilöhaastattelukierros, henkilöstökysely ja työpajoja eri kohderyhmille.

Arvioinnin mukaan ELY-keskusten ohjausjärjestelmä on kompleksinen, raskas ja hajautunut. Sitä leimaavat käytäntöjen erilaisuus ja moninaisuus. Ohjaus- ja johtamisjärjestelmässä on tunnistettu haasteita, mutta niistä huolimatta ELY-keskukset ovat onnistuneet asiakkaiden ja sidosryhmien mukaan pääosin hyvin. Toimintojen keskittäminen on pienentänyt ELY-keskusten alueellista itsenäisen viraston roolia ja vahvistanut ministeriöiden ohjausta. E-, L- ja Y-vastuualueet toimivat hyvin itsenäisesti eikä eri vastuualueiden välisiä synergioita ole syntynyt siinä määrin kuin tavoiteltiin ELY-virastokokonaisuutta rakennettaessa. ELY-keskusten tulostavoitemittarit mittaavat pääosin suoritteita eikä mittareiden tulosnäkökulman perusteella tehdä systemaattista kehittämistyötä.

Arvioinnissa todetaan, että ministeriöiden yhteistyötä ja ohjauskeinoja tulee yhtenäistää. Ohjausjärjestelmää on kehitettävä tukemaan nykyistä paremmin ELY-keskusten asiakaslähtöisyyttä ja toimijuutta sekä vahvistaa alueellista ja paikallista osallisuutta. Virastorakennetta tulee yksinkertaistaa ja ELY-keskusten tai niiden seuraajien itsenäisyyttä ja yhtenäisyyttä tulee kehittää vaikuttavuuden parantamiseksi.

1.10. Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä

1.10.1. Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat tiedot

ELY-keskusten toimittamien tietojen mukaan ELY-keskukset tekivät vuonna 2023 yhteensä 63 tutkintapyyntöä esitutkintaviranomaiselle (59/2022). Tutkintapyyntöt koskivat pääasiassa epäiltyjä ympäristönsuojelu-, luonnon-suojelu- ja vesilain mukaisia rikoksia/ rikkomuksia, sekä muutamaa avustuspetosta. Uudenmaan ELY-keskuksen valtakunnallisessa palkkaturva ja oikeudellinen tuki -yksikössä tehtiin 64 (59/2022) tutkintapyyntöä koskien velallisen rikoksia. Palkkaturvan osalta on vaadittu vahingonkorvausta yhteensä 801 483 euroa (1 480 290 euroa/2022). Esitutkinnassa olevia asioita sekä ja/tai väärinkäytösasioihin liittyviä asianomistaja- tai asiantuntijanlausuntoja annettiin yhteensä 63 (105/2022) tapauksessa. Nämä liittyivät mm. ympäristönsuojelu-, jäte- ja luonnonsuojelulain valvonta-asioihin. KEHA-keskuksessa oli selvittelyssä maksuaikakorttien (512,98 euroa) ja virkapuhelinten (599,74 euroa) väärinkäyttötapausten. Maksuaikakorttien ja virkapuhelinten väärinkäyttötapausten summat olivat vuonna 2023 suhteellisen pieniä, eikä niiden kohdalla ollut havaittavissa juurikaan toistuvuutta. Kyse oli suurelta osin tahattomista väärinkäytöistä, sillä yleensä maksuaikakorttia tai virkapuhelinta oli käytetty yksityisostosten maksamiseen erehdyksessä, esim. bussilipun osalta. Tapausten määrä nousi hieman edeltävään vuoteen nähden, sillä virkamatkustus jatkoi edelleen toipumista koronapandemian jälkeen. Jokainen virhekäyttö on selvitetty ja toimenpiteisiin (takaisinperintä ja virkamiesoikeudelliset seuraukset) on ryhdytty. Oikeudenkäynteihin ELY-keskukset osallistuivat asianomistajana tai todistajana 25 (39/2022) asiassa. Suurin osa oikeudenkäynneistä koski ympäristörikkomuksia. Hallintopakkoapäätöksiä tehtiin vuoden 2023 aikana 31 ja ne koskivat pääasiassa ympäristönsuojelulain, jätelain ja luonnonsuojelulain mukaisia tapauksia.

1.10.2. Takaisinperintätiedot ja EU-rahoituksen liittyvät sääntöjenvastaisuudet

EU-osarahoitteisten tukien osalta ELY-keskukset tekivät vuoden 2023 aikana yhteensä 21 sääntöjenvastaisuusilmoitusta. Takaisinperintätiedot on kerätty keskitetysti takaisinperittyjen tukien reskontratietojen perusteella tilivirastokokonaisuuden tukijärjestelmistä sekä Ruokaviraston järjestelmistä. EU-osarahoitteisten tukien takaisinperintäpäätösten määrä laski hieman edellisvuoden 500 päätöksestä 470 päätökseen vuonna 2023. Takaisinperittävä euromäärä kuitenkin nousi merkittävästi edellisestä vuodesta ja oli n. 7,3 milj. euroa (2,2 milj. euroa). Nousu johtui pääasiassa EAKR-rahoituksen takaisinperintäsumman kasvusta, joka perustui muutamien suurempien takaisinperintöjen ajoittumiseen tilikaudelle. Perityksi saatiin vuoden aikana yhteensä noin 2,4 miljoonaa euroa, mikä on n. 33 % takaisinperittävästä summasta. Takaisin perittävä summa oli suurin Euroopan maaseuturahastosta (EMR) osarahoitettujen tukien osalta, yhteensä n. 1,5 miljoonaa euroa, mikä on likamain edellisvuoden tasolla. Maaseuturahoituksesta tehtyjä takaisinperintäpäätöksiä oli kuitenkin vähemmän (387) kuin edellisvuonna (500).

EU takaisinperinnät rahastoittain 2023

EU-osarahoitteiset (kaikki ELY-keskukset)	Päätökset, kpl	Takaisinperittävä määrä €	Perityksi saatu €
Euroopan sosiaalirahasto, ESR	49	70 032,71	62 405,06
Euroopan aluekehitysrahasto, EAKR	34	5 110 924,71	856 301,03
Euroopan maaseuturahasto EMR, Investoinnit ja kehittäminen	102	1 882 780,82	1 242 373,95
Euroopan maaseuturahasto, EMR, Ympäristösopimus	285	265 240,64	219 421,83
YHTEENSÄ	470	7 328 978,88	2 380 501,87

Kansallisten tukien ja avustusten takaisinperintäpäätöksiä tehtiin vuoden aikana 61 kappaletta (737 kpl /2022). Takaisinperintöjen vähentyminen oli suurta ja se johtui yrityksen kehittämisavustuksen (ns. koronatuki) omaehtoisten palauttamisien ja takaisinperintöjen luontaisesta vähentymisestä tilikaudella. Myös takaisinperittävä määrä väheni ollen 803 592,4 euroa (6 268 001 euroa). Perityksi saatiin 689 107,47 euroa, mikä on 86 % koko

takaisinperittävästä summasta. Palkkatukeen ja starttirahaan liittyviä takaisinperintäpäätöksiä oli vain 27 kappaletta, ja niiden takaisinperittävä summa oli yhteensä 66 871,03 euroa pysyen edellisvuoden tasolla.

Kansallinen, takaisinperinnät tukimuodoittain 2023

Kaikki ELY-keskukset ja KEHA-keskus	Päätökset, kpl	Takaisinperittävä määrä €	Perityksi saatu €
Palkkatuki	18	66 871,03	17 668,99
Starttiraha	9	7 711,20	172,50
EMKR: n perinnät	6	121 013,21	120 942,47
Laki valtionavustuksesta yritys-toiminnan kehittämiseksi (ml. koronatuot)	18	561 720,37	496 972,92
Kuivatuslaki	2	151,08	151,08
Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuet	1	4 391,92	4 391,92
Kasvihuonetuet	7	41 733,59	41 733,59
YHTEENSÄ	61	803 592,4	689 107,47

Kaikkiaan EU-osarahoitteisia ja kansallisia tukia saatiin perityksi vuoden aikana noin 3 069 609 euroa, mikä on takaisinperittävästä summasta n. 38 %.

2. Talousarvion toteutumalaskelma

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi		Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2023	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
11.	Verot ja veronluonteiset tulot	108 085,49	146 444	146 443,58	0,00	100
11.04.01.	Arvonlisävero	108 085,49	146 444	146 443,58	0,00	100
12.	Sekalaiset tulot	29 372 171,48	54 995 524	34 275 766,77	-20 719 757,54	62
12.30.40.	Vesioikeudelliset kalatalousmaksut	2 965 914,54	2 800 000	3 582 232,30	782 232,30	128
12.30.99.	Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan muut tulot	276 439,54	380 635	380 635,26	0,00	100
12.31.10.	Hallinnonalan virastojen tulot	1 743 338,55	1 500 000	1 617 330,16	117 330,16	108
	12.31.10.02. Joukkoliikenteen lipputulot	1 743 338,55	1 500 000	1 617 330,16	117 330,16	108
12.32.31.	Palkkaturvamaksujen palautukset	6 055 602,39	6 172 533	6 172 532,64	0,00	100
12.32.99.	Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan muut tulot	4 301 779,93	23 543 305	1 923 985,33	-21 619 320,00	8
	12.32.99.03. Palkkaturvapalautusten korot	580 297,54	482 254	482 254,13	0,00	100
	12.32.99.06. Tuloutukset työllisyysrahastosta muutosturvakoulutuksen hankintaan		22 000 000	380 680,00	-21 619 320,00	2
	12.32.99.07. Muut tulot	3 721 482,39	1 061 051	1 061 051,20	0,00	100
12.33.99.	Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan muut tulot	83 173,30	64 208	64 207,80	0,00	100
12.35.99.	Ympäristöministeriön hallinnonalan muut tulot	372 904,26	235 560	235 560,42	0,00	100
	12.35.99.2. Muut sekalaiset tulot	372 904,26	235 560	235 560,42	0,00	100
12.39.04.	Siirrettyjen määrärahojen peruutukset	12 324 419,33	18 504 362	18 504 361,55	0,00	100
12.39.10.	Muut sekalaiset tulot	1 248 599,64	1 794 921	1 794 921,31	0,00	100
Tuloarviotilit yhteensä		29 480 256,97	55 141 968	34 422 210,35	-20 719 757,54	62

Päluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot				
			käyttö 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuodelta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle	
24.	Ulkomministeriön hallinnonala	388 000,00	158 640	44 640,00	114 000,00	158 640,00	0,00	316 602,04	466 602,04	249 503,20	217 098,84
24.01.29.	Ulkomministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)		8 640	8 640,00		8 640,00	0,00				
	24.01.29.1. Ulkoasiainhallinnon arvonlisäveromenot		8 640	8 640,00		8 640,00	0,00				
24.90.20.	Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö (S3)		150 000	36 000,00	114 000,00	150 000,00	0,00		150 000,00	36 000,00	114 000,00
24.90.68.	Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö (S3)	388 000,00						316 602,04	316 602,04	213 503,20	103 098,84
25.	Oikeusministeriön hallinnonala	159 785,99	34 464	29 132,69	5 331,70	34 464,39	0,00	84 612,29	114 014,29	108 682,59	5 331,70
25.01.01.	Oikeusministeriön toimintamenot (nettob) (S2)	150 915,00	29 402	24 070,30	5 331,70	29 402,00	0,00	84 612,29	114 014,29	108 682,59	5 331,70
25.01.29.	Oikeusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	8 870,99	5 062	5 062,39		5 062,39	0,00				
26.	Sisäministeriön hallinnonala	4 047 820,00	8 621 500	620 034,43	8 001 465,57	8 621 500,00	0,00	5 157 334,64	13 778 834,64	3 860 682,35	9 918 152,29
26.01.26.	EU:n osuus sisäisen turvallisuuden ja maahanmuuton hallintaan ohjelmakaudella 2021 – 2027 (S3)	4 047 820,00	8 621 500	620 034,43	8 001 465,57	8 621 500,00	0,00	5 157 334,64	13 778 834,64	3 860 682,35	9 918 152,29
	26.01.26.2. AMIF erillismäärärahat (KPY)	4 047 820,00	8 621 500	620 034,43	8 001 465,57	8 621 500,00	0,00	5 157 334,64	13 778 834,64	3 860 682,35	9 918 152,29
28.	Valtiovarainministeriön hallinnonala	30 486,11	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
28.01.29.	Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	30 486,11									
30.	Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	76 720 804,63	71 516 264	16 798 385,84	54 708 731,91	71 507 117,75	9 146,40	87 489 671,63	155 329 671,63	62 853 214,66	83 827 618,98
30.01.29.	Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	2 904 993,86	2 024 894	2 024 894,31		2 024 894,31	0,00				
30.10.40.	Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset (S3)	6 978 000,00	3 485 000	0,00	3 485 000,00	3 485 000,00	0,00	10 902 313,46	14 387 313,46	3 194 205,60	4 463 000,00
	30.10.40.2. Hallitusohjelman mukaiset kokonaan kansalliset biokaasu- ja lannankäsittelyinvestoinnit							3 924 313,46	3 924 313,46	3 194 205,60	0,00
	30.10.40.4. Kokonaan kansalliset investoinnit	6 978 000,00	3 485 000	0,00	3 485 000,00	3 485 000,00	0,00	6 978 000,00	10 463 000,00	0,00	4 463 000,00
30.10.51.	Porotalouden edistäminen (S2)	1 843 000,00	2 143 000	2 143 000,00	0,00	2 143 000,00	0,00	0,00	2 143 000,00	2 143 000,00	0,00
30.10.63.	Maaseudun kehittäminen (S3)							3 279 730,95	3 279 730,95	2 914 422,74	0,00
	30.10.63.6. Harvaan asuttujen alueiden elinvoiman ja hyvinvoinnin kehittäminen							3 279 730,95	3 279 730,95	2 914 422,74	0,00
30.20.47.	Ruokaketjun kehittäminen (S3)							29 443,66	29 443,66	29 443,66	0,00

Pääloukan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
30.20.47.1. Ruokaketjun kehittämishankkeet							29 443,66	29 443,66	29 443,66	0,00
30.20.49. Ravinnekierätyksen edistäminen biokasvutuotannolla (S3)		150 000	64 843,54	85 156,46	150 000,00	0,00		150 000,00	64 843,54	85 156,46
30.40.20. Kalakannan hoitovelvoitteet (S3)	3 100 000,00	2 800 000	425 236,27	2 374 763,73	2 800 000,00	0,00	4 697 023,56	7 497 023,56	3 163 299,77	4 307 944,98
30.40.21. Vesivarojen käytön ja hoidon menot (nettob) (S3)	10 476 000,00	9 219 000	3 568 388,62	5 650 611,38	9 219 000,00	0,00	8 474 671,16	17 693 671,16	9 411 814,21	8 266 880,72
30.40.21.1. Vesivarojen käytön ja hoidon menot	10 336 000,00						6 865 657,20	6 865 657,20	4 272 713,93	2 592 943,27
30.40.21.2. Vesiosaamisen kasvu- ja vientiohjelma (RRF Pilari3) (EK) (varattu)	140 000,00						96 019,23	96 019,23	72 693,16	23 326,07
30.40.22. Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen (S3)	5 472 000,00	3 825 000	126 847,53	3 698 152,47	3 825 000,00	0,00	7 766 730,55	11 591 730,55	2 384 657,78	9 207 072,77
30.40.22.01. Muu luonnonvara- ja biotalouden edistäminen	180 000,00	125 000	124 938,99	61,01	125 000,00	0,00	123 053,10	248 053,10	131 473,10	116 580,00
30.40.22.02. Maankäyttösektorin ilmasto- ja ympäristöpolitiikka							200 000,00	200 000,00	0,00	200 000,00
30.40.22.06. Vieraslajien torjunnan tehostaminen	520 000,00						529 858,32	529 858,32	109 457,01	420 401,31
30.40.22.08. Ravinteiden kierrätyksen kärkihanke	4 772 000,00	3 700 000	1 908,54	3 698 091,46	3 700 000,00	0,00	4 772 000,00	8 472 000,00	1 908,54	8 470 091,46
30.40.22.1. Muu luonnonvara- ja biotalouden edistäminen							85 000,00	85 000,00	85 000,00	0,00
30.40.22.6. Vieraslajien torjunnan tehostaminen							204 676,13	204 676,13	204 676,13	0,00
30.40.22.8. Ravinteiden kierrätyksen kärkihanke							1 852 143,00	1 852 143,00	1 852 143,00	0,00
30.40.31. Vesi- ja kalataloushankkeiden tukeminen (S3)	9 113 000,00	8 736 000	452 954,01	8 283 045,99	8 736 000,00	0,00	14 419 784,56	23 155 784,56	9 513 734,61	13 622 074,06
30.40.31.1. Vesi- ja kalataloushankkeiden tukeminen	7 113 000,00	7 236 000	452 954,01	6 783 045,99	7 236 000,00	0,00	7 264 761,05	14 500 761,05	3 405 085,11	11 095 675,94
30.40.31.2. Vesiosaamisen kasvu- ja vientiohjelma (RRF P3C4I2) (EK) (varattu)	2 000 000,00	1 500 000	0,00	1 500 000,00	1 500 000,00	0,00	1 970 000,00	3 470 000,00	943 601,88	2 526 398,12
30.40.40. Eräät luonnonvaratalouden korvaukset (A)	1 813 810,77	1 651 370	1 642 223,44		1 642 223,44	9 146,40				
30.40.51. Kalatalouden edistäminen (S3)	6 785 000,00	6 780 000	4 544 414,58	2 235 585,42	6 780 000,00	0,00	2 157 222,73	8 937 222,73	6 028 156,23	2 909 066,50
30.40.51.2. Muu kalatalouden edistäminen	6 785 000,00	6 780 000	4 544 414,58	2 235 585,42	6 780 000,00	0,00	2 157 222,73	8 937 222,73	6 028 156,23	2 909 066,50
30.40.62. Elinkeinokalatalouden edistäminen (S3)	28 235 000,00	30 702 000	1 805 583,54	28 896 416,46	30 702 000,00	0,00	35 762 751,00	66 464 751,00	24 005 636,52	40 966 423,49
30.40.62.01. EMKVR-hankkeiden EU:n rahoitusosuudet (kausi 2021 – 2027)		14 243 000	0,00	14 243 000,00	14 243 000,00	0,00		14 243 000,00	0,00	14 243 000,00

Pääloukan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuodelta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
30.40.62.02. EMKVR-hankkeiden kansallinen rahoitusosuus (kausi2021 – 2027) (EK) (varattu)		14 100 000	0,00	14 100 000,00	14 100 000,00	0,00		14 100 000,00	0,00	14 100 000,00
30.40.62.03. Kansalliset toimenpiteet		230 000	214 976,55	15 023,45	230 000,00	0,00		230 000,00	214 976,55	15 023,45
30.40.62.04. EMKR-hankkeiden EU:n rahoitusosuudet		2 129 000	1 590 606,99	538 393,01	2 129 000,00	0,00		2 129 000,00	1 590 606,99	538 393,01
30.40.62.1. EMKVR-hankkeiden EU:n rahoitusosuudet (kausi 2021 – 2027)	10 318 000,00						10 318 000,00	10 318 000,00	5 708 121,39	4 609 878,61
30.40.62.2. EMKVR-hankkeiden kansallinen rahoitusosuus (kausi2021 – 2027) (EK) (varattu)	10 527 000,00						10 527 000,00	10 527 000,00	5 794 917,50	4 732 082,50
30.40.62.3. Kansalliset toimenpiteet	150 000,00						161 751,00	161 751,00	150 018,85	6 407,00
30.40.62.4. EMKR-hankkeiden EU:n rahoitusosuudet	2 240 000,00						2 721 000,00	2 721 000,00	2 646 644,71	74 355,29
30.40.62.5. EMKR-hankkeiden kansallinen rahoitusosuus (EK) (varattu)							6 940 000,00	6 940 000,00	5 452 634,16	0,00
30.40.62.7. EMKVR Tekninen apu							95 000,00	95 000,00	16 862,52	78 137,48
30.40.62.8. Kalatalouden huoltovarmuuden turvaaminen	5 000 000,00						5 000 000,00	5 000 000,00	2 430 853,85	2 569 146,15
31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	101 965 000,00	80 216 590	38 629 023,27	41 587 566,31	80 216 589,58	0,00	83 988 062,50	160 703 062,50	95 048 409,34	65 654 653,16
31.01.29. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonnalisäveromenot (A)		3 501 590	3 501 589,58		3 501 589,58	0,00				
31.10.31. Eräät avustukset (S3)	36 750 000,00	23 000 000	2 630 081,00	20 369 919,00	23 000 000,00	0,00	53 892 048,57	76 892 048,57	34 920 614,00	41 971 434,57
31.10.31.3. Yksityistieavustukset ja tiekuntien neuvonnasta aiheutuvat kulutusmenot (EK)	36 750 000,00	13 000 000	0,00	13 000 000,00	13 000 000,00	0,00	53 892 048,57	66 892 048,57	32 290 533,00	34 601 515,57
31.10.31.4. Yksityistieavustukset huoltovarmuuden ja kotimaisen puun saatavuuden varmistamiseksi (EK)		10 000 000	2 630 081,00	7 369 919,00	10 000 000,00	0,00		10 000 000,00	2 630 081,00	7 369 919,00
31.20.20. Saaristo- ja yhteysalusliikenteen ostot ja kehittäminen (S3)		17 886 000	15 597 091,24	2 288 908,76	17 886 000,00	0,00		17 886 000,00	15 597 091,24	2 288 908,76
31.20.54. Saaristo- ja yhteysalusliikenteen ostot ja kehittäminen (S3)	20 386 000,00						1 065 067,85	1 065 067,85	1 065 067,85	0,00
31.20.55. Julkisen henkilöliikenteen palvelujen ostot ja kehittäminen (S3)	44 829 000,00	35 829 000	16 900 261,45	18 928 738,55	35 829 000,00	0,00	29 030 946,08	64 859 946,08	43 465 636,25	21 394 309,83

Päluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot				
			käyttö 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuodelta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle	
31.20.55.02. Alueellisen ja paikallisen liikenteen ostot ja kehittäminen (KPY)	44 829 000,00	35 829 000	16 900 261,45	18 928 738,55	35 829 000,00	0,00	29 030 946,08	64 859 946,08	43 465 636,25	21 394 309,83	
32.	Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	1 212 683 627,70	1 327 409 963	993 383 396,33	262 772 671,76	1 256 156 068,09	71 253 894,43	371 833 766,00	1 132 558 751,37	854 659 806,26	273 794 409,42
32.01.02.	Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenot (nettob) (S2)	195 532 712,65	212 393 314	182 058 604,57	30 334 709,07	212 393 313,64	0,00	36 749 399,86	249 142 713,50	218 032 917,37	30 334 709,07
	32.01.02.1. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenot (KPY)	194 006 712,65	210 753 314	181 699 814,27	29 053 499,37	210 753 313,64	0,00	35 561 439,36	246 314 753,00	217 261 253,63	29 053 499,37
	32.01.02.2. Yritystoiminnan kehittämispalvelut (KPY)	220 000,00	380 000	292 124,93	87 875,07	380 000,00	0,00	45 726,31	425 726,31	317 684,57	87 875,07
	32.01.02.5. Jatkuvan oppimisen uudistus (RRFP3C2R1) (EK) (varattu)	1 176 000,00	1 190 000	66 665,37	1 123 334,63	1 190 000,00	0,00	1 082 808,46	2 272 808,46	396 020,72	1 123 334,63
	32.01.02.6. Ohjaamoiden monialaisuus (RRF pilari3) (EK) (varattu)	60 000,00						27 688,37	27 688,37	27 688,37	0,00
	32.01.02.7. Kasvun kiihdyttämisohjelma (RRFP3C411) (EK) (varattu)	70 000,00	70 000	0,00	70 000,00	70 000,00	0,00	31 737,36	101 737,36	30 270,08	70 000,00
32.01.03.	Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenot (nettob) (S2)	264 676 471,00	287 294 631	248 216 889,85	39 077 741,35	287 294 631,20	0,00	49 480 286,65	336 774 917,85	297 697 176,50	39 077 741,35
	32.01.03.1. Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenot (KPY)	194 676 471,00	286 794 631	248 097 855,19	38 696 776,01	286 794 631,20	0,00	36 133 022,25	322 927 653,45	284 230 877,44	38 696 776,01
	32.01.03.2. Pohjoismainen työvoimapalvelumalli (RRF pilari3) (EK) (varattu)	70 000 000,00						13 347 264,40	13 347 264,40	13 347 264,40	0,00
	32.01.03.3. Työkykyohjelman ja IPS-mallin laajentaminen (RRFP3C111) (EK) (varattu)		500 000	119 034,66	380 965,34	500 000,00	0,00		500 000,00	119 034,66	380 965,34
32.01.10.	Digitalisaation kehittäminen (S3)	24 800 000,00	27 327 000	10 208 440,11	17 118 559,89	27 327 000,00	0,00	20 019 449,04	47 346 449,04	22 264 446,07	25 082 002,97
	32.01.10.01. TE-digihanke	10 800 000,00	15 000 000	9 513 580,17	5 486 419,83	15 000 000,00	0,00	7 240 643,47	22 240 643,47	16 754 223,64	5 486 419,83
	32.01.10.05. Pohjoismainen työvoimapalvelumalli (RRFP3C1R1) (EK) (varattu)	13 000 000,00	7 000 000	0,00	7 000 000,00	7 000 000,00	0,00	11 518 557,57	18 518 557,57	4 241 335,99	14 277 221,58
	32.01.10.06. Work in Finland -hanke	1 000 000,00	1 000 000	0,00	1 000 000,00	1 000 000,00	0,00	1 000 000,00	2 000 000,00	326 999,46	1 673 000,54
	32.01.10.07. Hallinnonalan digitalisaation kehittäminen		327 000	0,00	327 000,00	327 000,00	0,00	260 248,00	587 248,00	247 027,04	340 220,96
	32.01.10.09. TE-palvelu-uudistus		4 000 000	694 859,94	3 305 140,06	4 000 000,00	0,00		4 000 000,00	694 859,94	3 305 140,06
32.01.20.	Siviilipalvelus (A)	5 022 041,41	5 620 991	5 620 990,82		5 620 990,82	0,00				

Pääloukan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji		Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuodelta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
32.01.29.	Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	20 844 306,38	23 446 313	23 446 312,70		23 446 312,70	0,00				
32.01.51.	Valtion osuus merimiespalvelutoiminnasta (A)	1 056 703,85	1 392 279	1 392 278,91		1 392 278,91	0,00				
	32.01.51.2. Valtion osuus työnantajille eräisiin merimiesten matkakustannuksiin (KPY)	1 056 703,85	1 392 279	1 392 278,91		1 392 278,91	0,00				
32.30.31.	Ravitsemisyrittäjien tukeminen (S2)	3 200 000,00						-12 533,05	-12 533,05	-12 533,05	0,00
	32.30.31.1. Rajoitusvelvoitteesta maksettava hyvitys	1 600 000,00						-12 533,05	-12 533,05	-12 533,05	0,00
	32.30.31.2. Uudelleentyydyttämisen tukeminen	1 600 000,00									
32.30.32.	Valtionavustus kunnille Ohjaamoiden monialaisuuden vahvistamiseen (RRF pilari3) (S2)	3 190 000,00						3 190 000,00	3 190 000,00	450 660,98	0,00
32.30.33.	Turveyrittäjien avustaminen (S2)		20 585 000	0,00	20 585 000,00	20 585 000,00	0,00		20 585 000,00	0,00	20 585 000,00
32.30.40.	Alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman tukeminen (S3)	3 000 000,00	1 000 000	0,00	1 000 000,00	1 000 000,00	0,00	4 557 621,68	5 557 621,68	3 427 373,10	2 130 248,58
	32.30.40.3. Talent Hub (KPY)	3 000 000,00	1 000 000	0,00	1 000 000,00	1 000 000,00	0,00	4 557 621,68	5 557 621,68	3 427 373,10	2 130 248,58
32.30.42.	Yritysten kehittämishankkeiden tukeminen (A)	15 037 913,00	12 106 589	12 106 589,00		12 106 589,00	0,00				
	32.30.42.1. Yritysten kehittämishankkeiden tukeminen	14 352 985,00	9 956 774	9 956 774,00		9 956 774,00	0,00				
	32.30.42.2. Kasvun kiihdyttämishankkeen toimeenpano (RRFP3C4I1) (EK) (varattu)	684 928,00	1 810 467	1 810 467,00		1 810 467,00	0,00				
	32.30.42.3. Brexit-mukautusvaraus (EK) (varattu)		339 348	339 348,00		339 348,00	0,00				
32.30.44.	Alueellinen kuljetustuki (S3)							7 058 009,00	7 058 009,00	6 264 709,00	792 556,00
32.30.45.	Valtionavustus turvetuotantokoneiden romutukseen (S3)	8 950 000,00						1 211 411,00	1 211 411,00	0,00	1 135 490,00
32.30.51.	Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (S2)	272 172 106,35	208 046 220	57 466 418,88	150 579 801,06	208 046 219,94	0,00	243 397 646,87	451 443 866,81	300 864 065,75	150 579 801,06
	32.30.51.01. Kokeilut ja asiantuntija-arvioinnit (KPY)	5 503 927,95	3 642 693	1 218 269,27	2 424 424,05	3 642 693,32	0,00	4 872 687,50	8 515 380,82	6 090 956,77	2 424 424,05
	32.30.51.02. Valmennukset (KPY)	28 978 922,91	22 181 590	7 516 556,33	14 665 033,49	22 181 589,82	0,00	23 806 080,86	45 987 670,68	31 322 637,19	14 665 033,49
	32.30.51.03. Työvoimakoulutuksen hankinta (KPY)	74 216 449,63	73 565 359	31 953 668,06	41 611 691,36	73 565 359,42	0,00	89 926 135,09	163 491 494,51	121 879 803,15	41 611 691,36
	32.30.51.06. Palkkatuki ja starttiraha (KPY)	106 538 451,86	85 959 960	6 876 506,40	79 083 453,83	85 959 960,23	0,00	96 805 393,15	182 765 353,38	103 681 899,55	79 083 453,83
	32.30.51.07. Palkkatuettu työ, valtionhallinto (KPY)	6 541 421,06	477 210	477 210,31	0,00	477 210,31	0,00		477 210,31	477 210,31	0,00
	32.30.51.08. Työllisyyspoliittinen avustus (KPY)	12 336 229,69	4 811 373	315 315,97	4 496 056,60	4 811 372,57	0,00	7 611 191,68	12 422 564,25	7 926 507,65	4 496 056,60

Pääloukan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuodelta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
32.30.51.09. Korvaukset (KPY)	715 733,51	1 808 130	346 927,00	1 461 202,59	1 808 129,59	0,00	1 983 061,52	3 791 191,11	2 329 988,52	1 461 202,59
32.30.51.10. Vakuutusturva (KPY)	456 685,29	376 149	376 149,04	0,00	376 149,04	0,00		376 149,04	376 149,04	0,00
32.30.51.11. Yritystoiminnan kehittämisspalvelujen hankinta (KPY)	13 995 000,00	13 000 000	7 511 054,34	5 488 945,66	13 000 000,00	0,00	9 570 679,91	22 570 679,91	17 081 734,25	5 488 945,66
32.30.51.12. Yksityiset työnvälityspalvelut ja pilotit (KPY)	11 239 284,45	2 223 756	874 762,16	1 348 993,48	2 223 755,64	0,00	5 834 896,08	8 058 651,72	6 709 658,24	1 348 993,48
32.30.51.13. Rekrytointitukikokeilu (KPY)	11 650 000,00						2 987 521,08	2 987 521,08	2 987 521,08	0,00
32.30.52. Palkkaturva (A)	25 928 282,21	33 460 000	36 012 982,94		36 012 982,94	-2 552 982,94				
32.30.52.1. Palkkaturva (KPY)	25 863 605,78	33 270 000	35 955 078,95		35 955 078,95	-2 685 078,95				
32.30.52.2. Takaisinperittyjen saatavien palautukset ja korot (KPY)	13 176,02	60 000	4 560,18		4 560,18	55 439,82				
32.30.52.3. Viranomaismaksut, oikeudenkäyntikulut ja konkurssikustannukset (KPY)	51 500,41	130 000	53 343,81		53 343,81	76 656,19				
32.30.55. Toimet työurien pidentämiseksi (A)		31 125 000	1 066 972,74		1 066 972,74	30 058 027,26				
32.30.55.1. Muutosturvakoulutus (KPY)		22 000 000	380 680,00		380 680,00	21 619 320,00				
32.30.55.2. Työllistämistuki (KPY)		5 000 000	213 842,92		213 842,92	4 786 157,08				
32.30.55.3. Velvoitetöylyllistämisen tuki (KPY)		4 125 000	472 449,82		472 449,82	3 652 550,18				
32.30.64. EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n alue- ja rakennepolitiikan ja muihin koheesiopolitiikan ohjelmiin (A)	242 894 971,05	274 014 806	274 014 805,72		274 014 805,72	0,00				
32.30.64.03. RR-ohjelma 2021 – 2027 (KPY)	7 376 673,07	58 135 668	58 135 667,63		58 135 667,63	0,00				
32.30.64.03.1. ESR, EAKR ja JTF (KPY)	7 196 865,00	53 809 144	53 809 144,40		53 809 144,40	0,00				
32.30.64.03.2. RR tekninen tuki (varattu) (EK)	179 808,07	4 326 523	4 326 523,23		4 326 523,23	0,00				
32.30.64.07. EAKR 2014 – 2020 (KPY)	125 401 295,79	104 750 211	104 750 210,78		104 750 210,78	0,00				
32.30.64.09. ESR 2014 – 2020 (KPY)	110 117 002,19	111 128 927	111 128 927,31		111 128 927,31	0,00				
32.50.03. Kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistäminen (S2)	6 051 898,55	4 078 821	1 960,20	4 076 860,39	4 078 820,59	0,00	6 182 474,95	10 261 295,54	5 670 990,54	4 076 860,39
32.50.03.1. Kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistäminen (KPY)	51 898,55	78 821	1 960,20	76 860,39	78 820,59	0,00	182 474,95	261 295,54	139 090,66	76 860,39

Päluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuodelta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
32.50.03.2. Avustukset maahanmuuttajien osaamiskeskustoimintaan ja ohjaus- ja neuvontapalveluihin (KPY)	6 000 000,00	4 000 000	0,00	4 000 000,00	4 000 000,00	0,00	6 000 000,00	10 000 000,00	5 531 899,88	4 000 000,00
32.50.30. Valtion korvaukset kotoutumisen edistämisestä (A)	120 326 221,25	185 519 000	141 770 149,89		141 770 149,89	43 748 850,11				
32.50.30.1. Paluumuuttajien kustannukset (KPY)	625 753,52	1 044 000	699 505,33		699 505,33	344 494,67				
32.50.30.2. Laskennalliset korvaukset pakolaisista ja tilapäistä suojelua saavista (KPY)	33 015 226,00	53 472 000	51 627 808,71		51 627 808,71	1 844 191,29				
32.50.30.3. Muut pakolaisista ja tilapäistä suojelua saavista maksettavat korvaukset (KPY)	86 508 841,73	129 885 000	88 715 235,85		88 715 235,85	41 169 764,15				
32.50.30.4. Alkukartoituksen kustannukset (KPY)	176 400,00	1 118 000	727 600,00		727 600,00	390 400,00				
33. Sosiaali- ja terveystieteiden hallinnonala	187 563 595,57	216 227 010	181 061 144,53	0,00	181 061 144,53	35 165 865,21	247 805,50	247 805,50	247 805,50	0,00
33.20.31. Valtion korvaus hyvinvointialueille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä (A)	17 616 272,26	30 484 000	13 478 655,87		13 478 655,87	17 005 344,13				
33.20.50. Valtionosuus työttömyysetuuksien ansioturvasta ja vuorottelukorvauksesta (A)	50 415 698,70	47 659 547	45 333 823,53		45 333 823,53	2 325 723,74				
33.20.50.01. Palkkatuetty työ, valtionhallinto	1 217 614,17	84 547	84 547,27		84 547,27	0,00				
33.20.50.02. Palkkatuki ja starttiraha	49 198 084,53	47 575 000	45 249 276,26		45 249 276,26	2 325 723,74				
33.20.52. Valtionosuus työttömyysetuuksien perusturvasta (netto) (A)	119 235 524,61	138 083 462	122 248 665,13		122 248 665,13	15 834 797,34				
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valtionhallinto	738 517,78	83 462	83 462,47		83 462,47	0,00				
33.20.52.02. Palkkatuki ja starttiraha	118 497 006,83	138 000 000	122 165 202,66		122 165 202,66	15 834 797,34				
33.60.39. Palvelurakenteen kehittäminen (S3)	296 100,00						247 805,50	247 805,50	247 805,50	0,00
33.60.39.02. Kansallinen mielenterveysstrategia	296 100,00						247 805,50	247 805,50	247 805,50	0,00
35. Ympäristöministeriön hallinnonala	114 623 676,81	122 362 754	42 589 699,37	79 773 055,01	122 362 754,38	0,00	141 533 105,76	259 511 546,76	142 728 878,20	111 031 680,69
35.01.01. Ympäristöministeriön toimintamenot (netto) (S2)		458 000	130 214,10	327 785,90	458 000,00	0,00		458 000,00	130 214,10	327 785,90
35.01.01.01. Yhteiset menot (KPY)		458 000	130 214,10	327 785,90	458 000,00	0,00		458 000,00	130 214,10	327 785,90

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot				
			käyttö 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuodelta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle	
35.01.29.	Ympäristöministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	2 858 905,81	4 384 313	4 384 313,38	4 384 313,38	0,00					
35.01.65.	Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon (S3)	575 000,00	1 031 116	1 007 011,76	24 104,24	1 031 116,00	0,00	20 810,64	1 051 926,64	1 018 676,61	31 847,73
	35.01.65.01. Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon	575 000,00	567 000	542 895,76	24 104,24	567 000,00	0,00	20 810,64	587 810,64	554 560,61	31 847,73
	35.01.65.02. Yksityishenkilön lahjoitus		64 116	64 116,00	0,00	64 116,00	0,00		64 116,00	64 116,00	0,00
	35.01.65.03. Luonto-Liitto		400 000	400 000,00	0,00	400 000,00	0,00		400 000,00	400 000,00	0,00
35.10.20.	Ympäristövahinkojen ehkäiseminen ja jälkihoito (S3)	1 040 000,00						1 891 371,25	1 891 371,25	1 642 010,28	249 360,97
35.10.21.	Eräät luonnonsuojelun menot (S3)	6 788 480,00	8 456 350	3 161 183,70	5 295 166,30	8 456 350,00	0,00	24 767 984,46	33 224 334,46	17 815 354,66	12 254 803,58
35.10.22.	Eräät ympäristömenot (S3)	11 817 700,00	5 406 600	1 192 442,63	4 214 157,37	5 406 600,00	0,00	13 544 489,89	18 951 089,89	10 802 252,28	8 064 834,84
	35.10.22.1. Eräät ympäristömenot	10 237 800,00	3 803 000	1 188 305,56	2 614 694,44	3 803 000,00	0,00	11 882 516,02	15 685 516,02	9 866 897,74	5 753 865,96
	35.10.22.2. ELY-keskusten lupavoimavarat (RRF, P1C1I2) (EK) (varattu)		1 603 600	4 137,07	1 599 462,93	1 603 600,00	0,00		1 603 600,00	4 137,07	1 599 462,93
	35.10.22.3. Ympäristönkäsitely (RRF P1-lari1) (EK) (varattu)	1 579 900,00						1 661 973,87	1 661 973,87	931 217,47	711 505,95
	35.10.22.3.1. Lupavoimavarojen vahvistaminen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa (RRF, P1C1I2) (EK) (varattu)	350 000,00						331 372,41	331 372,41	241 959,15	89 413,26
	35.10.22.3.2. Lupavoimavarojen vahvistaminen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa (RRF, P1C2I1) (EK) (varattu)	1 229 900,00						1 222 996,79	1 222 996,79	600 904,10	622 092,69
35.10.23.	Itämeren ja vesien suojelun edistäminen (S3)		6 906 000	1 619 610,78	5 286 389,22	6 906 000,00	0,00		6 906 000,00	1 619 610,78	5 286 389,22
35.10.61.	Vesien- ja ympäristönhoidon tukeminen (S3)	11 263 591,00	8 035 503	34 044,68	8 001 458,32	8 035 503,00	0,00	26 717 092,76	34 752 595,76	15 974 671,32	18 321 652,83
	35.10.61.1. Vesien- ja ympäristönhoidon edistäminen	5 446 091,00	7 725 503	34 044,68	7 691 458,32	7 725 503,00	0,00	10 296 501,00	18 022 004,00	959 106,65	17 062 897,35
	35.10.61.2. Peltojen kipsikäsitely (RRF P1C5I1) (EK) (varattu)	5 817 500,00	310 000	0,00	310 000,00	310 000,00	0,00	2 907 969,73	3 217 969,73	1 959 214,25	1 258 755,48
35.10.63.	Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot (S3)	38 580 000,00	45 434 872	28 896 123,51	16 538 748,49	45 434 872,00	0,00	27 971 770,23	73 406 642,23	53 836 210,57	19 547 599,64
	35.10.63.1. Luonnonsuojelualueiden hankinnasta ja korvauksesta aiheutuvat menot	38 580 000,00	45 434 872	28 896 123,51	16 538 748,49	45 434 872,00	0,00	27 913 681,33	73 348 553,33	53 799 280,73	19 535 284,93

Pääloukan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuodelta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
35.10.63.2. Yhteistoimintasopimusten perusteella maksettavat palkkiot (EK) (enintään)							58 088,90	58 088,90	36 929,84	12 314,71
35.20.56. Avustukset asuinrakennusten öljy- ja kaasulämmityksestä luopumiseksi (S3)	40 000 000,00	40 550 000	552 500,00	39 997 500,00	40 550 000,00	0,00	46 477 598,84	87 027 598,84	38 179 500,00	46 818 598,84
35.20.56.1. Asuinrakennusten öljylämmityksestä luopuminen	40 000 000,00						36 701 098,84	36 701 098,84	29 880 000,00	6 821 098,84
35.20.56.2. Asuinrakennusten öljylämmityksestä luopuminen		40 550 000	552 500,00	39 997 500,00	40 550 000,00	0,00	9 776 500,00	50 326 500,00	8 299 500,00	39 997 500,00
35.20.64. Avustukset rakennusperinnön hoitoon (S3)	1 700 000,00	1 700 000	1 612 254,83	87 745,17	1 700 000,00	0,00	141 987,69	1 841 987,69	1 710 377,60	128 807,14
Määrärahatilit yhteensä	1 698 182 796,81	1 826 547 185	1 273 155 456,46	446 962 822,26	1 720 118 278,72	106 428 906,04	690 650 960,36	1 722 710 288,73	1 159 756 982,10	544 448 945,08

ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen talousarvion toteutumalaskelman tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Valtuudet ja niiden käyttö (1 000 €) 1)								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1 000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy 2)	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö 3)	Vuoden 2023 valtuudet						Talousarvio-menot 2023	Määräraha-tarve 2024	Määräraha-tarve 2025	Määräraha-tarve 2026	Määräraha-tarve myöhemmin	Määräraha-tarve yhteensä
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetyt	Käyttämättä	Uusittu v. 2024 TA:ssa						
31.20.20. Saaristo- ja yhteysalusliikenteen ostot ja kehittäminen	87 236	25 500	8 819	34 316	6 163	28 153	28 153	10 208	17 180	16 853	13 710	22 468	70 211
Aikaisempien vuosien valtuudet	87 236							10 208	14 759	15 837	12 663	19 898	63 157
Vuonna 2023 käytettävissä olleet valtuudet		25 500	8 819	34 316	6 163	28 153	28 153	0	2 421	1 016	1 047	2 570	7 054
31.30.66. Yhteysalusliikennepalvelujen ostosopimukset	53 030	0	0	0	0	0	0	4 495	0	0	0	0	0
Aikaisempien vuosien valtuudet	53 030							4 495	0	0	0	0	0
Vuonna 2023 käytettävissä olleet valtuudet		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
32.30.42. Yritysten kehittämishankkeiden tukeminen	454 858	24 000	7 646	31 646	11 842	19 804	9 405	12 107	9 518	2 635	1 949	2 167	16 269
Aikaisempien vuosien valtuudet	454 858							9 208	6 003	840	782	0	7 625
Vuonna 2023 käytettävissä olleet valtuudet		24 000	7 646	31 646	11 842	19 804	9 405	2 899	3 515	1 795	1 167	2 167	8 644
32.30.51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut	69 847	57 420	0	57 420	34 581	22 839	0	28 409	35 931	315	0	0	36 246
Aikaisempien vuosien valtuudet	69 847							28 409	1 665	0	0	0	1 665
Vuonna 2023 käytettävissä olleet valtuudet		57 420	0	57 420	34 581	22 839	0	0	34 266	315	0	0	34 581
32.30.64. EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n alue- ja rakennepoliittikan ja muihin koheesipolitiikan ohjelmiin	1 798 487	330 570	562 182	892 753	292 565	600 187	600 187	274 015	168 469	120 910	40 303	80 631	410 313
Aikaisempien vuosien valtuudet	1 798 487							211 768	72 413	53 791	17 930	35 861	179 995
Vuonna 2023 käytettävissä olleet valtuudet		330 570	562 182	892 753	292 565	600 187	600 187	62 247	96 056	67 119	22 373	44 770	230 318
Yhteensä	2 463 458	437 490	578 647	1 016 135	345 151	670 983	637 745	329 234	231 098	140 713	55 962	105 266	533 039
Aikaisempien vuosien valtuudet, josta	2 463 458	0	0	0	0	0	0	264 088	94 840	70 468	31 375	55 759	252 442
- korkotuki- tms. valtuudet 4)	0							0	0	0	0	0	0
Vuonna n käytettävissä olleet valtuudet, josta		437 490	578 647	1 016 135	345 151	670 983	637 745	65 146	136 258	70 245	24 587	49 507	280 597
- korkotuki- tms. valtuudet 4)		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

1) Valtuuden ja sen käytön määräksi merkitään tehdyn tilauksen sopimushinta tai sitoumuksen määrä silloin, kun valtuus on rajattu alun perin muulla tavalla, mutta valtuuden käytön johdosta annetaan euromääräinen sitoumus.

Korkotuetun lainakannan enimmäismääränä määritellyt korkotukivaltuudet ja muut vastaavat valtuudet eritellään lisäksi omilla riveillään.

2) Myös pääluokan tai luvun päätösosassa myönnetty valtuudet sisällytetään taulukkoon. Tällöin luvun tai momentin numerotunnukseksi merkitään "OO".

3) Esitetään yhteismäärä niistä aikaisempina varainhoitovuosina käytetyistä valtuuksista, joista varainhoitovuotena on aiheutunut menoja tai joista aiheutuu menoja tulevana varainhoitovuosina.

4) Korkotukilainojen lainakannan enimmäismääränä tai valtionapuun oikeuttavien kustannusten enimmäismääränä tai muulla vastaavalla tavalla myönnettyjen valtuuksien määrä. Erittely esitetään vain, jos momentti (ja yhteensä) sisältää tällä tavoin määriteltyjä valtuuksia.

Mom. 31.20.20. (31.20.54.) Saaristo- ja yhteysalusliikenteen ostot ja kehittäminen valtuuden käyttö ilmoitetaan ilman indeksikorotusta, jolloin valtuuden käytöstä aiheutuneet menot ovat suuremmat kuin valtuuden käyttö. Käyttämättömän valtuus on varattu indeksikorotuksista aiheutuviin menoihin.

Mom. 31.30.66. Yhteysalusliikennepalvelujen ostosopimukset valtuuden käytöstä aiheutuneita menoja voidaan maksaa myös mom. 31.20.20 (31.20.54.) määrärahasta. Yhteysalusliikennepalvelujen ostosopimuksissa on valtuutta käytetty vuosina 2012–2013 eikä ole myönnetty uutta valtuutta.

Mom. 31.20.54. ja mom. 31.30.66. vuoden 2023 valtuuksien osalta on huomioitu arvonlisäverokanta 0% 4 kk osalta.

3. Tuotto- ja kululaskelma

ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen tuotto- ja kululaskelma

	1.1.2023 - 31.12.2023		1.1.2022 - 31.12.2022	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	9 739 746,82		9 192 920,70	
Vuokrat ja käyttökorvaukset	469 656,90		524 888,00	
Muut toiminnan tuotot	33 372 012,54	43 581 416,26	31 898 331,64	41 616 140,34
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	7 795 953,21		7 808 505,91	
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	425 851,50		610 746,40	
Henkilöstökulut	460 160 149,35		416 083 804,14	
Vuokrat	31 966 801,20		29 062 994,02	
Palvelujen ostot	176 261 158,16		157 166 095,35	
Muut kulut	8 329 038,95		6 048 272,89	
Valmistus omaan käyttöön (-)	-1 224 301,16		-9 465 953,82	
Poistot	7 733 169,00	-691 447 820,21	7 238 356,66	-614 552 821,55
JÄÄMÄ I		-647 866 403,95		-572 936 681,21
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	638 014,00		876 021,62	
Rahoituskulut	-13 185,58	624 828,42	-2 249,03	873 772,59
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot	2 596 741,01		3 640 117,01	
Satunnaiset kulut	-233 715,52	2 363 025,49	-514 163,40	3 125 953,61
JÄÄMÄ II		-644 878 550,04		-568 936 955,01
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Tuotot				
Siirtotalouden tuotot paikallishallinnolta, pl. hyvinvointialuehallinto	369 122,35		472 265,23	
Siirtotalouden tuotot sosiaaliturvarahastoilta	380 680,00		0,00	
Siirtotalouden tuotot elinkeinoelämältä	1 248 207,81	1 998 010,16	1 264 505,57	1 736 770,80
Kulut				
Siirtotalouden kulut paikallishallinnolle pl. hyvinvointialuehallinto	284 246 986,47		316 071 765,36	
Siirtotalouden kulut hyvinvointialuehallinnolle	48 091 421,23		0,00	
Siirtotalouden kulut sosiaaliturvarahastoille	0,00		2 352,04	
Siirtotalouden kulut elinkeinoelämälle	313 570 845,49		335 412 146,72	
Siirtotalouden kulut rahoitus- ja vakuutuslaitoksille	0,00		184 700,00	
Siirtotalouden kulut voittoa tavoittelemattomille yhteisöille	185 324 349,49		157 845 852,48	
Siirtotalouden kulut kotitalouksille	292 189 928,69		254 174 042,15	
Siirtotalouden kulut valtionhallinnolle	19 088 545,96	-1 142 512 077,33	18 548 704,77	-1 082 239 563,52
JÄÄMÄ III		-1 785 392 617,21		-1 649 439 747,73
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Verot ja veronluonteiset maksut	3 697 531,91		3 110 238,69	
Perityt arvonlisäverot	146 443,58		108 085,49	
Suoritetut arvonlisäverot	-36 773 365,47	-32 929 389,98	-34 616 066,61	-31 397 742,43
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		-1 818 322 007,19		-1 680 837 490,16

4. Tase

ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen tase

	31.12.2023		31.12.2022	
VASTAAVAA				
KANSALLISOMAISUUS				
Maa- ja vesialueet	38 216 061,10		38 420 242,32	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	15 859,21	38 231 920,31	15 859,21	38 436 101,53
KANSALLISOMAISUUS YHTEENSÄ		38 231 920,31		38 436 101,53
KÄYTTÖMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET				
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Aineettomat oikeudet	268,60		913,25	
Muut pitkävaikutteiset menot	52 794 443,25		4 633 925,40	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	9 145 589,24	61 940 301,09	49 601 512,25	54 236 350,90
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Maa- ja vesialueet	45 713,48		45 713,48	
Rakennusmaa- ja vesialueet	402 963,00		402 963,00	
Rakennukset	22 546,26		40 721,63	
Rakennelmat	19 382,40		21 525,36	
Rakenteet	45 398 311,64		45 644 104,14	
Koneet ja laitteet	381 263,88		370 198,84	
Kalusteet	27 074,71		39 505,98	
Muut aineelliset hyödykkeet	4 762,42		4 762,42	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	937 596,82	47 239 614,61	9 193 212,69	55 762 707,54
KÄYTTÖMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET				
Käyttöomaisuusarvopaperit	16,82	16,82	16,82	16,82
KÄYTTÖMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET YHTEENSÄ		109 179 932,52		109 999 075,26
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS				
VAIHTO-OMAISUUS				
Valmiit tuotteet/Tavarat	10 278 925,67	10 278 925,67	10 893 000,35	10 893 000,35
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	7 635 430,71		5 678 348,94	
Siirtosaamiset	5 707 488,09		5 397 653,30	
Muut lyhytaikaiset saamiset	6 713 230,59	20 056 149,39	9 051 291,06	20 127 293,30
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT				
Kirjanpitoyksikön tulotilit	500,00		0,00	
Kirjanpitoyksikön menotilit	-2 417,08	-1 917,08	-2 281,38	-2 281,38
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ		30 333 157,98		31 018 012,27
VASTAAVAA YHTEENSÄ		177 745 010,81		179 453 189,06

	31.12.2023		31.12.2022	
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
VALTION PÄÄOMA				
Edellisten tilikausien pääoman muutos	-20 851 117,95		-384 954,42	
Pääoman siirrot	1 802 620 022,04		1 660 371 326,63	
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	-1 818 322 007,19	-36 553 103,10	-1 680 837 490,16	-20 851 117,95
RAHASTOJEN PÄÄOMAT				
Muut valtion rahastot ja lahjoitetut varat	24 000,00	24 000,00	24 000,00	24 000,00
VIERAS PÄÄOMA				
PITKÄAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA				
Muut pitkäaikaiset velat	126 537,00	126 537,00	117 526,16	117 526,16
LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA				
Valtion hoitoon jätetyt vieraat varat	104 148,15		89 148,15	
Saadut ennakot	2 027 568,02		2 042 576,51	
Ostovelat	79 542 727,95		78 897 472,70	
Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	9 212 894,58		8 277 039,51	
Edelleen tilitettävät erät	9 449 699,12		8 811 726,83	
Siirtovelat	83 144 842,39		75 012 618,84	
Muut lyhytaikaiset velat	30 665 696,70	214 147 576,91	27 032 198,31	200 162 780,85
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		214 274 113,91		200 280 307,01
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		177 745 010,81		179 453 189,06

5. Liitetiedot

Liite 1. Selvitys tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja vertailtavuudesta

Budjetointia koskevat muutokset ja muutosten tärkeimmät vaikutukset talousarvion toteutumalaskelmaan, tuotto- ja kululaskelmaan ja taseeseen sekä niiden vertailtavuuteen.

Tulot ja menot on kohdennettu varainhoitovuoteen kuuluvaksi talousarvioasetuksen 5 a §:n ja 5 b §:n mukaisesti sekä talousarviossa olevan kohdentamisperusteen mukaisesti. Valtion virka- ja työehtosopimuksessa sopimuskaudelle 2023 – 2025 (24.2.2023) on sopimuksen 7 §:ssä kirjattu, että virkamiehelle tai työntekijälle, jonka palvelussuhde on voimassa helmikuussa 2023, maksetaan huhtikuun 2023 palkanmaksun yhteydessä erillinen kertaerä. Kertaerä on suuruudeltaan 12,20 %:a yleisen virka- ja työehtosopimuksen 7 §:n mukaisesta kuukausipalkkauksesta, kuitenkin vähintään 500 euroa. Kertaerä on kokonaisuudessaan tilikauden 2023 meno.

12. Sekalaiset tulot

Talousarviotulotilille 12.32.99. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan muut tulot tuli varainhoitovuonna uutena alajaottelutilinä 99.06. Tuloutukset työllisyysrahastosta muutosturvakoulutuksen hankintaan.

24. Ulkoministeriön hallinnonala

Talousarviotilille 24.01.29. Ulkoministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot tuli varainhoitovuonna uutena alajaottelutilinä 29.1. Ulkoasiainhallinnon arvonlisäveromenot.

Varainhoitovuonna talousarviotili 24.90.20. Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö numerointi muuttui edellisestä vuodesta, jolloin ELYjen käytössä oli talousarviotili 24.90.68. Näin ollen talousarviovuoden 2023 määrärahan vertailtavuus tilinpäätös 2022 -lukuun sekä siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot talousarvion toteutumalaskelmalla ovat eri riveillä.

28. Valtiovarainministeriön hallinnonala

Varainhoitovuodelta oli poistunut talousarviotili 28.01.29. Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot.

30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala

Varainhoitovuonna tuli uutena talousarviotilinä 30.20.49. Ravinnekierätyksen edistäminen biokaasutuotannolla.

Varainhoitovuonna talousarviotili 30.40.21. Vesivarojen käytön ja hoidon menot muuttui kirjaustiliksi, jolloin alajaottelutilit 21.1. Vesivarojen käytön ja hoidon menot sekä 21.2. Vesiosaamisen kasvu- ja vientiohjelma (RRF Pilari3)) poistuivat. Näin ollen talousarviovuoden 2023 määrärahan vertailtavuus tilinpäätös 2022 -lukuun sekä siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot talousarvion toteutumalaskelmalla ovat eri riveillä.

Varainhoitovuonna oli poistunut talousarviotililtä 30.40.22. Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen alajaottelutili 22.06. Vieraslajien torjunnan tehostaminen. Talousarvion toteutumalaskelma sisältää vain tilinpäätös 2022 -luvun sekä siirtyneiden määrärahojen tiedot.

Talousarviotili 30.40.62. Elinkeinokalatalouden edistäminen oli varainhoitovuonna alajaoteltu 62.01 EMKVR-hankkeiden EU:n rahoitusosuudet (kausi 2021 – 2027), 62.02. EMKVR-hankkeiden kansallinen rahoitusosuus (kausi 2021 – 2027), 62.03. Kansalliset toimenpiteet ja 62.04. EMKR-hankkeiden EU:n rahoitusosuudet. Vuonna 2022 numerotunnukset olivat 62.1., 62.2., 62.3. ja 62.4. Varainhoitovuonna poistui alajaottelutili 62.8. Kalatalouden huoltovarmuuden turvaaminen. Näin ollen talousarviovuoden 2023 määrärahan vertailtavuus tilinpäätös 2022-lukuihin sekä siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot talousarvion toteumalaskelmalla ovat eri riveillä.

31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala

Varainhoitovuonna tuli uutena talousarviotili 31.01.29. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot.

Talousarviotilille 31.10.31. Eräät avustukset tuli varainhoitovuonna uutena alajaottelutili 31.4. Yksityistieavustukset huoltovarmuuden ja kotimaisen puun saatavuuden varmistamiseksi.

Varainhoitovuonna talousarviotili 31.20.20. Saaristo- ja yhteysalusliikenteen ostot ja kehittäminen numerointi muuttui edellisestä vuodesta, jolloin käytössä oli talousarviotili 31.20.54. Saaristo- ja yhteysalusliikenteen ostot ja kehittäminen. Näin ollen talousarviovuoden 2023 määrärahan vertailtavuus tilinpäätös 2022 -lukuun sekä siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot talousarvion toteumalaskelmalla ovat eri riveillä.

32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala

Varainhoitovuonna oli poistunut talousarviotililtä 31.01.02. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenot alajaottelutili 02.6. Ohjaamoiden monialaisuus(RRF pilari3). Talousarvion toteutumalaskelma sisältää vain tilinpäätös 2022 luvun sekä siirtyneiden määrärahojen tiedot.

Varainhoitovuonna oli poistunut talousarviotililtä 31.01.03. Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenot alajaottelutili 03.2. Pohjoismainen työvoimapalvelumalli (RRF pilari3) ja uutena tuli alajaottelutili 03.3. Työkykyohjelman ja IPS-mallin laajentaminen (RRF pilari3). Alajaottelutilin 03.2. osalta talousarvion toteumalaskelma sisältää vain tilinpäätös 2022-luvun ja siirtyneiden määrärahojen tiedot.

Talousarviotilille 32.01.10. Digitalisaation kehittäminen tuli varainhoitovuonna uutena alajaottelutili 10.07. Hallinnonalan digitalisaation kehittäminen sekä 10.09. TE-palvelu-uudistus. Alajaottelutilin 10.07. osalta talousarvion toteumalaskelma sisältää myös siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot.

Varainhoitovuonna oli poistunut talousarviotili 32.30.31. Ravitsemisyrittäjien tukeminen sekä alajaottelutilit 31.1. Rajoitusvelvoitteesta maksettava hyvitys ja 31.2. Uudelleen työllistämisen tukeminen. Talousarvion toteutumalaskelma sisältää vain tilinpäätös 2022 luvun ja siirtyneiden määrärahojen tiedot.

Varainhoitovuonna oli poistunut talousarviotili 32.30.32. Valtionavustus kunnille Ohjaamoiden monialaisuuden vahvistamiseen (RRF pilari3). Talousarvion toteutumalaskelma sisältää vain tilinpäätös 2022 luvun ja siirtyneiden määrärahojen tiedot.

Varainhoitovuonna tuli uutena talousarviotili 32.30.33. Turveyrittäjien avustaminen.

Talousarviotilille 32.30.42. Yritysten kehittämishankkeiden tukeminen tuli varainhoitovuonna uutena alajaottelutilinä 42.3. Brexit-mukautusvaraus.

Varainhoitovuonna oli poistunut talousarviotili 32.30.45. Valtionavustus turvetuotantokoneiden romutukseen. Talousarvion toteutumalaskelma sisältää vain tilinpäätös 2022 luvun ja siirtyneiden määrärahojen tiedot.

Varainhoitovuonna oli poistunut talousarviotililtä 32.30.51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut alajaottelutili 51.13. Rekrytointitukikoikeilu. Talousarvion toteutumalaskelma sisältää vain tilinpäätös 2022 luvun sekä siirtyneiden määrärahojen tiedot.

Talousarviotilille 32.30.55. Toimet työurien pidentämiseksi tuli varainhoitovuonna uutena alajaottelutilit 55.1. Muutosturva-koulutus, 55.2. Työllistämistuki ja 55.3. Velvoitetöylyllistämisen tuki.

33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala

Varainhoitovuonna tuli nimenmuutos talousarviotiliin 33.20.31. Valtion korvaus hyvinvointialueille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä, hyvinvointialueille-sana korvasi kunnille-sanan.

Varainhoitovuonna oli poistunut talousarviotili 33.60.39. Palvelurakenteen kehittäminen ja alajaottelutili 39.02. Kansallinen mielenterveysstrategia. Talousarvion toteutumalaskelma sisältää vain tilinpäätös 2022 luvun sekä siirtyneiden määrärahojen tiedot.

35. Ympäristöministeriön hallinnonala

Talousarviotilille 35.01.01. Ympäristöministeriön toimintamenot tuli varainhoitovuonna uutena alajaottelutili 01.01. Yhteiset menot.

Talousarviotilille 35.01.65. Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon tuli uutena varainhoitovuonna alajaottelutilit 65.02. Yksityishenkilön lahjoitus ja 65.03 Luonto-Liitto.

Varainhoitovuonna oli poistunut talousarviotili 35.10.20. Ympäristövahinkojen ehkäiseminen ja jälkihoito. Talousarvion toteutumalaskelma sisältää vain tilinpäätös 2022 luvun sekä siirtyneiden määrärahojen tiedot.

Talousarviotilille 35.10.22. Eräät ympäristömenot tuli varainhoitovuonna uusi alajaottelutili 22.2. ELY-keskusten lupavoimavarat (RRF, P1C1I2). Varainhoitovuodelta olivat poistuneet alajaottelutilit 22.3. Ympäristönkäsitely (RRF Pilari1), 22.3.1. Lupavoimavarojen vahvistaminen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa (RRF, P1C1I2) ja 22.3.2. Lupavoimavarojen vahvistaminen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa (RRF, P1C2I1). Talousarvion toteutumalaskelma sisältää vain tilinpäätös 2022 luvun sekä siirtyneiden määrärahojen tiedot.

Varainhoitovuonna tuli uutena talousarviotili 35.10.23. Itämeren ja vesien suojelun edistäminen.

Varainhoitovuonna talousarviotilin 35.20.56. Avustukset asuinrakennusten öljy- ja kaasulämmityksestä luopumiseksi alajaottelutilien numerointi muuttui, mutta nimi säilyi ennallaan. Alajaottelutili 56.1. Asuinrakennusten öljylämmityksestä luopuminen poistui. Uutena tuli alajaottelutili 56.2. Asuinrakennusten öljylämmityksestä luopuminen. Näin ollen talousarviovuoden 2023 määrärahan vertailtavuus tilinpäätös 2022 -lukuun sekä siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot talousarvion toteutumalaskelmalla ovat eri riveillä.

Liite 2. Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi		Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrära- hojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö vuonna 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutuk- set)	Siirretty seuraavalle vuodelle
25.01.01. Oikeusministeriön toimintamenot (nettob) (S2)	Bruttomenot	150 915,00		30 826,30		36 158,00				115 438,59	
	Bruttotulot	0,00		6 756,00		6 756,00				6 756,00	
	Nettomenot	150 915,00	29 402	24 070,30	5 331,70	29 402,00	0,00	84 612,29	114 014,29	108 682,59	5 331,70
30.40.21. Vesivarojen käytön ja hoidon menot (nettob) (S3)	Bruttomenot	10 635 127,87		3 701 631,74		9 352 243,12				9 679 144,48	
	Bruttotulot	159 127,87		133 243,12		133 243,12				267 330,27	
	Nettomenot	10 476 000,00	9 219 000	3 568 388,62	5 650 611,38	9 219 000,00	0,00	8 474 671,16	17 693 671,16	9 411 814,21	8 266 880,72
32.01.02. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökes- kusten toimintamenot (nettob) (S2)	Bruttomenot	231 076 423,80		219 681 106,00		250 015 815,07				256 506 685,59	
	Bruttotulot	35 543 711,15		37 622 501,43		37 622 501,43				38 473 768,22	
	Nettomenot	195 532 712,65	212 393 314	182 058 604,57	30 334 709,07	212 393 313,64	0,00	36 749 399,86	249 142 713,50	218 032 917,37	30 334 709,07
32.01.03. Työ- ja elinkeinotoimistojen toiminta- menot (nettob) (S2)	Bruttomenot	265 380 068,32		249 113 806,63		288 191 547,98				298 611 792,89	
	Bruttotulot	703 597,32		896 916,78		896 916,78				914 616,39	
	Nettomenot	264 676 471,00	287 294 631	248 216 889,85	39 077 741,35	287 294 631,20	0,00	49 480 286,65	336 774 917,85	297 697 176,50	39 077 741,35
33.20.52. Valtionosuus työttömyysetuuksien perusturvasta (nettob) (A)	Bruttomenot	119 235 524,61		122 248 665,13		122 248 665,13					
	Bruttotulot	0,00		0,00		0,00					
	Nettomenot	119 235 524,61	138 083 462	122 248 665,13		122 248 665,13	15 834 797,34				
35.01.01. Ympäristöministeriön toimintamenot (nettob) (S2)	Bruttomenot			132 344,16		460 130,06				132 344,16	
	Bruttotulot			2 130,06		2 130,06				2 130,06	
	Nettomenot		458 000	130 214,10	327 785,90	458 000,00	0,00		458 000,00	130 214,10	327 785,90

Liite 3. Arviomäärärahojen ylitykset

ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksella ei ole esitettävää liitteelle 3

Liite 4. Peruutetut siirretyt määrärahat

Pääluokan ja tilijaottelun numero ja nimi		Peruutettu	
		Tilijaottelu	Yhteensä
30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala			8 648 837,99
Vuosi 2021			2 648 837,99
30.10.40.2.	Hallitusohjelman mukaiset kokonaan kansalliset biokaasu- ja lannankäsittelyinvestoinnit	730 107,86	
30.10.63.6.	Harvaan asuttujen alueiden elinvoiman ja hyvinvoinnin kehittäminen	365 308,21	
30.40.20.	Kalakannan hoitovelvoitteet (S3)	25 778,81	
30.40.21.	Vesivarojen käytön ja hoidon menot (nettob) (S3)	14 976,23	
30.40.31.	Vesi- ja kalataloushankkeiden tukeminen (S3)	19 975,89	
30.40.62.3.	Kansalliset toimenpiteet	5 325,15	
30.40.62.5.	EMKR-hankkeiden kansallinen rahoitusosuus (EK) (varattu)	1 487 365,84	
Vuosi 2022			6 000 000,00
30.10.40.4.	Kokonaan kansalliset investoinnit	6 000 000,00	
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala			4 104 535,69
Vuosi 2021			76 665,00
32.30.44.	Alueellinen kuljetustuki (S3)	744,00	
32.30.45.	Valtionavustus turvetuotantokoneiden romutukseen (S3)	75 921,00	
Vuosi 2022			4 027 870,69
32.01.02.2.	Yritystoiminnan kehittämispalvelut (KPY)	20 166,67	
32.01.02.5.	Jatkuvan oppimisen uudistus (RRF pilari3) (EK) (varattu)	753 453,11	
32.01.02.7.	Kasvun kiihdyttämissohjelma (RRF pilari3) (EK) (varattu)	1 467,28	
32.30.32.	Valtionavustus kunnille Ohjaamoiden monialaisuuden vahvistamiseen (RRF pilari3) (S2)	2 739 339,02	
32.50.03.1.	Kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistäminen (KPY)	45 344,49	
32.50.03.2.	Avustukset maahanmuuttajien osaamiskeskustointintaan ja ohjaus- ja neuvontapalveluihin (KPY)	468 100,12	
35. Ympäristöministeriön hallinnonala			5 750 987,87
Vuosi 2021			5 750 987,87
35.01.65.01.	Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon	1 402,30	
35.10.21.	Eräät luonnonsuojelun menot (S3)	3 154 176,22	
35.10.22.1.	Eräät ympäristömenot	64 752,32	
35.10.22.3.	Ympäristönkäsittely (RRF pilari1) (EK) (varattu)	19 250,45	
35.10.61.	Vesien- ja ympäristönhoidon edistäminen (S3)	456 271,61	
35.10.63.1.	Luonnonsuojelualueiden hankinnasta ja korvauksista aiheutuvat menot	13 987,67	
35.10.63.2.	Yhteistoimintasopimusten perusteella maksettavat palkkiot (EK) (enintään)	8 844,35	
35.20.56.2.	Asuinrakennusten öljylämmityksestä luopuminen (RRF pilari1) (EK) (varattu)	2 029 500,00	
35.20.64.	Avustukset rakennusperinnön hoitoon (S3)	2 802,95	
Pääluokat yhteensä			18 504 361,55
Vuosi 2021			8 476 490,86
Vuosi 2022			10 027 870,69

Liite 5. Henkilöstökulujen erittely

Henkilöstökulut

Kululaji	2023	2022
Henkilöstökulut	386 572 800,67	348 205 311,38
Palkat ja palkkiot	379 847 087,03	342 891 277,09
Tulosperusteiset erät	22 694,00	11 359,00
Lomapalkkavelan muutos	6 703 019,64	5 302 675,29
Henkilösivukulut	73 587 348,68	67 878 492,76
Eläkekulut	65 638 959,20	60 914 706,11
Muut henkilösivukulut	7 948 389,48	6 963 786,65
Yhteensä	460 160 149,35	416 083 804,14

Johdon palkat

	2023	2022
Johdon palkat ja palkkiot, josta	7 045 305,76	6 594 348,29
- tulosperusteiset erät	0,00	0,00

Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet

	2023	2022
Johto	7 540,00	8 485,93
Muu henkilöstö	8 192,20	10 528,80
Yhteensä	15 732,20	19 014,73

Liite 6. Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu kirjanpitoyksikössä yhdenmukaisin periaattein käyttöomaisuushyödykkeiden taloudellisen pitoajan mukaisina tasapoistoina alkuperäisestä hankintamenosta. Varainhoitovuoden aikana poistosuunnitelmaan on lisätty 1140030 / Itse valmistetut ja teetetyt atk-ohjelmat 15v.

Suunnitelman mukaiset poistoajat ovat:

Kansallisomaisuus

Omaisuusryhmä		Poisto- menetelmä	Poistoaika vuotta	Jäännösarvo € tai %
1007010	Luonnonsuojelutarkoitukseen hankitut maa- ja vesialueet	ei poistoa		
1094010	Keskeneräiset maa- ja vesialueet	ei poistoa		
1095010	Keskeneräiset asuinrakennukset	ei poistoa		
1096010	Keskeneräiset muut rakennukset	ei poistoa		
1097010	Keskeneräinen muu kansallisomaisuus	ei poistoa		
1303010	Muut osuudet	ei poistoa		

Aineettomat hyödykkeet

Omaisuusryhmä		Poisto- menetelmä	Poistoaika vuotta	Jäännösarvo € tai %
1120010	Ostetut atk-ohjelmistot 5v	tasapoisto	5	0
1140010	Itse valmistetut ja teetetyt atk-ohjelmat 5v	tasapoisto	5	0
1140030	Itse valmistetut ja teetetyt atk-ohjelmat 15v	tasapoisto	15	0
1149010	Muut pitkävaikutteiset menot 10v	tasapoisto	10	0
1149020	Muut pitkävaikutteiset menot 5v	tasapoisto	5	0
1191010	Keskeneräiset aineettomat käyttöomaisuushankinnat	ei poistoa		

Aineelliset hyödykkeet

Omaisuusryhmä		Poisto- menetelmä	Poistoaika vuotta	Jäännösarvo € tai %
1200010	Metsäalueet	ei poistoa		
1210010	Maa-alueet	ei poistoa		
1214010	Vesialueet	ei poistoa		
1223010	Varastorakennukset 20v	tasapoisto	20	0
1229020	Muut rakennukset 30v	tasapoisto	30	0
1230030	Muut rakennelmat 20v	tasapoisto	20	0
1243020	Väylät ja turvalaitteet 30v	tasapoisto	30	0
1244010	Muut vesirakenteet 30v	tasapoisto	30	0
1249010	Muut rakenteet 30v	tasapoisto	30	0
1250010	Autot ja muut maakuljetusvälineet 5v	tasapoisto	5	0
1251010	Laivat ja muut vesikuljetusvälineet 7v	tasapoisto	7	0
1253030	Raskaat työkoneet 15v	tasapoisto	15	0
1254010	Kevyet työkoneet 7v	tasapoisto	7	0
1254020	Kevyet työkoneet 5v	tasapoisto	5	0
1255010	Atk-laitteet ja niiden oheislaitteet 3v	tasapoisto	3	0
1256010	Toimistokoneet ja laitteet 5v	tasapoisto	5	0
1257010	Puhelinkeskukset ja muut viestintälaitteet 5v	tasapoisto	5	0
1258010	Audiovisuaaliset koneet ja laitteet 5v	tasapoisto	5	0
1259010	Laboratoriolaitteet ja -kalusteet 5v	tasapoisto	5	0
1260030	Muut tutkimuslaitteet 7v	tasapoisto	7	0
1261010	Vesirakenteiden laitteet 10v	tasapoisto	10	0
1269010	Muut koneet ja laitteet 5v	tasapoisto	5	0
1270010	Asuinhuoneisto- ja toimistokalusteet 5 v	tasapoisto	5	0
1279010	Muut kalusteet 5v	tasapoisto	5	0
1280010	Taide-esineet	ei poistoa		
1289010	Muut aineelliset hyödykkeet 5v	tasapoisto	5	0
1295010	Keskeneräiset maa- ja vesialueet	ei poistoa		
1296010	Keskeneräiset asuinrakennukset	ei poistoa		
1297010	Keskeneräiset muut rakennukset	ei poistoa		
1298010	Keskeneräiset rakenteet	ei poistoa		
1299010	Muut keskeneräiset aineelliset käyttöomaisuushankinnat	ei poistoa		

Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkävaikutteiset sijoitukset

Omaisuusryhmä		Poisto- menetelmä	Poistoaika vuotta	Jäännösarvo € tai %
1301010	Muut osakkeet	ei poistoa		
1303010	Muut osuudet	ei poistoa		

Liite 7. Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

Kansallisomaisuus

	100 Maa- ja vesialueet	109 Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2023	38 420 242,32	15 859,21	38 436 101,53
Lisäykset	19 075 573,77	0,00	19 075 573,77
Vähennykset	-19 279 754,99	0,00	-19 279 754,99
Hankintameno 31.12.2023	38 216 061,10	15 859,21	38 231 920,31
Kertyneet poistot 1.1.2023	0,00	0,00	0,00
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	0,00	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00	0,00
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2023	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2023	38 216 061,10	15 859,21	38 231 920,31

Aineettomat hyödykkeet

	112 Aineettomat oikeudet	114 Muut pitkävaikutteiset menot	119 Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2023	3 223,24	6 825 906,08	49 601 512,25	56 430 641,57
Lisäykset	0,00	49 670 725,90	9 005 708,05	58 676 433,95
Vähennykset	0,00	0,00	-49 461 631,06	-49 461 631,06
Hankintameno 31.12.2023	3 223,24	56 496 631,98	9 145 589,24	65 645 444,46
Kertyneet poistot 1.1.2023	-2 309,99	-2 191 980,68	0,00	-2 194 290,67
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	-644,65	-1 510 208,05	0,00	-1 510 852,70
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2023	-2 954,64	-3 702 188,73	0,00	-3 705 143,37
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2023	268,60	52 794 443,25	9 145 589,24	61 940 301,09

Aineelliset hyödykkeet

	120 Maa- ja vesialueet	121 Rakennusmaa- ja vesialueet	122 Rakennukset	123 Rakennelmat	124 Rakenteet	125 – 126 Koneet ja laitteet	127 Kalusteet	128 Muut aineelliset hyödykkeet	129 Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2023	45 713,48	402 963,00	222 707,40	42 679,31	186 363 163,83	1 267 357,65	62 156,38	4 762,42	9 193 212,69	197 604 716,16
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00	9 555 329,19	195 885,20	0,00	0,00	1 299 713,32	11 050 927,71
Vähennykset	0,00	0,00	-117 731,55	0,00	-3 796 126,16	0,00	0,00	0,00	-9 555 329,19	-13 469 186,90
Hankintameno 31.12.2023	45 713,48	402 963,00	104 975,85	42 679,31	192 122 366,86	1 463 242,85	62 156,38	4 762,42	937 596,82	195 186 456,97
Kertyneet poistot 1.1.2023	0,00	0,00	-181 985,77	-21 153,95	-140 719 059,69	-897 407,80	-22 650,40	0,00	0,00	-141 842 257,61
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00	117 731,55	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	117 731,55
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	0,00	0,00	-5 658,05	-2 142,96	-6 004 995,53	-184 571,17	-12 431,27	0,00	0,00	-6 209 798,98
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00	-12 517,32	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-12 517,32
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2023	0,00	0,00	-82 429,59	-23 296,91	-146 724 055,22	-1 081 978,97	-35 081,67	0,00	0,00	-147 946 842,36
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2023	45 713,48	402 963,00	22 546,26	19 382,40	45 398 311,64	381 263,88	27 074,71	4 762,42	937 596,82	47 239 614,61

Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset

	130 Käyttöomaisuusarvopaperit	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2023	16,82	16,82
Lisäykset	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.2023	16,82	16,82
Kertyneet poistot 1.1.2023	0,00	0,00
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2023	0,00	0,00
Arvonkorotukset	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2023	16,82	16,82

Liite 8. Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot	2023	2022	Muutos 2023 – 2022
Korot euromääräisistä saamisista	636 522,60	875 657,00	-239 134,40
Muut rahoitustuotot	1 491,40	364,62	1 126,78
Rahoitustuotot yhteensä	638 014,00	876 021,62	-238 007,62

Rahoituskulut	2023	2022	Muutos 2023 – 2022
Korot euromääräisistä veloista	13 185,58	2 249,03	10 936,55
Rahoituskulut yhteensä	13 185,58	2 249,03	10 936,55
Netto	624 828,42	873 772,59	-248 944,17

Liite 9. Talousarviotaloudesta annetut lainat

ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksella ei ole esitettävää liitteelle 9

Liite 10. Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Käyttö- ja rahoitusomaisuusarvopaperit

	31.12.2023						31.12.2022	
	Kappale-määrä	Markkina-arvo	Kirjanpito-arvo	Omistus-osuus %	Myyntioikeuksien alaraja %	Saadut osingot	Markkina-arvo	Kirjanpito-arvo
Julkisesti noteeraamattomat osakkeet ja osuudet	1		16,82			0,00		16,82
Toholammin Vesi Oy	1		16,82			0,00		16,82
Osakkeet ja osuudet yhteensä			16,82			0,00		16,82

Liite 11. Taseen rahoituserät ja velat

Vastaavien rahoituserät

31.12.2023	Vaihtuvakorkoiset			Kiinteäkorkoiset			Yhteensä
	Alle 1 vuosi	1 – 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Alle 1 vuosi	1 – 5 vuotta	Yli 5 vuotta	
Annetut euromääräiset velkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Euromääräisten joukkovelkakirjalainojen ostot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut pitkäaikaiset euromääräiset sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Euromääräiset lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut euromääräiset sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut valuuttamääräiset sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut lyhytaikaiset euromääräiset sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat				-1 917,08			-1 917,08

Vastattavien rahoituserät

31.12.2023	Vaihtuvakorkoiset			Kiinteäkorkoiset			Yhteensä
	Alle 1 vuosi	1 – 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Alle 1 vuosi	1 – 5 vuotta	Yli 5 vuotta	
Otetut euromääräiset lainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Otetut valuuttamääräiset lainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Lainat talousarvion ulkopuolella olevilta valtion rahastoilta	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut pitkäaikaiset velat	0,00	0,00	0,00	7 574,23	118 962,77	0,00	126 537,00
Seuraavana tilikautena maksettavat lyhennykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Lyhytaikaiset euromääräiset lainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Lyhytaikaiset valuuttamääräiset lainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion hoitoon jätetyt vieraat varat				104 148,15			104 148,15
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	111 722,38	118 962,77	0,00	230 685,15

Liite 12. Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut

Voimassa olevat takaukset ja niiden käytettävissä oleva enimmäismäärä

ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksella ei ole valtiontakauksia.

Voimassa olevat takuut ja niiden käytettävissä oleva enimmäismäärä

ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksella ei ole valtiontakuita.

Muut monivuotiset vastuut

Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarvio- menot 2023	Määräraha- tarve 2024	Määräraha- tarve 2025	Määräraha- tarve 2026	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä	23 760 106,11	26 545 109,18	7 041 331,55	3 960 714,68	14 690 127,08	52 237 282,49

Muulla kuin valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarvio- menot 2023	Määräraha- tarve 2024	Määräraha- tarve 2025	Määräraha- tarve 2026	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
Sopimus 12.4.2016 VARE- LY/211/07.02/2011 Yhteistyösopimus Porin tulvasuojeluhankkeesta VARELYn ja Porin kaupungin välillä	52 000,00	200 000,00	200 000,00	500 000,00	0,00	900 000,00
Sopimus 13.12.2023 PIRELY/10767/2023 Nikron kiinteistön pilaantuneen maape- rän ja pohjaveden puhdistaminen	0,00	744 000,00	186 000,00	0,00	0,00	930 000,00
Sopimus 28.11.2018 PIRELY/3961/2017 Nopon vanhan pesulan pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistaminen	96 858,34	700 000,00	168 000,00	0,00	0,00	868 000,00
Urakkasopimus 23.9.2022, PO- PELY/1285/2016, Hituran kaivoksen vedenkäsittely 2023 – 2025 ja optiot 2026+2027, POPELY:n vesistöyksikkö ja Fortum Waste Solutions Oy	1 380 081,40	1 185 763,43	1 185 763,43	0,00	0,00	2 371 526,86
Itä-Hämeen HELMI II	0,00	558 315,00	0,00	0,00	0,00	558 315,00
Vantaanjoen putkirumpujen muuttami- nen putkisilloiksi Riihimäen keskustassa	0,00	500 000,00	0,00	0,00	0,00	500 000,00
POSELY/1579/2023 Valtionavustus palve- lusopimusasetuksen mukaisiin liikenne- palveluihin vuodelle 2023, Mikkeli	0,00	683 500,00	0,00	0,00	0,00	683 500,00
UUDELY/5389/2023 Valtionavustus palvelusopimusasetuksen mukaisiin liikennepalveluihin	0,00	624 000,00	0,00	0,00	0,00	624 000,00
EPOELY/847/2023 Valtionavustus palve- lusopimusasetuksen mukaisiin liikenne- palveluihin	0,00	549 599,00	0,00	0,00	0,00	549 599,00
UUDELY/5510/2023 Valtionavustus palve- lusopimusasetuksen mukaisiin liikenne- palveluihin	0,00	500 000,00	0,00	0,00	0,00	500 000,00

Muut monivuotiset vastuut yhteensä

€	Talousarvio- menot 2023	Määräraha- tarve 2024	Määräraha- tarve 2025	Määräraha- tarve 2026	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä	23 760 106,11	26 545 109,18	7 041 331,55	3 960 714,68	14 690 127,08	52 237 282,49
Muut sopimukset ja sitoumukset yhteensä	1 528 939,74	6 245 177,43	1 739 763,43	500 000,00	0,00	8 484 940,86
Muut monivuotiset vastuut yhteensä	25 289 045,85	32 790 286,61	8 781 094,98	4 460 714,68	14 690 127,08	60 722 223,35

Liite 13. Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Rahaston nimi	Varat 31.12.2023	Varat 31.12.2022	Käyttötarkoitus
Testamenttilahjoitus / Sakari Edvard Saari	24 000,00	24 000,00	Lajisuojaus / luonnonsuojelu
Yhteensä	24 000,00	24 000,00	

Liite 14. Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksella ei ole esitettävää liitteelle 14

Liite 15. Velan muutokset

ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksella ei ole esitettävää liitteelle 15

Liite 16. Velan maturiteettijakauma ja duraatio

ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksella ei ole esitettävää liitteelle 16

Liite 17. Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

KEHA-keskuksen talousyksikkö on laatinut keskitetysti liitteet 1, 12 ja 17. KEHA-keskuksen talousyksikkö on laatinut talousarvion toteumalaskelman valtuuksien osalta. Muiden laskelmien ja liitteiden tiedot on Palkeet koonnut kirjapidosta kaikkien ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen osalta yhdeksi asiakirjaksi.

Vuonna 2023 Muihin lyhytaikaisiin saamisiin 8 017 980 euroa sisältyy 5 114 187 euroa oman tuotannon ja teknisen tuen projekteista aiheutuvia ELY-keskusten sisäisiä saamia.

Toimintamenoihin 32.01.02.1 oli kirjattu tukikelvottomia menoja yhteensä 82 629 euroa.

KEHA-keskuksella on kirjapidon ulkopuolella seurattavia takaisinperintäsaatavia, palkkaturvasaatavia ja vahingonkorvauksia:

Saatavat	€
Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut -momentilta maksettujen tukien/korvausten takaisinperintäsaatavia	306 597,46
Ravitsemisyrittäjien tukeminen	316 306,52
Valtion korvaukset kotouttamisesta, takaisinperintäsaatavia	0
Kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistäminen	637,29
Toimet työurien pidentämiseksi	156,01
Kalatalouden edistäminen, takaisinperintäsaatavia	1 362,00
Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki	28 926,32
Ympäristön- ja luonnonsuojelu	1 226 452,08
Valtionavustus yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen	15 000,00
Pk-yritysten osaamisen kehittämispalvelujen saatavia, jotka poistettu tileistä, mutta joissa jatketaan perintää	6 425,03
Vahingonkorvauksia	407 316,14
Oikeudenkäyntikulut	26 328,52
Muut saatavat, vuokratästejä	46,1
Palkkaturvasaatavia	137 450 669,06
EAKR ja kansalliset tuet (TUKI2000-järjestelmä), vanha ohjelmakausi 2007 – 2013, takaisinperintäsaatavia	2 343 924,08
Kansalliset tuet (TUKI2014-järjestelmä vuodesta 2014 lukien (sis. koronatuot)	1 551 794,03
EAKR, ohjelmakausi 2014 – 2020, takaisinperintäsaatavia	6 960 251,71
ESR, ohjelmakausi 2014 – 2020, takaisinperintäsaatavia	20 469,55
Elinkeinotalouden edistäminen (EKTR), vanha ohjelmakausi, takaisinperintäsaatavia	854 119,35
EMKR, ohjelmakausi 2014 – 2020, takaisinperintäsaatavia	29 337,87

Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) on myöntänyt määrärahaa varsinaisen toiminnan lisäksi toimintamenoihin ELY-keskuksen mom. 32.01.02.1

- Digikehitysohjelmaan uutta ja siirtynyttä määrärahaa 3 153 093 euroa, josta käytetty 1 705 312 euroa
- Pientalojen öljylämmityksestä luopumisavustusten käsittelyyn, jossa on ollut uutta ja siirtynyttä määrärahaa 4 231 036 ja josta käytetty 2 016 763 euroa

Itse avustukset on maksettu ympäristöministeriön hallinnonalan (YM) momentilta 35.20.56 Avustukset asuinrakennusten öljylämmityksestä luopumiseksi (siirtomääräraha 3 v)

TE-toimiston mom. 32.01.03.1

- Digikehitysohjelmaan uutta ja siirtynyttä määrärahaa 2 911 179 euroa, josta käytetty 1 655 331 euroa
- KEHA-keskukselle työllisyyden kuntakokeiluun uutta ja siirtynyttä määrärahaa 5 487 212 euroa josta käytetty 2 107 755 euroa
- Ukrainalaisten työhakijoiden palveluihin uutta ja siirtynyttä määrärahaa 7 137 000 euroa, josta käytetty 3 463 688
- TE-palvelu uudistuksen muutoskustannuksiin 3 873 000 euroa, josta käytetty 1 130 620 euroa
- kansainväliseen rekrytointiin liittyviin palveluihin 1 010 000 euroa, josta käytetty 1 236 431 euroa
- harkinnanvaraisten kulukorvausten käsittelyyn 1 395 000 euroa, josta käytetty 532 541 euroa

Digitalisaatio kehittämiseen mom. 32.01.10.01

- TE-digihanke uutta ja vanhaa määrärahaa 22 240 643 euroa ja josta käytetty 16 754 224 euroa

Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelmaan (RRF) on osoitettu rahoitusta seuraavasti

Pilari 1

YM on osoittanut

- mom 35.10.22.3 ympäristökäsittelyyn sekä lupavoimavarojen vahvistamiseen mom. 35.10.22.3.1 ja 35.10.22.3.2 uutta ja siirtynyttä määrärahaa 3 265 574 ja josta on käytetty 935 355 euroa
- mom 35.10.61.2 peltojen kipsikäsittelyyn 3 217 970 euroa, josta on käytetty 1 959 214 euroa

Pilari 3

MMM on osoittanut

- mom. 30.40.21.2 ja 30.40.31.2 vesiosaamisen kasvu- ja vientiohjelmaan uutta ja siirtynyttä määrärahaa 3 566 019 euroa, josta on käytetty 1 016 295 euroa

TEM on osoittanut

- mom 32.01.02.5 jatkuvan oppisen uudistukseen uutta ja siirtynyttä määrärahaa 2 272 808 euroa, josta käytetty 396 021 euroa
- mom 32.01.02.6 ohjaamoiden monialaisuuteen siirtynyttä määrärahaa 27 688 euroa, josta käytetty 27 688 euroa
- mom 32.01.02.7 kasvun kiihdyttämisohjelmaan uutta ja siirtynyttä määrärahaa 101 737 euroa, josta käytetty 30 270 euroa
- mom. 32.01.03.2 pohjoismaisen työvoiman palvelumalliin siirtynyttä määrärahaa 13 347 264, josta käytetty yhteensä 13 347 264 euroa.
- mom. 32.01.03.3 työkykyohjelman ja IPS mallin laajentaminen uutta määrärahaa 500 000, josta käytetty 119 035 euroa.
- mom 32.01.10.05 pohjoismaisen työvoiman palvelumallin digitalisaation kehittämiseen uutta ja siirtynyttä määrärahaa 18 518 558 euroa, josta käytetty 4 241 336 euroa
- mom 32.30.32 ohjaamon monialaisuuden valtionavustukset kunnille siirtynyttä määrärahaa 3 190 000 euroa, josta käytetty 1 950 661 ja peruttiin 1 239 339 euroa. Määrärahasta peruttiin myös II lisätalousarviossa 21.9.2023 1 500 000 euroa.
- mom. 32.30.42.2 kasvun kiihdyttämisohjelman toimeenpanoon arviomäärärahan kirjausoikeutta 2 030 000 euroa ja josta on käytetty 1 810 467 euroa

Toimintamenojen TaKP 32.01.02.1 määrärahan muutoksessa on otettu huomioon lisäyksenä 1 105 000 euroa siirtona momentilta 32.30.51 Perhevapaalta töihin -hankeen kuluihin II lisätalousarvioesityksessä 21.9.2023

TEM päätös VN/34330/2023 1.12.2023 arviomäärärahan ylityslupa mom. 32.30.52 (Palkkaturva). Arviomääräraha 33 460 000 euroa saadaan ylittää 5 810 000 eurolla. Määrärahaa on myönnetty 32.30.52.1 33 270 000 euroa, 32.30.52.2 60 000 euroa ja 32.30.52.3 130 000 euroa.

Menomomenttien käyttö pääryhmyksestä poikkeavaan käyttötarkoitukseen

Momentti: 4.22.24.90.68 Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö

Määrärahaa saa käyttää Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyöhön sekä Venäjä-politiikan toimeenpanon tukemiseen liittyvien valtion kulutusmenojen maksamiseen sekä henkilöstön palkkausmenoihin valtionvirastojen ja laitosten Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen hankkeissa.

LKP-ryhmä	Euroa
43 Palvelujen ostot	172 180
93 Suoritetut Alv-menot	41 323
Yhteensä	213 503

Momentti: 4.22.26.01.26.2 AMIF erillismäärärahat

Pakolaisten uudelleensijoittamismenettelystä, humanitäärisestä maahanpääsystä ja kuntaan sijoittamisesta aiheutuviin siirto- ja kulutusmenoihin.

LKP-ryhmä	Euroa
82 Siirtotalouden kulut	2 236 155
Yhteensä	2 236 155

Momentti: 4.21.30.10.40 Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset

Vuoden 2021 määräraha on VN/27327/2020-MMM-3 14.4.2021 osoitettu myös avustusten hallinnointiin tarvittavien henkilöstön palkkausmenojen ja muiden välttämättömien kulutusmenojen maksamiseen

LKP-ryhmä	Euroa
41 Henkilöstökulut	25 467
Yhteensä	25 467

Momentti: 4.21.30.10.63 Maaseudun kehittäminen

Maa- ja elintarvikkeiden sekä maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoituksesta annetun lain (1413/2011) mukaisen maaseutupolitiikan neuvoston toimintaan. Julkisyhteisöjen hankkeiden toteuttamiseen tarvittavat enintään 6 HTV vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen. Saariston kehityksen edistämiseksi annetun lain (494/1981) 14 §:ssä mainitun saaristoasiain neuvottelukunnan toimintaan.

LKP-ryhmä	Euroa
40 Aineet, tarvikkeet, tavarat	266
41 Henkilöstökulut	101 805
42 Vuokrat	628
43 Palvelujen ostot	39 787
45 Muut kulut	14 966
93 Suoritetut Alv-menot	9 724
Yhteensä	167 176

Momentti: 421.30.20.47 Ruokaketjun kehittäminen

Enintään 15 HTV vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen

LKP-ryhmä	Euroa
39 Yhteistoiminnan kustannukset	-49 061
40 Aineet, tarvikkeet, tavarat	219
41 Henkilöstökulut	76 288
43 Palvelujen ostot	270
45 Muut kulut	1 594
93 Suoritetut Alv-menot	134
Yhteensä	29 444

Momentti: 30.20.49 Ravinnekierätyksen edistäminen biokaasutuotannolla

Enintään 6 HTV vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen

LKP-ryhmä	Euroa
40 Aineet, tarvikkeet, tavarat	500
41 Henkilöstökulut	61 683
43 Palvelujen ostot	180
45 Muut kulut	2 013
93 Suoritetut Alv-menot	468
Yhteensä	64 844

Momentti: 4.21.30.40.22. Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen sekä 4.22.30.40.22

Määrärahaa saa käyttää uusiutuvien luonnonvarojen kestävää käyttöä, biotaloutta, ympäristön hoitoa, luonnon monimuotoisuutta, ilmastonmuutoksen hillintää ja siihen soputumista koskeviin kehittämis-, kokeilu-, investointi- ja vienninedistämissankkeisiin ja viestintään sekä näihin liittyvien avustusten maksamiseen.

LKP-ryhmä	Euroa
82 Siirtotalouden kulut	2 042 497
Yhteensä	2 042 497

Momentti: 4.21.30.40.22. Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen sekä 4.22.30.40.22

Määrärahaa saa käyttää uusiutuvien luonnonvarojen kestävää käyttöä, biotaloutta, ympäristön hoitoa, luonnon monimuotoisuutta, ilmastonmuutoksen hillintää ja siihen soputumista koskeviin kehittämis-, kokeilu-, investointi- ja vienninedistämissankkeisiin ja viestintään sekä näihin liittyvien avustusten maksamiseen.

LKP-ryhmä	Euroa
40 Aineet, tarvikkeet ja tavarat	46 279
41 Henkilöstökulut	648 488
42 Vuokrat	184
43 Palvelujen ostot	1 175 020
45 Muut kulut	10 168
61 Satunnaiset kulut	25 692
93 Suoritetut Alv-menot	188 493
Yhteensä	2 094 324

Momentti: 30.40.40 Eräät luonnonvaratalouden korvaukset

Lupaviranomaisten ja tuomioistuinten vesi- ja kalastuslaissa antamien päätösten ja lain tai valtioiden välisten sopimusten perusteella valtion maksettavaksi määrättyjen tai sovittujen korvausten, kustannusten ja päätösmaksujen sekä niitä koskevien korkojen ja viivästyskorkojen maksaminen. Määrärahaa saa käyttää kulutusmenojen maksamiseen.

LKP-ryhmä	Euroa
43 Palvelujen ostot	271 486
51 Rahoituskulut	5 611
Yhteensä	277 097

Momentti: 30.40.51 Muu kalatalouden edistäminen sekä 421.30.40.51

Määrärahaa saa käyttää enintään viittä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen.

LKP-ryhmä	Euroa
41 Henkilöstökulut	132
43 Palvelujen ostot	3 023
93 Suoritetut alv-menot	546
Yhteensä	3 701

Momentti: 30.40.62 Elinkeinokalatalouden edistäminen sekä 4.21.30.40.62 ja 4.22.30.40.62

Määrärahaa saa käyttää enintään 80 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen. Palveluiden ostosta 9,4 milj. on yhteis- tai yhteisrahoitteista toimintaa

LKP-ryhmä	Euroa
40 Aineet, tarvikkeet ja tavarat	34 068
41 Henkilöstökulut	16 863
43 Palvelujen ostot	9 516 947
45 Muut kulut	18
93 Suoritetut alv-menot	10 830
Yhteensä	9 578 726

Momentti: 31.01.29 Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot

Määrärahasta on maksettu mom. 31.20.20 liittyvien avustusten arvonlisävero

LKP-ryhmä	Euroa
82 Siirtotalouden kulut	52 948
Yhteensä	52 948

Momentti: 31.20.20 Saaristo- ja yhteysalusliikenteen ostot ja kehittäminen

Määrärahasta saa myöntää avustuksia saariston kulkuyhteyksiä hoitaville liikenteenharjoittajille valtioneuvoston asetuksen 371/2001 mukaisin perustein

LKP-ryhmä	Euroa
82 Siirtotalouden kulut	429 106
Yhteensä	429 106

Momentti: 422.31.20.54 Saaristo- ja yhteysalusliikenteen ostot ja kehittäminen

Määrärahaa saa käyttää saariston yhteysalusliikennepalveluihin ja niistä aiheutuviin kulutusmenoihin sekä selvityksiin ja tiedottamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös saariston yhteysalusliikenteen käyttämien laitureiden kunnostamiseen.

LKP-ryhmä	Euroa
43 Palvelujen ostot	917 484
93 Suoritetut alv-menot	147 584
Yhteensä	1 065 068

Momentti: 31.20.55 Julkisen henkilöliikenteen palvelujen ostot ja kehittäminen sekä 4.21.31.20.55 ja 4.22.31.20.55

Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenojen maksamiseen

LKP-ryhmä	Euroa
40 Aineet, tarvikkeet, tavarat	3 282
43 Palvelujen ostot	599 332
45 Muut menot	450
61 Satunnaiset kulut	48
93 Suoritetut alv-menot	150 287
Yhteensä	753 399

Momentti: 32.01.20 Siviilipalvelus

Siviilipalvelukeskuksessa työpalvelusta suorittavien siviilipalvelusvelvollisten ylläpidosta ja etuuksista aiheutuvien kustannusten maksamiseen

LKP-ryhmä	Euroa
82 Siirtotalouden kulut	3 437 368
Yhteensä	3 437 368

Momentti: 32.01.29 TEM hallinnonalan arvonnisäveromenot

Määrärahaa saa käyttää tavaroiden ja palvelujen ostoihin sisältyvien alv-menojen maksamiseen. Menot kirjattu menonsiirtoina LKP-tilille, koska hankittu tavara tai palvelu on annettu menonsiirtoina.

LKP-ryhmä	Euroa
82 Siirtotalouden kulut	185 313
Yhteensä	185 313

Momentti 4.22.32.30.31.1 Ravitsemisyrittäjien tukeminen

Vuonna 2022 maksettujen avustusten takaisinperintöjä

LKP-ryhmä	Euroa
82 Siirtotalouden kulut	-12 533
Yhteensä	-12 533

Momentti 32.30.51 Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut sekä 422.32.30.51

Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenojen maksamiseen: asiantuntija-arvioinnit, työnvälityspalvelun, ammatinvalinta- ja uraohjauksen ja yritystoiminnan kehittämispalvelujen hankintaan sekä vakuutusturvan kustannuksiin. Valtion virastoille ja laitoksille työttömän työnhakijan palkkaamisesta aiheutuviin palkkakustannuksiin enintään 250 henkilötyövuotta vastaavalta osalta. Tältä momentilta ja momentilta 33.20.50 ja 33.20.52.

LKP-ryhmä	Euroa
41 Henkilöstökulut	377 775
43 Palvelujen ostot	6 088 881
45 Muut kulut	313 567
61 Satunnaiset kulut	62 582
93 Suoritetut alv-menot	1 220 688
Yhteensä	8 063 493

Momentti: 32.30.52 Palkkaturva

Palkkaturvamenettelyyn liittyviin viranomaismaksuihin, oikeudenkäyntikuluihin ja konkurssikustannusten maksamiseen sekä työnantajien tilitoimistoille maksettaviin kustannuksiin, kun palkkaturvaviranomainen on pyytänyt tilitoimistolta selvitystä palkkasaatavista. Momentin määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenoihin.

LKP-ryhmä	Euroa
43 Palvelujen ostot	53 344
Yhteensä	53 344

Momentti 32.30.64 EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-, ulkorajayhteistyö- ja muihin koheesiopolitiikan ohjelmiin

Määrärahaa saa käyttää myös rahoitusosuuksien maksamiseen toiselle valtion virastolle. Määrärahaa saa käyttää ohjelmien toteutukseen liittyvän teknisen avun sekä ohjelmien toteuttamisen kannalta välttämättömien kulutusmenojen maksamiseen sekä kansallisen vastinrahoituksen hallinnointiin ja hallinnollisten tarkastusten tekemiseen tarvittavan henkilöstön palkkaamiseen. Enintään 250 henkilötyövuoden palkkaamiseen kausien 2014 – 2020 ja 2021 – 2027 ohjelmien toteuttamiseen

LKP-ryhmä	Euroa
43 Palvelujen ostot	15 638 244
Yhteensä	15 638 244

Momentti 422.32.50.03 Kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistäminen

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuslain (688/2001) mukaiseen kunnille, järjestöille ja muille toimijoille myönnettäviin avustuksiin kotoutumisen ja työllisyyden edistämiseen, rasismien ja etnisen syrjinnän ehkäisemiseen sekä eri väestöryhmien välisen vuorovaikutuksen edistämiseen sekä ihmiskaupan uhrien tunnistamiseen tähtäävään etsivään työhön ja neuvontatyöhön sekä eri väestöryhmien välisen vuorovaikutuksen edistämiseen sekä ihmiskaupan uhrien tunnistamiseen tähtäävään etsivään työhön ja neuvontatyöhön

LKP-ryhmä	Euroa
82 Siirtotalouden kulut	5 531 900
Yhteensä	5 531 900

Momentti 32.50.30 Valtion korvaukset kotouttamisesta

Määräraha saa käyttää kulutusmenojen maksamiseen

LKP-ryhmä	Euroa
40 Aineet, tarvikkeet, tavarat	622
41 Henkilöstökulut	378 518
43 Palvelujen ostot	2 080
45 Muut kulut	107 510
61 Satunnaiset kulut	1 685
93 Suoritetut alv-menot	1 413
Yhteensä	491 828

Momentti 33.20.50 Valtionosuus työttömyysetuuksien ansioturvasta ja vuorottelukorvauksesta

Määrärahaa saa käyttää myös julkisesta työvoima- ja yrityspalveluista annetun lain perusteella valtiolle työllistämisen valtionosuutta vastaavan osuuden maksamiseen. Katso momentti 32.30.51

LKP-ryhmä	Euroa
41 Henkilöstökulut	57 942
Yhteensä	57 942

Momentti 33.20.52 Valtionosuus työttömyysetuuksien perusturvasta (nettob)

Määrärahaa saa käyttää myös julkisesta työvoima- ja yrityspalveluista annetun lain perusteella valtiolle työllistämisen valtionosuutta vastaavan osuuden maksamiseen. Katso momentti 32.30.51

LKP-ryhmä	Euroa
41 Henkilöstökulut	73 900
Yhteensä	73 900

Momentti 4.21.33.60.39. Palvelurakenteen kehittäminen sekä 4.22.33.60.39

Määrärahaa saa käyttää hankkeiden valvontaan ja tarkastukseen sekä enintään viittätoista henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen vuodessa hankkeiden valmistelu-, toimeenpano- ja hallintotehtäviin.

LKP-ryhmä	Euroa
40 Aineet, tarvikkeet, tavarat	35
41 Henkilöstökulut	243 119
43 Palvelujen ostot	543
45 Muut kulut	4 023
93 Suoritetut alv-menot	86
Yhteensä	247 806

Momentti 4.21.35.10.21 Eräät luonnonsuojelun menot

Määrärahaa saa myös käyttää avustusten ja muiden tukien maksamiseen

LKP-ryhmä	Euroa
82 Siirtotalouden kulut	2 537 576
Yhteensä	2 537 576

Momentti 4.21.35.10.22 Eräät ympäristömenot

Määrärahaa saa myös käyttää avustusten ja muiden tukien maksamiseen

LKP-ryhmä	Euroa
82 Siirtotalouden kulut	125 532
Yhteensä	125 532

Momentti 35.10.61 Vesien- ja ympäristönhoidon edistäminen sekä 421. ja 422.35.10.61

Määrärahaa saa käyttää myös hankkeista aiheutuvien enintään 32 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen. Ympäristövahinkojen ehkäisyn kannalta välttämättömiin toimiin. Momentin määrärahasta rahoitettu, valtion työnä toteutettu ja valmistunut työ saadaan sopia luovutettavaksi kunnalle tai muulle yhteistyökumppanille. Samalla on myös sovittava ehdoista, joita työn vastaanottajan on luovutuksen jälkeen noudatettava. Vesiensuojelun tehostamisohjelman KIPSI hankkeen toteuttaminen.

LKP-ryhmä	Euroa
40 Aineet, tarvikkeet, tavarat	2 738
41 Henkilöstökulut	190 370
42 Vuokrat	1 552
43 Palvelujen ostot	6 934 189
45 Muut kulut	8 642
93 Suoritetut alv-menot	1 606 500
Yhteensä	8 743 991

Momentti 35.10.63 Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot sekä 421. ja 422.35.10.63

Maa- ja vesialueiden sekä rakennusten ostamiseen ja lunastamiseen luonnonsuojelutarkoituksia varten sekä erämaa-alueisiin liitettävien alueiden ostamiseen. Valtiolle luonnonsuojelutarkoituksiin hankittavien alueiden tai yksityiseksi suojelualueiksi perustettavien alueiden arvioinnista, maanmittaustoimituksista ja hankintatehtävistä sekä yksityisten suojelualueiden merkintäpalvelujen hankkimisesta aiheutuviin menoihin, enintään 100 000 euroa erikseen tehtävien yhteistoimintasopimusten perusteella maksettaviin palkkioihin, joilla edistetään METSO mu-kaisten tarjousten tai Helmi ohjelman suoalueiden suojelua edistävien tarjousten käsittelyä. Koron maksamiseen jaksotetulle kauppahinnan ja korvausten maksuerille, jolloin koron suuruus on kiinteään omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain 95 §:n 1 momentin mukainen

LKP-ryhmä	Euroa
10 Kansallisuusomaisuus	15 565 331
40 Aineet, tarvikkeet, tavarat	34 538
41 Henkilöstökulut	160
42 Vuokrat	2 643
43 Palvelujen ostot	680 520
45 Muut kulut	73 785
51 Rahoituskulut	4 554
61 Satunnaiset kulut	16 255
93 Suoritetut alv-menot	30 727
Yhteensä	16 408 513

Momentti 4.21.35.20.64 Avustukset rakennusperinnön hoitoon

Viranomaisen rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain 498/2020 17§:n nojalla teettämiin välttämättömien kunnostus- ja ennallaan saattamistöiden kustannuksiin

LKP-ryhmä	Euroa
43 Palvelujen ostot	24 485
93 Suoritetut alv-menot	5 877
Yhteensä	30 362

Liite 18. Kilpailullisen toiminnan tuloslaskelma sekä kuvaus kustannuslaskennan periaatteista

ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksella ei ole esitettävää liitteelle 18

6. Allekirjoitus

Tilinpäätös on hyväksytty sähköisesti 29. päivänä helmikuuta 2024.

7. Tilintarkastajan merkintä

Kirjanpitoyksikön tilintarkastuksesta vastaa valtiontalouden tarkastusvirasto, joka antaa tarkastuksesta tilintarkastuskertomuksen.

Helsingissä ____/____ 2024

**ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUSTEN SEKÄ TYÖ- JA ELINKEINOTOIMISTOJEN
KEHITTÄMIS- JA HALLINTOKESKUKSEN (KEHA-KESKUS) TILINPÄÄTÖS VUODELTA 2023**

KEHA-keskus

ISBN 978-952-398-241-3 (PDF)

URN:ISBN:978-952-398-241-3

www.doria.fi/ely-keskus